CLASICII LITERATURII UNIVERSALE

DICKENS

DOCUMENTELE POSTUME ALE CLUBULUI PICKWICK

★ ★

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ȘI ARTĂ

În românește de :
Ion Pas și *Nicolae Popescu*

*

Ilustrațiile din text sunt reproduceri după gravurile primei ediții, apărută în fascicole, la Londra, 1836-1837

*

Charles Dickens
The Posthumous Papers of The Pickwick Club
Bernhard Tauchnitz Leipzig, 1842

CHARLES DICKENS

DOCUMENTELE POSTUME ALE CLUBULUI PICKWICK

★ ★

EDITURA DE STAT PENTRU LITERATURĂ ŞI ARTĂ
Bucureşti — 1954

CAPITOLUL XXIX

Povestea groparului răpit de vârcolaci

Intr'un vechi târg mânăstiresc din ţinutul acesta, trăia hăt... hăt demult — e aşa de mult de atunci încât povestea trebue să fie adevărată, căci până şi străbunii noştri au cunoscut-o — trăia, zic, un anume Gabriel Grub care îndeplinea slujba de paracliser şi gropar la cimitir. Acuma nu înseamnă că dacă omul e paracliser şi e înconjurat mereu de simboluri ale morţii, trebue să fie neapărat posac şi amărît: antreprenorii de pompe funebre sunt oamenii cei mai veseli din lume şi am avut cândva onoarea de a fi cu un cioclu care, înafara ceasurilor slujbei sale, era în viaţa particulară cel mai hazliu şi mai voios flăcău din câţi au ciripit vreodată un cântec de inimă albastră, fără cea mai mică poticnire de memorie, sau din câţi au dat de duşcă pe nerăsuflate un pahar straşnic de grog.

Cu toate astea, Gabriel Grub era, dimpotrivă, un fel de bufniţă bătrână, morocănos, nemulţumit, harţăgos, nesimţindu-se bine cu nimeni, decât cu sine sau cu un clondir îmbrăcat în răchită, tot aşa de bătrân ca el, care îi încăpea tocmai pe măsură în buzunarul larg al hainei.

Când, întâmplător, ochii paracliserului zăreau o figură fericită, privirea lui căpăta pe dată o expresie de răutate şi ură, că nu puteai să te uiţi la el fără să te simţi turburat din adânc.

Intr'un ajun de Crăciun, cu puțin înainte de asfințit, Gabriel puse cazmaua pe umăr, aprinse felinarul, și se îndreptă spre vechiul cimitir; avea de mîntuit o groapă pentru a doua zi dimineața și, simțindu-se în toane rele, nădăjduia să-i mai treacă urîtul muncind. In vreme ce mergea pe uliță, vedea scânteind prin ferestre lumina sglobie a unui foc scăpărător; auzea hohotirile de râs și strigătele glumețe ale celor strânși în jurul vetrei; observa pregătirile zorite pe care oamenii le făceau pentru a se bucura a doua zi; simțea feluritele mirosuri îmbietoare care ieșeau prin ferestrele bucătăriilor ca niște nori de aburi. Toate acestea aduceau fiere și absint în inima lui Gabriel Grub, iar când cârduri de copii, dând buzna de prin case, țâșneau pe străzi și se întâlneau, înainte de a ajunge să bată la ușa de peste drum, cu alți vreo șase mici strengari, cu capetele cârlionțate, care se îmbulzeau în jurul lor, în timp ce urcau scările spre a petrece ajunul de Crăciun, Gabriel strângea înverșunat coada cazmalei și rânjea crunt, gândindu-se la pojaruri, la tuse convulsivă, la scarlatine, la difterii și la multe alte izvoare de mângâiere.

In această fericită stare de spirit, Gabriel își urma drumul, răspunzând printr'un mormăit scurt și ursuz salutului prietenos al vecinilor pe care-i întâlnea, până când, în sfârșit, intră în ulița mohorîtă a cimitirului. Așteptase cu nerăbdare să ajungă acolo, fiindcă acolo era un loc după inima sa, întunecos, lugubru și unde târgoveților nu le plăcea să se avânte decât în miezul zilei când soarele strălucea. Gabriel nu fu deci puțin indignat auzind un băiețandru care repeta un cântec voios de Crăciun în acest soi de sanctuar, denumit Ulița Coșciugelor, de pe vremea mânăstirii și a călugărilor cu capete tunse. Pe când paracliserul mergea înainte, iar cântecul se apropia mai mult, își dădu seama că vocea era a unui băiețel care se grăbea să se ducă la copiii din Strada Veche, și care, ca să-i treacă urîtul, ori spre a se pregăti în vederea serbării, cânta din răsputeri. Gabriel așteptă până ce copilul fu lângă el și, înghesuindu-l într'un colț, îi trase cinci-șase lovituri cu felinarul, ca să-l învețe să-și

modeleze vocea. Când copilul fugi cu mâinile pe cap, cântând cu totul altfel, Gabriel Grub chihoti cu poftă, intră în cimitir și încuie poarta.

Își scoase haina, puse pe pământ felinarul, coborî în groapa începută și lucră sdravăn ca la vreun ceas. Dar pământul era întărit de ger și nu puteai cu ușurință nici să-l sfărâmi, nici să-l arunci afară. Dealtminteri, măcar că luna era încă în primul ei pătrar, abia lumina groapa care se găsea în umbra bisericii. In orice altă vreme neajunsurile astea l-ar fi mâhnit și necăjit pe Gabriel foarte mult, dar el era așa de bucuros că întrerupsese cântarea băiețelului, încât nu prea lua în seamă faptul că mergea foarte încet cu lucrul. După ce isprăvi treaba din seara aceea, cercetă groapa cu o mulțumire posomorîtă și, adunându-și uneltele, mormăi printre dinți :

Un adăpost destul de bunicel,
Un adăpost destul de bunicel
Pentru un răposat :
Câteva picioare de pământ înghețat,
La cap o piatră, o piatră la picioare,
Un prânz bogat, gustos, ca să-l mănânce viermii.
La cap iarbă câtă vrei, și'n jur numai lut umed...
Un adăpost destul de bunicel în sfântul pământ.

— Haha, un adăpost destul de bunicel în sfântul pământ ! râdea Gabriel Grub, așezându-se pe un mormânt teșit pe care se odihnea deobicei.

Scoase, mormăind, clondirul de rachiu :

— Un sicriu de Crăciun ! Un cadou de Crăciun, ho ! ho ! ho !

— Ho ! ho ! ho ! repetă o voce la spatele lui.

Gabriel, ducând clondirul la buze, se opri puțintel speriat și privi în juru-i. Cel mai adânc și mai vechi mormânt nu putea fi mai liniștit decât cimitirul scăldat în lumina palidă a lunii. Promoroaca rece argintea lespezile, sclipind ca niște nestemate pe sculpturile în piatră ale bătrânei biserici. Zăpada întărită și scârțâitoare așternea pe movilele înghesuite o pătură așa de albă și de netedă încât ai fi crezut că morții zăceau acolo, înfășurați numai în lințoliul alb. Nicio

adiere de vânt nu turbura odihna adâncă a cuprinsului solemn ; până şi sunetul părea îngheţat, atât de rece şi liniştit era totul în jur.

— Era ecoul, zise Gabriel Grub ducând din nou clondirul la buze.

O voce groasă articulă lângă el :

— *Nu* era ecoul.

Gabriel tresări şi înţepeni locului, plin de uimire şi spaimă căci ochii îi căzură asupra unei făpturi la vederea căreia îi îngheţă sângele în vine.

Aşezată pe o lespede înaltă, chiar lângă el, stătea o fiinţă ciudată, nepământeană, care desigur — simţea Gabriel — venea de pe lumea cealaltă. Picioarele-i nefiresc de lungi ar fi atins pământul dacă nu şi le-ar fi chircit, încrucişându-le într'un chip ciudat, fantastic ; braţele vânjoase erau goale, iar mâinile i se odihneau pe genunchi. Papucii cu cioc se încovoiau ca nişte semne lungi de întrebare ; o haină ciopârţită îi strângea trupul bondoc ; pe spate atârna o manta scurtă al cărei guler tăiat în şuviţe slujea vârcolacului de cravată ; pe cap purta o pălărie ascuţită ca o căpăţână de zahăr, cu boruri mari, împodobită cu o singură pană. Pălăria era atât de plină de promoroacă şi vârcolacul stătea aşa de bine pe mormânt încât părea că se găseşte acolo de două-trei sute de ani. Rămăsese în completă nemişcare dar scotea limba de-un cot, bătându-şi parcă joc şi rânjind cum numai vârcolacii pot să rânjească.

— *Nu,* nu era ecoul, zise vârcolacul.

Gabriel Grub rămăsese înmărmurit ; nu putea să scoată un cuvânt.

— Ce cauţi aici în ajun de Crăciun ? întrebă vârcolacul cu asprime în glas.

— Domnule, bolborosi Gabriel Grub, am venit să sap o groapă.

— Cine se plimbă printre morminte într'o noapte ca asta ? strigă vârcolacul.

— Gabriel Grub ! Gabriel Grub ! ţipară în cor voci ascuţite şi fioroase ce păreau că năpădesc cimitirul.

Gabriel se uită îngrozit în juru-i ; nu se zărea nimic.

— Ce ai în clondir ? întrebă vârcolacul.

— Rachiu de ienuper, domnule, răspunse paracliserul tremurând mai mult decât oricând căci cumpărase rachiul dela contrabandişti şi se gândea că personajul care-l cerceta era poate vameş la vama vârcolacilor.

— Cine bea singur rachiu de ienuper în mijlocul cimitirului, într'o noapte ca asta ? întrebă vârcolacul.

— Gabriel Grub ! Gabriel Grub ! strigară din nou vocile fioroase.

Vârcolacul se uită încruntat, răutăcios, la paracliserul înspăimântat ; apoi, ridică glasul, strigând :

— Cine este atunci prada noastră ?

Corul nevăzut răspunse din nou la întrebare, într'un cânt care răsuna ca vocile a sumedenie de corişti, cântând după acordurile solemne ale orgii bisericii străvechi — cânt ce părea purtat de un vânt sălbatic până la auzul paracliserului şi stingându-se de îndată ce se depărta — însă răspunsul avea acelaş refren :

— Gabriel Grub ! Gabriel Grub !

Vârcolacul îşi spintecă gura până la urechi, spunând :

— Gabriel, ce părere ai despre cânt ?

Paracliserului i se tăie răsuflarea.

— Gabriel, ce părere ai despre cânt ? repetă vârcolacul ridicându-şi picioarele în aer, de o parte şi de alta a lespezii, şi examinând vârful ascuţit al cipicilor săi, cu tot atâta plăcere de parcă ar fi fost vorba de cea mai elegantă pereche de ghete Wellington de pe Bond Street.

— E... E... foarte curios, domnule, răspunse paracliserul pe jumătate mort de frică. Foarte curios şi foarte drăguţ ; cred însă, că e timpul să mă duc şi să-mi isprăvesc treaba dacă-mi daţi voie, domnule.

— Treaba ? Ce treabă ? întrebă vârcolacul.

— Groapa mea, domnule, groapă pe care am început-o, îngăimă paracliserul.

— Aha, groapa dumitale ! exclamă vârcolacul. Cine se distrează săpând gropi într'o vreme când toţi ceilalţi oameni nu se gândesc decât să se bucure ?

Glasurile misterioase răspunseră din nou :

— Gabriel Grub ! Gabriel Grub !

— Mi-e teamă că prietenii mei n'au să se poată despărți de dumneata, Gabriel, zise vârcolacul scoțând și mai mult limba-i enormă — și ce limbă năpraznică! — mi-e teamă că prietenii mei n'au să se poată despărți de dumneata, Gabriel!

— Să-mi fie cu iertăciune, domnule, spuse paracliserul înfricoșat, nu-mi vine a crede, domnule; nu mă cunosc. Nu cred că domnii m'au mai văzut vreodată, domnule.

— O, ba da! declară vârcolacul; noi toți îl cunoaștem pe omul cu mutra ursuză, cu priviri pline de ură care trecea astă seară pe drum uitându-se dușmănos la copii și strângându-și mai tare cazmaua de groparl. Îl cunoaștem pe omul plin de pizmă, care a lovit un băiețaș pentrucă băiețașul era vesel și el nu putea fi. Îl cunoaștem, îl cunoaștem!

Vârcolacul izbucni într'un râs ascuțit și puternic încât ecourile se auziră de douăzeci de ori mai tare; și, svârlindu-și picioarele în sus, stătu în cap, sau mai bine zis pe pălăria ca o căpățână de zahăr, pe muchia îngustă a lespezii, unde făcu o tumbă cu o iscusință de necrezut, chiar la picioarele paracliserului; se așeză apoi în poziția obișnuită a croitorilor, pe tejghea.

— Mă tem... mă tem c'o să trebuiască să vă părăsesc, domnule, murmură paracliserul făcând o sforțare să se urnească.

— Să ne părăsești? exclamă vârcolacul. Să ne părăsești, Gabriel Grub? Ho! ho! ho!

In timp ce vârcolacul râdea, paracliserul văzu o lumină strălucitoare luminând ferestrele, și parcă toată biserica era scăldată în lumină. Lumina se stinse după o clipă; orga începu o arie veselă, și cârduri de vârcolaci, întru totul asemănători celui dintâi, se lăsară în cimitir, apucându-se să se joace de-a capra peste pietrele mormintelor, sărind peste ele, pe rând, cu o iscusință nemaipomenită, fără a se opri o singură clipă să-și tragă răsuflarea. Dar primul vârcolac sărea uimitor de bine — niciunul dintre noii veniți neputând să se măsoare cu el. Deși nespus de înfricoșat, paracliserul era nevoit să constate că ceilalți vârcolaci se mul-

ţumeau să sară lespezi de mărime obişnuită, în vreme ce primul încăleca grilajuri şi cavouri de familie cu tot atâta uşurinţă de parcă ar fi avut a face cu pietre care arată numărul kilometrilor.

In cele din urmă interesul pentru joc atinse culmea: orga cânta din ce în ce mai iute ; vârcolacii săreau tot mai sus răsucindu-se, făcând tumbe, ţopăind peste lespezile mormintelor ca nişte mingi de fotbal. Lui Gabriel i se tăiau picioarele, se învârtea totul în faţa ochilor săi numai uitându-se la vârtejul vârcolacilor care treceau pe dinainte-i ; când deodată regele vârcolacilor, năpustindu-se asupra bietului om, îl apucă de guler şi se afundă cu el în măruntaiele pământului.

Când Gabriel Grub putu să-şi tragă răsuflarea, pe care coborîrea atât de năpraznică i-o tăiase, se pomeni într'o peşteră mare, înconjurat pretutindeni de o sumedenie de vârcolaci oribili şi schimonosiţi. In mijlocul cuprinsului, pe un tron înalt, stătea prietenul său de cimitir, iar Gabriel era aşezat lângă el, fără să se poată mişca.

— E frig în noaptea asta, zise regele vârcolacilor, foarte frig. Daţi-ne ceva cald !

La această poruncă, vreo şase slujitori vârcolaci, cu un zâmbet împietrit pe buze, şi pe care Gabriel Grub îi recunoscu astfel a fi curteni, dispărură îndată şi se înapoiară cu o cupă cu foc topit, înfăţişând-o regelui.

— Aha ! exclamă vârcolacul, ai cărui obraji şi al cărui gâtlej deveniseră deodată străvezii când flacăra trecu pe lângă el, asta te încălzeşte ! Aduceţi o cupă şi domnului Grub !

Nefericitul paracliser protestă în zadar că el nu avea obiceiul să ia niciodată ceva cald noaptea ; un vârcolac îl ţinu, iar altul îi turnă în gâtlej lichidul arzător, şi toată adunarea se porni pe-un râs asurzitor, în timp ce el se înnăbuşea, tuşea, şi-şi ştergea puhoiul de lacrimi, pricinuit de băutura clocotită.

— Acum, zise regele vârînd în glumă vârful pălăriei în ochiul paracliserului şi stârnindu-i astfel cele mai cumplite dureri, acum arătaţi omului răutăcios şi mahmur câteva zugrăveli din muzeul nostru.

După ce vârcolacul rosti cuvintele acestea, un nor

gros care întuneca unul din ungherele peşterii se destrămă treptat arătând, pare-se la o mare depărtare, o odăiţă prost mobilată dar unde domneau totuşi ordinea şi curăţenia. O droaie de copii erau adunaţi în jurul unui foc bun, agăţându-se de fustele mamei şi sărind în jurul jilţului. Mama se ducea din când în când la fereastră şi dădea perdeaua la o parte de parcă ar fi aşteptat pe cineva. Pe masă se afla ceva de mâncare ; lângă foc mai era un jilţ gol. Se auzi o bătaie în uşă, mama se duse să deschidă şi copiii se îmbulziră în jurul ei, bătând din palme când părintele intră. El era ud şi ostenit. Scuturâ zăpada de pe veşminte, iar copiii se îngrămădiră în juru-i, pentru a lua, unul mantaua, altul pălăria, altul bastonul, altul mânuşile. Apoi, tatăl se aşeză să mănânce lângă foc. Copiii se căţărară pe genunchii lui, mama se aşeză lângă el ; tihna şi fericirea străluceau pe figurile lor.

Dar aproape pe nesimţite tabloul se schimbă. Scena înfăţişa o odăiţă de culcare unde cel mai mic şi mai drăguţ dintre copii zăcea pe moarte. Roşeaţa din obraji îi pierise, lumina ochilor lui era stinsă, şi pe când paracliserul însuşi îl privea cu un interes pe care nu-l simţise niciodată până atunci, bietul copil îşi dădu sufletul. Frăţiorii şi surioarele se îmbulziră în jurul pătucului său luându-i mâna ; ea însă era rece şi ţeapănă. Se traseră înapoi şi-i priviră cu spaimă chipul copilăresc ; căci, deşi expresia lui era calmă şi liniştită, deşi frumosul copil părea că doarme în pace, vedeau bine că era mort şi ştiau că acum frăţiorul lor devenise înger în cer unde e fericire şi de unde-i privea şi-i binecuvânta.

Norul uşor trecu din nou peste zugrăveală şi din nou subiectul se schimbă. Tatăl şi mama deveniseră bătrâni şi infirmi, iar numărul făpturilor din jur se împuţinase la jumătate. Dar mulţumirea şi voioşia domneau încă pe toate figurile şi străluceau în privirile lor. Familia era adunată în jurul focului, iar părinţii povesteau, copiii ascultau cu'ncântare întâmplări de odinioară. Blând, liniştit, bătrânul părinte coborî în mormânt ; curând apoi aceea care îi împărtăşise toate grijile şi necazurile îl urmă în lăcaşul de veşnică

odihnă. Puținii copii care mai supraviețuiau, îngenunchiară pe mormântul lor și udară iarba cu lacrimi; apoi se ridicară și se depărtară, triști, îndoliați, însă fără strigăte amare, fără tânguiri desnădăjduite, căci știau că într'o zi se vor întâlni din nou. Se învălmășiră deci iarăși în treburile lumii, și mulțumirea, voioșia sălășluiră din nou cu ei.

Norul se lăsă atunci peste tablou și-l ascunse ochilor paracliserului.

— Ce zici de *asta?* întrebă vârcolacul pe Gabriel Grub, întorcând spre el fața-i lată.

Gabriel bolborosi că era un spectacol foarte drăguț, însă părea cam stânjenit, căci vârcolacul ațintì asupră-i ochi fioroși.

— Egoist ticălos! strigă vârcolacul cu un ton plin de dispreț. Egoist ticălos!

Voia parcă să mai spună ceva, însă indignarea îl împiedica. Inălță unul din picioarele-i elastice și, bălăbănindu-l deasupra capului, ca să ochiască mai bine, îl slobozi sdravăn în spatele lui Gabriel Grub. Indată toți vârcolacii slujitori urmară exemplul stăpânului, îmbulzindu-se în jurul nenorocitului de paracliser și lovindu-l în spate fără cruțare, căci obiceiul de totdeauna al curtenilor pe pământ e să bată pe cei pe care îi bate puterea și să-i alinte pe cei pe care ea îi alintă.

— Mai arătați-i ceva! zise apoi regele vârcolacilor.

Norul iarăși se risipi, arătând un peisaj bogat și frumos, asemănător cu acela pe care îl mai vezi și azi la jumătate de leghe de vechiul târg mânăstiresc. Soarele strălucea pe firmamentul albastru, apa scânteia sub razele lui și, grație înfluenței sale binefăcătoare, copacii păreau mai verzi și florile mai gingașe. Apa unduia cu un susur, copacii fremătau la adierea unui vânticel care murmura prin frunze; păsările pe crenguțe cântau, iar ciocârlia înălța dimineții imnuri de bun sosit. Da, era dimineață, dimineața scânteietoare și înmiresmată a unei frumoase zile de vară; și cele mai mărunte frunze, cele mai mici fire de iarbă păreau însuflețite; furnica harnică porni la truda de fiecare zi; fluturele sbura peste flori și se scălda în razele calde ale soarelui; mii de gângănii își întindeau ari-

pile străvezii şi se bucurau de scurta dar fericita lor existenţă. Omul, în sfârşit, se arătă mândru de întreaga privelişte şi totul în natură era lumină şi splendoare.

— Egoist ticălos ! repetă regele vârcolacilor cu ton si mai dispreţuitor, şi din nou îşi flutură piciorul pe deasupra capului, năpustindu-l peste umerii paracliserului, şi din nou suita lui îi urmă pilda.

De mai multe ori norul apăru şi se împrăştie şi multe lucruri învăţă Gabriel Grub care, măcar că umerii îi ardeau din cauza durerii pricinuită de loviturile aplicate de picioarele vârcolacilor, privea scenele cu acelaş interes. Văzu că oamenii care muncesc din greu şi-şi câştigă bucăţica de pâine cu sudoarea frunţii, sunt totuşi veseli şi fericiţi. Află că şi pentru cei mai neştiutori, înfăţişarea blândă a naturii e un izvor nesecat de încântări şi linişte. Ii văzu şi pe acei oameni aleşi, crescuţi în desfătare, îndurând cu voioşie lipsuri, biruind suferinţe care ar fi strivit făpturi dintr'o plămadă mai de rând ; şi asta, pentrucă purtau în piept grăuntele fericirii, al mulţumirii şi al păcii. Văzu că femeile, cele mai delicate şi mai gingaşe făpturi ale lui dumnezeu, erau adeseori mai presus de necazuri, nevoi, mizerie ; da, deoarece aveau în inimi un izvor nestins de dragoste şi devotament ! Şi, înainte de toate, văzu că oamenii care, ca el, cârtesc împotriva bucuriilor şi veseliei altora, seamănă cu cele mai vătămătoare bălării de pe faţa pământului. In sfârşit, cântărind laolaltă binele şi răul din lume, ajunse la încheierea că, la urma urmei, lumea aceasta e destul de cumsecade şi respectabilă.

De îndată ce ajunse aci, norul care învăluise ultimul tablou păru că se coboară pe simţurile lui şi-l îmbie la odihnă. Unul după altul vârcolacii se şterseră, iar când pieri cel din urmă — Gabriel Grub adormi adânc.

Era ziuă deabinelea când paracliserul se deşteptă. Se pomeni lungit în cimitir, pe mormântul teşit la care ţinea, cu clondirul golit lângă el, iar haina, cazmaua, felinarul, toate înălbite de bruma nopţii, erau împrăştiate pe pământ care încotro. Lespedea, pe care îl văzuse pe vârcolac la început, se înălţa dreaptă lângă

groapa la care muncise în ceasurile serii. Gabriel începea, totuşi, să se îndoiască de adevărul întâmplărilor prin care trecuse, dar durerile pe care le simţea în umeri când încercă să se scoale, îl încredinţară că loviturile de picior în spate nu erau închipuire. Il turbură faptul că nu vedea urme de paşi pe zăpada unde vârcolacii se jucaseră de-a capra, încălecând mormintele; găsi însă curând explicaţia, amintindu-şi că duhurile nu pot să lase după ele nicio urmă vădită.

In orice caz, Gabriel Grub se ridică pe picioare, aşa cum îi îngăduia şira spinării, înţepenită; apoi, scuturând bruma de pe haină, se îmbrăcă şi se îndreptă spre târg.

Insă cugetul lui era pe deantregul schimbat, şi nu putea să îndure gândul de a se înapoia într'un loc unde căinţa sa ar fi pusă la îndoială, dacă nu cumva chiar luată în râs. Şovăi câteva clipe, pe urmă se îndreptă spre câmp cu hotărîrea să se ducă şi să-şi câştige pâinea într'alt ţinut, oricare.

Au fost găsite în ziua aceea, în cimitir, felinarul, cazmaua şi clondirul lui. Lumea îşi făcu la început tot felul de închipuiri asupra soartei paracliserului, dar ajunse îndată la încheierea că a fost răpit de vârcolaci. Se găsiră chiar martori foarte serioşi care declarară că l-au văzut cu ochii lor dus prin văzduh pe spatele unui cal murg, chior de un ochi; calul avea coadă de urs şi crupa de leu. După câtva timp, povestirea fu crezută cu evlavie, iar noul paracliser avea obiceiul să arate curioşilor, pentru nimica toată, o bucată destul de mare din sfârleaza de pe acoperiş, smulsă de o lovitură de copită a calului în goana lui prin aer, şi culeasă de numitul paracliser, în cimitir, la un an sau doi după întâmplare.

Din păcate, temeinicia acestei istorisiri fu uşor clintită de reivirea neaşteptată a lui Gabriel Grub în persoană, care se înapoie după vreo zece ani, bătrân, sdrenţeros, reumatic, dar mulţumit. El povesti întâmplările sale pastorului şi primarului, astfel că, după un timp, ele trecură în domeniul istoriei unde au rămas până în ziua de azi. Doar cei care crezuseră în povestea cu sfârleaza, văzând că au fost păcăliţi

odată, nu mai voiră să creadă nimic. Luară deci o mutră cât mai înțeleaptă cu putință, înălțară din umeri, duseră mâna la frunte și șoptiră cum că Gabriel Grub băuse tot rachiul de ienuper și adormise peste mormântul teșit. Cât privește observațiile din peștera vârcolacilor, explicația era că el a văzut lume și s'a cuminți. Totuși, opinia aceasta nu deveni populară niciodată, și se stinse treptat. Oricare ar fi versiunea adevărată, deoarece Gabriel Grub a pătimit de reumatisme până la sfârșitul zilelor sale, istoria lui are cel puțin morala asta, dacă nu alta mai bună, și anume că un om morocănos care bea singur în ajunul Crăciunului poate că nu se va simți mai bine, chiar dacă rachiul lui ar fi tot așa de bun sau chiar și mai bine dres decât băutura pe care Gabriel Grub a văzut-o în peștera vârcolacilor.

CAPITOLUL XXX

Cum au făcut și au cultivat pickwickienii cunoștința unei perechi de tineri simpatici, aparținând unei profesiuni libere; cum s'au sbenguit pe ghiață; și cum s'a terminat prima lor vizită.

— Hei, Sam, mai este ger? îl întrebă d. Pickwick pe servitorul său favorit, când acesta intră cu apă caldă, în dimineața zilei de Crăciun.

— Apa din lighian a înghețat toată, dom'le.

— Grozavă vreme, Sam.

— Frumoasă pentru cine e bine înfofolit, cum își zicea ursul alb când învăța să patineze, răspunse d. Weller.

— Cobor peste un sfert de ceas, Sam, spuse d. Pickwick, deslegându-și scufa de noapte.

— Prea bine, dom'le; jos stă o pereche de cristelnici.

— O pereche de ce?! exclamă d. Pickwick ridicându-se în pat, în capul oaselor.

— O pereche de cristelnici, dom'le.

— Ce-i aia cristelnic ? întrebă d. Pickwick nefiind prea sigur dacă era vorba de un animal viu sau de ceva care se mănâncă.

— Cum, nu ştiţi ce e un cristelnic, dom'le ? Eu credeam că toată lumea ştie că cristelnicul e un felcer.

— A, un chirurg ! se miră d. Pickwick zâmbind.

— Intocmai, dom'le. Aştia de aicea care e jos, n'a terminatără încă cu învăţătura, dar e pe cale.

— Cu alte cuvinte îmi închipui că sunt studenţi în medicină.

Sam Weller încuviinţă din cap.

— Mă bucur, zise d. Pickwick svârlind cu energie scufa peste pătură. Aceştia sunt tineri simpatici, foarte simpatici, cu judecata călită prin deprinderea de a observa şi cugeta ; cu gusturi alese, căpătate prin studiu şi lectură ; m'aş bucura să-i văd.

— Fumează ţigări la foc, în bucătărie, glăsui Sam.

— Aha ! spuse d. Pickwick frecându-şi mâinile. Prisos de voioşie şi de sociabilitate. Tocmai ce-mi place mie.

— Unul din ei, urmă Sam fără să remarce întreruperea stăpânului său, unul din ei stă cu picioarele pe masă şi dă pe gât brandy curat ; pe când ălălalt, cu bicicleta pe nas, a luat un butoiaş de stridii între genunchi, îl deschide cât ai clipi şi le mănâncă la iuţeală, iar cu scoicile ţinteşte pe tânărul nostru somnorilă care a adormit în faţa căminului.

— Excentricităţi de geniu, Sam, spuse d. Pickwick ; poţi să te retragi.

Ca atare, Sam se retrase, iar d. Pickwick coborî peste un sfert de oră să dejuneze.

— Iată-l, în sfârşit ! exclamă bătrânul Wardle. Pickwick, îţi recomand pe fratele domnişoarei Allen, domnul Benjamin Allen. Noi îi spunem Ben, şi poţi să-i spui şi dumneata la fel, dacă vrei. Dumnealui e prietenul lui intim, domnul...

— Domnul Bob Sawyer, interveni d. Benjamin Allen.

Atunci d. Bob Sawyer şi d. Benjamin izbucniră împreună în râs.

D. Pickwick se înclină către Bob Sawyer şi Bob Sawyer se înclină spre d. Pickwick ; Bob şi prietenul

său intim mâncau înainte, cu sârg; d. Pickwick avu prilejul să-i privească pe amândoi.

D. Benjamin Allen era un tânăr sdravăn, rotofei, îndesat, cu păr negru, tăiat cam scurt, cu faţa albă, cam lunguiaţă. Se gătise cu o pereche de ochelari şi purta o cravată albă. Sub pardesiul negru, la un nasture, încheiat până la bărbie, apărea numărul obişnuit de picioare îmbrăcate cu pantaloni de culoare cenuşie şi care se terminau cu ghete ne'ndeajuns lustruite. Măcar că mânecile hainei erau scurte, ele nu arătau nicio urmă de manşete de cămaşă; şi măcar că figura lui era destul de mare ca să admită încadrarea unui guleraş de cămaşă, ea nu era împodobită cu niciun accesoriu de acest gen. Avea ceva mucegăit în înfăţişarea lui generală şi răspândea în juru-i un miros plăcut de ţigări de Cuba, bine aromate.

D. Bob Sawyer, îmbrăcat cu veşmânt gros, albastru, care nu era nici palton, nici pardesiu, dar care le înlocuia pe amândouă, avea acel aer de eleganţă neglijentă, acea atitudine plină de înfumurare, caracteristice tinerilor gentlemeni ce fumează ziua pe stradă, strigă, răcnesc noaptea, chiamă chelnerii din cârciumi cu numele lor de botez şi săvârşesc pe drum diverse alte isprăvi, nu mai puţin poznaşe. Purta o pereche de pantaloni scoţieni cu o vestă grosolană şi încăpătoare, la doi nasturi şi, când ieşea, purta cu el un baston gros, împodobit cu o mare măciulie. Nu avea niciodată mânuşi şi semăna în general cu un Robinson Crusoe desfrânat.

Acestea erau notabilităţile cărora le fu recomandat d. Pickwick când luă loc la masă în dimineaţa zile de Crăciun.

— Superbă dimineaţă, domnilor! zise el.

D. Bob Sawyer făcu un uşor semn de încuviinţare auzind propoziţia şi ceru d-lui Benjamin Allen muştarul.

— Aţi venit de departe în dimineaţa asta, domnilor? întrebă d. Pickwick.

— Dela *Leul Albastru* din Muggleton, răspunse scurt d. Allen.

— Ar fi trebuit să sosiţi aseară, continuă d. Pickwick.

— Şi-am fi sosit, lămuri Bob Sawyer, însă prea era bun brandyul ca să plecăm aşa devreme ; nu-i adevărat, Ben ?

— Desigur, răspunse acesta, şi nu erau rele nici ţigările, nici costiţele de porc ; nu-i adevărat, Bob ?

— De bună seamă, declară Bob ; şi prietenii intimi reîncepură şi mai nestânjeniţi atacul lor asupra dejunului, ca şi cum amintirea cinei din ajun le stârnise o nouă poftă de mâncare.

— Infulecă, Bob ! zise cu aer încurajator d. Allen, tovarăşului său.

— Asta şi fac, răspunse Bob Sawyer şi, spre a fi drepţi cu el, trebue să recunoaştem că aşa şi făcea.

— Nimic nu-mi dă mai mare poftă decât disecţia, glăsui d. Bob Sawyer privind în jurul mesei.

D. Pickwick se înfioră uşor.

— Ascultă, Bob, spuse d. Allen, tot n'ai sfârşit piciorul acela ?

— Aproape, răspunse Sawyer servindu-se, în timp ce vorbea, cu o jumătate de pasăre. E foarte musculos pentru un picior de copil.

— Serios ? glăsui d. Allen, nepăsător.

— O, da ! replică Bob Sawyer, cu gura plină.

— Eu m'am înscris pentru un braţ la masa noastră, reluă d. Allen. Impuşcăm bani pentru un cadavru, şi lista e aproape plină : însă nu dăm de unul care să vrea capul. Ar trebui să-l iei tu.

— Mulţumesc, declară Bob Sawyer ; nu-mi pot permite luxul ăsta.

— Fleacuri ! spuse Allen.

— Cu neputinţă ! Un creier, nu zic ba... Pentru un cap întreg nu mă ţin balamalele.

— Sst ! sst ! domnilor, vă rog ! exclamă d. Pickwick; le aud pe doamne venind.

D. Pickwick încă vorbea, când doamnele se înapoiară dela plimbarea de dimineaţă. Fuseseră escortate cu galanterie de d-nii Snodgrass, Winkle şi Tupman.

— Cum, tu Ben ? spuse Arabella cu un ton care exprima la vederea fratelui, mai mult uimire decât plăcere.

— Am venit să te iau înapoi acasă ; mâine plecăm, răspunse d. Benjamin.

D. Winkle se îngălbeni.

— Arabella, nu-l vezi pe Bob Sawyer ? întrebă d. Benjamin Allen pe un ton mustrător.

Arabella întinse cu grație mâna, observându-l pe Bob Sawyer. D. Winkle simți în inimă un fior de ură, când Bob Sawyer strânse mâna care îi fusese oferită.

— Dragă Ben, zise Arabella îmbujorându-se, ai... ai... fost prezentat domnului Winkle ?

— Nu, Arabella, dar mi-ar face plăcere, răspunse cu gravitate fratele ; apoi d. Allen îl salută posomorît pe d. Winkle, în timp ce acesta și d. Bob Sawyer se uitau bănuitori unul la altul cu coada ochiului.

După toate aparențele, sosirea a două noi figuri — de aici stânjeneala d-lui Winkle și a tinerei domnișoare cu ciuboțele îmblănite — ar fi stăvilit în chip neplăcut verva celor de față, dacă voioșia d-lui Pickwick și bună dispoziția gazdei lor nu ar fi reușit să contribue în gradul cel mai mare la întreținerea bunăvoiei obștești. D. Winkle se strecură treptat în grațiile d-lui Benjamin Allen și intră chiar în vorbă, prietenos, cu d. Bob Sawyer care, înviorat de brandy, de dejun și de conversație, ajunse până la urmă într'una din cele mai poznașe dispoziții de spirit. Povesti cu multă vervă cum a extirpat o tumoare din capul unui bătrân gentleman, și ilustra agreabila întâmplare făcând cu un cuțit pentru desfăcut stridii tăieturi într'o bucată mare de pâine, spre edificarea deplină a celor de față.

După dejun merseră cu toții la biserică, unde d. Benjamin Allen adormi dus, pe când d. Bob Sawyer își abătea gândurile dela lucrurile pământești printr'un procedeu ingenios care consta în a-și săpa numele pe banca din strană, cu slove mari de-o șchioapă.

După o gustare substanțială, stropită cu multă bere și sherry-brandy, căreia i s'au făcut pe deplin onorurile, bătrânul Wardle spuse musafirilor săi :

— Ce-ați zice de-o oră petrecută pe ghiață ? Avem timp berechet.

— Admirabil ! exclamă d. Benjamin Allen.

— Strașnic ! strigă d. Bob Sawyer.

— Winkle! glăsui d. Wardle. Dumneata patinezi nu-i aşa?

— Hm, da, sigur! replică d. Winkle. Dar... am cam uitat.

— Vai, domnule Winkle, spuse Arabella, patinează te rog! Imi place aşa de mult să privesc!

— Oh, patinajul este *aşa* de graţios! continuă o altă domnişoară.

A treia domnişoară adăugă că era elegant, a patra că era ceva care aminteşte de „mersul lebedei".

— Aş fi încântat, de bună seamă, declară d. Winkle roşind, însă nu am patine.

Obiecţiunea fu lesne înlăturată. Trundle avea două perechi de patine, iar grăsunul anunţă că se aflau jos alte vreo şase. Aflând vestirea, d. Winkle declară că se simţea deosebit de încântat; dar, spunând aşta, avea un aer pe deantregul nenorocit.

D. Wardle îşi conduse deci oaspeţii spre o largă întindere de ghiaţă. După ce Sam Weler şi grăsunul curăţară cu lopata zăpada care căzuse în timpul nopţii, şi apoi măturară, d. Bob Sawyer îşi potrivi patinele cu o iscusinţă care, în ochii d-lui Winkle, era fenomenală. Apoi d. Sawyer începu să schiţeze cercuri cu piciorul stâng, să descrie opturi, să înregistreze pe ghiaţă — fără a se opri un moment să-şi tragă răsuflarea — o mulţime de forme plăcute şi uimitoare totodată, spre mulţumirea de negrăit a d-lui Pickwick, a d-lui Tupman şi a doamnelor. Dar fu un adevărat entuziasm atunci când bătrânul Wardle şi Benjamin Allen, asistaţi de numitul Bob Sawyer, executară o serie de figuri ciudate, cărora le dădură numele de horă.

In toată vremea asta, d. Winkle, cu faţa şi mâinile vinete de frig, se trudea să facă nişte găuri în talpă cu un burghiu, să-şi pună patinele cu vârful înapoi şi să-şi încurce curelele în cel mai complicat mod, ajutat de d. Snodgrass care se pricepea la patine poate mai puţin chiar decât un hindus. Până la urmă, totuşi, graţie ajutorului d-lui Weller, nefericitele patine fură sdravăn înşurubate şi încătărămate, după care d. Winkle fu ridicat pe picioare.

— Hai, dom'le, îi spuse Sam cu ton încurajator; daţi-i drumul şi arătaţi-le cum să se dea pe ghiaţă.

— Stai, Sam, stai! strigă d. Winkle care dârdâia din toate mădularele şi-l apucase pe Sam cu desnădejdea unui înnecat. Ce lunecoasă-i, Sam!

— Aşa e totdeauna ghiaţa. Ţineţi-vă, dom'le!

Ultimul îndemn era inspirat d-lui Weller de o mişcare bruscă a d-lui Winkle care avea parcă dorinţa frenetică să-şi arunce picioarele în aer şi să se dea cu capul de ghiaţă.

— Astea... astea... sunt patine foarte neiscusite; nu-i aşa, Sam? îngăimă d. Winkle împleticindu-se.

— Mă cam tem că domnul de pe ele e neiscusit, replică Sam.

— Hai, Winkle, vino odată! strigă d. Pickwick neavând habar de ce se întâmpla acolo; vino, doamnele te aşteaptă cu nerăbdare.

— Da, da, răspunse d. Winkle cu un zâmbet hidos; da, da, vin îndată.

— Poftiţi, că începe! glăsui Sam căutând să se desprindă. Haide, dom'le, la drum!

— Sam, stai un moment! spuse d. Winkle cu suflarea tăiată, agăţându-se mai aprig de d. Weller. Imi amintesc acum că am acasă două fracuri care nu-mi mai servesc; am să ţi le dau ţie, Sam.

— Mulţumesc, dom'le, răspunse d. Weller.

— Nu cumva să duci mâna la pălărie, Sam, reluă d. Winkle repede. Nu-i nevoie să iei mâna ca să mulţumeşti. Voiam să-ţi dau cinci shillingi, azi dimineaţă, cadou de Crăciun, Sam. O să-i capeţi după amiază, Sam.

— Sunteţi foarte bun, dom'le.

— Ţine-mă la început puţin, Sam... Vrei? Aşa... mă obişnuesc numaidecât. Nu prea repede, Sam! Nu prea repede!

Inclinat înainte, cu trupul îndoit dela jumătate, d. Winkle era susţinut pe ghiaţă de d. Weller, într'un mod curios care nu avea nimic de a face cu lebăda, când d. Pickwick strigă cu toată inocenţa de pe malul celălalt:

— Sam!

— Da, dom'le!

— Vino încoa, am nevoie de tine.

— Daţi-mi drumul, dom'le ! N'auziţi că mă chiamă jupânul ? Daţi-mi drumul odată ! zise Sam.

Cu o sforţare violentă, d. Weller se desprinse din mâinile nefericitului pickwickian şi-i dădu în acelaş timp o viteză considerabilă. Deaceea, cu o preciziune pe care nicio iscusinţă n'ar fi fost în stare s'o întreacă, nefericitul domn ajunse repede în mijlocul horei, în chiar momentul când Bob Sawyer executa o figură de o neasemuită frumuseţe ; d. Winkle se izbi aprig de el, şi, cu o bufnitură sdravănă, căzură amândoi pe ghiaţă. D. Pickwick veni în fugă. Bob Sawyer se şi sculase, însă d. Winkle era prea prudent spre a face la fel cu patinele în picioare. Stătea pe ghiaţă şi se trudea să zâmbească, în timp ce fiecare trăsătură a chipului său exprima neliniştea cea mai profundă.

— Te-ai lovit ? întrebă cu îngrijorare Ben Allen.

— Nu prea, răspunse d. Winkle, frecându-şi de zor spatele.

— Vrei să-ţi iau sânge ? întrebă Benjamin grăbit.

— Nu, nu ! mulţumesc, răspunse d. Winkle cu însufleţire.

— Cred că totuşi ar trebui, zise Allen.

— Mulţumesc, cred că nu, răspunse Winkle.

— Dumneata ce crezi, domnule Pickwick ? întrebă Bob Sawyer.

D. Pickwick era aţâţat şi indignat. Făcu d-lui Weller un semn, spunând cu glas sever :

— Scoate-i patinele !

— Să le scoată ? Păi, abia am început, protesta d. Winkle cu ton dojenitor.

— Scoate-i patinele ! repetă d. Pickwick cu tărie.

Nu încăpea împotrivire faţă de un ordin dat în felul acesta. D. Winkle îngădui în tăcere lui Sam să-l execute.

— Ridică-l ! spuse d. Pickwick.

Sam îl ajută să se scoale.

D. Pickwick se depărtă câţiva paşi, făcu un semn prietenului său să se apropie, aţinti asupra lui o privire pătrunzătoare şi rosti cu ton scăzut, însă lămurit şi apăsat, cuvintele acestea remarcabile :

— Eşti un şarlatan, domnule !

— Un ce ? întrebă d. Winkle tresărind.

— Un şarlatan, domnule ! Şi-ţi voi vorbi mai limpede, dacă doreşti : un impostor, domnule !

Spunând acestea, d. Pickwick se răsuci domol pe călcâie şi se îndreptă spre prietenii săi.

Pe când d. Pickwick se răcorea exprimând opinia de mai sus, d. Weller şi grăsunul îşi reuniseră sforţările şi făcuseră un lunecuş, dându-se pe ghiaţă într'un mod strălucit. Sam, în special, executa acea admirabilă şi romantică figură care se numeşte în mod obişnuit : *ciocănitul la uşa cârpaciului,* şi care constă în a luneca pe-un picior în timp ce cu celălalt baţi din când în când ghiaţa cu lovituri ca acelea ale poştaşului când ciocăneşte la uşă.

S'au dat îndelung pe ghiaţă şi era ceva în mişcarea lor, care-l atrase pe d. Pickwick, pe jumătate îngheţat din cauză că stătuse atâta timp pe loc.

— Un exerciţiu nostim şi care desigur că încălzeşte bine, nu e aşa ? se adresă el d-lui Wardle.

— A, da ! răspunse acesta gâfâind enorm din pricină că-şi schimbase picioarele într'o pereche de compasuri neobosite spre a schiţa pe ghiaţă o sumedenie de figuri întortochiate. Te dai şi dumneata ?

— Pe vremuri, când eram copil, mă dădeam şi eu pe gheţuşca din şanţuri.

— Încearcă acum, spuse Wardle.

— O, da, vă rugăm, domnule Pickwick ! exclamară toate doamnele.

— Aş fi încântat să vă ofer o distracţie, replică d. Pickwick, însă nu m'am mai dat pe ghiaţă de mai bine de treizeci de ani !

— Eh, fleacuri ! glăsui d. Wardle scoţându-şi patinele cu avântul care caracteriza toate acţiunile lui. Haide, îţi ţin tovărăşie ; vino.

Şi, într'adevăr, voiosul bătrân îşi făcu vânt pe ghiaţă cu o iuţeală care îl duse chiar lângă d. Weller şi-l îmbrânci pe grăsun cât colo.

D. Pickwick stătu locului, se uită cu atenţie, îşi scoase mânuşile, le puse în pălărie, îşi făcu vânt de două-trei ori fără să poată porni şi, în cele din urmă, după ce îşi făcu din nou vânt, se lansă şi o străbătu

încetişor şi grav, cu picioarele răşchirate, la o distanţă de vreun metru unul de altul, în uralele spectatorilor.

— Bateţi fierul cât e cald, dom'le! striga Sam; şi bătrânul Wardle se avântă din nou, urmat de d. Pickwick, apoi de Sam, apoi de d. Winkle şi de Bob Sawyer şi apoi de grăsun şi, în sfîrşit, de d. Snodgrass; fiecare lunecând foarte aproape de călcâile celui din faţă, gonind toţi unul după altul, atât de năpraznic de parcă toată viaţa lor viitoare depindea de iuţeala aceasta.

Modul cum d. Pickwick îşi executa rolul în această ceremonie oferea un spectacol nespus de interesant. Cu ce nelinişte, cu ce chin, observa că cel din spate venea spre el, căutând să-l întreacă chiar şi cu riscul de a-l trânti! Când ajunse la capătul gheţei, cu ce satisfacţie se destindea treptat din crisparea penibilă pe care o arătase la început şi, răsucindu-se, îşi îndrepta faţa spre punctul de pornire! Ce zâmbet jovial îi flutura pe buze după ce parcursese distanţa, ce zor spre a-şi relua rândul şi a goni după înaintaş! Ghetrele-i negre plescăiau hazliu prin zăpadă; ochii îi străluceau veseli dinapoia ochelarilor, iar când era trântit (ceeace se întâmpla în medie odată la trei tururi), ce plăcere să-l vezi adunându-şi pălăria, mânuşile, batista şi reluându-şi locul în lanţ, plin de înflăcărare, cu o ardoare şi un entuziasm pe care nimic nu le putea răpune!

Jocul se înteţea din ce în ce; lunecau tot mai iute; râdeau din ce în ce mai tare, când o troznitură violentă se auzi. Se îmbulziră spre mal; femeile ţipau de groază; d. Tupman începu să răcnească; o bucată mare de ghiaţă dispăruse; apa clocotea deasupra; pălăria, mânuşile, batista d-lui Pickwick pluteau la suprafaţă; atât se mai putea vedea din d. Pickwick.

Groaza, desnădejdea se citeau pe toate figurile. Bărbaţii se îngălbeniseră, femeilor li se făcuse rău; d. Snodgrass şi d. Winkle îşi încleştaseră reciproc mâinile, privind înnebuniţi spre locul unde dispăruse maestrul lor; pe când d. Tupman, mânat de dorinţa de a-şi ajuta efectiv prietenul şi de-a arăta cât mai limpede persoanelor care s'ar fi putut găsi prin partea locului natura catastrofei, alerga peste câmp într'o fugă nebună, strigând din răsputeri: „Foc!"

Tocmai când bătrânul Wardle şi Sam Weller se apropiau cu prudenţă de deschizătură, iar d. Benjamin Allen şi d. Bob Sawyer se sfătuiau în grabă dacă se cuvenea să ia sânge întregii societăţi spre a-şi exercita puţin mâna, tocmai atunci un cap şi o pereche de umeri ieşiră de sub apă, oferind privirilor trăsăturile şi ochelarii d-lui Pickwick.

— Ţine-te pe apă o clipă, numai o clipă! vociferă d. Snodgrass.

— Da! te implor, de hatârul meu ţine-te pe apă! urlă d. Winkle profund turburat.

Implorarea nu era poate neapărat necesară; căci, după toate aparenţele, dacă d. Pickwick ar fi acceptat să se ţină pe apă de dragul cuiva, el ar fi făcut-o negreşit de propriu-i hatâr.

— Hei, bătrâne camarade, simţi fundul? întrebă d. Wardle.

— Da, desigur, răspunse d. Pickwick respirând îndelung şi netezindu-şi părul ca să se scurgă apa din el; am căzut pe spate şi nu m'am putut ridica numaidecât.

Adevărul acestei mărturisiri era întărit de nămolul care acoperea partea vizibilă a hainei d-lui Pickwick; şi cum teama spectatorilor fu spulberată de grăsun care îşi aminti deodată că apa nu avea nicăieri mai mult de un metru şi jumătate adâncime, minuni de bărbăţie fură săvârşite pentru a-l salva. După multe trosnituri, stropituri, şi multă bătaie de cap, d. Pickwick fu, în cele din urmă, scos binişor din neplăcuta sa situaţie şi se găsi iarăşi pe pământ uscat.

— Dumnezeule, o să răcească de moarte! strigă Emily.

— Sărăcuţul de el! glăsui Arabella. Să te înfăşur în şalul meu, domnule Pickwick.

— Asta e cel mai bun lucru, adăugă d. Wardle. Şi după ce ţi-l pui, fugi acasă cât te ţin picioarele şi bagă-te numaidecât în pat!

Vreo douăsprezece şaluri fură oferite îndată şi d. Pickwick, încotoşmănat în vreo trei sau patru dintre cele mai călduroase, o luă la picior spre casă, condus de d. Weller, oferind celor ce-l întâlneau curiosul feno-

men al unui om în vârstă, ud leoarcă, cu capul gol, cu braţele pe lângă corp înfăşurate într'un şal, şi alergând parcă fără niciun scop cu o viteză de şase mile pe oră.

Dar, într'o împrejurare aşa de gravă, d. Pickwick nu se sinchisea deloc de aparenţe. Imboldit de Sam Weller, el continuă să alerge din răsputeri până la poarta conacului unde d. Tupman, sosit cu câteva minute înainte, o speriase pe bătrâna doamnă care, cuprinsă de palpitaţii violente, se frământa în convingerea neclintită că s'a aprins coşul dela bucătărie; nenorocire care se înfăţişa totdeauna minţii ei în cele mai groaznice culori când vedea în juru-i o cât de neînsemnată zarvă.

Fără să piardă o clipă, d. Pickwick se ghemui în pat. Sam Weller aprinse în odaie un foc şi-i aduse masa; apoi fu adus un castron cu punch, şi se încinse un chef întru cinstirea salvării sale. Bătrânul Wardle nu-i dădea voie să se scoale; deaceea patul lui fu ridicat la rangul de *fotoliu* prezidenţial, şi d. Pickwick numit preşedintele mesei. Al doilea, al treilea castron au fost aduse, iar în ziua următoare, când se trezi d. Pickwick, nu simţea niciun simptom de reumatism, ceeace dovedeşte, cum prea bine a remarcat d. Bob Sawyer, că nu există ceva mai bun ca punchul cald în astfel de cazuri, şi că dacă uneori punchul nu produce efectul dorit, e numai pentrucă pacientul cade în greşeala obişnuită de a nu bea deajuns.

A doua zi dimineaţă, cei care făceau parte din vesela societate se despărţiră. Şcolarii sunt încântaţi când se despart; dar mai târziu, în viaţă, aceste despărţiri devin penibile. Moartea, interesul personal, schimbările soartei, despart în fiecare zi grupuri fericite de oameni, risipindu-i peste mări şi ţări, şi băieţi şi fete nu se mai întâlnesc niciodată. Nu vrem să spunem că întocmai acesta e cazul în împrejurarea de faţă; dorim numai să-i informăm pe cititorii noştri că oaspeţii d-lui Wardle se despărţiră pentru moment şi se duseră pe la casele lor; că d. Pickwick şi prietenii săi îşi ocupară din nou locul pe imperiala diligenţei de Muggleton; şi că d-şoara Arabella Allen se înapoie la locul de destinaţie — cine ştie unde; credem că d. Winkle ştia,

deşi noi mărturisim că habar nu avem — sub grija şi conducerea fratelui său Benjamin şi a prietenului său intim d. Bob Sawyer.

In orice caz, înainte de a se despărţi de d. Pickwick, tinerii studenţi îl luară la o parte cu un aer misterios; şi d. Bob Sawyer, vârîndu-şi degetul arătător între două coaste ale d-lui Pickwick, demonstrând astfel totodată veselia-i din fire şi cunoştinţele sale despre anatomia corpului omenesc, îl întrebă deodată:

— Ia spune, bătrâne, unde stai?

D. Pickwick răspunse că-şi avea domiciliul deocamdată la hotelul *George şi Vulturul.*

— Ar trebui să vii să mă vezi, reluă d. Bob Sawyer.

— Cu cea mai mare plăcere, declară d. Pickwick.

— Iată adresa mea, zise Bob Sawyer scoţând o cartă de vizită. Lant Street, Borough; e uşor pentru mine, după cum vezi; foarte aproape de spitalul Guy. După ce ai trecut de biserica Sfântul George, apuci la dreapta spre Strada Mare.

— Am să nimeresc, declară d. Pickwick.

— Vino de joi într'o săptămână şi adu-i şi pe ceilalţi cu dumneata. Vor veni la mine în seara aceea şi câţiva medicinişti.

D. Pickwick îşi exprimă mulţumirea pe care o avea întâlnindu-i pe studenţii în medicină; şi după ce d. Bob Sawyer îl asigură că va fi foarte plăcut, şi că prietenul său Ben va fi şi el atunci, îşi strânseră mâna şi se despărţiră.

S'ar putea ca în momentul acesta să fim întrebaţi dacă, atâta cât dură scurta convorbire, d. Winkle şuşotea cu Arabella şi, în acest caz, ce-i spunea el; apoi, dacă d. Snodgrass vorbea deoparte cu Emily Wardle, şi, dacă e aşa, ce spunea el? Vom răspunde că, indiferent de ce vor fi putut spune tinerilor domnişoare în chestiune, ei nu destăinuiră absolut nimic timp de douăzeci şi opt de zile, nici d-lui Pickwick, nici d-lui Tupman, că oftară foarte deseori şi că refuzară cu aer posomorît berea şi brandyul. Dacă isteţele noastre cititoare pot să tragă din aceste fapte încheieri satisfăcătoare, le rugăm din tot sufletul să o facă.

CAPITOLUL XXXI

In care este vorba numai despre legi şi despre unele mari şi savante personalităţi

In diferite firide şi unghere ale Temple-lui se găsesc, ici-colo, nişte încăperi sumbre şi murdare unde, cât ţine dimineaţa când nu se judecă, şi către seară când se desbat procesele, e un neîntrerupt du-te vino; o sumedenie de secretari ai avocaţilor purtând sub braţe şi în buzunare enorme pachete de hârtii, pot fi văzuţi, îndreptându-se într'acolo, totdeauna grăbiţi. Există mai multe grade printre secretari; mai întâi primul secretar care a plătit o taxă, el însuşi avocat în perspectivă, posedând un cont curent la croitor, primind invitaţii la serate, cunoscând o familie în Gower Street şi alta în Tavistock Square, părăsind în vacanţele mari oraşul spre a se duce să-şi vadă părintele, care întreţine o sumedenie de cai; în sfârşit, aristocratul secretarilor. E apoi secretarul salariat, extern sau intern, după cazuri; el îşi topeşte cea mai mare parte din cei treizeci de shillingi pe care îi câştigă pe săptămână pentru a se găti şi a se distra; de cel puţin trei ori săptămânal asistă cu jumătate preţ [1] la reprezentaţiile teatrului *Adelphi* şi după aceea aruncă banii în dreapta şi în stânga prin cârciumi; în sfârşit, o caricatură desgustătoare a modei rămasă în urmă cu şase luni. Vine după el copistul, om între două vârste, părinte de familie numeroasă; jerpelit totdeauna şi adeseori beat. Urmează practicanţii care sunt la întâiul lor frac; ei poartă dispreţul cuvenit copiilor de şcoală, strâng mână dela mână, când se înapoiază seara, acasă, să cumpere salam şi bere, şi-şi închipue că nu există ceva mai bun pe lume decât „viaţa". Există, într'un cuvânt, varietăţi de secretari, prea numeroase ca să poată fi enumerate, însă, oricât de numeroase ar fi, le vedem pe toate, la anumite ore, zorindu-se să intre în locurile pe care le-am amintit, sau ieşind de acolo.

Hrubele acestea din Temple, izolate de restul lumii,

[1] Dela o anumită oră, locurile în teatrele engleze nu se mai plătesc decât cu jumătate preţ *(n. tr.)*.

sunt birourile publice ale justiției. Acolo sunt lansate citațiile; acolo sunt semnate hotărîrile; acolo sunt înregistrate declarațiile; acolo o sumedenie de alte mici mașini sunt puse în mișcare pentru chinuirea supușilor fideli ai majestății sale și întru folosul și bunul trai al oamenilor legii. Cele mai multe sunt săli scunde, igrasioase, unde nenumărate foi de pergament, care asudă în taină de un veac întreg, răspândesc un parfum plăcut ce se îmbină, ziua cu o miazmă uscată de mucegai, iar noaptea cu duhorile amestecate ale mantalelor umede, ale umbrelelor care șiroiesc și a lumânărilor râncede.

La vreo zece zile sau două săptămâni dela înapoierea d-lui Pickwick și a prietenilor săi la Londra, fu văzut intrând într'unul din aceste birouri, pe la șapte și jumătate seara, un individ ale cărui plete erau răsucite cu grijă în jurul borurilor pălăriei sale uzate. Avea o redingotă cafenie, cu nasturi de metal, iar pantalonii murdari îi erau așa de întinși peste cizmele à la Blücher, că genunchii amenințau în fiecare clipă să iasă din strâmtoarea lor. Scoase din buzunar un crâmpei de pergament lung și îngust, pe care slujbașul imprimă o stampilă neagră și necitibilă. Mai scoase patru petece de hârtie de aceeași mărime, conținând, cu locuri lăsate în alb pentru nume, o copie imprimată a pergamentului. Completă spațiile albe, băgă cele cinci documente în buzunar, și plecă grăbit.

Omul cu fracul cafeniu, care avea în buzunar aceste documente cabalistice, nu era altul decât vechea noastră cunoștință, d. Jackson dela casa Dodson și Fogg, Freeman's Court, Cornhill. Dar, în loc să se înapoieze la biroul de unde venea, el își îndreptă pașii spre Sun Court, și, intrând deadreptul în hotelul *George și Vulturul,* întrebă dacă nu se găsește acolo un domn cu numele de Pickwick.

— Tom, chiamă-l pe servitorul domnului Pickwick, zise chelnerița dela *George și Vulturul.*

— Nu vă deranjați, rosti d. Jackson, vin în interes de afaceri. Dacă vreți să-mi arătați unde e camera domnului Pickwick, voi urca singur.

— Cum vă numiți, domnule? întrebă chelnerul.

— Jackson, răspunse secretarul.

Chelnerul urcă să anunțe pe d. Jackson, însă d. Jackson îi cruță osteneala, mergând pe urmele lui și intrând în cameră înainte ca acesta să fi putut să scoată o silabă.

In ziua aceea d. Pickwick invitase pe cei trei prieteni ai săi la masă, și stăteau tuspatru în jurul focului, bându-și vinul, când, după cum am arătat mai sus, d. Jackson își făcu apariția.

— Bună ziua, domnule, zise el cu un semn din cap spre d. Pickwick.

D. Pickwick răspunse la salut și păru întrucâtva mirat, căci nu-și mai aducea aminte de fizionomia d-lui Jackson.

— Vin dela Dodson și Fogg, lămuri d. Jackson.

D. Pickwick se ridică la auzul acestui nume.

— Domnule, zise el, adresează-te omului meu de afaceri, domnului Perker, din *Gray's Inn*. Băiete, condu pe domnul.

— Iartă-mă, domnule Pickwick, ripostă Jackson, punându-și pălăria pe podea, cu un aer hotărît, și scoțând din buzunar crâmpeiul de pergament. Știți, domnule Pickwick, în cazuri de-acestea, citația trebue predată personal de un secretar sau de un agent. Hehe, omul trebue să fie foarte prudent în materie de formalități legale!

D. Jackson își aruncă ochii pe pergament și, sprijinindu-și mâinile pe masă, se uită în juru-i cu un zâmbet mieros, convingător; apoi spuse:

— Haide, să nu avem discuții pentru nimica toată. Care dintre dumneavoastră se numește Snodgrass?

Auzind întrebarea, d. Snodgrass tresări în chip așa de vizibil că nu mai fu nevoie de răspuns.

— Aha, bănuiam, glăsui Jackson, mai îndatoritor decât până atunci. Am o hârtiuță pentru dumneata, domnule.

— Pentru mine! exclamă d. Snodgrass.

— E numai o *sub poena*[1] în afacerea Bardell și Pickwick, la cererea reclamantei, replică secretarul ale-

[1] Citație *(n. tr.)*.

gând una din hârtii și scoțând un shilling din buzunarul vestei. Credem că desbaterile vor avea loc la paisprezece Februarie, măcar că citația poartă data de zece, și am cerut un juriu special. Poftim, domnule Snodgrass.

Spunând acestea, d. Jackson puse pergamentul sub ochii d-lui Snodgrass, strecurându-i în mînă, odată cu hârtia, și shillingul.

D. Tupman urmărise operația cu uimire, dar în tăcere. Deodată secretarul îi spuse, întorcându-se fără veste spre el:

— Dacă nu mă înșel, numele dumitale e Tupman, domnule?

D. Tupman aruncă o privire d-lui Pickwick, dar, negăsind în ochii holbați ai acestuia niciun îndemn să-și tăgăduiască identitatea, recunoscu:

— Da, domnule, numele meu *este* Tupman.

— Și celălalt gentleman e domnul Winkle, nu e așa?

D. Winkle îngăimă un răspuns afirmativ. Amândoi căpătaseră de îndată din partea îndemânaticului Jackson câte un petec de hârtie și un shilling.

— Mă tem să nu mă socotiți inoportun, urmă Jackson, însă mai am nevoie de cineva, dacă-mi permiteți. Domnule Pickwick, am aci numele lui Sam Weller.

— Băiete, spuse d. Pickwick, chiamă-l pe servitorul meu.

Chelnerul se retrase foarte mirat, iar d. Pickwick făcu semn lui Jackson să ia loc.

Urmă o tăcere penibilă care fu în cele din urmă ruptă de nevinovatul pârît.

— Domnule, zise d. Pickwick, și indignarea-i creștea vorbind, îmi închipui că intenția patronilor dumitale este de-a căuta să mă acuze prin mărturia prietenilor mei...

D. Jackson își lovi de mai multe ori nara stângă a nasului cu degetul arătător, ca să arate că nu se afla acolo spre a divulga secretele firmei; după aceea răspunse cu aer jovial:

— Nu pot să spun... Nu știu.

— Pentru ce alt motiv, domnule, le-ar fi fost înmânate citațiile astea ? întrebă d. Pickwick.

— Capcana dumitale e foarte iscusită, domnule Pickwick, replică Jackson clătinând ușor din cap ; însă nu cad în ea. Nu e niciun rău că încerci, dar mare lucru n'ai să scoți dela mine.

D. Jackson zâmbi din nou celor de față ; ducând degetul mare dela mâna stângă la vârful nasului, învârti cu dreapta o râșniță imaginară de cafea, executând astfel o pantomimă grațioasă (foarte la modă pe atunci, dar din păcate aproape uitată acum) și care vroia să spună : „Pune-ți pofta'n cui".

— Nu, nu, domnule Pickwick, declară el în încheiere. Oamenii lui Perker își vor da osteneala să ghicească dece am lansat aceste *sub poena;* dacă nu pot, n'au decât să aștepte ziua procesului, și vor afla.

D. Pickwick aruncă o privire de profund desgust nepoftitului musafir și ar fi grămădit desigur anateme înfricoșetoare peste capul d-lor Dodson și Fogg, dacă sosirea, în clipa aceea, a lui Sam, nu l-ar fi întrerupt.

— Samuel Weller ? întrebă Jackson.

— Unul dintre cele mai mari adevăruri pe care le-ai spus de cine știe câți ani, răspunse Sam cu aer foarte liniștit.

— Uite un *sub poena* pentru dumneata, domnule Weller.

— Ce e asta, pe englezește ? întrebă Sam.

— Poftim originalul, urmă Jackson fără a voi să dea altă explicație.

— Care ? întrebă Sam.

— Acesta, replică Jackson scuturând pergamentul.

— Aha, ăsta-i oreginalul ? Ei, îmi pare bine că am văzut și eu oreginalul ; e o chestie foarte-foarte și mă unge la inimă.

— Uite și shillingul ; este dela Dodson și Fogg.

— Asta e din cale afară de frumos din partea lui Dodson și Fogg, care măcar că mă cunoaște așa de puțin, mă cadorisește cu ceva, rosti Sam. Mă simt foarte măgulit, dom'le, și e foarte onorabel din partea lor că răsplătește meritul oriunde-l întâlnește ; sunt pe deasupra, foarte mișcat.

Vorbind astfel, Sam își frecă ușor pleoapa dreaptă cu mâneca, după exemplul celor mai buni actori când sunt la o scenă patetică.

D. Jackson părea nedumerit întrucâtva de purtarea lui Sam, dar, deoarece înmânase citațiile și nu mai avea nimic de spus, se prefăcu că-și pune unica mănușă, pe care o ținea deobicei în mână, pentru a salva aparențele, și se înapoie la birou să raporteze că și-a îndeplinit datoria.

În noaptea aceea d. Pickwick dormi puțin. Procesul Bardell îi fusese reamintit într'un chip neplăcut. A doua zi dejună devreme și, poruncind lui Sam să-l însoțească, porni spre *Gray's Inn Square*.

Când ajunse la capătul lui Cheapside, d. Pickwick spuse privind în urmă :

— Sam !

— Da, dom'le ! glăsui Sam înaintând lângă stăpân.

— Pe unde apucăm ?

— Pe Newgate Street.

D. Pickwick nu porni imediat la drum, ci, câteva secunde, privi cu gândul într'altă parte chipul lui Sam și oftă din adânc.

— Ce e, dom'le ? întrebă Sam.

— Procesul ăsta, Sam, urmează să aibă loc la paisprezece ale lunii viitoare.

— Potriveală strașnică, dom'le !

— Dece strașnică, Sam ?

— Păi, e ziua sfântului Valentin [1], dom'le. Strașnică zi ca să judeci călcarea făgăduelii de căsătorie.

Zâmbetul lui Sam Weller nu trezi nicio rază de voioșie pe figura stăpânului, care se înturnă repede și-și continuă drumul în tăcere.

Au mers așa o vreme, d. Pickwick înainte, cufundat într'o meditație profundă, iar Sam urmându-l cu o expresie care trăda cea mai fericită și mai de invidiat nepăsare față de oameni și de lucruri. Deodată Sam, grăbit totdeauna să împărtășească stăpânului orice veste pe care o afla, iuți pasul până ce se apropie foarte

---

[1] 14 Februarie, zi în care tinerii, băieți și fete, își adresează în glumă sau în serios declarații de dragoste *(n. tr.)*.

mult de călcâile d-lui Pickwick şi, arătându-i o casă pe lângă care treceau, îi spuse :

— Frumoasă mizelărie aici, dom'le.

— Da, s'ar părea.

— O prăvălie de cârnaţi renumită.

— Adevărat?

— Adevărat ! repetă Sam c'un fel de indignare. Mai degrabă a fost. Cum ? Nu ştiţi nimic ? Păi, aici a dispărut misterios acum patru ani, un negustor respectabil.

D. Pickwick se întoarse deodată.

— Vrei să spui c'a fost asasinat, Sam ?

— Nu tocmai asta, dom'le, replică d. Weller ; aş fi vrut să fie doar atât ; însă chestia e de o mie de ori mai boacănă. El era stăpânul prăvăliei şi născocise o maşină de abur, patentată ca să fabrice la nesfârşit cârnaţi şi care putea să înghită şi un bolovan dacă-l puneai prea aproape de ea, schimbându-l în cârnaţi tot aşa de uşor ca pe un prunc gingaş. Omul era tare fudul de maşina asta, vă'nchipuiţi. Când ea se afla în mişcare el stătea în beci, uitându-se la ea ceasuri în şir, până când, de bucurie, a ajuns melancolic. Şi ce fericit ar fi fost el cu născocirea lui şi cu doi plozi drăgălaşi pe deasupra, dacă n'ar fi avut o femeie care era o căţea îndrăcită care se ţinea gaie de el, tocându-l la cap cât e ziulica de mare, aşa că bietul om nu ştia ce să mai facă. „Uite ce, draga mea, îi vorbi el, dacă o duci tot aşa cu distracţia asta, să mă bată dumnezeu de nu iau drumul Americii, să ştii." „Eşti un trântor, un pierdevară, zice ea ; şi vai de americani, că bună afacere ar mai făcea cu tine." Ea îl bate aşa la cap încă vreo jumate de ceas, pe urmă dă fuga în odăiţa din fundul prăvăliei şi se porneşte să ţipe, şi ţipă, cum că el o să-i mănânce zilele ; o apucă nişte nervicale care o ţine mai bine de trei ceasuri, şi iar ţipă şi bate din picioare. Ei, şi a doua zi dimineaţa — pe bărbat ia-l de unde nu-i. Din dulap nu lipsea niciun capăt de aţă ; nu-şi pusese nici măcar paltonul ; era la mintea omului că'n America nu plecase. El nu se înapoiază nici a doua zi, nici după o săptămână. Femeia puse să se tipărească afişe, zicând că, dacă se înapoiază, ea îl iartă de toate (ceeace

era o faptă foarte darnică din partea ei, de vreme ce el nu-i făcuse nimic). Pe urmă, toate canalurile este cotrobăite; şi, timp de două luni după aia, când oamenii găsea vreun cadavru, îl aducea pe dată la prăvălia cu cârnaţi; dar niciunul nu era el. Atunci, se dădu svon că bărbatul ei a fugit, şi ea-şi văzu de treburi înainte. Intr'o bună zi, era sâmbătă seara, un bătrânel pirpiriu, vine în dughiană cu o falcă în cer şi una'n pământ, şi zice: „Dumneata eşti stăpâna de-aici?" „Da, eu sunt", zice ea. „Ei bine, cocoană, am venit să-ţi spui că eu şi familia mea nu vreau să ne înnecăm din pricina dumitale. Şi, mai mult decât atâta, dă-mi voie să-ţi deschiz ochii, cocoană, că deoarece nu pui carne de prima calitate în cârnaţi, ai putea să găseşti vite tot aşa de ieftine ca şi nasturii." „Nasturi, domnule?" zice ea. „Nasturi, cocoană, zice bătrânelul pirpiriu, desfăcând un petec de hârtie şi arătându-i douăzeci sau treizeci de jumătăţi de nasturi. Grozave mirodenii pentru cârnaţi, cocoană; nasturi de pantaloni!" „Vai de mine! strigă văduva, mai-mai să dea ochii peste cap; nasturii bărbatului meu." „Ce?" răcni bătrânelul pirpiriu îngălbenindu-se ca ceara. „Acum mă dumiresc, zice văduva; într'o toană de nebunie, cât ai clipi, el s'a prefăcut în cârnaţi!" Aşa a fost, dom'le, urmă d. Weller uitându-se ţintă la figura îngrozită a d-lui Pickwick. Ori poate că s'a prins singur în maşină, fără să vrea. Insă, oricum o fi, bătrânelul pirpiriu care se dădea în vânt după cârnaţi, a sbughit-o din prăvălie ca un nebun şi nu i-a mai călcat niciodată piciorul pe acolo.

După istorisirea acestei întâmplări mişcătoare din viaţa de toate zilele, stăpânul şi valetul ajunseră în cabinetul d-lui Perker. Ţinând uşa întredeschisă, Lowten stătea de vorbă cu un om al cărui aer şi-ale cărui veşminte păreau deopotrivă de jalnice; omul purta nişte ghete fără vârfuri şi nişte mânuşi fără degete. Pe figura lui slabă, brăzdată de griji, se vedeau urmele suferinţei şi ale lipsurilor — aproape ale desnădejdii. Era conştient de sărăcia sa, căci se trase în partea întunecoasă a scării când d. Pickwick se apropie.

— Ce nenorocire! rostea străinul cu un oftat.

— Intr'adevăr, declară Lowten mâzgălindu-şi numele pe uşă şi ştergându-l cu coada penei. Vrei să-i comunici ceva ?

— Când credeţi că se înapoiază ? întrebă străinul.

— Habar nu am ! replică Lowten făcând cu ochiul d-lui Pickwick, în timp ce străinul îşi lăsă privirile'n podea.

— Atunci n'are rost să-l mai aştept, nu-i aşa ? întrebă străinul privind cu luare-aminte spre lăuntrul biroului.

— O, nu ! declară secretarul aşezându-se şi mai bine în dreptul uşii. Nici vorbă că săptămâna asta nu se înapoiază... şi mare mirare dac'o veni săptămâna cealaltă. Perker, când pleacă din oraş, nu se grăbeşte să se întoarcă.

— A plecat din oraş ! exclamă d. Pickwick. Dumnezeule, ce nenorocire !

— Nu pleca, domnule Pickwick, zise Lowten. Am o scrisoare pentru dumneata.

Străinul păru că stă pe gânduri. Işi pironi încă odată piciorul în podea, iar secretarul făcu un semn şiret cu coada ochiului spre d. Pickwick ca pentru a-i da de înţeles că la mijloc era vorba de-o glumă admirabilă ; însă ce fel de glumă, d. Pickwick n'ar fi putut ghici cât lumea şi pământul.

— Poftim, domnule Pickwick, spuse Lowten. Ei, domnule Watty, îi laşi vorbă, ori mai vii odată ?

— Rugaţi-l să lase un cuvânt cum stă cu procesul meu, spuse străinul. Pentru numele lui dumnezeu, nu uitaţi, domnule Lowten.

— Nu, nu, n'am să uit, declară secretarul. Poftim, domnule Pickwick. Bună ziua, domnule Watty... Frumoasă vreme pentru plimbare, nu-i aşa ?

Văzând că străinul stătea încă pe gânduri, el făcu semn lui Sam Weller să-şi urmeze stăpânul în birou, şi-i închise celuilalt uşa în nas.

— Cred că de când e lumea nu s'a mai pomenit un asemenea falit sâcâitor ! exclamă Lowten svârlind pana pe masă cu toată îmbufnarea unui om ofensat. Nu sunt încă nici patru ani de când procesul lui este înaintea Curţii Cancelariei, şi să mă bată dumnezeu

dacă nu vine să ne împuieze capul de două-trei ori pe săptămână. Poftiți pe aici, domnule Pickwick; Perker e înăuntru și știu că vă primește. Cum te pătrunde frigul — adăugă posac — când trebue să stai în ușă și să-ți perzi vremea c'un coate-goale!

Lowten aţâță înciudat un foc foarte mare c'un vătrai foarte mic; apoi îi conduse în cabinetul particular al șefului său și îl anunță pe d. Pickwick.

— A, scumpe domn! zise micuțul domn Perker grăbindu-se să se scoale de pe scaun. Ei, scumpe domn, ce mai nou cu procesul dumneavoastră? Ați mai auzit de prietenii noștri dela Freeman's Court? Știu că ei nu dorm. Sunt șmecheri, tare șmecheri!

Incheind cuvintele acestea, omulețul luă cu un gest emfatic o priză de tabac, ca pe un tribut adus șiretteniei d-lor Dodson și Fogg.

— Strașnici ticăloși! declară d. Pickwick.

— Da, da! glăsui omulețul. Chestie de opinie, după cum știți, și n'o să ne certăm în privința cuvintelor. E foarte natural ca dumneavoastră să nu priviți lucrurile acestea dintr'un punct de vedere profesional. Am făcut tot ce era necesar să facem. L-am angajat pe maestrul Snubbin.

— E un avocat iscusit? întrebă d. Pickwick.

— Iscusit? Vai, ce întrebare îmi puneți, scumpe domn! Dar maestrul Snubbin e în fruntea profesiunii sale. Are de trei ori mai multe afaceri decât cei mai buni avocați; e angajat în toate procesele. Nu trebue să mai spuneți cuiva, însă noi credem — noi, de aceeași profesiune — că maestrul Snubbin duce tribunalul de nas.

Făcând destăinuirea, omulețul luă încă o priză din tabac și o însoți c'un gest misterios din cap.

— Au trimis citații celor trei prieteni ai mei, spuse d. Pickwick.

— A, firește, sunt martori importanți; v'au văzut într'o situație delicată.

— Dar nu e vina mea dacă ea a vrut să leșine! S'a aruncat singură în brațele mele.

— E foarte probabil, scumpe domn; foarte probabil și foarte firesc. Nimic mai firesc, scumpe domn; abso-

lut nimic ; dar cine va putea să facă dovada că e aşa ?

— L-au citat şi pe servitorul meu, zise d. Pickwick schimbând vorba, căci întrebarea d-lui Perker îl cam pusese pe gânduri.

— Pe Sam ?

D. Pickwick răspunse afirmativ.

— Fireşte, scumpe domn ; fireşte. Ştiam dinainte ; aş fi putut să vă spun de acum o lună. Vedeţi, scumpe domn, dacă vreţi să vă faceţi treburile singur, după ce le-aţi încredinţat avocatului dumneavoastră, trebue să suferiţi urmările.

Aci, d. Perker se înălţă cu un aer demn şi scutură cele câteva fire de tutun care îi căzuseră pe plastron.

— Dar ce vor să dovedească ei cu mărturia lui ? întrebă d. Pickwick după două-trei minute de tăcere.

— Că l-aţi trimis la reclamantă să-i propună vreun compromis, îmi închipui. Dealtfel, un mare neajuns nu e, căci nu cred că adversarii noştri au să poată scoate cine ştie ce dela *el*.

— Nu cred, zise d. Pickwick şi, deşi jignit, nu se putu împiedica de-a zâmbi la gândul c'o să-l vadă pe Sam ca martor. Ce conduită va trebui s'adoptăm noi ?

— Nu avem decât una singură de adoptat, scumpe domn, replică Perker : de a contraexamina martorii, de a ne încrede în elocinţa lui Snubbin, de a arunca praf în ochii judecătorului, de a ne bizui pe juraţi.

— Iar dacă verdictul e contra mea ? întrebă d. Pickwick.

D. Perker zâmbi, luă o foarte lungă priză de tabac, aţâţă focul, ridică din umeri şi păstră o tăcere plină de tâlc.

— Vreţi să spuneţi că, în cazul acesta, va trebui să plătesc daune interese ? reluă Pickwick care examinase cu o ţinută severă răspunsul telegrafic al avocatului.

Perker răscoli din nou focul, deşi nu era deloc nevoie, spunând :

— Mă tem că da.

— Atunci îmi permit să vă înştiinţez despre hotărîrea mea nestrămutată de a nu plăti niciun fel de daună, rosti d. Pickwick cu energie. Niciuna, Perker. Nicio liră, niciun penny din punga mea nu va intra în

buzunarele lui Dodson şi Fogg. Asta e hotărîrea mea fermă şi irevocabilă.

Şi, grăind astfel, d. Pickwick izbi puternic cu pumnul în masa de lângă el pentru a întări nestrămutarea intenţiilor sale.

— Foarte bine, scumpe domn; foarte bine, spuse Perker; ştiţi mai mult decât oricine ce aveţi de făcut.

— Fără nicio'ndoială, declară d. Pickwick repede. Unde locueşte maestrul Snubbin?

— In Lincoln's Inn, Old Square, declară Perker.

— Aş dori să-l văd.

— Să-l vedeţi pe maestrul Snubbin, scumpe domn?! exclamă Perker cu cea mai mare uimire. Oh! Oh! imposibil! Să-l vedeţi pe maestrul Snubbin! Vai de mine, scumpe domn, când s'a mai auzit una ca asta? Nu se poate cu niciun chip decât dacă plăteşti dinainte onorariul şi fixezi o consultaţie. Altfel nu se poate, scumpe domn; cu neputinţă altfel!

D. Pickwick hotărîse totuşi nu numai că se poate, dar că trebue să poată; şi, ca atare, la zece minute după ce primise încredinţarea că lucrul este imposibil, fu condus de avocatul său în cabinetul ilustrului maestru Snubbin.

O încăpere destul de mare, însă fără covoare. Lângă foc era un birou, acoperit cu o pânză groasă care de multă vreme pierduse orice pretenţie la fosta ei coloare verde şi care, graţie vârstei şi prafului, devenise treptat cenuşie, afară de locurile numeroase unde era pătată de cerneală. Pe birou vedeai o cantitate enormă de pachetele de hârtie, legate cu şnur roşu; iar dinapoia mesei, stătea un secretar destul de în vârstă, a cărui aparenţă îngrijită şi al cărui lanţ gros de aur dovedeau limpede existenţa clientelei întinse şi rentabile a maestrului Snubbin.

— Domnule Mallard, maestrul e în cabinetul său? întrebă Perker pe secretar, oferindu-i tabacherea cu toată curtenia imaginabilă.

— Da, este, fu răspunsul; însă e foarte ocupat. Uitaţi-vă! N'a putut încă să se pronunţe asupra acestor cazuri, şi totuşi taxele sunt plătite.

Spunând acestea, secretarul zâmbi şi trase o priză de tabac, vădind prin gestul său plăcerea ce simţea, alcătuită din gustul pentru tabac şi slăbiciunea pentru onorarii.

— Aşa clientelă mai zic şi eu! exclamă Perker.

— Da, răspunse secretarul oferind la rându-i, cu cea mai mare cordialitate, cutia sa; şi partea cea mai bună e că nimeni pe lume, afară de mine, nu poate să citească scrisul maestrului. Aşa că, atunci când el şi-a dat părerea, clientul trebue să aştepte până copiez eu; hahahaha!

— Ceeace foloseşte unei anumite persoane tot aşa de bine ca şi maestrului Snubbin, şi contribue la a goli punga clientului spuse Perker. Hahaha!

La această observaţie, secretarul începu iar să râdă; nu un râs sgomotos şi deschis, ci un chicotit tăcut, lăuntric, care-i displăcea d-lui Pickwick. Când un om sângerează pe dinăuntru, e un lucru foarte periculos pentru el; însă când râde în sineşi, nu prezice nimic bun pentru alţii.

— N'ai făcut mica notă a onorariilor pe care ţi le datorez? întrebă Perker.

— Nu, nu încă, răspunse secretarul.

— Fă-o, te rog. Iţi voi trimite un mandat. Eşti însă prea ocupat cu încasarea banilor ca să te mai gândeşti la debitorii dumitale; hahaha!

Gluma păru că-l gâdilă pe secretar la culme şi se desfăţă chicotind iar în sine.

— Acum, domnule Mallard, scumpe prietene — spuse Perker recăpătându-şi deodată gravitatea şi trăgându-l de reverul hainei pe marele secretar al marelui avocat, într'un colţ al camerei — trebue să-l convingi pe maestrul să mă primească cu clientul meu.

— Haide-hai, asta-i bună! glăsui secretarul; să-l vedeţi pe maestrul Snubbin? Culmea absurdităţii!

Cu toată absurditatea propunerii, secretarul se lăsă scos încetişor din raza auzului d-lui Pickwick, apoi, după o scurtă conversaţie dusă în şoaptă, trecu cu paşi uşori printr'un coridor întunecos şi dispăru în sanctuarul făcliilor justiţiei. Se înapoie curând în vârful picioarelor şi informă pe d. Perker şi pe d.

Pickwick că l-a convins pe maestru să-i accepte îndată, cu călcarea tuturor regulilor şi obiceiurilor casei.

Maestrul Snubbin părea să aibă ca la patruzeci şi cinci de ani, sau, cum se spune în romane, să tot fi avut cincizeci de ani. Era unul dintre acei indivizi palizi, uscaţi, a căror figură seamănă cu un felinar. Avea nişte ochi turburi, şterşi, aşa cum întâlnim deobicei la oamenii care s'au consacrat ani în şir unor studii sârguincioase şi monotone; ochi care îi trădau miopia chiar dacă n'ai fi zărit lornionul care se bălăbănea la capătul unei panglici late şi negre, trecută pe după gât. Părul îi era rar şi firav, ceeace se putea atribui în parte faptului că nu sacrificase niciodată mult timp îngrijirilor lui, însă mai cu seamă din pricină că, timp de douăzeci şi cinci de ani, purtase peruca avocăţească ce se vedea dinapoia sa. Urmele de pudră de pe gulerul hainei, cravata albă prost spălată şi mai prost legată pe după gât, arătau că, de când părăsise Curtea, nu avusese vreme să facă nici cea mai mică schimbare în toaleta sa; iar înfăţişarea desgustătoare a restului vestmintelor sale îndreptăţea credinţa că, şi dacă ar fi avut timpul necesar, ţinuta lui tot nu s'ar fi schimbat în mai bine. Cărţi de drept, teancuri de hârtii, scrisori deschise erau împrăştiate pe masă, fără nicio aparenţă de ordine. Mobilierul încăperii era vechi şi dărăpănat; uşile bibliotecii abia se mai ţineau în balamale de putregăite ce erau; la fiecare pas, colbul se ridica în nouri mici din covor; obloanele erau îngălbenite de ani şi de murdărie, iar starea tuturor lucrurilor din cabinet dovedea, limpede ca ziua, că maestrul Snubbin era prea absorbit de profesiunea sa pentru a se mai gândi şi la comoditatea personală.

Maestrul scria în clipa când clienţii intrară; salută cu un aer distrat când d. Pickwick îi fu prezentat de avocatul său. Apoi făcu semn vizitatorilor să se aşeze, puse cu grijă pana în călimară, îşi mângâie piciorul stâng şi aşteptă să i se vorbească.

— Maestre Snubbin, zise d. Perker, domnul Pickwick e pârîtul în afacerea Bardell şi Pickwick.

— Sunt angajat pentru afacerea asta? întrebă maestrul.

— Da, domnule, replică Perker.

Maestrul înclină din cap şi aşteptă altă comunicare.

— Maestre Snubbin, reluă micul avocat, domnul Pickwick ţinea nespus de mult să vă vadă înainte ca dumneavoastră să-i pledaţi procesul, pentru a vă asigura că nu este niciun temei, niciun pretext în acţiunea intentată contra lui, şi pentru a vă declara că nu s'ar prezenta în faţa Curţii spre a se împotrivi cererilor reclamantei în cazul când conştiinţa sa nu ar fi pe deplin împăcată. Cred că am exprimat exact gândirea dumneavoastră, scumpe domn, nu-i aşa ? continuă omuleţul întorcându-se spre d. Pickwick.

— Perfect ! declară acesta.

Maestrul Snubbin îşi desfăşură lornionul, îl ridică la înălţimea ochilor şi, după ce-l examină pe d. Pickwick cu multă seriozitate câteva secunde, se întoarnă spre d. Perker, căruia îi spuse zâmbind uşor :

— Cazul domnului Pickwick e grav ?

Avocatul dădu din umeri.

— Vă propuneţi să chemaţi martori ?

— Nu.

Zâmbetul de pe chipul maestrului se contura din ce în ce mai mult ; îşi bălăbănea piciorul cu o violenţă sporită şi, lăsându-se pe spate în fotoliu, tuşi cu înţeles.

Oricât de uşoare erau aceste indicii ale sentimentelor maestrului cu privire la chestiunea în discuţie, ele nu scăpară d-lui Pickwick. El îşi fixă şi mai tare pe nas ochelarii prin care observase atent demonstraţiile pe care omul legii îşi îngăduise să le facă. Ii spuse apoi cu multă energie, fără să se sinchisească de clipirile din ochi şi de încruntările din sprâncene ale d-lui Perker :

— Dorinţa mea de-a vă fi prezentat într'un asemenea scop, domnule, pare fără îndoială nespus de neobişnuită unei persoane care vede atâtea afaceri de aceeaşi natură.

Maestrul încercă să se uite cu gravitate la foc, însă zâmbetul îi flutură din nou pe buze. D. Pickwick urmă :

— Domnii de-o profesiune cu dumneavoastră, domnule, văd totdeauna latura cea mai rea a firii ome-

neşti. In faţa dumneavoastră se produc toate disputele, toate vrăjmăşiile, toate uneltirile. Ştiţi din experienţă până la ce punct se lasă juraţii (şi nu vreau să vă jignesc, nici pe dumneavoastră, şi nici pe ei) păcăliţi de unele efecte, şi, firesţe, atribuiţi altora dorinţa de a întrebuinţa, în scop de interes personal şi înşelătorie, mijloacele a căror valoare o cunoaşteţi aşa de bine, deoarece îl întrebuinţaţi mereu cu intenţia lăudabilă şi onorabilă de a face totul în favoarea clienţilor dumneavoastră. Cred că acestei împrejurări i se datoreşte şi opinia crudă, dar foarte generală, că dumneavoastră sunteţi îndeobşte bănuitori, plini de neîncredere şi peste măsură de precauţi. Ştiu, deci, prea bine, domnule, cât de desavantajos este pentru mine să vă fac o asemenea declaraţie în împrejurarea în care mă găsesc. Totuşi, precum v'a spus prietenul meu, domnul Perker, am venit aci pentru a vă declara categoric că sunt nevinovat de fapta ce mi se pune în seamă şi, deşi cunosc perfect valoarea nepreţuită a sprijinului dumneavoastră, vă cer îngăduinţa de-a adăuga că aş renunţa să mă servesc de talentul dumneavoastră, dacă nu aţi fi absolut convins de sinceritatea mea.

Cu mult timp înainte de sfârşitul acestei cuvântări, care, trebue să spunem, era cam stearpă pentru d. Pickwick, maestrul recăzuse în starea-i de absenţă. Totuşi, după câteva minute de tăcere, şi după ce-şi reluă pana, el păru că-şi reaminteşte de prezenţa clientului şi, înălţându-şi ochii de pe hârtie, întrebă cu tonul cam răstit:

— Cine e cu mine în procesul acesta?

— Domnul Phunky, maestre, declară Perker.

— Phunky? Phunky? rosti maestrul. N'am auzit niciodată de numele acesta. Desigur e foarte tânăr.

— Da, unul foarte tânăr, răspunse Perker. A fost numit abia deunăzi. Ia să vedem... A da, este numai de opt ani în barou.

— O, nu credeam! reluă maestrul cu accentul de milă pe care îl folosesc oamenii de rând, când vorbesc de un copilaş fără sprijin. Domnule Mallard, trimite la domnul... domnul...

— Phunky, Holborn Court, Gray's Inn, interveni d. Perker. (Apropos, Holborn Court e acum South Square.)

— Domnul Phunky! Să i se comunice că m'aş bucura dacă ar veni un moment aci.

D. Mallard plecă să execute însărcinarea, iar maestrul Snubbin recăzu pe gânduri până când d. Phunky fu introdus.

D. Phunky era un om matur, deşi un avocat începător. Era nervos şi se împleticea penibil când vorbea. Totuşi, cusurul acesta nu părea firesc, ci era pare-se rezultatul timidităţii ivită din faptul că-şi dădea seama de obstacolele pe care i le opunea lipsa de avere sau de protecţie, ori poate pentrucă-i lipsea cutezanţa. Il intimida maestrul şi se arăta de o profundă politeţă faţă de Perker.

— N'am avut încă plăcerea să vă văd, domnule Phunky, zise maestrul Snubbin cu o trufaşă condescendenţă.

D. Phunky se înclină. De opt ani şi mai bine el avusese plăcerea să-l vadă pe maestrul Snubbin şi deasemenea să-l invidieze cu toată invidia unui om sărac.

— Sunteţi cu mine în proces, după câte aflu? continuă maestrul.

Dacă d. Phunky ar fi fost bogat, ar fi trimis îndată după secretarul său pentru a vedea despre ce era vorba; dacă ar fi fost înţelept, şi-ar fi dus indexul la frunte şi ar fi căutat să-şi amintească dacă, în puzderia angajamentelor sale, se găsea vreunul privitor la această afacere; dar, cum nu era nici bogat, nici înţelept (cel puţin într'un anume sens) se îmbujoră şi se înclină.

— Aţi citit dosarele, domnule Phunky? întrebă maestrul.

Şi aci d. Phunky ar fi trebuit să declare că nu-şi aducea de loc aminte despre cazul respectiv; deoarece, însă, examinase toate hârtiile care-i fuseseră înmânate

şi deoarece, zi şi noapte, nu se gândise de două luni decât că fusese angajat ca asistent al maestrului Snubbin, se îmbujoră şi mai mult şi făcu o nouă plecăciune.

— Uite-l pe domnul Pickwick, reluă maestrul mişcând pana spre locul unde acest gentleman stătea în picioare.

D. Phunky salută pe d. Pickwick cu tot respectul pe care îl înspiră cel dintâi client, şi apoi se înclină spre şeful său.

— Aţi putea să-l luaţi pe domnul Pickwick, spuse maestrul Snubbin, şi... şi... să ascultaţi tot ce domnul Pickwick va vrea să vă comunice. După aceea vom avea, firește, o consultaţie.

Dând astfel de înţeles că a fost deranjat îndeajuns, maestrul Snubbin, care devenise tot mai distrat, îşi puse o clipă lornionul la ochi, salută uşor şi se afundă mai temeinic în dosarul pe care-l avea în faţă : un proces interminabil, prilejuit de fapta unui individ, decedat cam de un veac, şi care cotropise o potecă ce ducea dintr'un loc de unde nimeni nu se înapoiase vreodată într'alt loc unde nimeni nu fusese cândva.

Întrucât d. Phunky nu consimţea în ruptul capului să treacă prin vreo uşă înaintea d-lui Pickwick şi a d-lui Perker, le trebui un timp până să ajungă cu toţii în Square ; şi, când ajunseră acolo, se plimbară în lung şi'n lat, iar rezultatul conferinţei, care durase îndelung, a fost că era foarte greu să se prevadă dacă verdictul va fi favorabil sau nu ; că nimeni nu putea să aibă pretenţia de a prezice rezultatul unui proces ; că pentru d. Pickwick era un mare noroc de-a fi luat-o înaintea celeilalte tabere, angajându-l pe maestrul Snubbin ; şi alte diferite fraze de îndoială şi consolare, deopotrivă de obişnuite în cazuri de acestea.

D. Weller fu deşteptat apoi de stăpânul său din somnul adânc în care căzuse de o oră, şi, luându-şi rămas bun dela Lowten, se înapoiară în City.

CAPITOLUL XXXII

Unde se descrie mult mai amănunţit decât a făcut-o vreodată un jurnal al Curţii, o serată de celibatar dată de d. Bob Sawyer la domiciliul său din Borough.

Tihna străzii Lant din *Borough* îţi strecoară în suflet unda unei uşoare melancolii. Găseşti totdeauna pe strada asta case de închiriat — sumedenie; monotonia fundăturii are ceva alinător. O casă, în Lant Street n'ar putea să primească niciodată denumirea de locuinţă elegantă în înţelesul strict al cuvântului, dar poziţia locului este dintre cele mai atrăgătoare. Dacă cineva doreşte să se retragă din lume, să se pună la adăpost de orice ispite, să se ferească de tot ce-ar putea să-l îndemne a privi pe fereastră, îi recomandăm, mai presus de orice, să se mute în Lant Street.

In refugiul acesta fericit îşi duc viaţa câteva spălătorese de lux, nişte legători tinerei, unul sau doi portărei de pe lângă Insolvent Court[1], câteva gospodărioare ale slujbaşilor dela Docuri, câteva croitorese şi o garnitură de croitori cârpaci. Majoritatea localnicilor se ocupă cu închirierea de apartamente mobilate sau se consacră unei profesiuni sănătoase, înviorătoare, şi anume: călcatul rufelor. Caracteristice în viaţa cea domoală a străzii sunt obloanele verzi, biletele de închiriat, tăbliţele de aramă pe porţi şi mânerele clopoţeilor; cei care însă o însufleţesc sunt băieţii de cârciumă precum şi vânzătorii de franzeluţe şi de cartofi prăjiţi. Populaţia e nomadă; ea dispare deobicei la apropierea chiriei, îndeobşte în timpul nopţii. Veniturile M.S. sunt rareori culese în această vale procopsită. Chiriile sunt ipotetice, iar distribuirea apei este deseori întreruptă.

D. Bob Sawyer şi d. Ben Allen încadrau frumos ambele părţi ale căminului dela primul etaj, în seara când d. Pickwick fusese invitat. Pregătirile de primire ale oaspeţilor păreau terminate. Umbrelele fuseseră luate din coridor şi grămădite după uşa odăii din fund;

[1] Inchisoarea pentru datornici *(n. tr.)*.

servitoarea proprietăresei își scosese boneta și șalul de sub rampa scării ; mai rămăseseră doar două perechi de galenți pe rogojină, dinapoia ușii dela stradă ; o lumânare de bucătărie cu feștila foarte lungă ardea vesel pe marginea ferestrei dela scară. D. Bob Sawyer cumpărase personal băuturile dintr'o hrubă de pe Strada Mare și venise până acasă cu ele, arătând drumul băiatului care le ducea pentru ca nu cumva să le predea la altă locuință. Punchul pregătit aștepta în dormitor, într'un castron de aramă. O măsuță acoperită cu o învelitoare de pânză verde fusese adusă din salon pentru a se juca pe ea cărți, iar paharele casei, dimpreună cu acelea împrumutate dela cârciuma din vecinătate, garniseau o tavă pusă în fața ușii, la capătul scării.

In ciuda tuturor acestor pregătiri, deosebit de mulțumitoare, un nor posomora chipul d-lui Bob Sawyer care stătea dinaintea focului. Așezat lângă el, d. Ben Allen privea atent cărbunii cu o expresie asemănătoare ; o notă de melancolie vibră în glasul lui când după o lungă tăcere, spuse :

— Afurisit lucru că și-a dat arama pe față tocmai azi ! Ar fi putut să aștepte cel puțin până mâine.

— Răutate curată, răutate curată ! declară cu aprindere d. Bob Sawyer. Zice că dacă am bani ca să fac o serată, trebue să am ca să-i plătesc și blestematul ei de „cont".

— Și de când îți merge contul ăsta ? întrebă d. Ben Allen. In paranteză fie zis, un cont e cea mai extraordinară unealtă locomobilă pe care a inventat-o geniul uman : când se pune în mișcare, gonește singură, fără oprire, viața întreagă.

— Deabia de trei-patru luni, lămuri d. Bob Sawyer.

Ben Allen tuși desnădăjduit, cu ochii țintă la fiarele grătarului. Adăugă apoi :

— Al naibii de neplăcut ar fi dacă i-ar trăsni prin cap să facă tărăboi la venirea prietenilor noștri ; nu ?

— Oribil ! murmură Bob Sawyer ; oribil !

Atunci se auzi în ușă o bătaie ușoară. D. Bob Sawyer aruncă o privire cu înțeles prietenului său și strigă ființei care bătea, să intre ; în deschizătura ușii

se ivi o fată murdară și neglijentă cu ciorapi negri de bumbac, care, după înfățișare, ar fi putut fi luată foarte bine drept odrasla lăsată în părăsire a unui gunoier nevoiaș ; ea spuse :

— Nu vă supărați, domnule Sawyer, doamna Raddle dorește să vorbească cu dumneavoastră.

Mai înainte ca d. Bob Sawyer să fi avut timpul de-a răspunde ceva, fata se smuci înapoi, și dispăru de parcă ar fi tras-o cineva cu putere din spate ; nici nu se depărtase bine, când se auzi o altă bătaie în ușă — scurtă și hotărîtă — părând a spune : iată-mă, am venit !

D. Bob Sawyer își privi prietenul cu ochi plini de o teamă umilitoare, și strigă din nou : „Intră !"

Permisiunea nu era câtuși de puțin necesară căci, până să rostească d. Bob Sawyer acest cuvânt, o femeiușcă aprigă, palidă și tremurând de furie, dăduse buzna în încăpere.

— Domnule Sawyer, zise femeiușca înfuriată, străduindu-se să pară foarte calmă, dacă ai fi așa de bun să achiți micul meu cont, ți-aș rămâne foarte îndatorată, deoarece trebue să plătesc chiria astă seară, și proprietarul m'așteaptă jos.

Femeiușca își frecă palmele și-și aținti trufașă privirile pe perete, peste capul d-lui Bob Sawyer.

— Îmi pare nespus de rău că vă încurc socotelile, doamnă Raddle, răspunse Bob Sawyer cu respect, însă...

— O, nu mi le'ncurci deloc, îl întrerupse cu glas pițigăiat femeiușca. Până astăzi n'aveam deloc nevoie ; dar fiindcă banii aceia merg deadreptul în buzunarul proprietarului, trebuia să mi-i ții pregătiți. Mi i-ai făgăduit pentru astăzi, domnule Sawyer, și toți domnii care au stat aici s'au ținut de cuvânt, domnule, așa cum trebue să facă oricine se socotește cu adevărat gentleman.

După ce grăi astfel, d-na Raddle își scutură capul, își mușcă buzele, își frecă palmele și mai tare, și privi în perete mai fix decât oricând. Era limpede că norii se grămădeau, cum spuse mai târziu d. Bob într'un stil de alegorie orientală.

— Imi pare foarte rău, doamnă Raddle, spuse Bob Sawyer cu toată smerenia posibilă ; fapt e însă că azi aşteptările mele au fost înşelate în City.

Extraordinar loc e Cityul acesta ; cunoaştem un număr uimitor de oameni care sunt totdeauna desamăgiţi aici.

— Ei, şi ce-mi pasă mie, domnule Sawyer ? replică d-na Raddle proptindu-se sdravăn pe una din conopizile purpurii ale covorului de Kidderminster.

— Sunt... sunt sigur, doamnă Raddle, răspunse Bob ocolind ultima întrebare, sunt sigur că până la mijlocul săptămânii viitoare vom putea să ne punem la curent şi că apoi vom plăti mai regulat.

Atâta aştepta d-na Raddle. Ea se năpustise în apartamentul nefericitului Bob Sawyer cu atâta poftă să facă o scenă încât ar fi fost probabil desamăgită dacă şi-ar fi primit banii. Era într'adevăr foarte dispusă pentru o astfel de recreaţie, căci schimbase în bucătăria din faţă cu d. Raddle, câteva complimente pregătitoare.

— Iţi închipui dumneata, domnule Sawyer, exclamă ea ridicând glasul pentru lămurirea vecinilor, îţi închipui că mult am să las eu în casa mea un individ care nu se sinchiseşte să-şi plătească chiria şi nu dă măcar o lăţcaie pentru untul şi zahărul dejunului său, şi pentru laptele ce i se cumpără la uşă ?! Iţi închipui că o femeie cinstită şi care nu-şi mai vede capul de treabă, din zori până'n noapte ; care a trăit douăzeci de ani pe strada asta (zece ani vis-à-vis, şi nouă ani şi nouă luni aici) n'are altceva de făcut decât să se spetească muncind pentru o liotă de trântori care fumează, beau şi hoinăresc, în loc să se apuce de-un lucru care să-i ajute a-şi plăti datoriile ? Iţi închipui că...

— Buna mea doamnă... o întrerupse d. Ben Allen căutând s'o liniştească.

— Fii bun, domnule, şi păstrează-ţi *observaţiile* pentru dumneata ! spuse d-na Raddle înfrânând deodată şuvoiul vorbelor sale şi adresându-se întrerupătorului cu o încetineală şi o solemnitate impunătoare. Nu cred, domnule, că ai vreun drept să te amesteci în

vorbă. Nu cred că ţi-am închiriat apartamentul, domnule.

— Nu, desigur, rosti d. Benjamin Allen.

— Foarte bine, domnule, ripostă d-na Raddle cu o politeţă semeaţă; dumneata să frângi braţele şi picioarele bieţilor oameni în spitale, şi cu asta basta. Să-ţi vezi de treabă sau poate crezi că n'o să se găsească nimeni, aici, care să te înveţe minte, domnule?

— Dar dumneavoastră sunteţi o femeie nechibzuită, glăsui d. Benjamin Allen.

— Scuză-mă tinere, strigă d-na Raddle pe care o treceau sudori reci de mânie. Eşti bun să mai repeţi ce-ai spus, domnule?

— Doamnă, prin vorba aceea n'am avut câtuşi de puţin intenţia să vă jignesc, răspunse Benjamin care începea să se neliniştească.

— Scuză-mă, tinere, reluă d-na Raddle cu ton mai poruncitor şi mai ridicat. Pe cine ai numit dumneata femeie? Mie îmi spui dumneata aşa, domnule?

— Eh, vai de mine! exclamă d. Benjamin Allen.

— Te întreb, da sau nu, mie mi-ai adresat numele ăsta, domnule? îl întrerupse d-na Raddle, mâniată la culme, dând uşa în lături.

— Ei da, firește! mărturisi d. Benjamin Allen.

— Ei da, firește! exclamă d-na Raddle retrăgându-se treptat spre uşă şi înălţând tonul cât mai sus, anume pentru d. Raddle care se afla în bucătărie. Ei da, firește! într'adevăr, toată lumea ştie că pot să fiu insultată în casa mea, pe când bărbatul meu moţăe jos, fără să-mi dea mai multă atenţie decât unui căţel de pe stradă. Ar trebui să-i fie ruşine (aici d-na Raddle începu să plângă în hohote) că-şi lasă nevasta tratată ca cea mai de pe urmă paceaură de nişte măcelari de carne omenească ce-i necinstesc locuinţa (alte bocete). Neputinciosul! Ce josnicie să-şi lase nevasta expusă la toate insultele; îi e frică să vie sus să dea ochi cu făpturile astea grosolane! Ii e frică să urce! Ii e frică să urce!

D-na Raddle se opri să asculte dacă repetarea jicnirii deşteptase pe bunul ei consort. Văzând că nu reu-

şeşte, începu să coboare scara în hohotiri necurmate de plâns, când două bătăi puternice răsunară la uşa din stradă. Ea răspunse printr'un plâns isteric, întovărăşit de tânguiri cumplite care durară până la a şasea bătaie a vizitatorului; pe urmă, într'o pornire nestăvilită de furie, răsturnă toate umbrelele şi dispăru în odaia din fund, închizând uşa după sine cu o trântitură năpraznică.

— Nu locueşte aci domnul Sawyer? întrebă d. Pickwick când i se deschise.

— Ba da, răspunse servitoarea; la întâiul etaj, drept înainte, uşa chiar dela capul scării.

După ce dădu această informaţie, fata, care crescuse de când se ştia printre băştinaşii din Southwark, se făcu nevăzută cu lumânarea pe scara dela bucătărie, încredinţată pe deplin că făcuse tot ce i s'ar fi putut cere în acea împrejurare.

D. Snodgrass, care intrase ultimul, izbuti după multă trudă, să pună lanţul la uşa care dădea în stradă; orbecăind în sus pe scări, pickwickienii fură primiţi de d. Bob Sawyer care nu cutezase să coboare în întâmpinarea lor de teamă ca d-na Raddle să nu-l ia cu asalt.

— Ce mai faceţi? îi întrebă studentul abătut; mă bucur foarte mult că vă văd. Atenţie la pahare!

Avertismentul se adresa d-lui Pickwick care îşi pusese pălăria pe tavă.

— Vai de mine! exclamă el; iertaţi-mă!

— Nu e nimic; nu e nimic, spuse Bob Sawyer. Sunt cam strâmtorat aci; dar prietenii trebue să fie mulţumiţi cu atâta când vin să vadă un burlac tânăr. Intraţi, vă rog... Pe dumnealui l-aţi mai văzut, îmi pare...

D. Pickwick dădu mâna cu d. Benjamin Allen, iar prietenii săi îi urmară exemplul. Abia se aşezaseră, când se auziră din nou două bătăi în uşă.

— Nădăjduesc că e Jack Hopkins, zise d. Bob Sawyer. Sst!.., Da, el e. Urcă, Jack, urcă!

Paşi greoi răsunară pe scară şi Jack Hopkins se înfăţişă într'o vestă neagră de catifea, cu nasturi

lustruiți lună. Purta și o cămașă albastră, vărgată, cu guler alb.

— Ai întârziat, Jack, îi spuse d. Benjamin Allen.

— Am fost reținut la spital! replică Hopkins.

— E ceva nou?

— Nu, nimic deosebit. Doar un accidentat strașnic, adus la ambulanță.

— Ce anume, domnule? întrebă d.Pickwick.

— Un om care a căzut dela etajul al patrulea, atâta tot. Insă e un caz de toată frumusețea — de toată frumusețea.

— Vreți să spuneți că pacientul e pe cale de vindecare, întrebă d. Pickwick.

— Nu, răspunse Hopkins nepăsător; nu; cred mai de grabă că o să moară; va fi însă o operație frumoasă mâine; ce spectacol minunat dacă operează Slasher!

— Il socotiți, deci, pe domnul Slasher, ca pe un bun operator? zise d. Pickwick.

— Cel mai bun care există. Săptămâna trecută, el a desarticulat piciorul unui copil, în care timp copilul a mâncat cinci mere și-o bucată de turtă dulce, iar după ce totul a fost gata, numai după vreo două minute, băiatul a declarat că nu vrea să-și piardă vremea degeaba acolo și că o va întreba pe mamă-sa dece nu începe operația...

— I-auzi! exclamă d. Pickwick plin de mirare.

— Eh, asta nu-i nimic, declară Jack Hopkins. Nu-i așa, Bob?

— Un fleac, replică d. Bob Sawyer.

— Apropos, Bob, reluă d. Hopkins aruncând spre figura atentă a d-lui Pickwick o ochire abia perceptibilă, am avut azi noapte un caz curios. Mi s'a adus un copil care înghițise un șirag de mărgele.

— Ce înghițise, domnule? întrerupse d. Pickwick.

— Un șirag de mărgele. Nu toate deodată, desigur, căci ar fi fost prea mult; nici dumneavoastră n'ați putea să înghițiți așa ceva, dar mi-te un copil? Nu-i adevărat, domnule Pickwick? hahaha!

D. Hopkins izbucni în râs, încântat de gluma sa, apoi continuă:

— Nu, dar iată cum s'a întâmplat. Părinţii băieţaşului sunt foarte săraci ; locuiesc într'o mahala ; sora mai mare cumpărase un şirag de mărgele — nişte mărgele de rând, mari, negre de lemn. Copilul căruia îi plac mult jucăriile, şterpeleşte şiragul îl ascunde, se joacă cu el, taie aţa şi înghite o mărgea. I se pare că a făcut o poznă îndrăcită ; a doua zi se duce unde-l ascunsese şi mai înghite una.

— Dumnezeule, ce grozăvie ! exclamă d. Pickwick. Dar iertaţi-mă, domnule ; continuaţi.

— A doua zi, copilul înghite încă două. A treia zi se desfată cu trei, şi aşa mai departe, încât, într'o săptămână, dăduse gata întreg şiragul — douăzeci şi cinci de bile în total. Sora, care e o fată econoamă şi nu cheltueşte deloc bani pe găteli, plânge de se prăpădeşte după şirag ; cotrobăeşte peste tot, însă nu-i nevoie să vă mai spun că nu-l găseşte nicăieri. Peste câteva zile, familia era la masă ; o spată de oaie preparată la cuptor cu cartofi ; copilul, căruia nu-i era foame, se juca prin odaie. Deodată se aude o drăcie de sgomot, ca un răpăit de grindină. „Băiete, nu făcea gălăgie !" zice tatăl. „Nu fac nimic," răspunde puştiul. „Bine, glăsueşte părintele ; să stai cuminte." O tăcere scurtă, şi sgomotul reîncepu mai tare. „Băiete, zice tatăl, dacă nu mă asculţi, te trimit la culcare cât ai bate din palme". Il sgâlţâie pe copil ca să-l facă să înţeleagă şi mai bine, când iată că aude un zornăit teribil, mai puternic decât până atunci. „Să mă bată dumnezeu ! strigă el ; nu's ce-o fi având copilul ăsta în burtă ! Ii chioară maţele !" „Nu, nu, tată, zice gângania începând să plângă. Sunt mărgelele surioarei ; le-am înghiţit." Părintele îl ia în braţe şi aleargă cu el la spital şi, dealungul drumului, mărgelele de lemn zornăiau în stomacul copilului la fiecare sguduitură, iar trecătorii se uitau în sus, în văzduh, se uitau prin beciuri să vadă de unde venea un sgomot aşa de năzdrăvan. Copilul e acum la spital, spuse Jack Hopkins, şi face atâta gălăgie când merge, că a trebuit să fie înfăşurat într'o şubă ca să nu-i trezească pe bolnavii ceilalţi.

— Acesta este cel mai extraordinar caz despre care am auzit vreodată! exclamă d. Pickwick lovind cu pumnul în masă.

— A, nici asta nu e nimic, glăsui Jak Hopkins. Nu-i aşa, Bob?

— Nu, desigur, răspunse d. Bob Sawyer.

— Vă asigur, domnule, declară Hopkins, că în meseria noastră se întâmplă multe lucruri ciudate.

— Îmi închipui, răspunse d. Pickwick.

O nouă bătaie în uşă anunţă pe un tânăr cu un cap cât o baniţă, umbrit de o perucă neagră. Aducea cu sine pe un tinerel cu o eşarfă lungă la gât, şi care avea o înfăţişare scorbutică. Veni apoi un domn pe a cărui cămaşe erau presărate nişte ancore trandafirii. Acesta fu urmat îndeaproape de un băiat palid cu un lanţ de ceas, suflat în aur. Intrarea unui filfizon, cu rufăria perfect albă, cu ghete de postav, complectă adunarea. Măsuţa cu învelitoare verde fu adusă pe rotiţe: primul serviciu de punch fu adus într'o cană albă şi următoarele trei ceasuri fură consacrate jocului de *douăzeci şi unu,* a o jumătate de penny fisa. Numai odată jocul a fost întrerupt de o uşoară neînţelegere ivită între tânărul scorbutic şi domnul cu ancore trandafirii, în cursul căruia tânărul scorbutic şi-a exprimat dorinţa arzătoare să-i zică vreo câteva domnului care purta emblemele speranţei. Acesta, ca răspuns, declară cu înverşunare că nu înţelegea să accepte niciun fel de „obrăznicie" gratuită care ar fi venit, fie din partea junelui harţăgos cu înfăţişare scorbutică, fie din partea oricărei alte persoane cu cap.

După ultima bancă, şi după ce se făcu spre mulţumirea tuturor partidelor, socoteala fiselor, a câştigului şi-a pierderii în bani, d. Bob Sawyer sună pentru masă, iar musafirii se înghesuiră prin colţuri în aşteptarea cinei.

Dar masa n'a fost gata atât de repede, după cum s'ar fi crezut. Mai întâi a trebuit să fie trezită fata care adormise cu capul pe masa din bucătărie, ceeace a durat un timp oarecare, şi chiar după ce ea şi-a făcut apariţia, răspunzând chemării clopoţelului, a mai trecut un sfert de oră de sforţări zadarnice, până să se

poată stârni într'însa o slabă licărire de înțelegere. Pe de altă parte, vânzătorul căruia i se ceruse stridii, nu căpătase ordinul de a le deschide, și este foarte greu să deschizi o stridie cu un cuțit care se îndoaie, ori cu o furculiță știrbă ; așa că nu se aleseră cu mare lucru. Carnea nu era decât pe jumătate friptă, și la fel se putea spune despre șuncă (măcar că era cumpărată dela mezelăria vieneză din colțul străzii). In schimb exista cu îmbelșugare bere într'o bardacă de cositor și brânza a avut multă trecere, pentrucă era foarte iute la gust. In genere, se poate spune că cina a fost bună, atâta cât se poate în astfel de împrejurări.

După aceea fu pusă pe masă altă cană cu punch, împreună cu un pachet de țigări și cu două sticle de alcool. Dar atunci se produse o pauză penibilă ; iar pauza penibilă a fost pricinuită de o întâmplare destul de obișnuită în astfel de cazuri, și care, totuși, nu e mai puțin neplăcută.

Lucrurile stăteau așa : fata spăla paharele. Casa se mândrea că posedă patru pahare ; nu e nicio ofensă la adresa d-nei Raddle, căci cine a mai pomenit casă cu camere mobilate unde să nu fie lipsă de pahare? Gazda avea niște păhărețe delicate fără picior ; cele împrumutate dela cârciumă erau cât toate zilele, pântecoase, sprijinite fiecare pe câte un picior butucănos. Și asta era deajuns pentru ca cei de față să-și dea seama despre adevărata stare a lucrurilor; însă tânăra servitoare, *factotum,* ca să nu mai fie nicio îndoială în această privință, înșfăcase cu violență toate paharele, cu mult înainte de a se termina berea, declarând sus și tare, în ciuda clipirilor din ochi și a întreruperilor d-lui Bob Sawyer, că trebue să le ducă jos să le spele.

Tare dăunător este cuvântul care nu face nimănui bine nici cât negru sub unghie. Filfizonul cu ghete de postav, care se trudise zadarnic să facă o glumă în timpul jocului, nu lăsă să-i scape prilejul, ci căută să profite de el. In clipa când paharele dispărură, el începu o istorie lungă cu privire la un răspuns admirabil, dat de un personaj marcant, al cărui nume îl uitase, altui individ deopotrivă de nobil și vestit, a cărui identitate n'a putut s'o afle niciodată. Zăbovi îndelung, cu

multe amănunte, asupra diverselor împrejurări secundare, legate oarecum de anecdota cu pricina, însă nu izbuti nici în ruptul capului să-şi reamintească în clipa aceea poanta, deşi povestea anecdota aceasta, cu mare succes, de zece ani în şir.

— Vai de mine, exclamă filfizonul cu ghete de postav, e o întâmplare nemaipomenită!

— Imi pare rău c'ai uitat-o, spuse d. Bob Sawyer privind îngrijorat spre uşă, căci i se părea a fi auzit zornăitul unor pahare; îmi pare foarte rău.

— Şi mie, replică filfizonul, căci sunt sigur că v'ar fi amuzat foarte mult. Dar nu-i nimic, cred că până într'o jumătate de oră voi putea să mi-o reamintesc.

Filfizonul se afla aci când paharele fuseseră aduse înapoi; iar d. Bob Sawyer, care până atunci rămăsese parcă adâncit în gânduri, îi spuse că ar fi tare încântat să audă sfârşitul istoriei şi că, în tot cazul, ea era cea mai bună din câte auzise vreodată.

Vederea paharelor îi produsese lui Bob Sawyer acea stare de linişte sufletească, pe care n'o mai cunoscuse dela întrevederea cu gazda. Figura i se lumină şi începea să se simtă cât se poate de bine.

— Acum, Betsy, spuse Bob Sawyer cu multă suavitate, împrăştiind totodată micul pâlc sgomotos de pahare pe care fata îl grămădise în mijlocul mesei; acum, Betsy, adu apă caldă; hai grăbeşte-te şi fii fată de treabă.

— Nu puteţi căpăta nici măcar un strop de apă caldă, declară Betsy.

— Niciun strop! exclamă d. Bob Sawyer.

— Nu! urmă servitoarea scuturând din cap, ceeace însemna un „nu" mai categoric decât ar fi putut exprima graiul cel mai limbut. Cocoana a spus că nu vă trebue.

Uimirea care se zugrăvea pe chipul musafirilor inspiră gazdei un curaj nou.

— Adu apă caldă numaidecât; numaidecât! porunci d. Bob Sawyer cu calmul disperării.

— Nu, nu pot, declară fata. Cocoana a stins focul înainte să se culce şi a astupat căzănelul de apă.

— Eh, nu e nimic, nu e nimic, nu vă necăjiți pentru atâta lucru, spuse d. Pickwick observând tumultul pasiunilor întipărit pe chipul lui Bob Sawyer; apa rece va fi la fel de bună.

— Da, desigur, adăugă Benjamin Allen.

— Gazda mea suferă de ușoare crize de dezechilibru mintal, destăinui Bob Sawyer cu un zâmbet înghețat. Mă tem c'o să fiu nevoit să mă mut dela ea.

— Nu, nu! glăsui Ben Allen.

— Mă tem c'o să fiu nevoit, continuă Bob cu tărie eroică. Am să-i plătesc ce-i datorez și mâine dimineață plec.

Bietul băiat! Cu ce evlavie își dorea să poată duce la capăt hotărîrea aceasta! Sforțările chinuitoare ale d-lui Bob Sawyer de a nu lua în seamă ultima lovitură, avură pentru întreaga societate o influență descurajatoare. Cei mai mulți dintre musafiri, spre a se înviora, atacară cu un surplus de cordialitate grogul rece ale cărui prime efecte vizibile se manifestară printr'o reluare a ostilităților între tânărul scorbutic și domnul în cămașă. Un timp, beligeranții își dădură în vileag disprețul lor reciproc, tot încruntându-se și răstindu-se unii la alții, până când, în cele din urmă, tânărul scorbutic simți că era necesar să provoace o lămurire — lămurire care a și avut loc în felul următor:

— Sawyer! strigă tânărul scorbutic cu glas răsunător.

— Ce e, Noddy? întrebă d. Bob Sawyer.

— Mi-ar părea foarte rău, Sawyer, să pricinuesc cea mai mică neplăcere la masa unui prieten, și mai cu seamă la a ta, Sawyer; dar trebue să folosesc acest prilej pentru a-l informa pe domnul Gunter că nu e gentleman.

— Și mie mi-ar părea foarte rău, Sawyer, în cazul când aș pricinui cea mai mică turburare pe strada în care locuești, glăsui d. Gunter, dar mi-e teamă că voi fi nevoit să înspăimânt vecinii aruncând pe fereastră persoana care a vorbit chiar acum.

— Ce înțelegi prin asta, domnule? întrebă d. Noddy.

— Înțeleg ceeace am spus, domnule! replică d. Gunter.

— Aș vrea s'o văd și p'asta, domnule, g'ăsui d. Noddy.

— O vei *simți* peste o jumătate de minut, domnule.

— Ți-aș fi îndatorat dacă mi-ai da carta dumitale de vizită, domnule, spuse d. Noddy.

— Nici nu-mi trece prin minte, domnule.

— Dece nu, domnule?

— Pentrucă ai pune-o pe cămin ca să-ți înșeli oaspeții, făcându-i să creadă că ai primit vizita unui gentleman.

— Domnule, un prieten al meu va veni să-ți vorbească mâine dimineață.

— Îți sunt foarte obligat că mă înștiințezi, domnule; voi avea grijă să spun servitorului să închidă argintăria, replică d. Gunter.

Ceilalți oaspeți intervenirâ în acest moment al dialogului și aduseră mustrări ambelor părți pentru purtarea lor necuviincioasă. Ca atare, d. Noddy declară că părintele său era la fel de respectabil ca și părintele d-lui Gunter. La care d. Gunter ripostă că părintele său era tot așa de respectabil ca și părintele d-lui Noddy, și că în orice clipă fiul părintelui său prețuia cât și d. Noddy. Intrucât această declarație părea preludiul unor noi certuri, se produse o nouă intervenție din partea societății; urmară îndelungi sporovăeli și strigăte în decursul cărora d. Noddy se lăsă învins treptat de emoția sa și aduse asigurări că a nutrit totdeauna atașament și devotament față de d. Gunter. D. Gunter răspunse atunci că, în fond, prefera poate pe d. Noddy propriului său frate. Auzind această declarație, d. Noddy se ridică de pe scaun cu mărinimie și întinse d-lui Gunter, mâna; d. Gunter i-o strânse cu căldură mișcătoare, și toată lumea recunoscu apoi că întreaga dispută fusese dusă în mod cât se poate de onorabil pentru ambele părți.

— Acum, rosti Jak Hopkins, hai să ne înveselim din nou, Bob; n'aș avea nimic împotrivă să cânt un cântec.

Propunerea fiind primită cu aplauze tumultuoase, Hopkins se cufundă imediat în „The King, God bless him", pe care îl cânta din răsputeri, pe o arie combinată din *Bay of Biscay* și *A frog he Would*. Esența cântecului era refrenul, și, deoarece fiecare gentleman îl cânta în cor pe aria pe care o știa mai bine, efectul era cu adevărat izbitor.

După primul cuplet, d. Pickwick ridică mâna, cerând să fie ascultat, și spuse de îndată ce liniștea se restabili :

— Sst ! iertați-mă, dar mi se pare că strigă cineva de sus.

Se produse o tăcere profundă și se observă că d. Bob Sawyer se îngălbenea la față.

— Acum se aude deslușit, continuă d. Pickwick. Fii bun și deschide ușa.

De cum se deschise ușa, orice fel de îndoială dispăru.

— Domnule Sawyer ! Domnule Sawyer ! striga o voce la etajul al doilea.

— E gazda mea, spuse Bob Sawyer privind în jur cu groază. Da, doamna Raddle.

— Ce'nseamnă asta, domnule Sawyer ? întrebă cu pripeală vocea pițigăiată. Nu e deajuns că mă tragi pe sfoară cu chiria și cu banii pe care i-am plătit pentru dumneata din buzunarul meu, și că prietenii dumitale care au neobrăzarea să se numească gentlemeni, mă insultă ; mai trebue să faci și o hărmălie în stare să aducă pompierii și să dărâme casa — asta la două noaptea ! Dă-i afară pe mizerabili !

— Ar trebui să intri în pământ de rușine ! se adăugi glasul d-lui Raddle care părea că iese de sub câteva pături, de departe.

— Da, să intre în pământ de rușine ! repetă d-na Raddle. Dar tu, dece nu te duci să-i dai în brânci pe scări ? Așa ar trebui să faci dacă ai fi bărbat.

— Așa aș face dacă aș fi cât o duzină de bărbați, replică împăciuitor d. Raddle. Insă ei sunt mai mulți, draga mea.

— Uf, lașule ! ripostă d-na Raddle cu un dispreț suprem. Domnule Sawyer, ai de gând să-i gonești pe mizerabilii ăștia — da sau nu ?

— Se duc, doamnă Raddle, se duc, zise nefericitul Bob. Cred că ar fi mai bine să plecați, se adresă el prietenilor săi ; cred că făceați prea mare gălăgie.

— Păcat, glăsui filfizonul; tocmai când ne simțeam așa de bine ! (Fapt e că abia începea să-și reamintească de întâmplare). E insuportabil, continuă privind în juru-i ; insuportabil !

— Nu se poate îndura așa ceva, declară Hopkins. Haide, Bob, să cântăm cupletul celălalt ; haide !

— Nu, nu, Jack, nu cântați ! interveni Bob Sawyer. E un cântec strașnic, însă cred că e mai bine să nu începem strofa cealaltă. Oamenii din casa asta sunt foarte violenți.

— Vrei să mă duc eu sus și să-l iau la refec pe proprietar ? întrebă Hopkins; ori să sun clopotul, ori să sbier pe scară ? Poruncește, doar, Bob !

— Sunt foarte îndatorat prieteniei și bunătății tale, Hopkins, răspunse obiditul domn Bob Sawyer, însă cred că planul cel mai bun pentru a evita orice gâlceavă este să ne despărțim numaidecât.

— Hei, domnule Sawyer, strigă vocea pițigăiată a d-nei Raddle, au spălat putina golanii dumitale ?

— Își caută pălăriile, doamnă Raddle, zise Bob ; pleacă îndată.

— Pleacă ?! exclamă d-na Raddle, fluturându-și scufa de noapte peste rampă, tocmai în momentul când d. Pickwick, urmat de d. Tupman, ieșea din cameră. Pleacă ! Dar ce au căutat aici ?

— Scumpă doamnă... rosti d. Pickwick cu o mustrare în glas, înălțând capul.

— Haide, șterge-o, ghiuj bătrân ! răspunse d-na Raddle scoțându-și repede scufa de noapte. Desfrânatul e destul de bătrân ca să-i fie bunic. Ești cel mai păcătos dintre toți.

D. Pickwick își dădu seama că era de prisos să protesteze asupra nevinovăției sale. Coborî, deci, repede scara și fu ajuns în stradă de d-nii Tupman, Winkle și Snodgrass. D. Ben Allen, mâhnit până în adâncul inimii din pricina alcoolului și-a tevaturii, îi însoți până la podul Londrei, iar pe drum destăinui d-lui Winkle, ca unei persoane cât se poate de demnă de încrederea

sa, că era hotărît să taie beregata oricărui gentleman, cu excepţia d-lui Bob Sawyer, care ar îndrăzni să tindă la dragostea surorii sale Arabella. După ce exprimă hotărîrea de a-şi îndeplini cu tăria cuvenită această penibilă îndatorire de frate, el izbucni în lacrimi, îşi înfundă pălăria pe ochi şi, făcând cale întoarsă cât putu mai bine, se opri la uşa halei din Borough. Până în zori bătu întruna şi, din când în când, aţipi pe treptele de piatră, ferm încredinţat că locuia acolo şi că a uitat cheia.

După ce, în urma stăruitoarei cereri a d-nei Raddle, invitaţii plecară, nefericitul domn Bob Sawyer rămase singur să mediteze asupra evenimentelor probabile de a doua zi şi asupra bucuriilor serii.

CAPITOLUL XXXIII

D. Weller-senior rosteşte câteva opinii critice cu privire la compoziţiile literare; apoi, cu ajutorul fiului său Samuel, se achită de o parte din datoria sa faţă de cucernicul gentleman cu nas roşu.

Dimineaţa de 13 Februarie este, după cum ştiu tot aşa de bine ca noi cititorii acestei autentice istorisiri, ajunul zilei hotărîtă pentru judecarea acţiunii intentată de d-na Bardell; în această zi d. Samuel Weller nu şi-a văzut capul de treabă, ocupat fiind fără întrerupere, dela 9 dimineaţa până la 2 după amiază inclusiv, să umble dela *George şi Vulturul* la cabinetul d-lui Perker, şi îndărăt; nu pentrucă ar fi avut ceva de făcut, căci consultaţiile se ţinuseră, stabilindu-se definitiv calea ce trebuia urmată, dar pentrucă d. Pickwick, aflându-se într'o stare de iritaţie excesivă, stăruia a trimite mereu avocatului său mici note cu o unică întrebare: *Dragă Perker, e în regulă totul?* — la care d. Perker răspundea invariabil: *Dragă Pickwick, cât se poate de'n regulă.*

Adevărul este, după cum am mai lăsat să se înţeleagă, că lucrurile nu puteau să meargă, nici bine, nici rău, până la şedinţa din ziua următoare. Oameni-

lor, care pentru întâia oară merg în faţa tribunalului de bunăvoie sau aduşi cu forţa, le este îngăduit să acţioneze sub impulsul unei iritaţii vremelnice, stăpâniţi de nelinişte. Sam, care avea înţelegerea cuvenită pentru slăbiciunile firii omeneşti, îndeplini toate poruncile stăpânului, cu acea bună dispoziţie neclintită ce alcătuia una din trăsăturile cele mai izbitoare şi mai simpatice ale caracterului său.

El se delectase cu o mică gustare, foarte plăcută, şi aştepta la bar băutura caldă, combinată, pe care d. Pickwick îl îndemnase s'o ia spre a-şi înneca oboseala alergăturilor din timpul dimineţii, când un băiat înalt cam de vreo trei picioare, a cărui şapcă păroasă, haină de flanelă şi întreaga ţinută vădeau lăudabila ambiţie de a ajunge într'o zi la rangul de rândaş, intră în coridorul hotelului şi se uită mai întâi pe scară în sus, apoi de-alungul coridorului, apoi în bar, de parcă ar fi căutat pe cineva pentru care avea un comision.

Considerând că s'ar putea ca numitul comision să fie îndreptat către argintăria localului, chelneriţa se adresă băiatului astfel:

— Hei, băiete, ce vrei?

— E aici unu Sam? întrebă flăcăul cu glas foarte puternic.

— Şi mai cum? întrebă Sam Weller uitându-se în juru-i.

— De un' să ştiu? ripostă pe dată flăcăul cu şapca păroasă.

— Măi, dar înţepat mai eşti, zise Sam Weller; numai că, în locul tău, eu nu mi-aş arăta prea mult colţii aici, căci s'ar putea să rămâi fără ei. Ce-i aia să dai ca un sălbatic buzna într'un hotel şi să întrebi de Sam?

— Păi, fiin'că aşa mi-a zis un domn bătrân, răspunse flăcăul.

— Care domn bătrân? întrebă Sam cu un dispreţ profund.

— Ala care mână trăsura din Ipswich şi trage la hanul nostru, urmă băiatul. Mi-a zis ieri dimineaţa să viu azi după prânz la *George şi Vulturul* şi să întreb de Sam.

— E taică-meu, drăguță, glăsui d. Weller întorcându-se cu un aer lămuritor spre domnișoara dela bar. Să mă bată dumnezeu dacă îmi știe numele alălalt! Hei, nătăfleață, și altceva?

— Păi, zice să vii la noi, la șase, că vrea să te vază, la *Mistrețul Albastru* lângă târgul Leadenhall. Să-i spui că vii?

— Da, vă puteți încumeta să-i spuneți, domnule! replică Sam.

Imputernicit astfel, tânărul gentleman se depărtă, stârnind în curtea hotelului toate ecourile, căci imita foarte corect, prin sunete deosebit de sonore și melodioase, fluieratul unui bouar.

După ce căpătă un concediu dela d. Pickwick care, enervat și nemulțumit cum era, nu avea nimic împotrivă să rămână singur, Sam porni cu mult înainte de ora indicată; deoarece avea la dispoziție timp îndeajuns, merse hoinărind până la Mansion House unde se opri și începu să contemple filosofic mulțimea comisionarilor și a hamalilor cu cărucioare, care staționează în piața aceasta vestită, spre spaima și zăpăceala bătrânelor din partea locului. După ce își pierdu vremea aci vreo jumătate de ceas, d. Weller făcu cale întoarsă și se îndreptă spre târgul Leadenhall, străbătând o sumedenie de străduțe și curți. Intrucât căuta să-și treacă vremea, oprindu-se în fața mai tuturor obiectelor pe care privirile sale le întâlneau, nu este deloc de mirare că a făcut un popas și dinaintea dughenii unui mic librar; însă, fără alte explicații, ar părea surprinzător, că abia se opriseră ochii lui la niște tablouri expuse spre vânzare, când tresări puternic, se izbi din răsputeri cu mâna peste piciorul drept, și strigă cu aprindere:

— Phii, cât pe-aci era să nu-i trimet! Uitasem că mâine e sfântul Valentin.

Desenul colorat asupra căruia se opriseră ochii lui Sam Weller în timp ce vorbea astfel, înfățișa două inimi omenești, viu colorate, străpunse amândouă de o săgeată și fripte deasupra unui foc voios. Pe o potecuță presărată cu pietriș, o pereche de canibali, bărbat și femeie, în costum modern, domnul în frac albastru și cu

pantaloni albi, doamna cu o mantie roşie închis, cu umbrelă la fel, se apropiau cu ochii lacomi de friptura aceasta. Un domnişor foarte necuviincios, căci nu avea ca îmbrăcăminte decât o pereche de aripi, supraveghea frigarea. In depărtare se deslușea turla bisericii din piața Langham ; pe scurt, una din acele scrisori de dragoste care se numesc „Valentine". Era în prăvălie un vast asortiment de misive așa cum anunța o inscripție de mână lipită pe geam, iar vânzătorul se angaja să le dăruiască concetățenilor cu prețul moderat de un shilling și șase penny.

— Era să uit, era cât pe-aci să uit ! rosti Sam ; și grăind astfel, intră buzna în dughiană unde ceru o scrisoare pe cea mai frumoasă hârtie, cu margine aurită, și o pană cu vârful tare ca să nu facă pete. După ce căpătă repede obiectele cerute, porni la drum spre târgul Leadenhall, cu pași grăbiți care se deosebeau foarte mult de mersu-i pe'ndelete de adineaori. Se uită în juru-i și zări o firmă pe care pictorul desenase ceva ce semăna de departe cu un elefant azuriu, având în loc de trompă un nas coroiat. Deducând cu înțelepciune că acesta era *Mistrețul Albastru* în persoană, Sam intră și întrebă de părintele său.

— In mai puțin de trei sferturi de ceas n'o să fie aici, răspunse tânăra domnișoară care cârmuia rosturile domestice ale *Mistrețului Albastru.*

— Prea bine, draga mea, replică Sam. Dă-mi, te rog, domnișoară, niște brandy cu apă călduță, de nouă penny, și-o călimară.

După ce brandyul și apa călduță, dimpreună cu călimara, fură aduse în odaie, iar tânăra domnișoară ostoi cu grijă cărbunii ca nu cumva să se aprindă, și luă vătraiul spre a împiedica orice putință de stârnire a focului fără învoirea și participarea în prealabil a *Mistrețului Albastru,* Sam Weller se așeză la o masă în apropiere de sobă ; scoțând apoi din buzunar foaia de hârtie aurită și pana cu vârf tare, cercetă cu atenție pana ca să nu aibă cumva vreun fir de păr, și, ștergând masa ca să nu fie fărâmituri de pâine sub hârtie, își suflecă manșetele hainei, depărtă coatele și se pregăti să scrie.

A compune o scrisoare nu e lucrul cel mai uşor pentru doamnele şi domnii care nu se consacră îndeobşte ştiinţei caligrafice. In astfel de cazuri, cel care scrie chibzueşte întotdeauna că este necesar să-şi încline capul pe braţul stâng, încât să-şi aşeze ochii, pe cât cu putinţă, la nivelul hârtiei şi, examinând dintr'o parte literele pe care le înjghebează, să formeze cu limba caractere imaginare corespunzătoare slovelor aşternute. Dar, deşi mişcările amintite favorizează în chip netăgăduit compoziţia, ele întârzie oarecum progresele realizate de scriitor. Deaceea Sam se trudea de mai bine de un ceas şi jumătate să scrie caractere mărunte, degetul său mic ştergând literele pe care le greşea, punând altele'n loc şi revenind de mai multe ori asupra lor pentru a le face vizibile, prin vechile ştersături, când îl aduse la realitate ivirea respectabilului domn Weller.

— Hei, ce faci, Sammy ? îl întrebă părintele.

— Eh, pe naiba ! răspunse fiul depunând pana. Ce glăsueşte ultimul bulentin al sănătăţii mamei vitrege ?

— Doamna Weller a avut o noapte bună ; însă azi dimineaţă era în nişte toane de-ţi venea să dai şi să fugi ! Iscălit sub prestare de jurământ : Tony Weller esquire. Iată ultimul bulentin, Sammy, declară d. Weller, desfăcându-şi legătura dela gât.

— Nu merge vasăzică mai bine ?

— Toate semptomele înrăutăţite, lămuri d. Weller cu o clătinare din cap. Da ce faci tu acolo, Sammy ? Invăţământ primar, hai ?

— Acum am isprăvit, răspunse Sam oarecum stânjenit ; scriam.

— Văz ; nădăjduesc însă că nu unei femei tinere ?

— Eh, n'are niciun rost să ascunz ; este vorba de-un „Valentin".

— Un ce ? ! exclamă părintele pe care parcă-l lovise damblaua la auzul acestor cuvinte.

— Un Valentin, replică Sam.

— Samivel, Samivel, rosti părintele cu ton dojenitor, nu mi-aş fi închipuit c'o să faci una ca asta după ce ai avut egzemplul aplecărilor viţioase ale tatălui tău, după ce te-am dăscălit în privinţa asta, după ce ai

stat lângă mamă-ta vitregă şi ai văzut cu ochii tăi că ea e o lecţie de morală ce nu trebue ca să fie uitată de-un om, cât o fi şi-o trăi. Nu, nu-mi închipuiam că ai să faci una ca asta, Samivel ; în ruptul capului n'aş fi crezut.

Era prea mult pentru nefericitul părinte care duse la buze paharul lui Sam şi-l sorbi dintr'o înghiţitură.

— Cum mai merge acum ? îl întrebă Sam.

— Eh, Sammy, o să-mi fie foarte greu la anii mei ! Noroc că am carnea tare, şi asta-i o mângâiere, cum zice bătrânul curcan când fermierul îl înştiinţa că e nevoit să-l taie şi să-l ducă la târg la Londra.

— Ce o să-ţi fie greu ? întrebă Sam.

— Să te văz însurat, Sammy, să te văz ca pe o victimă amăgită care-şi închipue că tot ce sboară se mănâncă. E groaznic de greu pentru simţămintele unui părinte, Sammy.

— Prostii ; mie nu-mi trece prin cap să mă însor ; nu-ţi face sânge rău degeaba, ştiu că te pricepi la de-alde astea. Cere-ţi mai bine pipa, iar eu o să-ţi citesc scrisoarea ; ascultă...

N'am putea spune pozitiv dacă mâhnirea d-lui Weller a fost domolită de perspectiva pipei sau de gândul mângâietor că, în familia lui, era o aplecare fatală spre căsătorie, contra căreia degeaba ai fi încercat să lupţi. Suntem îndreptăţiţi să credem mai degrabă că rezultatul a fost obţinut prin combinarea ambelor temeiuri de consolare, căci repeta de mai multe ori pe-al doilea în şoaptă, în vreme ce suna să i se aducă pipa. Se descotorosi apoi de manta, îşi aprinse pipa şi se aşeză cu spatele la foc ca să-i simtă mai bine dogoreala ; se rezemă totodată de prichiciul căminului şi, întorcându-şi spre Sam chipul îmbunat de influenţa moleşitoare a tutunului, îl îndemnă să'nceapă. Sam îşi cufundă pana în cerneală ca să fie gata pentru îndreptări şi începu cu un aer teatral :

„Simpatică..."

— Stai, spuse d. Weller trăgând de clopoţel. Incă un pahar dublu, dragă.

— Prea bine, domnule, răspunse fata care, cu o sprinteneală uimitoare, servi, dispăru, se înapoie şi dispăru din nou.

— Se pare că-ţi cunoaşte gusturile aici, observă Sam.

— Da, răspunse părintele ; am mai fost pe aici. Zi-i înainte, Sam !

„Simpatică făptură..."

— Te pomeneşti că-i în poizie ? îl întrerupse tatăl.

— Nu, nu.

— Mai bine. Poizia nu-i ceva firesc. Nu vorbeşte nimeni în poizie, afară de paracliser la carnaval sau de anunţurile cu vaxul lui Waren, ori uleiul Rowland, sau de alţii de teapa lor. Să nu te apuci niciodată să vorbeşti în poizie, băiete, e ceva prea de rând. Mai începe odată, Sammy.

D. Weller îşi luă pipa cu gravitatea unui ascultător critic, iar Sam, începând încă odată, citi următoarele :

„Simpatică făptură, mă simt tare cinstit..."

— Nu merge, îl întrerupse d. Weller, scoţând pipa din gură.

— Nu, nu e cinstit, glăsui Sam înălţând scrisoarea mai la lumină. E chinuit. Este aici o pată. „Mă simt tare chinuit..."

— Foarte bine, zi înainte !

—„... tare chinuit şi groaznic de vi..." Am uitat care cuvânt vine aici, spuse Sam şi se scărpină în cap cu pana, străduindu-se zadarnic să-şi amintească.

— Dece nu te uiţi mai bine ?

— Asta şi fac, însă e iar o pată. Este un â şi un n şi un t.

— Poate că... vrăjit ? dădu cu ideea d. Weller.

— Nu, nu e asta. A, da, mâhnit.

— Nu e un cuvânt aşa de frumos ca vrăjit, Sammy, zise d. Weller cu gravitate.

— Crezi ?

— Nici vorbă.

— Nu ţi se pare că mâhnit zice mai mult ? întrebă Sam.

— Eh, eh ! făcu d. Weller după un moment de gândire. Poate că e un cuvânt mai drăgăstos. Zi, Sammy !

— „...mă simt tare chinuit şi mâhnit când mi-aduc aminte de dumneatale căci dumneatale eşti un boboc de fată, nici mai mult nici mai puţin..."

— Asta e o cugetare frumoasă, glăsui d. Weller scoţându-şi iar pipa ca să poată rosti observaţia.

— Da, mi se pare că nu-i rău, răspunse fiul măgulit foarte.

— Ce-mi place la stilul tău, e că nu dai multe nume oamenilor; nu pui nici Venuse, nici alte chestii d'alea. Ce rost are să-i zici unei femei tinere Venuso sau îngerule, Sammy?

— A, da, ce rost are?

— Dece nu i-ai zice pajură ori zgripţor ori stemă regală care e cunoscută ca o adunătură de animale nemaipomenite? adăogi d. Weller.

— Ar fi tot una.

— Zi-i mai departe, Sammy!

Sam se supuse şi continuă să citească, în vreme ce părintele continua să fumeze cu o expresie de înţelepciune şi mulţumire convingătoare.

— „...înainte ca să te fi văzut, mă cugetam în mine că toate femeile e la fel..."

— Aşa şi este, observă d. Weller între paranteze.

— „...însă acum văz ce nătărău am fost căci nu e în toată lumea o persoană ca dumneatale pe care te iubesc la nebunie". M'am gândit că e mai bine să zic deadreptul, spuse Sam ridicând capul.

D. Weller făcu un semn de aprobare şi fiul său urmă:

— „Imi iau corajul, dragă Mary, de ziua asta să-ţi spui — cum a zis un domn când a ieşit într'o duminică la plimbare — că de prima şi singura oară când te-am văzut, potretul dumneatale s'a tipărit în inima mea în colori mai viu şi mai repede decât un potret făcut cu maşina de profir (de care pesemne că ai auzit Mary dragă), aşa că potretul e gata cu ramă şi geam şi c'un clenci la capăt ca să-l atârni iute şi degrabă în două minute ş'un sfert".

— Mi-e teamă că aici e cam prea poietic, atrase d. Weller atenţia c'un aer de îndoială.

— Nu, nu e, răspunse Sam începând din nou, repede, să citească, pentru a ocoli discuţia.

— „Aceptă-mă Mary dragă ca Valentinu dumneatale şi gândeşte-te la ce-ţi zic. Dragă Mary acum închei." Asta e tot.

— Mi se pare că pui punctul cam repede, Sammy.

— Deloc. Ea are să dorească mai mult; şi ăsta e meşteşugul mare când scrii scrisori!

— Ei da, poate că ai dreptate. Aş vrea numai ca şi mama ta vitregă să se ţie de regula asta când vorbeşte. Nu te iscăleşti?

— Asta e greutatea. Nu ştiu cum să iscălesc.

— Iscăleşte: *Weller,* glăsui bătrânul proprietar al numelui.

— Nu merge; nu trebue să iscăleşti niciodată Valentinu cu numele tău.

— Atunci iscăleşte „Pickwick"; e un nume foarte bun şi-l silabiseşti lesne.

— Intr'adevăr. Dacă aş sfârşi în poiezie, ce zici?

— Mie nu-mi place asta, Sam; n'am cunoscut niciodată un vizitiu respectabel care să scrie o poiezie, afară de unul care a făcut o poiezie mişcătoare cu o zi înainte să fie spânzurat pentru o hoţie la drumul mare, şi încă ăla nu era decât un om din Camberwell. Aşa că nu contează.

Totuşi, Sam nu putu să fie convins a renunţa la ideea poetică ce-i venise în minte, aşa că iscăli scrisoarea astfel:

Ca semn că te iubesc
Pickwick mă iscălesc.

După ce împături epistola într'un mod foarte complicat, puse oblic adresa într'un colţ:

Lu Mary cameristă la domnu Nupkins, Ipswich, Suffolk.

Pe urmă, sigilă scrisoarea şi o băgă în buzunar, gata de poştă.

Când afacerea aceasta importantă se termină, d. Weller-senior începu s'o dezvolte pe aceea pentru care îşi convocase moştenitorul.

— Prima chestie priveşte pe jupânu tău, Sammy, îi spuse el. O să fie judecat mâine, nu-i aşa ?

— Sigur ca bună ziua.

— Ei bine, îmi închipui c'o să aibă nevoie de niscai martori ca să jure pentru purtarea lui sau să dovedească poate vre-un *alebiu.* M'am gândit şi răzgândit la toate astea, şi poate să fie pe pace, Sammy. Am adunat câţiva preteni care o să-i facă amândouă treburile. Uite însă părerea mea. Lăsaţi mofturile şi agăţaţi-vă de *alebiu.* Nimic nu face cât un *alebiu,* Sammy, nimic.

După ce, cu un aer plin de înţelepciune, exprimă opinia aceasta legală, d. Weller îşi îngropă nasul în pahar şi trimise pe deasupra lui priviri cu tâlc fiului său uimit.

— Ce vrei să spui ? întrebă Sam. Iţi închipui c'o să ajungă la Curtea Cremenală din Old Bailey ?

— N'are a face, Sammy. N'are a face unde o să se judece ; numai *alebiul* poate ca să-l scape, băiete. Noi l-am scăpat pe Tom Vildspark dela moarte, cu un *alebiu,* când toate perucile bătrâne zicea că nu-l mai poate scăpa nimic. Şi vezi tu, Sammy, părerea mea e că dacă jupânu tău nu dovedeşte un *alebiu,* atunci s'a „finit", cum zice italianu, şi cu asta basta.

Deoarece nutrea convingerea fermă şi nezdruncinată că Old Bailey era Curtea Supremă de judecată din ţară, şi că formele ei de procedură călăuzeau şi controlau celelalte curţi de justiţie fără excepţie, d. Weller nu asculta deloc asigurările şi argumentele fiului său care voia să-i dovedească precum că alibiul era inadmisibil ; şi continua a tăgădui cu înfocare că d. Pickwick va fi osândit. Socotind că ar fi de prisos să discute mai mult acest subiect, Sam schimbă vorba şi întrebă care era a doua chestie în care venerabilul său părinte dorea să-l consulte.

— E ceva despre afacerile casnice, Sammy, răspunse d. Weller. Il ştii pe Stiggins...

— Omul cu nasul roşu? întrebă Sam.

— Intocmai. Omul cu nasul roşu, Sammy, o vizitează pe mamă-ta vitregă cu o bunătate şi o statornicie cum n'am mai văzut. Ii place aşa de mult familia

noastră că, atunci când pleacă, nu poate ca să se simtă bine decât dacă ia ceva cu el care să-i aducă aminte de noi.

— Dacă aş fi în locul dumitale, îl întrerupse Sam, i-aş da eu ceva ca să-şi lustruiască memoria pe zece ani, îl întrerupse Sam.

— Stai niţel ; vream să-ţi spui că el aduce totdeauna un clondir turtit de aproape o oca, iar înainte de plecare îl umple până în vârf cu rachiul nostru de ananas, zise d. Weller.

— Şi-l goleşte totdeauna până să se înapoieze, nu e aşa ? întrebă Sam.

— Nici strop nu mai rămâne. Nu-i lasă decât dopul şi mirosul. Nicio grijă în privinţa asta, Sammy. Acum, băiatule, ei o să ţie astă seară la Asociaţia de Temperanţă adunarea lunară a ramurei Brick Lane din Marea Uniune Ebenezer. Mamă-ta vitregă avea de gând să meargă, Sammy, însă a apucat-o rematizmul ei şi nu poate; iar eu am înhăţat amândouă biletele de intrare care a fost trimese.

D. Weller împărtăşi cu nespusă bucurie secretul şi apoi începu să clipească din ochi aşa de des, încât Sam se gândi că bătrânul avea un tic la pleoapa dreaptă.

— Ei, şi ? întrebă tânărul gentleman.

— Ei, şi o să mergem împreună acolo Sammy, la ora precisă fix, continuă părintele privind cu băgare de seamă în juru-i. Ajutorul pastorului n'o să fie Sammy ; ajutorul pastorului n'o să fie !

D. Weller fu apucat atunci de o chicotire în spasme care se apropia treptat de sufocare, în măsura în care se poate întâmpla aşa ceva unui bătrân gentleman fără un accident fatal. Sam îşi frecă în răstimp părintele pe spate, cu tărie, ca să-l învioreze.

— Nu zău, de când mă ştiu n'am văzut un strigoi bătrân ca dumneata, exclamă Sam. Ce ai râs aşa, dolofanule ?

— Ssst, Sammy ! răspunse d. Weller privind în juru-i cu şi mai multă neîncredere şi glăsuind în şoaptă. Doi preteni ai mei, care lucrează pe drumul Oxfordului şi sunt vestiţi prin şotiile lor, l-a luat pe

ajutorul pastorului cu ei, şi când el o să vie la adunarea Ebenezer, ceeace este sigur, căci ei o să-l aducă până la uşă şi, dacă e nevoie o să-l împingă şi înăuntru, are să fie criţă de rom şi apă, cum era la *Marchizul de Granby,* şi asta nu e lucru puţin.

D. Weller se porni iarăşi pe un râs nestăpânit, şi ca atare fu din nou cât pe-aci să se înnece.

Nimic nu se putea potrivi mai mult cu dorinţa lui Sam decât de a da în vileag adevăratele înclinări şi calităţi ale omului cu nas roşu. Ora anunţată pentru adunare apropiindu-se, părintele şi fiul se îndreptară îndată spre Brick Lane, iar pe drum Sam nu uită să pună scrisoarea la poştă.

Adunarea lunară a secţiei Asociaţiei de Temperanţă din Brick Lane, o ramură a Marii Uniunii Ebenezer, se ţinea într'o odaie încăpătoare, situată într'un loc plăcut şi aerisit, la capătul unei scări largi şi solide. Prezident era înţeleptul domn Anthony Humm, pompier convertit, acum dascăl la şcoală şi, din când în când, predicator-voiajor. Secretar era d. Jonas Mudge, lumânărar, un trimis al domnului, plin de entuziasm şi desinteresare, care vindea ceai membrilor asociaţiei. Inainte de a se începe şedinţa, doamnele stăteau pe scăunele şi beau ceai până nu mai puteau, în timp ce o puşculiţă mare de lemn se afla pusă la vedere pe postavul verde al biroului, dinapoia ei fiind secretarul care mulţumea cu un zâmbet graţios pentru fiecare contribuţie vărsată la filonul bogat de aramă ascuns în puşculiţă.

In împrejurarea de faţă, doamnele începură să bea o cantitate de ceai aproape îngrijorătoare, spre înfricoşarea cumplită a d-lui Weller-senior care, nevoind să ia în seamă semnele ce i le făcea Sam cu cotul, plimba în juru-i priviri în care puteai citi cu uşurinţă o adevărată uimire.

— Sammy, şopti el fiului său, dacă unii dintre ăştia de aici n'o să aibă mâine dimineaţă nevoie să li se dea cep, să ştii că nu mai sunt eu tatăl tău! O vezi pe cocoana asta bătrână de lângă mine? Se înnecă cu ceai.

— Nu poţi să stai locului? murmură Sam.

— Sam, ia aminte ce-ţi spui eu, băiatule, urmă d. Weller după un moment, cu un accent de profundă neliniște ; dacă secretarul mai continuă cinci minute, o să crape de atâta pâine prăjită şi apă.

— Ei, lasă-l dacă-i place, răspunse Sam; nu-i treaba dumitale.

— Dacă mai ţine aşa, Sammy, urmă d. Weller tot în şoaptă, simt că e de datoria mea de om să mă ridic şi să spui câteva vorbe prezidentului. E aici, pe scăunelul al treilea de lângă mine, o femeie tânără, care a băut nouă ceşti jumate ; se umflă văzând cu ochii.

Nicio îndoială că d. Weller şi-ar fi pus în aplicare, neîntârziat, bunele sale intenţii, dacă un sgomot mare, pricinuit de strângerea ceştilor şi a farfuriilor, nu anunţa din fericire, că s'a sfârşit ceaiul. După ce serviciile fură strânse şi masa cu postav verde fu adusă în mijlocul încăperii, deschise şedinţa un omuleţ vioi, chel, cu pantaloni de bumbac, care se năpusti îndată pe trepte, cât pe ce să-şi frângă picioarele slăbănoage strânse în pantaloni de bumbac.

— Doamnelor şi domnilor, spuse, omuleţul chel, propun pentru fotoliul prezidenţial pe excelentul nostru frate, domnul Anthony Humm.

La auzul propunerii, doamnele fluturară o elegantă colecţie de batiste, iar omuleţul apucă val-vârtej pe d. Humm de umeri şi-l împinse spre un obiect de mahon care întruchipase cândva un jilţ. Fluturatul batistelor se înteţi şi d. Humm, cu faţa lucioasă, mereu asudat, salută graţios adunarea, spre marea admiraţie a femeilor, şi-şi ocupă cu gravitate locul. Omuleţul cu pantaloni de bumbac ceru atunci să se facă linişte, apoi d. Humm se ridică şi spuse că, cu îngăduirea fraţilor şi surorilor din secţia Brick Lane, prezenţi în momentul acela, secretarul va citi raportul comitetului secţiunii Brick Lane, propunere care fu primită iarăşi printr'o fluturare de batiste.

După ce secretarul strănută într'un mod foarte sgomotos, şi după ce tusea, care apucă întotdeauna o adunare când e vorba să se întâmple ceva interesant, îşi urmă cursul regulat, se dădu citire documentului de mai jos.

„Comitetul d-voastră și-a continuat lucrările sale importante în cursul lunii trecute, și are nespusa plăcere de a vă raporta următoarele cazuri de noi convertiți la temperanță.

H. Walker, croitor, nevasta și cei doi copii ai lui. Mărturisește că, atunci când o ducea mai bine, avea obiceiul să bea zilnic bere, și spune că nu e sigur dacă n'a sorbit, timp de douăzeci de ani de două ori pe săptămână, *nas de câine* care, așa cum comitetul d-voastră a constatat în urma anchetei ce a făcut, e compus din bere caldă, sirop de zahăr, ienuper și nucă tămâioasă. (Aci, o femeie în vârstă scoase un geamăt strigând: Adevărat). El e acum fără lucru și lefter de bani. Crede că e din vina băuturii (aplauze) sau pentrucă și-a pierdut mâna dreaptă; nu poate să spună care anume din amândouă, însă își închipue că, de bună seamă, dacă nu ar fi băut decât apă toată viața, colegul său nu l-ar fi înțepat cu un ac ruginit, ceeace a prilejuit accidentul său. (Aplauze furtunoase.) Nu mai are altceva de băut decât apă limpede și nu se simte însetat niciodată. (Puternice aplauze.)

Betsy Martin, văduvă, cu un copil și un ochi. Spală cu ziua, n'a avut niciodată decât un ochi, însă știe că mama ei bea sdravăn, și nu s'ar mira dacă pricina ar fi asta. (Ropot de aplauze.) Crede că n'ar fi fost cu neputință să aibă acum doi ochi dacă s'ar fi abținut totdeauna dela băutură. (Aplauze furtunoase). Era obișnuită să primească pe zi optsprezece penny, o jumătate de oca de bere și un pahar cu rachiu, însă, de când a devenit membră a secției Brick Lane, cere totdeauna ca plată trei shillingi și șase penny. (Anunțarea interesantului fapt e primită cu entuziasmul cel mai asurzitor.)

Henry Beller a fost mulți ani majordom la diferite ospătării de corporații. Bea pe vremea aceea o mare cantitate de vinuri străine. Uneori a luat poate câte o

sticlă, două, şi acasă, nu e absolut sigur de asta, însă ştie că, dacă le-a luat, atunci le-a băut. Se simte foarte rău şi melancolic, are fierbinţeli şi-i este mereu sete; îşi închipue că i se trage desigur din cauza vinului pe care avea obiceiul să-l bea. (Aplauze). Acum n'are serviciu şi nu mai dă pe gât nicio picătură de vin străin. (Aplauze furtunoase.)

Thomas Burton procură carne pentru pisici primarului şi sherifilor şi multor alţi membri ai Common Councillului. (Numele gentlemanului e ascultat cu suflarea tăiată.) Are un picior de lemn, e de părere că un picior de lemn costă mai scump când mergi cu el pe caldarâm, umblă deobicei cu picioare de lemn de ocazie şi bea un pahar de grog de ienuper regulat în fiecare seară, uneori două. (Oftaturi adânci.) A observat că picioarele de ocazie crăpau şi putrezeau foarte repede; e ferm încredinţat că ele erau măcinate de ienuper. (Aplauze îndelungate.) Îşi cumpără acum picioare noi de lemn şi nu bea decât apă şi ceai slab. Noile picioare de lemn durează de două ori mai mult decât cele vechi, şi el atribue asta numai deprinderilor de temperanţă. (Aplauze triumfătoare.)

După lectură, Anthony Humm propuse celor de faţă să se delecteze cu un cântec. Îi învită să se alăture lui pentru a cânta frumoasele cuvinte din „Cine n'a auzit vâslaşul vesel", adaptate de fratele Mordlin pe aria psalmului o sută, în scopul favorizării desfătărilor morale şi raţionale ale societăţii. (Puternice aplauze.) D. Anthony Humm prinse prilejul pentru a-şi exprima încredinţarea fermă că defunctul domn Dibdin[1], recunoscând ororile tinereţei sale, scrisese cântecul acesta ca să arate foloasele abstinenţei. E un cântec de temperanţă. (Ropote de aplauze.) Curăţenia veşmintelor interesantului flăcău, felul lui iscusit de a se găti, starea voioasă de spirit care-i îngăduia, după frumoasa expresie a poetului:

[1] Autor de cântece la modă pe atunci *(n. tr.)*

Să vâslească toată ziua fără ca nimic să-i pese...

totul contribue a dovedi că el era desigur băutor de apă. (Aplauze.) O, ce stare de virtuoase desfătări! (Aplauze entuziaste) şi ce răsplătit a fost flăcăul! Tineretul de aci să ia seama :

Fetele se îmbulzeau să se urce'n barca lui

(Aplauze sgomotoase, mai cu seamă în rândurile femeilor.) Ce exemplu strălucitor! Surorile, îmbulzindu-se în jurul tânărului vâslaş şi însoţindu-l pe cărarea datoriei şi-a temperanţei! Dar numai fetele de rând îl îngrijeau, îl mângâiau, îl ocroteau? Nu!

El era vâslaşul adorat
Al celor mai frumoase doamne din elită!

(Aplauze frenetice.) Sexul slab se strângea ca un singur om... el îşi cerea iertare, la o singură femeie... se aduna în jurul tânărului vâslaş care-şi întorcea capul cu desgust dela băutorii de spirtoase. (Aplauze.) Fraţii din secţia Brick Lane sunt vâslaşi. (Aplauze şi râsete.) Incăperea aceasta e barca lor; auditoriul reprezintă fetele, iar el (d. Anthony Humm) măcar că nevrednic, este primul vâslaş. (Aplauze nesfârşite.)

— Sammy, ce-i aia sexul slab? întrebă d. Weller în şoaptă.

— Femeile, răspunse Sam pe acelaş ton.

— Uite, aici are dreptate; trebue să fie slabe, straşnic de slabe, ca să se lase prostite de unul ca el, zise Weller.

Alte observaţii asemănătoare, făcute de bătrânul plin de indignare, fură întrerupte de începutul cântecului, pe care d. Anthony Humm îl psalmodia repetând câte două versuri pentru a-i instrui pe aceia dintre auditorii care nu cunoşteau legenda. In timp ce se cânta, omuleţul în pantaloni de bumbac dispăru; reveni îndată după terminarea cântecului şi vorbi în şoaptă d-lui Anthony Humm cu o figură plină de importanţă.

— Prieteni! zise d. Humm ridicând mâna cu aer rugător ca să impună tăcere câtorva doamne bătrâne şi grase ce rămăseseră în urmă cu vreo două versuri.

Prieteni, un delegat al secției din Dorking, a societății noastre, fratele Stiggins, așteaptă jos.

Batistele fluturară din nou, cu mai multă înflăcărare decât până atunci, căci d. Stiggins era foarte popular printre doamnele din Brick Lane.

— Cred că poate să intre, zise d. Humm privind în juru-i cu un zâmbet larg. Frate Tadger, poate să vină la noi și să ne salute.

Omulețul în pantaloni de bumbac, care răspundea la numele de fratele Tadger, dădu buzna pe scară în jos, apoi numaidecât fu auzit urcând cu venerabilul domn Stiggins.

— Uite-l că vine, Sammy, șopti d. Weller roșu la față din pricina râsului pe care-l înfrâna.

— Nu-mi mai spune nimic, glăsui Sam; nu mă pot ține de râs. E lângă ușă ; îl auz cum se izbește cu capul de scândură.

In vreme ce Sam vorbea, ușa se deschisese în lături și fratele Tadger intră urmat numaidecât de venerabilul domn Stiggins care, de cum se ivi, fu primit cu aplauze, cu bătăi din picioare și cu fluturări de batiste. Dar, la toate aceste manifestații de încântare, fratele Stiggins nu răspunse o iotă, mărginindu-se să se sgâiască cu un zâmbet prostit la mucul de lumânare ce fumega pe masă, bălăbănindu-se totodată foarte nesigur pe picioare.

— Nu vă simțiți bine, frate Stiggins ? îl întrebă în șoaptă d. Anthony Humm.

— Mă simt foarte bine, domnule, răspunse d. Stiggins cu un glas în care asprimea se împletea cu o foarte mare greutate de exprimare. Mă simt perfect, domnule.

— Cu atât mai bine, glăsui d. Anthony Humm dându-se câțiva pași înapoi.

— Nădăjduesc că nimeni nu și-a îngăduit aici să spună *nu* mi-e bine, domnule, zise d. Stiggins.

— O, desigur, că nu ! rosti d. Humm.

— Nu-i sfătuesc să spună altfel, domnule, nu-i sfătuesc, zise d. Stiggins.

In răstimpul dialogului, adunarea amuțise, așteptând cu oarecare neliniște reluarea lucrărilor.

— Frate, spuse d. Humm cu un zâmbet îmbietor, vreţi să vorbiţi adunării?

— Nu, domnule, replică d. Stiggins; nu, domnule, nu vreau.

Cei de faţă se uitară unii la alţii cu ochii holbaţi, şi un murmur de uimire străbătu sala.

— Părerea mea este, domnule, glăsui Stiggins descheindu-şi haina şi vorbind foarte tare, părerea mea este, domnule, că adunarea asta s'a îmbătat, domnule. Frate Tadger, domnule! continuă d. Stiggins cu ferocitate crescândă şi întorcându-se brusc spre omuleţul în pantaloni de bumbac; *eşti* beat, domnule!

Rostind cuvintele acestea, d. Stiggins trânti în nasul fratelui Tadger, cu scopul lăudabil de-a încuraja sobrietatea adunării şi de-a exclude din ea orice persoană netrebnică, un pumn aşa de bine aţintit, că făptura cu pantaloni de bumbac dispăru cât ai clipi din ochi. Fratele Tadger fusese repezit cu capul în jos, pe trepte.

Femeile începură să ţipe sfâşietor de tare şi, năpustindu-se în grupuri mici, în jurul fraţilor favoriţi, îi înlănţuiră cu braţele ca să-i apere de primejdie. Mişcătoarea dovadă de afecţiune deveni aproape fatală fratelui Humm, căci el era nespus de popular, şi puţin a lipsit să fie înnăbuşit de mulţimea femeilor credincioase care se agăţaseră de gâtul lui, copleşindu-l cu mângâierile. Mai toate luminile se stinseră îndată, şi în toată sala răsuna zarva învălmăşelii.

— Acum Sammy, spuse d. Weller scoţându-şi redingota plin de hotărîre, cată de adu un poliţist.

— Şi ce-ai de gând să faci până atunci? întrebă Sam.

— Nu-mi duce grijă, Sammy; am de lămurit o mică socoteală cu Stiggins, răspunse bătrânul gentleman.

Mai înainte ca Sam să-l poată ţine, eroicul părinte răzbi până într'un ungher retras al încăperii unde se găsea venerabilul domn Stiggins şi-l atacă cu o îndemânare deosebită.

— Hai afară! glăsui Sam.

— Hai încoa! strigă d. Weller şi, fără să-l mai poftească, dădu venerabilului domn Stiggins o palmă

peste cap, apoi începu să țopăie în juru-i cu o sprinteneală de titirez, ceeace la vârsta lui era un lucru vrednic de admirație.

Dându-și seama că mustrările erau zadarnice, Sam își înfundă pălăria, aruncă pe braț haina părintelui său și, apucându-l pe bătrân pe după mijloc, îl trase cu sila pe scară și, de acolo, în stradă, fără să-l slăbească, fără să-i îngădue să se oprească până la colț. Când ajunseră acolo, puteau auzi sbieretele mulțimii care-l conducea pe venerabilul domn Stiggins către o locuință unde avea să stea peste noapte în siguranță; auzeau deașișderea larma prilejuită de împrăștierea în diferite direcții a membrilor secției Brick Lane din Uniunea Ebenezer a Asociației de Temperanță.

CAPITOLUL XXXIV

Consacrat în întregime unei dări de seamă, completă și fidelă a memorabilului proces Bardell contra Pickwick.

— Tare aș vrea să știu ce-o fi mâncat azi dimineață primul jurat, spuse d. Snodgrass pentru a întreține discuția în frământata dimineață a zilei de 14 Februarie.

— A, nădăjduesc că s'a ospătat bine, rosti d. Perker.

— Pentruce? întrebă d. Pickwick.

— Lucrul e deosebit de important, extrem de important, scumpe domn, replică d. Perker; un jurat mulțumit, care s'a ospătat bine, este foarte prețios pentru noi. Jurații nemulțumiți sau flămânzi, scumpe domn, țin întotdeauna cu reclamantul.

— Vai de mine, dar cum așa?! se miră d. Pickwick complet buimac.

— Drept să spun, nu știu, răspunse cu răceală omulețul; ca să economisească timp, îmi închipui. Când comisia s'a retras și dacă ora mesei este apropiată, primul jurat scoate ceasul, și zice: „Vai, domnilor, e cinci fără zece; eu iau masa la cinci". „Și noi" spun toți ceilalți afară de vreo doi care ar fi trebuit să

mănânce la trei şi care, ca atare, sunt şi mai zoriţi să plece. Primul jurat zâmbeşte şi-şi pune ceasul la loc. „Ei, domnilor, ce zicem? Reclamantul sau pârîtul, domnilor? Eu sunt dispus să cred, întrucât mă priveşte... Sunt dispus să cred — dar nu vreau să vă lăsaţi influenţaţi de mine — eu cred că reclamantul are dreptate.“ Atunci doi-trei juraţi vor spune, firește, că şi ei cred la fel; după care, fără bătaie de cap, se declară în unanimitate de acord. Nouă şi zece! continuă omuleţul, uitându-se la ceas. E vremea să pornim, scumpe domn. Curtea-i deobicei plină când este vorba de încălcarea unei făgăduieli de căsătorie. Ar fi mai bine să porunceşti să se aducă o trăsură, scumpe domn, altminteri ajungem prea târziu.

D. Pickwick trase imediat de clopoţel; după ce fu adusă o trăsură, tuspatru pickwickienii se urcară în ea dimpreună cu d. Perker, îndreptându-se spre Guildhall. Sam Weller, d. Lowten şi geanta albastră urmau într'o cabrioletă.

— Lowten, spuse Perker când ajunseră în sala paşilor pierduţi, bagă-i pe prietenii domnului Pickwick în tribuna stagiarilor; e mai bine ca domnul Pickwick să stea lângă mine. Pe aci, scumpe domn, pe aci.

Grăind astfel, omuleţul îl luă pe d. Pickwick de mânecă şi-l conduse spre o bancă mai scundă, aflată sub biroul judecătorului, construită anume pentru ca avocaţii să poată şopti la urechea pledantului, instrucţiunile pe care mersul procesului le face necesare. Publicul, în număr mare, nu-i poate vedea pe ocupanţii acestei bănci deoarece ei stau mai jos decât pledanţii şi decât auditorii, ale căror scaune sunt mai ridicate. Firește, stau cu spatele spre public şi pledanţi şi cu faţa spre judecător.

— Imi închipui că asta e tribuna martorilor, spuse d. Pickwick arătând la stânga un fel de estradă înconjurată de o balustradă de metal.

— Da, scumpe domn, tribuna martorilor, răspunse Perker scoţând un teanc de hârtii din geanta albastră, pe care Lowten o depusese atunci la picioarele lui.

— Şi acolo, întrebă d. Pickwick arătând la dreapta două bănci împrejmuite de-o bară, stau juraţii, nu-i aşa?

— Exact, scumpe domn, lămuri d. Perker ciocănind în capacul tabacherei cu tutun de prizat.

D. Pickwick se ridică în picioare, plin de neastâmpăr, şi-şi aruncă privirile asupra sălii.

La galerie se şi aflau grupuri-grupuri de spectatori, iar pe banca avocaţilor pledanţi, înşiruiţi, un număr mare de domni cu perucă, a căror reuniune înfăţişa acea agreabilă şi bogată varietate de nasuri şi de favoriţi pentru care baroul englez este cu drept cuvânt celebru. Domnii care posedau un dosar, îl ţineau în modul cel mai vizibil, şi-şi frecau din când în când nasul cu el spre a atrage şi mai mult luarea-aminte a spectatorilor. Alţii, care nu aveau niciun dosar de arătat, ţineau la subsuori tomuri groase, cu etichete roşii la cotor şi cu scoarţe de culoarea plăcintei necoapte binecunoscute sub numele de „lawcalf". Alţii, care n'aveau nici dosare, nici cărţi, îşi vârau mâinile în buzunar şi luau un aer cât mai înţelept cu putinţă; pe când alţii umblau foarte zoriţi de colo-colo cu o mutră gravă, satisfăcuţi că stârnesc astfel admiraţia şi mirarea străinilor neiniţiaţi. Spre marea uimire a d. Pickwick, ei erau împărţiţi în mici grupuri şi discutau cu liniştea cea mai desăvârşită despre noutăţile zilei, de parcă n'ar fi fost câtuşi de puţin pe tapet un proces care urma să fie desbătut.

Salutul d-lui Phunky, când intră să-şi ia locul dinapoia băncii rezervată judecătorului, atrase atenţia d-lui Pickwick; abia îi răspunse la salut, şi se arătă d. avocat Snubbin, urmat de d. Mallard care, după ce depuse pe masă o geantă stacojie, aşa de voluminoasă încât avocatul aproape nu se mai vedea de dinapoia ei, strânse mâna d-lui Perker şi se retrase. Intrară alţi doi-trei avocaţi, iar printre ei un om rotofei, roşu la faţă, care făcu un semn prietenos din cap d-lui Snubbin şi-i spuse că dimineaţa este frumoasă.

— Cine e omul acesta roşu la faţă care l-a salutat pe avocatul nostru şi i-a spus că e o dimineaţă frumoasă? întrebă încet d. Pickwick.

— E domnul Buzfuz, răspunse d. Perker, avocatul adversarei noastre. Domnul aşezat la spatele lui e domnul Skimpin, stagiarul său.

Cuprins de groază, aflând de mârşăvia pe care omul acesta o făcuse cu sânge rece, d. Pickwick se pregătea să întrebe cum cutează d. Buzfuz, avocatul părţii adverse, să-şi permită a spune d-lui Snubbin care e avocatul său că e o dimineaţă frumoasă — când îl întrerupse ridicarea în picioare a avocaţilor la strigătul puternic de *„linişte"* pe care îl scoseseră uşierii Curţii. Uitându-se în jur, băgă de seamă că intrase judecătorul.

D. judecător Stareleigh (care judeca în lipsa primului preşedinte reţinut de o indispoziţie) era un bărbat bondoc şi aşa de gras că părea numai făici şi jiletcă. El se dădu deadura în sală pe două picioruşe crăcănate şi, după ce salută cu gravitate baroul care, cu gravitate, se înclină, îşi puse picioruşele sub masă şi tichia cu trei colţuri pe masă. După ce d. judecător Stareleigh făcu toate acestea, nu se mai vedeau din el decât doi ochişori foarte ciudaţi, o faţă lată, trandafirie, şi cam jumătate dintr'o perucă mare, foarte comică.

De îndată ce judecătorul îşi ocupă locul, uşierul care stătea în picioare, în sală, strigă *„linişte"* pe un ton de comandă, pe urmă alt uşier la galerie strigă *„linişte"* cu voce mânioasă, şi alţi trei-patru uşieri răcniră dojenitor, cu indignare: *„linişte"*. Apoi, un domn în negru, aşezat sub judecător, începu să strige numele juraţilor. După multe sbierete se descoperi că erau prezenţi doar zece juraţi speciali. D. Buzfuz cerând atunci ca juriul special să fie completat prin înlocuitori, domnul în negru înhăţă îndată doi juraţi obişnuiţi, un zarzavagiu şi un spiţer, care-i veniră la îndemână.

— Domnilor, spuse omul în negru, răspundeţi la numele dumneavoastră pentru a depune jurământul. Richard Upwich?

— Aici, răspunse zarzavagiul.

— Thomas Groffin?

— Aici, spuse spiţerul.

— Puneţi mâna pe Evanghelie, domnilor. Veţi judeca cu credinţă şi sinceritate...

— Rog Curtea să mă ierte, întrerupse spiţerul care era înalt, uscăţiv şi galben, însă nădăjduesc că mi se va îngădui să nu iau parte la şedinţă.

— Ce motive ai, domnule? întrebă d. judecător Stareleigh.

— N'am vânzător în spiţerie, milord, răspunse spiţerul.

— N'am ce-ţi face, domnule. Ar fi trebuit să-ţi angajezi.

— Nu-mi pot permite, milord, reluă spiţerul.

— Ei bine, domnule, ar trebui să poţi! ripostă judecătorul înroşindu-se, căci d. judecător Stareleigh era iritabil din fire şi nu suporta contrazicerea.

— Ştiu că ar trebui să pot dacă mi-ar merge după cum merit, dar nu-mi merge, milord, răspunse spiţerul.

— Pune-l să jure! declară judecătorul, poruncitor.

Slujbaşul nu trecuse de *veţi judeca cu credinţă şi sinceritate,* când spiţerul îl întrerupse iarăşi.

— Trebue să depun jurământul, milord? întrebă el.

— Desigur, domnule, replică îndărătnicul slujitor al justiţiei.

— Prea bine, milord, glăsui spiţerul resemnat. Dar să ştiţi că până se termină procesul s'ar putea să se'ntâmple o nenorocire. Puneţi-mă să jur, dacă poftiţi.

Şi spiţerul depuse jurământul mai înainte ca judecătorul să fi putut rosti o vorbă.

— Milord, reluă spiţerul aşezându-se cât se poate de liniştit, voiam numai să vă anunţ că n'am lăsat în dughiana mea decât un băiat care-mi face comisioanele. Băiat foarte cumsecade, milord, însă care se pricepe foarte puţin la doctorii; şi ştiu că, în capul lui, *sarea de Epson* înseamnă *acid sulfuric* şi *siropul de siminichie — laudanum.* Asta e tot, milord.

După cuvintele acestea, spiţerul se aşeză comod pe bancă, luă o mutră zâmbitoare şi părea pregătit pentru toate veştile rele.

D. Pickwick îl cerceta cu simţământul celei mai profunde înfricoşări, când o zarvă uşoară se produse în sală; nu trecu mult şi d-na Bardell, gata-gata să

leşine, sprijinită de d-na Cluppins, îşi făcu apariţia şi fu aşezată la capătul celălalt al băncii ocupată de d. Pickwick. O umbrelă enormă fu adusă atunci de d. Dodson, şi o pereche de galenţi de către d. Fogg ; amândoi îşi pregătiseră cu această ocazie figurile cele mai simpatice şi înduioşate. D-na Sanders se ivi apoi, conducând pe d-şorul Bardell. La vederea copilului, d-na Bardell tresări ; deodată venindu-şi în fire, începu să-l sărute cu înflăcărare ; pe urmă recăzând în stare de inconştienţă din pricina nervilor sdruncinaţi, buna doamnă ceru să i se spună unde se află. Răspunzând întrebării, d-na Cluppins şi d-na Sanders îşi întoarseră capul şi începură să plângă, pe când d-nii Dodson şi Fogg o implorară pe reclamantă să se liniştească. D. Buzfuz îşi frecă ochii din răsputeri cu o batistă mare albă, aruncând spre juraţi o privire rugătoare. Judecătorul părea şi el mişcat, iar câţiva spectatori tuşiră pentru a-şi ascunde emoţia.

— Intr'adevăr, foarte bună idee, şopti Perker d-lui Pickwick. Straşnici băieţi, Dodson şi Fogg ăştia ! Iată o scenă de mare efect scumpe domn, de mare efect.

In timp ce vorbea Perker, d-na Bardell îşi reveni treptat în fire, iar d-na Cluppins, după ce examinase cu grijă nasturii şi cheotorile respective ale d-şorului Bardell, îl puse să stea în picioare în faţa mamei sale ; poziţie bună care va stârni negreşit mila juraţilor şi a judecătorului. Lucrul nu se putuse însă îndeplini fără o împotrivire grozavă şi lacrimi multe din partea tânărului domn, care avea presimţiri sigure că aşezarea lui în ochii judecătorului nu era altceva decât începutul unor formalităţi urmate de osândirea sa numaidecât la moarte sau, cel puţin, la transportarea pe viaţă, peste mări.

— Bardell şi Pickwick, rosti domnul în negru anunţând procesul care se afla cel dintâi pe listă.

— Milord, spuse d. avocat Buzfuz, eu sunt cu reclamanta.

— Cine mai este cu dumneata, colega Buzfuz ? întrebă judecătorul.

D. Skimpin făcu o plecăciune ca să arate că el era.

— Eu îl reprezint pe pârît, milord, declară d. avocat Snubbin.

— Aveţi pe cineva cu dumneavoastră, d-le Snubbin ? întrebă judecătorul.

— Pe domnul Phunky, milord, răspunse avocatul Snubbin.

— Avocatul Buzfuz şi domnul Skimpin pentru reclamantă, spuse judecătorul scriind numele într'un carneţel şi articulând ce scria. Pentru pârît, avocatul Snubbin şi domnul Monkey.

— Cer iertare înălţimii voastre, Phunky.

— A, prea bine ! spuse judecătorul. Nu mai avusesem plăcerea să aud numele domnului !

D. Phunky se înclină atunci şi zâmbi, iar judecătorul se înclină deasemenea şi zâmbi ; iar d. Phunky, îmbujorându-se până în albul ochilor, se strădui să aibă aerul de-a nu şti că toată lumea se uită la dânsul, lucru care nu a reuşit până în prezent nimănui şi care, după toate probabilităţile, nici nu va reuşi vreodată.

— Să începem, zise judecătorul.

Uşierii strigară din nou : „*linişte*“, iar d. Skimpin deschise dezbaterile asupra cauzei respective, şi cauza părea să conţină foarte puţine amănunte interesante, căci avocatul păstrase pentru sine amănuntele pe care le ştia ; iar când peste trei minute d. Skimpin se aşeză la loc, juraţii erau tot aşa de luminaţi ca mai înainte.

Avocatul Buzfuz se ridică atunci, cu toată semeţia şi demnitatea cerute de atmosfera solemnă în care se desfăşurau dezbaterile, vorbi în şoaptă cu Dodson, se sfătui pe scurt cu Fogg, îşi trase roba peste umeri, îşi potrivi peruca şi se adresă juraţilor.

Avocatul Buzfuz începu prin a spune că niciodată dealungul experienţei sale profesionale, niciodată de când se consacrase studiului şi aplicării legilor, nu s'a apropiat de o cauză cu sentimente de emoţie aşa de profunde, cu conştiinţa unei aşa de apăsătoare răspunderi impusă sieşi ; răspundere, putea spune, pe care n'ar fi fost în stare să şi-o asume niciodată dacă nu l-ar fi îndemnat şi susţinut convingerea, îndestul de tare pentru a echivala cu o fermă certitudine, convin-

gerea că această cauză adevărată și dreaptă, sau, cu alte cuvinte, cauza clientei sale, a clientei sale insultată și persecutată, trebuia să triumfe în fața celor doisprezece domni inteligenți și nobili pe care îi vedea dinainte-i pe banca juraților.

Avocații încep întotdeauna astfel, deoarece caută să-i facă pe jurați să fie în termenii cei mai buni cu ei înșiși, făcându-i să creadă că sunt personaje deosebit de agere la minte. Un efect se produse imediat și mai mulți jurați începură să ia cu sârguință note.

— Domnilor, ați aflat dela savantul meu prieten, urmă avocatul Buzfuz, deși știa bine că ascultându-l pe savantul prieten pomenit mai sus, domnii jurați nu aflaseră absolut nimic dela el; ați aflat dela savantul meu prieten, domnilor, că vi se prezintă o acțiune împotriva nerespectării făgăduelii de luare în căsătorie, în care daunele sunt de o mie cinci sute lire sterline. Insă n'ați aflat dela savantul meu prieten, dat fiind că aceasta nu intra în atribuțiile savantului meu prieten să vă spună, care sunt faptele și circumstanțele ce vor fi relatate amănunțit de mine; ele vor fi confirmate și de ireproșabilele doamne pe care le voi așeza în fața dumneavoastră, în bancă.

Accentuând cu o emfază teribilă asupra cuvântului „*bancă*" d. avocat Buzfuz trânti cu putere un pumn în masă și se uită la Dodson și Fogg. Aceștia dădură din cap în semn de admirație față de avocat, cu indignare și sfidare față de pârît.

— Reclamanta, domnilor, continuă d. Buzfuz cu glas blând, melancolic, reclamanta este o văduvă. Da, domnilor, o văduvă. Răposatul domn Bardell, după ce se bucurase mulți ani de stima și încrederea suveranului său, ca unul din păzitorii veniturilor regale, s'a strecurat aproape pe nesimțite din lumea aceasta, spre a căuta aiurea tihna și pacea pe care vama nu le poate acorda niciodată.

Descriind în termeni mișcători decesul d-lui Bardell, care fusese lovit în cap cu un țap de bere, în beciul unei cârciumi, glasul avocatului tremură, dar continuă cu emoție:

— Puţin timp înainte de a muri, el pecetluise asemănarea sa pe fruntea unui băieţaş. Cu acest băieţaş, singurul gaj al iubirii defunctului vameş, doamna Bardell se retrase din lume şi îşi căută consolarea în liniştea străzii Goswell; aci, ea puse la fereastra salonului un anunţ, scris de mână, cu acest conţinut:

Camere mobilate pentru domn singur.
A se adresa aici.

Spunând acestea, avocatul Buzfuz făcu o pauză, în timp ce câţiva domni din rândul juraţilor luau note după document.

— Piesa aceasta nu are nicio dată? întrebă un jurat.

— Nu, domnule, nu are nicio dată, răspunse avocatul Buzfuz; sunt însă informat că anunţul a fost pus în fereastra dela salonul reclamantei exact acum trei ani. Atrag stăruitor atenţia comisiei asupra termenilor documentului: *Camere mobilate pentru domn singur.* Domnilor, opinia ce doamna Bardell şi-o formase despre sexul opus era derivată dintr'o lungă contemplare a calităţilor nepreţuite ale soţului pe care îl pierduse. Nu avea temeri; nu avea neîncredere; nu avea bănueli; era numai siguranţă şi încredere. Domnul Bardell, spunea văduva, domnul Bardell era un om de onoare... era un om de cuvânt... Domnul Bardell n'a fost un şarlatan. Domnul Bardell fusese cândva celibatar; unui celibatar am să-i cer protecţie, sprijin, mângâiere; în celibatari voi vedea veşnic ceva care îmi va reaminti ce era domnul Bardell când a cucerit tânăra şi neprihănita mea afecţiune; unui celibatar, aşa dar, voi închiria locuinţa mea. Indemnată de acest frumos şi mişcător imbold (unul dintre cele mai frumoase imbolduri ale firii noastre imperfecte, domnilor), văduva singură şi dezolată îşi uscă lacrimile, îşi mobilă primul etaj, îşi strânse nevinovatul băieţaş la sânul ei matern, şi puse la fereastra salonului biletul de închiriat. Şi credeţi că biletul a rămas multă vreme acolo? Nu. Şarpele stătea la pândă, fitilul era aprins, mina era pregătită, săpătorul şi minerul erau la lucru. Nici nu fusese pus de trei zile biletul la fereastra salonului... nici trei zile,

domnilor! când o ființă care mergea pe două picioare și semăna după aparență a om iar nu a monstru, bătu la ușa doamnei Bardell; se informă; închirie locuința, și chiar de a doua zi intră în posesia camerelor. Ființa aceasta era Pickwick, Pickwick pârîtul!

Avocatul Buzfuz vorbise cu atâta înflăcărare încât fața-i devenise stacojie; se opri să-și tragă răsuflarea. Tăcerea îl trezi pe d. judecător Stareleigh, care, numaidecât, scrise ceva cu o pană ce nu avea cerneală și luă un aer extraordinar de cugetător, pentru a-i face pe jurați să creadă că gândea totdeauna mai profund când ținea ochii închiși.

Avocatul Buzfuz continuă.

— Despre acest domn Pickwick aș vrea să vă spun două-trei cuvinte; dar subiectul prezintă puțină atracție, și eu, domnilor, nu sunt omul, iar dumneavoastră domnilor, nu sunteți oamenii să vă extaziați în fața unei cruzimi revoltătoare și a unei mârșăvii premeditate.

D. Pickwick, care de câtva timp se svârcolea în tăcere, tresări violent, ca și cum o vagă idee de a-l ataca pe avocatul Buzfuz, chiar sub ochii augustei justiții și ai legii, îi venise în minte. Un gest povățuitor al d-lui Perker îl reținu, astfel că ascultă restul cuvântării savantului domn cu un aer de indignare ce contrasta puternic cu figurile pline de admirație ale d-nelor Cluppins și Sanders.

— Spun mârșăvie premeditată, domnilor, continuă avocatul Buzfuz, privindu-l pe d. Pickwick și adresându-i-se direct; iar când spun mârșăvie premeditată, permiteți-mi să-l avertizez pe pârîtul Pickwick, dacă se află în sală, după cum sunt informat că este, că ar fi procedat mai decent, mai cuviincios, cu mai multă judecată și cu bun gust, dacă se abținea să se înfățișeze. Dați-mi voie să-l avertizez, domnilor, că dacă și-ar permite vreun gest de desaprobare în această incintă, nu-i va fi de niciun folos, căci dumneavoastră veți ști să-l apreciați, veți ști câte parale face! Și dați-mi voie să-i mai spun, domnilor, cum vă va spune și milord, că un avocat care își îndeplinește datoria față de clienții săi, nu trebue să fie nici intimidat, nici

amenințat, nici redus la tăcere, și că orice tentativă pentru a săvârși unul sau altul, primul sau ultimul din aceste acte se va întoarce în capul uneltitorului, fie el reclamant sau pârît, numească-se Pickwick sau Noakes sau Stoakes, sau Stiles, sau Brown, sau Thompson.

Mica digresiune dela subiectul principal aduse neapărat rezultatul dorit, acela de a îndrepta toți ochii asupra d-lui Pickwick. Avocatul Buzfuz, revenindu-și parțial din starea de exaltare morală de care se lăsase biciuit, urmă :

— Vă voi dovedi, domnilor, că timp de doi ani Pickwick a continuat să rămână statornic și fără întrerupere, fără contenire, în casa doamnei Bardell, vă voi dovedi că, toată vremea asta, doamna Bardell l-a servit, a căutat să-i facă șederea cât mai plăcută, i-a gătit bucatele, i-a adunat rufele ca să le dea înafară, la spălătoreasă, le-a cârpit, le-a călcat, și l-a primenit când au fost aduse acasă ; s'a bucurat în sfârșit de toată încrederea chiriașului ei. Vă voi dovedi că, în multe ocazii, el a dat băiețașului ei câte o jumătate de penny, ba uneori bănuți de șase penny ; vă voi dovedi deasemenea, printr'un martor a cărui depoziție îi va fi imposibil savantului meu prieten s'o tăgăduiască sau s'o infirme că, odată, l-a mângâiat pe mititel pe cap și, după ce i-a pus întrebarea dacă în ultimul timp a mai câștigat *alley tors* sau *commoneys* (din care înțeleg că e vorba de un anume fel de bile, mult prețuite de tineretul orașului nostru) s'a servit de această remarcabilă expresie : *Ți-ar părea bine să ai iarăși un tată ?* Vă voi mai dovedi, domnilor, că, acum vreun an, Pickwick a început deodată să lipsească de acasă intervale îndelungi de timp, ca și cum ar fi avut intenția să se despartă treptat de clienta mea ; însă vă voi mai arăta că, în epoca aceea, hotărîrea lui nu era destul de tare sau că bunele lui sentimente dominară, dacă el are sentimente bune ; sau că farmecul și perfecțiunea clientei mele învinseră intențiile lui neomenești, căci vă voi dovedi că, odată, înapoindu-se dela țară, i-a făcut în chip categoric propuneri de căsătorie, după ce avu grijă totuși să nu fie niciun martor

al contractului lor solemn ; sunt în măsură să dovedesc, după depoziția făcută de trei prieteni ai lui... martori împotriva voinței lor, domnilor... da, martori împotriva voinței lor... că în aceeași dimineață el a fost descoperit de dânșii ținând-o pe reclamantă în brațe și calmându-i turburarea cu vorbe dulci și cu mângâieri.

O impresie vădită produse asupra ascultătorilor partea aceasta a cuvântării savantului avocat. Scoțând din geantă două petece mici de hârtie, continuă :

— Și acum, domnilor, încă un singur cuvânt. Între părți au fost schimbate două scrisori pe care pârîtul le recunoaște ca fiind scrise de mâna sa, și care grăiesc cât tomuri întregi. Scrisorile acestea deasemenea desvăluesc caracterul omului. Nu sunt scrise într'un limbaj deschis, elocvent, cald, care să nu respire nimic altceva decât o afecțiune pasionată. Nu, epistolele tăinuesc ceva, sunt pline de șiretenie, de cuvinte ocolite, însă care, din fericire, sunt mult mai convingătoare decât dacă ar fi conținut expresiile cele mai înflăcărate, imaginile cele mai poetice ; scrisori ce trebuesc examinate cu un ochi precaut și bănuitor ; scrisori ce erau destinate, la vremea lor, de Pickwick, să deruteze și să înșele persoanele în a căror mână ar fi putut să cadă. Vă voi citi-o pe întâia, domnilor : „Garraway, amiază. Dragă doamnă Bardell. Cotlete și sos de roșii. Al dumitale, Pickwick". Domnilor, ce înseamnă asta ? Cotlete și sos de roșii. Al dumitale Pickwick! Cotlete ! Dumnezeule ! Și sos de roșii ! Domnilor, fericirea unei femei sensibile și încrezătoare — să fie astfel luată în derâdere prin aceste mârșave tertipuri ? Scrisoarea următoare nu are dată, ceeace prezintă ceva suspect. „Dragă doamnă B. nu voi veni acasă decât mâine dimineață ; trăsura a întârziat !" Și apoi această expresie foarte interesantă : „Nu fii necăjită pentru buiotă". Buiotă ! Ei, domnilor, cine se necăjește pentru o buiotă ? Când a fost turburată liniștea unui bărbat sau a unei femei de-o buiotă ? De-o buiotă care în sine e un obiect domestic, nevătămător, folositor, și voi adăuga, domnilor, plăcut. Dece este doamna Bardell așa de serios implorată să nu-și bată capul cu buiota ? Pentrucă (așa cum nu există nicio umbră de

îndoială) cuvântul servește drept capac pentru un foc tăinuit, pentrucă nu este scris decât cu scopul de-a înlocui vreo expresie drăgălașă sau vreo făgăduială — totul deghizat printr'un sistem de corespondență plănuit dinainte și dibaci ticluit de Pickwick în vederea unei părăsiri premeditate, sistem pe care nu-l pot descifra acum. Apoi aluzia la trăsura întârziată! Căci, după cum văd eu lucrurile, ea se referă chiar la Pickwick care, fără doar și poate, a fost în întârziere criminală pe toată durata acestei afaceri; însă a cărui viteză va fi fără veste accelerată și ale cărui roți, domnilor, după cum va constata pe socoteala lui, vor fi neapărat unse de dumneavoastră.

D. avocat Buzfuz se opri în momentul acesta spre a vedea dacă juraţii zâmbesc la auzul glumei sale; însă, gluma nefiind pricepută de nimeni, afară de zarzavagiu, a cărui înțelegere în privința aceasta se datora probabil faptului că el își supusese căruța, tocmai în dimineața aceea, operației cu pricina, savantul avocat socoti de cuviință ca, înainte de a încheia, să caute din nou să stârnească mila celor de față.

— Domnilor, dar destul cu toate acestea, rosti d. avocat Buzfuz; e greu să zâmbesc cu o inimă sfâșiată; e nepotrivit să glumim când cele mai profunde simpatii ale noastre sunt stârnite. Speranțele și perspectivele clientei mele sunt distruse, și nu fac o figură retorică atunci când spun că ea nu mai are nicio posibilitate de a-și câștiga existența. Biletul de închiriat nu mai este la fereastră, și cu toate acestea, chiria n'are. Celibatari demni de alegere trec în sus și în jos pe stradă, însă pentru ei nu există nicio invitație de „a se adresa aici". Totul e mohorît și liniștit în locuința doamnei Bardell; chiar și glasul copilului este făcut să tacă; copilul părăsește jocurile-i inocente când mama lui începe să plângă; *alley tors* și *commoneys*, bilele lui, sunt deopotrivă lăsate uitării; nu mai aude strigătul familiar al tovarășilor săi de *„sbârci"*. A pierdut iscusința de care dădea dovadă la titirez sau la soț-ori-fărdă. Cu toate acestea, domnilor, Pickwick, distrugătorul nemilos al acestei oaze domestice din deșertul străzii Goswel, Pickwick care a secat izvorul și a

aruncat cenușă peste iarbă, Pickwick care se prezintă în fața dumneavoastră astăzi cu nemilosul lui *sos de roșii* și *buiote*, Pickwick își ridică încă în fața dumneavoastră fruntea, fără să roșească, cu obrăznicie, și contemplă fără niciun suspin ruina al cărei autor este. Daune, domnilor, daune mari, sunt singura pedeapsă pe care i-o puteți da, singura răsplată pe care o puteți oferi clientei mele. Și pentru aceste daune ea face acum un apel la înțelegerea, la spiritul înalt, la conștiința, la justiția, la bunăvoința, la măreția de suflet a unui juriu compus din concetățeni nepărtinitori.

După frumoasa sa peroratie, d. avocat Buzfuz se așează, iar d. judecător Stareleigh se trezi.

— Să fie chemată Elisabeth Cluppins, spuse avocatul Buzfuz cu o nouă vigoare, ridicându-se după un minut.

Ușierul cel mai apropiat o chemă pe „Elisabeth Tuppins", altul la o mică distanță strigă: „Elisabeth Jupkins", iar al treilea se năpusti în King Street și urlă cu sufletul la gură: „Elisabeth Muffins", până ce răguși.

In vremea asta, d-na Cluppins, sprijinită deopotrivă de d-nele Bardell și Sanders și de d-nii Dodson și Fogg, era condusă sus spre banca martorilor. Când fu, în sfârșit, cățărată teafără pe treapta de sus, d-na Bardell se opri pe cea de jos, ținând într'o mână batista și galenții, iar într'alta un clondir în care putea să fie cam o jumătate de sfert de litru de oțet aromat, gata la un caz de nevoie. D-na Sanders ai cărei ochi erau ațintiți cu luare-aminte asupra figurii judecătorului, se propti chiar lângă d-na Bardell, ținând umbrela voluminoasă și apăsând cu aer grav degetul cel mare dela mâna dreaptă pe resort, ca pentru a arăta că e gata s'o deschidă la momentul trebuitor.

— Doamnă Cluppins, spuse avocatul Buzfuz, vă rog liniștiți-vă, doamnă.

Bineînțeles că, de îndată ce d-na Cluppins fu îndemnată să se liniștească, se porni pe un plâns și mai violent, dând diferite semne neliniștitoare de apropiat leșin, pricinuit — după cum mărturisea mai apoi — de emoțiile care o copleșeau.

— Vă aduceţi aminte, doamnă Cluppins, i se adresă avocatul Buzfuz după câteva întrebări fără însemnătate, vă aduceţi aminte că eraţi în camera din fund, dela primul etaj, la doamna Bardell, anul trecut, într'o dimineaţă de Iulie, pe când dânsa deretica în apartamentul domnului Pickwick ?

— Da, milord, şi domnilor juraţi, răspunse d-na Cluppins.

— Salonul domnului Pickwick se afla, mi se pare, la primul etaj, în faţă, nu-i aşa ?

— Da, domnule, răspunse d-na Cluppins.

— Ce făceaţi în camera din fund, doamnă ? întrebă micul judecător.

— Milord şi domnilor, strigă d-na Cluppins cu o turburare ciudată, nu vreau să vă înşel...

— Cu atât mai bine, doamnă, îi spuse micul judecător.

— Mă aflam acolo, reluă d-na Cluppins, fără ştirea doamnei Bardell ; ieşisem cu un coşuleţ, domnilor, ca să cumpăr vreo două oca de cartofi care m'a costat cam doi penny jumate, când văz crăpată uşa dela stradă a doamnei Bardell.

— Cum ?! exclamă micul judecător.

— Intredeschisă, milord, zise avocatul Snubbin.

— A spus crăpată, spuse micul judecător cu un aer şiret.

— E acelaş lucru, milord, reluă avocatul Snubbin.

Micul judecător îl privi îndoielnic şi declară că va lua notă. D-na Cluppins continuă :

— Am intrat, domnilor, numai ca să dau bună ziua şi am urcat şi eu, ca omul, scările, şi am pătruns în odaia din fund... Domnilor, în odaia din faţă se auzea voci şi...

— Şi-mi închipui, doamnă Cluppins, că aţi ascultat, spuse d. Buzfuz.

— Să-mi fie cu iertăciune, domnule, replică d-na Cluppins cu demnitate, una ca asta nu-mi stă în caracter. Dar vocile era aşa de tari, domnule, să-ţi spargă timpanul şi mai multe nu.

— Foarte bine, doamnă Cluppins, n'aţi ascultat,

însă ați auzit vocile. Una dintre ele era a domnului Pickwick.

— Da, domnule, a lui.

După ce declară răspicat că d. Pickwick se adresa d-nei Bardell, d-na Cluppins repetă pe îndelete, ca răspuns la numeroasele întrebări ce i se puseră, conversația pe care cititorii noștri o cunosc. Juraților aveau un aer bănuitor și d. Buzfuz zâmbi, așezându-se. Înfățișarea lor deveni deadreptul amenințătoare când avocatul Snubbin declară că nu va supune pe martoră unui nou interogator deoarece d. Pickwick socotea că relatarea ei era, în substanță, exactă.

După ce sparse ghiața, d-na Cluppins crezu binevenit prilejul de-a face o scurtă dizertație asupra propriilor ei chestiuni casnice. Începu deci prin a informa Curtea că, în momentul de față, ea era mama a opt copii și că nutrea speranța de-a prezenta d-lui Cluppins, peste vreo șase luni, pe-al nouălea. La punctul acesta interesant, micul judecător o întrerupse foarte mâniat și, ca urmare a întreruperii, virtuoasa doamnă împreună cu d-na Sanders fură în chip politicos, fără multă vorbă, scoase din sală sub escorta d-lui Jackson.

— Năthaniel Winkle ! spuse d. Skimpin.

— Aici, răspunse o voce slabă.

Și d. Winkle se îndreptă către banca martorilor, iar după ce depuse jurământul cuvenit, salută pe judecător cu un respect considerabil.

— Nu vă întoarceți spre mine, domnule, îi spuse acru judecătorul ca răspuns la salut. Priviți juriul.

D. Winkle se supuse observației și privi spre locul unde presupunea că trebue să fie juriul căci, în starea de turburare în care se afla, era absolut incapabil să vadă ceva.

D. Winkle fu apoi interogat de d. Skimpin, care, fiind un tânăr promițător în vârstă de patruzeci și doi sau patruzeci și trei de ani, era firește nerăbdător să încurce pe cât era cu putință un martor vădit predispus în favoarea celeilalte părți.

— Acum, domnule, rosti d. Skimpin, veți avea bunătatea să comunicați numele dumneavoastră înălțimii sale și juriului ?

D. Skimpin lăsă capul într'o parte să asculte cu mare încordare răspunsul şi să arunce în acelaş timp o ochire juraţilor ca şi cum ar fi vrut să indice că înclinarea naturală a d-lui Winkle pentru sperjur ar putea să-l îndemne a declara alt nume decât acela adevărat.

— Winkle, răspunse martorul.

— Care e numele dumneavoastră de botez, domnule ? întrebă mâniat micul judecător.

— Nathaniel, domnule.

— Daniel ? Nu aveţi alt pronume ?

— Nathaniel, domnule... milord, vreau să zic.

— Nathaniel Daniel sau Daniel Nathaniel ?

— Nu, milord ; numai Nathaniel ; niciun Daniel.

— In cazul ăsta, domnule, dece mi-aţi spus Daniel ? întrebă judecătorul.

— Nu am spus eu, milord, răspunse d. Winkle.

— Aţi spus, domnule ! ripostă judecătorul cu o încruntare severă din sprâncene. Cum aş fi putut scrie *Daniel,* în notele mele, dacă dumneavoastră, domnule, nu mi-aţi fi spus ?

Argumentul era, evident, fără replică.

— Domnul Winkle are memoria cam scurtă, milord, întrerupse Skimpin aruncând o altă ochire juriului ; nădăjduesc însă că vom găsi mijlocul să i-o împrospătăm, înainte de a fi terminat interogatoriul.

— Vă sfătuesc să luaţi seama, domnule, spuse micul judecător martorului privindu-l cu un aer sinistru.

Bietul domn Winkle se înclină şi se strădui să afecteze că nu se sinchiseşte ; ceeace, în starea lui de turburare, îi dădea mai degrabă aerul unui hoţ de buzunare prins asupra faptului.

— Acum, domnule Winkle, reluă d. Skimpin, ascultaţi-mă cu atenţie, vă rog, domnule, şi daţi-mi voie să vă recomand, în propriul dumneavoastră interes, a nu uita îndemnurile lui milord de a fi cu băgare de seamă. Mi se pare că sunteţi prietenul intim al domnului Pickwick, pârîtul, nu-i aşa ?

— Atâta cât îmi pot aminti, în momentul acesta, îl cunosc pe domnul Pickwick de aproape...

— Vă rog, domnule Winkle, nu ocoliţi întrebarea. Sunteţi sau nu prieten intim cu pârîtul ?

— Tocmai voiam să spun, că...

— Vreţi să răspundeţi la întrebarea mea, domnule, sau nu ?

— Dacă nu răspundeţi la întrebare, veţi fi întemniţat, domnule ! strigă micul judecător privind pe deasupra carnetului său de note.

— Haide, domnule, da sau nu ? repetă d. Skimpin.

— Da, sunt ! spuse d. Winkle.

— A, sunteţi ! Şi dece n'aţi vrut să declaraţi din capul locului, domnule ? O cunoaşteţi poate şi pe reclamantă, nu-i aşa, domnule Winkle ?

— N'o cunosc, însă am văzut-o.

— Aha, n'o cunoaşteţi, însă aţi văzut-o. Fiţi bun acum şi spuneţi domnilor juraţi ce înţelegeţi prin aceasta, domnule Winkle.

— Înţeleg că nu sunt intim cu dânsa, însă că am văzut-o când mergeam la domnul Pickwick în strada Goswell.

— De câte ori aţi văzut-o, domnule ?

— De câte ori ?

— Da, domnule Winkle, de câte ori ? Vă voi repeta întrebarea de o sută de ori dacă doriţi, domnule.

Şi, după ce încruntă cu severitate din sprâncene, savantul domn îşi puse mâinile în şolduri şi zâmbi juraţilor cu înţeles.

Asupra acestei chestiuni se stârni controversa edificatoare, obişnuită în asemenea cazuri. La început d. Winkle declară că-i era absolut imposibil să precizeze de câte ori a văzut-o pe d-na Bardell. Atunci fu întrebat dacă a văzut-o de douăzeci de ori ? la care el răspunse : „Cu siguranţă că de mai multe ori". Apoi a fost întrebat dacă a văzut-o de o sută de ori ? — Dacă ar putea să jure că a văzut-o de mai mult de o sută de ori ? — Dacă ar putea să jure că a văzut-o de mai mult de cincizeci de ori ? — Dacă nu era sigur că a văzut-o de cel puţin şaptezeci şi cinci de ori ? şi aşa mai departe. In cele din urmă se ajunse la concluzia satisfăcătoare că ar fi bine să ia seama la ce spune şi la ce face. Când martorul fu redus prin acest procedeu la starea dorită de turburare, interogatoriul continuă precum urmează :

— Domnule Winkle, vă amintiți că ați fost la pârîtul Pickwick în locuința reclamantei din strada Goswell, într'o dimineață de Iulie trecut?

— Da, îmi amintesc.

— Erați însoțit cu prilejul acela de un prieten anume Tupman și de altul anume Snodgrass?

— Da, domnule.

— Ei sunt aici?

— Da, sunt, răspunse d. Winkle privind cu multă seriozitate locul unde se aflau prietenii săi.

— Vă rog, domnule Winkle, luați seama la ce vă spun eu, și nu vă mai gândiți la prietenii dumneavoastră, reluă d. Skimpin aruncând juriului o altă privire cu înțeles. Vor trebui să povestească istoria lor fără să aibă o consultație prealabilă cu dumneavoastră, dacă nu cumva vor fi avut-o. (Altă privire juriului.) Acum, domnule, spuneți domnilor jurați ce ați văzut când ați intrat în camera pârîtului, în dimineața despre care este vorba! Haide, domnule, dați-i drumul; mai curând sau mai târziu, tot va trebui să aflăm.

— Pârîtul, domnul Pickwick, o ținea pe reclamantă în brațe, având mâinile pe după talia ei, replică d. Winkle cu o ezitare foarte firească, iar reclamanta părea că-i leșinată.

— L-ați auzit pe pârît spunând ceva?

— L-am auzit spunându-i doamnei Bardell: suflet bun, și îndemnând-o să se calmeze, atrăgându-i atenția în ce situație ar fi găsiți dacă vine cineva, sau cam așa ceva.

— Acum, domnule Winkle, nu mai am a vă pune decât o întrebare și vă rog să vă reamintiți avertismentul lui milord. Vreți să afirmați, sub jurământ, că Pickwick, pârîtul, a spus atunci, în împrejurarea aceea: „Dragă doamnă Bardell, sunteți un suflet bun; obișnuiți-vă cu situația asta: căci tot acolo o să ajungeți", sau cam *așa* ceva?

— Eu... eu n'am înțeles tocmai așa, spuse d. Winkle uimit de legătura ingenioasă dată micului număr de cuvinte pe care le auzise. Mă aflam pe scară și n'am putut să aud lămurit. Impresia care mi-a rămas e că...

— Domnule Winkle, domnii din juriu nu vor să ştie impresiile dumneavoastră, care, mă tem, nu ar satisface deloc nişte persoane cinstite şi sincere, interveni d. Skimpin. Vă aflaţi pe scară şi n'aţi auzit lămurit ; dar nu vreţi să juraţi că domnul Pickwick nu s'a servit de expresiile pe care le-am citat. V'am înţeles bine ?

— Nu, nu pot să jur, răspunse d. Winkle.

Şi d. Skimpin se aşează cu un aer triumfător.

Până atunci cauza d-lui Pickwick nu mersese aşa de fericit încât să poată suporta povara unor noi bănuieli, însă, pentrucă dorea s'o pună într'o lumină mai favorabilă, d. Phunky se ridică spre a scoate ceva important dela d. Winkle printr'un nou interogatoriu. Se va vedea îndată dacă a scos într'adevăr ceva important dela el.

— Domnule Winkle, spuse d. Phunky, eu cred că domnul Pickwick nu mai e tânăr...

— O, nu ! răspunse d. Winkle ; e destul de în vârstă ca să-mi fie tată.

— Aţi spus savantului meu prieten că-l cunoaşteţi pe domnul Pickwick de multă vreme. Aţi avut vreodată motive să presupuneţi că el era pe punctul de a se însura ?

— O, nu ! desigur că nu, replică d. Winkle cu atâta înflăcărare încât d. Phunky ar fi trebuit să-l scoată cât mai repede din tribună.

Avocaţii consideră că sunt două specii de martori cu deosebire periculoşi : martorul care se codeşte şi martorul prea binevoitor. Destinul d-lui Winkle a fost să figureze în ambele moduri în procesul prietenului său.

— Am să merg chiar mai departe, domnule Winkle, continuă d. Phunky cu aerul cel mai satisfăcut şi mai încrezător. Aţi văzut vreodată în manierele şi purtarea domnului Pickwick faţă de celălalt sex ceva care să vă fi putut îndreptăţi a crede că s'ar fi putut gândi să se căsătorească la o vârstă aşa de înaintată ?

— O, nu ; desigur că nu ! răspunse d. Winkle.

— In raporturile cu femeile, conduita lui nu a fost totdeauna aceea a unui om care, ajungând la o vârstă destul de înaintată, mulţumit de propriile-i amuza-

mente şi preocupări, le tratează aşa cum un părinte îşi tratează fiicele ?

— Nu încape nicio îndoială în privinţa aceasta, replică d. Winkle din toată inima. Adică... da... o, da, desigur.

— N'aţi remarcat niciodată în conduita sa faţă de doamna Bardell, sau faţă de orice altă femeie, ceva care să fie cât de puţin suspect ? adăugă d. Phunky, pregătindu-se să se aşeze, căci avocatul Snubbin îi făcea semn din ochi.

— Nu... n... nu, răspunse d. Winkle afară de o împrejurare neînsemnată, care, sunt sigur, ar putea să fie explicată lesne.

Dacă nefericitul domn Phunky s'ar fi aşezat când d. Snubbin îi făcuse semn, sau dacă avocatul Buzfuz ar fi oprit dela început acest interogatoriu care nu-şi avea rostul (căci ştia mai bine să oprească decât să ia un interogatoriu — dar, ţinând seama de neliniştea d-lui Winkle, fu aproape sigur că martorul îi va ajuta într'o oarecare măsură) această nefericită aprobare n'ar fi fost smulsă martorului. In momentul când cuvintele ieşiră de pe buzele d-lui Winkle, d. Phunky se aşeză, iar avocatul Snubbin, poate prea devreme, îi spuse martorului să părăsească locul. D. Winkle se pregătea să plece, foarte grăbit, când d. Buzfuz îl opri.

— Staţi, domnule Winkle, staţi, îi spuse el. Apoi, adresându-se micului judecător : Înălţimea voastră are bunătatea să întrebe pe martor în ce împrejurare domnul, care e destul de în vârstă pentru a-i fi părinte, s'a comportat suspect faţă de femei ?

— Domnule, aţi auzit întrebarea savantului avocat ? zise judecătorul întorcându-se spre nenorocitul şi disperatul domn Winkle. Descrieţi împrejurarea la care aţi făcut aluzie.

— Milord, răspunse d. Winkle tremurând de nelinişte, aş... aş dori să tac în această privinţă.

— Se poate, ripostă micul judecător, însă sunteţi dator să vorbiţi.

In liniştea profundă a întregii adunări, d. Winkle îngăimă că împrejurarea neînsemnată şi suspectă era aceea când d. Pickwick fusese găsit la miezul nopţii

în odaia de dormit a unei doamne, ceeace s'a terminat, după cât credea d. Winkle, prin ruptura căsătoriei proiectată de doamna în chestiune şi a dus, după câte ştia la înfăţişarea cu forţa a pickwickienilor dinaintea lui George Nupkins, esquire, primar şi judecător de pace al târgului Ipswich.

— Puteţi să părăsiţi tribuna, domnule, spuse avocatul Snubbin.

D. Winkle părăsi într'adevăr tribuna şi se repezi, gonind ca un nebun, spre hotelul *George şi Vulturul,* unde, câteva ore mai târziu, fu descoperit de servitor cu capul îngropat în pernele unei sofale, scoţând nişte gemete sfâşietoare.

Tracy Tupman şi Augustus Snodgrass fură pe rând chemaţi la tribună. Amândoi coroborară depoziţia nefericitului lor prieten, simţindu-se şi unul şi altul la capătul disperării din pricina întrebărilor peste măsură de viclene ale celor care-i interogau.

Suzannah Sanders fu apoi chemată şi interogată de avocatul Buzfuz, iar după aceea de avocatul Snubbin. Ea spusese şi crezuse întotdeauna că d. Pickwick o va lua pe d-na Bardell de nevastă. Ştia că, după leşinul din Iulie, viitoarea căsătorie a d-lui Pickwick şi a doamnei Bardell fusese subiectul obişnuit al conversaţiilor de prin vecini. A auzit vorbindu-se despre chestia aceasta la d-na Mudberry, călcătoreasă, şi la d-na Bunkin care se îndeletnicea cu scrobitul rufelor ; nu vedea însă în sală nici pe d-na Mudberry, nici pe d-na Bunkin. L-a auzit pe d. Pickwick întrebându-l pe băieţaş, dacă ar vrea să aibă alt tată. Nu ştie dacă pe atunci d-na Bardell era în relaţii cu brutarul, însă ştie că brutarul era pe atunci burlac, iar azi e însurat. Nu putea să jure că d-na Bardell nu era îndrăgostită lulea de brutar, însă îşi închipuia că brutarul nu era prea îndrăgostit de d-na Bardell, căci în cazul acesta, el nu s'ar fi însurat cu altă persoană. Îşi închipuia că d-na Bardell a leşinat în dimineaţa de Iulie pentrucă d. Pickwick îi ceruse să fixeze ziua căsătoriei ; ştia că şi ea (martora) şi-a pierdut cunoştinţa atunci când d. Sanders îi ceruse să fixeze ziua căsătoriei şi îşi închipuia că orice persoană care se poate

numi o lady ar face la fel într'o asemenea împrejurare. Auzise întrebarea pusă de d. Pickwick băieţaşului cu privire la *alley tors* şi *commoneys,* însă jura că nu ştia ce fel de bile sunt acelea.

Interogată de judecător, d-na Sanders răspunse că, pe când d. Sanders îi făcea curte, ea primise dela el scrisori de dragoste ca toate doamnele ; în cursul corespondenţei lor, d. Sanders o numise foarte deseori *răţuşca mea,* însă niciodată *cotletul meu* sau *sosul meu de roşii.* D-lui Sanders îi plăceau la nebunie raţele ; poate că, dacă i-ar fi plăcut tot atât de mult cotletul sau sosul de roşii, ar fi întrebuinţat denumirea lor ca pe o expresie de afecţiune.

Avocatul Buzfuz se sculă cu mai multă demnitate decât până atunci, dacă acest lucru e cu putinţă, şi spuse cu o voce tunătoare : „Chemaţi-l pe Samuel Weller".

Era cu totul de prisos să-l cheme pe Samuel Weller, căci Samuel Weller urcă sprinten la tribună, în momentul când numele său fu rostit. După ce îşi puse pălăria pe podea şi braţele pe balustradă, el examină de sus Curtea cu o rotire din ochi, zăbovind îndeosebi asupra băncii juraţilor, cu un aer vesel, vioi.

— Cum vă numiţi, domnule ? întrebă judecătorul.

— Sam Weller, milord, declară gentlemanul.

— Vă scrieţi numele cu V sau cu W ?

— Depandă de gustul şi de toanele cui scrie, milord, replică Sam. Eu n'am avut ocaziunea decât odată sau de două ori în viaţă, drept care îl scriu c'un V.

Se auzi atunci la galerie un glas care strigă tare : „Aşa, Samivel ; aşa, pune un V milord, pune un V !"

— Cine îşi permite să apostrofeze Curtea ? ! exclamă judecătorul ridicându-şi ochii. Uşier !

— Da, milord.

— Adu imediat aci persoana aceea.

— Da, milord.

Insă, cum uşierul nu putu să găsească persoana, nu o aduse, astfel că, după ce se produse o mare învălmăşeală, asistenţii care se sculaseră să-l vadă pe vinovat, se aşezară la loc.

De îndată ce indignarea îi îngădui să grăiască din nou, micul judecător se întoarse spre martor şi-i spuse :

— Domnule, ştiţi cine era acela ?

— Mi se pare că era babacu, milord, răspunse Sam.

— Acum îl vedeţi ? întrebă judecătorul.

— Nu, nu-l văz, milord, declară Sam aţintindu-şi ochii spre lampa din tavan care lumina sala.

— Dacă aţi fi putut să mi-l arătaţi, l-aş fi arestat pe loc, replică micul judecător.

Sam făcu o plecăciune plină de recunoştinţă şi se întoarnă spre d. Buzfuz cu aceeaşi neturburată bună dispoziţie.

— Acum, domnule Weller... spuse avocatul.

— Acum, dom'le... declară Sam.

— Dumneavoastră sunteţi, îmi pare, în serviciul domnului Pickwick, pârîtul în cauză. Vorbiţi deschis, vă rog, domnule Weller.

— Asta şi voi, dom'le. Sânt în serviciul domnului aici prezinte, şi serviciul e foarte bun.

— Imi închipui că aveţi puţin de făcut şi mult de câştigat, glăsui avocatul Buzfuz în glumă.

— A, da, capăt destul, dom'le, cum zicea soldatul când s'a poruncit să i se dea trei sute cincizeci de bice.

— Nu vrem să ştim ce a spus soldatul, domnule, şi nici altă persoană, întrerupse judecătorul ; nu face parte din mărturie.

— Prea bine, milord.

— Vă amintiţi de ceva important care s'a întâmplat în dimineaţa când v'a angajat pârîtul ? S'auzim, domnule Weller, glăsui avocatul Buzfuz.

— Da, dom'le.

— Fiţi bun şi spuneţi juriului, ce anume.

— M'am făcut cu un costum nou-nouţ, în dimineaţa aia, dom'lor din juriu, rosti Sam, şi pe-atunci nu mă aşteptam la aşa chilipir.

Cuvintele stârniră un hohot general de râs, însă micul judecător, privind furios pe deasupra biroului, spuse :

— Fiţi cu mai multă băgare de seamă, domnule !

— La fel mi-a zis şi domnu Pickwick, atunci, milord, replică Sam; şi am luat într'adevăr seama la toalele alea, milord.

Două minute întregi judecătorul privi cu severitate la Sam, dar cum trăsăturile acestuia erau pe deplin calme şi senine, nu spuse nimic; făcu numai semn avocatului Buzfuz să continue.

— Vreţi cumva să spuneţi, domnule Weller, reluă avocatul Buzfuz încrucişându-şi braţele cu emfază şi întorcându-se pe jumătate spre juriu ca pentru a-l încredinţa în tăcere că-i va veni totuşi de hac martorului, vreţi cumva să spuneţi, domnule Weller, că n'aţi văzut-o pe reclamantă leşinată în braţele pârîtului, aşa cum aţi auzit că au relatat martorii?

— Nu, să avem pardon, replică Sam, eu eram pe coridor, şi am stat pân' ce m'a chemat, iar cocoana bătrână nu era acolo.

— Luaţi seama acum, domnule Weller, rosti avocatul Buzfuz şi muie o pană enormă în călimara de dinainte-i, ca să-l sperie pe Sam, arătându-i că va nota răspunsul. Vă aflaţi pe coridor şi, cu toate astea, n'aţi văzut nimic din cele întâmplate. Aveţi ochi, domnule Weller?

— Da, am ochi, declară Sam, şi tocmai d'aia. Dacă ochii mei ar fi fost microscoape patente ca să mărească carevasăzică de două milioane de ori putere, poate că aş fi văzut prin scări şi prin uşă, măcar că-i de stejar; dar cum n'am decât ochii pe care mi i-a dat dumnezeu, vederea mea e mărginită.

La auzul acestui răspuns dat în modul cel mai simplu şi nepăsător, fără cea mai uşoară umbră de turburare, spectatorii chicotiră, micul judecător zâmbi, iar avocatul Buzfuz se pleoşti deodată. După o scurtă consultaţie cu Dodson şi Fogg, savantul avocat se întoarse din nou spre Sam şi spuse cu o sforţare penibilă de a-şi tăinui supărarea:

— Acum, domnule Weller, vă voi mai pune o întrebare asupra altei chestiuni, rogu-vă.

— Cum doriţi, dom'le, spuse Sam cu o desăvârşită bună dispoziţie.

— Vă amintiţi că aţi fost la doamna Bardell într'o seară din Noembrie trecut?

— Da, da, foarte bine.

— Aha, *asta* vă amintiţi, domnule Weller! spuse avocatul Buzfuz recăpătându-şi siguranţa. Eram sigur că, până în cele din urmă, vom ajunge la ceva.

— Şi eu eram sigur, dom'le, replică Sam, iar spectatorii chicotiră din nou.

— Bun. Imi închipui că v'aţi dus pentru a vorbi puţintel de proces, nu-i aşa, domnule Weller? reluă avocatul Buzfuz aruncând o privire şireată juriului.

— M'am dus să plătesc chiria; dar am discutatăr puţin şi de proces, răspunse Sam.

— Aha, aţi discutat puţin şi de proces, repetă d. Buzfuz al cărui chip deveni luminos, anticipând o descoperire importantă. Aveţi bunătatea să ne povestiţi ce s'a vorbit în această privinţă, domnule Weller?

— Cu cea mai mare plăcere din lume, dom'le, răspunse Sam. După câteva obsirvaţii deloc enteresante ale celor două respectabile cocoane care a fost enterogate azi acilea, ele s'a ixprimat cu admiraţiune, cum că ce purtarea onorabelă are domnii Dodson şi Fogg, care şeade lângă dumneavoastră acu.

Cuvintele atraseră, bineînţeles, atenţia generală asupra lui Dodson şi Fogg, care luară un aer cât mai demn cu putinţă.

— Aha, reprezentanţii reclamantei, glăsui d. avocat Buzfuz; doamnele au vorbit deci elogios la adresa purtării onorabile a domnilor Dodson şi Fogg, reprezentanţii reclamantei, da?

— Da, dom'le. A zis că era o faptă foarte mărenimoasă din partea lor să ia din enteres afacerea asta, şi să nu ceară cheltueli dacă nu l-o făcea pe domnul Pickwick să le plătească.

La auzul neaşteptatei replici, spectatorii chicotiră din nou, iar Dodson şi Fogg, care se făcuseră roşii ca para focului, se plecară spre avocatul Buzfuz şi, în mare grabă, îi şoptiră ceva la ureche.

— Aveţi absolută dreptate, rosti avocatul Buzfuz cu glas tare, cu o linişte prefăcută. Este pe de-a-ntregul inutil, milord, să se scoată vreo lămurire din pros-

tia de nepătruns a acestui martor. Nu voi plictisi Curtea adresând alte întrebări. Coborîţi, domnule.

— Alt domn nu doreşte să mă mai întrebe ceva? întrebă foarte liniştit Sam, luându-şi pălăria şi privind în juru-i.

— Nu, eu nu, domnule Weller, mulţumesc, spuse avocatul Snubbin râzând.

— Puteţi să coborîţi, domnule, rosti avocatul Buzfuz agitând mâna cu nerăbdare.

Sam coborî, deci, după ce făcu cauzei d-lor Dodson şi Fogg răul pe care putea să-l facă, şi după ce vorbise cât mai puţin despre domnul Pickwick, ceeace era exact scopul ce-şi propusese.

— Nu am nicio obiecţiune, milord, în a admite, spuse avocatul Snubbin, dacă aceasta va scuti audierea altor martori, că domnul Pickwick s'a retras din afaceri şi că posedă o considerabilă avere personală.

— Foarte bine, replică avocatul Buzfuz trecând secretarului spre a fi citite, cele două scrisori ale d-lui Pickwick. Acestea sunt chestiuni care mă privesc pe mine, milord.

Avocatul Snubbin se adresă atunci juriului în favoarea pârîtului, şi debită un foarte lung şi foarte emfatic discurs, prin care acordă conduitei şi caracterului d-lui Pickwick cele mai înalte elogii. Deoarece, însă, cititorii noştri îşi vor fi format cu privire la meritele şi virtutea d-lui Pickwick o opinie mult mai precisă decât aceea a d-lui Snubbin, nu credem de cuviinţă să reproducem pe larg observaţiile savantului. El se strădui să demonstreze că scrisorile care fuseseră prezentate, se refereau pur şi simplu la masa d-lui Pickwick şi la pregătirile pentru a-l primi în apartamentul său la înapoierea dintr'o excursie la ţară. E deajuns să spunem că, în genere, d. Snubbin a făcut, precum toată lumea ştie, tot ce-a putut în favoarea d-lui Pickwick; ţinând seama de autoritatea de nesdruncinat a unui vechi proverb, mai mult nici nu putea să facă.

D. judecător Stareleigh rezumă desbaterile, potrivit obiceiului şi formelor demult stabilite şi aprobate. Citi juriului, atât cât putu descifra, din notele sale luate în timp aşa de scurt, şi făcu în treacăt comentarii asu-

pra fiecărei mărturii. Dacă d-na Bardell avea dreptate, atunci era perfect vădit că d. Pickwick nu avea. Dacă juraţii gândeau că mărturia d-nei Cluppins era vrednică de încredere, aveau datoria să-i dea crezare; dacă nu, nu. Dacă erau convinşi că a fost o încălcare a făgăduelii de căsătorie, trebuiau să acorde reclamantei daunele-interese pe care le vor socoti de cuviinţă ; pe de altă parte, însă, dacă li se părea că n'a fost făcută nicio făgăduială de căsătorie, atunci trebuiau să-l achite pe pârît. După aceasta, juraţii se retraseră în sala de chibzuire, iar judecătorul se retrase în cabinetul său pentru a se înviora cu o costiţă de berbec şi un pahar de sherry.

Se scurse un sfert de oră plin de'ncordare. Juriul se înapoie ; fu chemat judecătorul. D. Pickwick îşi puse ochelarii şi contemplă pe primul jurat cu turburare şi cu inima bătându-i să-i iasă din piept.

— Domnilor, glăsui individul în negru, sunteţi toţi de acord asupra verdictului dumneavoastră ?

— Da, suntem de acord, răspunse primul jurat.

— Hotărîţi în favoarea reclamantei sau a pârîtului, domnilor ?

— In favoarea reclamantei.

— Cu ce daune, domnilor ?

— Şapte sute cincizeci de lire sterline.

D. Pickwick îşi scoase ochelarii, şterse cu grijă sticlele, îi închise în cutia lor şi-i băgă în buzunar. Apoi, punându-şi mânuşile cu luare-aminte, în timp ce continua să-l examineze pe primul jurat, urmă maşinaliceşte din sală geanta albastră şi pe d. Perker.

Se opriră într'o sală alăturată ; d. Perker plăti onorariile Curţii. Acolo, d. Pickwick fu ajuns de prietenii săi, şi tot acolo întâlni pe d-nii Dodson şi Fogg, care îşi frecau mâinile cu toate semnele exterioare de satisfacţie.

— Hei, domnilor ! zise d. Pickwick.

— Hei, domnule ! rosti Dodson pentru sine şi partenerul său.

— Vă închipuiţi că o să puneţi mâna pe cheltueli, nu-i aşa, domnilor ? întrebă d. Pickwick.

Fogg răspunse că socotea aceasta ca un lucru probabil, iar Dodson zâmbi spunând că au să încerce.

— Puteți să încercați mult și bine, domnilor Dodson și Fogg, exclamă d. Pickwick cu vehemență, însă n'o să scoateți niciodată dela mine nici măcar o lețcaie ca daune sau cheltueli, chiar de ar fi să-mi petrec restul vieții într'o închisoare pentru datornici!

— Haha, râse Dodson, o să vă luați seama înainte de primul termen, dom'le Pickwick!

— Hihihi, vom vedea în curând, domnule Pickwick! rânji d. Fogg.

Mut de indignare, d. Pickwick îngădui să fie condus până la ușă de prietenii săi și de avocat, care îl urcară într'o trăsură adusă de grijuliul Sam Weller.

Sam ridicase scara și se pregătea să sară pe capră, când se simți atins ușor pe umăr. Se întoarse și-l văzu pe părintele său. Chipul bătrânului domn avea o expresie jalnică. Clătină din cap cu gravitate, și spuse mustrător:

— Știam c'o să se întâmple așa. O, Sammy, Sammy, dece nu s'au slujit de-un *alebiu?*

CAPITOLUL XXXV

In care d. Pickwick crede că ar fi mai bine să facă o călătorie până la Bath, și, ca atare, se duce acolo.

— Dar, firește, scumpe domn, spuse micul Perker d-lui Pickwick pe care venise să-l vadă în dimineața următoare procesului, firește, nu vorbiți serios când spuneți că n'o să plătiți cheltuelile și daunele. Hai să stăm strâmb și să judecăm drept, la rece, lucrurile.

— Nicio jumătate de penny, repetă d. Pickwick cu tărie; nicio jumătate de penny.

— Ura, trăiască prințipiile! cum zicea cămătarul când nu voia să prelungească polița, remarcă d. Weller care strângea masa după micul dejun.

— Sam, spuse d. Pickwick, fii bun și coboară.

— Desigur, dom'le, replică d. Weller; și, supunându-se amabilei poftiri a stăpânului său, se retrase.

— Nu, Perker, reluă d. Pickwick cu aer foarte serios. Prietenii mei, aci de față, s'au străduit să mă

abată dela hotărîrea mea, dar în zadar. Imi voi vedea de treburi până ce adversarii vor avea puterea ca, printr'un mandat legal, să pună la cale executarea sentinței ; și, dacă sunt îndeajuns de mârșavi de a se folosi de putere spre a mă aresta, mă voi supune legilor cu deplină liniște sufletească. Și asta când crezi că ar putea să se'ntâmple ?

— Pot să lanseze o execuție, scumpe domn, pentru suma daunelor și cheltuelilor de judecată la primul termen, explică Perker, exact de astăzi în două luni, scumpe domn.

— Foarte bine. Până atunci nu-mi mai vorbi, prietene, de afacerea asta. Iar acum, continuă d. Pickwick privind în juru-i la prietenii săi cu un zâmbet binevoitor și cu o scânteiere în ochi, pe care ochelarii n'o puteau întuneca sau ascunde, acum întrebarea este : încotro ne călătorim ?

D. Tupman și d. Snodgrass erau prea impresionați de eroismul prietenului lor spre a da un răspuns. D. Winkle nu uitase încă îndeajuns depoziția sa la proces ca să îndrăznească a ridica glasul în vreo chestiune. Prin urmare, d. Pickwick aștepta în zadar.

— Uite, reluă el, dacă-mi permiteți să aleg eu destinația, aș zice Bath. Imi închipui că nimeni dintre noi n'a fost vreodată acolo.

Nimeni nu mai fusese ; și cum propunerea fu susținută călduros de Perker, care socotea foarte probabil că o mică schimbare și distracție îl vor îndemna pe d. Pickwick să cântărească mai bine hotărîrea luată și să-și dea seama ce rău ar fi într'o închisoare de datornici, o adoptară în unanimitate. Sam fu expediat îndată la birtul *Calul Bălan* să rețină cinci locuri în diligența care pleca a doua zi dimineața, la șapte jumătate.

Mai erau exact două locuri înăuntru și trei afară. Sam le reținu, schimbă câteva complimente cu slujbașul dela casa de bilete în legătură cu o jumătate de coroană de cositor pe care acesta i-o strecurase în rest, se întoarse la *George și Vulturul* și se îndeletnici sârguincios, până la culcare, cu îndesarea hainelor și a rufăriei în spațiul cel mai mic cu putință ; punându-și la contribuție geniul său în materie de mecanică, născoci o sumedenie de mijloace ingenioase spre a fixa

capacele la cutii care nu aveau nici balamale, nici broaşte.

Dimineaţa următoare se arăta foarte nepotrivită pentru o călătorie: cădea burniţă, era umezeală şi noroi. Caii diligenţelor care treceau prin oraş, împrăştiau atâţia aburi, că pasagerii de afară nu se mai vedeau. Vânzătorii de ziare erau uzi leoarcă şi miroseau a mucegai; ploaia picura de pe pălăriile negustoreselor de portocale când îşi vârau capul prin uşa trăsurilor, şi stropea interiorul împrospătând aerul. Evreii închideau, desnădăjduiţi, bricegele lor cu cincizeci de limbi; vânzătorii de agende de buzunar le ţineau într'adevăr în buzunare. Lanţurile de ceas şi furculiţele pentru prăjitul pâinii puteau fi aruncate la fier vechi; penalele şi bureţii nu mai făceau două parale.

Lăsându-l pe Sam Weller să salveze bagajele din mâinile a vreo şapte-opt hamali care tăbărîseră ca nişte sălbatici asupra lor de îndată ce trăsura de piaţă se oprise, şi văzând că mai aveau încă aproape douăzeci de minute până la plecare, d. Pickwick şi prietenii săi se duseră să caute un adăpost în sala de aşteptare — ultimul refugiu al disperării umane.

Sala de aşteptare dela *Calul Bălan* este, după cum vă închipuiţi, prea puţin îmbietoare; altminteri, nu ar fi o sală de aşteptare. In dreapta, într'un fel de salonaş, o sobă de bucătărie ambiţioasă pusese parcă stăpânire pe încăpere, întovărăşită de un vătrai rebel, o lopată şi-un cleşte. De jur-împrejurul sălii sunt nişte despărţituri pentru călători, iar sala e înzestrată cu o pendulă, o oglindă şi un chelner în carne şi oase; ultimul articol fiind deobicei închis într'un fel de cuşcă unde se spală paharele, într'un ungher al încăperii.

In ziua despre care vorbim, una din despărţituri era ocupată de un bărbat cam de patruzeci şi cinci de ani, cu priviri severe, al cărui craniu chel şi lucios în faţă avea pe laturi şi la ceafă un păr des, negru, şi nişte favoriţi mari, negri. Fracul său cafeniu era încheiat până la bărbie; purta o şapcă de voiaj încăpătoare de blană de focă, iar o redingotă şi o manta se aflau întinse pe bancă, lângă el. Când d. Pickwick intră,

omul își ridică ochii din farfurie cu un aer sălbatic, impunător, plin de demnitate ; apoi, după ce-i măsură îndeajuns pe d. Pickwick și pe tovarășii lui, începu să fredoneze o melodie pentru a da astfel de înțeles că, dacă își închipue cineva c'o să-l ducă de nas, se înșeală.

— Băiete ! strigă domnul cu favoriți.

— Da, domnule ! replică, ieșind din cușca mai sus menționată, un om cu înfățișare murdară și c'un șervet la fel.

— Mai dă-mi câteva felii de pâine prăjită.

— Da, domnule !

— Vezi, să fie cu unt ! adăugă același cu un ton fioros.

— Indată, domnule ! răspunse chelnerul.

Domnul cu favoriți reîncepu să fredoneze aceeași melodie ; apoi, în așteptarea pâinii prăjite, se apropie de foc și își ridică la subsuori pulpanele fracului, privindu-și cizmele dus pe gânduri.

— Mă întreb, unde o fi oprind diligența la Bath ? glăsui d. Pickwick cu ton blând, adresându-se d-lui Winkle.

— Hm, ce ? spuse străinul.

— Făceam o observație prietenului meu, domnule, rosti d. Pickwick gata oricând să intre în vorbă. Intrebam : unde o fi oprind diligența la Bath ? Poate că îmi puteți spune dumneavoastră, domnule.

— Mergeți la Bath ? se răsti străinul.

— Da, domnule, răspunse d. Pickwick.

— Și ceilalți domni ?

— Și ei.

— Nu înăuntru... Să mă bată dumnezeu dacă mergeți înăuntru, declară străinul.

— Nu, nu toți.

— Desigur că nu toți, reluă străinul cu energie. Eu am reținut două locuri, iar dacă antreprenorii vor să înghesue șase persoane într'o cutie infernală care nu poate să cuprindă decât patru, am să închiriez o brișcă și pe urmă au să aibă de furcă cu mine. Eu am plătit ! Așa nu se poate. I-am spus slujbașului, când am plătit locurile, că așa nu se poate. Știu că asta se

face ; știu că se face în fiecare zi ; însă pe mine nu m'a dus încă nimeni de nas, și nici n'o să mă ducă vreodată. Cine mă cunoaște, știe ; să nu mă mișc de aici, dacă nu-i așa !

Trufașul domn trase atunci de clopot, cu putere, și spuse chelnerului că, dacă în cinci secunde nu i se aduce pâinea prăjită, o să-l învețe minte.

— Dragă domnule, spuse d. Pickwick, dați-mi voie să vă atrag atenția că vă agitați degeaba. Nu am reținut locuri înăuntru decât pentru două persoane.

— Mă bucură că aflu, răspunse omul trufaș. Îmi retrag cuvintele ; primiți scuzele mele. Poftim cartea mea de vizită ; să facem cunoștință.

— Cu multă plăcere, domnule, glăsui d. Pickwick. Suntem tovarăși de călătorie și nădăjduesc că vom face drumul împreună în mod plăcut.

— Sper să fie așa zise trufașul domn. Sunt convins. Mi-e simpatică înfățișarea dumneavoastră ; îmi place. Domnilor, dați-mi mâinile și spuneți-mi cum vă numiți. Să facem cunoștință.

Firește, un schimb de saluturi prietenești urmă cuvintelor acestea pline de amabilitate. Trufașul domn informă atunci pe prietenii noștri, cu același sistem de fraze scurte, abrupte, săltărețe, că se numește Dowler, că se duce la Bath în călătorie de plăcere, că a fost pe vremuri în armată, că acum a intrat în afaceri, ca omul ; că trăia din câștigurile pe care le scotea, și că persoana pentru care reținuse al doilea loc nu era o persoană mai puțin ilustră decât d-na Dowler, soția sa.

— O femeie frumoasă, urmă el. Sunt mândru de dânsa. Am și de ce.

— Nădăjduesc că vom avea plăcerea să ne dăm seama, spuse d. Pickwick zâmbind.

— Vă veți da seama, răspunse Dowler. Vă va cunoaște. Vă va stima. Eu i-am făcut curte într'un mod curios. Am cucerit-o printr'o declarație cutezătoare. Uite : am văzut-o, m'am îndrăgostit de ea ; i-am cerut mâna ; ea m'a refuzat. „Iubești pe-altcineva ?" „Menajează-mi pudoarea." „Îl cunosc." „Serios ?" „Foarte bine, dacă mai rămâne aici, îl jupoi de viu".

— Drace ! exclamă d. Pickwick fără de voie.

— Şi... l-aţi jupuit, domnule? întrebă d. Winkle, îngălbenindu-se.

— I-am scris. I-am spus că era o chestiune penibilă. Şi aşa a şi fost.

— Fireşte, murmură d. Winkle.

— I-am spus că mi-am dat cuvântul că o să-l jupoi de viu, că era angajată onoarea mea şi că, în calitate de ofiţer al majestăţii sale, nu aveam altă alternativă. Eram obligat. Regretam, însă trebuia să se întâmple aşa. El se lăsă convins; văzu că regulile serviciului erau imperative. Dădu bir cu fugiţii. O luai în căsătorie. Uite trăsura. In uşă se vede capul ei.

După ce isprăvi ce avea de spus, d. Dowler arătă o trăsură care tocmai sosise; în uşa deschisă se vedea o figură destul de drăguţă, cu o pălărie de un albastru viu, căutând cu privirile prin mulţimea de pe trotoar foarte probabil pe omul violent. D. Dowler îşi plăti consumaţia şi ieşi repede, cu şapca, redingota şi mantaua; d. Pickwick şi prietenii săi îl urmară pentru a-şi ocupa locurile.

D. Tupman şi d. Snodgrass se instalaseră la spatele trăsurii; d. Winkle se urcaşe înăuntru, şi d. Pickwick se pregătea să-l urmeze, când Sam Weller se apropie cu un aer de mister profund şi, şoptind la urechea stăpânului, îi ceru permisiunea de a-i vorbi.

— Ei, Sam, ce este? îl întrebă d. Pickwick.

— S'a'ntâmplat una bună, dom'le, răspunse Sam.

— Una ce? întrebă d. Pickwick.

— Să vedeţi, dom'le. Mi-e al dracului de teamă că proprietarul trăsurii şi-a cam luat nasul la purtare.

— Cum asta, Sam? zise d. Pickwick. Numele noastre nu sunt trecute pe foaia de drum?

— Numele noastre nu e numai pe foaia de drum, e zugrăvite şi pe uşa diligenţii.

Vorbind astfel, Sam arătă stăpânului partea aceea a uşii unde se găseşte deobicei numele proprietarului; iar acolo, într'adevăr, se citea cu litere aurite, de o respectabilă mărime, numele magic de PICKWICK.

— Vai de mine! exclamă d. Pickwick uluit de coincidenţă; asta-i culmea culmilor!

— Da, însă asta nu-i totul, reluă Sam îndreptând din nou atenţia stăpânului spre uşă. Nu s'a mulţumit

să scrie *Pickwick;* a pus şi un *Moise* înainte. Adică, vorba aia, după moarte şi ruşine, cum zicea papagalul când nu numai că l-a luat din ţara lui de baştină, da l-a mai şi pus, colac peste pupăză, să vorbească pe englezeşte.

— Fireşte, lucrul e destul de curios, Sam ; dar dacă stăm aici de vorbă o să ne pierdem locurile, spuse d. Pickwick.

— Cum ? Nu mai e nimic de făcut, dom'le ? ! exclamă Sam deadreptul speriat de liniştea cu care d. Pickwick se pregătea să se cuibărească în trăsură.

— De făcut ? rosti d. Pickwick, ce s'ar mai putea face ?

— Nu e nimeni pe care să-l chelfănim, pentrucă a avut îndrăzneala asta, dom'le ? întrebă d. Weller care se aşteptase măcar să primească însărcinarea de a lua numaidecât la refec pe vizitiu şi pe conducător.

— Nu, desigur, replică d. Pickwick cu însufleţire. Nu, cu niciun preţ ! Urcă-te la locul tău, îndată !

— Tare mi-e teamă, murmură Sam, întorcându-se, că s'a întâmplat ceva cu jupânul ; altfel n'ar fi primit lucrurile aşa de liniştit. Nu cumva şi-o fi pierdut minţile cu judecata aia ? Oricum, arată rău, foarte rău, continuă d. Weller, clătinând din cap cu gravitate.

Şi — se cuvine să remarcăm, căci dovedeşte cât îl mâhnea împrejurarea aceea — nu mai scoase o vorbă până când trăsura ajunse la bariera Kensington. Pentru el era prea mult, să rămână atâta vreme fără să crâcnească, încât faptul poate fi socotit cu totul fără precedent.

In decursul călătoriei nu se întâmplă nimic care să merite o luare-aminte deosebită. D. Dowler istorisi o sumedenie de anecdote, ilustrând toate isprăvile personale de curaj ; şi, la fiecare, invoca mărturia d-nei Dowler ; iar d-na Dowler intervenea întotdeauna adăugând în chip de anexă câteva fapte sau împrejurări remarcabile pe care d. Dowler le uitase ori poate că, din modestie, le omisese; căci adausurile tindeau totdeauna să arate că d. Dowler era un om şi mai uimitor decât declara singur. D. Pickwick şi d. Winkle îl ascultau cu cea mai mare admiraţie ; din când în când,

totuşi, ei conversau cu d-na Dowler care era o persoană simpatică şi întru totul seducătoare. Astfel, graţie istoriilor d-lui Dowler şi farmecelor d-nei Dowler, graţie bunei dispoziţii a d-lui Pickwick şi atenţiei neclintite a d-lui Winkle, călătorii din diligenţă izbutiră să se simtă foarte bine tot drumul.

Cei de afară o duseră aşa cum deobicei o duc oamenii de afară. Erau veseli şi vorbăreţi la începutul tuturor haltelor, trişti şi somnoroşi pe la jumătate, şi din nou foarte vioi şi treji spre sfârşit. Se afla acolo un tânăr domn, cu manta de cauciuc, care fuma ţigară după ţigară tot lungul drumului; şi era un alt domn tânăr a cărui haină parodia parcă un palton, care aprindea ţigară dela ţigară; dar simţindu-se evident ameţit, le arunca după al doilea fum, când credea că nimeni nu se uita la el. Pe capră stătea un al treilea tânăr, care dorea să se iniţieze în materie de vite cornute, iar dinapoi unul mai în vârstă, foarte priceput în agricultură. Pe drum întâlniră o droaie de oameni în haine de lucru şi în bluze albe pe care vizitiul îi poftea să urce o bucată de drum; ei cunoşteau fiecare cal şi fiecare rândaş din halte şi de prin partea locului. In sfârşit, luară masa; masa i-ar fi costat puţin, o jumătate de coroană de cap, dacă ar fi avut răgazul să mănânce. La şapte seara d. Pickwick şi prietenii săi, d. Dowler şi soţia sa, se retraseră fiecare în salonul lor special dela hotelul *Cerbul Alb* situat în faţa vestitei săli de cură cu ape minerale, din Bath, unde chelnerii, graţie costumului lor, ar putea fi luaţi drept studenţi din Westminster dacă nu ar spulbera această iluzie prin purtarea lor mult mai cuviincioasă.

A doua zi dimineaţă, pickwickienii abia mântuiseră dejunul când un chelner aduse carta de vizită a d-lui Dowler, cu rugămintea de a i se îngădui să prezinte pe-un prieten al său. D. Dowler veni în persoană îndată după trimiterea cărţii de vizită, aducându-l şi pe prieten.

Prietenul era un tânăr fermecător, care nu depăşea cu mult vârsta de cincizeci de ani, îmbrăcat într'un frac de un albastru foarte viu, cu nasturi scânteietori, pantaloni negri şi încălţămintea cea mai fină şi mai

lucioasă ce se poate închipui. Un lornion de aur atârna la gâtul lui, de o panglică neagră, lată şi scurtă. In mâna stângă ţinea o tabacheră de aur cu tutun de prizat. Nenumărate inele străluceau în degetele lui ; un solitar enorm de diamant, montat în aur, scânteia la jaboul cămăşii. Mai avea un ceas de aur şi un lanţ de aur bogat petrecut, cu peceţi masive tot din aur. Avea un baston uşor de abanos cu o măciulie grea de aur ; rufăria lui era cea mai albă, cea mai fină şi mai bine scrobită ; purta peruca cea mai lucie, mai neagră, mai buclată dintre peruci. Tabacul său era tabac de regent ; parfumul, *bouquet du roi*. Avea pe buze veşnic un zâmbet, iar dinţii aşa de perfect rânduiţi că, de aproape, cu greu îi puteai deosebi pe cei falşi de cei adevăraţi.

— Domnule Pickwick, zise Dowler, prietenul meu, Angelo Cyrus Bantam, esquire, maestru de ceremonii. Bantam, domnul Pickwick. Faceţi cunoştinţă.

— Fiţi binevenit la Ba-ath, domnule. Intr'adevăr, o achiziţie... Bine aţi venit la Ba-ath, domnule... De multă, foarte multă vreme, domnule Pickwick, n'aţi băut din apele acestea. Parcă de un veac, domnule Pickwick ; r-re-marcabil.

Vorbind astfel, d. Angelo Cyrus Bantam, esquire M.C. luă mâna d-lui Pickwick ; şi, în timp ce se apleca înainte tot salutând, i-o păstră ca şi cum nu s'ar fi îndurat să-i dea drumul.

— E desigur foarte multă vreme de când n'am mai băut ape, răspunse d. Pickwick, căci, după câte ştiu, n'am mai fost niciodată aici.

— N'aţi fost niciodată la Ba-ath, domnule Pickwick ? ! exclamă marele maestru lăsând, de uimire, să-i scape mâna ; niciodată la Ba-ath ! Haha ! Domnule Pickwick, ştiţi că aveţi haz ! Nu e rău, nu e rău ! Bravo ! Bravo ! Hihihi ! R-re-marcabil.

— Sunt dator să spun, spre ruşinea mea, că vorbesc absolut serios, reluă d. Pickwick. N'am mai fost niciodată pe-aici.

— O, ştiu ! exclamă marele maestru grozav de amuzat. Da, da. Bun, bun. Din ce în ce mai bine. Dum-

neavoastră sunteţi domnul despre care am auzit. Vă cunoaştem, domnule Pickwick, vă cunoaştem.

„Au citit în blestematele de ziare relatări în legătură cu procesul meu, gândi d. Pickwick. Au auzit tot ce se putea auzi despre mine."

— Dumneavoastră sunteţi domnul cu reşedinţa la Clapham Green — adăugă Bantam — care a paralizat răcind în mod imprudent după ce băuse vin de Porto ; care, din cauza suferinţelor cumplite, nu se mai putea mişca din loc, şi care a cerut apă la sticle din izvorul de băi al regelui, cu temperatura de 103 grade ; cu o căruţă i-au fost aduse în odaia sa de culcare în oraş, a făcut baie, a strănutat, şi s'a însănătoşit în aceeaşi zi. Foarte remarcabil !

D. Pickwick pricepu complimentul cuprins în această presupunere şi totuşi avu tăria să-l respingă. Apoi, folosindu-se de un moment când maestrul de ceremonii rămăsese tăcut, ceru permisiunea de a-i prezinta pe prietenii săi, d. Tupman, d. Winkle şi d. Snodgrass ; prezentare care, după cum vă închipuiţi, îl făcu pe maestrul de ceremonii să se simtă copleşit de plăcere şi de atâta onoare.

— Bantam, zise domnul Dowler, domnul Pickwick şi prietenii domniei sale sunt străini ; trebue să-şi înscrie numele. Unde-i registrul ?

— Registrul vizitatorilor distinşi din Ba-ath va fi în sala de cură astăzi la orele două, rosti maestrul de ceremonii. Vă rog să călăuziţi pe prietenii noştri spre splendidul edificiu şi să-mi procuraţi favoarea de-a căpăta autografele dumnealor.

— Mă voi executa, replică Dowler. Dar am lungit vizita. E timpul să ne retragem. Mă înapoiez peste o oră. Haidem !

— Avem bal astă seară, domnule, spuse maestrul de ceremonii luând mâna d-lui Pickwick în momentul plecării. Nopţile de bal, la Ba-ath, sunt clipe furate din paradis, clipe încântătoare graţie muzicii, frumuseţii, eleganţei, modei, etichetei, şi... mai presus de toate, graţie absenţei negustorilor, oameni absolut nepotriviţi cu paradisul. Oamenii aceştia au, între ei, din două în două săptămâni, la Guildhall, un fel de tămbălău

care e, ca să nu spun mai mult, ciudat. La revedere, la revedere!

După ce declară, dealungul scării, că era nespus de mulţumit, pe deplin fermecat, copleşit de încântare, colosal de măgulit, Angelo Cyrus Bantam, esquire M. C. urcă într'un echipaj foarte elegant care-l aştepta la uşă şi porni în galop.

La ora stabilită, d. Pickwick şi prietenii săi, escortaţi de Dowler, se duseră în sălile de recepţie şi-şi scriseră numele în registru, dovadă a unei condescendenţe de care Angelo Bantam se arătă şi mai copleşit decât până atunci. Biletele de intrare la recepţie urmau să fie pregătite pentru pickwickieni, cum însă ele nu erau gata, d. Pickwick se obligă, în ciuda tuturor protestărilor lui Angelo Bantam, să trimită pe Sam să le ia, la orele patru după amiază la M.C., în Queen Square.

După ce făcură o scurtă plimbare prin oraş, ajungând la încheierea unanimă că Park Street seamănă mult cu străzile perpendiculare care se văd în vis, şi pe care nu izbuteşti pentru nimic în lume să le străbaţi, pickwickienii se înapoiară la *Cerbul Alb,* şi-l trimiseră pe Sam să îndeplinească misiunea cu care fusese însărcinat.

Sam Weller îşi puse pălăria pe cap, domol şi graţios, îşi înfundă mâinile în buzunarele vestei, şi se îndreptă cu paşi hotărîţi spre Queen Square, fluierând dealungul drumului câteva dintre cele mai populare arii de pe atunci, aranjate pe variaţiuni cu totul noi pentru anume nobile instrumente numite armonici sau caterinci. Când ajunse în Queen Square, la numărul ce-i fusese comunicat, încetă fluieratul şi bătu voios la uşă pe care o deschise numaidecât un lacheu bine făcut, cu capul pudrat, cu o livrea splendidă.

— Bătrâne, e aici domnul Bantam? întrebă Sam Weller, fără să se lase câtuşi de puţin intimidat de splendoarea uluitoare a lacheului pudrat şi-a livrelei măreţe.

— Dece întrebi, tinere? răspunse plin de semeţie lacheul cu cap pudrat.

— Pentrucă, dacă e acasă, dă-i asta şi spune-i că

domnul Weller aşteaptă după răspuns ; vrei, lungule ?

Aşa grăi Sam ; şi, după ce intră cu indiferenţă în sală, se aşeză.

Lacheul pudrat trânti puternic uşa şi încruntă din sprâncene, trufaş ; dar nici trântitul uşii nici încruntarea sprâncenelor lui nu făcură vreo impresie asupra lui Sam care privea cu aer de cunoscător un cuier pentru umbrele, elegant, de mahon.

Se vede că modul în care d. Bantam primi cartea de vizită influenţă în favoarea lui Sam pe lacheul pudrat, căci, la înapoiere, îi zâmbi prietenos şi-i spuse că răspunsul va fi gata numaidecât.

— Prea bine, replică Sam ; îi poţi spune bătrânului domn să nu se năduşească. Nu e niciun zor, lungule. Am luat masa.

— Mănânci foarte devreme, domnule, zise lacheul pudrat.

— Ca să meargă mai bine cina, răspunse Sam.

— Eşti demult în Bath, domnule? se interesă lacheul pudrat. N'am avut până acum plăcerea s'aud de dumneata.

— Pe aici n'am făcut încă cine ştie ce vâlvă, declară Sam. Eu şi personajele distinse cu care mă găsesc, n'am sosit decât aseară.

— Frumos loc, domnule, zise lacheul pudrat.

— Aşa mi se pare şi mie, observă Sam.

— Plăcută societate, domnule, remarcă lacheul pudrat. Servitori foarte simpatici, domnule.

— Crez şi eu, răspunse Sam ; băieţii îndatoritori, fără mofturi, care nu-şi bagă nasul unde nu le fierbe oala !

— O, e adevărat, domnule, spuse lacheul pudrat, tălmăcind de bună seamă observaţia lui Sam ca pe un mare compliment. Adevărat, aşa e. Iei aşa ceva, domnule ? întrebă lacheul scoţând o mică tabacheră cu tutun de prizat, împodobită cu un cap de vulpe pe capac.

— Nu fără să strănut, replică Sam.

— O, e greu, domnule, mărturisesc, zise lacheul cel înalt ; însă se învaţă cu timpul, domnule. Cafeaua e lucrul cel mai bun pentru asta. Eu am purtat multă

vreme cafea în tabacheră, domnule ; aduce îndeaproape cu mahorca.

Un sunet ascuțit de clopoțel îl îndatoră în chip înjositor pe lacheul pudrat să-și bage capul de vulpe în buzunar și să se ducă grăbit, cu o ținută umilă, în cabinetul d-lui Bantam. Observăm în treacăt că toți indivizii care nu citesc și nu scriu niciodată au totdeauna o odăiță dosnică pe care o numesc *cabinetul* lor.

— Iată răspunsul, domnule, îi spuse lacheul pudrat lui Sam. Mă tem c'o să ți se pară nepotrivit prin mărimea lui.

— Nu face nimic, răspunse Sam privind scrisoarea care era închisă într'un pliculeț. Omul nu osteneşte niciodată prea mult din atâta lucru.

— Nădăjduesc c'o să ne mai vedem, domnule, spuse lacheul pudrat frecându-și mâinile și petrecându-l pe Sam până la ușă.

— Ești foarte îndatoritor, dom'le, replică Sam ; te rog însă, nu te osteni prea mult ; ești foarte amabel. Gândește-te ce însemni pentru societate și nu te înjosi muncind din greu. De dragul semenilor dumitale, nu te omorî cu firea; închipue-ți ce pagubă ai fi pentru ei.

Sam se depărtă cu aceste cuvinte înduioșetoare.

„Foarte curios tânăr", își zise lacheul pudrat, urmărindu-l din ochi pe d. Weller, cu o mină care voia să spună : ce păcat că n'am știut cu cine am avut a face.

Sam nu mai scoase o vorbă. Clipi, clătină din cap, zâmbi, clipi iar, și plecă sprinten, cu o înfățișare ce părea să arate că, dintr'o pricină sau alta, este foarte înveselit.

In aceeași seară, exact la opt fără douăzeci de minute, Angelo Cyrus Bantam, esquire, maestru de ceremonii, coborî din trăsură la ușa saloanelor de recepție, cu aceeași perucă, aceiași dinți, acelaș lornion, acelaș ceas și aceleași peceți, aceleași inele, acelaș ac la cămașă și acelaș baston. Singura schimbare importantă în îmbrăcămintea sa era că purta un frac de un albastru mai viu, căptușit cu mătase albă, pantaloni negri lipiți pe corp, ciorapi negri de mătase, pantofi și-o vestă albă, și că era, dacă e cu putință, parfumat și mai tare.

Inzorzonat astfel, maestrul de ceremonii se propti în sală pentru a primi societatea şi a îndeplini importantele datorii ale serviciului său atât de important.

Localitatea Bath era înţesată. Societatea şi monedele de şase penny pentru ceai veneau valuri-valuri. In sala de bal, în sala de joc dreptunghiulară, în sala de joc octogonală, pe scări, pe coridoare zumzetul vocilor şi tropăitul picioarelor te asurzeau, nu alta. Veştmintele foşneau, penele se legănau, luminile erau orbitoare şi bijuteriile scânteiau. Se auzea muzica, nu paşi de contradanţuri căci acestea nu începuseră, ci muzica, totdeauna plăcută auzului, fie la Bath, fie într'altă parte, paşi micuţi şi delicaţi, din când în când râsete limpezi şi sglobii, încete şi gingaşe de femei. De pretutindeni scânteiau ochi strălucitori, luminaţi de aşteptarea plăcerii ; şi ori încotro priveai, vedeai strecurându-se cu graţie, prin mulţime, o figură elegantă care, abia pierdută din ochi, era înlocuită de alta la fel de seducătoare şi de împodobită.

In sala unde se lua ceaiul, şi de jur-împrejurul meselor de joc, se îmbulzea o mulţime nenumărată de ciudate doamne bătrâne şi de domni gârboviţi, discutând toate micile scandaluri şi bârfeli ale zilei cu o însufleţire ce arăta îndeajuns câtă plăcere le prilejuia această ocupaţie. Printre grupurile din sală se aflau trei-patru mame peţitoare, chipurile absorbite de conversaţia la care luau parte, însă furişând din când în când o privire neliniştită către fiicele lor. Acestea, amintindu-şi de îndemnurile materne de a şti să folosească timpul la maximum, începuseră tocmai să cocheteze ; ba se făcuseră că pierd eşarfele, ba îşi îmbrăcau mânuşile, puneau jos ceştile şi aşa mai departe, lucruri mărunte în aparenţă, însă care, în cazul unor practiciene iscusite, puteau să ducă la rezultate surprinzătoare.

Tălălăind pe lângă uşi şi prin unghere, grupuri de tinerei găgăuţi, expunând toate varietăţile dandysmului şi stupidităţii, distrau pe oamenii cu scaun la cap prin nebunia şi înfumurarea lor, crezându-se în acelaş timp, din fericire, obiectele admiraţiei generale — înţelept şi îndurător dar căruia niciun om cumsecade nu i se împotrivea.

În sfârşit, pe băncile din fund unde ocupaseră locuri pentru seară, stăteau anumite doamne nemăritate care trecuseră de climacteriu şi care, nedansând, deoarece nu aveau parteneri, nu jucau cărţi de teamă să nu fie privite neapărat ca fete bătrâne ; ele se aflau în situaţia favorabilă de-a putea bârfi pe toată lumea, fără să facă vreo referire la ele însele. Ce mai încoa-încolo, puteau bârfi pe toată lumea, pentrucă toată lumea era acolo. O scenă de voioşie, de strălucire, de splendoare şi toalete bogate, de oglinzi magnifice, de parchete înălbite cu cretă, de candelabre, de lumânări ; şi pe toate planurile tabloului, lunecând din loc în loc, cu o mlădiere tăcută, salutând până la pământ cutare grup, făcând un semn familiar, altuia, zâmbind amabil tuturora, se remarca persoana spilcuită a lui Angelo Cyrus Bantam, esquire, *maestrul de ceremonii.*

— Opriţi-vă în sala ceaiului. Luaţi ce vi se cuvine pentru şase penny. Se serveşte apă fiartă pe care ei o numesc ceai. Beţi, spuse d. Dowler cu glas tare d-lui Pickwick care înainta în fruntea societăţii lor, la braţ cu d-na Dowler.

D. Pickwick se îndreptă spre sala unde se servea ceai, iar d. Bantam, zărindu-l, se strecură prin mulţime şi-l salută cu extaz.

— Scumpe domn, sunt nespus de onorat... Ba-ath are noroc... Doamnă Dowler, dumneavoastră înfrumuseţaţi sala. Vă felicit pentru penele dumneavoastră. R-re-marcabile.

— E cineva pe-aici ? întrebă d. Dowler, bănuitor.

— Cineva ? Elita din Ba-ath ! Domnule Pickwick, o vedeţi pe doamna cu turban de dantelă ?

— Bătrâna aceea grasă ? întrebă d. Pickwick cu inocenţă.

— Sst ! scumpe domn, sst ! Nimeni nu e nici gras nici bătrân în Ba-ath. E văduva lady Snuphanuph[1].

— Intr'adevăr ? glăsui d. Pickwick.

— Nici mai mult, nici mai puţin, vă asigur, rosti maestrul de ceremonii. Sst ! apropiaţi-vă mai încoace,

[1] Joc de cuvinte intraductibil ; sugerează obezitatea personajului *(n. tr.)*.

domnule Pickwick. Il vedeți pe tânărul acela, elegant îmbrăcat, care vine spre noi ?

— Cel cu păr lung și cu fruntea foarte îngustă ? întrebă d. Pickwick.

— Exact. E cel mai bogat tânăr din Ba-ath, în momentul de față. Tânărul lord Mutanhed[1]

— Serios ? ! exclamă d. Pickwick.

— Da, îi veți auzi glasul peste o clipă, domnule Pickwick. Imi va vorbi. Domnul care e cu el și are vestă roșie și mustăți negre, este onorabilul domn Crushton, prietenul său intim. Cum vă simțiți, milord ?

— Uf, ce cald, Bantam ! răspunse înălțimea sa.

— Intr'adevăr, e foarte cald, milord, încuviință maestrul de ceremonii.

— Indrăcit de cald, declară onorabilul domn Crushton. Bantam, ai văzut diligența milordului ? întrebă onorabilul domn Crushton, după o scurtă pauză în care tânărul lord Mutanhed se trudise să-l intimideze pe d. Pickwick, fixându-l cu privirile, iar d. Crushton meditase asupra cărui subiect va putea să vorbească înălțimea sa cu mai multă pricepere.

— O, nu ! răspunse maestrul de ceremonii. Diligența ? Ce idee excelentă ! R-re-marcabilă !

— Sehios, spuse lordul Mutanhed, credeam că a văzut-o toată lumea ; e cea mai dhrăguță, cea mai ușoahă, cea mai ghrațioasă chestie din câte au fost vhreodată pe rhoate. Vopsită în rhoșu, cu un cal tăhcat de cuoahea cafelei cu lapte.

— Și cu o adevărată ladă pentru scrisori ; absolut completă, adăugă onorabilul domn Crushton.

— Și cu o caphă mică în față, înconjuhată de un thriunghi de fehr penthu vizitiu, continuă înălțimea sa. Am condus-o eu la Bhristol alaltăiehri dimineață — puhtând un fhrac stacojiu și având doi sehvitori cahe alerhgau la un sfeht de milă în uhmă, și să mă bată dumnezeu dacă țăhanii nu ieșeau din colibele loh să mă oprheasică și să mă întrhebe dacă nu sunt poștașul ! Extrhaohdinah ! Extrhaohdinah !

Spunând acestea, tânărul lord râse din toată inima, iar ascultătorii făcură bine'nțeles la fel. Apoi, luându-l

[1] Cap de berbec *(n. tr.)*

de braţ pe amabilul domn Crushton, lordul Mutanhed se depărtă.

— Incântător tânăr! glăsui maestrul de ceremonii.

— Aşa pare, replică scurt d. Pickwick.

Deoarece dansul începuse, iar prezentările necesare şi toate introducerile fuseseră făcute, Angelo Bantam veni la d. Pickwick şi-l conduse în salonul de jocuri.

Tocmai în momentul intrării lor, văduva doamnă Snuphanuph, dimpreună cu alte două doamne cu înfăţişare antică, dădeau târcoale în jurul unei mese neocupate. De cum îi zăriră pe d. Pickwick în tovărăşia lui Angelo Bantam, schimbară între ele priviri ce păreau a spune că el era tocmai persoana care le trebuia ca să facă un whist.

— Dragă Bantam, spuse văduva doamnă Snuphanuph cu aer ademenitor, suflet bun cum eşti, găseşte-ne o persoană simpatică pentru a putea să facem o partidă.

In momentul acela d. Pickwick privea într'altă parte, astfel că doamna făcu un semn din cap către el şi încruntă cu 'nţeles din sprâncene.

— Doamnă, prietenul meu, domnul Pickwick se va socoti, sunt sigur, foarte fericit, r-re-marcabil de fericit, rosti maestrul de ceremonii înţelegând îndemnul. Domnul Pickwick, doamna Snuphanuph, doamna colonel Wugsby, domnişoara Bolo.

D. Pickwick salută pe rând pe fiecare doamnă şi, văzând că-i era peste puteri să scape, se resemnă. Urma să joace cu d-şoara Bolo contra d-nei Snuphanuph şi d-nei colonel Wugsby.

Tocmai când făcură levata şi împărţeau a doua oară cărţile, două tinere domnişoare alergară în sală şi se aşezară de o parte şi de alta a scaunului d-nei colonel Wugsby, aşteptând cu răbdare şi linişte terminarea partidei.

— Ei, Jane, ce s'a întâmplat? întrebă d-na colonel Wugsby întorcându-se spre una dintre fete.

— Mamă, răspunse în şoaptă cea mai tânără şi mai drăguţă dintre ele, veneam să te întreb dacă pot să dansez cu domnul Crawley, cel mai tânăr.

— Doamne dumnezeule, Jane! răspunse mama cu indignare. N'ai auzit de o sută de ori că tatăl lui nu

are decât opt sute de lire sterline venit şi că venitul se stinge odată cu moartea lui? Mă faci de râs. Nu, cu niciun chip.

— Mamă, şopti cealaltă domnişoară care era mult mai în vârstă decât sora ei şi avea un aer nesărat, artificial, mi-a fost prezentat lordul Mutanhed. I-am spus că cred că nu sunt angajată.

— Tu eşti o fată bună, copila mea, şi pe care mă pot bizui, răspunse d-na Wugsby atingând cu evantaiul obrazul fiicei sale. E putred de bogat, draga mea. Dumnezeu să te binecuvânteze.

D-na colonel Wugsby o sărută cu multă afecţiune pe fiica mai mare, o dojeni pe cea mai mică printr'o încruntare din sprâncene şi bătu cărţile.

Bietul domn Pickwick! El nu mai jucase până atunci cărţi cu trei femei aşa de iscusite. Erau de-o vioiciune care-l înfricoşa. Dacă juca prost, d-şoana Bolo îl străpungea cu privirile dacă stătea să chibzuiască, lady Snuphanuph se răsturna pe scaun şi zâmbea, aruncând d-nei colonel Wugsby o ochire plină de nerăbdare şi milă, la care d-na colonel Wugsby răspundea dând din umeri şi tuşind ca pentru a întreba dacă partenerul are de gând să înceapă odată. După fiecare tur, d-şoara Bolo întreba cu un aer sumbru şi cu un oftat dojenitor dece d. Pickwick n'a dat cartea de caro, n'a atacat trefla, n'a tăiat pica, dece n'a tras cartea de inimă, dece n'a dat atuul, dece n'a depus asul, dece n'a jucat regele sau altceva asemănător; iar d. Pickwick era absolut incapabil să se desvinovăţească de aceste grave acuzaţii, căci uitase jocul. Veneau unii care chibiţeau, ceeace-l enerva. Şi apoi, în apropierea mesei lor, avea loc o conversaţie foarte vie, abătându-i atenţia, între Angelo Bantam şi cele două d-şoare Matinters care, fiind nemăritate şi stinghere, făceau o curte stăruitoare maestrului de ceremonii în speranţa că vor pune din când în când mâna pe vreun dansator rătăcit. Toate acestea, combinate cu sgomotul şi cu permanentele întreruperi ale celor ce plecau şi veneau, contribuiră ca d. Pickwick să joace într'adevăr prost; mai mult, cărţile îi erau potrivnice, astfel că, atunci când părăsi masa, la orele unsprezece şi zece minute,

d-şoara Bolo se sculă dela masă, într'un hal de agitaţie groaznică şi plecă întins acasă cu o trăsurică, vărsând potop de lacrimi.

Ajuns din urmă de prietenii săi care mărturisiră într'un glas că nu-şi mai aduceau aminte să mai fi petrecut vreodată aşa de bine ca în seara aceea, d. Pickwick îi întovărăşi până la *Cerbul Alb,* iar după ce se consolă de ghinionul său cu o băutură fierbinte, se duse la culcare şi adormi aproape numaidecât.

CAPITOLUL XXXVI

Ocupat în special de o autentică versiune a legendei prinţului Bladud şi de o pacoste extraordinară căzută pe capul d-lui Winkle.

Propunându-şi să rămână cel puţin două luni la Bath, d. Pickwick socoti nimerit ca în acest răstimp să ia, pentru sine şi pentru prietenii săi, un apartament particular. Avu norocul să obţină, cu un preţ moderat, etajul unei case de pe Royal Crescent ; şi cum locuinţa era mai mare decât le trebuia, d. şi d-na Dowler se oferiră să ia o odaie de dormit şi un salon. Propunerea fu acceptată numaidecât, astfel că a treia zi se mutară cu toţii în noua locuinţă. D. Pickwick, începu atunci să bea apă minerală cu cea mai mare asiduitate. Proceda sistematic. Bea un pahar înainte de dejun şi apoi urca o coastă ; alt pahar după dejun, şi cobora o coastă ; iar după fiecare pahar, d. Pickwick declara în termenii cei mai solemni şi hotărîţi că se simţea infinit mai bine; lucru de care prietenii săi se bucurau din suflet, deşi nu bănuiseră până atunci că el suferea de ceva.

Vestita sală de cură e un salon spaţios, împodobit cu stâlpi corintieni, cu o galerie pentru muzică, cu o pendulă, cu o statue de Nash şi cu o inscripţie în litere de aur care ar trebui să atragă atenţia tuturor băutorilor de apă, căci ea face un apel mişcător la caritatea lor. Se mai găseşte aci un bufet cu un vas de marmoră din care servitorul scoate ne'ncetat apă cu pahare mari,

îngălbenite, pe care le primesc vizitatorii ; şi e un spectacol extraordinar de instructiv şi de mulţumitor să vezi cu câtă gravitate, cu ce perseverenţă, înghit conţinutul paharelor. In apropiere erau instalate băi unde se spală o parte din bolnavi, după care cântă muzica în cinstea lor. Există încă o sală de cură unde doamnele şi domnii infirmi sunt purtaţi într'un fel de jilţuri şi trăsurici aşa de curioase şi variate că un individ cutezător, care se duce acolo cu numărul obişnuit de degete la picioare, e în mare primejdie să se întoarcă fără de ele ; mai există o a treia sală de cură unde se adună oamenii liniştiţi, deoarece e mai puţin sgomotoasă decât celelalte, Prin împrejurimi se fac nenumărate plimbări cu cârji sau fără cârji, cu baston sau fără, şi au loc nesfârşite conversaţii şi se spun glume şi fel de fel de lucruri cu haz.

In fiecare dimineaţă, băutorii conştiincioşi de apă, printre care d. Pickwick, se adunau în sala de cură, îşi beau paharul cu apă şi se plimbau potrivit prescripţiei. La plimbarea de după-amiază, lord Mutanhed şi onorabilul domn Crushton, văduva doamnă Snuphanuph, doamna colonel Wugsby şi toată lumea bună, şi toţi băutorii de apă din timpul dimineţii, alcătuiau un grup mare. Pe urmă, se plimbau pe jos sau în trăsură sau erau purtaţi în jilţuri pe roate, obişnuite la băi, şi iarăşi se întâlneau. După aceea, domnii se duceau în camerele de lectură şi întâlneau acolo o parte din societate. Apoi se înapoia fiecare la casa lui. Dacă era zi de teatru, se întâlneau poate la teatru ; dacă era zi de reuniune, se întâlneau în salon, şi dacă nu era nici una nici alta, se întâlneau a doua zi — tabiet agreabil căruia i s'ar putea reproşa numai o uşoară nuanţă de monotonie.

După o zi petrecută în felul acesta, d. Pickwick, ai cărui prieteni merseseră la culcare, se afla singur făcând însemnări în jurnalul său, când auzi o bătaie uşoară la uşă.

— Vă cer iertare, domnule, spuse stăpâna casei, doamna Craddock, strecurându-şi capul în cameră, nu mai aveţi nevoie de nimic ?

— De absolut nimic, doamnă, răspunse d. Pickwick.

- - Fiica mea s'a dus la culcare, domnule, spuse d-na Craddock iar domnul Dowler a avut bunătatea să-mi spună că o aşteaptă pe doamna Dowler care nu se va înapoia decât foarte târziu. Mă gândeam, domnule Pickwick, că dacă nu mai aveţi nevoie de nimic, să mă culc şi eu.

— Veţi face foarte bine, doamnă.

— Vă urez noapte bună, domnule.

— Noapte bună, doamnă.

D-na Craddock închise uşa şi d. Pickwick continuă să scrie.

Intr'o jumătate de oră notele lui fură terminate. Apăsă cu atenţie ultima pagină pe hârtia sugătoare, închise carnetul, şterse pana cu capătul dinăuntru dela pulpana fracului şi deschise sertarul biroului ca să-şi aşeze acolo însemnările. In sertar se aflau câteva file de hârtie scrise strâns şi îndoite, astfel că titlul, aşternut cu slove rotunde, bătea la ochi. Văzând că nu era vorba de un document particular, că părea a se referi la Bath, şi că era foarte scurt, d. Pickwick despături hârtia, aprinse lumânarea dela căpătâiul patului ca să vadă mai bine în timpul lecturii şi, trăgând scaunul lângă foc, citi cele ce urmează :

ADEVARATA LEGENDĂ A PRINŢULUI BLADUD

Nu sunt încă două sute de ani de când se vedea pe zidul uneia din băile publice ale acestui oraş o inscripţie în onoarea puternicului său întemeietor, faimosul prinţ Bladud. Inscripţia e acum ştearsă.

O veche legendă, moştenită din veac în veac, ne spune că, înainte cu multe secole, ilustrul prinţ, năpăstuit de lepră, dela înapoierea sa din Atena unde culesese o bogată recoltă de cunoştinţe, ocolea curtea regalului său părinte şi trăia jalnic, laolaltă cu păstorii şi porcii. In turmă (zice legenda) se găsea un porc grav şi solemn, pentru care prinţul simţea oarecare simpatie — căci şi el era înţelept — un porc distins şi gânditor, un animal superior semenilor lui, care grohăia cumplit şi muşca tare dureros. Tânărul prinţ ofta din adânc, privind înfăţişarea maiestosului porc. Se gân-

dea la părintele său regal și ochii i se înrourau de lacrimi.

Înțeleptului porc îi plăcea să se scalde într'un nomol moale și adânc, nu în toiul verii cum fac acum porcii de rând, ca să se răcorească, și cum ei făceau chiar în vremurile acelea depărtate (ceeace dovedește că lumina civilizației începuse să-și arate zorile, deși slab), ci în zilele cele mai friguroase ale iernii. Avea pe cap părul totdeauna așa de neted și o înfățișare așa de sănătoasă, că prințul se hotărî să încerce calitățile purificatoare ale apei în care prietenul său intra atât de des. Făcu încercarea. Sub noroiul negru bolboroseau izvoarele calde din Bath. Prințul se scăldă în ele și se tămădui. Ducându-se la curtea tatălui său, se închină cu smerenie în fața lui, dar se grăbi să se înapoieze aci pentru a întemeia orașul și băile acestea faimoase.

Căută mai întâi porcul, cu toată căldura unei vechi prietenii ; dar vai, apele acestea fuseseră cauza pierzaniei animalului. Făcuse, fără să bage de seamă, o baie prea fierbinte, și filosoful înăscut muri, precedându-l astfel pe Pliniu, care și el a pierit din cauza înflăcărării sale pentru știință.

Asta *era* legenda. Ascultați istoria adevărată.

Odată, acum multe, multe sute de ani, înflorea în splendoare faimosul Lud Hudibras, regele Britaniei. Era un monarh temut : pământul se cutremura sub pașii lui, de mătăhălos ce era ; supușii săi se scăldau în strălucirea chipului lui, într'atât era de roșu și lucios. Era rege din tălpi până'n creștet, și asta însemna mult, căci, deși nu era prea înalt, era foarte puternic, iar rotunjimea sa împlinea cu prisosință ce îi lipsea staturii. Dacă vreun prinț degenerat din timpurile moderne ar putea să fie oarecum comparat cu dânsul, singur venerabilul rege Cole ar merita faima ilustrului potentat.

Bunul rege avea o regină care, cu optsprezece ani mai înainte, născuse un fiu cu numele de Bladud. Fusese dat la școala pregătitoare, până la zece ani, pe domeniile tatălui său, însă atunci a fost trimis, sub conducerea unui sol credincios, să-și încheie studiile

la Atena. Deoarece nu se plătea nimic pe deasupra ca să rămână la şcoală în zilele de sărbătoare, şi nu se dădea nicio înştiinţare prealabilă la ieşirea elevilor, stătu opt ani acolo, după care părintele său, regele, trimise pe lordul şambelan să facă socotelile şi să-l aducă acasă. Lordul şambelan, îndeplinind această misiune, fu primit cu aplauze şi răsplătit pe viaţă.

Când regele Lud îl văzu pe fiul său prinţul, şi băgă de seamă că el devenise un tânăr fermecător, se gândi dela prima ochire că ar fi un lucru mare să-l însoare pe dată pentru ca odraslele lui să poată prelungi până hăt, peste veacuri, neamul slăvit al lui Lud. In acest scop întocmi o solie măreaţă de nobili seniori, care nu aveau mare treabă de făcut şi care doreau să capete slujbe cu mult câştig ; apoi îi trimise la un rege într'o ţară vecină să ceară în căsătorie, din partea fiului său, pe fermecătoarea lui fiică şi să-i declare totodată că dorea din suflet să păstreze legăturile cele mai prieteneşti cu regele, fratele şi prietenul său ; dar că, dacă nu se înţeleg în ce priveşte căsătoria, va fi cu părere de rău nevoit să-i cotropească regatul şi să-i scoată ochii. Celălalt rege, care era mai slab, răspunse că se simţea foarte îndatorat prietenului şi fratelui său, regele, pentru bunătatea şi mărinimia lui, şi că fiica sa era gata să se mărite de îndată ce prinţul Bladud va binevoi să vină şi s'o ia.

De cum ajunse răspunsul acesta în Britania, toată naţiunea se bucură nespus, nu se mai auzea decât hărmălaia desfătărilor şi serbărilor — înafară de zornăitul banilor strânşi de vistiernicul regelui, dela norod, spre a se plăti cheltuiala fericitei ceremonii.

Cu prilejul acesta, regele Lud, cocoţat în vârful tronului, înconjurat de sfetnici, se ridică în culmea bucuriei şi ceru marelui jude să cheme menestrelii Curţii şi să aducă cele mai bune vinuri. Neştiinţa istoricilor legendari pune acest act de mărinimie în seama regelui Cole, după cum se vede din stihurile astea faimoase, în care majestatea sa

Ceru să-i vină pipa şi cele trei viori
Să poată bea carafa în vesele cântări

Insă aceasta e o nedreptate vădită faţă de memoria regelui Lud şi o proslăvire necinstită a virtuţilor regelui Cole.

Totuşi, în toiul serbărilor şi veseliei, era un ins care nici măcar nu gusta din vinurile ce scăpărau în pahare, şi care nu dansa deloc la cântecul menestrelilor. Insul acesta era însuşi prinţul Bladud pentru a cărui fericire norodul întreg îşi golea buzunarele şi îşi umplea gâtlejul. Adevărul era că prinţul uitând că dregătorul treburilor străine avea dreptul de netăgăduit de-a se îndrăgosti pentru el, se îndrăgostise pe cont propriu, împotriva tuturor regulilor politicei şi diplomaţiei, şi se logodise, în taină, cu fiica unui nobil atenian.

Găsim aci exemplul izbitor al unuia dintre numeroasele foloase ale civilizaţiei şi rafinamentului. Dacă prinţul ar fi trăit câtva timp mai târziu, el s'ar fi însurat numaidecât cu fiinţa aleasă de părintele său, şi s'ar fi apucat îndată, în chip serios, să se descotorosească de pacostea ce-i căzuse pe cap. Ar fi căutat cu tot dinadinsul s'o ducă la disperare, fără să-i pese de ea, printr'un şir întreg de insulte; apoi, dacă mândria şi demnitatea firească a sexului, dacă conştiinţa chinurilor atât de nedrepte i-ar fi dat prinţesei tăria să înfrunte relele tratamente, el ar fi căutat poate un alt mijloc de a-i lua viaţa şi de-a scăpa de ea pentru vecie. Insă nici unul, nici altul din aceste mijloace nu se înfăţişă închipuirii prinţului Bladud; el se mărgini deci să ceară o audienţă particulară părintelui său şi să-i mărturisească taina.

O veche prerogativă a suveranilor e să cârmuiască toate, afară de pasiunile lor. Deci, regele Lud se înfurie năpraznic; îşi svârli coroana în tavan, o prinse din nou, căci, pe vremea aceea, regii îşi ţineau coroana pe cap, nu în Tower [1], bătu în podea, îşi izbi fruntea; întrebă cerul dece propriu-i sânge se răzvrătea împotriva sa şi, în cele din urmă, chemând paznicii, le porunci să-l închidă pe fiul său într'un turn înalt, tratament pe care regii de altădată îl aplicau îndeobşte

[1] Cetate în Londra, clădită de William Cuceritorul (sec XI); mai târziu închisoare; astăzi muzeu (n. tr.).

copiilor lor, când înclinările matrimoniale ale acestora nu se potriveau cu vederile lor.

După ce a fost închis în turnul acela înalt, timp de aproape un an, fără ca ochii săi să fi văzut altceva decât un zid de piatră, şi mintea sa altă perspectivă decât o întemniţare pe viaţă, prinţul Bladud începu, firește, să nutrească un plan de evadare, pe care, după mai multe luni de pregătiri, izbuti să-l ducă la îndeplinire, lăsând cu grijă cuţitul său de masă în inima temnicerului, de teamă ca bietul om, care avea familie, să nu fie bănuit că i-a înlesnit fuga şi să nu fie pedepsit, deci, de mâniatul rege.

Când auzi de fuga feciorului, monarhul turbă aproape de ciudă. Nu ştia pe cine să-şi verse furia şi supărarea când, din fericire, îşi aminti de lordul şambelan care l-a adus acasă din Atena. Îi reteză în acelaş timp şi pensia şi capul.

In vremea aceea tânărul prinţ, deghizat cu isteţime, pribegea pe jos prin cuprinsurile părintelui său, susţinut şi înveselit în toate lipsurile sale, de amintirea dulce a tinerei ateniene, cauza nevinovată a încercărilor lui chinuitoare. Intr'o zi se opri, ca să se odihnească, într'un sat. Se dansa cu voioşie la iarbă verde şi plăcerea strălucea pe toate chipurile. Prinţul se încumetă să întrebe pe un chefliu ce sta alături de el care era pricina acestor desfătări.

„O străinule, i se răspunse, nu cunoşti proclamaţia pe care a dat-o de curând milostivul nostru suveran?"

„Proclamaţie! Nu. Ce proclamaţie?" întrebă prinţul, căci el nu călătorise decât pe drumuri lăturalnice şi neumblate, şi habar nu avea de ce se petrecea pe drumurile mari, aşa cum ele erau pe atunci.

„Ei bine, zise ţăranul, domnişoara străină pe care prinţul dorea s'o ia de nevastă s'a măritat cu un nobil din ţara ei, iar regele aduce vestea la ştiinţa ţării şi porunceşte serbări obşteşti căci acum, nici vorbă, prinţul Bladud se va înapoia să se însoare cu prinţesa pe care i-a ales-o părintele lui şi care, zice-se, e frumoasă ca soarele'n amiazi. In sănătatea dumitale, domnule, dumnezeu să-l aibă în paza lui pe rege!"

Prințul nu voi să asculte mai departe. Fugi și se afundă în desișul cel mai îndepărtat al unei păduri învecinate. Pribegea, pribegea necurmat, zi și noapte, sub soarele mistuitor, sub razele reci și palide ale lunei, pe arșița amiezii și în frigul și umezeala nopții ; în licărirea sură a dimineții, în strălucirea învăpăiată a serii. Nu-i păsa de vreme, nici de ceeace se petrecea în juru-i ; deaceea, în loc să ajungă la Atena, se pomeni într'o dimineață la Bath.

Pe atunci nu se clădise încă orașul de astăzi, nu era nici urmă de locuință, nici pomeneală de așezare omenească cu acest nume ; în schimb, era acelaș peisaj de-o frumusețe rară și aceeași bogăție de coline și văi, acelaș pârâu minunat care se furișa până departe, aceleași munți semeți care, asemănători cu necazurile vieții când sunt văzuți dela distanță și oarecum întunecați de negura săgetată de lumină a dimineții, își pierd sălbăticia și asprimea, neînfățișând ochilor decât contururi blânde și grațioase. Mișcat de frumusețea tabloului, prințul se lăsă pe iarbă și scăldă în lacrimi picioarele-i umflate de osteneală.

„O, strigă nefericitul Bladud, frângându-și mâinile și înălțându-și cu tristețe ochii la cer ; o, dacă pribegia mea ar putea să se sfârșească aici ! O, dacă lacrimile mele pline de ușurare, izvorite din speranțe deșarte și dintr'o iubire înșelată, ar putea să curgă tihnite pentru deapururi."

Dorința lui fu auzită. Era pe vremea zeităților păgâne care uneori credeau oamenii pe cuvânt, îndeplinindu-le câteodată dorințele într'un chip stingheritor. Pământul se deschise sub picioarele prințului care se prăvăli în prăpastia ce se închise numaidecât deasupra capului său pe vecie ; însă lacrimile lui fierbinți se prelinseră prin pământ mai departe, izvorînd șuvoi nesecat.

Să se ia seama că, de atunci, un mare număr de doamne și domni vârstnici, desamăgiți în a-și găsi un partener, și aproape tot atâția tineri dornici de-a avea, sosesc în fiecare an la Bath să bea apa minerală care le dă mai multă vigoare și mângâiere. Toate acestea,

datorită lacrimilor prințului Bladud, iar adevărul legendei e astfel întărit de el.

D. Pickwick căscă de mai multe ori ajungând la sfârșitul micului manuscris, apoi îl păturі cu grijă și-l băgă la loc în sertarul biroului. După aceea, cu o ținută care exprima o vizibilă oboseală, aprinse lumânarea și urcă scara pentru a se duce la culcare.

Se opri, potrivit obiceiului său, la ușa d-lui Dowler și bătu spre a-i spune noapte bună.

— A, vă duceți la culcare ? întrebă d. Dowler. Ce n'aș da să pot face și eu la fel ! Ce noapte groaznică ! Auziți vântul ?

— Cumplită ! răspunse d. Pickwick ; noapte bună !

— Noapte bună !

D. Pickwick se îndreptă spre odaia sa de culcare, iar d. Dowler își reluă locul în fața focului, pentru a îndeplini făgăduiala pripită de a rămâne treaz până la înapoierea soției.

Puține împrejurări mai supărătoare există decât aceea de a veghia așteptând pe cineva, în special când acel cineva a plecat la petrecere. Nu te poți împiedica de-a gândi cât de repede trece pentru persoana pe care o aștepți timpul care, pentru tine, se scurge așa de încet ; și, cu cât te gândești mai mult, cu atât mai mult simți că pierzi speranța de-a o vedea înapoindu-se curând. Ceasul bate mai tare când te afli singur și ai impresia că ești înfășurat într'o pânză de păianjen. Mai întâi, te mănâncă genunchiul drept, apoi aceeași senzație îți irită genunchiul stâng. De îndată ce schimbi poziția, mâncărimea îți cuprinde brațele; după ce ți-ai chinuit mădularele în toate chipurile, deodată mâncărimea atinge nasul și te apuci să-l scarpini de parcă ai vrea să-l smulgi — ceeace ai face negreșit dacă ai putea. Ochii constituesc deasemenea foarte mari neajunsuri în această împrejurare, și deseori vezi feștila unei lumânări cum se lungește cu două degete, în vreme ce-o retezi pe cea de lângă ea. Toate aceste mici sâcâeli nervoase, și multe altele de acelaș soi, fac din așteptare, după ce toată lumea din casă a plecat să se culce, orice altceva numai o distracție nu.

Intocmai aceasta era părerea d-lui Dowler veghind în faţa focului, şi simţea o puternică indignare împotriva acelor fiinţe crude care se aflau la petrecere şi îl sileau să rămână treaz. Dealtminteri, buna lui dispoziţie nu era sporită de gândul că el însuşi născocise de cu seară o durere de cap spre a rămâne acasă. In cele din urmă, după ce aţipi de mai multe ori, după ce căzu cu nasul înainte în cămin, şi se ridică exact la timp ca să nu-şi ardă faţa, d. Dowler se hotărî să se trântească o clipă pe pat în odaia din fund, nu pentru a dormi, bine 'nţeles, ci pentru a cugeta.

„Eu dorm foarte greu, îşi zise d. Dowler lungindu-se pe pat ; trebue să mă ţin treaz. Imi închipui că de aci am să aud când s'o bătea la uşă. Da, aşa cred. Pot să aud paznicul de noapte ; uite-l că pleacă ; îl aud mai încet acum... Tot mai încet... trece colţul... Ah!“ Ajungând la această încheiere, trecu şi *el* colţul în preajma căruia şovăise atâta, şi adormi adânc.

Exact în momentul când orologiul suna orele trei, sosi o trăsurică cu d-na Dowler într'însa, purtată de un hamal gras şi bondoc şi de unul înalt şi subţire care se trudeau din răsputeri să păstreze cumpănirea lor şi-a vehiculului ; dar, în piaţă, furtuna sufla cu-o furie cumplită, în stare să smulgă pietrele din caldarâm. Deaceea oamenii se bucurară când, odată ajunşi, depuseră povara şi bătură vârtos de două ori în uşa dela stradă.

Aşteptară un timp, însă nu veni nimeni.

— Servitorii în braţele lui *Porpeu,* spuse hamalul cel scund încălzindu-şi mâinile la torţa băieţaşului care lumina.

— Mai bine i-am ciupi să se scoale, fu de părere hamalul cel lung.

— Bateţi încă odată, vă rog! strigă d-na Dowler din trăsurică. Bateţi de două-trei ori, vă rog!

Omuleţul bondoc ar fi vrut foarte mult să termine odată, astfel că se urcă pe trepte şi bătu de opt sau zece ori, în timp ce lunganul se depărtă de casă şi privi la ferestre să vadă dacă este lumină.

Nu veni nimeni ; totul era ca şi mai înainte, scăldat în întuneric şi linişte.

— Vai, domnule! exclamă d-na Dowler. Vă rog să mai bateţi.

— Nu e niciun clopoţel pe aici, doamnă? întrebă hamalul cel bondoc.

— Da, e unul, întrerupse băiatul cu torţa. Nu ştiu de când tot trag de el.

— N'are decât mânerul, spuse d-na Dowler; sârma s'a rupt.

— Mai bine şi-ar fi rupt gâtul servitorii, mormăi hamalul cel înalt.

— V'aş ruga să mai bateţi, reîncepu d-na Dowler cu cea mai delicată politeţă.

Bondocul ciocăni din nou, în mai multe rânduri, fără vreun rezultat. Cel înalt, care devenea tot mai nerăbdător, îl schimbă şi se apucă să bată întruna, cu ambele mâini, ca un poştaş smintit.

In cele din urmă, d. Winkle începu să viseze că se găsea într'un club şi că, din pricina membrilor foarte nedisciplinaţi, prezidentul era obligat să ciocănească mereu în masă pentru a păstra ordinea. Avu apoi ideea nelămurită a unei vânzări la mezat unde nu erau concurenţi, şi unde crainicul cumpăra toate lucrurile. In sfârşit, în ultimul moment, se gândi că nu era cu totul imposibil să bată cineva în uşa din stradă. Ca să se încredinţeze, ascultând mai bine, stătu liniştit în pat vreo zece minute, iar după ce numără vreo treizeci şi două sau trei de lovituri se socoti îndeajuns de convins şi se felicită că este aşa de vigilent.

Poc-poc, poc-poc, poc-poc, poc, poc, poc, poc, poc. Bătaia nu se mai oprea.

D. Winkle sări din pat întrebându-se ce ar putea să fie; pe urmă, îşi puse repede ciorapii şi papucii, se înfăşură în halat, aprinse un crâmpei de lumânare la lămpiţa de noapte de pe cămin şi coborî scările în grabă.

— In sfârşit, uite că vine cineva, doamnă, spuse hamalul bondoc.

— Tare aş vrea să fiu la spatele lui cu o sulă, murmură lunganul.

— Cine-i acolo? strigă d. Winkle desfăcând lanţul dela uşă.

— Nu mai întreba, capsomane, răspunse cu dispreț lunganul, sigur fiind că are a face cu un lacheu. Deschide ușa!

— Hai, grăbește-te, adormitule! adăugă celălalt cu ton îmbietor.

D. Winkle, pe jumătate adormit, se supuse mașinalicește poruncii, crăpă ușa și se uită afară. Primul lucru pe care-l zări, fu lumina roșiatică a facliei. Inspăimântat de temerea subită că a luat casa foc, dădu ușa grăbit în lături, ridică lumânarea deasupra capului și privi speriat înainte, neștiind bine dacă ceeace vedea era o trăsurică sau o pompă de incendiu. In momentul acela se năpusti un vârtej de vânt; lumânarea se stinse; d. Winkle se simți împins irezistibil de dinapoi pe trepte și ușa se închise cu o trosnitură violentă.

— Bun, flăcăule, ai făcut și tu ceva! spuse bondocul.

Zărind un chip de femeie la fereastra trăsuricii, d. Winkle se întoarse repede și începu să bată din toate puterile cu ciocănelul în ușă, implorându-i în acelaș timp pe hamali să dea trăsurica mai încolo.

— Luați-o, luați-o! striga el. Dumnezeule, uite că iese cineva din altă casă. Lăsați-mă să intru în trăsurică, ascundeți-mă oriunde; făceți ceva!

In răstimp, dârdâia de frig căci, de câte ori ridica brațul și ciocanul de bătut, vântul năvălea sub halatul lui și i-l ridica într'un mod foarte neplăcut.

— Uite că ies oamenii din case... sunt doamne printre ei. Acoperiți-mă cu ceva! așezați-vă în fața mea! sbiera d. Winkle.

Dar hamalii, râzând în hohote, nu puteau să-i dea nici cel mai mic ajutor, iar în vremea asta doamnele se apropiau tot mai mult.

D. Winkle bătu încă odată cu desnădejde... doamnele nu mai erau decât la câteva case. Aruncă departe lumânarea stinsă pe care toată vremea o ținuse deasupra capului și se năpusti spre trăsurica în care se afla d-na Dowler.

Dar, în cele din urmă, d-na Craddock auzise vocile și bătăile. Zăbovise cât să pună pe cap ceva mai elegant decât scufa de noapte, coborîse în salonul din

față ca să se încredințeze că era chiar d-na Dowler, și tocmai deschisese fereastra când îl zări pe d. Winkle dând buzna în trăsurică. Văzând asta, ea începu să scoată strigăte înfricoșetoare, implorându-l pe d. Dowler să se scoale îndată pentru a-și împiedica nevasta să fugă cu altul.

Atunci, d. Dowler sări din pat ca o minge elastică și, repezindu-se în camera din față, se duse la o fereastră în clipa când d. Pickwick deschidea larg altă fereastră. Primul lucru care le sări în ochi fu d. Winkle năpustindu-se în trăsurică.

— Hei, paznicule, răcni furios Dowler, oprește-l, înhață-l... ține-l bine, închide-l până când viu eu! Vreau să-i tai gâtul! Dați-mi un cuțit! Dela o ureche la alta, doamnă Craddock! Vreau să-i tai gâtul.

Și soțul indignat se smulse din mâinile gazdei care țipa și dintr'ale d-lui Pickwick, apucă un cuțitaș de desert și se repezi în stradă.

Insă d. Winkle nu-l așteptă. Abia auzise oribila amenințare a viteazului Dowler, că svâcni din trăsurică tot așa de repede cum sărise înăuntru, și, lepădând papucii în stradă ca să-și ia mai bine tălpășița, făcu ocolul pieței urmărit cu înverșunare de Dowler și de paznic. Era cu mult înaintea lor când ajunse în fața casei, a doua oară. Ușa era deschisă, dădu buzna, o trânti în nasul lui Dowler, urcă în odaia sa de culcare, încuie ușa, grămădi dinapoia ei un lavaboŭ, un scrin, o masă, și se apucă să facă un pachet cu obiectele lui cele mai necesare spre a fugi de cum se va lumina de ziuă.

In vremea asta, Dowler tuna și fulgera de partea cealaltă a ușii nefericitului Winkle și îi declara, prin gaura cheii, intenția sa neclintită de a-i tăia gâtul a doua zi dimineață. In cele din urmă, după o mare hărmălaie de voci în salon, printre care se auzea lămurit aceea a d-lui Pickwick, care se străduia să facă pace, locuitorii casei se împrăștiară prin camerele lor de culcare și liniștea se așternu din nou.

Ar fi firesc să se pună întrebarea : unde era d. Weller în tot acest timp? Vom spune unde era el, în capitolul care urmează.

CAPITOLUL XXXVII

Care justifică absența d-lui Sam Weller, descriind o serată la care a fost invitat și a luat parte; și care mai istorisește cum d. Pickwick i-a încredințat o misiune particulară, plină de delicatețe și importanță.

— Domnule Weller, spusese d-na Craddock în dimineața acelei zile plină de peripeții; uite o scrisoare pentru dumneata.

— Foarte ciudat, răspunsese Sam. Mi-e teamă căci s'a întâmplat ceva; nu-mi aduc aminte de vreun cunoscut al meu gentelman care să fie în stare de a ticlui o scrisoare.

— Cine știe ce s'o fi întâmplat, observă d-na Craddock.

— Trebue să fie ceva cu moț ca să dea loc la o scrisoare a vreunui prieten al meu, replică Sam clătinând îndoielnic din cap. Nici mai mult, nici mai puțin decât vreo convulsie a naturii, cum a constatat tânărul gentelman când l-a apucat atacul. Dela babacu nu poate să fie, urmă Sam privind adresa, el face totdeauna litere de tipar căci a învățat a scri după afișele mari dela casa de bilete. Ei, drăcia dracului, de unde mi-o fi venind epistolia asta?

Vorbind astfel, Sam făcea ce fac multe persoane când nu știu dela cine le vine o scrisoare: privi pecetea, o întoarse pe-o parte, apoi pe alta, se uită la margini, la adresă, și, în sfârșit, ca ultimă resursă, gândi că ar fi poate bine să se uite și înăuntru, încercând să tragă de acolo unele lămuriri.

— E scrisă pe hârtie cu marginile aurite, glăsui Sam desfăcând scrisoarea, și e pecetluită cu ceară roșie, cu vârful unei chei; trebue să văz!

Și cu o mutră foarte gravă, d. Weller începu să citească rar cele ce urmează:

> O societate aleasă de lachei din Bath prezantă salutări d-lui Weller și are plăcerea să-l inviteze în seara asta la un supeu compus din pulpă fiartă de berbec și prepa-

rată cu garnitura obișnuită. Masa va fi servită la orele nouă și jumătate fix.

Invitația era împăturită într'alt bilet conceput astfel :

D. John Smauker, care a avut plăcerea să întâlnească pe d. Weller în casa cunoștinței lor comune, d. Bantam, acum câteva zile, are onoarea de a transmite d-lui Weller prezenta invitație. Dacă d. Weller vrea să treacă pe la d. John Smauker la orele nouă, d. John Smauker va avea plăcerea să-l prezante pe d. Weller.

Semnat : *John Smauker.*

Plicul era adresat d-lui Weller, esquire, la d. Pickwick ; iar între paranteze, în colțul stâng al adresei, erau scrise aceste cuvinte, ca o instrucțiune pentru aducător : *Trage clopoțelul dela scara de serviciu.*

— Hm, na-ți-o bună, că ți-am dres-o ! făcu Sam. De când sunt n'am auzit ca la pulpa fiartă de berbec să se spună supeu ; cum i-ar zice dacă ar fi friptă ?

Cu toate astea, fără să mai piardă timp desbătând chestiunea, Sam se duse la d. Pickwick și-i ceru, pentru seara aceea, o învoire, care-i fu acordată cu înlesnire. Cu permisiunea și cu cheia dela stradă în buzunar, Sam Weller ieși puțin înainte de ora fixată și se îndreptă agale spre Queen Square, unde avu mulțumirea să-l zărească pe d. John Smauker stând rezemat de-un stâlp de felinar, cu capul lui pudrat și fumând o țigară dintr'un țigaret de chihlimbar.

— Ce mai faceți, domnule Weller ? întrebă d. John Smauker ridicându-și grațios pălăria cu o mână, în timp ce o mișca pe cealaltă cu un aer de superioritate. Ce mai faceți, domnule ?

— Eh ! eh ! covaliscența nu merge rău, declară Sam; dar dumneata, ce faci, dragă ?

— Așa și-așa, replică d. John Smauker.

— Te pomenești că muncești prea din greu. Are haz ; n'ai s'o poți duce multă vreme așa, să știi. N'ar trebui să te lași în voia hărniciei dumitale.

— Nu e vorba atât de asta, domnule Weller ; mai mult din cauza vinului prost ; mă tem că viața pe care o trăiesc e cam destrăbălată.

— A, asta e ? Boală grea.

— Şi totuşi, ispita, înţelegeţi, domnule Weller...

— A, fără doar şi poate !

— Cufundat în vârtejul societăţii, după cum ştiţi, domnule Weller, adăugă d. John Smauker cu un oftat.

— E teribel, zău !

— Dar aşa se întâmplă totdeauna, rosti d. John Smauker ; când soarta te împinge în viaţa publică, şi ai o funcţiune publică, nu se poate să nu cazi în ispite de care alţii sunt scutiţi, domnule Weller.

— Taman ce zicea unchiu-meu când a deschis o cârciumă, răspunse Sam ; şi avea dreptate, bietul bătrân ; căci a băut până când în mai puţin de trei luni a dat ortu popii.

D. John Smauker păru profund indignat de comparaţia stabilită între el şi răposatul domn în chestiune ; cum însă chipul lui Sam păstra calmul cel mai neclintit, d. Smauker se domoli şi-şi reluă aerul amabil.

— Poate că ar fi bine să pornim, zise el consultând un ceas de aramă care se afla în fundul unui buzunar adânc şi care era ridicat la suprafaţă cu ajutorul unui şnur negru, garnisit la capătul celălalt cu o cheie de aramă.

— Poate că da, răspunse Sam ; alminteri ar putea să dea mâncarea în foc şi nu s'ar mai alege nimic de ea!

— Aţi băut apă minerală, domnule Weller ? întrebă tovarăşul său mergând spre High Street.

— O singură dată.

— Cum vi se pare, domnule ?

— E foarte rele apele astea.

— A, nu vă place, poate, gustul veruginos...

— Nu mă pricep la chestii d'astea ; am simţit că mirosea a fier de călcat încins, spuse Sam.

— E veruginosul, domnule Weller, ripostă d. John Smauker cu dispreţ.

— Eh, dacă-i aşa, atunci nu spune mare lucru. Se prea poate, da eu nu sunt tare în ale chemiei, aşa că n'am ce zice.

După aceste cuvinte, şi spre spaima d-lui John Smauker, Sam începu să fluiere.

— Vă cer iertare, domnule Weller, spuse d. Smauker chinuit de neelegantul sunet; vreţi să mă luaţi de braţ?

— Mulţumesc, eşti tare bun, nu vreau să te lipsesc de el; eu am obiceiul, dacă n'ai nimic la dincontră, să-mi ţiu mâinile în buzunare.

Sam alătură gestul, cuvintelor, şi se porni să fluiere mai tare.

— Pe aci, spuse noul lui prieten care părea foarte uşurat intrând pe o străduţă. Ajungem curând.

— Aha! glăsui Sam fără să fie câtuşi de puţin turburat că se află aşa de aproape de elita lacheilor din Bath.

— Da, reluă d. John Smauker, să nu vă intimidaţi, domnule Weller.

— A, nu! zise Sam.

— Veţi vedea câteva uniforme foarte frumoase, domnule Weller, continuă d. John Smauker, şi ştiţi, poate c'o să vi se pară, la început, că unii dintre domnii aceia se cam umflă în pene; dar se vor desumfla repede.

— Foarte frumos din partea lor! replică Sam.

— Ştiţi, reluă d. Smauker cu aer de sublimă protecţie, fiindcă sunteţi străin, poate că la început o să vă ia puţin peste picior.

— N'o să fie prea cruzi cu mine, nu-i aşa? întrebă Sam.

— Nu, nu! declară d. Smauker scoţându-şi tabachera care înfăţişa un cap de vulpe şi luând distins o priză. Sunt printre noi câteva puşlamale vesele şi le place să facă glume... ştiţi... dar să nu-i luaţi în seamă, nu.

— Am să caut să nu fiu mai prejos de dibăcia lor, glăsui Sam.

— Bravo! replică d. John Smauker băgând în buzunar capul de vulpe şi ridicându-şi-l pe-al său. Eu, dealtminteri, vă voi susţine.

Ajunseră, vorbind, în faţa unei mici dugheni de zarzavaturi. D. John Smauker intră, urmat de Sam care, în clipa când rămase în urmă, începu să rânjească mutește, schimonosindu-se în fel şi chip şi vădind deasemenea prin alte semne o stare de veselie vrednică a fi invidiată.

După ce străbătură dughiana zarzavagiului şi-şi depuseră pălăriile pe treptele scării din fund, intrară într'un salonaş: atunci se desvălui privirilor d-lui Weller toată splendoarea scenei. Două mese, aşezate una lângă alta în mijlocul camerei, erau acoperite de trei-patru feţe de masă de diferite vârste şi spălate la date diferite, potrivite pe cât cu putinţă pentru a da impresia că ar fi una singură. Pe ele se vedeau cuţite şi furculiţe pentru şase-opt persoane. Iar mânerele cuţitelor erau unele verzi, altele roşii şi câteva galbene, pe când ale furculiţelor erau negre — amestec de colori mult bătător la ochi. Farfurii pentru un număr egal de oaspeţi, stăteau calde pe cămin. Oaspeţii se încălzeau şi ei dinaintea căminului. Printre dânşii, cel mai onorat şi mai însemnat era un domn viguros, îmbrăcat cu un frac de-un stacojiu aprins, cu pulpane lungi şi pantaloni scurţi, roşii ca para focului. Purta o pălărie în trei colţuri şi stătea în picioare, cu spatele la foc, lăsând impresia că intrase atunci; căci, pe lângă că ţinea încă pe cap pălăria în trei colţuri, avea în mână un baston foarte lung, aşa cum domnii de profesia lui ţin deobicei dinapoia cupeelor, într'o poziţie înclinată.

— Smauker, băiatule, dă-mi aripioara, spuse domnul cu pălăria în trei colţuri.

D. Smauker trecu vârful degetului mic al mâinii sale drepte pe după acela al domnului cu pălăria în trei colţuri, spunându-i că este încântat văzându-l aşa de sănătos.

— Intr'adevăr, se zice că arăt minunat, glăsui domnul cu pălăria în trei colţuri, şi este de mirare! De cincisprezece zile însoţesc mereu pe bătrâna noastră câte două ceasuri zilnic şi, numai privind-o cum îşi prinde la spate, rochia aia afurisită, veche, în coloarea florii de levănţică, fac prinsoare pe un sfert din leafa mea pe-un an, dacă, după asta, nu ţi se urăşte cu viaţa.

Societatea aleasă începu, auzindu-i cuvintele, să râdă din toată inima; un domn cu vestă galbenă, împodobită cu un tiv jur-împrejur, murmură vecinului său cu pantaloni scurţi, de coloare verde, lustruiţi, că Tuckle era astă seară în *fervă*.

— Ascultă, Smauker, băiatule, urmă d. Tuckle, dumneata...

Restul frazei îl continuă în şoaptă la urechea d-lui Smauker.

— A, da, uitasem deabinelea! răspunse acesta. Domnilor, prietenul meu, domnul Weller.

— Imi pare rău că stau în dreptul focului, Weller, spuse d. Tuckle, cu un semn familiar din cap. Nădăjduesc, Weller, că nu ţi-e frig...

— Nu, deloc, învăpăiatule, răspunse Sam. Ar trebui să fie cineva sloi de ghiaţă ca să simtă frigul lângă dumneata. S'ar economisi cărbuni dacă te-ar pune pe grătar într'o sală de aşteptare a unei instituţii; nu zău!

Deoarece replica părea că face o aluzie directă la livreaua stacojie a d-lui Tuckle, câteva clipe acesta luă un aer măreţ. Totuşi, se depărtă treptat de foc şi spuse cu un zâmbet silit:

— Nu e rău zis, nu e rău.

— Iţi sunt foarte îndatorat pentru buna dumitale părere, dom'le, reluă Sam. Cred c'o să ne înţelegem cu timpu. Mai târziu o să încercăm una mai bună.

Conversaţia fu întreruptă de sosirea unui domn îmbrăcat în catifea portocalie. Il însoţi alt personaj ales, în postav purpuriu, care lăsa să se vadă nişte ciorapi de toată frumuseţea.

După ce noii veniţi fură hiritisiţi de cei de mai'naainte, d. Tuckle propuse să se aducă mâncarea; propunerea lui fu adoptată cu unanimitate.

Zarzavagiul şi nevastă-sa aduseră atunci un rasol fierbinte de pulpă de berbec cu sos de capere, sfeclă roşie şi cartofi. D. Tuckle prezidă, iar la celălalt capăt al mesei luă loc domnul în catifea portocalie. Zarzavagiul îşi puse o pereche de mânuşi de castor ca să dea farfuriile şi se aşeză dinapoia scaunului d-lui Tuckle.

— Harris! spuse d. Tuckle poruncitor.

— Da, domnule... răspunse zarzavagiul.

— Ţi-ai pus mânuşile?

— Da, domnule.

— Atunci ia capacul.

— Da, domnule.

Cu mari demonstrații de smerenie, zarzavagiul făcu ceeace i se ceruse și întinse slugarnic d-lui Tuckle cuțitul pentru tăiat carnea ; dar atunci îl cuprinse căscatul.

— Ce înseamnă asta, domnule ? întrebă d. Tuckle foarte sever.

— Iertați-mă, domnule, răspunse zarzavagiul, fâstâcit. N'am făcut într'adins, domnule. Am stat târziu azi noapte.

— Uite, să-ți spun ce cred eu despre dumneata, Harris, urmă d. Tuckle cu măreție ; că ești o brută prost crescută.

— Nădăjduesc, domnilor, spuse Harris, că n'o să fiți prea severi cu mine. Vă sunt desigur foarte îndatorat, domnilor, pentru cinstea pe care mi-ați făcut-o și deasemenea pentru recomandările dumneavoastră, domnilor, când e nevoie undeva de câte un ajutor la servit. Nădăjduesc, domnilor, că sunteți mulțumiți de mine.

— Nu, domnule ! declară d. Tuckle. Departe de asta, domnule !

— Ești un ticălos fără pereche ! mormăi domnul în catifea portocalie.

— Și un șnapan afurisit ! adăugi domnul cu pantalon verde.

— Și un derbedeu nenorocit ! continuă domnul îmbrăcat în purpură.

Bietul zarzavagiu se ploconea tot mai umil, în timp ce i se atribuiau aceste mărunte epitete în adevăratul spirit al celei mai josnice tiranii ; iar după ce toată lumea își spuse cuvântul spre a-și dovedi superioritatea, d. Tuckle se apucă să taie pulpa de berbec și să-i servească pe cei de față.

Abia începuse importanta operație, când ușa se deschise deodată și se ivi alt domn în frac albastru deschis, cu nasturi de plumb.

— E împotriva regulilor ! exclamă d. Tuckle. Prea târziu, prea târziu !

— Nu, nu ; n'am putut mai devreme, răspunse domnul în albastru. Fac apel la societate... Chestie de politeță... O întâlnire la teatru.

— A, în cazul ăsta !... exclamă domnul în catifea portocalie.

— Da, adevărat, pe onoarea mea zise omul în albastru. Făgăduisem s'o conduc pe domnişoara noastră mai mică la zece jumate, şi e o fată aşa de istraordinar de frumoasă că n'am avut inima s'o disamăgesc. Nu e nicio ofensare pentru societatea de faţă, domnule ; însă o fustă, domnule... o fustă e ceva carevasăzică scuzează totul.

— Incep să bănuesc că e ceva aici, spuse Tuckle în timp ce noul venit se aşezase lângă Sam. Am băgat de seamă, în vreo două rânduri, că ea se reazemă cam tare pe umărul tău când urcă sau se dă jos din trăsură.

— A, nu, nu, Tuckle, nu trebue să zici... spuse omul în albastru. Nu se cade... Poate oi fi spus câtorva prieteni că e o criatură divină şi că fără motiv catigoric a făcut refuz la două-trei căsătorii, însă... nu, nu, nu se cade, Tuckle... Faţă de străini ! Nu-i frumos, n'ar trebui... Delicateţa, dragă prietene, delicateţa !

Grăind astfel, omul cu livreaua albastră îşi ridică cravata, îşi potrivi manşetele, se strâmbă şi-şi încruntă sprâncenele, ca şi cum ar fi putut să spună mult mai mult dacă ar fi vrut şi nu l-ar fi obligat onoarea să tacă. Era un lacheu îndrăzneţ, deschis şi natural, cu păr blond, un soi de palavragiu a cărui vioiciune atrăsese chiar dela început în mod deosebit luarea-aminte a d-lui Weller, iar când începu să sporovăiască astfel, Sam se simţi mai mult decât oricând ispitit să-l cunoască mai îndeaproape ; deaceea, cu independenţa care-l caracteriza, intră numaidecât în vorbă.

— In sănătatea dumitale, dom'le ! zise Sam ; mi-e foarte simpatică conversaţiunea cu dumneata ; mi se pare foarte plăcută.

Omul în albastru zâmbi ca o persoană foarte obişnuită cu complimentele, dar în acelaş timp se uită la Sam aprobator şi-i spuse că nădăjduia să se cunoască mai bine, căci, fără cea mai mică intenţie de linguşire, găsea că are într'însul stofa unui băiat foarte cumsecade, întocmai după inima sa.

— Eşti tare bun, dom'le ! glăsui Sam. Ce om norocos eşti dumneata !

— Ce vrei să spui ? întrebă omul în albastru.

— Sunt sigur că domnişoara ştie să aleagă. A, pricep !

D. Weller închise un ochi şi legănă capul dintr'o parte într'alta, în chipul cel mai măgulitor cu putinţă pentru vanitatea personală a domnului în albastru.

— Mi se pare că mă cam iei peste picior, replică acesta.

— Nu, nu ! protestă Sam. Las asta în grija dumitale. Ţi-e mai la îndemână, cum zicea un domn care era dinapoia zidului din grădină, unuia de pe stradă, când taurul gonea ca un turbat.

— Eh, eh, domnule Weller, rosti domnul în albastru, cred că ea a observat aerul şi manierele mele.

— Îmi închipui că nici nu se putea altfel, zise Sam.

— Ai şi dumneata vreo afacere de soiul ăsta, domnule ? îl întrebă pe Sam norocosul domn în albastru scoţând din buzunarul vestei o scobitoare.

— Nu chiar aşa, răspunse Sam ; nu se egzistă domnişoare la casa unde servesc ; altfel, cum te văz şi mă vezi, intram şi eu în vorbă cu vreuna. Nu crez că aş putea să am a face cu cineva care să fie mai puţin decât marchiză. M'aş mulţumi şi c'o tinerică putredă de bogată chiar dacă n'ar avea un titlu, da să fie îndrăgostită lulea de mine — altfel nici în ruptu capului.

— Desigur că nu, domnule Weller, zise domnul în albastru. Nici nu face să-ţi pierzi vremea. Noi, domnule Weller, care suntem oameni de lume, ştim că, mai curând sau mai târziu, o uniformă frumoasă îşi croieşte totdeauna drum către inima unei femei. La drept vorbind, între noi fie zis, e singurul lucru pentru care merită să intri în serviciu.

— Tocmai, glăsui Sam ; nici vorbă c'aşa e.

După confidenţialul dialog, fură împărţite paharele ; şi, mai înainte de închiderea cârciumii, fiecare domn ceru ceeace îi plăcea mai mult. Domnul în albastru şi omul în portocaliu, care erau cei mai distinşi membri ai societăţii, porunciră grog rece ; însă băutura favorită a celorlalţi părea a fi ienuperul şi apa îndulcită. Sam îl făcu pe zarzavagiu ticălos afurisit, şi porunci un

castron cu punch — două împrejurări ce părură că-l ridică mult în ochii selectei societăți.

— Domnilor, zise omul în albastru cu tonul celui mai desăvârșit dandy, haidem! închin în sănătatea doamnelor!

— S'auzim! s'auzim! strigă Sam; pentru tinerele stăpâne!

Atunci se auzi din toate părțile strigându-se: *la ordine!* iar d. John Smauker, el fiind cel care-l introdusese pe Sam în societate, îl informă că vorba pe care o folosise chiar acum era neparlamentară.

— Ce vorbă, dom'le? întrebă Sam.

— Stăpână, domnule! răspunse d. John Smauker cu o înfricoșetoare încruntare din sprâncene. Nu recunoaștem aici asemenea deosebiri.

— O, atunci foarte bine! exclamă Sam; îmi trag îndărăt obsirvația și am să le numesc criaturi dragi, dacă îmi îngădue Invățăiatul.

Câteva îndoieli părură că se ridică în mintea domnului cu pantalon verde, anume dacă prezidentul putea să fie legalmente interpelat cu denumirea de „Invățăiatul"; totuși, cum cei de față păreau mai puțin grijulii de drepturile lui decât de ale lor, observația n'avu nicio urmare. Omul cu pălăria în trei colțuri gâfâi scurt și-l privi pe Sam îndelung; dar, de bună seamă, gândi că e mai bine să nu spună nimic de teamă să nu iasă mai rău.

După o clipă de tăcere, un domn al cărui frac brodat îi ajungea până la călcâie și a cărui vestă, deasemenea brodată, ținea la căldură jumătate din lungimea picioarelor, își clătină cu putere ienuperul și apa și, ridicându-se brusc pe picioare, cu o sforțare violentă, spuse că dorea să adreseze câteva cuvinte celor de față. Omul cu pălăria în trei colțuri grăbindu-se să-l asigure că societatea ar fi foarte fericită să audă orice observație pe care ar dori s'o facă, domnul în frac distins începu astfel:

— Mă simt tare imoționat, domnilor, să ies în față, eu având nenorocul de-a fi vizitiu și de-a nu fi primit decât ca membru onorar la aceste plăcute bancheturi, dar mă simt dator, domnilor, ceva îmi dă ghes, dacă

pot pentru ca să zic așa, să vă aduc la cunoștință, o împrejurare dureroasă care mi-a ajuns la urechi și care, pot pentru ca să zic, s'a întâmplat spre marea mea nedumerire. Domnilor, prietenul nostru domnul Whiffers (toată lumea se uită la individul în portocaliu), prietenul nostru domnul Whiffers și-a dat dimisia.

O uimire adâncă se întipări pe fețele ascultătorilor, Fiecare domn își privea vecinul și-și îndrepta apoi ochii asupra vizitiului care continua să stea în picioare.

— Aveți toată dreptatea să vă mirați, domnilor, urmă acesta. Nu-mi voi îngădui pentru ca să vă spun motivele acestei neprețuite pierderi pentru serviciu; dar o să-l rog pe domnul Whiffers să vi le comunice singur, pentru lămurirea și imitația prietenilor săi care-l admiră.

Sugestia fiind aplaudată cu tărie, d. Whiffers se explică. Spuse că desigur ar fi dorit să îndeplinească mai departe slujba din care demisionase. Uniforma era foarte frumoasă și costisitoare, doamnele din familie foarte simpatice și îndatoririle sale, se simțea obligat să recunoască, nu erau prea grele. Principalul serviciu care i se pretindea era să privească cea mai mare parte din timp pe fereastră, în tovărășia altui domn care deasemenea își dăduse demisia. Ar fi dorit să scutească societatea de penibilele și desgustătoarele amănunte în care va fi nevoit să intre; dar, deoarece îi fusese cerută o explicație, nu avea altă ieșire decât să declare cutezător și răspicat că au vrut să-i dea să mănânce carne rece.

Este cu neputință de conceput desgustul pe care mărturia lui îl stârni printre ascultători. Timp de cel puțin un sfert de oră nu se auziră decât strigăte violente de: *„Rușine"*, amestecată cu șuierături și mormăeli.

D. Whiffers adăugă atunci că se temea ca o parte din această înjosire să nu fie pusă pe seama firii sale îndatoritoare și modeste. Își amintea bine că a consimțit odată să mănânce unt sărat; și, într'o împrejurare când cineva din casă s'a îmbolnăvit pe neașteptate, uitase de sine până la a urca singur o găleată cu cărbuni la etajul al doilea. Socotea că nu s'a scoborît

în stima prietenilor săi prin sincera destăinuire a faptei de care se făcuse vinovat ; nădăjduia ca graba cu care a ripostat ultimei înjosiri inumane, la care s'a referit, să-l facă să-şi recâştige buna lor opinie.

Cuvântarea d-lui Whiffers fu primită cu strigăte de admiraţie şi se bău în modul cel mai entuziast în sănătatea interesantului martir. Martirul mulţumi societăţii şi propuse să se închine pentru musafirul lor, d. Weller, domnul pe care n'a avut plăcerea să-l cunoască îndeaproape, însă care era prietenul d-lui John Smauker, ceeace trebuia să fie, pretutindeni şi totdeauna, o scrisoare de recomandaţie îndestulătoare, pentru orice societate de domni. Ca atare, era dispus să propună a se închina un pahar în sănătatea d-lui Weller „până la fund" dacă prietenii săi ar fi băut vin ; cum însă ei, ca să mai schimbe, luau băuturi tari, le-ar fi fost greu să golească un pahar la fiecare *toast ;* deaceea propunea ca „până la fund" să fie numai un fel de a vorbi.

Când încheie discursul, toţi cei de faţă traseră un gât din paharul lor în onoarea lui Sam ; iar Sam, după ce îşi umplu din castron, cu lingura, două pahare, le dădu de duşcă în onoarea sa însăşi şi mulţumi la rândul său adunării printr'un frumos discurs.

— Vă sunt foarte îndatorat, pretini, spuse el umplând paharele cu punch în chipul cel mai degajat cu putinţă, căci complimentul ăsta, care vine dela oameni ca voi, e foarte-foarte. Auzisem o mulţime de lucruri despre voi, da nu-mi dădusem cu ideea, trebue să spui, că eraţi oameni aşa de drăguţi cum sunteţi. Crez numai c'o să fiţi cu băgare de seamă şi n'o să vă mânjiţi nici cât negru sub unghie mândria voastră, la care ţi-e mai mare dragul să te uiţi, când ieşi ca să te plimbi, şi mi-a făcut totdeauna plăcere să vă privesc încă de pe vremea când nu eram decât un ţânc pe jumătate cât bastonul cu măciulie de aramă al prea rispectabilului meu pretin Invăpăiatul, aci de faţă. Cât priveşte pe victima asupririi în fracul ca pucioasa, tot ce poci ca să zic despre el e că nădăjduesc să găsească o slujbuşoară bună după cum merită, adică să nu fie decât foarte rareori jignit cu carne rece.

Rostind cuvintele de mai sus, Sam se așeză cu un zâmbet simpatic și, curând după ce cuvântarea sa fu aplaudată sgomotos, societatea se despărți.

— Nu zău, bătrâne, nu vrei cumva să spui că pleci? întrebă Sam Weller pe prietenul său d. John Smauker.

— Trebue, cu orice preț, răspunse acesta. I-am făgăduit lui Bantam.

— A, foarte bine, asta e altă chestie, încuviință Sam. Te pomenești că, dacă-l superi, își dă demisia. Dar, dumneata, Învățăiatule, pleci și dumneata?

— Da, replică omul cu pălăria în trei colțuri.

— Cum? Și să lași în urma dumitale trei sferturi dintr'un castron cu punch? E o prostie! Ia așează-te la loc!

D. Tuckle nu putu rezista unei invitații așa de stăruitoare; își depuse pălăria în trei colțuri și bastonul pe care tocmai îl luase, și răspunse că mai bea un pahar numai din prietenie.

Deoarece domnul în albastru avea același drum cu d. Tuckle, consimți să rămână și el. Când punchul fu băut pe jumătate, Sam ceru să se aducă stridii dela dughiana zarzavagiului, și efectul lor, adăugat celui al punchului, fu așa de înveselitor, că d. Tuckle, cu pălăria în trei colțuri pe cap și'n mână cu bastonul, începu să danseze un pas de matelot pe masă, printre scoici, pe când domnul în albastru îl acompania la un ingenios instrument muzical format dintr'un pieptene și o bucată de hârtie pentru moațe. La urmă, după terminarea punchului și când noaptea fu deasemenea foarte înaintată, ieșiră cu toții ca să se întovărășească acasă unul pe altul. De cum ajunse la aer curat, d. Tuckle fu cuprins de-o dorință subită de a se culca pe caldarâm. Sam, socotind că ar fi o cruzime să-l contrazică, îl lăsă să-și facă gustul; dar, de frică să nu i se strice pălăria în trei colțuri, Sam o înfundă grijuliu pe cap domnului în albastru, îi puse bastonul cel mare în mână, îl propti în ușa casei sale, trase pentru el clopoțelul și plecă apoi liniștit spre propria-i locuință.

Disdedimineață, a doua zi, d. Pickwick coborî, complet îmbrăcat, mult mai devreme decât deobicei, și-l sună pe servitorul său.

— Sam, porunci d. Pickwick când d. Weller apăru la chemarea stăpânului, închide uşa !

D. Weller se execută.

— Sam, s'a petrecut aci, azi noapte, o întâmplare nenorocită care a dat domnului Winkle unele motive de a se teme de violenţa domnului Dowler.

— Da, dom'le, am auzit dela bătrâna doamnă de jos, replică Sam.

— Şi-mi pare rău că trebue să spun, continuă d. Pickwick uimit la culme, că, de teama acestei violenţe, domnul Winkle a plecat.

— A plecat ?

— A părăsit casa azi dimineaţă, fără să fi schimbat vreun cuvânt cu mine, şi s'a dus nu ştiu unde.

— Trebuia să rămâie şi să se ia de piept cu el, dom'le ! glăsui Sam disprețuitor. N'ar strica să i se mai taie niţel din nas lui Dowler ăsta, dom'le.

— Da, Sam ; am, poate, unele îndoieli şi asupra vitejiei şi dârzeniei lui, dar fapt este că domnul Winkle a plecat. Trebue să-l găseşti şi să mi-l aduci, Sam.

— Şi dacă nu vrea să vie, dom'le ?

— Va trebui să-l faci să vrea, Sam.

— Şi cin'să-l facă, dom'le ? întrebă Sam cu un zâmbet.

— Tu.

— Prea bine, dom'le.

Sam părăsi camera şi, curând apoi, d. Pickwick îl auzi închizând uşa dela stradă. După două ore se înapoie cu un aer tot aşa de calm de parcă ar fi fost trimis cu însărcinarea cea mai obişnuită, şi aduse vestea că cineva, întru totul asemănător cu d. Winkle, plecase de dimineaţă la Bristol cu trăsura hotelului *Royal*.

— Sam, zise d. Pickwick strângându-i mâna, eşti un băiat straşnic, nepreţuit. Să te duci în urmărirea lui, Sam.

— Desigur, dom'le.

— De îndată ce-l vei descoperi, scrie-mi ne'ntârziat. Dacă încearcă să-ţi scape, trânteşte-l la pământ sau închide-l. Ai împuternicirea asta dela mine, Sam.

— N'am să uit, dom'le.

— Ii vei spune că sunt foarte pornit, nespus de indignat de calea absurdă pe care a socotit potrivit s'o urmeze.

— Da, dom'le.

— Ii vei spune că, dacă nu se înapoiază aici, cu tine, se va înapoia cu mine căci am să mă duc după el.

— N'o să uit, dom'le.

— Crezi c'o să-l poţi găsi ? urmă d. Pickwick privindu-l ţintă pe Sam.

— Il voi găsi oriunde ar fi, declară Sam plin de încredere.

— Foarte bine. Atunci, cu cât ai să pleci mai curând, cu atât mai bine are să fie.

După ce dădu aceste instrucţiuni, d. Pickwick puse o sumă de bani în mâinile credinciosului său servitor şi-i porunci să pornească neîntârziat spre Bristol ca să-l urmărească pe fugar.

Sam, gata de plecare, luă câteva obiecte necesare într'un geamantan. Se opri totuşi la capătul coridorului şi, înapoindu-se tiptil, întredeschise uşa salonului arătându-şi doar capul :

— Dom'le, murmură el.

— Ce e, Sam ?

— Am priceput bine ce mi-aţi spus, dom'le ?

— Nădăjduesc.

— Atunci suntem înţeleşi în ce priveşte trântitu la pământ, dom'le !

— Perfect. Fă tot ce ai să socoteşti de cuviinţă. Ai aprobarea mea.

Sam făcu un semn că a înţeles ; şi, retrăgându-şi capul din uşă, porni la drum, în pelerinaj, cu inima uşoară.

CAPITOLUL XXXVIII

Cum, vrând să iasă din lac, d. Winkle nimereşte în puţ.

Născut sub semnul unei stele nefaste, bietul domn Winkle, cauza nefericită a tămbălăului şi zăpăcelii care sculase în picioare lumea din Royal Crescent, părăsi,

după ce a petrecut o noapte plină de turburare şi nelinişte, în împrejurările descrise mai înainte, acoperământul sub care prietenii săi încă dormeau. Nu ştia spre ce tărâmuri va apuca. Nu vor putea să fie niciodată îndeajuns preţuite sau lăudate prea călduros, simţămintele nobile şi chibzuite care îl determinară pe d. Winkle să facă acest pas. „Dacă, îşi spuse d. Winkle în sine, dacă Dowler (cum nu mă îndoiesc că va face) ar încerca să-şi pună în aplicare fioroasele-i ameninţări împotriva mea, mă voi vedea silit să-l provoc la duel. E însurat cu o femeie care îi este ataşată şi are nevoie de el. Cerule! dacă l-aş ucide în furia mea oarbă, ce remuşcări aş avea apoi!" Durerosul gând avu atâta influenţă asupra simţămintelor tânărului umanitarist, încât îi dârdâiau picioarele iar pe obraz i se întipăriseră puternic semnele unei emoţii interioare. Imboldit de aceste gânduri, îşi luă geamantanul şi, coborînd tiptil scara, închise cât putu mai încet afurisita uşă dela stradă şi porni la drum. Îşi îndreptă paşii spre hotelul *Royal* unde găsi o diligenţă gata de plecare la Bristol; socotind că Bristolul era un loc tot atât de potrivit scopurilor sale ca oricare altul unde s'ar fi putut duce, urcă pe imperială şi ajunse la destinaţie cu iuţeala pe care o putea în mod cuminte nădăjdui dela doi cai deprinşi să parcurgă dus şi întors distanţa de două sau mai multe ori pe zi.

D. Winkle îşi stabili cartierul la hotelul *Tufişul* şi, hotărît să amâne orice comunicaţie epistolară cu d. Pickwick până ce mânia d-lui Dowler va fi avut timp să se evaporeze, se apucă să viziteze oraşul, care-l izbi dela început ca un loc nemaipomenit de murdar. După ce inspectă docurile, portul şi vizită catedrala, întrebă care-i drumul spre Clifton şi porni într'acolo pe calea arătată. Însă, după cum caldarâmul din Bristol nu e cel mai larg şi mai curat dintre toate caldarâmurile pământului, tot aşa străzile lui nu sunt absolut cele mai drepte şi mai puţin încâlcite, astfel că d. Winkle se pomeni îndată rătăcind prin mulţimea străduţelor întortochiate şi a fundăturilor, căutând în juru-i o dughiană ca lumea unde să poată cere noi lămuriri.

Ochii îi căzură pe o clădire vopsită de curând, semănând întrucâtva cu o prăvălie dar în aceeaşi măsură şi cu o casă de locuit. O lampă roşie aşezată deasupra uşii dela stradă ar fi indicat îndeajuns că e vorba de locuinţa unui discipol al lui Esculap, chiar dacă cuvântul „Chirurgie“ [1] nu ar fi fost scris cu litere de aur pe o placă de lemn deasupra ferestrei unei încăperi ce fusese cândva salon. Gândindu-se că ar putea să se intereseze aici cu privire la drum, d. Winkle intră în dughiana garnisită cu sertare şi sticluţe purtând etichete aurite. Nevăzând pe nimeni, bătu în tejghea cu o jumătate de coroană, ca să atragă atenţia celui care întâmplător ar fi fost în odaia din fund, care-i păru un fel de *sanctum* al localului, căci cuvântul : *Chirurgie,* era repetat pe uşă, de data asta cu litere albe pentru evitarea monotoniei.

La prima bătaie, un sgomot foarte distinct până atunci, şi asemănător celui produs de nişte oameni care ar face scrimă cu vătraiul şi cleştele dela sobă, încetă subit. La a doua bătălie, un tânăr cu aer studios, purtând pe nas nişte ochelari verzi şi în mână o carte enormă, intră cu pasul grav şi, trecând dinapoia tejghelei, îl întrebă binevoitor pe client cu ce-l poate servi.

— Imi pare rău că vă deranjez, domnule, glăsui d. Winkle. Sunteţi bun să-mi indicaţi...

— Hahaha ! izbucni tânărul studios aruncând în aer cartea enormă şi prinzând-o cu multă agilitate în momentul când ea ameninţa să prefacă în atomi toate sticluţele de pe tejghea. Asta-i bună !

Avea într'adevăr dreptate, căci pe d. Winkle îl uimise aşa de mult extraordinara conduită a tânărului medicinist, încât bătuse repede în retragere până la uşă, arătându-se turburat foarte de ciudata primire.

— Cum ? Nu mă cunoşti ? ! exclamă medicinistul.

D. Winkle îngăimă, drept răspuns, că nu avusese plăcerea să-l cunoască.

— A, atunci mai există speranţe pentru mine ! Pot, dacă am un dram de noroc, să îngrijesc jumătate din

[1] In Anglia, mai cu seamă în oraşele mici, oamenii care vând medicamente, dau totdeodată consultaţii şi se intitulează chirurgi *(n. tr.)*.

bătrânele de aici. Acum, la dracul cu tine, ghiuj mucegăit!

Afurisirea se adresa volumului gros căruia studiosul medicinist îi dădu cu deosebită iscusință un picior, svârlindu-l cât colo în dughiană; apoi, scoțându-și ochelarii verzi, se schimonosi cu un rânjet specific lui Robert Sawyer, esquire, fost student la spitalul Guy din *Borough* și posesorul unei reședințe particulare în Lant Street.

— Veneai să mă vezi, nu-i așa? N'ai să spui nu?! exclamă d. Bob Sawyer strângând prietenește mâna d-lui Winkle.

— Nu, pe cuvântul meu! exclamă acesta strângând la rându-i mâna d-lui Sawyer.

— Mă mir că n'ai văzut numele meu, rosti Bob atrăgând atenția prietenului său asupra ușii exterioare deasupra căreia erau scrise tot cu vopsea albă, cuvintele: *Sawyer, succesorul lui Nockemorf*.

— N'am luat seama, declară d. Winkle.

— Dumnezeule! dacă știam că ești dumneata, spuse Bob, m'aș fi repezit și te-aș fi luat în brațe. Pe viața mea, însă, credeam că ești perceptorul fiscului.

— Nu, zău, zise d. Winkle.

— Adevărat, răspunse Bob Sawyer. Mă pregăteam să-ți spun că nu sunt acasă și că, dacă vrei să-mi lași un mesaj, nu voi uita să mi-l înmânez singur; căci strângătorul de biruri nu mă cunoaște cum nu mă cunoaște nici cel cu lumina și fațada. Cred că încasatorul bisericii bănuește cine sunt și deasemenea cel dela apă deoarece i-am extras un dinte din prima zi când am venit aci. Dar intră, intră!

Pălăvrăgind astfel, d. Bob Sawyer îl împingea pe Winkle în odaia din fund unde se afla un personaj care nu era altul decât d. Benjamin Allen. D. Allen se distra făcând cu un vătrai înroșit mici scobituri rotunde în prichiciul căminului.

— Nu zău, spuse d. Winkle, nu m'aș fi așteptat la plăcerea aceasta. Ai un cuib foarte frumos.

— Nu e rău, nu e rău, încuviință Bob. Am luat examenele la scurt timp după seara aceea faimoasă; iar prietenii m'au ajutat să înjghebez afacerea asta. Ca să

par cât mai solemn cu putinţă, mi-am pus un frac şi o pereche de ochelari şi am venit aici.

— Şi nici vorbă că afacerea merge binişor, îl trase d. Winkle de limbă.

— O, aşa de binişor, că, peste câţiva ani, aş putea să pun tot câştigul într'un pahar de vin şi să-l acopăr cu o frunză de agrişe.

— Vorbeşti serios ? întrebă d. Winkle. Dar lucrurile...

— Numai bătaie de cap, băiete dragă, zise Bob Sawyer. Jumătate din sertare sunt goale, iar celelalte nu se deschid.

— Glumeşti ! exclamă d. Winkle.

— Pe onoarea mea că este cum îţi spun ! ripostă Bob Sawyer ducându-se în dughiană şi demonstrând adevărul aserţiunii sale prin tragerea butonilor poleiţi ai sertarelor goale. Să mă ia naiba dacă e un singur lucru real în dughiană, afară de lipitori ; şi încă şi ele au mai servit.

— Nu mi-aş fi închipuit în ruptul capului aşa ceva ! exclamă d. Winkle plin de uimire.

— Cred şi eu că nu, reluă Bob ; altminteri, la ce ar mai sluji aparenţele, nu ? Dar ce vrei să iei ? Ca şi noi ! Bine. Ben, băiatule, bagă mâna în bufet şi adu-ne digestivul brevetat.

D. Benjamin Allen zâmbi aprobator şi scoase din bufetul de lângă el o sticlă neagră pe jumătate plină cu brandy.

— Nu pui apă, fireşte, nu e aşa ? întrebă Bob Sawyer.

— Mulţumesc, declară d. Winkle. E cam devreme şi, dacă nu aveţi nimic împotrivă, aş prefera să-l amestec.

— Bine, dacă te lasă conştiinţa, replică Bob dând pe gât, cu poftă, un pahar din licoare. Ben, adu cana.

D. Ben Allen scoase din acelaş loc o cană de aramă de care Bob Sawyer era foarte mândru, mai ales din cauza aparenţelor ei medicale. După ce fierseseră apa din cană cu ajutorul câtorva lopeţi de cărbuni pe care Bob îi scoase dintr'o ladă cu eticheta : *apă gazoasă,* d. Winkle îşi boteză brandyul, şi conversaţia începu să

devină însufleţită, când o întrerupse intrarea în dughiană a unui băieţandru îmbrăcat cu o livrea cenuşie, simplă, având la pălărie un galon de aur şi ţinând pe braţ un coşuleţ acoperit.

D. Bob îl luă de scurt îndată :

— Tom, derbedeule ! ia vino'ncoa !

Băiatul se apropie.

— Te-ai oprit la toţi bolovanii de hotar din Bristol, trântor neprocopsit, îi spuse d. Bob Sawyer.

— Nu, domnule, nu-i adevărat, răspunse băiatul.

— Asta ar mai fi lipsit ! reluă Bob cu o figură ameninţătoare. Crezi că ar mai chema cineva pe un chirurg la el dacă-l vede pe servitorul lui jucând bile prin şanţuri sau înălţând smeul la drumul mare ? Pierdevară, nu te trage inima deloc la meserie ! Ai dus toate medicamentele ?

— Da, domnule.

— Prafurile pentru copii în casa aceea mare locuită de familia care a sosit de curând ? Şi pilulele care se iau de patru ori pe zi, la domnul acela bătrân, morocănos, cu gută la picior ?

— Da, domnule.

— Atunci închide uşa şi ia seama la dughiană !

— Eh, lucrurile nu merg chiar aşa de rău cum ai vrea să mă faci să cred ; dimpotrivă ! spuse d. Winkle după ce băiatul se retrase. Furnizezi totuşi unele medicamente.

D. Bob Sawyer aruncă o ochiadă prăvăliei să se încredinţeze că nu-s urechi străine, apoi, aplecându-se spre d. Winkle, îi spuse în şoaptă :

— Băiatul greşeşte întotdeauna casa.

D. Winkle părea mirat, iar d. Sawyer şi prietenul său se prăpădeau de râs.

— Nu mă înţelegi ? glăsui Bob. Se duce într'o casă, sună clopoţelul dela scara de serviciu, vâră un pachet de medicamente fără adresă în mâna unui servitor şi pleacă. Servitorul duce pachetul în odaia de mâncare ; stăpânul îl desface şi citeşte eticheta : *Poţiune de luat înainte de culcare — pilule idem — loţiune ca deobicei — prafuri. Dela Sawyer, succesorul lui Nockemorf etc. Medicamentele au fost preparate cu stricteţe după*

prescripțiile medicului. Individul arată nevesti-si pachetul, ea citește eticheta, îl înapoiază servitorilor ; *ei* citesc eticheta. A doua zi băiatul revine : Imi pare foarte rău — s'a înșelat — atâtea treburi — atâtea pachete de dus — domnul Sawyer, succesorul lui Nockemorf, prezintă salutările sale. Numele ajunge cunoscut și tocmai de asta ai nevoie, băiatule, ca medic ; e calea cea mai bună, mai bună decât toate anunțurile de pe fața pământului. Avem o sticlă de patru uncii care a cutreierat prin jumătatea caselor din Bristol și nu și-a terminat încă rondul.

— Aha, pricep ! răspunse d. Winkle ; strașnic plan !

— O ! Ben și cu mine am mai născocit alte o duzină de planuri ! continuă Bob Sawyer cu multă mulțumire. Lampagiul capătă optsprezece penny pe săptămână ca să tragă clopoțelul meu de noapte, timp de zece minute, oridecâteori trece prin fața casei, iar servitorul meu dă totdeauna buzna în biserică, tocmai înainte de cântarea psalmilor, când oamenii nu au altceva de făcut decât să privească în juru-le, și mă chiamă afară cu-o mutră îngrozită. „Aha, spun cei de față, s'a îmbolnăvit cineva subit, au trimis după Sawyer, succesorul lui Nockemorf ; ce ocupat e tânărul ăsta !"

După ce dădu în vileag câteva din tainele medicinei, d. Bob Sawyer și prietenul său Ben Allen se răsturnară pe scaune și izbucniră într'un râs sgomotos. După ce dădură frâu liber voioșiei lor, conversația reîncepu și atinse un subiect care-l interesa pe d. Winkle mai îndeaproape.

Am spus, pare-ni-se, altădată, că d. Benjamin Allen devenea deobicei, după brandy, foarte sentimental. Cazul nu este unic, după cum putem dovedi noi înșine, întrucât am avut a face uneori cu pacienți atinși la fel. In această perioadă a existenței sale, d. Benjamin Allen avea mai mult decât oricând o predispoziție la sentimentalitate. Boala se datora faptului că stătea de mai bine de trei săptămâni cu d. Bob Sawyer ; d. Bob Sawyer nu se distingea prin temperanță, și nici d. Benjamin Allen nu putea să se laude că e tare din fire. Ca urmare, în toată vremea asta d. Benjamin Allen oscilase mereu între beția parțială și beția completă.

— Bunul meu prieten, spuse d. Ben Allen profitând de absența vremelnică a d-lui Bob Sawyer după tejghea, unde se dusese să administreze unui muşteriu câteva din lipitorile mai sus amintite, folosite pentru a doua oară ; bunul meu prieten, sunt tare nefericit.

D. Winkle îşi exprimă sincerele sale regrete aflând vestea aceasta şi-l rugă să-i spună dacă nu poate să facă ceva ca să-i uşureze mâhnirile.

— Nimic, dragul meu... nimic. Iți amintești, Winkle, de Arabella, sora mea Arabella... O fetiță, Winkle, cu ochii negri... Când am fost la Wardle ?... Nu știu dacă ai remarcat-o... O fetiță drăguță, Winkle. Poate că trăsăturile mele au să-ți reamintească înfățişarea ei.

D. Winkle nu avea trebuință de nicio sforțare ca să-şi aducă aminte de fermecătoarea Arabella ; din fericire — căci trăsăturile fratelui ei Benjamin i le-ar fi reamintit, desigur, anevoie pe-ale surioarei. Răspunse cu tot calmul pe care putu să arate că-şi amintea perfect de tânăra domnişoară şi că nădăjduia sincer că e sănătoasă.

Drept orice răspuns, Ben Allen îi spuse :

— Prietenul nostru Bob este un băiat încântător, Winkle.

— Adevărat, replică d. Winkle căruia nu-i prea plăcea apropierea celor două nume.

— Totdeauna i-am sortit unul altuia ; au fost creați unul pentru altul ; veniți pe lume unul pentru altul şi născuți unul pentru altul, Winkle ! spuse d. Ben Allen punând cu emfază paharul jos. Dragă domnule, aci e o lovitură a soartei ; nu există decât o diferență de cinci ani între ei şi amândoi s'au născut în August.

D. Winkle era prea nerăbdător să audă ce avea să urmeze, pentru a-şi exprima o prea mare uimire față de coincidența aceasta, oricât de miraculoasă ar fi fost ea. După ce vărsă vreo două lacrimi, d. Ben Allen continuă spunând că, în ciuda stimei, respectului şi veneraţiei pe care el le nutrea prietenului său, Arabella arătase întotdeauna, cu ingratitudine şi fără motiv, cea mai vie antipatie persoanei acestuia.

— Şi cred, încheie d. Ben Allen, cred că la mijloc e o legătură mai veche.

— Ai vreo idee despre cine e vorba ? întrebă d. Winkle tremurând din tot trupul.

D. Ben Allen apucă vătraiul, îl răsuci voinicește pe deasupra capului, trânti o lovitură cumplită unei țeste imaginare și spuse, cu multe înțelesuri, că atâta ar dori : să ghicească cine.

— I-aș arăta ce gândesc despre el ! spuse d. Ben Allen, învârtind, în răstimp, vătraiul, în chip mai fioros decât până atunci.

Firește, aceste manifestări erau foarte mângâietoare pentru simțămintele d-lui Winkle care câteva minute rămase tăcut, dar în cele din urmă, luându-și tot curajul, el întrebă dacă d-șoara Allen era în Kent.

— Nu, nu ! spuse d. Ben Allen depunând vătraiul și luând un aer de mare șiretenie. Socoteam că locuința bătrânului Wardle nu ar fi nimerită pentru o fată îndărătnică ; deaceea, întrucât eu sunt protectorul natural și tutorele ei, deoarece părinții noștri au decedat, am adus-o aci să stea câteva luni la o mătușă bătrână, într'o casă drăguță, dar plicticoasă și retrasă. Cred că o să-i treacă, băiete ; iar dacă încercarea nu reușește, am s'o duc în străinătate pentru un timp și atunci vom vedea.

— Aa, mătușa locuește în Bristol ? îngăimă d. Winkle.

— Nu, nu ; nu e în Bristol, răspunse d. Ben Allen, arătând cu degetul mare peste umărul drept. Acolo... în jos. Dar sst ! Uite-l pe Bob. Niciun cuvânt, dragă prietene, niciun cuvânt.

Oricât de scurtă fusese conversația, ea produse asupra d-lui Winkle cea mai vie emoție și neliniște. Legătura mai veche bănuită îi răscolea inima. O fi vorba de el ? Oare pentru el îl desconsiderase seducătoarea Arabella pe voiosul Bob Sawyer ? Sau avea alt rival norocos ? Se hotărî s'o vadă, fie ce-o fi. Însă aci se înfățișa o obiecțiune de neînlăturat ; căci dacă, prin explicația dată de d. Ben Allen „acolo" și „în jos", era vorba de trei mile, sau de treizeci de mile, ori trei sute de mile, d. Winkle, oricât și-ar fi bătut capul, n'ar fi putut ghici.

Dealtminteri, nu avu deocamdată răgazul să gândească la dragostea sa — sosirea lui Bob fiind imediat urmată de plăcinte cu carne dela brutărie, din care d. Winkle fu rugat stăruitor să se înfrupte. Masa fu aşternută de o femeie de serviciu cu ziua, care făcea treburile d-lui Bob Sawyer în calitate de menajeră ; după ce împrumutară un al treilea cuţit şi o a treia furculiţă dela mama băiatului în livrea sură (căci toată gospodăria d-lui Sawyer era, până una-alta, destul de redusă) se aşezară la masă. Berea era servită, cum atrase atenţia d. Sawyer, „în cănile originale".

După masă, d. Bob Sawyer ceru să i se aducă cea mai mare piuliţă din dughiană şi turnă într'însa o combinaţie fumegândă de punch cu rom, mestecând lichidul cu un pisălog, într'un chip foarte îndemânatic, ca un spiţer. Deoarece d. Sawyer era burlac, nu avea în casă decât un pahar care fu înmânat, în semn de atenţie pentru musafiri, d-lui Winkle. D. Ben Allen folosi o pâlnie astupată la capătul îngust cu un dop ; iar Bob Sawyer se mulţumi cu unul din acele vase cilindrice de cristal, cu gura largă, încrustate cu o sumedenie de caractere cabalistice, şi în care spiţerii măsoară deobicei drogurile lichide când fac o reţetă. Indeplinindu-se aceste pregătiri, punchul fu gustat, părerea generală fiind că era excelent ; şi, după ce se stabili ca lui Bob Sawyer şi Ben Allen să li se îngădue să-şi umple de două ori vasul lor, de fiecare pahar al d-lui Winkle, se puseră pe chef într'un spirit de bună dispoziţie şi camaraderie.

Nu cânta niciunul, deoarece d. Bob Sawyer era de părere că nu s'ar potrivi cu profesia lor ; dar, în schimb, vorbiră şi râseră aşa de mult, încât puteau fi auziţi şi de bună seamă că erau auziţi până în capătul străzii. Conversaţia alunga, văzând cu ochii, necazurile băiatului în livrea sură, înveselindu-l ; în loc să-şi consacre seara, ca deobicei, scriindu-şi numele pe tejghea şi ştergându-l apoi, el se uită prin uşa de sticlă şi astfel ascultă şi trase totodată cu ochiul.

Voioşia d-lui Bob Sawyer luneca încet-încet în furie, d. Ben Allen recădea în sentimentalism, iar punchul dispăruse aproape cu totul, când servitorul intră repede

anunțând că o tânără femeie l-a chemat pe d. Sawyer, succesorul lui Nockemorf, și că era așteptat cu nerăbdare, nu departe de acolo. Petrecerea se curmă. D. Bob Sawyer înțelegând despre ce era vorba abia după ce băiatul repetă de vreo douăzeci de ori mesajul său, își legă pe după cap un șervet umed ca să se desmeticească ; și, izbutind în parte, își potrivi ochelarii cu sticle verzi și ieși. Văzând că era cu neputință să-l angajeze pe d. Ben Allen într'o conversație cât de cât lămuritoare asupra subiectului care-l interesa mai mult, și împotrivindu-se rugăminților chirurgului de a rămâne până la întoarcerea sa, d. Winkle își luă rămas bun, apoi se înapoie la *Tufiș*.

Neliniștea care îl frământa și numeroasele meditații stârnite de numele Arabellei, făcură ca porția ce i se cuvenise din piuliță cu punch să nu-și producă asupra sa efectul pe care l-ar fi avut în alte împrejurări. Așa că, după ce luă dela bufetul hotelului un pahar cu apă gazoasă și brandy, intră în sala de mese, mai mult descurajat decât însuflețit de întâmplările serii.

Un domn înalt, îmbrăcat în redingotă, se afla singur în încăpere, dinaintea focului, cu spatele la d. Winkle. Deoarece seara era destul de rece pentru acest anotimp, domnul își trase scaunul într'o parte spre a-l lăsa pe noul venit să se apropie. Dar care nu fu emoția d-lui Winkle când mișcarea aceasta îi desvălui chipul și statura răzbunătorului și mâniosului Dowler...

Primul său gând fu să tragă din răsputeri de clopoțelul cel mai apropiat. Din nenorocire, cordonul se găsea chiar după capul d-lui Dowler. Făcu un pas să apuce mânerul, dar se opri. In clipa aceea, d. Dowler se retrase cu iuțeală.

— Domnule Winkle, fii calm ! Nu da în mine, domnule ! N'aș putea să îndur ! Să mă lovești ? Niciodată ! rosti d. Dowler care avea aerul mult mai blând decât s'ar fi așteptat d. Winkle dela o persoană așa de groaznică.

— Să te lovesc, domnule ? bolborosi d. Winkle.

— Să mă lovești, domnule ! replică Dowler. Liniștește-te. Ia loc. Ascultă-mă.

— Domnule, spuse d. Winkle, tremurând din creştet până'n tălpi, înainte de a consimţi să mă aşez lângă sau în faţa dumneavoastră, fără prezenţa unui servitor, trebue să ne înţelegem. Mi-aţi adresat ameninţări azi noapte, domnule, ameninţări cumplite.

Aci, d. Winkle se făcu alb ca varul şi se opri.

— E adevărat, glăsui Dowler cu o faţă aproape la fel de albă ca a d-lui Winkle. Imprejurările erau suspecte. Ele au fost explicate. Respect curajul dumitale şi-ţi dau perfectă dreptate. Ai conştiinţa curată. Iţi dau mâna, strânge-o.

— Intr'adevăr, domnule, răspunse d. Winkle stând la îndoială dacă să-i întindă mâna gândindu-se că d. Dowler ar putea prea bine să-l prindă în cursă ; într'adevăr, eu...

— Ştiu ce vrei să spui, îl întrerupse celălalt. Te simţi jignit. E natural ; în locul dumitale aş face la fel. Am greşit, iartă-mă. Să fim prieteni, iartă-mă...

In acelaş timp d. Dowler luă pur şi simplu cu deasila mâna d-lui Winkle şi, scuturând-o cu cea mai mare vehemenţă, declară că-l consideră un tânăr plin de curaj şi că are despre dânsul o părere mai bună decât oricând.

— Acum, urmă el, aşează-te, povesteşte-mi totul. Cum de m'ai descoperit ? Când ai plecat în urmărirea mea ? Fii sincer şi spune-mi.

— Absolut din întâmplare, declară d. Winkle intrigat la culme de întorsătura ciudată şi neaşteptată a întrevederii lor ; absolut din întâmplare.

— Mă bucur, rosti Dowler. M'am sculat azi dimineaţă. Uitasem de ameninţări. Am râs amintindu-mi de păţania dumitale. Eram bine dispus ; i-am spus...

— Cui ? se interesă d. Winkle.

— Doamnei Dowler. „Ai făgăduit", îmi spuse ea. „Aşa e", răspunsei eu. „A fost o făgăduială pripită." „Aşa e, spusei eu. Ii voi cere scuze. Unde e ?"

— Cine ? întrebă d. Winkle.

— Dumneata, replică Dowler. Coborîi scara, dar parcă intraseşi în pământ. Pickwick era posomorît. Clătina din cap. Imi spuse că nădăjduia că n'au să se comită violenţe. Inţelesei totul. Te simţeai insultat.

Cine ştie, ieşiseşi să cauţi un martor. Poate pistoale. „Un curaj nobil, îmi zisei, îl admir."

D. Winkle tuşi şi, începând să vadă cum stau lucrurile, luă un aer fălos.

— Ţi-am lăsat o notă, urmă Dowler. Am spus că-mi părea rău. Era adevărat. Chestiuni urgente mă chemau aci. Dumneata n'ai fost satisfăcut ; m'ai urmărit. Ai cerut o explicaţie verbală. Ai avut dreptate. Acum s'a sfârşit totul. Treburile mele sunt terminate. Mă înapoiez mâine. Vino cu mine.

Pe măsură ce Dowler înainta în explicaţii, ţinuta d-lui Winkle devenea tot mai demnă. Misterioasa natură a începutului conversaţiei lor se lămurea ; d. Dowler era tot aşa de puţin dispus să se bată, ca şi el. Intr'un cuvânt, lăudărosul şi groaznicul personaj era unul dintre cei mai laşi care au existat vreodată ; şi, interpretând absenţa d-lui Winkle în conformitate cu temerile sale, făcuse acelaş pas ca şi acesta şi se retrăsese cu băgare de seamă, până ce orice iritaţie se va fi potolit.

Când situaţia adevărată se desvălui, d. Winkle luă un aer teribil şi spuse că era deplin satisfăcut ; însă făcu această declaraţie totodată cu un aer de natură să-l convingă, fără doar şi poate, pe d. Dowler că, dacă nu ar fi fost satisfăcut, s'ar fi întâmplat ceva oribil, dezastruos. D. Dowler păru cât se poate de mişcat de mărinimia şi bunăvoinţa lui, şi ambii beligeranţi se despărţiră până a doua zi cu o sumedenie de asigurări de prietenie eternă.

Era aproape douăsprezece şi jumătate, d. Winkle gusta de vreo douăzeci de minute voluptatea primului somn, când îl trezi deodată o bătaie puternică în uşa odăii şi care, fiind repetată cu şi mai multă străşnicie, îl sili să svâcnească din pat şi să întrebe neliniştit cine e şi ce vrea.

— Vă rog, domnule, răspunse vocea servitoarei, e un tânăr care doreşte să vă vadă îndată.

— Un tânăr ! exclamă d. Winkle.

— Nu încape nicio îndoială în privinţa asta, dom'le, răspunse altă voce prin gaura cheii ; şi dacă tânărul în chestie nu e primit fără întârziere, să nu vă miraţi

dacă picioarele lui au să intre la dumneavoastră înaintea capului.

După aceste cuvinte, străinul lovi uşor cu piciorul în partea de jos a uşii, ca pentru a da mai multă greutate şi a accentua observaţia sa.

— Tu eşti, Sam ? întrebă d. Winkle sărind din pat.

— Nu poci pentruca să recunoşti pe-un gentelman fără să-l vezi la faţă, răspunse dogmatic vocea.

Nemaiavând îndoieli asupra identităţii tânărului, d. Winkle trase zăvoarele şi deschise. D. Samuel Weller dădu buzna repede, încuie uşa la loc, bägă chibzuit cheia în buzunarul vestei şi, după ce-l examină pe d. Winkle din creştet până'n tălpi, îi spuse :

— Da ştiu că ne-ai făcut-o, dom'le !

— Ce vrei să spui cu asta, Sam ? întrebă d. Winkle cu indignare ; să ieşi, domnule, numaidecât de-aici ; ce'nseamnă asta, domnule ?

— Ce'nseamnă ? Asta-i culmea ridichilor, cum a zis o fată când s'a răstit la plăcintar după ce el i-a vândut o plăcintă cu carne de porc care avea numai seu înăuntru. Ce'nseamnă ? Asta-i bună ! Ei, asta-i bună !

— Descuie uşa şi şterge-o din cameră pe dată, domnule ! zise d. Winkle.

— Am să ies din camera asta, dom'le, taman când o să ieşi şi dumneata, răspunse Sam cu voce impunătoare, aşezându-se grav. Dacă o să crez că e nevoie să vă duc în cârcă, firește, o să ies puţintel mai înaintea dumneavoastră. Da daţi-mi voie să nădăjduesc că n'o să mă siliţi să iau măsuri istreme, şi când spun asta mi-amintesc de un nobel domn care zicea odată unei stridii îndărătnice când nu vrea să iasă din scoică, măcar că o înţepa cu acul, aşa că el, în consecinţă, se temea c'o să fie nevoit s'o strivească în uşă.

După cuvântarea aceasta, neobişnuit de lungă din partea lui, d. Weller îşi propti mâinile pe genunchi şi-l privi pe d. Winkle în faţă, cu o expresie pe care se putea citi lesne că nu avea câtuşi de puţin chef să glumească.

— Eşti, nu zău, un om detreabă, dom'le, şi cu toate astea — continuă d. Weller dojenitor — îi daţi de lucru lu stimatu nostru stăpân cu tot soiu de parascovenii, atunci când el s'a hotărît să facă orice pentru prinţi-

puri. Eşti mai rău decât Dodson, dom'le ; şi cât despre Fogg, crez că e un înger pe lângă dumneata.

Insoţind ultima-i sentinţă cu câte o plesnitură teatrală cu palma pe genunchi, d. Weller îşi încrucişă braţele cu o privire de mare dispreţ şi se răsturnă pe scaun, ca pentru a aştepta apărarea criminalului.

— Bunul meu Sam, spuse d. Winkle întinzându-i mâna — dinţii îi clănţăneau în timp ce vorbea, căci stătuse în picioare, în cămaşa de noapte, pe toată durata cuvântării d-lui Weller — bunul meu Sam, respect devotamentul tău pentru admirabilul meu prieten, şi sunt într'adevăr foarte mâhnit că am sporit motivele lui de nelinişte. Haide, Sam, hai !

— Bine, răspunse Sam cu ton morocănos scuturând totuşi cu respect mâna ce-i era oferită : da, aşa se cade să fiţi, şi-mi pare bine că v'aţi dat pe brazdă. Cât o să-mi stea în putere, n'am să las pe nimeni să-l necăjească pe jupân, şi cu asta am isprăvit.

— Desigur, Sam, zise d. Winkle. Iar acum du-te la culcare ; mai vorbim mâine dimineaţă.

— Imi pare foarte rău, dom'le, nu poci ca să mă duc la culcare.

— Nu poţi să te duci la culcare ? repetă d. Winkle.

— Nu, răspunse Sam clătinând din cap ; nu se poate.

— Nu cumva vrei să spui că pleci înapoi în noaptea asta ? exclamă d. Winkle cu multă uimire.

— Nu, dom'le, afară numai dacă doriţi neapărat dumneavoastră, însă nu trebue să părăsesc odaia. Porunca lui jupânu a fost catigorică.

— Fleacuri, Sam ! Eu trebue să rămân aici, două-trei zile, şi, mai mult decât atât, va trebui să rămâi şi tu Sam ca să mă ajuţi să mă întâlnesc cu o tânără domnişoară Allen. Iţi aminteşti de ea ?... Trebue s'o văd, şi vreau s'o văd înainte de a pleca din Bristol.

Insă ca răspuns la toate aceste stăruinţe, Sam continua să clatine din cap cu energie, răspunzând dârz : „Asta nu se poate !"

Totuşi, după multe argumente şi explicaţii din partea d-lui Winkle, după ce acesta îi desvălui în amănunte tot ce se petrecuse în timpul întrevederii cu Dow-

ler, Sam începu să șovăe. La urmă se ajunse la un compromis ale cărui principale condiții au fost:

Sam se va retrage și-l va lăsa pe d. Winkle nestingherit în posesiunea apartamentului său, cu condiția să aibă permisiunea de a încuia ușa pe dinafară și a lua cheia; bineînțeles, Sam va trebui să deschidă ușa pe dată, în caz de foc sau de alt pericol ce s'ar putea ivi. D. Winkle va scrie a doua zi d-lui Pickwick o scrisoare ce-i va fi dusă de Dowler și prin care îi va cere, pentru Sam și pentru el, îngăduința de-a rămâne la Bristol ca să urmărească scopul indicat mai înainte. Il va ruga deasemenea să răspundă la scrisoare cu primul poștalion; și, dacă răspunsul va fi favorabil, numitele părți vor rămâne în consecință la Bristol, iar dacă nu, la primirea scrisorii se vor înapoia la Bath numaidecât. In sfârșit, d. Winkle se angaja pe cuvânt de onoare să nu caute în răstimp să fugă nici pe fereastră, nici pe coș, sau cine știe pe ce altă cale. Și, fiind de comun acord asupra acestor stipulațiuni, Sam încuie ușa și plecă.

Ajunsese la ultimele trepte, când se opri și scoase cheia din buzunar.

— Ia stai! Am uitat ca pământu să-i dau una la cap, rosti Sam, gata-gata să se întoarcă. Jupânu mi-a spus pe șleau s'o fac. Prost al naibii ce sunt! Eh, n'are a face, glăsui Sam venindu-i inima la loc. O să poci face treaba asta foarte bine și mâine dimineață.

Vădit consolat de această reflecție, d. Weller puse din nou cheia în buzunar și, coborînd ultimele trepte, fără să-și mai frământe conștiința, se cufundă curând, ca și ceilalți locatari ai casei, într'un somn adânc.

CAPITOLUL XXXIX

D. Samuel Weller, căruia i s'a încredințat o misiune de dragoste, purcede la îndeplinirea ei. Se va vedea mai departe cu ce succes.

Toată ziua următoare, Sam avu ochii ațintiți asupra d-lui Winkle, hotărît să nu-l piardă o clipă din vedere până nu va fi primit instrucțiuni precise dela

stăpânul său. Oricât de neplăcută îi fu d-lui Winkle severa vigilenţă a lui Sam, gândi că era mai bine s'o suporte decât, împotrivindu-se, să se expună a fi luat cu forţa ; căci d. Weller nu o singură dată îi dăduse limpede să înţeleagă că simţământul strict al îndeletnicirilor sale îl va sili să adopte această conduită. Sunt puţine motive să ne îndoim că Sam ar mai fi stat mult pe gânduri să-l aducă pe d. Winkle înapoi la Bath, legat fedeleş, dacă răspunsul prompt dat de d. Pickwick biletului trimis prin Dowler, nu l-ar fi împiedicat să mai ia asemenea măsuri. Intr'un cuvânt la orele opt seara, d. Pickwick în persoană intră în sala de mese a hotelului *Tufişul* şi spuse zâmbind lui Sam, spre marea lui uşurare, că s'a purtat foarte bine şi că nu mai e nevoie să stea de pază.

— Am socotit că e mai bine să vin eu în persoană, rosti d. Pickwick adresându-se d-lui Winkle, în timp ce Sam îl descotorosea de redingotă şi de fular, pentru a mă încredinţa, înainte de a consimţi să-l foloseşti pe Sam în chestiunea la care te-ai referit, că intenţiile dumitale asupra tinerei persoane sunt cinstite şi serioase.

— Sunt serioase, din toată inima... din suflet, declară d. Winkle cu multă energie.

— Aminteşte-ţi, Winkle, reluă d. Pickwick cu ochi strălucitori, că am întâlnit-o la admirabilul şi ospitalierul nostru prieten Wardle. Ar însemna să-i răsplătim rău ospitalitatea purtându-te cu uşurinţă, fără cuvenita consideraţie, faţă de sentimentele tinerei lui prietene. Aşa ceva n'aş îngădui, domnule ; n'aş îngădui.

— Nici nu-mi trece prin minte ; câtuşi de puţin ! exclamă d. Winkle cu însufleţire. Am chibzuit vreme îndelungată şi simt că fericirea mea e legată de fiinţa ei.

— Iată ce vasăzică a pune toate ouăle într'un coş, interveni Sam cu un zâmbet plin de simpatie.

Auzind întreruperea, d. Winkle luă un aer serios, iar d. Pickwick, iritat, îşi sfătui servitorul să nu glumească cu unul dintre cele mai bune simţăminte ale

firii noastre, la care Sam răspunse „că n'ar fi glumit dacă ar fi ştiut care e alea ; se egzistă atâtea bunătăţi d'astea că abia putea să se dumirească atunci când i se vorbea de ele".

După aceea, d. Winkle povesti ce s'a petrecut între el şi d. Ben Allen cu privire la Arabella. Spuse că scopul său actual e de a avea o întrevedere cu tânăra făptură şi de-ai destăinui pe faţă pasiunea sa. In sfârşit, declară că locul deţinerii ei i se părea a fi prin împrejurimile dunelor, aşa cum reieşea oarecum din unele insinuări obscure ale numitului Ben Allen ; însă atâta tot a putut să afle sau să bănuiască.

In ciuda puţinătăţii informaţiilor sale, hotărîră ca Sam să plece a doua zi într'o expediţie de descoperire. Hotărîră deasemenea că d. Pickwick şi d. Winkle, care aveau mai puţină încredere în iscusinţa lor, se vor plimba în răstimp prin oraş şi vor intra ca din întâmplare, în cursul zilei, la d. Bob Sawyer cu speranţa de a afla ceva despre tânăra domnişoară.

Ca atare, Sam Weller porni în cercetare a doua zi dimineaţă, fără să-l sperie câtuşi de puţin perspectiva descurajatoare ce-l aştepta. Umblă din stradă în stradă — era cât pe aci să spunem că a urcat şi coborît dealuri, numai că drumul până la Clifton merge la deal — fără a întâlni ceva şi pe cineva care să-l lumineze cât de cât. Avu numeroase convorbiri cu rândaşi care duceau caii la plimbare, cu dolci care scoteau copiii în uliţă, însă nu putut să afle, dela nimeni nimic în legătură cu obiectul anchetei sale istete. Erau în multe case o sumedenie de fete, cele mai multe bănuite cu viclenie de servitori sau servitoare că au pe cineva sau că sunt foarte înclinate a se agăţa de gâtul întâiului venit dacă li s'ar fi oferit prilejul. Dar cum niciuna dintre aceste fete nu era d-şoara Arabella Allen, informaţiile îl lămureau buştean pe Sam.

Işi continuă drumul printre dune, luptând împotriva unui vânt puternic, şi întrebându-se dacă, în ţinutul ăsta, e totdeauna nevoie să-ţi ţii pălăria cu amândouă mâinile. Ajunse într'un loc umbrit unde se găseau, răzleţite, câteva vilişoare liniştite şi retrase. La capătul unei lungi fundături, în dreptul porţii unui

grajd, un rândaș în haine de lucru trândăvea cu o lopată și o roabă, căutând parcă să se convingă singur că făcea o treabă de folos. Ne îngăduim să remarcăm, cu această ocazie, că rareori am văzut un rândaș lângă un grajd, care, în momentele lui de lenevie, să nu fie mai mult sau mai puțin victima amintitei iluzii.

Sam chibzui că ar putea vorbi cu rândașul acesta așa cum vorbise și cu alții — cu atât mai mult cu cât era ostenit de umblet, iar în dreptul roabei se afla un bolovan mare. Merse agale până în fundul ulicioarei și, așezându-se pe piatră, începu vorba cu admirabila naturalețe care-i caracteriza.

— 'mneața, bătrâne! spuse el.

— Vrei să zici bună ziua? replică rândașul aruncându-i o privire îmbufnată.

— Ai dreptate, bătrâne, vreau să zic bună ziua, spuse Sam. Cum te simți?

— Eh! deloc mai bine de când te văd pe matale, îi răspunse posomorît rândașul.

— E foarte ciudat... zău, rosti Sam; par'ai fi în al nouălea cer, așa că i se umple inima de bucurie omului când te vede.

La auzul acestor cuvinte, rândașul îmbufnat păru mai îmbufnat, dar nu îndeajuns ca să producă vreo impresie asupra lui Sam, care îl întrebă îndată, cu mult interes, dacă stăpânul lui nu e un domn Walker.

— Nu, nu-i, răspunse rândașul.

— Nici Brown, îmi închipui?

— Nu, nu-i el.

— Nici Wilson?

— Nu, nici ăsta.

— A, atunci m'am înșelat, care el n'a avut cinstea să mă cunoască cum credeam la început. — Nu sta afară pentru mine din politeță, îi strigă Sam după ce rândașul își băgase roaba înăuntru și se pregătea să închidă poarta. Nu te sinchisi de mine, că te scuzarisesc, bătrâne.

— Ți-aș sparge capul și pentru o lețcaie chioară, spuse rândașul cel îmbufnat închizând o latură a porții.

— Nu poci să-l dau pentru atâta lucru, declară Sam; ar costa pe puţin leafa dumitale pe toată viaţa, şi încă ar însemna că e prea ieftin. Spune complimenturi acasă. Zi-le să nu mă aştepte cu masa şi nici să-mi puie ceva la o parte căci s'ar răci pân' mă'napoiez.

Ca răspuns la toate acestea, rândaşul care devenea tot mai furios, mormăi o dorinţă nelămurită de a vătăma o anumită ţeastă. Dispăru, totuşi, fără să-şi înfăptuiască dorinţa, trântind cu mânie poarta în urma sa şi neluând în seamă cererea călduroasă a lui Sam care îl ruga să-i lase o şuviţă de păr ca amintire.

Sam rămăsese pe bolovan şi medita la ce s'ar cuveni să mai facă. Intocmise în minte un plan: să bată la toate porţile, pe o rază de cinci mile de jur-împrejurul Bristolului, socotindu-le una peste alta la o sută cincizeci, două sute pe zi, pentru ca astfel să dea de d-şoara Arabella Allen, când deodată întâmplarea îi aruncă în cale ceeace ar fi putut să caute zadarnic un an întreg.

In fundătura unde se aşezase Sam, se deschideau trei sau patru porţi, aparţinând tot atâtor case care, deşi izolate unele de altele, nu erau totuşi despărţite decât de grădini. Cum grădinile erau mari şi plantate îmbelşugat cu pomi, casele se aflau nu numai depărtate, dar cele mai multe dintre ele nu se vedeau aproape deloc. Sam stătea cu ochii aţintiţi asupra grămezii de gunoi din faţa porţii învecinată cu aceea prin care dispăruse rândaşul îmbufnat, cugetând adânc la greutăţile acţiunii sale, când poarta se deschise, şi prin ea ieşi o servitoare să scuture nişte preşuri în uliţă.

Sam era aşa de cufundat în gânduri că, foarte probabil s'ar fi mărginit să înalţe capul şi să observe doar că tânăra femeie părea foarte drăguţă, dacă simţămintele lui de galanterie n'ar fi fost răscolite puternic văzând că nu o ajută nimeni pe sărăcuţa, şi că preşurile păreau prea grele pentru puterile ei. D. Weller era un gentleman foarte galant în felul său. De îndată ce văzu cum stau lucrurile, se ridică brusc de pe bolovan şi înaintă spre fată.

— Draga mea, spuse el cu ton respectuos, o să te urîţeşti din cale-afară dacă scuturi singură covoarele astea. Dă-mi voie să-ţi ajut.

Fata, care se prefăcuse că nu știa de prezența unui domn lângă dânsa, se întoarnă auzind cuvintele lui Sam — firește, cu intenția (cum mărturisi mai târziu) să refuze ajutorul unui străin — dar, în loc de a răspunde, tresări, se trase înapoi și scoase un țipăt ușor pe care se strădui în zadar să-l rețină. Sam nu fu mai puțin turburat, când în înfățișarea drăgălașei subrete recunoscu trăsăturile Valentinei lui, drăguța servitoare dela d. Nupkins.

— A, Mary, draga mea! exclamă Sam.

— Ia te uită, domnu Weller! Cum sperii dumneata oamenii!

Sam nu răspunse prin vorbe tânguitului ei, și nu putem preciza ce anume răspuns a dat. Știm numai că, după o scurtă pauză, Mary strigă: „Isprăvește odată, dom'le Weller!" și că pălăria lui Sam căzuse cu câteva clipe mai înainte — semne după care avem toate motivele să ne închipuim că o sărutare sau chiar mai multe fuseseră schimbate între ambele părți.

— Da cum ai venit aici? întrebă Mary când conversația, astfel întreruptă, fu reluată.

— Vezi bine că am venit aici ca să te caut, draga mea, răspunse d. Weller îngăduind măcar odată pasiunii s'o ia înaintea adevărului.

— Și cum de ai știut că eram aici? Cine ți-a spus că am intrat la alți stăpâni din Ipswich și că pe urmă ei au venit aici? Cine ți-a spus, domn'le Weller?

— A, da! glăsui Sam cu o privire șireată; asta e chestia: cine mi-a spus.

— Nu cumva domnu Muzzle?

— O nu! replică Sam cu o clătinare solemnă din cap; nu el.

— Poate bucătăreasa?

— Firește că ea.

— Așa ceva nu mi-ar fi dat prin minte! exclamă Mary.

— Nici mie, spuse Sam. Dar, Mary, draga mea — aci glasul lui Sam deveni foarte afectuos — Mary, draga mea, am pe cap o treabă foarte urgentă. Un prieten al stăpânului meu, domnu Winkle — îți amintești de el?

Ala cu fracul verde? A, da, mi-aduc aminte!

— Bun. S'a îndrăgostit la toartă şi e într'un hal fără hal.

— I-auzi! exclamă Mary.

— Da, urmă Sam; asta însă n'ar fi nimic dacă am putea măcar s'o găsim pe tânăra domnişoară.

Atunci, cu multe abateri asupra frumuseţii personale a Maryei şi asupra chinurilor de negrăit suferite de el de când n'a mai văzut-o Sam istorisi cu fidelitate starea nenorocită a d-lui Winkle.

— Nu mai spune! Nu mi-aşi fi închipuit, declară Mary.

— De bună seamă, reluă Sam: nimeni nu şi-ar fi închipuit şi nici de-acum încolo n'o să-şi poată închipui cineva, iar pe mine, uite-mă aici, umblând mereu ca jidovul rătăcitor — un sportiv de care poate că ai auzit, dragă Mary, care a făcut prinsoare că merge toată vremea şi nu doarme niciodată — în căutarea acestei domnişoare Arabella Allen.

— Domnişoara cum? întrebă foarte uimită.

— Domnişoara Arabella Allen.

— Dumnezeule mare! strigă Mary arătând poarta pe care rândaşul îmbufnat o închisese. E chiar în casa asta. Locueşte aici de şase săptămâni. Camerista lor mi-a povestit toată chestia în faţa spălătoriei, într'o dimineaţă pe când familia dormea încă.

— Cum? Poarta de alături?

— Intocmai.

D. Weller se simţi aşa de copleşit la auzul acestei veşti, încât se agăţă de frumoasa Mary pentru a-şi căuta un sprijin, şi câteva mici mărturii de dragoste se schimbară între dânşii înainte ca el să-şi vină îndeajuns în fire pentru a se înapoia la subiectul cercetărilor sale.

— Ei bine, glăsui Sam în cele din urmă, dacă nici asta nu pune capac la toate, atunci... cum a zis primarele din Londra când întâiul secretar de stat a băut un pahar după masă în sănătatea primăresei. Tocmai aici să locuiască, şi eu să n'am habar! Auzi, umblu de-o zi întreagă fără să dau de ea ca să-i aduc o veste.

— A, făcu Mary, nu poci pentru ca să i-o spui acum, căci nu se plimbă prin grădină decât seara, doar câteva minute. Nu iese niciodată fără bătrâna doamnă.

Sam chibzui câteva clipe şi, în cele din urmă, întocmi următorul plan de acţiune: să se înapoieze pe înserate, atunci când Arabella îşi făcea plimbarea obişnuită. După ce Mary îl va lăsa să intre în grădina casei în care locuia ea, el va sări peste zid sub crengile atârnate ale unui păr stufos care îl va feri să fie zărit de departe, apoi, aflându-se acolo, îi va împărtăşi vestea şi va căuta să obţină pentru d. Winkle o întrevedere, a doua zi la aceeaşi oră.

După ce ticlui la iuţeală programul, o ajută pe Mary să scuture covoarele lăsate atâta timp uitării.

Nu e, după cum s'ar părea, un lucru tocmai nevinovat scuturarea covoarelor; sau, cel puţin, dacă nu e un rău mare în a le scutura, este foarte primejdios să le împăturești. Câtă vreme numai le scuturi, câtă vreme ambele părţi sunt la un capăt şi la celălalt al covorului, departe, distracţia e cât se poate de nevinovată. Dar când începi să strângi covorul, şi când distanţa se micşorează treptat dela o jumătate la un sfert, apoi la o optime, apoi la o şaisprezecime, apoi la treizeci şi două zecimi, în cazul când covorul e destul de lung, lucrul devine periculos. Nu ştim exact câte covoare au fost împăturite cu prilejul acesta, dar ne putem îngădui să afirmăm că, la fiecare covor, Sam a sărutat-o pe nostima subretă.

D. Weller se desfătă cu moderaţie la cârciuma cea mai apropiată şi reveni în fundătură abia pe înserate. Fu introdus de Mary în grădină, şi, după ce în câteva rânduri ea îl făcu atent să aibă grijă a-şi păzi mădularele şi gâtul, Sam se urcă în păr, aşteptând sosirea Arabellei.

Rămase acolo atât de îndelungă vreme, fără ca evenimentul atât de aşteptat să se producă, încât începuse a crede că aştepta deasurda, când auzi pe prundiş un sgomot uşor de paşi şi, îndată apoi, o zări chiar pe Arabella care mergea îngândurată prin grădină. De îndată ce fata ajunse aproape sub copac, Sam, care dorea să-l indice cu binişorul prezenţa sa, începu să

scoată niște sunete drăcești, asemănătoare acelora pe care le-ai auzi, fără îndoială, dela o persoană ce a suferit simultan, în copilărie, de gâlci, difterie și tuse măgărească.

Tânăra domnișoară aruncă o privire speriată spre locul de unde porneau groaznicele sunete, și înfricoșarea ei dela început rămânând aceeași, fără să se micșoreze câtuși de puțin la vederea unui om printre crengi, cu siguranță că ar fi fugit și ar fi ridicat casa în picioare, dacă, din fericire, frica nu i-ar fi paralizat toate mișcările și n'ar fi silit-o să se așeze pe-o bancă, aflată, spre norocul ei, întâmplător acolo.

— Uite-o, că se duce! își spunea Sam buimac. Ce belea că creaturile astea tinere vrea totdeauna să leșine când nu trebue! Hei, duduiță... domnișoară doftoriță... doamnă Winkle, potoliți-vă!

Că numele magic al d-lui Winkle, prospețimea aerului, sau vreo amintire în legătură cu vocea lui Sam au înviorat-o pe Arabella — lucrul nu are importanță. Ea înalță capul și întrebă cu glas gingaș:

— Cine e? Ce poftești?

— Sst! răspunse Sam, cățărându-se pe zid și ghemuindu-se în cel mai mic spațiu cu putință; nu sunt decât eu, domnișoară, eu sunt.

— Servitorul domnului Pickwick! exclamă Arabella cu însuflețire.

— Chiar el, domnișoară. Uite, domnu Winkle e cât pe aci să-și ia lumea'n cap de atâta amărăciune.

— Vai! glăsui Arabella apropiindu-se de zid.

— Da, domnișoară, urmă Sam. Gândeam c'o să-l punem, vrând-nevrând, în cămașă de forție, azi noapte. Toată ziua a bătut câmpii și zice că de nu vă vede până mâine seară, își face de petrecanie cine știe cum, dacă nu cumva și-o atârna un pietroi de gât și s'o svârli în apă!

— Ah, nu, nu, domnule Weller! exclamă Arabella frângându-și mâinile.

— Așa zice el, domnișoară, replică Sam cu nepăsare. E un om care se ține de vorbă, și îmi dau cu ideea c'o s'o facă. A aflat totu dela doftorul cu bicicleta pe nas.

— Dela fratele meu! exclamă Arabella, începând să se dumirească din spusele lui Sam.

— Nu prea știu care e fratele dumitale, domnișoară. Ala mai nesuferitu dintre amândoi?

— Da, da, domnule Weller. Spune mai departe, grăbește-te, te rog.

— Ei bine, domnișoară, a aflat dela el totu! și jupânu-meu e de părere că dacă nu-l vedeți cât mai repede, doftoru de care am pomenit o să tragă în el atâta plumb că o să-i strice bila de nici în spirt n'o să i-o mai poată păstra după aia.

— Vai, doamne, ce să fac ca să preîntâmpin o nenorocire ca asta?! exclamă Arabella.

— Toată pricina e bănuiala unei legături mai vechi, rosti Sam. Ai face mai bine ca să-l vezi, domnișoară.

— Dar unde? Cum? strigă Arabella. Nu îndrăznesc să ies din casă singură. Fratele meu e așa de rece cu mine, așa de nedrept! Știu cât de ciudat poate să pară că-ți vorbesc astfel, domnule Weller, dar sunt tare nefericită, tare nefericită!...

Și biata Arabella se porni pe un plâns amar, iar Sam deveni cavaler:

— Ciudat-neciudat, declară el cu aprindere, tot ce poci spune e că nu numai că-s gata, dar mi-am pus în gând să fac orice ca să potolesc lucrurile și, dacă e nevoie de cineva care să arunce pe fereastră pe unu din doftori, eu sunt ăla.

Grăind astfel, și pentru a demonstra că e gata să treacă numaidecât la fapte, Sam Weller își suflecă mânecile, cât pe-aci să cadă de pe zid.

Oricât de măgulitoare ar fi fost această mărturisire a unor bune intenții, Arabella refuză să recurgă la ele. (A naibii chestie! gândea Sam). O vreme ea se împotrivi cu îndârjire să acorde d-lui Winkle întrevederea cerută de Sam în chip așa de patetic; dar în cele din urmă, când conversația amenința să fie întreruptă de sosirea neașteptată a altei persoane, Arabella îi dădu repede de înțeles, cu multe expresii de recunoștință, că n'ar fi imposibil să se afle în grădină, a doua zi, o oră mai târziu. Sam pricepu perfect; iar Arabella, dăruindu-i unul dintre cele mai dulci surâ-

suri, se depărtă cu paşi sprinteni şi graţioşi, lăsându-l pe d. Weller într'o vie admiraţie a farmecelor ei, atât spirituale cât şi trupeşti.

După ce coborî teafăr de pe zid, Sam nu uită să consacre câteva minute chestiunilor sale personale, în acelaş departament ; pe urmă, se înapoie direct la hotelul *Tufişul* unde absenţa lui prelungită prilejuise multe supoziţii şi oarecare nelinişte.

— Va trebui să avem mare grijă, spuse d. Pickwick după ce ascultară cu luare-aminte istorisirea lui Sam ; nu în propriul nostru interes, ci pentru tânăra domnişoară. Va trebui ca noi să fim foarte prudenţi.

— *Noi ? !* exclamă d. Winkle cu o pronunţată trufie.

Tonul observaţiei smulse d-lui Pickwick o ochire de scurtă indignare care se topi în expresia bunăvoinţei sale caracteristice când răspunse :

— Da, *noi,* domnule ! Te voi însoţi.

— Dumneata ? ! exclamă d. Winkle.

— Eu, reluă d. Pickwick cu ton blajin. Acordându-ţi întrevederea, tânăra domnişoară a făcut un pas firesc, poate, însă foarte nesăbuit. Dacă sunt de faţă la întâlnire — eu care vă sunt prieten comun şi destul de bătrân spre a fi părintele amândorora — glasul calomniei nu va putea niciodată să se ridice pe urmă împotriva ei.

Vorbind astfel, ochii d-lui Pickwick se iluminară de o adevărată bucurie.

Pe d. Winkle îl mişcă mica dovadă a gingaşei atenţii arătată de d. Pickwick tinerei protejate a prietenului său ; îi luă mâna cu un simţământ de respect care ţinea de veneraţie.

— Vei veni, glăsui d. Winkle.

— Da, spuse d. Pickwick. Sam, pregăteşte-mi redingota şi fularul şi ai grijă să aduci o trăsură la uşă, mâine seară, cât mai devreme, spre a fi siguri că ajungem la timp.

D. Weller duse mâna la pălărie în semn de supunere şi se retrase să facă pregătirile necesare expediţiei.

Trăsura se înfăţişă exact la timpul indicat ; după ce aşeză aşa cum se cădea, pe d. Pickwick şi pe d.

Winkle înăuntru, d. Weller se urcă pe capră lângă vizitiu. Coborîră, precum se înţeleseseră, la vreun sfert de milă de locul întâlnirii şi, rugându-l pe vizitiu să-i aştepte până s'or întoarce, făcură restul drumului pe jos.

In acest moment al acţiunii lor, d. Pickwick scoase dintr'un buzunar, zâmbind şi dând semne de mulţumire lăuntrică, un mic felinar orb pe care şi-l procurase anume. Explica în mers d-lui Winkle, spre marea uimire a rarilor trecători cu care se întâlneau pe drum, ingeniozitatea mecanismului.

— M'aş fi simţit mai bine dacă aveam aşa ceva şi cu prilejul ultimei mele expediţii nocturne în grădina pensionului — nu-i aşa, Sam ? spuse d. Pickwick întorcându-se bine dispus spre servitorul care mergea greoi în urmă.

— Foarte drăguţe lucruri când omul ştie să se slujească de ele, dom'le ; dar dacă nu vrei să fii văzut, crez că ele-i mai de folos dacă are lumina stinsă decât aprinsă.

D. Pickwick fu vădit surprins de observaţia lui Sam, căci băgă felinarul în buzunar şi continuă să meargă în tăcere.

— Pe aici, dom'le, murmură Sam. Daţi-mi voie s'o iau înainte. Uite ulicioara, dom'le.

Intrară pe ulicioară şi, deoarece era destul de întunecoasă, astfel că orbecăiau în întuneric, d. Pickwick scoase în vreo două rânduri felinarul din buzunar, aruncând înaintea lor o mică fâşie de lumină, foarte strălucitoare pe o rază ca de jumătate de metru. Era foarte hazlie la vedere, dar părea că singurul ei efect era de a face şi mai adâncă bezna din juru-le.

Ajunseră în cele din urmă la bolovanul pe care Sam aşeză pe stăpânul său şi pe d. Winkle, în timp ce el avea să facă o recunoaştere spre a se încredinţa că Mary îi aşteaptă.

După o absenţă de cinci sau zece minute, Sam se înapoie spunând că poarta e deschisă şi că totul pare în regulă. D. Pickwick şi d. Winkle îl urmară tiptil ; curând ajunseră în grădină. Şopăiră tustrei : sst !

sslt ! de mai multe ori ; pe urmă nu mai ştiură ce anume au de făcut.

— Mary, domnişoara Allen e în grădină ? întrebă d. Winkle foarte agitat.

— Nu ştiu, domnule, răspunse nostima servantă. Cel mai bun lucru e să vă urce domnu Weller în pom, şi poate că d. Pickwick va avea bunătatea să vadă de nu vine nimeni pe ulicioară, în vreme ce eu o să stau de pază în capătul ălălalt al grădinii. Dumnezeule, ce e asta ?

— Afurisitul de felinar care e o pacoste pe capul nostru ! strigă Sam înciudat. Luaţi seama la ce faceţi, dom'le ; văz că trimeteţi o dâră de lumină drept în fereastra salonului din dos.

— Vai de mine ! exclamă d. Pickwick întorcând brusc felinarul. N'am făcut într'adins.

— Acum, uite că luminaţi casa de alături, dom'le, spuse Sam cu dojană.

— Dumnezeule sfinte ! exclamă d. Pickwick întorcându-se iarăşi.

— Uite că luminaţi grajdul, şi-o să se crează că a luat foc, zise Sam. Astupaţi-l, dom'le ; nu puteţi ?

— Asta e cel mai extraordinar felinar pe care l-am văzut de când sunt ! exclamă d. Pickwick deadreptul năucit de efectele pe care le produsese fără să vrea. N'am văzut de când mă ştiu oglindă care să se resfrângă aşa de tare.

— E prea tare pentru noi dacă îl ţineţi să lumineze aşa, dom'le, replică Sam în clipa în care, după alte sforţări zadarnice, d. Pickwick izbutea să închidă uşiţa felinarului. Auz paşii tinerei domnişoare, dom'le Winkle ; sus, dom'le !

— Stai, stai ! zise d. Pickwick. Vreau să-i vorbesc eu mai întâi ; ajută-mă, Sam !

— Uşurel, dom'le, răspunse Sam proptindu-şi capul de zid şi făcând din spinarea sa o platformă. Urcaţi-vă pe ghiveciul ăsta, dom'le. Hai, sus !

— Mi-e teamă că o să te lovesc, Sam.

— Nicio grijă, dom'le. Daţi-i o mână de ajutor, dom'le Winkle. Haide, dom'le, haide ; acu-i acu.

Sam vorbea încă în vreme ce d. Pickwick izbutise să se cațăre pe spinarea lui, cu sforțări aproape supranaturale pentru un om la vârsta și cu greutatea sa. Apoi Sam se înălță binișor, și d. Pickwick, prinzându-se bine de coama zidului, pe când d. Winkle îl ținea sdravăn de picioare, putu să ajungă cu ochelarii până deasupra.

— Draga mea, spuse d. Pickwick privind peste zid și zărind-o în partea cealaltă pe Arabella, nu-ți fie frică, draga mea, sunt eu.

— O, vă implor, domnule Pickwick, plecați! Spuneți-le să plece; sunt așa de înfricoșată! Dragă domnule Pickwick, nu mai stați acolo; veți cădea și vă veți pricinui moartea, sunt sigură.

— Haide, copilă dragă, nu-ți fie frică, reluă d. Pickwick încurajator. N'ai nici cel mai mic motiv să te sperii, te'ncredințez. Ține-te bine, Sam! continuă el privind în jos.

— E în regulă, dom'le, replică d. Weller. Insă nu zăboviți mai mult decât e nevoie; sunteți cam greu, dom'le.

— Incă o clipă, Sam. Doream numai să-ți comunic, draga mea, că nu i-aș fi îngăduit tânărului meu prieten să te vadă în mod clandestin, dacă situația în care te găsești i-ar fi prilejuit o altă cale; și pentru ca nu cumva acest pas necuviincios să-ți pricinuiască vreo neplăcere, draga mea, ci dimpotrivă să te încurajeze, am vrut să-ți comunic că sunt și eu aici. Asta-i tot, draga mea.

— Intr'adevăr, domnule Pickwick, vă sunt foarte îndatorată pentru bunătatea și grija dumneavoastră, răspunse Arabella ștergându-și lacrimile cu batista.

Ar fi spus mai multe, fără îndoială, în eventualitatea când nu ar fi dispărut cu mare repeziciune capul d-lui Pickwick care, făcând un pas greșit pe umărul lui Sam, se pomeni deodată la pământ. Se ridică totuși peste o clipă și, spunându-i stăruitor d-lui Winkle să grăbească întrevederea, alergă în capătul ulicioarei pentru a sta de strajă cu tot curajul și toată înflăcărarea unui tânăr. Insuflețit de imboldul primit, d. Winkle fu pe zid

cât ai clipi din ochi ; se opri doar ca să-l îndemne pe Sam să-l aibă în grijă pe stăpân.

— Fiţi pe pace, dom'le ; am grijă.

— Unde este ? Ce face ?

— Dumnezeu să-i binecuvânteze cipicii ! replică Sam, privind spre poarta grădinii. Face de pază în ulicioară cu felinarul orb ca un drăgălaş Guy Fewkes [1]. De când mama m'a făcut n'am văzut o criatură mai încântătoare ! Să mă bată dumnezeu dacă inima dumnealui n'a venit pe lume cel puţin cu douăzeci şi cinci de ani mai târziu decât corpul.

D. Winkle nu aşteptase să audă elogiul făcut prietenului său, — sărise de pe zid, se aruncase la picioarele Arabellei şi pleda sinceritatea pasiunii sale cu o elocinţă demnă chiar de d. Pickwick.

Pe când lucrurile acestea se întâmplau sub cerul liber, un domn de-o anumită vârstă, cu preocupări ştiinţifice, stătea în biblioteca sa, la două-trei case mai încolo, scriind un tratat de filosofie şi îndulcindu-şi din când în când gâtlejul şi lucrul cu un pahar din vinul de Bordeaux, ce se afla alături de el, într'o venerabilă sticlă. In chinurile compunerii, domnul în vârstă privea uneori covorul, uneori tavanul, uneori peretele ; iar când nici covorul, nici tavanul, nici peretele nu-i dădeau gradul necesar de inspiraţie, se uita pe fereastră.

Intr'una din aceste pauze ale creaţiei, savantul privea, dus pe gânduri, în bezna de afară, când fu nespus de surprins remarcând o lumină strălucitoare ce luneca prin aer, la o mică distanţă de pământ, şi care dispărea aproape instantaneu. In răstimp de câteva secunde, fenomenul se repetase, nu odată, nu de două, ci de mai multe ori.

In cele din urmă, savantul puse pana jos şi începu să mediteze asupra cauzelor naturale cărora puteau fi atribuite aceste arătări.

Nu erau meteori : luceau prea jos ; nu erau licurici : sclipeau prea sus. Nu erau luminiţe ademenitoare de vrajă, nu erau insecte fosforice, nu erau focuri de arti-

[1] Conducătorul unui complot sub Iacob I (1605) *(n. tr.)*.

ficii. Ce puteau să fie? Vreun uimitor, extraordinar fenomen al naturii pe care niciun filosof nu-l mai văzuse; ceva ce-i fusese sortit numai lui să descopere şi care, cules de el pentru folosul posterităţii, îi va imortaliza numele. Copleşit de aceste idei, savantul luă din nou pana, şi împărtăşi hârtiei o sumedenie de note asupra acestor nemaipomenite arătări, cu data, ziua, ora, minutul, secunda precisă când fuseseră vizibile, toate constituind primele elemente ale unui voluminos tratat, rezultatul unor cercetări trudnice şi al unor cunoştinţe temeinice, care îi va uimi pe toţi savanţii în materie de meteorologie ce au existat cândva în ţinuturile civilizate de pe faţa pământului. Îmbătat de contemplarea viitoarei sale măreţii, savantul se răsturnă în jilţ. Misterioasa lumină reapăru, mai strălucitoare decât până atunci, dansând după câte se părea, din susul în josul ulicioarei, trecând de pe o parte pe alta şi mişcându-se într'o orbită la fel de bizară ca şi a cometelor.

Savantul era burlac: neputându-şi chema nevasta să-i stârnească uimirea, sună şi-şi chemă servitorul.

— Pruffle, îi zise omul de ştiinţă, se petrece în noaptea asta, în aer, ceva nemaipomenit. Ai văzut asta?

Şi arăta pe fereastră, razele luminoase ce reapăruseră.

— Da, dom'le.

— Şi ce părere ai, Pruffle?

— Ce părere am eu, dom'le?

— Da. Ai fost crescut la ţară; care crezi că e cauza acestor lumini?

Omul de ştiinţă aştepta zâmbitor, bănuind că Pruffle îi va răspunde că nu cunoaşte cauza acestor fenomene. Pruffle căzu pe gânduri.

— Dom'le, spuse el în sfârşit, îmi închipui că e nişte hoţi.

— Eşti un prost! Poţi să pleci! rosti omul de ştiinţă.

— Vă mulţumesc, dom'le, răspunse Pruffle; şi plecă.

Totuşi, savantul era chinuit de ideea că ingeniosul tratat pe care-l plănuise ar fi cu siguranţă pierdut pen-

tru lume dacă ipoteza iscusitului domn Pruffle n'ar fi rămas înnăbuşită în faşă. Işi puse deci pălăria şi coborî repede în grădină, hotărît să studieze problema din fir-a-păr.

Dar, cu puţin înainte de coborîrea savantului în grădină, d. Pickwick alergase până în fundul ulicioarei, cât putu mai repede, spre a comunica o alarmă neîntemeiată că venea cineva şi deschisese din când în când uşiţa felinarului, ca să nu cadă în şanţ. De cum dădu alarma, d. Winkle coborî de pe zid. Arabella alergă în casă, poarta grădinii fu închisă şi cei trei aventurieri se înapoiau ca vai de lume dealungul ulicioarei, când îi sperie sgomotul pe care îl făcea omul de ştiinţă deschizând poarta grădinii lui.

— Staţi ! murmură Sam care, bine 'nţeles, mergea înainte. Dom'le, arătaţi numai o clipită lumina.

D. Pickwick se execută, şi Sam, văzând un cap de om care, la vreun metru de el, se uita cu băgare de seamă în juru-i, îi dădu cu pumnul o lovitură uşoară izbindu-l de grilaj cu un sunet dogit. După săvârşirea cu iuţeală şi iscusinţă a isprăvii sale, d. Weller îl luă pe d. Pickwick în spate şi-l urmă pe d. Winkle dealungul ulicioarei, cu o repeziciune într'adevăr uimitoare, dată fiind povara ce purta.

— V'aţi venit în fire, dom'le ? întrebă Sam pe stăpânul său când ajunse la capăt.

— Pe deplin... pe deplin, replică d. Pickwick.

— Atunci să mergem, dom'le, glăsui Sam punându-şi stăpânul pe picioare ; veniţi între noi, nu avem mai mult de o jumătate de milă de alergat. Inchipuiţi-vă că trebue să câştigaţi cupa, dom'le. La drum !

Incurajat astfel, d. Pickwick dădu picioarelor sale o cât mai bună întrebuinţare, şi se poate mărturisi în taină că niciodată o pereche de ghete negre n'a măsurat cu mai multă sprinteneală terenul ca ghetele d-lui Pickwick în ocazia aceasta memorabilă.

Trăsura aştepta, cali erau odihniţi, drumul era bun şi vizitiul bine dispus. Sosiră cu toţii teferi la *Tufiş*, mai înainte ca d. Pickwick să fi avut vreme a-şi trage răsuflarea.

— Intrați numaidecât, dom'le, spuse Sam ajutându-și stăpânul să coboare. Nu rămâneți o clipă în stradă după atâta alergătură. Vă rog să mă iertați, dom'le, continuă el ducând mâna la pălărie și adresându-se d-lui Winkle care cobora din trăsură. Nădăjduesc că nu e la mijloc nicio legătură mai veche, dom'le.

D. Winkle strânse mâna umilului său prieten și-i șopti la ureche :

— Merge bine, Sam ; cât se poate de bine.

Atunci d. Weller, în semn de înțelegere, se ciocăni de trei ori peste nas, zâmbi, clipi din ochi, și ridică scara cu o înfățișare care exprima satisfacția cea mai vie.

Cât despre omul de știință, el a demonstrat într'un admirabil tratat că uimitoarele lumini erau efecte ale electricității, și dovedi limpede, istorisind în chip amănunțit, cum un fulger orbitor dansase pe dinaintea ochilor lui când și-a scos capul pe poartă, și cum primise o izbitură care l-a amețit un sfert întreg de oră — demonstrație care a încântat toate Societățile Științifice, el fiind socotit de atunci, pentru vecie, una din luminile științei.

CAPITOLUL XL

Care îl îndreaptă pe d. Pickwick pe o nouă scenă, poate interesantă, a marii drame a vieții.

Restul timpului hărăzit de d. Pickwick șederii sale la Bath se scurse fără nicio întâmplare deosebită. „Trinity Term“ [1] începuse. După o săptămână dela redeschiderea tribunalului, înapoindu-se împreună cu prietenii săi la Londra, d. Pickwick, însoțit, se'nțelege, de Sam, se duse întins la vechea reședință, hotelul *George și Vulturul.*

La trei zile după sosirea lor, exact în clipa când orologiile orașului sunau fiecare orele nouă dimineața,

[1] Sesiunea judecătorească de după vacanța paștelui. *(n. tr.).*

şi toate laolaltă cam nouă sute nouăzeci şi nouă, Sam lua aer în curte ; atunci văzu oprindu-se dinaintea hotelului un vehicul ciudat, vopsit proaspăt, de pe care sări sprinten un domn ciudat ce părea făcut pentru vehicul, după cum vehiculul părea făcut pentru el, şi care dădu frânele unui om rotofei aşezat alături.

Vehiculul nu era propriu zis brişcă, şi nici faeton. Nu era ceeace se chiamă, în termeni de rând, un docar, o trăsură cu coviltir, o diligenţă, nicio cabrioletă; şi totuşi avea câte ceva din toate. Era vopsit într'un galben ţipător pe care se desprindeau în negru hulubele şi obezile roţilor. Vizitiul stătea, potrivit stilului clasic, pe perne grămădite cam la un metru deasupra spătarului. Calul murg era destul de bine legat, însă avea o înfăţişare care nu inspira încredere şi care, pe de altă parte, se potrivea foarte bine cu vehiculul şi stăpânul.

Stăpânul era un om de vreo patruzeci de ani, cu păr negru şi favoriţi pieptănaţi cu îngrijire. Era îmbrăcat deosebit de fastuos, purta o sumedenie de bijuterii, toate cam de trei ori mai mari decât cele pe care le poartă deobicei domnii — şi, colac peste pupăză, era înfăşurat într'o redingotă groasă.

De îndată ce coborî, îşi repezi mâna stângă într'un buzunar al redingotei, pe când cu mâna dreaptă scotea dintr'alt buzunar o batistă de mătase strălucitoare, viu colorată, de care se servi ca să şteargă două-trei fire de praf de pe cizme, mototolind-o apoi în mână şi străbătând curtea cu aer îngâmfat.

In timp ce personajul acesta cobora din trăsură, Sam nu întârzie să observe că alt om — cu o redingotă jerpelită, cafenie, văduvă de mai mulţi nasturi — care până atunci hoinărise pe partea cealaltă, străbătu strada şi rămase neclintit, nu departe de poartă. Având mai mult decât simple bănueli asupra scopului vizitei primului domn, Sam i-o luă înainte la intrarea în hotelul *George şi Vulturul* şi, întorcându-se brusc, se propti în pragul uşii.

— Hei, băiete! zise cu ton poruncitor domnul în redingotă groasă, încercând totodată să-l îmbrâncească pe Sam pentru a-şi face loc.

— Hei, dom'le ! Ce este ? replică Sam îmbrâncindu-l, fără să rămână mai prejos.

— Hehe, băiete, nu-ţi merge cu mine ! ripostă proprietarul redingotei groase, ridicând vocea şi devenind alb ca varul la faţă. Smouch, vino încoa !

— Eh, ce e ? mormăi omul cu redingotă cafenie care, în răstimpul scurtului dialog, dăduse târcoale prin curte.

— Uite, flăcăul ăsta face pe obraznicul, glăsui primul, împingându-l din nou pe Sam.

— Ascultă, lasă prostiile ! mormăi Smouch dându-i lui Sam un brânci mult mai puternic.

Imbrâncitura din urmă avu rezultatul pe care îl aştepta încercatul domn Smouch, căci, pe când Sam, zorit să răspundă acestui compliment, îl izbea de uşă, primul se furişa şi răzbea spre tejghea. Sam se luă îndată după el, schimbând în prealabil cu d. Smouch câteva argumente compuse din epitete.

— Bună ziua, drăguţo, spuse primul adresându-se tinerei fete dela tejghea, cu aerul şi amabilitatea unui puşcăriaş liberat. Unde e camera d-lui Pickwick, drăguţo ?

— Condu-l sus, spuse tânăra fată unui chelner, fără să binevoiască a arunca o a doua privire filfizonului ca răspuns la întrebare.

Chelnerul porni pe scară înainte, însoţit de omul în redingotă groasă ; Sam venea din urmă şi, dealungul scării, se răcorea prin nenumărate gesturi de sfidare şi de dispreţ suprem, spre satisfacţia de neînchipuit a servitorilor şi a altor spectatori ai scenei. D. Smouch, care era turburat de-o tuse răguşită, rămăsese jos şi scuipă în coridor.

D. Pickwick dormea tun în pat, când matinalul vizitator, urmat de Sam, intră în cameră. Sgomotul pe care îl făcură intrând, îl trezi.

— Apa pentru bărbierit, Sam, spuse el de după perdele.

— Da, da, haide de vă bărbieriţi, domnule Pickwick, spuse străinul dând în lături o perdea a patului. Am un mandat de arestare împotriva dumneavoastră, la cererea doamnei Bardell... Poftim mandatul... dela

Curtea Civilă ; uite şi cartea mea de vizită. Imi închipui c'o să veniţi la mine...

Apoi, trimisul şerifului, căci aşa se intitula el, atinse prieteneşte umărul d-lui Pickwick, îşi svârli carta de vizită pe macat şi scoase din buzunarul vestei o scobitoare de aur.

— Mă numesc Namby, continuă trimisul şerifului în timp ce d. Pickwick îşi scotea ochelarii de sub pernă şi-i punea pe nas ca să poată citi carta. Namby, Bell Alley, Coleman Street.

In momentul acesta Sam Weller, care stătuse până atunci cu ochii aţintiţi asupra pălăriei lucitoare din păr de biber a d-lui Namby, îl întrerupse :

— Dumneata eşti Quaker ?

— Am să-ţi arăt eu ce sunt până nu plec, răspunse ofiţerul indignat. Te voi învăţa eu într'o bună zi cum să te porţi, băiete.

— Mulţumesc, replică Sam. Dinspre partea mea, te învăţ numaidecât. Scoate pălăria !

Şi d. Weller expedie, cu un dos de mână, pălăria d-lui Namby în capătul celălalt al odăii — cu atâta violenţă, încât d. Namby fu cât pe ce să-şi înghită scobitoarea de aur.

— Luaţi seama, domnule Pickwick ! strigă ofiţerul buimăcit, trăgându-şi răsuflarea. Am fost atacat în camera dumneavoastră de servitorul dumneavoastră, în exerciţiul funcţiunii mele. Sunt ameninţat ; vă iau martor.

— Nu fiţi martor la nimic, dom'le, întrerupse Sam ; strângeţi din ochi, dom'le ! Imi vine să-l arunc pe fereastră ; păcat însă că n'ar cădea îndeajuns de departe, din cauza acoperişului.

— Sam ! exclamă d. Pickwick supărat, în timp ce servitorul său făcea diverse demonstraţii de ostilitate; dacă mai spui o vorbă, dacă nu-l laşi pe dumnealui în pace, te concediez pe dată.

— Dar, dom'le...

— Taci, şi ridică pălăria !

Cu toată dojana severă a stăpânului, Sam refuză pur şi simplu să ridice pălăria ; şi, cum ofiţerul şerifului era zorit, cataldisi să şi-o ia singur, nu fără

a svârli, în răstimp, asupra lui Sam, un potop de amenințări pe care el le primea cu cea mai mare liniște, mulțumindu-se să atragă atenția că dacă, d. Namby mai are bunătatea să-și pună din nou pălăria, pe cap, i-o va arunca la dracu'n praznic. D. Namby, socotind că o atare operație i-ar produce, poate, unele neajunsuri, nu vru să-i ofere o atare ispită, astfel că-l chemă numaidecât pe Smouch. După ce-l înștiință că e gata captura și că nu mai trebue să aștepte decât îmbrăcarea arestatului, Namby coborî țanțoș scările și plecă. Smouch, după ce-l rugă morocănos pe d. Pickwick să se grăbească cât putea deoarece mai aveau multe de făcut, trase un scaun lângă ușă și stătu acolo până ce clientul isprăvi cu îmbrăcatul. Sam fu expediat atunci să aducă o birjă cu care triumviratul merse în Coleman Street. Din fericire, drumul nu era lung ; căci, pe lângă că d. Smouch nu prea avea darul să întrețină o conversație, tovărășia lui era cât se poate de neplăcută, într'un spațiu îngust, din cauza slăbiciunii fizice de care am pomenit mai înainte.

După ce trăsura coti într'o stradă foarte întunecoasă și îngustă, se opri dinaintea unei case cu zăbrele la toate ferestrele. Ușa principală era decorată cu numele și titlul : *Namby, ofițerul șerifilor din Londra.* Poarta interioară fu deschisă cu o cheie enormă de către un domn care putea să treacă drept un frate gemen, neglijat, al d-lui Smouch, și d. Pickwick fu introdus în salon.

Încăperea, salonul din față, se remarca în special prin nisipul care acoperea podeaua și printr'un miros stătut de tutun. D. Pickwick salută, intrând, trei persoane care se aflau acolo și, după ce îl trimise pe Sam după Perker, se retrase într'un ungher obscur, de unde se uită cu oarecare curiozitate la noii săi tovarăși. Unul dintre ei era un flăcău în vârstă de numai nouăsprezece sau douăzeci de ani care, deși era abia zece dimineața, bea apa cu ienuper și fuma o țigară — distracții cărora — judecând după faptul că era așa de încins la față — le consacrase desigur aproape permanent ultimii doi-trei ani ai vieții sale. In fața lui, atâțând focul cu vârful cizmei drepte, se afla un tânăr ca de treizeci

de ani, grosolan, vulgar, tras la faţă, cu voce aspră, posedând evident acea cunoaştere a lumii şi acel seducător fel de a se purta ce se capătă la mesele de biliard şi în cârciumile de rând. Al treilea ocupant al camerei era un om de vârstă mijlocie, îmbrăcat în nişte haine negre foarte vechi. Era palid la faţă şi buimac, şi străbătea neîncetat camera, oprindu-se din când în când pentru a privi pe fereastră cu multă nelinişte, aşteptând parcă pe cineva. Pe urmă, iar începea să umble.

— Ar fi mai bine să primeşti în dimineaţa asta briciul meu, domnule Ayresleigh, spuse omul care aţâţa focul, clipind din ochi către prietenul său, flăcăul.

— Nu, îţi mulţumesc. N'o să am nevoie. Sunt sigur că într'un ceas, două, voi scăpa de aici, glăsui celălalt repede.

Apoi, ducându-se încă odată la fereastră şi înapoindu-se din nou, desamăgit, oftă adânc şi părăsi încăperea. Ceilalţi doi izbucniră în hohotiri sgomotoase de râs.

— Zău, n'am mai pomenit una ca asta, de când sunt! spuse domnul care oferise briciul şi al cărui nume părea să fie Price. De când sunt!

D. Price întări declaraţia printr'o înjurătură, şi iarăşi începu să râdă, iar flăcăul, firește (care îl socotea pe tovarăşul său din cale-afară de hazliu) râse şi el.

— Inchipuiţi-vă, continuă Price întorcându-se spre d. Pickwick, tipul are ieri o săptămână de când e aici şi nu s'a bărbierit pentrucă e aşa de sigur că iese până într'o jumătate de ceas încât preferă să aştepte să se înapoieze acasă.

— Bietul om! zise d. Pickwick. Are într'adevăr şanse atât de mari să scape?

— Şanse? dă-l la d...! rosti d. Price; nici pomeneală. Bag mâna'n foc că n'o să iasă nici peste zece ani.

D. Price pocni cu dispreţ din degete şi apoi sună clopoţelul.

— Adu-mi o foaie de hârtie, Crookey, spuse el servitorului care, prin îmbrăcăminte şi ţinută, păstra parcă media între un crescător de vite falit şi un negustor de vite insolvabil; şi un pahar de brandy şi apă,

Crookey, auzi? Vreau să-i scriu lui tata şi am nevoie de stimulent, altfel nu-s în stare să-l vrăjesc pe bătrân.

E aproape de prisos să mai spunem că flăcăul se prăpădi de râs la auzul acestor cuvinte hazlii.

— Aşa stă chestia, glăsui d. Price. Dece m'aş pierde cu firea? E nostim, nu?

— Straşnic! spuse tânărul domn.

— Ai trecut prin multe de când trăieşti, reluă d. Price. Ştii ce-i viaţa.

— Cred şi eu! replică flăcăul.

Privise viaţa prin geamurile murdare ale unei cârciumi.

D. Pickwick era tare desgustat de acest dialog precum şi de aerul şi purtările celor două făpturi care întreţineau discuţia. Se pregătea să întrebe dacă nu e posibil să aibă o cameră particulară, când văzu intrând alţi doi-trei străini cu aparenţă destul de respectabilă. Zărindu-i, flăcăul aruncă ţigara în foc şi-i şopti lui Price c'au venit „să aranjeze situaţia lui", apoi se retrase cu ei, lângă o masă, în capătul celălalt al încăperii.

S'ar părea totuşi că lucrurile nu aveau să se aranjeze aşa de repede cum prevăzuse tânărul; căci urmă o foarte lungă conversaţie din care d. Pickwick nu se putu împiedica de-a auzi anumite crâmpeie rostite mânios cu privire la o conduită desfrânată şi la repetate iertări. In cele din urmă, cel mai vârstnic dintre străini, făcu aluzii foarte lămurite la o anume stradă Whitecross [1], după care flăcăul, în ciuda curajului său şi a cunoaşterii lumii, îşi sprijini capul pe masă şi se porni pe un plâns cumplit.

Foarte satisfăcut că i-au tăiat flăcăului din îngâmfare şi că l-au făcut să-şi domolească glasul, d. Pickwick sună şi fu condus, la cererea sa, într'o încăpere particulară, înzestrată cu un covor, o masă, mai multe scaune, un bufet, o sofa şi împodobită cu o oglindă şi câteva gravuri vechi. Aci, în timp ce i se pregătea micul dejun, avu avantajul de-a o auzi pe d-na Namby

[1] Strada unde se găseşte închisoarea pentru datornici *(n. tr.)*.

cântând la pian deasupra capului, iar când fu adus dejunul, sosi şi d. Perker.

— Vai! vai! scumpe domn, glăsui omuleţul, v'au înhăţat în sfârşit? Eh, nu-mi prea pare rău, căci o să vă daţi seama de absurdidatea purtării dumneavoastră. Am notat suma la care se ridică cheltuelile şi daunele, şi ar fi bine să punem lucrurile la punct fără să mai pierdem vremea. Cred că la ora asta Namby se va fi înapoiat. Ce ziceţi, scumpe domn? Să scriu eu un cec sau vreţi să-l faceţi dumneavoastră?

Omuleţul îşi freca mâinile cu o voioşie prefăcută în timp ce vorbea; dar, observând atitudinea d-lui Pickwick, nu se putu împiedica totodată să arunce spre Sam Weller o privire descurajată.

— Perker, zise d. Pickwick, te rog să nu-mi mai vorbeşti despre asta. Nu văd niciun folos dacă aş mai rămâne aci; aşa că astă seară am să merg la închisoare.

— Nu puteţi să mergeţi în Whitecross Street, scumpe domn, exclamă d. Perker; imposibil! Fiecare dormitor are şaizeci de paturi, şi omul stă zăvorît în ele şaisprezece ore din douăzeci şi patru.

— Aş prefera să mă duc la altă închisoare, glăsui d. Pickwick. Dacă nu, am să mă împac cum voi putea şi-acolo.

— Puteţi merge la închisoarea din Flett Street, scumpe domn, dacă sunteţi hotărît să mergeţi undeva, zise Perker.

— Aşa am să fac, rosti d. Pickwick. Voi merge de îndată ce-mi isprăvesc dejunul.

— Uşurel, uşurel, scumpe domn. N'aveţi niciun motiv să vă grăbiţi atâta de a merge într'un loc de unde toţi ceilalţi sunt nerăbdători să iasă, spuse binevoitorul avocat. Trebue mai întâi să avem un *habeas corpus*. [1] Până la patru după amiază nu e niciun jude-

---

[1] Numele unei celebre legi engleze, votată sub Carol II (1679) care garanta libertatea individului. Orice cetăţean arestat trebuia să fie adus neapărat în faţa tribunalului, spre a se constata validitatea arestării *(n. tr.)*.

cător în sala de desbateri ; e nevoie să aşteptăm până atunci.

— Foarte bine, spuse d. Pickwick cu răbdarea nesdruncinată. In cazul acesta, vom mânca un cotlet aci, la ceasurile două. Fă comanda, Sam, şi ai grijă să fie gata la timp.

D. Pickwick rămânând neclintit, în ciuda mustrărilor şi argumentelor lui Perker, cotletele se iviră şi dispărură fără zăbavă. Il aşteptară apoi vreo jumătate de ceas pe d. Namby, care avea persoane distinse la masă şi mai devreme nu se putea deranja cu niciun chip. In sfârşit, d. Pickwick urcă într'o trăsură care-l transportă la *Chancery lane.*

Erau doi judecători de serviciu la *Sergeants'Inn* — un jurat şi un judecător dela Curtea Civilă — şi, dacă urma să dai crezare sumedeniei de stagiari ce se duceau şi veneau zoriţi cu teancuri de hârtii, ţi-ai fi putut închipui că prin mâinile lor treceau afaceri nenumărate. Când d. Pickwick şi însoţitorii săi ajunseră la bolta scundă ce formează intrarea în *Sergeants'Inn,* Perker rămase câteva momente pentru a parlamenta cu vizitiul în privinţa preţului cursei şi a restului, iar d. Pickwick, dându-se într'o parte ca să fie ferit de valul inşilor ce intrau şi ieşeau, privi în juru-i cu oarecare curiozitate.

Persoanele care îi atraseră cu deosebire atenţia erau trei sau patru bărbaţi cu ţinuta în acelaş timp pretenţioasă şi jalnică. Ei îşi scoteau pălăria în faţa mai tuturor avocaţilor care treceau, şi păreau că se găsesc acolo în chestiuni a căror natură d. Pickwick nu o putea ghici. Indivizi foarte ciudaţi. Unul, slăbănog şi şchiop, în haine negre, ponosite, cu o cravată albă ; altul, gras şi bondoc, îmbrăcat deasemenea în negru, purtând o mare cravată neagră cu reflexe roşiatice ; al treilea era un om mărunt, uscăţiv, cu figură de beţiv şi obraz buburos. Pălăvrăgeau de colo-colo, cu mâinile la spate, şi, din când în când, murmurau cu aer preocupat ceva la urechea persoanelor ce treceau pe lângă ei cu teancuri de hârtii subsuoară. D. Pickwick îşi aduse aminte că adesea îi văzuse proptindu-se

de ziduri când se plimba pe drumul acela cu arcadă şi simţi o vie curiozitate să ştie cărei ramuri de profesiune or fi aparţinând aceşti pierde-vară.

Voia tocmai să-l întrebe pe Namby care stătea foarte aproape de el, îndeletnicindu-se cu suptul unui mare inel de aur dela degetul mic, dar Perker veni într'un suflet să le atragă atenţia că n'au timp de pierdut, şi-i conduse spre interiorul clădirii. D. Pickwick îl urma ; atunci şchiopul se apropie de dânsul, salută reverenţios şi-i întinse o cartă de vizită scrisă cu mâna, pe care d. Pickwick, nevrând să-l mâhnească pe necunoscut c'un refuz, o acceptă politicos şi o băgă în buzunarul vestei.

— Am ajuns, spuse Perker întorcând capul să vadă dacă lovarăşii săi erau lângă el, înainte de-a intra în birouri. Pe aci, scumpe domn. Ei, dumneata, ce pofteşti ?

Ultima întrebare era adresată şchiopului care se alăturase grupului lor fără ca d. Pickwick să fi băgat de seamă. Drept răspuns, şchiopul salută din nou cu cea mai mare politeţă şi făcu semn spre d. Pickwick.

— Nu, nu, zise Perker zâmbind ; n'avem nevoie de dumneata, dragă prietene, n'avem nevoie de dumneata.

— Iertaţi-mă, domnule, zise şchiopul. Domnul mi-a luat carta de vizită. Nădăjduesc că veţi apela la serviciile mele, domnule. Domnul a făcut către mine un semn de aprobare. Domnul poate să adevereasca. Mi-aţi făcut un semn, domnule ?

— Eh, prostii ! N'ai făcut semn nimănui, Pickwick, nu-i aşa ? E o eroare, o eroare, rosti Perker.

— Domnul mi-a întins carta de vizită, replică d.Pickwick scoţând-o din buzunarul vestei. Am acceptat-o, aşa cum părea că doreşte. La drept vorbind, eram oarecum curios s'o citesc când voi avea timp. Eu...

Micul avocat izbucni în râs şi, înapoind şchiopului carta de vizită, îl informă că a fost o eroare. Apoi, pe când omul se depărta înciudat, şopti d-lui Pickwick că individul era un simplu garant.

— Un ce ? ! exclamă d. Pickwick.

— Un garant.

— Un garant ?

— Da, scumpe domn ; sunt vreo jumătate de duzină pe-aici. Ei servesc de garanţi pentru orice sumă, şi nu cer în schimb decât o jumătate de coroană. Curioasă meserie, nu ? zise Perker desfătându-se cu o priză de tabac.

— Cum ! Mi-e dat să aud că oamenii ăştia stau pe-aici şi-şi câştigă existenţa jurând fals dinaintea judecătorilor ţării pentru o jumătate de coroană de fiecare sperjur ? ! exclamă d. Pickwick uluit de descoperirea pe care o făcea.

— Hehe ! Nu ştiu dacă îi poţi spune chiar sperjur, scumpe domn, răspunse omuleţul ; e un cuvânt, scumpe domn ; un cuvânt foarte greu. De fapt, este o ficţiune legală, scumpe domn, nimic mai mult.

Spunând acestea, avocatul zâmbi, înălţă din umeri, mai luă o priză de tabac, şi intră la judecător în biroul secretarului.

O încăpere cu înfăţişarea deosebit de murdară, cu tavanul scund şi cu pereţii căptuşiţi cu lemnărie veche. Era aşa de prost luminată că, deşi în plină zi, pe birouri ardeau lumânări de seu. Într'un capăt, dinaintea unei uşi ce dădea în cabinetul judecătorului, se aflau strânşi un roi de avocaţi şi grefieri care erau chemaţi înăuntru când le venea rândul pe listă. Oridecâteori uşa se deschidea lăsând să iasă un grup, alt grup dădea buzna să intre. Şi dacă, pe lângă dialogurile numeroase care se iscau între cei ce aşteptau să intre la judecător, mai avem în vedere o seamă de certuri mărunte ivite între majoritatea acelora care îl văzuseră pe judecător, vom înţelege că se stârnise atâta gălăgie câtă era cu putinţă să se producă într'un spaţiu aşa de strâmt.

Conversaţiile dintre aceşti domni nu erau totuşi singurul sgomot ce obosea urechile. In picioare pe-o ladă, dinapoia unei bare de lemn, în capătul celălalt al camerei, un secretar cu ochelari pe nas primea depoziţiile scrise sub jurământ, pe care, din timp în timp, alt secretar le ducea în teancuri mari la cabinetul judecătorului, să le semneze. Un foarte mare număr

de secretari de avocați urma să presteze jurământ; și, deoarece era moralmente cu neputință ca ei să-l presteze cu toții deodată, sforțările lor de-a se apropia de secretarul cu ochelari semănau cu sforțările gloatei care asediază ușa dela parterul unui teatru când majestatea sa îl onorează cu prezența. Alt funcționar punea din când în când la contribuție forța plămânilor săi strigând numele celor ce prestaseră jurământ, ca să le înmâneze depozițiile după ce acestea erau semnate de judecător, ceeace pricinuia noi certuri; și lucrurile astea, petrecându-se toate în acelaș timp, pricinuiau o hărmălaie, așa cum și-ar dori-o omul cel mai iute și mai neastâmpărat cu putință. O altă categorie de indivizi așteptau citațiile pe care le luaseră patronii lor — avocatul părții adverse putea sau nu s'aștepte după voie — treaba lor fiind să strige din când în când numele avocatului advers ca să se încredințeze că nu se afla acolo fără ca ei să știe.

De exemplu, foarte aproape de scaunul pe care se așezase d. Pickwick, stăteau, rezemați de perete, un băiat de paisprezece ani, copist cu o voce de tenor și lângă el un secretar cu voce de bas.

Un secretar intră în grabă cu un teanc de hârtii și începu să privească în juru-i.

— Striggle și Blink! strigă tenorul.

— Porkin și Snob! mugi basul.

— Stumpy și Deacon! glăsui noul venit.

Nu răspunse nimeni, și primul individ care intră apoi, fu salutat de tustrei deodată, iar la rându-i el strigă alte nume de firme; pe urmă, altcineva strigă în gura mare alte nume, și așa mai departe.

In toată vremea asta, omul cu ochelari lucra de zor la luarea jurământului secretarilor; formula era spusă întruna, fără nicio sforțare de punctuație, și deobicei în următorii termeni:

„Luați cartea în mâna dreaptă aci e numele și scrisul dumneavoastră în numele lui dumnezeu jurați că textul prezentei depoziții este adevărat un shilling bani mărunți n'am să schimb."

— Ce zici, Sam? întrebă d. Pickwick, or fi pregătind *habeas corpus*-ul?

— Aş vrea să aducă odată corpu ăsta, răspunse Sam. Nu-i frumos să ne ţie aici atâta vreme. Până acu eu aş fi pregătit o duzină de corpuri, împachetate şi legate gata.

Sam îşi închipuia, pare-se, că un *habeas corpus* e un fel de aparat anevoie de mânuit ; cum anume, n'am putea spune, căci în clipa aceea veni d. Perker şi-l luă pe d. Pickwick.

După îndeplinirea obişnuitelor formalităţi, persoana lui Samuel Pickwick fu încredinţată în paza unui portărel spre a fi dusă la guvernatorul închisorii Fleet şi deţinută până ce va fi plătit în întregime totalul daunelor şi cheltuelilor rezultând din acţiunea Bardell contra Pickwick.

— Iar asta, rosti d. Pickwick râzând, n'o să se întâmple curând. Chiamă o birjă, Sam ! Perker, dragul meu, cu bine.

— Merg cu dumneavoastră să vă văd aşezat în siguranţă, glăsui Perker.

— La drept vorbind, răspunse d. Pickwick, aş prefera să rămân singur cu Sam. De îndată ce mă voi aranja, îţi voi scrie şi te voi aştepta imediat. Până atunci, cu bine.

Spunând aceasta, d. Pickwick se urcă în trăsura care sosise, avându-l pe portărel alături, iar Sam se cocoţă pe capră ; porniră.

— E un om nemaipomenit ! spuse Perker oprindu-se să-şi pună mânuşile.

— Ce faliment ar mai fi dat, domnule ! fu de părere d. Lowten care se afla alături. Ce i-ar mai fi pus pe comisari pe drumuri ! Dacă l-ar fi ameninţat cu arestul, le-ar fi râs în nas, domnule !

Avocatul nu părea prea încântat de modul strict profesional în care stagiarul său aprecia caracterul d-lui Pickwick, căci se depărtă fără a catadicsi să-i răspundă.

Trăsura d-lui Pickwick săltă în hurducăturile străzii Fleet, aşa cum se întâmplă îndeobşte oricărei birji. Caii „merge mai bine" spuse vizitiul „când are ceva în faţă" (în ce pas extraordinar vor fi mers când nu aveau nimic înaintea lor) ; ca atare, birja se ţinu dina-

pola unei căruțe; când se oprea căruța, se oprea și trăsura, iar când căruța pornea, se urnea și trăsura. D. Pickwick stătea în fața portărelului, iar portărelul stătea cu pălăria între genunchi, fluierând o arie și privind afară prin geamul ușii.

Timpul face minuni. Cu ajutorul acestui sdravăn bătrân chiar și o trăsură de piață poate îndeplini o distanță de o jumătate de milă. Ajunseră în sfârșit. și d. Pickwick coborî la poarta închisorii.

Portărelul, privind peste umăr să vadă dacă cel lăsat în grija lui îl urmează îndeaproape, porni înaintea d-lui Pickwick pe poarta închisorii; cotiră numaidecât la stânga și intrară printr'o ușă deschisă într'un vestibul, din care o poartă masivă dimpotriva celei prin care intraseră ducea înlăuntrul închisorii: poarta era păzită de un temnicer sdravăn cu o legătură de chei în mână.

Se opriră aici, și în vreme ce portărelul preda hârtiile, d. Pickwick află că trebuia să rămână până i se va face ceremonia cunoscută de inițiați sub numele de *a poza pentru portret.*

— Să pozez pentru portret ? exclamă d. Pickwick.

— Ca să avem tabloul dumneavoastră, domnule, spuse temnicerul cel sdravăn. Ne pricepem bine, nu glumă, la portrete. Le luăm într'o clipită, și totdeauna exacte. Intrați, domnule, și vă rog să vă simțiți ca la dumneavoastră acasă.

D. Pickwick se supuse invitației temnicerului și se așează; Sam, proptit în spatele scaunului, îi șopti că *a poza pentru portret* însemna pur și simplu să fie examinat de diferiți alți temniceri pentru ca să-i poată distinge pe arestați de vizitatori.

— Bine, Sam, încuviință d. Pickwick; doresc în acest caz ca artiștii să vină îndată. Locul e mai degrabă o piață publică.

— N'au să zăbovească mult, dom'le, fiți pe pace. Uite un orologiu cu greutăți, dom'le.

— Îl văd, răspunse d. Pickwick.

— Și o colivie, dom'le, rosti Sam. O închisoare într'o închisoare, dom'le. Nu-i așa ?

In vreme ce d. Weller făcea filosofica observație, d. Pickwick constată că pozatul începuse. Temnicerul cel sdravăn, schimbându-și locul, se așezase și-l privea cu indiferență din când în când, iar un alt bărbat înalt, subțire, care îl înlocuise pe temnicer, proptit în față, cu mâinile sub pulpanele hainei, îl privea îndelung. Al treilea ins, care părea cam îmbufnat, pentrucă fusese pare-se deranjat dela ceai, căci mânca încă un rest dintr'o coajă de pâine cu unt, luase loc foarte aproape de d. Pickwick și cu mâinile în șolduri, îl inspecta din creștet până'n tălpi ; în sfârșit, alți doi indivizi, amestecați și ei în grup, îi studiau, cu figuri îngândurate și pline de atenție, trăsăturile. D. Pickwick, care se simțea foarte stânjenit, începu să se miște pe scaun ; dar nu scoase o vorbă, nu-i spuse nimic nici măcar lui Sam care rezemat de spătarul scaunului, cugeta, în parte la situația stăpânului său, în parte la mulțumirea ce ar fi avut atacându-i pe rând pe toți temnicerii adunați acolo, dacă fapta n'ar fi fost necuviincioasă și oprită de lege.

In cele din urmă, după terminarea portretului, d. Pickwick fu informat că putea să intre în închisoare.

— Unde mă voi culca în noaptea asta ? întrebă el.

— La drept vorbind, pentru noaptea asta nu prea știu, răspunse temnicerul cel sdravăn. Mâine dimineață o să vă mai dea pe cineva, așa că atunci totul o să fie în regulă și o să stați în tihnă. In prima noapte, omul stă deobicei cum se nimerește ; mâine se aranjează totul.

După câteva discuții, se constată că un temnicer avea de închiriat un pat pentru noapte și pe care d. Pickwick ar fi putut să-l ocupe ; el acceptă bucuros să-l ia cu chirie.

— Dacă vreți să veniți cu mine, vi-l arăt pe dată, spuse omul. Nu-i prea mare, dar se doarme în el clasa'ntâi. Pe aici, domnule.

Intrară pe poarta interioară și coborîră o scară scurtă. Cheia fu răsucită în broască după ei și d. Pickwick se pomeni, întâia oară în viața sa, între zidurile unei închisori pentru datornici.

CAPITOLUL XLI

Ce i s'a întâmplat d-lui Pickwick în închisoarea Fleet; ce fel de deținuți a întâlnit acolo și cum a petrecut noaptea.

D. Tom Roker — cel care-l însoțea pe d. Pickwick în închisoare — apucă deodată la dreapta în josul scării cu puține trepte, trecu printr'o poartă de fier deschisă și urcând din nou câteva trepte, intră pe o galerie lungă, îngustă, scundă și murdară, pavată cu lespezi și foarte prost luminată de două ferestre așezate la un capăt și la altul al galeriei.

— Asta e scara sălii, spuse d. Roker vârîndu-și mâinile în buzunare și privindu-l pe d. Pickwick peste umăr, cu nepăsare.

— O, replică d. Pickwick coborîndu-și ochii pentru a privi o scară întunecoasă și murdară ce părea că duce la un șir de bolți de piatră umede și mohorîte, sub pământ; îmi închipui că aci sunt hrubele unde întemnițații își țin micile lor provizii de cărbuni... Ah! Urîte locuri când trebue să cobori în ele, însă cred că sunt foarte potrivite.

— Da, cred și eu că e potrivite, de vreme ce câteva persoane poate să trăiască destul de bine în ele.

— Prietene, reluă d. Pickwick, nu vrei să spui cumva că trăiesc într'adevăr ființe omenești în carcerele astea păcătoase?

— Să nu spun? replică d. Roker cu o uimire plină de indignare; și dece nu?

— Care trăiesc? Care trăiesc aici? exclamă d. Pickwick.

— Care trăiesc aici! Da, care și moare aici ca mușstele! reluă d. Roker; și ce-i cu asta? Cine are de zis ceva în contra? Care trăiesc aici!... Da, și nu e oare un loc foarte bun pentru a trăi?

Deoarece, rostind cuvintele acestea, d. Roker se înturnase cu un aer destul de fioros către d. Pickwick, murmurând pe deasupra, întărîtat, anumite expresii neplăcute în legătură cu proprii săi ochi, mădulare și sânge, d. Pickwick socoti cu cale să nu mai continue

discuția. D. Roker începu atunci să urce altă scară, la fel de murdară ca și cealaltă ce ducea la locul care fusese tocmai subiectul conversației, urmat îndeaproape în urcușul său, de d. Pickwick și de Sam.

Când ajunseră într'altă galerie de aceeași dimensiune ca și cea de jos, d. Roker se opri să răsufle și spuse :

— Aici e scara care duce la sala de mese ; deasupra e etajul al treilea, iar mai sus podul ; odaia unde o să dormiți în noaptea asta este sala gardianului și drumul e pe aici ; veniți.

Rostind pe nerăsuflate cuvintele acestea, d. Roker urcă altă scară, urmat de d. Pickwick și de Sam Weller care se țineau la un pas după el.

Scara primea lumină prin mai multe ferestruici plasate la o mică distanță de podea și dând spre un teren așternut cu prundiș ; terenul era împresurat de un zid înalt de cărămizi deasupra căruia era un grilaj de fier. Terenul acesta era, după mărturia d-lui Roker, teren de sport ; tot după spusele lui, o curte mai mică se afla, pare-se, acolo unde închisoarea dădea spre Farringdon Street ; i se zicea *Curtea Vopsită* deoarece zidurile ei fuseseră cândva decorate cu anume înfățișări de vase de război, plutind cu pânzele întinse, și cu alte subiecte artistice, executate în trecute vremuri în ceasurile libere de vreun desenator închis.

După ce comunică această informație, în aparență mai mult pentru a-și descărca conștiința de un fapt important decât cu scopul special de a-l instrui pe d. Pickwick, d. Roker intră într'o altă galerie, pătrunse într'un coridor mic ce se găsea la cel mai îndepărtat capăt, deschise o ușă și arătă noilor veniți o cameră cu înfățișare foarte puțin atrăgătoare, având opt sau nouă paturi de fier.

— Uite, asta-i o cameră, zise d. Roker, ținând ușa deschisă și privindu-l pe d. Pickwick cu un aer triumfal.

Totuși, chipul d-lui Pickwick vădea semne așa de slabe de mulțumire văzând înfățișarea locuinței sale, că d. Roker își îndreptă privirile spre Samuel Weller care până atunci păstrase o tăcere plină de demnitate,

nădăjduind să găsească pe figura lui simțămintele similare cu cele pe care le nutrea el.

— Asta-i o cameră, tinere! repetă d. Roker.

— Da, o văz, răspunse Sam cu un semn împăciuitor din cap.

— Nu vă așteptați să găsiți o cameră ca asta la hotelul din Farringdon, nu-i așa? întrebă d. Roker cu un zâmbet plin de mulțumire de sine.

D. Weller răspunse închizând ușor dintr'un ochi, ceeace putea să însemne ori că și-ar fi închipuit, ori că nu i-ar fi trecut deloc așa ceva prin minte — totul rămânând la aprecierea observatorului. Pe urmă, d. Weller redeschise ochiul și-l întrebă pe d. Roker care era patul special desemnat de el în chip așa de măgulitor, spunând că se doarme într'însul clasa'ntâi.

— Uite-l! zise d. Roker arătând într'un colț un pat ruginit. Aici omul doarme vrând-nevrând.

— Așa mi se pare și mie, rosti Sam cercetând obiectul în chestiune cu privirea plină de un desgust fără margini. Îmi închipui că ceaiul de mac nu face două parale pe lângă patul ăsta.

— Nici cât negru sub unghie, glăsui d. Roker.

— Și-mi închipui, urmă Sam privindu-și stăpânul cu coada ochiului, în speranța că va descoperi pe chipul lui vreun semn că hotărîrea îi era sdruncinată de cele petrecute, îmi închipui că ceilalți domni care dorm aici, e gentelmeni.

— Se 'nțelege, întări d. Roker. Unul din ei bea douăspe căni de bere pe zi și nu stă din fumat nici când mănâncă.

— Trebue să fie un tip grozav, observă Sam.

— Numărul unu, replică d. Roker.

Comunicarea îl lăsă pe d. Pickwick indiferent; el anunță, zâmbind, că era hotărît să încerce pentru noaptea aceea puterea patului narcotic. D. Roker îl înștiință că poate să se culce la ora care-i va conveni, fără altă formalitate, apoi plecă, lăsându-l cu Sam în galerie.

Incepea să se întunece; cu alte cuvinte, în bârlogul unde nu era niciodată lumină fuseseră aprinse câteva lămpi cu gaz, spre a saluta parcă întunericul serii ce înainta afară. Deoarece era destul de cald, câțiva din

locatarii numeroaselor odăiţe ce dădeau, la dreapta şi la stânga, în galerie, crăpaseră uşile. D. Pickwick, trecând prin dreptul lor, strecură cu interes şi curiozitate o ochire înăuntru. Intr'un loc, patru-cinci inşi vânjoşi, care abia se zăreau prin norul fumului de tutun, strigau şi se sfădeau printre cănile de bere pe jumătate goale, sau jucau jocuri de noroc în patru, cu nişte cărţi foarte unsuroase. Alături un biet locatar singuratic, aplecat asupra unor hârtii murdare şi sdrenţuite, îngălbenite de praf şi ferfeniţite de vechi ce erau, scria la flăcăruia unei lumânări subţirele de seu, pentru a suta oară, poate, lunga istorisire a păsurilor lui, în speranţa că ea va putea să ajungă în mâna vreunui personaj înalt, ai cărui ochi nu se vor opri însă niciodată asupra hârţoagelor şi a cărui inimă niciodată nu va fi mişcată de povestirea lui. In a treia odaie se putea vedea un bărbat împreună cu nevastă-sa şi o droaie de copii. Părinţii căutau să înjghebeze, pe jos sau pe scaune, câte un culcuş amărît pentru ca odraslele lor mai mici să poată avea unde dormi peste noapte. In sfârşit, în a patra, a cincia, a şasea şi a şaptea, gălăgia şi berea şi cărţile de joc şi fumul de tutun reapăreau tot mai bătătoare la ochi.

Chiar şi în galerie, şi mai ales pe scări, o sumedenie de oameni forfoteau de colo până colo, unii pentrucă odaia lor era goală şi singuratică, alţii pentrucă a lor era plină şi înnăbuşitoare ; cei mai mulţi pentrucă erau neliniştiţi, turburaţi, şi nu ştiau ce să facă.

Oameni de tot felul, dela lucrătorul cu vestă groasă de barchet, până la risipitorul ruinat, în halat de caşmir, găurit la coate. Intr'o privinţă se asemănau însă toţi, având un aer nepăsător de puşcăriaşi flecari şi fără griji ; având în ei ceva greu de exprimat în cuvinte din felul de a se purta al vagabonzilor, ceva care s'ar putea tălmăci prin „ei şi ?“ uşor de priceput dintr'o ochire, căci cel care ar dori să afle acest lucru, n'ar trebui decât să poposească în cea mai apropiată închisoare pentru datornici şi să se uite cu băgare de seamă, cu acelaş interes ca d. Pickwick, la primul grup de întemniţaţi ce i-ar ieşi în cale.

— Mă miră foarte mult, Sam, spuse d. Pickwick sprijinindu-se de balustrada de fier dela capătul scării, mă miră foarte mult că şederea într'o închisoare pentru datornici este aşa de uşoară ; nici n'ai spune că-i o pedeapsă.

— Credeţi, dom'le ? întrebă d. Weller.

— Uite-i pe aceştia cum beau, fumează şi răcnesc. Nu s'ar părea că se sinchisesc prea mult de soarta lor.

— A, da, adevărat, dom'le, spuse Sam. Nu se prea sinchiseşte. Pentru ei e mereu sărbătoare ; o duce numai în chefuri şi joc de popice. Dar mai e şi alţii care pune toate la inimă ; ăia, sărmanii de ei, nu trage la măsea şi nu joacă popice ; dac'ar putea, ar plăti — îi roade că se află la zdup. Dom'le, acu să vă spui eu cum stă socoteala : ălora care umblă toată viaţa din crâşmă în crâşmă, nu le pasă ; ăia care dă în brânci muncind, se omoară cu firea. Nu-i direpţ — cum zicea totdeauna tata, când grogul nu i se făcea juma-juma — nu-i direpţ, şi aici e buba.

— Cred că ai dreptate, Sam, recunoscu d. Pickwick după câteva clipe de gândire ; e întocmai cum spui.

— Poate că, ici-colea, să mai fie câţiva oameni cinstiţi la care le place starea asta, urmă d. Weller pe gânduri ; da nu-mi vine'n minte niciunu afară de mogâldeaţa cu faţa îngălată, în redingotă cafenie ; dar la el era puterea obişnuinţii.

— Cine era acesta ?

— Păi, tocmai asta n'a ştiut-o nimeni vreodată.

— Dar ce făcea el ?

— Păi, a făcut ca mulţi alţii mai cunoscuţi decât el ; s'a întins mai mult decât i-era pătura.

— Cu alte cuvinte, îmi închipui, a intrat la datorii.

— Chiar aşa, dom'le ; şi, după un timp, ca urmare, a venit aici. Pentru nimica toată : nouă mii de lire sterline înmulţit cu cinci pentru cheltueli de judecată. Da n'are a face : a rămas la răcoare şaptespe ani. Dacă a căpătat câteva sbârcituri pe faţă, ele era tăinuite de jeg, căci mutra lui murdară şi redingota cafenie era la sfârşitul termenului tot ca la început. O mână de om potolit, ne în stare să facă cel mai mic rău cuiva, alergând mereu pentru unu sau altu, ori jucând cu

mingea, fără să câştige vreodată ; că, la urmă, temnicerii începuse ca să ţie la el, şi-l lăsa să vie la ei în fiece seară unde se punea să înşire la verzi şi uscate, îndrugau poveşti şi câte în lună şi stele. Într'o seară, pe când era la ei ca deobicei, numai cu un prieten vechi, care făcea de gardă, zise deodată : „N'am mai văzut târgu, Bill, zice el (mai era pe vremea aceea târgu din Fleet Street) n'am mai văzut târgu de şapte ani". „Ştiu", zice temnicerul trăgând din pipă. „Tare aş vrea să-l văz măcar un minut, Bill," zice el. „Se prea poate", zice temnicerul trăgând cumplit din pipă şi făcându-se că nu 'nţelege unde bate omuleţul. „Bill, zice deodată mogâldeaţa de om, mi-a trăsnit ceva prin cap. Lasă-mă să mai văz strada odată înainte să mor şi, dacă nu mă loveşte damblaua, viu îndărăt peste cinci minute, egzact". „Şi ce mă fac dacă te loveşte damblaua ?" zice temnicerul „Eh, glăsueşte mogâldeaţa de om, cine m'o găsi o să mă aducă aici. Bill, că am cartă de vizită în buzunar *No. 20 pe scară, la sala de mese.*" Şi, zău că nu mintea ; când voia să facă cunoştinţă cu vreun nou venit, avea obiceiu să scoaţă din buzunar un crâmpei de cartă de vizită mototolită, cu vorbele astea scrise pe ea, şi cu asta basta ; de-aia toţi îi zicea Număru Douăzeci. Temniceru se boldeşte la el, pe urmă zice de sus : „Număru Douăzeci, zice el, mă'ncrez în tine. Nu cumva să te'mpingă păcatu să bagi pe-un vechi prieten al tău la apă!" „Nu, băiete ; în pieptu ăsta bate o inimă", zice mogâldeaţa şi loveşte din răsputeri vestuţa şi scapă câte o lacrimă din fiştecare ochi, ceeace era cu totul estraordinar că niciodată până atunci un strop de apă nu-i atinsese faţa. A scuturat mâna temnicerului şi pe-aci i-a fost calea.

— Şi nu s'a mai întors niciodată, spuse d. Pickwick.

— De data asta vă'nşelaţi dom'le, răspunse Sam, căci s'a întors cu două minute mai devreme, clocotind de furie şi spunând că era cât pe-aci să-l calce o birjă pentrucă nu mai era obişnuit cu aşa ceva şi să-l bată dumnezeu dacă n'o scri primarelui. Până la urmă, l-au domolit şi, timp de cinci ani apoi, nici măcar nasu nu l-a mai scos prin gratii.

— După expirarea acestui timp, a murit, îmi închipui, rosti d. Pickwick.

— Nu, dom'le, spuse Sam. I-a venit ideea să se cinstească cu bere într'o crâşmă nouă, peste drum de închisoare, şi era acolo o prăvălie aşa de plăcută că-şi luase obiceiu să se ducă în fiecare seară ; şi aşa a şi făcut multă vreme, dom'le, înapoindu-se totdeauna la ţanc un sfert de ceas înainte de închiderea porţilor. Treaba mergea strună. Azi aşa, mâine aşa, omul începu să se simtă atât de bine acolo încât uita că timpul trece, sau nu se mai sinchisea, şi venea din ce în ce mai târziu până ce, într'o noapte, vechiu său prieten tocmai încuia poarta. Răsucise cheia, când bătrânul sosi. „Stai puţin, Bill," zice el. „Cum, Număru Douăzeci, zice temnicerul, nu te înapoiaseşi încă ?" „Nu", zice mogâldeaţa de om zâmbind. „Uite ce e, prietene, zice temnicerul morocănos deschizând încet poarta ; eu crez că ai făcut în timpul din urmă cunoştinţe proaste şi-mi pare foarte rău. Nu vreau să zici că sunt rău, spuse el ; însă dacă nu cauţi să ai de a face numai cu oameni cumsecade, şi dacă nu vii la timp, să ştii că te închiz afară." Omuleţu fu cuprins de o tremurătură, şi de atunci n'a mai scos picioru pe poarta închisorii !

D. Pickwick coborîse agale scările în timp ce Sam mântuia povestirea. După ce ocoli îngândurat de câteva ori *Curtea Vopsită,* care era aproape pustie din cauza întunericului, îl sfătui pe d. Weller să se retragă şi să caute un pat la vreun han din apropiere, urmând să se înapoieze a doua zi disdedimineaţă ca să aranjeze mutarea lucrurilor sale dela *George şi Vulturul.* D. Sam Weller se pregăti să se supună cu cât mai multă voie bună cererii, însă cu o expresie foarte vădită de nemulţumire. Încercă chiar unele zadarnice insinuări în sensul de-a se culca, în noaptea asta, pe prundiş, dar în cele din urmă, constatând că d. Pickwick rămânea cu încăpăţânare surd la atari sugestii, se retrase.

Nu s'ar putea ascunde faptul că d. Pickwick se simţea foarte puţin în apele sale şi stingher — nu din lipsă de societate, pentrucă închisoarea era plină de lume şi o sticlă de vin i-ar fi putut procura îndată, fără multe politeţuri de recomandare formală, tová-

răşla câtorva spirite alese ; dar era singur în gloata grosolană şi se simţea deprimat, urmare firească a gândului că era întemniţat, închis între patru pereţi, fără nicio perspectivă de eliberare. Iar ideea de a-şi răscumpăra libertatea cedând vicleniei lui Dodson şi Fogg, nici nu-i trecea prin minte.

Reveni, cu această stare de spirit în galeria care dădea în sala de mese şi se plimbă încet încolo şi'ncoace. Locul era nesuferit de murdar, iar duhoarea de tutun devenea cu totul înnăbuşitoare ; se auzea trântitul uşilor, un du-te vino neîntrerupt, iar sgomotul vocilor şi al paşilor suna şi răsuna întruna prin coridoare. O femeie tânără cu un copil în braţe, şi care abia părea în stare să se târască, aşa de slabă şi de prăpădită era, mergea dealungul coridorului în sus şi în jos, vorbind cu soţul ei care nu avea alt loc pentru a o primi. Când femeia trecea pe aproape, d. Pickwick o auzea plângând amar ; într'un rând ea se lăsă dusă de-o atare pornire de durere, că fu nevoită să se sprijine de zid, în timp ce soţul lua copilul în braţe şi se străduia zadarnic s'o mângâie.

Inima d-lui Pickwick era prea plină ca să poată îndura spectacolul acesta ; urcă scările şi intră în camera sa.

Dar, deşi sala gardienilor era extrem de incomodă, fiind, în ce priveşte confortul şi aspectul, cu mult mai prejos decât cea mai proastă infirmerie dintr'o închisoare de provincie, ea avea, în momentul de faţă, meritul de a fi absolut pustie. D. Pickwick, singur în încăpere, se aşeză deci la piciorul pătucului de fier şi începu să se întrebe cam câţi bani pe an putea scoate gardianul de pe urma cămăruţei murdare. Convingându-se, printr'o operaţie matematică, de faptul că ea producea tot atâta venit cât şi o străduţă din cartierele mărginaşe ale Londrei, se întrebă ce tentaţie putuse să atragă o musculiţă negricioasă care se căţăra pe pantalonul lui, într'o închisoare neaerisită, când putea să aleagă atâtea locuri însorite. Cugetările sale, asupra acestui subiect, îl aduseră la încheierea fermă că insecta nu era în toate minţile. După această constatare, începu să observe că i se închideau pleoapele de

somn ; scoase deci din buzunar scufa de noapte pe care avusese prevederea s'o ia de dimineaţă şi, desbrăcându-se încetişor, se strecură în pat şi adormi adânc.

— Bravo, Zefirule ! Zi-i aşa ! Straşnică ţopăială ! Să mă ia dracu dacă nu eşti făcut pentru operă ! Ura !...

Exclamaţiile scoase cu tonul cel mai sgomotos, şi însoţite de hohote răsunătoare de râs, îl smulseră pe d. Pickwick din acel somn adânc care, deşi nu durează în realitate decât o jumătate de ceas, îi pare celui ce doarme că ţine de trei săptămâni sau de-o lună.

Sgomotul vocii abia încetase, când podeaua odăii fu sguduită aşa de tare, că geamurile zornăiră în cercevele şi paturile se cutremurară. D. Pickwick tresări, se ridică şi rămase câteva minute uluit de scena din faţa lui, fără să poată scoate o vorbă.

Pe duşumeaua odăii, un om în frac verde, cu pulpane mari, cu pantaloni scurţi de catifea şi cu ciorapi cenuşii de bumbac, executa pasul cel mai popular al unui dans marinăresc, cu o exagerare caraghioasă de graţie şi sprinteneală care, alăturată costumului, îi dădea înfăţişarea cea mai absurdă. Alt individ, vădit beat turtă şi care, probabil, fusese adus cu chiu şi vai în pat de tovarăşii săi, stătea înfăşurat în pături, orăcăind, în chipul cel mai sentimental, crâmpeie pe care şi le putea aminti dintr'un cântec hazliu ; în vreme ce al treilea, pe alt pat, aplauda pe executanţi cu aerul unui cunoscător profund şi-i încuraja prin elanuri de entuziasm asemănător aceluia ce-l trezise pe d. Pickwick.

Personajul din urmă era specimenul demn de admirat al unei categorii de oameni care nu pot să fie văzuţi niciodată în toată perfecţiunea lor decât în astfel de locuri. Îi întâlneşti uneori, în stare nedesăvârşită, în preajma grajdurilor şi cârciumilor; însă ei înfloresc în voe doar în aceste sere ce par cu înţelepciune create de legislator, în scopul de a-i creşte.

Era un vlăjgan cât toate zilele, cu tenul măsliniu, cu păr lung şi negru, cu favoriţi foarte stufoşi, împreunaţi sub bărbie care se arătau în toată bogăţia lor prin gulerul desfăcut al cămăşii, căci nu purta cravată ; jucase mingea toată ziua. Purta pe cap o tichie obiş-

nuită, franțuzească, ce putuse să coste vreo opstprezece penny, și al cărei canaf multicolor se bălăbănea pe o haină de postav gros. Picioarele, foarte lungi și slăbănoage, înfrumusețau un pantalon strâmt, cenușiu, sortit să le scoată simetria în evidență dar care, fiind îmbrăcat cu neglijență și ne'ncheiat complet, cădea, printr'o serie de cute prea puțin grațioase, peste o pereche de pantofi scâlciați îndeajuns ca să se vadă, prin ei, niște ciorapi albi, scorțoși. Era, în sfârșit, în tot personajul acesta, un soi de vioiciune ușuratică de vântură-lume și un fel de coțcărie — cu care se lăuda — prețuind cât un zăcământ de aur.

Individul observă cel dintâi că d. Pickwick îl urmărea cu ochii. Clipi spre Zefir implorând cu o gravitate batjocoritoare să nu-l trezească pe musafir.

— Cum, glăsui Zefirul înturnându-se și prefăcându-se uimit la culme ; domnul *s'a* trezit ? Hm !... Citația e din Shakespeare... Ce faceți, domnule? Mary și Sarah ce face, domnule ? Și scumpa coana mare de acasă, domnule ? Ascultați, domnule ! Sunteți bun să le transmiteți complimentele mele în cel dintâi pachețel pe care îl veți trimite, adăugând că le-aș fi expediat mai demult dacă nu m'aș fi temut c'o să se spargă în căruță, domnule !

— Nu-l amări pe gentleman cu politeți banale, când vezi că nu mai poate de nerăbdare să bea ceva, declară jovial domnul cu favoriți. Dece nu-l întrebi pe gentleman ce vrea să ia ?

— Mii de draci ! Uitasem ca pământul ! exclamă celălalt. Ce *vreți* să luați domnule ? Vreți vin de Porto, domnule ? sau Xeres ? Pot să vă recomand bere blondă, domnule, dar poate doriți cumva să gustați neagră, domnule ? Permiteți-mi, domnule, plăcerea de a vedea și eu scufia dumneavoastră de noapte.

Spunând acestea, vorbitorul apucă amintitul articol de pe capul d-lui Pickwick și îl fixă, clipind din ochi, pe acela al omului beat care continua să-și behăie cântecele hazlii în modul cel mai duios cu putință, însă cu încredințarea fermă că farmecă o societate numeroasă.

Gestul de a smulge cu violență o scufă de noapte de pe creștetul unui om și a o potrivi pe capul unei persoane necunoscute, cu înfățișarea murdară, oricât de hazliu ar părea, este fără îndoială destul de ultragiant. Considerând faptul din acest punct de vedere, d. Pickwick fără să-și trădeze câtuși de puțin intențiile, se năpusti cu vigoare din pat; dădu Zefirului, în piept, un pumn atât de sdravăn încât să-l lipsească de o porțiune considerabilă din suflul cunoscut uneori sub numele acesta, apoi, punând stăpânire pe scufă, se așeză cutezător într'o poziție de apărare.

— Acum, exclamă d. Pickwick gâfâind de îndârjire și de cheltuirea unei așa de mari energii, acum înaintați... amândoi... amândoi!

Și, poftindu-i astfel, politicos, vrednicul domn își rotea pumnii închiși ca să-i înfricoșeze pe potrivnici prin demonstrația științifică pe care o făcea.

Poate cutezanța neașteptată a d-lui Pickwick, sau poate felul complicat în care coborîse din pat, năpustindu-se cu toată greutatea asupra omului cu cimpoiul, i-a impresionat pe adversari. Că erau impresionați, nu'ncape îndoială; căci, în loc să încerce a săvârși atunci și pe loc o crimă, cum credea d. Pickwick că au să facă, ei se opriră, se priviră unul pe altul câteva clipe, și la urmă **izbucniră în râs.**

— Ei, păi dumneata ești un om strașnic; de-aia mi-ești drag, spuse Zefirul. Du-te iarăși în pat să nu răcești! Fără supărare, nu-i așa? continuă întinzând o mână aproape de mărimea acelor degete galbene, cât toate zilele, care se leagănă deasupra ușii fabricanților de mănuși.

— Nu, desigur, răspunse d. Pickwick cu grabă, căci acum când iritarea îi trecuse, începea să simtă frigul la picioare.

— Permiteți-mi, domnule, onoarea de a vă cunoaște, spuse domnul cu favoriți prezintând mâna dreaptă.

— Cu multă plăcere, domnule, replică d. Pickwick urcându-se iar în pat după ce schimbase o strângere de mână foarte îndelungă și solemnă.

— Mă numesc Smangle, domnule, spuse omul cu favoriți.

— O ! făcu d. Pickwick.
— Şi eu Mivins, spuse omul cu ciorapi.
— Încântat domnilor, răspunse domnul Pickwick.
— Hm ! tuşi d. Smangle.
— Aţi spus ceva, domnule ? întrebă d. Pickwick.
— Nu, domnule, replică d. Smangle.
— Mi se păruse, domnule, spuse d. Pickwick.

Conversaţia decurgea foarte politicoasă şi plăcută, iar pentru a spori buna armonie, d. Smangle asigură de numeroase ori pe d. Pickwick că nutrea cel mai mare respect pentru sentimentele unui gentleman; care sentimente îi dădeau pe drept cuvânt credit neţărmurit de vreme ce se presupune că nu le înţelegea câtuşi de puţin.

— Aveţi de a face cu Curtea, domnule ? întrebă d. Smangle.
— Cu cine ? glăsui d. Pickwick.
— Cu Curtea de Casaţie din Portugal Street... ştiţi ?
— O, nu, deloc ! răspunse d. Pickwick. Nu !
— Atunci poate că ieşiţi ? îşi dădu cu părerea d. Mivins.
— Mi-e teamă că nu, răspunse d. Pickwick. Refuz să plătesc nişte daune interese, şi ca atare mă aflu aci.
— Ah, hârtia a fost ruina mea ! observă d. Smangle.
— Eraţi negustor de hârtie, domnule ? întrebă d. Pickwick cu nevinovăţie.
— Ce negustor ! Nu, nu, ferească dumnezeu, n'am ajuns niciodată în halul ăsta ; n'am avut prăvălie. Când zic hârtie, vreau să zic poliţe.
— A, întrebuinţaţi cuvântul în acest sens, zise d. Pickwick.
— La naiba ! un gentleman trebue să se aştepte la lovituri, rosti Smangle. Ei, şi uite-mă acum în închisoarea din Fleet Street. Ei, şi ? Parcă îmi merge mai rău aşa ?
— Dimpotrivă, replică d. Mivins ; şi avea perfectă dreptate ; departe de a-i merge mai rău, d. Smangle o ducea ceva mai bine ; căci pentru a ajunge în închisoare, dobândise gratuit anumite articole de giuvaer-

gerie pe care, cu mult înainte de a nimeri aici, le plasase la Muntele de Pietate.

— Haida-de ! reluă d. Smangle. Chestiile astea sunt tare uscate. Eu zic să ne clătim gura cu o picătură fierbinte de Xeres. Ultimul venit trebue să plătească ; Mivins îl aduce, iar eu îi ajut la băut. Asta înseamnă o diviziune a muncii, cinstită şi nepărtinitoare. Da-da !

Nevoind să rişte o altă gâlceavă, d. Pickwick fu bucuros de acord cu această propunere. Incredinţă banii d-lui Mivins, care, deoarece era aproape de ora unsprezece, nu mai pierdu nicio clipă şi plecă spre sala de mese pentru a îndeplini comisionul.

— Ascultă, rosti d. Smangle în şoaptă, de cum prietenul său părăsi camera, cât i-ai dat ?

— O jumătate de sovereign [1] răspunse d. Pickwick.

— E un tip foarte simpatic... zise d. Smangle din cale afară de simpatic. Nu cunosc pe nimeni mai ceva ca el ; dar...

Aci, d. Smangle se opri brusc, clătinând din cap c'un aer de îndoială.

— Vă gândiţi cumva că-şi va însuşi banii pentru nevoile sale personale ? întrebă d. Pickwick.

— O, nu, nu spun asta ! Am spus numai că e un tip foarte simpatic. Cred însă că n'ar fi rău dacă ar coborî cineva să vadă de nu-şi moaie întâmplător pliscul în cană sau dacă, din nebăgare de seamă, nu pierde cumva banii când o să urce scările. Hei, domnule ! ia du-te jos, dacă vrei, şi urmăreşte-l pe domnul care a coborît acum !

Cererea fusese adresată unui omuleţ sfios, modest, al cărui exterior trăda o mare sărăcie şi care, toată vremea, stătuse ghemuit în patul său, înmărmurit, pare-se, de noutatea situaţiei sale.

— Ştii unde-i sala de mese, nu-i aşa? zise Smangle. Du-te şi spune-i dumnealui că ai venit să-l ajuţi să urce cana. Sau... stai... să-ţi spun ceva... să-ţi spun cum îl prindem cu mâţa'n sac, glăsui Smangle cu şiretenie.

---

[1] Monedă de aur în Anglia. *(n. tr.)*.

— Cum ? întrebă d. Pickwick.

— Trimiteți-i vorbă să cumpere țigări cu restul. Straşnică idee ! Du-te fuga şi spune-i aşa, auzi ? N'au să fie pierdute, continuă Smangle întorcându-se spre d. Pickwick ; am să le fumez eu.

Planul era aşa de ingenios şi, pe deasupra, fusese executat cu atâta linişte şi sânge rece, că d. Pickwick n'ar fi vrut să i se împotrivească, chiar dacă i-ar fi fost cu putință. Nu trecu mult şi d. Mivins reveni aducând vinul de Xeres pe care d. Smangle îl împărți în două căniţe crăpate, atrăgând în mod deosebit atenţia (şi referindu-se la propria-i persoană), că un gentleman nu trebue să fie pretenţios în asemenea împrejurări şi că, întrucât îl priveşte, nu se sfia să bea chiar din cană. Totodată, spre a-şi arăta sinceritatea, închină în sănătatea celor prezenţi şi goli vasul pe jumătate.

O înţelegere excelentă stabilindu-se în felul acesta, d. Smangle începu să-i distreze pe ascultători povestind diverse aventuri romanţioase, petrecute în viaţa sa, cu felurite întâmplări interesante despre un cal pur sânge şi-o splendidă evreică, ambele făpturi de o frumuseţe uimitoare, râvnite mult de nobilimea celor trei regate.

Cu mult înainte de încheierea acestor elegante extrase din biografia unui gentleman, d. Mivins se aşezase în pat şi începuse să sforăe lăsând pe sfiosul străin şi pe d. Pickwick să profite singuri de experienţa d-lui Smangle.

Totuşi, ambii ascultători nu câştigau prea mult, aşa cum s'ar fi cuvenit, din mişcătoarele fragmente istorisite. Dela o vreme, d. Pickwick se afla într'o stare de somnolenţă, când îşi dădu nelămurit seama că omul beat începuse din nou un cântec hazliu, şi că d. Smangle îi dăduse cu blândeţă a înţelege, cu ajutorul unei căni cu apă, că auditoriul nu era în dispoziţie muzicală. El recăzu în somn cu simţământul nelămurit că d. Smangle era încă ocupat să povestească o istorie lungă al cărei moment principal părea a fi acela că într'o anume ocazie specificată amănunţit, „măsluise" o poliţă şi totodată „trăsese pe sfoară" un gentleman.

CAPITOLUL XLII

Ilustrând, ca şi cel dinainte, vechiul proverb că nenorocirea te face să cunoşti tovarăşi ciudaţi de pat; şi conţinând, de asemenea, declaraţia uimitoare şi neaşteptată pe care d. Pickwick a făcut-o d-lui Sam Weller.

Când d. Pickwick deschise ochii, a doua zi dimineaţa, văzu mai întâi pe Samuel Weller care, pe un geamantan mic, negru, privea dus pe gânduri figura măreaţă a uluitorului domn Smangle, care, îmbrăcat pe jumătate şi stând pe pat, se străduia cu disperare, holbându-se la d. Weller, să-l bage'n sperieţi. Spunem cu disperare, căci Sam, cu o privire care îmbrăţişa totodată tichia, picioarele, capul, chipul, pulpele şi favoriţii d-lui Smangle, continua să-l fixeze cu toate semnele unei vii mulţumiri fără a se sinchisi de simţămintele acestuia mai mult decât dacă ar fi examinat o statue de lemn sau o momâie umplută cu paie.

— Ei ce, vrei să mă recunoşti? întrebă d. Smangle încruntându-se.

— Aş putea să jur, dom'le, că te-aş recunoaşte dintr'o mie, răspunse Sam vesel şi bine dispus.

— Nu fii neobrăzat cu un gentleman, domnule! glăsui Smangle.

— Nu, de bună seamă, replică Sam; dacă-mi spuneţi când se trezeşte, am să mă port cu el foarte extrasupra.

Observaţia, având pe departe tendinţa de a insinua că d. Smangle nu e un gentleman, îl întărîtă oarecum pe acesta.

— Mivins! spuse d. Smangle furios.

— Ce e? replică d. Mivins din culcuş.

— Cine dracu e găliganul ăsta?

— Pe legea mea, glăsui d. Mivins privind alene de sub aşternut, ar trebui mai de grabă să te întreb eu. Are vreo treabă aici?

— Nu! explică Smangle.

— Atunci aruncă-l pe scări şi spune-i nu care cumva să vie încoace până nu mă duc eu să-i mai dau un picior, răspunse d. Mivins.

După ce-l sfătui astfel, excelentul gentlemen adormi din nou.

Conversaţia, dând semne să devină aprinsă, d. Pickwick socoti că era timpul să se amestece.

— Sam, spuse el.

— Da, dom'le...

— Nu e nimic nou de ieri încoace ?

— Nimic de seamă, dom'le, replică Sam uitându-se cu coada ochiului la favoriţii d-lui Smangle; aeru'nchis între patru pereţi care pridomineazâ pe aicea pare favorabil creşterii unor bălării vijelioase şi însetate de sânge ; dar înafară de asta, lucrurile merge destul de bine.

— O să mă scol, spuse d. Pickwick. Dă-mi rufărie curată.

Oricât de duşmănoase putuseră fi intenţiile d-lui Smangle, gândurile lui se abătură îndată după despachetarea geamantanului al cărui conţinut păru că-i impune numaidecât opinia cea mai bună, nu numai cu privire la d. Pickwick dar şi la Sam, în legătură cu care găsi repede prilejul să declare, pe un ton destul de ridicat ca să poată fi auzit de interesantul personaj, că-l consideră un original sută în sută şi că e un om întru totul pe placul său. Faţă de d. Pickwick, vădea o afecţiune care nu mai cunoştea margini.

— Pot să fac ceva pentru dumneavoastră, scumpe domn ? întrebă Smangle.

— Nimic, după câte ştiu ; vă mulţumesc foarte mult, glăsui d. Pickwick.

— Nu aveţi de trimis rufe la spălătoreasă ? Cunosc o spălătoreasă admirabilă prin partea locului care vine pentru mine de două ori pe săptămână, şi — pe Jupiter !... ce noroc chior ! — tocmai azi o aştept ! Să pun câteva din lucruşoarele dumneavoastră laolaltă cu ale mele ? Nu-mi vorbiţi de deranj : dracu să-l ia de deranj ! Oameni suntem ! Ce-ar fi dacă un gentleman la ananghie nu s'ar deranja puţintel ca să ajute pe alt gentleman care se găseşte în aceeaşi situaţie ?

Aşa grăia d. Smangle dându-se în acelaş timp cât mai aproape de geamantan şi trădând în privirile sale toată înflăcărarea celei mai desinteresate prietenii.

— N'aveţi nimic de dat să vă perie servitorul, scumpe prietene ? continuă el.

— Absolut nimic, fiule, glăsui Sam luându-şi sarcina răspunsului. Poate că dacă am scărmăna pe vreunul dintre noi fără să-l mai necăjim pe servitor, ar fi mai plăcut pentru toată lumea, cum zicea profisorul tânărului care nu voia să se lase bătut de itindent.

— Carevasăzică n'aveţi nimic de pus în lădiţa mea pe care o trimit la spălătoreasă ? adăugă d. Smangle întorcându-se din faţa lui Sam către d. Pickwick cu un aer oarecum desamăgit.

— Nimic, dom'le, şi iar nimic ! ripostă Sam. Mi-e teamă că lădiţa e plină cu vârf şi îndesat de lucrurile dumitale.

Cuvintele fură însoţite de o ochire foarte expresivă aruncată spre acea parte a costumului d-lui Smangle care dovedeşte deobicei iscusinţa spălătoresei în a pune la punct rufăria cuiva ; deaceea gentlemanul se văzu silit să facă stânga împrejur şi să renunţe, cel puţin deocamdată, la toate speranţele pe care le pusese în punga şi garderoba d-lui Pickwick. Se retrase deci înciudat pe terenul de sport şi se înfruptă uşor şi sănătos cu două ţigări care fuseseră cumpărate cu o seară înainte.

D. Mivins care nu era fumător, şi al cărui cont în mici articole de băcănie era foarte încărcat, astfel că băcanul „întorsese foaia" ne mai dându-i nimic pe datorie, rămăsese în pat ; după propria-i expresie „luase masa în somn".

D. Pickwick dejună chiar lângă sala de mese, într'o cămăruţă care purta numele pompos de salonaş, şi ai cărei locatari vremelnici aveau în schimbul unei mici sume în plus avantajul de negrăit de-a auzi tot ce se vorbea în sala de mese amintită ; şi, după ce-l trimise pe d. Weller să-i facă unele comisioane d. Pickwick se duse la gheretă să-l întrebe pe d. Rocker cu privire la găzduirea sa definitivă.

— Aha, domnul Pickwick ! spuse acesta, consultând un catastif cât toate zilele. Avem o sumedenie de locuri. Biletul dumneavoastră de companion va fi pentru camera 27, la al treilea.

— Biletul meu de... ? întrebă d. Pickwick.

— De companion. Nu știți ce-i asta ?

— Nu prea, spuse d. Pickwick zâmbind.

— Păi, lămuri d. Roker, e limpede ca bună ziua. Veți avea un bilet de companion pentru camera 27, la al treilea, iar cei de acolo au să fie companionii dumneavoastră.

— Sunt mulți ? întrebă d. Pickwick îngrijorat.

— Trei...

D. Pickwick tuși.

— Unul e un pastor, continuă d. Roker scriind pe un petec de hârtie ; altul, un măcelar.

— Ce e ?! exclamă d. Pickwick.

— Un măcelar, repetă d. Roker apăsând ușor vârful penei pe birou ca s'o facă să scrie. Neddy, ți-aduci aminte de Tom Martin, ce scandalagiu era ? se adresă Roker altei persoane din gheretă, care-și răzuia noroiul de pe pantofi cu un briceag cu douăzeci și cinci de limbi.

— Cred și *eu !* răspunse individul accentuând pronumele personal.

— Vai de mine ! continuă d. Roker clătinând ușor din cap într'o parte și'n alta și uitându-se distrat printre gratiile ferestrei, ca unul ce simte o plăcere să-și reamintească scenele senine ale copilăriei ; parcă ieri a fost când i-a dat o mamă de bătaie cărbunarului la *Fox-under-the-Hill,* pe chei. Și uite, parcă-l văz venind de pe *Strand,* între doi polițiști, trezit nițeluș din beție de bătaie și purtând peste ochiul drept un petec de hârtie groasă, îmbibată în oțet. Dar ce zici de buldogul ăla grozav al lui, care și-a înfipt colții într'un băiețaș ? Cum trece vremea, Neddy !

Gentlemanul, căruia îi erau adresate aceste evocări, părea îngândurat și tăcut din fire; se mărgini să repete aceeași frază, iar d. Roker, alungând amintirile sumbre, poetice, care puseseră stăpânire pe dânsul, coborî la treburile mărunte ale vieții și-și reluă pana.

— Al treilea gentleman știți cine e ? întrebă d. Pickwick prea puțin încântat de descrierea viitorilor săi asociați.

— Neddy, ce e Simpson ? glăsui d. Roker întorcându-se spre camaradul său.

— Care Simpson ? întrebă Neddy.

— Al dela 27, etajul trei, cu care dumnealui o să fie companion.

— A, el ? replică Neddy ; nimic ; *era* geambaş pe vremuri, azi e pungaş.

— La fel gândeam şi eu, încuviinţă d. Roker închizând catastiful şi înmânând d-lui Pickwick un pătec de hârtie. Poftim biletul, domnule.

Foarte încurcat de felul expeditiv în care se dispunea de persoana sa, d. Pickwick reintră în închisoare întrebându-se ce ar fi mai bine să facă.

Incredinţat totuşi că, înainte de a lua o măsură oarecare, ar fi fost recomandabil să-i vadă şi să stea de vorbă cu cei trei domni cu care urma să locuiască în aceeaşi încăpere, se îndreptă grăbit spre etajul al treilea.

După ce bâjbâi un timp prin galerie, încercând să descifreze, cu tot întunericul, numerele de pe diferitele uşi, se adresă în cele din urmă unui băiat de cârciumă care îşi continua ocupaţia matinală de a culege cănile de tinichea.

— Prietene, unde e numărul 27 ? întrebă domnul Pickwick.

— Cinci uşi mai departe, îi răspunse băiatul. Pe partea de afară a uşii e portretul făcut cu cretă al unui spânzurat care-şi fumează pipa.

Lămurit, d. Pickwick înaintă domol dealungul galeriei până când întâlni „portretul gentlemanului" descris mai sus, bătu cu dosul degetului arătător, în mutra acestuia, la început încet, şi pe urmă mai tare. După ce repetă zadarnic operaţia, se încumetă să deschidă şi să privească înăuntru.

In odaie era un singur om care se apleca peste fereastră cât putea mai mult, fără să-şi piardă echilibrul, străduindu-se cu mare perseverenţă să scuipe pe pălăria unui prieten al său ce se afla în curte. Neizbutind să-şi indice prezenţa nici vorbind, nici tuşind, nici strănutând, nici ciocănind, nici prin alt mijloc de natură să atragă atenţia, d. Pickwick se apropie după

oarecare șovăială de fereastră și-l trase ușor de pulpana hainei. Omul își retrase la iuțeală capul și umerii și, după ce-l măsură pe d. Pickwick din creștet până'n tălpi, îl întrebă cu ton morocănos ce... (ceva începând cu *d*, credem) vrea.

— Imi pare, spuse d. Pickwick consultându-și biletul, îmi pare că aici e numărul 27, etajul trei...

— Ei, și ?

— Am venit aci deoarece am primit acest petec de hârtie.

— Dă-l încoa !

D. Pickwick se supuse.

— Cred că Roker ar fi putut să te vâre în altă parte, spuse d. Simpson cu ton nemulțumit (căci el era pungașul) după o pauză.

D. Pickwick gândea la fel însă, în atare împrejurări, socoti că e mai prudent să tacă.

D. Simpson cugetă câteva clipe, apoi, scoțându-și capul pe fereastră, dădu drumul unui fluierat ascuțit, și rosti cu glas tare de câteva ori un anumit cuvânt. D. Pickwick nu putu să-l distingă, dar își închipui că era vreo poreclă a d-lui Martin, căci îndată un număr mare de oameni care se găseau jos începură să strige: „Măcelarul !" imitând strigătul prin care membrii acestei utile clase a societății își manifestă zilnic prezența la gratiile ferestrelor.

Evenimentele următoare confirmară temeinicia supoziției d-lui Pickwick deoarece, după câteva secunde, un domn prea gras pentru vârsta lui, îmbrăcat cu un halat profesional de bumbac albastru și purtând în picioare ciubote cu carâmbi, cu botul lat, intră aproape fără răsuflare în odaie, urmat îndeaproape de alt domn, îmbrăcat în haine negre foarte ponosite și cu o căciulă de focă. Acesta se îndeletnicise tot drumul să-și încheie fracul până la bărbie cu ajutorul unor nasturi și ace. Avea o față foarte roșie și trăsături grosolane, făcând impresia unui capelan beat — după cum și era.

Amândoi examinară, la rându-le, biletul d-lui Pickwick, iar unul își exprimă părerea că era „o batjocură" și celălalt convingerea că „asta ne mai lipsea".

După ce-şi manifestară simţămintele, pe şleau, în aceşti termeni, se priviră între ei şi-l priviră şi pe d. Pickwick într'o tăcere foarte stingheritoare.

— Ce neplăcut! Tocmai acum când ne-am aşezat şi noi paturile aşa de bine! rosti capelanul privind trei saltele murdare, înfăşurate fiecare în câte o pătură şi care ocupau ziua un ungher al odăii; ele alcătuiau un fel de suport pe care se aflau un lighian vechi crăpat, o găleată şi o săpunieră ieftină, de culoare galbenă, din lut, cu o floare albastră. Foarte neplăcut!

D. Martin exprimă aceeaşi opinie în termeni mai tari, iar d. Simpson, după ce svârli o serie de adjective ornamentale la adresa celor de faţă, fără a folosi niciun substantiv ajutător, îşi suflecă mânecile şi se apucă să spele nişte legume pentru masă.

In vremea asta, d. Pickwick examina camera care era desgustător de murdară şi, pentrucă nu fusese aerisită, duhnea în chip nesuferit. Nici urmă de covoare, de perdele, de transperante; nu exista acolo nici măcar un dulap. La drept vorbind, şi dacă ar fi fost, locatarii n'aveau multe lucruri de pus într'însul; însă, oricât de puţine şi de neînsemnate fiecare în parte — cojile de pâine, bucăţile de brânză, prosoapele ude, resturile de carne, obiectele de îmbrăcăminte, cioburile de vase, foalele fără ţevi, furculiţele de prăjit pâine ştirbe — prezintă un aspect neplăcut vederii când sunt împrăştiate pe podeaua unei mici încăperi care e totodată salon şi odaie de dormit pentru trei bărbaţi fără treabă.

— Imi închipui totuşi că o să ne putem aranja într'un fel spuse măcelarul după o tăcere destul de lungă. Cât să-ţi dau ca să pleci?

— Vă cer iertare, glăsui d. Pickwick. Ce spuneţi? Nu am înţeles bine.

— Cât ceri să pleci de-aici? întrebă măcelarul. De obicei se dă doi shillingi şi şase penny. Iţi convine cu trei?

— Şi un chef! sugeră capelanul.

— N'am nimic contra; asta înseamnă doi gologani în plus de fiecare, adăugă d. Martin. Ce zici? Iţi

dăm trei shillingi şi şase penny pe săptămână ca să pleci. Vrei ?

— Pe deasupra şi un *galon*[1] de bere, interveni d. Simpson. Ei !

— Şi îl bem pe dată, adăugă capelanul. Haide !

— Vă spun sincer, sunt aşa de neştiutor de regulile locului, răspunse d. Pickwick, încât nu vă înţeleg tocmai bine. Pot să stau în altă parte ? Nu-mi închipuiam.

Auzind întrebarea, d. Martin se uită cu uimire nespusă la prietenii săi şi tustrei întinseră degetul mare dela mâna dreaptă peste umărul stâng. Gestul pe care cuvintele „alături, la stânga" n'ar putea să-l redea decât într'un mod foarte imperfect, produce o impresie de extremă eleganţă şi nepăsare când e executat de un anume număr de doamne sau domni deprinşi să procedeze în unison. El exprimă un uşor şi sglobiu sarcasm.

— Dacă ai putea ! repetă d. Martin cu un zâmbet de milă.

— Eh, dacă eu aş cunoaşte viaţa aşa de puţin, mi-aş pune streangul de gât ! spuse capelanul.

— Şi eu la fel, adăugă măcelarul, solemn.

După scurta introducere, cei trei tovarăşi îl informară într'un suflet pe d. Pickwick că banul era în închisoare tot aşa cum era şi afară ; că, cu bani, şi-ar putea procura pe dată aproape tot ce i-ar dori inima şi că, presupunând că d. Pickwick ar avea bani şi nu s'ar da în lături să-i cheltuiască, e deajuns să comunice dorinţa de a i se pune la dispoziţie o cameră numai pentru sine şi o va căpăta mobilată gata, într'o jumătate de ceas.

Se despărţiră cu satisfacţie reciprocă — d. Pickwick înapoindu-se din nou la gheretă, iar cei trei tovarăşi ducându-se în sala de mese să cheltuiască cei cinci shillingi pe care, cu admirabilă prevedere, pastorul îi împrumutase dela d. Pickwick în acest scop.

— Eram sigur, exclamă d. Roker chicotind când d. Pickwick îi destăinui motivul pentru care se întorsese la el. N'am spus eu, Neddy ?

[1] Un galon — 4,½ l *(n. tr.)*.

Înțeleptul posesor al briceagului universal scoase un mormăit afirmativ.

— Ei, știam eu că vă trebue o cameră separată, rosti d. Roker. Să vedem ! O să aveți nevoie de mobile. Cred că, potrivit obiceiului, le închiriați dela mine...

— Cu multă plăcere, răspunse d. Pickwick.

— Pe scara care duce la sala de mese e o odaie minunată care aparține unui deținut dela Cancelarie ; o să vă coste o liră sterlină pe săptămână. Imi închipui că nu vă uitați la atâta lucru.

— Câtuși de puțin ! răspunse d. Pickwick.

— Veniți cu mine, glăsui d. Roker luându-și cu multă însuflețire pălăria. Afacerea va fi gata în cinci minute. La naiba, dece n'ați spus dela început că vreți să se facă treaba cum e mai bine ?

Așa cum temnicerul prezisese, afacerea se aranjă repede. Deținutul dela Cancelarie se afla de îndestulă vreme acolo pentru a-și fi pierdut prietenii, averea, căminul, fericirea, și pentru a fi dobândit dreptul de-a avea o cameră numai pentru sine. Totuși, deoarece suferea micul neajuns de a fi lipsit deseori de bucata de pâine, ascultă cu multă luare-aminte propunerea d-lui Pickwick de a închiria camera și consimți în grabă să-l pună în posesia ei, singur, nestingherit de nimeni, în schimbul sumei săptămânale de douăzeci de shillingi din care se obliga, pe deasupra, să plătească expulzarea oricărei persoane ce ar putea să fie trimisă ca tovarăș de odaie.

In vreme ce târgul se încheia, d. Pickwick îl examina pe deținut cu un interes penibil. Era un bărbat înalt, uscat, cadaveric, îmbrăcat într'o redingotă veche ; purta în picioare papuci. Avea privirea neliniștită, obrajii trași, buzele livide și niște oase firave, ieșite înafară. Vai de dumnezeul lui ! Dintele de fier al izolării și nevoii îl rosese pe îndelete vreme de douăzeci de ani !

— Dar dumneavoastră, domnule, unde veți sta acum ? îl întrebă d. Pickwick depunând, pe masa care se bălăbănea, chiria înainte pe prima săptămână.

Omul luă banii cu o mână tremurătoare și răspunse

că încă nu știa, dar că se ducea să vadă unde-și va putea transporta patul.

— Mi-e teamă, domnule, reluă d. Pickwick punând cu blândeță și milă mâna pe brațul deținutului ; mi-e teamă să nu fiți obligat a locui în vreun loc gălăgios și plin de lume. Vă rog să continuați a considera camera aceasta ca pe a dumneavoastră, când veți avea nevoie de puțină liniște sau când prietenii vor veni să vă vadă.

— Prietenii ! întrerupse acesta cu o voce care-i hârâia în gâtlej. Dacă aș fi zăcut în fundul celei mai adânci văgăuni de pe fața pământului, țintuit în sicriu, putrezind în bezna și murdăria cloacei care-și întinde mâlul până sub temeliile acestei închisori, nu aș fi putut să fiu mai uitat, mai părăsit decât sunt aici. Sunt un om mort, mort pentru societate, fără să fi căpătat mila acordată celor al căror suflet s'a dus în lumea dreptților. Prieteni care să *mă* vadă ? O, doamne ! Tinerețea mea s'a mistuit aici, și nimeni nu va înălța mâna deasupra patului meu când voi muri și să spună: Slavă domnului, nu se mai chinuește !

Inflăcărarea neobișnuită pe care ațâțarea o așternuse peste trăsăturile lui se stinse de'ndată ce tăcu ; își împreună nervos și grăbit mâinile uscate, și ieși din odaie, târîndu-și greoi pașii.

—Eh-eh ! se mai încordează și el câteodată, spuse d. Roker zâmbind. Ca elefanții ; simt din când în când țeapa, și se înfurie.

După reflexia plină de simpatie pe care o făcu, d. Roker se ocupă cu atâta sârguință de întocmirea camerei d-lui Pickwick, că, în scurt timp, ea fu înzestrată cu un covor, șase scaune, o masă, un pat-sofa, un ceainic, și diferite alte obiecte închiriate pentru suma foarte modestă de douăzeci și șapte shillingi și șase penny săptămânal.

— Mai doriți ceva ? întrebă d. Roker privind în juru-i cu multă mulțumire și zornăind vesel în palma făcută căuș chiria pe prima săptămână.

— A, da ! exclamă d. Pickwick care, un timp, rămăsese cufundat în gânduri. Este cineva pe aci care face comisioane ?

— Vreți să spuneți, afară din închisoare? întrebă d. Roker.

— Da, oameni care să poată să meargă afară, nu deținuți.

— Da, este, spuse Roker. E un amărît care are un prieten în secția săracilor și care e mulțumit când i se dă de făcut o treabă ca asta. De două luni face tot ce-i cade în mână. Să vi-l trimit?

— Dacă vreți, reluă d. Pickwick. Stai... nu! In secția săracilor, spuneai? Aș vrea s'o văd și eu... Mă duc eu la el.

Intr'o închisoare pentru datornici, secția săracilor este, după cum indică numele ei, locul unde sunt închiși oamenii cei mai nenorociți și mai decăzuți din categoria îndatoraților. Un deținut care se declară pentru secția săracilor, nu plătește nici chirie, nici taxe. Suma pe care trebue s'o depună la intrarea și la ieșirea din închisoare este redusă și omul are dreptul să capete o porție mică de hrană cumpărată din venitul neînsemnatelor danii lăsate din când în când, în acest scop, prin testament de către persoane caritabile. Cei mai mulți dintre cititorii noștri își amintesc că sunt câțiva ani numai de când se vedea încă, în zidul de afară al închisorii Fleet, un fel de cușcă de fier în care se așeza un om cu înfățișarea lihnită de foame și care scutura din timp în timp o pușculiță, strigând cu voce jalnică: „Nu uitați, rogu-vă, pe datornicii nenorociți!" Banii din această pușculiță, când se întâmpla să-i capete, erau împărțiți între deținuții săraci care îndeplineau cu rândul înjositoarea slujbă.

Măcar că obiceiul a fost desființat și cușca a dispărut acum, situația mizerabilă a acestor nenorociți a rămas neschimbată. Nu li se mai îngăduе să cerșească la porțile închisorii milă și pomană drumeților, dar noi păstrăm încă neatinse paginile din statute, întru admirația vremilor viitoare, în care legea dreaptă și sănătoasă declară că criminalul voinic va fi hrănit și îmbrăcat, pe când datornicul fără o lățcaie va fi condamnat să moară flămând și desbrăcat. Și aceasta nu e o născocire. Nu trece o săptămână fără ca mai mulți deținuți să nu piară, în temnițele pentru datornici, în

agonia înceată a lipsurilor, dacă nu-i ajută cumva copărtaşii lor de închisoare.

Rememorând lucrurile acestea în timp ce urca scara îngustă la piciorul căreia îl lăsase Roker, indignarea d-lui Pickwick creştea treptat până la cel mai înalt grad ; şi meditaţiile sale asupra acestui subiect îl turburaseră aşa de tare, încât dădu buzna în camera ce i se indicase, fără să ţină seama nici de locul unde se afla, nici de obiectul vizitei pe care o făcea.

Aspectul general al încăperii îl trezi deodată, dar abia îşi aruncă ochii pe figura unui om chircit lângă un cămin prăfuit şi, scăpându-şi pălăria pe duşumea, rămase neclintit locului, înmărmurit de uimire.

Da, omul în sdrenţe, fără haină, cu cămaşa de pânză îngălbenită şi sfâşiată, cu părul căzut în ochi, cu trăsături brăzdate de suferinţă şi vlăguite de foame, era d. Alfred Jingle ; stătea cu capul sprijinit pe mână ; avea ochii aţintiţi asupra focului şi întreaga lui înfăţişare arăta mizeria şi deprimarea !

Lângă el, rezemat nepăsător de perete, un om înalt, voinic desmierda cu o biciuşcă jerpelită de vânătoare cizma cu carâmb, care-i împodobea piciorul drept; ca să-i fie mai comod îşi vârîse piciorul stâng într'un papuc vechi. Caii, câinii, băutura îl aduseseră aici. De călcâiul cizmei stinghere mai era prins un pinten ruginit pe care-l repezea din când în când în aer, pocnind cu cravaşa carâmbul şi murmurând câteva din acele exclamaţii cu care un călăreţ îşi îndeamnă deobicei calul. Executa atunci, de bună seamă, în închipuire, o goană furioasă. Nenorocitul ! Niciodată nu făcuse, călărind pe vreunul din cei mai iuţi cai ai herghelii sale preţioase, o cursă mai năpraznică decât aceea care se încheiase în Fleet.

In partea cealaltă a camerei, un bătrân, pe o mică ladă de lemn, stătea cu ochii pironiţi în podea. Chipul îi era încremenit de o desnădejde profundă. O copilă — strănepoata lui — se agăţa de el şi se străduia să-i atragă luarea-aminte cu o sumedenie de născociri copilăreşti ; însă bătrânul n'o vedea şi n'o auzea. Vocea care fusese odată pentru el melodie, ochii care fuseseră

lumina lui, nu-i mai impresionau simţurile. Genunchii îi tremurau din cauza boalei şi paralizia îi îngheţase mintea.

Mai erau vreo două-trei persoane în odaie, alcătuind un grup mic şi vorbind sgomotos între ele. O femeie slăbănoagă, buimacă — nevasta unui deţinut — stropea, grijulie, ciotul jalnic al unei plante uscate şi veştejite care după cum bine se vedea, n'avea să mai dea frunză niciodată : simbol prea adevărat, poate, al misiunii ce îndeplinise în închisoare.

Acestea erau chipurile care se înfăţişară ochilor d-lui Pickwick în timp ce-şi plimba, uimit, privirile în juru-i. Auzind paşii zoriţi ai cuiva care intra în încăpere, întoarse ochii spre uşă, şi recunoscu în noul venit, prin sdrenţele, murdăria şi mizeria lui, trăsăturile familiare ale d-lui Job Trotter.

— Domnul Pickwick ! strigă Job cu glas tare.

— Cum ?! exclamă Jingle sărind de pe scaun. Domnul... ! Adevărat... afurisit loc... ciudat lucru... Mi se cuvenea cu prisosinţă... foarte.

Rostind cuvintele acestea, d. Jingle îşi vârî mâinile acolo unde obişnuiau să fie buzunarele pantalonilor, îşi lăsă bărbia în piept şi se prăbuşi iarăşi pe scaun.

D. Pickwick fu mişcat ; amândoi aveau aerul aşa de jalnic ! Privirea lacomă, involuntară, pe care Jingle o aruncase asupra unei bucăţele de carne crudă de oaie, adusă de Job, lămurea mai limpede decât o istorisire de două ceasuri starea lor de strâmtorare. D. Pickwick se uită la Jingle cu blândeţă şi-i spuse :

— Aş dori să-ţi vorbesc între patru ochi. Vrei să ieşi cu mine un moment ?

— Desigur, răspunse Jingle sculându-se cu grabă. Prea departe nu pot merge... Nu-i pericol aici să osteneşti mergând... Parc închis de un zid... Teren drăguţ... romantic, însă mic... intrarea deschisă publicului... Familia în oraş, mereu... portarul foarte grijuliu... foarte.

— Ţi-ai uitat haina, spuse d. Pickwick coborînd scara după ce închisese uşa.

— Ah ! făcu Jingle, e zălog... la bunul meu prieten... cutare... n'aveam încotro... Trebue să mănânc, ştiţi. Nevoile naturii... Asta-i.

— Ce vrei să spui ?

— S'a dus, scumpe domn... ultima haină ; ce să fac ? Dintr'o pereche de ciubote am trăit cincisprezece zile. Din umbrela de mătase... cu mâner de fildeș... o săptămână... adevărat... pe onoarea mea... întrebați-l pe Job... el știe.

— Ai trăit trei săptămâni dintr'o pereche de ciubote și o umbrelă de mătase cu mânerul de fildeș ! exclamă d. Pickwick care nu auzise despre așa ceva decât din relatările asupra naufragiaților sau din ziare citind rubrica știrilor senzaționale.

— Adevărat, rosti Jingle clătinând din cap. Muntele de Pietate... Chitanțele-s aici... bani puțini... te miri ce și mai nimic... toți niște pungași.

— Aha ! glăsui d. Pickwick ușurat de explicația pe care o primise. Înțeleg, ți-ai pus lucrurile amanet.

— Toate... și pe ale lui Job... toate cămășile s'au dus... nu-i nimic... economie la spălat. In curând nimic... Rămâi în pat... mori de foame... anchetă... morgă... bietul deținut... pregătirile obișnuite... pe tăcute... domnii din comisie... furnizorii închisorii... fără scandal... moarte naturală... medicul legal constată... înmormântarea pe socoteala azilului... de cap să-i fie... gata... lăsați cortina.

Jingle debită ciudatul rezumat al perspectivei sale în viitor, turuind ca deobicei și străduindu-se prin diverse strâmbături să schițeze un zâmbet. D. Pickwick observă totuși lesne că nepăsarea lui era prefăcută ; și, privindu-l în față, însă nu cu asprime, văzu că ochii îi erau umeziți de lacrimi.

— Om bun, reluă Jingle strângându-i mâna și întorcându-și capul. Am fost nerecunoscător... ce copilărie să plâng... ce să fac... fierbințelile... slăbiciunea... boala... foamea. Merit toate astea... dar am suferit mult... foarte.

Neînstare să se mai prefacă și, poate, turburat și mai mult de sforțările făcute, comediantul desnădăjduit se așeză pe scară și, acoperindu-și obrazul cu mâinile, începu să plângă cu suspine ca un copil.

— Haide ! hai ! spuse d. Pickwick foarte emoţionat. Voi vedea ce se poate face când voi şti despre ce este vorba. Vino încoa, Job. Dar unde e ?

— Aci, domnule, răspunse Job arătându-se la scară.

L-am înfăţişat undeva pe Job ca având, în vremurile bune, ochii foarte adânciţi în orbite ; în halul actual de nevoie şi nenorocire, părea că nu-i mai are deloc.

— Sunt aci, domnule, spuse Job.

— Vino încoa, domnule, reluă d. Pickwick încercând să aibă aerul sever, cu patru mari lacrimi care se prelingeau pe vesta lui. Poftim !

Poftim ce ? Dacă am lua cuvântul în sensul obişnuit, ar însemna că i-a tras o palmă. Ar fi meritat să-i dea una sdravănă, cu sete, căci d. Pickwick fusese păcălit, înşelat, indus în eroare, de nenorocitul pe care acum îl avea în mână. Să spunem adevărul ? D. Pickwick scosese ceva din buzunarul vestei şi care sunase intrând în mâna lui Job ; iar când se depărtă repede, admirabilul nostru prieten simţi că-i creştea inima şi că o scânteie îi strălucea în ochi, datorită într'un fel sau altul darului făcut.

Reintrând în cameră, îl găsi pe Sam contemplând noua rânduială făcută pentru ca d. Pickwick să se simtă mai bine ; o contempla c'un aer îmbufnat de mulţumire, foarte plăcut privirii. Hotărît potrivnic rămânerii în vreun fel a stăpânului său acolo, d. Weller socotea, pare-se, ca o înaltă datorie morală să nu se arate prea mulţumit de nimic ce s'ar fi făcut, de nimic ce s'ar fi spus, sugerat sau propus.

— Ei, ce zici, Sam ?

— Ce să zic, dom'le ?

— Destul de confortabil acum, nu-i aşa ?

— Da, nu-i rău, dom'le, răspunse Sam uitându-se în juru-i cu dispreţ.

— I-ai văzut pe domnul Tupman şi pe ceilalţi prieteni ai noştri ?

— Da, i-am văzut, dom'le. Vin mâine ; şi tare s'au mirat când au auzit că nu trebue să vie azi.

— Mi-ai adus lucrurile de care am nevoie ?

Drept răspuns, Sam arătă cu degetul diferite pachete aşezate cu grijă într'un ungher al camerei.

— Foarte bine, Sam, spuse d. Pickwick după o scurtă şovăială ; ascultă ce vreau să-ţi spun, Sam.

— Desigur, dom'le ; daţi-i drumul, dom'le.

— Am simţit dela început, Sam, rosti d. Pickwick pe un ton solemn, că aci nu e un loc potrivit pentru un tânăr.

— Nici pentru un bătrân, dom'le, glăsui d. Weller.

— Ai toată dreptatea, Sam. Insă bătrânii pot să ajungă aci din cauza nesăbuinţei şi a imprudenţei lor, iar tinerii pot să fie aduşi de egoismul celor care îi servesc. E mai bine pentru tinerii aceştia, în toate privinţele, să nu rămână aci. Mă înţelegi, Sam ?

— Oh, nu, dom'le ; nu ! răspunse Sam cu încăpăţânare.

— Incearcă, Sam.

— Ei, bine, dom'le, replică Sam după o scurtă pauză, îmi pare că văz unde vreţi să ajungeţi ; şi, dacă văz unde vreţi să ajungeţi, părerea mea e că-i prea de tot, cum zicea vizitiul când a fost prins într'un vârtej de zăpadă.

— Văd că mă înţelegi, Sam. Pe lângă că doresc să nu-ţi pierzi vremea ani de zile într'un astfel de loc, îmi dau seama că e o monstruoasă absurditate ca un deţinut pentru datorii să aibă un servitor cu el. Trebue să mă părăseşti pentru un răstimp, Sam.

— O, pentru un răstimp, dom'le ? repetă Sam cu oarecare sarcasm.

— Da, cât voi rămâne aci. Am să-ţi plătesc leafa mai departe, iar unul dintre cei trei prieteni ai mei va fi bucuros să te ia cu el, măcar din respect pentru mine. Dacă voi ieşi vreodată din locul ăsta, Sam, urmă d. Pickwick cu voioşie prefăcută, dacă voi ieşi, îţi dau cuvântul meu de onoare că vei reveni îndată la mine.

— Acum să vă spui şi eu ceva, dom'le, spuse d. Weller cu glasul grav, solemn. Aşa nu merge ; de-aia e mai bine să nu mai vorbim.

— Sam, îţi vorbesc serios ; sunt hotărît.

— Sunteţi hotărît, dom'le ? întrebă d. Weller răspicat ; prea bine, dom'le. In cazul ăsta, şi eu sunt.

Rostind cuvintele acestea, d. Weller îşi puse pălăria pe cap cu multă precizie, şi părăsi brusc încăperea.

— Sam! strigă d. Pickwick după el; Sam, vino încoa!

Dar galeria lungă nu mai repeta ecoul paşilor lui. Sam plecase.

CAPITOLUL XLIII

Care arată cum d. Samuel Weller a intrat în încurcături.

Intr'o sală cu ziduri înalte, prost luminată şi mai prost aerisită, situată în *Portugal Street, Lincoln's Inn Fields,* îşi fac veacul aproape tot anul, unul, doi, trei sau patru domni cu perucă, după cum e cazul, având în faţa lor nişte pupitre mici, prost lustruite, ticluite după modelul acelora pe care le folosesc judecătorii de ţară. La dreapta lor, strane de avocaţi; la stânga, o incintă pentru debitorii insolvabili; iar în faţă, un plan înclinat de figuri respingătoare. Domnii aceştia sunt comisarii Curţii insolvabililor, iar locul unde se găsesc ei e însăşi Curtea insolvabililor.

Incă din vremuri imemoriale şi până astăzi, destinul remarcabil al acestei Curţi a fost şi este acela că — potrivit opiniei generale a tuturor jerpeliţilor din Londra, odată eleganţi — Curtea e considerată ca fiind loc de întâlnire şi refugiu în timpul zilei. Sala e totdeauna plină; aburii berei şi ai spirtoaselor urcă ne'ncetat în tavan, se condensează acolo din pricina zăpuşelii şi coboară apoi, ca o ploaie, dealungul pereţilor. Aci se găsesc laolaltă mai multe fracuri vechi decât se pun în vânzare, un an întreg, în cartierul Houndsditch, şi mai multe piei jegoase, mai multe bărbi încâlcite decât ar putea să cureţe, în decurs de o zi, dela răsăritul soarelui şi până în amurg, toate tulumbele şi dughenile bărbierilor, situate între *Tyburn* şi *Whitechapel.*

Să nu vă închipuiţi că unii dintre indivizii aceştia au niscai afaceri de aranjat sau cea mai mică legătură cu aşa ceva, în locul unde vin cu atâta zel. Dacă ar

avea, prezența lor n'ar mai fi surprinzătoare, iar cetățenia ar înceta îndată. Câțiva dorm mai tot timpul ședinței, alții își aduc ceva de mâncare în batistă sau în buzunarul rupt și mestecă în vreme ce ascultă, cu aceeași plăcere ; niciodată, însă vreunul dintre ei n'a avut cel mai mic interes personal în procesele judecate. Indiferent de felul cum își întrebuințează timpul, rămân prezenți dela începutul până la sfârșitul ședinței. Când afară plouă cu găleata, ei vin udați, și atunci aburii care se ridică din sală seamănă cu aceia din locurile unde cresc ciuperci.

Un observator aflat aci, din întâmplare, și-ar putea închipui că e vorba de un templu înălțat geniului Sărăciei. Nu există curier sau aprod care să poarte o haină făcută pe măsura lui ; nu e în toată instituția un singur om sănătos și rumen la față, afară de un mic ușier cu păr alb, cu figura ca un măr ; și încă și acesta pare uscat și veșted ca o cireașă stricată, păstrată în alcool, printr'un procedeu artificial, ajungând într'o stare de conservare pe care nu poate pretinde că a realizat-o în chip firesc. Până și perucile avocaților sunt prost pudrate și cu buclele desfăcute.

La urma urmei, însă, avocații care stau dinapoia unei mese goale, dedesubtul comisarilor, constituesc curiozitatea și mai mare a acestui loc. Zestrea profesională a celor mai procopsiți dintre acești domni constă dintr'o geantă albastră și un tânăr, deobicei evreu. Nu au un cabinet, ci tratează afacerile legale prin cârciumi sau în curtea închisorilor unde vin cu droaia și își dispută mușteriii asemenea birjarilor. Par unsuroși și mucegăiți, iar dacă îi poți bănui de unele vicii, acestea sunt în special beția și cotcăria. Reședințele lor se găsesc deobicei la periferia orașului, pe-o rază de o milă, în preajma obeliscului *Saint Georges' Fields*. N'au o ținută ademenitoare, iar manierele lor sunt ciudate.

D. Solomon Pell, unul dintre membrii ilustrului corp, era un bărbat gras, fleșcăit și palid. Redingota lui părea, când verde, când cafenie, și avea un guler de catifea oferind aceleași nuanțe de cameleon. Fruntea-i era îngustă, fața lățăreață, cât o baniță, capul

mare şi nasul întors într'o parte ca şi cum, indignată de înclinările rele pe care le descoperea în d. Pell dela naştere, natura îi dăduse, supărată, un bobârnac, din care nu-şi mai revenise. Dealtminteri, pentrucă avea gâtul scurt şi era astmatic, d. Pell respira mai mult pe nas care, astfel, răscumpăra poate prin utilitate ceeace-i lipsea ca frumuseţe.

— Sunt sigur că-l scot din încurcătură, spunea d. Pell.

— Serios ? întrebă persoana căreia îi era făcută încredinţarea.

— Cât se poate de sigur, replică d. Pell. Înţelegi însă că dacă dădea peste vreun avocat nepriceput, nu mai garantam de urmări.

— Da ?! exclamă celălalt cu gura căscată.

— Nu, n'aş fi garantat, repetă d. Pell.

Işi strânse buzele, încruntă din sprâncene şi clătină misterios din cap.

Locul unde se ţinea conversaţia era cârciuma din faţa Curţii insolvabililor ; iar persoana căreia d. Pell se adresa, nu era alta decât d. Weller-bătrânul. El venise acolo să consoleze şi să mângâie pe-un prieten al său a cărui cauză urma să fie desbătută în acea zi, şi pe al cărui avocat îl consulta în clipa aceea.

— Dar unde o fi George ? întrebă bătrânul Weller.

D. Pell arătând cu capul în direcţia unei încăperi din fund, d. Weller se duse numaidecât acolo, unde, când intră, vreo şase confraţi îl salutară cât se poate de călduros şi de măgulitor, în semn de mare bucurie. Domnul insolvabil care căpătase o pasiune rentabilă, însă imprudentă, pentru crearea de staţii de poştă, părea foarte sănătos şi se străduia să-şi domolească neliniştile consumând crevete şi bere neagră.

Salutul schimbat între d. Weller şi prieteni se mărgini doar la gestul obişnuit pe care, când se întâlneau, îl făceau cei de-o meserie, adică prin răsucirea din încheietură a mânei drepte şi mişcarea totodată, în aer, a degetului mic. Am cunoscut cândva doi vizitii vestiţi (bieţii de ei, sunt răposaţi acum) care erau gemeni şi între care exista afecţiunea cea mai sinceră, mai devotată. Ei se întâlneau zilnic timp de douăzeci şi patru de ani pe drumul care duce spre

Dover, fără să schimbe vreodată alt salut decât acela descris mai sus ; și totuși, când unul dintre ei muri, celălalt începu să tânjească și îl urmă curând.

— Ei, George, cum merge ? întrebă d. Weller-senior scoțându-și redingota și așezându-se cu gravitatea-i obișnuită. Chestia e'n regulă ? este plin înăuntru ?

— E'n regulă, bătrâne, glăsui domnul care se afla la ananghie.

— A trecut la altu iapa sură ? întrebă d. Weller cu neliniște.

George făcu un semn afirmativ.

— Bun, e'n regulă, zise d. Weller. Au avut grijă și de trăsuri ?

— Sunt puse la adăpost răspunse George sucind capul la vreo șase crevete și înghițindu-le fără zăbavă.

— Foarte bine, foarte bine, încuviință d. Weller. Ia bine seama totdeauna când cobori o pantă. Foaia de drum e'ntocmită cum trebue ?

— Toate socotelile, domnule, rosti Pell ghicind gândul d-lui Weller, toate-s clare și mulțumitoare, atâta cât e cu putință să le faci cu pana și cerneala.

D. Weller dădu din cap în semn de aprobare și apoi, înturnându-se spre d. Pell, îi spuse, arătându-l pe prietenul său George :

— Când pune șeaua pe el ?

— Păi, glăsui d. Pell, e al treilea pe listă și cred că-i vine rândul cam într'o jumătate de ceas. I-am spus secretarului meu să mă'nștiințeze din timp.

D. Weller îl examină pe avocat cu mare admirație, din tălpi până în creștet, și-l întrebă cu ifos :

— Ce vreți să luați, dom'le ?

— O, ești foarte... pe onoarea mea, n'am obiceiul să... într'adevăr așa devreme că acum, abia... Eh, poți să-mi aduci, draga mea, rom de trei penny.

Domnișoara servantă, care anticipase încheierea cuvintelor, puse un pahar în fața lui Pell și se retrase.

— Domnilor, spuse d. Pell privind întreaga societate, urez noroc prietenului dumneavoastră ! Nu-mi place să mă laud, domnilor, n'am obiceiul ăsta ; cu toate astea nu mă pot opri de-a spune că dacă prietenul dumneavoastră nu avea norocul să cadă în mâini

care... Dar lasă... Domnilor, în sănătatea dumneavoastră!

Golindu-şi paharul cât ai clipi din ochi, d. Pell plescăi din buze şi privi satisfăcut cercul vizitiilor care, de bună seamă, se uitau la el ca la un zeu.

— Staţi, reluă omul legii, ce spuneam, domnule?

— Mi se pare că făceaţi obsirvaţia cum că n'o să vă daţi înapoi dela încă un pahar, glăsui d. Weller cu o gravitate poznaşă.

— Haha! râse d. Pell. Nu e rău, nu e rău! Acum de dimineaţă ar fi grozav... Stai, ştiu eu, draga mea... Poţi să mai aduci unul, dacă vrei. Hm!

Ultimul sunet reprezenta o tuse solemnă, plină de demnitate, pe care d. Pell o socotea justificată, remarcând printre auditori o pornire indecentă spre veselie.

— Domnilor, reluă d. Pell, defunctul lord cancelar ţinea mult la mine.

— Şi era foarte onorabel din partea lui, îl întrerupse d. Weller.

— S'auzim! s'auzim! strigă clientul avocatului. Şi dece să nu ţie?

— A, da; într'adevăr, dece să nu ţie? repetă un om cu faţa foarte roşie, care nu rostise încă nimic până atunci şi care părea că altceva nu mai are de spus. Dece nu?

Un murmur de încuviinţare trecu din om în om.

— Mi-aduc aminte, domnilor, rosti d. Pell, că luând masa cu el odată... nu eram decât noi doi, dar totul era splendid ca şi cum ar fi fost aşteptate douăzeci de persoane; sigiliul cel mare se afla pe-o măsuţă la dreapta sa, iar un om cu perucă cu coc, cu ciorapi de mătase şi acoperit cu-o armură, păzea sceptrul, ţinând sabia scoasă... aşa se face totdeauna, domnilor, zi şi noapte; deodată el îmi zice: „Pell, fără mofturi; Pell, eşti un om de talent; poţi să scapi pe cine vrei la Curtea insolvabililor. Ţara trebue să fie mândră de dumneata, Pell". Astea-s vorbele lui. „Excelenţă, îi spusei eu, mă măguliţi." „Pell, zise el, să fiu blestemat dacă te măgulesc!..."

— A spus el aşa? îl întrerupse d. Weller.

— A spus.

— Ei bine, eu zic atunci că parlamentul trebuia să-l puie la amendă, şi, dacă era un sărman, nici vorbă că-l *punea.*

— Ba nu, scumpe domn, se împotrivi d. Pell ; îmi vorbea cu toată încrederea.

— Cu ce ?

— Cu toată încrederea.

— Aha ! foarte bine ! replică d. Weller după câteva clipe de gândire. Dacă se da răilor cu toată încrederea, apăi se schimbă chestia.

— Firește, deosebirea este vădită.

— Se schimbă chestia cu totul. Urmați, dom'le.

— Nu, nu mai urmez, declară d. Pell cu voce joasă, plin de seriozitate. Mi-ai adus aminte, domnule, că era particulară conversația aceea... particulară şi confidențială, domnilor. Domnilor, eu sunt un om al legii. S'ar putea să fiu foarte stimat în profesiunea mea ; dar s'ar putea să nu fiu. Ştie oricine. Eu nu spun nimic. S'au mai făcut în camera aceasta observații injurioase cu privire la memoria nobilului meu prieten. Mă veți scuza, domnilor ; am fost imprudent... îmi dau seama că n'am drept să vorbesc despre subiectul acesta fără consimțământul lui. Iți mulțumesc, domnule, îți mulțumesc.

Răcorindu-se astfel, d. Pell îşi vârî mâinile în buzunare, zornăi cu o hotărîre dârză trei jumătăți de penny şi-şi roti ochii încruntați.

Abia îşi exprimase virtuoasa hotărîre, când băiatul şi geanta albastră, doi tovarăşi nedespărțiți, dădură buzna în încăpere spunând (adică numai băiatul spuse, geanta albastră neluând parte la această vestire) că procesul urma să înceapă numaidecât. Deîndată ce auziră vestea, cei de față se grăbiră, într'un suflet, să treacă strada şi se înghiontiră ca să poată răzbi în sală — ceremonie prealabilă care, în cazuri obişnuite, era calculată să dureze între douăzeci şi cinci şi treizeci de minute.

D. Weller, care era voinic, se năpusti cel dintâi în mulțime cu nădejdea fermă că va ajunge, în cele din urmă, într'un loc convenabil ; dar succesul nu răspunse

pe deplin așteptării sale, căci uitând să-și scoată pălăria de pe cap, ea îi fu vârîtă peste ochi de o persoană invizibilă ale cărei degete dela picioare le strivise cu greutatea-i considerabilă. Individul regretă, pare-se, pornirea sa năvalnică, deoarece, în clipa următoare, murmurând o nedesluşită exclamaţie de mirare, îl trase pe bătrân în sală şi, cu sforţări violente, îi descoperi capul şi faţa.

— Samivel! strigă d. Weller când putu să-l vadă pe salvator.

Sam dădu din cap.

— Eşti un fiu tare iubitor, tare ascultător! Auzi, să-i faci tu una ca asta părintelui tău, la anii lui bătrâni!

— De unde puteam să ştiu că eşti dumneata? Crezi că pot să te recunosc după greutatea piciorului?

— Hm, într'adevăr, Sam, încuviinţă d. Weller domolindu-se îndată. Dar ce faci aici? Jupână-tu n'are nicio afacere aici, Sammy. N'au să schimbe virdictul, Sammy; n'au să-l schimbe.

Şi d. Weller clătină din cap cu o gravitate judiciară.

— Căpăţână bătrână şi'ndărătnică! exclamă Sam. Mereu îi tot dă zor cu virdicte şi alebiuri! Cine ţi-a spus că-i vorba de virdicte?

D. Weller nu răspunse, dar iarăşi clătină din cap cu solemnitate atoateştiutoare.

— Nu-ţi mai bălăbăni aşa bostanul, că-l scoţi din rădăcină cu totul, continuă Sam enervat. Poartă-te cumsecade. Te-am căutat aseară la *Marchizul de Granby*.

— Pe alde marchiza de Granby ai văzut-o, Sammy? întrebă d. Weller cu un oftat.

— Da.

— Ce mutră avea biata femeie?

— Foarte hazlie. Imi închipui că se paradeşte treptat de prea mult licher de ananas şi alte leacuri tari de acelaş soi.

— Crezi, Sammy?! exclamă d. Weller senior, plin de interes.

— Da, da, sigur.

D. Weller luă mâna fiului său, o strânse, apoi îi dădu drumul, atitudinea sa nu desvăluia nici temere, nici durere, ci oglindea mai degrabă expresia blândă, a speranței. O rază de resemnare și chiar de voioșie trecu pe chipul său în timp ce spunea domol :

— Cu totul sigur, Sammy, nu sunt ; n'aș vrea să zic sus și tare că așa e, ca să nu mă trezesc cu o dizamăgire ; însă mi se pare și mie, băiatule, mi se pare și mie că pastorul a căpătat o boală de ficat.

— Arată rău ? întrebă Sam.

— E galben din cale-afară, replică părintele ; numai nasul îi e roșu ca niciodată. Pofta de mâncare, așa și-așa ; însă trage la măsea de zici ce-i asta.

In vreme ce d. Weller rostea ultimele cuvinte, câteva idei asociate cu lichiorul de ananas îi treceau probabil prin minte, căci căzu pe gânduri, posomorît ; dar își reveni foarte repede, după cum s'a dovedit din alfabetul întreg de clipiri din ochi pe care avea obiceiul să le facă numai în momente de mare mulțumire.

— Haide, să venim acum la chestia mea, reluă Sam. Deschide urechile și nu sufla o vorbă până nu isprăvesc.

După scurtul îndemn, Sam istorisi cât mai pe scurt ultima și memorabila conversație ce o avusese cu d. Pickwick.

— Sărmanul de el ! exclamă d. Weller-senior. Să rămâie singur acolo, fără să-l ajute suflare de om ! Asta nu se poate, Samivel, nu se poate.

— Păi, crez și eu că nu se poate, încuviință Sam ; nu e nevoie să-mi mai spui dumneata ; o știam înainte de a veni aici !

— Au să-l mănânce de viu, Sammy ! exclamă d. Weller.

Sam dădu din cap în semn că era de aceeași părere.

— A intrat acolo necopt, Sammy, rosti d. Weller metaforic, și o să iasă așa de rumenit, că nici pretenii lui fameliari n'o să-l mai cunoască. Un porumbel fript nu e nimic pe lângă ce o să fie el, Sammy.

Sam repetă semnul.

— Nu trebue să se întâmple, Samivel ! continuă d. Weller cu gravitate.

— N'o să se întâmple nici în ruptul capului, spuse Sam.

— Firește că nu, urmă d. Weller.

— Dumneata îi tragi întruna cu proorociile — exclamă Sam — ca Nixon ăla din poveste, roșcovanul, pe care-l vezi zugrăvit în cărțile de șase penny!

— Cine-i ăla, Sammy? întrebă d. Weller.

— Cine a fost, cine n'a fost, răspunse Sam, ce mai tura-vura, birjar n'a fost; și asta-i tot.

— Eu știu un rândaș cu numele ăsta, spuse d. Weller pe gânduri.

— Nu-i ăsta, glăsui Sam; domnul de care ți-am vorbit era un proroc.

— Ce-i aia, proroc? întrebă d. Weller privindu-și fiul cu severitate.

— Păi, ce să fie? Un om care spune ce-o să se întâmple, răspunse Sam.

— Tare aș vrea să-l cunosc și eu, Sammy. Poate că m'ar lămuri puțintel asupra boalei de ficat despre care ți-am pomenit adineaori. In orice caz, dacă a dat ortu popii și n'a lăsat cu limbă de moarte nimănui afacerile lui — s'a zis. Ei, și mai departe, Sammy? întrebă d. Weller oftând.

— Uite, a proorocit ce-o să se'ntâmple lu stăpânumeu dacă rămâne singur, reluă Sam. Vezi cumva o cale să-l îngrijim?

— Nu, Sammy, nu! răspunse d. Weller îngândurat.

— Nicio cale?

— Nu, niciuna... doar dacă... și o rază de înțelegere lumină chipul d-lui Weller. Incepu să vorbească încet, în șoaptă, și, apropiindu-se de odrasla sa, îi spuse la ureche: Doar dacă l-am scoate înfășurat într'o saltea, fără știrea temnicerului, Sammy, sau dacă am pune pe el niște țoale de babă cu un voal verde.

Sam primi ambele sugestii cu un dispreț neașteptat și repetă întrebarea.

— Nu, zise bătrânul. Dacă nu vrea să te lase să rămâi acolo, nu văz nicio altă cale. Nu-i chip să scape, Sammy... nu-i chip.

— Ei, atunci să-ți spui eu cum e, zise Sam. Am să te rog să-mi împrumuți douășcinci de lire sterline.

— Şi la ce bun ? întrebă d. Weller.

— Stai să vezi, replică Sam. Poate că după cinci minute ai să-mi ceri banii'napoi ; eu am să spui că nu vreau să ţi-i dau şi-am să mă iau la harţă cu dumneata. Şi dumneata eşti în stare să ceri arestarea propriului fiu pentru nimica toată. Eşti în stare să-l trimeţi la puşcărie, nu-i aşa, bagabont denaturat ce eşti ?

Părintele şi fiul schimbară atunci un cod întreg de semne şi de gesturi telegrafice cu tâlc, după care d. Weller-bătrânul, se aşeză pe o treaptă de piatră şi se porni pe un râs straşnic încât se înroşi la faţă ca para focului.

— Ce te-a apucat ?! exclamă Sam indignându-se de pierderea de timp. Stai ca ţaţa'n piaţă şi te umfli de râs, când avem atâtea de făcut ! Unde e gologanii ?

— In cufăr, Sammy, în cufăr, spuse d. Weller redând trăsăturilor sale expresia lor obişnuită. Ţine-mi pălăria, Sammy.

Descotorosit de povara aceasta, d. Weller îşi răsuci brusc trupul într'o parte, şi, cu o mişcare iscusită, reuşi să-şi strecoare mâna dreaptă într'un buzunar imens de unde scoase în cele din urmă, cu chiu cu vai, un portofel mare in-octavo, închis cu o enormă curea de piele. Scoase din el două sfârcuri de bici, trei sau patru cataname, o punguliţă cu o mostră de ovăs şi, în sfârşit, un sul de bancnote foatre murdare; numără suma cerută şi i-o înmână lui Sam.

— Iar acum, Sammy, spuse bătrânul după ce băgă la loc, în portofel, sfârcurile, cataramele şi punga, şi după ce din nou depuse portofelul în fundul aceluiaş buzunar ; acum, Sammy, cunosc pe un gentelman care o să facă pentru noi restul treburilor, în doi timpi... un stâlp al legii, Sammy, care are creier ca broaştele, împrăştiat în tot corpul, şi care-i ajunge până'n buricul deştelor ; un prieten al lordului cancelar, care nu era nevoie să facă decât un semn ca să te închiză pe toată viaţa dacă voia.

— Stai, fără asta, îl întrerupse Sam.

— Fără ce ?

— Fără mijloace necostituționale. După mișcarea perpetuă, *habeas corpus* e unul din cele mai năstrușnice lucruri care a fost născocite vreodată. Am citit asta de multe ori în gazete.

— Ei, și ce legătură are cu noi?

— Uite: eu vreau să încurajez născocirea și să ajung prin ea la pușcărie. Nu vreau să intru în cărdășie cu cancelarul... nu-mi place. Poate că nu e sănătos în ce privește ieșirea de acolo.

Rămânând în privința asta la hotărîrea fiului său, d. Weller se duse îndată să-l caute pe savantul Solomon Pell și să-i comunice dorința de a căpăta fără întârziere un mandat de arestare pentru suma de douăzeci și cinci de lire sterline, plus cheltuielile, contra unui oarecare Samuel Weller; cheltuielile ivite urmând să fie plătite dinainte lui Solomon Pell.

Avocatul era foarte bine dispus, căci vizitiul cu buclucul, clientul lui, fusese achitat.

Aprobă cu tărie dragostea lui Sam pentru stăpân, declară că fapta lui îi reamintea mult propriile sale sentimente de devotament pentru prietenul său, cancelarul, și-l duse îndată pe d. Weller-bătrânul la Temple să jure cu privire la datoria a cărei declarare fusese ticluită pe loc de micul secretar, asistat de geanta albastră.

In răstimp, fiind mai întâi recomandat domnului ce scăpase cu obraz curat, și prietenilor săi, ca odraslă a d-lui Weller, dela *Sălbăticuța,* Sam fu primit cu o distincție vădită și invitat să ciocnească împreună în cinstea acestei ocazii — invitație pe care el o acceptă fără să se dea în lături.

Voioșia domnilor din această categorie are deobicei un caracter grav și liniștit; însă motivele de acum erau deosebit de sărbătorești, și ca atare ei se lepădară, în mod proporțional, de gravitatea lor obișnuită. După câteva închinări destul de sgomotoase în cinstea șefului comisarilor și a d-lui Solomon Pell, care arătase zilele acestea o iscusință atât de covârșitoare, un domn cu o față plină de pete stacojii și cu un șal albastru propuse ca cineva să cânte un cântec. Sugestia cea mai lămurită a fost ca domnul cu pete stacojii, dornic

de a auzi un cântec — să cânte el. La aceasta, domnul cu pete stacojii se împotrivi cu încăpăţânare şi oarecum întărâtat; urmă, aşa cum se întâmplă destul de des în astfel de cazuri, o discuţie destul de aprinsă.

— Domnilor, spuse clientul d-lui Pell, decât să turburăm armonia acestei încântătoare reuniuni, poate că domnul Samuel Weller va binevoi să delecteze societatea.

— Zău, domnilor, glăsui Sam, nu prea sunt deprins să cânt fără enstrument; dar ce nu face omul pentru o viaţă liniştită, cum zicea ăla când şi-a luat în primire locul de paznic la un far.

Cu această introducere, d. Samuel Weller dădu drumul deodată legendei sguduitor de frumoasă pe care ne îngăduim s'o citâm mai jos, căci ne închipuim că nu e cunoscută de toată lumea. Am dori să atragem cu deosebire atenţia asupra disilabelor care încheie primul şi al patrulea vers, şi care nu numai că permit cântăreţului să-şi tragă răsuflarea, dar înlesnesc mult şi măsura.

I

Odată îndrăzneţul Turpin, hep-hep, hep-hep!
Pe iapa lui cea neagră, gonea 'n galop turbat.
Când iată un episcop trântit într'o trăsură
Ieşise la plimbare, da, pe şosea, hep-hep!
După trăsură, atuncea, Turpin iuţeşte pasul
Şi vrând să vadă cine-i, îşi bagă capu'n ea;
„De nu-i Turpin, tâlharul care îşi vâră nasul,
Gândeşte episcopul — păi, dracu să mă ia".

(Corul)

De nu-i Turpin, tâlharul care îşi vâră nasul,
Gândeşte episcopul — păi, dracu să mă ia.

II

Grăi Turpin: „Tu vorba ai să-ţi înghiţi, hep-hep!
Prea sfinte, şi cu gloanţe ţi-o voi servi-o, sos".
Dela oblânc el scoate pistolul şi, frumos,
In gură-i trage-un glonte cât ai clipi, hep-hep!
Dar vizitiul care papara nu-i plăcea
Dă iute bici la cai şi în galop porneşte;

Turpin, cu două gloanţe, în spate-l altoieşte,
Şi astfel îl convinge că trebue să stea.

(Corul, cu ton batjocoritor).
Turpin, cu două gloanţe, în spate-l altoieşte,
Şi astfel îl convinge că trebue să stea.

— Declar că acest cântec ne cam ia pe noi peste picior, glăsui domnul cu pete stacojii, întrerupându-l. Să ni se spuie numele vizitiului.

— Habar n'are nimeni, lămuri Sam; n'avea cartă de vizită în buzunar.

— Sunt contra ca să se vâre politica aici, reluă domnul cu pete stacojii pe faţă. Constat că, în soţietatea prezentă, cântecul ăsta e politic şi, ceeace e cam acelaş lucru, că nu este adevărat. Eu zic că vizitiul n'a dat bir cu fugiţii, ci că a murit vitejeşte... vitejeşte ca un cocoş, şi nu dau voie să se spuie contrar.

Deoarece domnul cu pete stacojii vorbea plin de energie şi hotărîre, şi pentrucă opiniile societăţii păreau deosebite în această privinţă, plana primejdia de-a se isca noi certuri, când d. Weller şi d. Pell sosiră tocmai la timp.

— E în regulă, Sammy, spuse d. Weller.

— Ofiţerul va fi aci la orele patru, glăsui d. Pell. Imi închipui că n'o să fugi până atunci. Hahaha!

— Poate că pân'atunci o să se căiască crudul meu părinte, îngăimă Sam cu un rânjet până la urechi.

— A, nu! declară d. Weller-senior.

— Te rog! continuă Sam.

— Pentru nimic în lume, ripostă neînduplecatul creditor.

— Iţi dau poliţe prin care îţi plătesc câte şase penny pe lună.

— Nu vreau, răspunse d. Weller.

— Hahaha! foarte bună chestia, foarte bună! exclamă d. Solomon Pell, care-şi întocmea mica notă de cheltueli. Foarte hazlie întâmplare, nu zău! Benjamin, copiază asta! şi d. Pell zâmbi iarăşi arătând d-lui Weller totalul. Mulţumesc, mulţumesc, glăsui omul legii luând bancnotele unsuroase pe care bătrânul

vizitiu le scotea din portofel. Trei lire şi zece shillingi, plus o liră şi şase shillingi face cinci lire sterline. Foarte îndatorat, domnule Weller... fiul dumitale e un flăcău foarte interesant. Da — da, domnule, e o trăsătură foarte lăudabilă în caracterul unui tânăr, da — da ! adăugă d. Pell zâmbind graţios în juru-i şi băgând banii în buzunar.

— Strașnică poznă ! glăsui d. Weller, chicotind ; un adevărat copil minune.

— Un copil risipitor, domnule, sugeră d. Pell cu blândeţe.

— Lăsaţi, dom'le, zise d. Weller cu demnitate. Ştiu eu ce ştiu. Când n'oi şti, o să vă întreb pe dumneavoastră.

In răstimp sosi ofiţerul. Sam devenise aşa de popular, că domnii adunaţi acolo se hotărîră să-l însoţească în corpore la închisoare. Porniră deci la drum ; reclamantul şi pârîtul mergeau la braţ ; ofiţerul era în frunte, iar opt vizitii vânjoşi formau ariergarda. Se opriră la cafeneaua din *Sergeant's Inn* să se răcorească şi, după ce puseră la punct toate formele legale, alaiul porni din nou.

A stârnit oarecare vâlvă în Fleet Street toana hazlie a celor opt domni care stăruiau să meargă în front câte patru. Hotărîră că se impunea să-l lase în urmă pe domnul cu pete stacojii pentru a boxa cu un hamal, şi se înţeleseră să-l ia la înapoiere. Dealtminteri, nu s'au întâmplat pe drum decât aceste incidente mărunte. Când ajunseră la poarta închisorii, cei din alai, sub conducerea reclamantului, scoaseră trei năpraznice urale pentru pârît şi, după ce dădură mâna cu el, plecară.

Fiind predat în regulă în grija gardianului temniţei, spre imensa uimire a lui Roker şi chiar spre emoţia evidentă a flegmaticului Neddy, Sam intră numaidecât în închisoare, se duse deadreptul la uşa camerei stăpânului său şi bătu la uşă.

— Intră ! spuse d. Pickwick.

Sam se ivi, îşi scoase pălăria şi zâmbi.

— A, Sam, dragul meu ! spuse d. Pickwick vădit încântat că revede pe umilu-i prieten; ieri, nu aveam

intenţia să te jignesc prin cele ce ţi-am spus, credinciosul meu servitor. Pune colo pălăria, Sam, şi lasă-mă să-ţi explic ceva mai pe larg părerile mele.

— Ţineţi neapărat acum, dom'le ?

— Da, desigur. Dar dece nu acum ?

— Aş vrea mai încolo, dom'le.

— Dece ?

— Pentrucă... glăsui Sam ezitând.

— Pentrucă ce ? întrebă d. Pieckwick neliniştit de atitudinea servitorului său. Vorbeşte limpede, Sam.

— Pentrucă... am o mică chestie pe care trebue s'o aranjez.

— Ce chestie ? întrebă d. Pickwick, uimit de aerul încurcat al lui Sam.

— Nimic deosebit, dom'le.

— A, spuse d. Pickwick zâmbind, dacă nu-i nimic deosebit, atunci poţi să vorbeşti cu mine mai întâi.

— Crez că e mai bine să termen eu chestia mea, replică Sam şovăind iarăşi.

D. Pickwick păru surprins, însă tăcu.

— La urma urmelor... spuse Sam oprindu-se deodată.

— Ei, ce ? Vorbeşte, Sam ! îl îndemnă d. Pickwick.

— La urma urmelor, rosti Sam cu o sforţare disperată, poate că ar fi mai bine să-mi caut un pat înainte de toate.

— Un pat ! exclamă d. Pickwick plin de uimire.

— Da, un pat, dom'le, sunt întemniţat; am fost arestat azi după amiază pentru datorii.

— Arestat pentru datorii ?! exclamă d. Pickwick căzând pe un scaun.

— Da, dom'le, pentru datorii, şi omul care m'a băgat aici n'o să-mi dea drumul până nu ieşiţi dumneavoastră.

— Pentru dumnezeu ! strigă d. Pickwick. Ce vrei să spui ?

— Ce spui, dom'le, e că sunt întemniţat, chiar de ar fi să dureze patruzeci de ani ! Ba încă îmi pare foarte bine; iar dacă eraţi în Newgate, s'ar fi întâmplat la fel. Acum ştiţi totul ; şi cu asta, basta !

După ce rosti cuvintele acestea pe care le repetă

apăsat, cu violență, Sam își trânti pălăria de podea, într'o stare de agitație foarte neobișnuită la el; apoi, încrucișându-și brațele, îl privi pe stăpân în față, cu tărie.

CAPITOLUL XLIV

Tratează despre felurite mici întâmplări petrecute în închisoarea Fleet, precum și despre misterioasa conduită a d-lui Winkle; și unde vedem cum bietul deținut dela Cancelarie a scăpat în sfârșit de chinuri.

Pe d. Pickwick îl mișcase prea mult devotamentul călduros al lui Sam ca să-și poată manifesta în vreun fel supărarea sau nemulțumirea în fața hotărîrii pripite a acestuia de a se lăsa de bună voie, pentru cine știe câtă vreme, întemnițat. Singurul amănunt asupra căruia stărui să ceară o lămurire era numele creditorului lui Sam; dar tocmai asupra acestui punct d. Weller refuză tot atât de stăruitor să dea vreo explicație.

— N'ar folosi la nimic, dom'le, repeta Sam întruna. E un individ răutăcios, hapsân, cârpănos și răzbunător, care a făcut totul dinadins și mi-a purtat la inimă o pică așa de mare, că nimic nu l-a mai putut îmblânzi, cum zicea cuviosul vicar despre gentelmenul umflat ca un burduf, care spunea că mai bine îi lasă nevesti-si averea decât să bage banii într'o capelă.

— La drept vorbind, Sam, se împotrivi d. Pickwick, suma este așa de mică, încât s'ar putea plăti foarte ușor; și, deoarece eu m'am hotărît să te păstrez în slujbă, ar trebui să știi că mi-ai fi mult mai de folos afară.

— Vă foarte mulțumesc, dom'le, rosti d. Weller grav, însă n'aș vrea.

— Ce n'ai vrea?

— N'aș vrea să mă'ncovoi și să cer un hatâr dușmanului ăl rău.

— Dar nu înseamnă că-i ceri un hatâr dacă îi înapoiezi banii, Sam, rațională d. Pickwick.

— Iertați-mă, dom'le, ar fi un mare hatâr dacă i-aș plăti, căci nu merită. Așa se prezantează chestia dom'le.

Fiindcă d. Pickwick își frecă nasul oarecum supărat, d. Weller socoti de cuviință să schimbe vorba.

— Dom'le, zise el, hotărîrea mea e luată din prințip, ca și a dumneavoastră, și asta-mi aduce aminte de ăla care s'a omorît din prințip. Cu siguranță că o știți, dom'le.

Ajungând la acest punct, Sam tăcu și aruncă stăpânului său, cu coada ochiului, o uitătură comică.

— Nu înțeleg dece... „cu siguranță", Sam ? spuse d. Pickwick cedând treptat nevoii de-a zâmbi, în ciuda neplăcerii pe care i-o pricinuise încăpățânarea lui Sam. Faima domnului în chestiune n'a ajuns niciodată la urechile mele.

— Nu, dom'le ? Mă miră, dom'le ; era slujbaș în birourile guvernului.

— Serios ?

— Da, dom'le ; și era un gentelmen simpatic, unul din tagma ălora grijulii, cu tipicuri, care își pune în picioare ciubote de gumă ca niște găleți când e timpul ploios și care n'are alt prieten mai aproape de inima lor decât o blăniță de iepure. El făcea economii, din prințip ; îmbrăca în fiecare zi o cămașă curată, din prințip ; nu vorbea niciodată cu vreo rudenie, din prințip, de teamă c'o să-i ceară bani ; în sfârșit, era o fire cât se poate de simpatică. Se tundea la câte cinșpe zile, din prințip, și se abona la croitorul său pe baza prințipului economic : trei veșminte pe an, și pe alea vechi le dădea înapoi. Pentrucă era un gentelmen foarte chibzuit, mânca în fiecare zi, în acelaș loc, c'un shilling și nouă penny. Și mânca strașnic pentru un shilling și nouă penny — zicea ades jupânul vărsând șiroaie de lacrimi — fără să mai pomenesc de cum atâța focul iarna — pricinuindu-i o pagubă bună de patru penny și jumate pe zi — și cu ce ochi se uita jupânul la foc, care el până și treaba asta o făcea după tipic. „Dă-mi gazeta după ce isprăvește de citit domnul de colo", îl bătea la cap în fiecare zi pe chelner când venea la birt. „Vezi de *Times,* Thomas ; vreau să mă uit prin

Morning Herald când o fi liber ; nu uita să ceri *Chronicle,* şi dă-mi *Advertiser.*" Işi pironea apoi ochii pe ceas şi ieşea cu un sfert de minut înainte ca băiatul care aducea ziarul de seară să se fi ivit, îi ţinea calea, şi se apuca apoi să citească cu atâta luare-aminte şi stăruinţă, că îi împingea la desperare şi-i scotea din pepeni pe muşteriii ăilalţi, mai cu seamă pe un bătrânel foarte mânios ; chelnerul era nevoit să stea toată vremea cu ochii pe el, în clipele alea, ca nu cumva să-l împingă păcatul pe bătrânel de a săvârşi cu cuţitul cine ştie ce faptă nesăbuită. Dom'le, stătea acolo, ocupând cel mai bun loc timp de trei ceasuri, şi nemaiconsumând după masă decât un pui de somn ; pe urmă, se ducea la o cafenea, câteva străzi mai încolo, unde dădea peste cap o ceşcuţă cu cafea şi patru pesmeţi, după care se înapoia la Kensington şi se culca. Intr'o noapte i s'a făcut foarte rău ; trimete după doftor, vine doftorul într'o trăsură verde, cu un fel de trepte ca'n Robinson Crusoe, pe care putea să le lase când cobora şi să le ridice după ce urca, pentru ca vizitiul să nu fie nevoit să se dea jos şi să se facă de râsul lumii, arătând că n'are decât o livrea cu pantaloni de coloare ce nu se potrivea. „Ce ai ?" zice doftorul. „Mi-e foarte rău", zice bolnavul. „Ce ai mâncat ?" zice doftorul. „Friptură de viţel", zice bolnavul. „Care e ultimul lucru pe care l-ai înghiţit ?" zice doftorul. „Pesmeţi, zice bolnavul". „Asta e cauza, zice doftorul. Am să-ţi trimet pe dată o cutie cu pilule, şi să nu mai iei", zice el. „Ce să nu mai iau ? zice bolnavul ; pilule ?". „Nu ; pesmeţi", zice doftorul. „Dece ? zice bolnavul ridicându-se. De cinşpe ani mănânc, din prinţip, câte patru pe seară". „Din prinţip, ai face bine să te laşi păgubaş", zice doftorul. „Pesmeţii e sănătoşi, dom'le", zice bolnavul. „Pesmeţii *nu* e sănătoşi, dom'le", zice doftorul ieşindu-şi din sărite. „Dar e aşa de ieftini, zice bolnavul coborînd niţel glasul, şi te satură aşa de bine pentru preţul ăsta". „N'are a face preţul, zice doftorul, pentru dumneata e prea scumpi ; prea scumpi, chiar de ţi s'ar plăti să-i mănânci. Patru pesmeţi pe seară ! zice el, asta te dă gata în şase luni." Bolnavul îl privi o bucată de vreme

drept în față și, la urmă, îi spuse după ce chibzui bine : „Sunteți sigur, dom'le ?" „Bag mâna în foc", zice doftorul. „Câți pesmeți credeți c'ar trebui să mănânc dintrodată, ca să mor ?" zice bolnavul. „Nu știu", zice doftorul. „Credeți că dacă aș mânca de o jumătate de coroană, m'ar ucide ?" zice bolnavul. „Se prea poate", zice doftorul. „De trei shillingi ar fi sigur, nu e așa", zice bolnavul. „Desigur", zice doftorul. „Prea bine, zice bolnavul. Bună seara". A doua zi se scoală, aprinde focul, trimite să i se cumpere de trei shillingi pesmeți, îi prăjește, îi mănâncă, și-și sboară creierii.

— Dar dece a făcut asta ? întrebă brusc d. Pickwick, sguduit la culme de desnodământul tragic al povestirii.

— Dece a făcut asta, dom'le ? repetă Sam. Ca să dovedească marele lui prinţip, cum că pesmeții e sănătoși și ca să arate că nimeni nu putea să-l scoată din ale lui.

Prin atari tertipuri oratorice, d. Weller înlătură întrebările stăpânului în prima seară a șederii sale la Fleet. In cele din urmă văzând că orice dojană era de prisos, d. Pickwick consimți, deși cu părere de rău, ca Sam să stea, plătind săptămânal, la un cârpaci chel care ocupa o odăiță într'una din galeriile de sus. D. Weller duse în umila încăpere o saltea, cele necesare pentru așternut, închiriate dela d. Roker, iar când se întinse noaptea pe pat, se simți așa de bine, de parcă ar fi crescut în închisoare iar toată familia lui ar fi lâncezit de trei generații, acolo.

— Totdeauna fumezi, cocoșule bătrân, după ce te-ai culcat ? întrebă d. Weller pe gazdă după ce amândoi intraseră în pat.

— Da, totdeauna, cocoșule pitic, răspunse cârpaciul.

— Imi dai voie să te întreb dece-ți faci culcușul sub masa aia de brad ?

— Pentrucă totdeauna am fost obișnuit cu un baldachin, înainte de a veni aici, și mi se pare că picioarele mesei îl pot înlocui foarte bine, răspunse cârpaciul.

— Ai caracter, dom'le ! glăsui Sam.

— N'am aşa ceva, răspunse cârpaciul, clătinând din cap; dar dacă vrei să găseşti unul cum trebue, mă tem c'o să cauţi mult şi bine în condica închisorii.

In răstimpul scurtului dialog de mai sus, d. Weller stătea lungit pe saltea, într'un capăt al camerei, şi cârpaciul pe-a sa, în capătul celălalt. Odaia era luminată de un opaiţ şi de pipa cârpaciului care lucea sub masă ca un cărbune aprins. Oricât de scurtă fusese conversaţia, ea avusese o mare influenţă asupra d-lui Weller, care căpătă simpatie pentru amfitrion. Ca atare, se ridică în cot şi începu să-l examineze cu mai multă luare-aminte decât avusese până atunci răgazul sau dorinţa.

Era un om livid, ca toţi cârpacii. Şi avea o barbă aspră, deasă; cum o au îndeobşte cârpacii. Figura îi era ciudată, cu un aer de bună dispoziţie, cu nişte trăsături colţuroase — o piesă lucrată cu măestrie, împodobită cu o pereche de ochi care cândva avuseseră desigur o expresie foarte voioasă, căci si-acum scânteiau. Cârpaciul era în vârstă de şaizeci de ani, şi dumnezeu ştie cât stătuse în închisoare, astfel că era destul de curios să descoperi încă într'însul ceva care se apropie de veselie sau mulţumire. Scund la trup şi, cum stătea chircit în pat, părea atâta de lung cât s'ar fi cuvenit să fie de nu ar fi avut picioare. Ţinea în gură o pipă groasă, roşie, şi, în timp ce fuma, privea opaiţul cu o linişte într'adevăr demnă de pizmuire.

— Eşti demult aici? îl întrebă Sam rupând tăcerea care se aşternuse o vreme între ei.

— De doişpe ani, răspunse cârpaciul muşcând, în timp ce vorbea, capătul pipei.

— Ai călcat legea? întrebă Sam.

Cârpaciul încuviinţă din cap.

— Dece te încăpăţânezi să-ţi toci viaţa dumneatale aşa de preţioasă aici, în cuşca asta vestită? reluă Sam cu oarecare asprime. Pentruce nu te dai bătut şi nu spui cancelarului că-ţi pare rău că te-ai abătut dela lege, şi că n'ai să mai faci?

Cârpaciul îşi puse pipa în colţul gurii, ca să zâmbească, şi o readuse apoi la locul ei, însă nu răspunse nimic.

— Dece? stărui Sam cu mai multă tărie.

— Aha, dumneata nu prea înțelegi lucrurile astea, spuse cârpaciul. Dar ce crezi că m'a dat la fund?

— Eh, îmi închipui că ai început ca să faci datorii, glăsui Sam curățind opaițul.

— N'am fost niciodată dator o lățcaie, spuse cârpaciul; ia să vedem, ghiceşti?

— Ce mai e şi asta?

— Un instrument legal. Cum s'ar zice: stai!

— Văz; neam cu *caveas corpus*. Apoi?

— Apoi, ei văzând că nu puteau să se înțeleagă între ei şi că prin urmare nu puteau să atace executarea testamentului, retrag *caveat*-ul, şi eu plătesc toate legatele. Abia fac treaba asta, când iată că un nepot introduce o acțiune prin care cere anularea testamentului. Afacerea se ia din nou după câteva luni în fața unui domn bătrân, surd, într'o odăiță de lângă cimitirul Sf. Paul; şi, după ce patru avocați au stat şi l-au bătut la cap fiecare câte o zi, bătrânul își pierde o zi, două, chibzuind şi citind materialul care alcătuia vreo şase volume, după care se pronunță cum că testatorul nu era sdravăn la minte şi că eu trebue să plătesc din nou toți banii şi toate cheltuelile. Fac apel. Afacerea vine în fața a trei sau patru domni foarte adormiți, care o mai auziseră la cealaltă Curte unde ei sunt avocați fără procese. Singura deosebire e că la Curtea cealaltă li se zicea delegați şi la asta li se zice doctori: înțelege ceva dacă poți! Ei întăresc cu mult respect hotărîrea bătrânului. Pe urmă, am dat faliment. Aşa am rămas şi azi şi aşa voi fi întotdeauna. Avocații mei îmi mâncaseră de multă vreme mia de lire, aşa că acum mă găsesc aici pentru zece mii de lire sterline, căci s'au adăugat şi cheltuelile, şi-o să rămân aici, cârpind ciubote, până la moarte. Câțiva domni au vorbit să aducă chestia în fața parlamentului şi sunt sigur că s'ar fi ținut de vorbă; însă nu aveau timp să vie să mă vază, iar eu nu puteam să mă duc la ei, aşa că s'au plictisit de scrisorile mele lungi şi au lăsat lucrurile baltă. Tot ce-am spus e adevărul curat, fără să las o iotă la o parte şi fără să pun dela mine nimic,

după cum știu prea bine cincizeci de persoane atât aici cât și'n afară.

Cârpaciul se opri să vadă ce efect produsese istoria sa asupra lui Sam. Băgând de seamă că adormise, cârpaciul scutură scrumul din pipă, o puse jos lângă el, oftă, trase pătura peste cap și adormi și dânsul.

A doua zi dimineață, d. Pickwick își lua dejunul singur (Sam lustruia de zor pantofii stăpânului și îi peria ghetrele negre, în odaia cârpaciului) când o bătaie ușoară se auzi în ușă. Inainte ca d. Pickwick să fi avut vreme să strige: *Intră!* văzu un cap pletos, cu o tichie de catifea, articole de îmbrăcăminte pe care le recunoscu lesne ca fiind proprietatea personală a d-lui Smangle.

— Ce faci? întrebă onorabilul dând mereu din cap. Ascultă... Aștepți pe cineva în dimineața asta? Trei inși — dați naibii de spilcuiți — întreabă jos de dumneata și bat la toate ușile. Toți pensionarii îi bruftuesc pentrucă trebue să se ostenească să le deschidă.

— Vai de mine! Dar ce le trece prin gând? exclamă d. Pickwick sculându-se. Da, sunt fără îndoială câțiva prieteni pe care-i așteptam, la drept vorbind, ieri.

— Prietenii dumitale? exclamă Smangle apucându-l pe d. Pickwick de mână. Deajuns; din momentul ăsta sunt și prietenii mei și ai lui Mivins. Foarte simpatic și distins animalul de Mivins, nu e așa? întrebă Smangle înduioșat.

— Il cunosc așa de puțin pe acest domn, glăsui d. Pickwick ezitând, că...

— Știu, îl întrerupse Smangle bătându-l pe umăr. Ai să-l cunoști mai bine într'o zi; o să fii încântat. Omul ăsta, domnule, continuă Smangle cu solemnitate, are talente comice care ar face cinste teatrului Drury Lane.

— Adevărat?

— Da, pe Jupiter! Dacă l-ai auzi când imită patru pisici într'o roabă... patru pisici deosebite, pe cuvântul meu de onoare. E dat dracului de deștept! Să mă bată dumnezeu, nu poți să nu ții la un om așa de talentat. N'are decât un singur cusur: meteahna aia mică despre care ți-am vorbit, știi?

Cum, în momentul acesta, d. Smangle bălăbăni capul confidențial și cu simpatie, d. Pickwick socoti că era în așteptarea unui cuvânt al său; deaceea exclamă „Ah!“ și se uită nerăbdător spre ușă.

— Ah, rosti ca un ecou d. Smangle cu un oftat adânc, omul acela, domnule, e o tovărășie fermecătoare; nu cunosc o mai bună tovărășie. N'are decât meteahna asta mică: dacă umbra lui bunicu-său i s'ar arăta, ar făcea o poliță pe hârtie timbrată și l-ar ruga să i-o gireze.

— Vai de mine! spuse d. Pickwick.

— Da — da! adăugă d. Smangle; și dacă ar putea să-l cheme încă odată, l-ar chema după două luni și trei zile să-i prelungească polița.

— Foarte interesante trăsături de caracter, spuse d. Pickwick; însă, în timp ce noi vorbim aci, mă tem că prietenii mei vor rămâne consternați că nu mă găsesc.

— Le-arăt eu drumul! declară Smangle îndreptându-se spre ușă. Cu bine; n'am să te deranjez câtă vreme au să fie aici. Ascultă...

Rostind ultimul cuvânt, Smangle se opri deodată, închise ușa pe care o deschisese și, înapoindu-se în vârful picioarelor lângă d. Pickwick, îi șopti la ureche:

— N'ai putea, fără strâmtorare, să-mi împrumuți o jumătate de coroană până la sfârșitul săptămânii viitoare?

D. Pickwick abia se putu împiedica să zâmbească; izbuti totuși să-și păstreze gravitatea, scoase moneda și o puse în mâna d-lui Smangle. Acesta dând din cap, cu clipiri din ochi foarte misterioase, dispăru în căutarea celor trei străini cu care se înapoie curând. Atunci, după ce tuși de trei ori și făcu d-lui Pickwick tot atâtea semne din cap ca o încredințare că nu va uita să plătească, dădu mâna cu întreaga societate, în mod foarte curtenitor, și în cele din urmă se retrase.

— Dragii mei prieteni, sunt încântat că vă văd! spuse d. Pickwick strângând pe rând mâna d-lui Tupman, a d-lui Winkle și a d-lui Snodgrass, cei trei vizitatori despre care fusese vorba.

Triumviratul era foarte mişcat. D. Tupman clătină din cap cu un aer jalnic; d. Snodgrass îşi scoase batista cu vădită emoţie; d. Winkle se retrase la fereastră şi-şi smiorcăi nasul.

— Bună ziua, dom'lor! rosti Sam care intra în momentul acela cu pantofii şi ghetrele. Fără milancolie, cum zicea băieţaşul şcolar când i-a murit profisoara. Fiţi bineveniţi la puşcărie, dom'lor!

— Nebunul ăsta de băiat, spuse d. Pickwick atingându-l pe cap în timp ce Sam îngenunchia să încheie ghetrele stăpânului, nebunul ăsta s'a lăsat arestat ca să rămână cu mine!

— Cum?! exclamară cei trei prieteni.

— Da, dom'lor, g'ăsui Sam, eu sunt... Staţi liniştiţi, dom'le, vă rog. Sunt întemniţat, domnilor; închis, cum zicea cocoana.

— Intemniţat?! exclamă d. Winkle cu o înflăcărare de neînchipuit.

— Hei, dom'le? întrebă Sam ridicând capul; ce este, dom'le?

— Nădăjduisem, Sam, că... Adică... Nimic, nimic, răspunse d. Winkle cu grabă.

D. Winkle avea ceva atât de neliniştit în atitudinea sa, că d. Pickwick se uită fără să vrea la prietenii săi pentru a le cere o explicaţie.

— Nu ştim nimic, spuse d. Tupman ca răspuns la întrebarea mută. A fost foarte agitat în ultimele două zile şi cu totul altfel decât este deobicei. Ne temeam să nu aibă ceva, însă el tăgăduieşte cu hotărîre.

— Nu, nu, g'ăsui d. Winkle roşind sub privirea d-lui Pickwick, nu am propriu zis nimic, te asigur că n'am nimic, scumpe domn. Voi fi însă nevoit să părăsesc pentru scurtă vreme oraşul, într'o chestiune particulară, şi nădăjduisem că mi-ai fi dat voie să-l iau pe Sam.

Înfăţişarea d-lui Pickwick exprimă şi mai multă uimire.

— Imi închipui, îngăimă d. Winkle, că Sam n'ar fi refuzat; evident, însă, că lucrul devine imposibil din moment ce e deţinut aici. Voi fi deci obligat să plec singur.

Pe când d. Winkle rostea aceste cuvinte, d. Pickwick

simți cu oarecare mirare că degetele lui Sam tremurau fixând ghetrele, ca și cum ar fi fost surprins sau emoționat. După ce d. Winkle tăcu, Sam înălță capul să-l privească, și, măcar că ochirea schimbată de ei dură numai o clipă, avură aerul de a se fi înțeles.

— Sam, întrebă cu aprindere d. Pickwick, știi ceva?

— Nu, dom'le, replică d. Weller reîncepând cu sârguință deosebită să încheie ghetrele.

— Ești sigur, Sam? întrebă d. Pickwick.

— Eh, dom'le, sunt sigur că până acum n'am auzit nimic în privința asta. Dacă îmi dau oarecum cu ideea, adăugă Sam uitându-se la d. Winkle, nu am dreptul să spun căci mi-e teamă că mă înșel.

— Și nici eu nu am dreptul să mă vâr în afacerile unui prieten, oricât de intim ar fi el, glăsui d. Pickwick după o tăcere scurtă. Voi spune numai că nu pricep nimic. Dar ajunge în privința asta.

După ce se exprimă astfel, d. Pickwick aduse vorba despre alt subiect, iar d. Winkle păru că-și recapătă treptat aerul firesc, deși nu în întregime. Aveau atâtea să-și spună, că dimineața se scurse repede. Când, pe la orele trei, d. Weller puse pe o măsuță o pulpă friptă de berbec și un pateu enorm, împreună cu alte câteva feluri de legume, căni cu bere neagră, așezate pe scaune, pe canapeaua de dormit sau pe unde se nimerea, fiecare se arătă dispus să onoreze prânzul, deși carnea fusese cumpărată și preparată în bucătăria închisorii care se afla la doi pași, la fel ca și pateul, pregătit și copt tot acolo.

Berei îi urmară una sau două sticle cu vin admirabil pentru care d. Pickwick trimisese anume la cafeneaua din *Doctor's Commons*. De fapt, am putea vorbi mai degrabă nu de una sau două sticle ci de una sau șase sticle. După ce acestea fură golite și ceaiul terminat, clopotul începu să sune vestind plecarea străinilor.

Dacă purtarea d-lui Winkle fusese inexplicabilă, în cursul dimineții, ea deveni, sub influența sentimentelor sale și a sticlelor golite, cu totul desprinsă de cele pământești și solemnă când se pregăti să-și ia rămas bun de la prietenul său. Rămase mai în urmă până ce d-nii Tupman și Snodgrass dispărură, și atunci,

apucând plin de înflăcărare mâna d-lui Pickwick, spuse printre dinți cu o expresie în care calmul unei hotărîri disperate se amesteca înfricoșetor cu chintesența tristeții :

— Bună seara, scumpe domn !

— Dumnezeu să te binecuvânteze, băiete dragă ! replică inimosul domn Pickwick strângând cu căldură mâna tânărului său prieten.

— Haide odată ! strigă d. Tupman din galerie.

— Da, da, numaidecât, răspunse d. Winkle. Bună seara !

— Bună seara ! spuse d. Pickwick.

Fu schimbat încă un bună seara, apoi altul, pe urmă alte o jumătate de duzină, și totuși d. Winkle ținea încă sdravăn mâna prietenului său, examinându-l cu aceeași neobișnuită expresie.

— Ți s'a întâmplat cumva ceva ? îl întrebă în cele din urmă d. Pickwick când își simți brațul obosit de sguduituri.

— Nu, nimic, răspunse d. Winkle.

— Atunci, bună seara, reluă d. Pickwick încercând să-și desprindă mâna.

— Prietene, binefăcătorul meu, respectabilul meu îndrumător, murmură d. Winkle apucându-l de mână ; să nu mă judeci cu asprime, iar când vei afla că din pricina atâtor piedici de netrecut, am...

— Haide odată ! spuse d. Tupman ivindu-se din nou în ușă. Vii sau rămânem încuiați aici ?

— Da, da, sunt gata, răspunse d. Winkle și, cu o sforțare violentă, porni în goană.

In vreme ce d. Pickwick îi însoțea cu privirile, plin de-o uimire mută, dealungul coridorului, Sam Weller se arătă în capătul scării și șopti ceva la urechea d-lui Winkle.

— O, desigur, contează pe mine ! răspunse acesta cu glas tare.

— Vă mulțumesc, dom'le. N'o să uitați, dom'le ?

— Nu, nici vorbă ! declară d. Winkle.

— Noroc, dom'le ! glăsui Sam ducând mâna la pălărie. Aș fi ținut mult să merg cu dumneavoastră, dom'le; dar, firește, stăpânul înainte de toate.

— Faptul că rămâi aici te înalţă în ochii noştri, spuse d. Winkle ; şi, vorbind astfel, coborau amândoi scara şi dispăreau.

— Extraordinar ! rosti d. Pickwick intrând în camera sa şi aşezându-se lângă masă, pe gânduri. Ce i-o fi trecând prin cap tânărului ăsta să facă ?

Era în meditare de câtva timp, când Roker, temnicerul, întrebă dacă poate să intre.

— Desigur, spuse d. Pickwick.

— V'am adus o pernă mai moale, domnule, în locul aceleia provizorii pe care aţi avut-o azi noapte.

— Iţi mulţumesc. Vrei să iei un pahar cu vin ?

— Sunteţi foarte bun, domnule, încuviinţă d. Roker privind paharul care i se oferea. In sănătatea dumneavoastră, domnule !

— Mulţumesc.

— Imi pare rău că vă comunic că proprietarul dumneavoastră se simte foarte rău astă seară, domnule, glăsui temnicerul punând paharul pe masă şi inspectând marginea pălăriei înainte de-a o aşeza din nou pe cap.

— Cum ? deţinutul dela Cancelarie ?! exclamă d. Pickwick.

— N'o să mai fie multă vreme deţinutul dela Cancelarie, domnule, replică Roker învârtindu-şi pălăria ca să poată citi numele pălărierului.

— Mă înfiori, glăsui d. Pickwick. Ce vrei să spui ?

— E ofticos demult, şi îşi trăgea foarte greu răsuflarea azi noapte. De mai bine de şase luni doctorul ne spune că numai schimbarea de aer ar putea să-l salveze.

— Dumnezeule mare ! exclamă d. Pickwick, omul ăsta a fost asasinat pe îndelete, de lege, timp de şase luni ?

— Nu ştiu, domnule, declară Roker cântărindu-şi pălăria pe care o ţinea cu amândouă mâinile de margine ; îmi închipui că tot ar fi murit şi'n altă parte. S'a dus la infirmerie azi dimineaţă. Doctorul zice că trebue să i se păstreze puterile pe cât cu putinţă, şi directorul îi trimite vin şi supă dela el. Directorul nu are nicio vină, domnule.

— Nu, fără'ndoială, răspunse d. Pickwick grăbit.

— Cu toate astea, reluă Roker moţăind din cap, mi-e teamă că s'a sfârşit cu el. Am vrut să fac prinsoare pe şase penny, adineaori, cu Neddy că nu se mai însdrăveneşte, şi el n'a vrut să facă prinsoare, şi a avut dreptate. Vă mulţumesc, domnule. Noapte bună, domnule.

— Ia stai, unde-i infirmeria ? întrebă d. Pickwick cu hotărîre.

— Chiar deasupra camerei dumneavoastră, domnule ; dacă vreţi, v'o arăt.

D. Pickwick îşi luă pălăria fără să vorbească şi-l urmă pe temnicer îndată.

Acesta îl conduse în tăcere şi, apăsând uşurel clanţa uşii infirmeriei, îi făcu semn să intre. O încăpere mare, goală, tristă, cu mai multe paturi greoaie de fier; într'unul se afla întins un om slab ca o umbră, palid, cadaveric. Respiraţia îi era scurtă şi sugrumată ; şi de fiecare dată când inspira şi expira, gemea jalnic. La căpătâiul patului stătea un bătrânel cu şorţ de cârpaci care, ajutat de ochelari cu montură de corn, citea tare din biblie. Era fericitul legatar.

Bolnavul îşi puse mâna pe braţul bătrânului şi-i făcu semn să se oprească. El închise cartea şi-o aşeză pe pat.

— Deschide fereastra, zise bolnavul.

Fereastra fu deschisă şi sgomotul căruţelor şi trăsurilor, huruitul roţilor, strigătele oamenilor şi copiilor, toate sunetele zorite ale unei mulţimi imense, plină de viaţă şi de treburi, pătrunseră năvalnic în odaie, contopite într'un murmur profund. Din zarva răguşită se înălţa din când în când un hohot de râs strident ; sau crâmpeie de cântece de pahar, pornite dintr'un grup de cheflii îţi izbeau pentru o clipă auzul şi se pierdeau apoi în hărmălaia vocilor şi în sgomotul înfundat al paşilor — mugete ale valurilor din marea agitată a vieţii, ce se rostogoleau greoaie afară.

In toate împrejurările, sunetele acestea par melancolice celui ce le ascultă cu sânge rece, dar cu cât mai melancolice sunt ele pentru cel ce veghiază lângă patul unui muribund !

— Nu e aer aci, spuse bolnavul cu voce slabă. Odaia îl strică. Era proaspăt primprejur când mă plimbam,

sunt mulţi ani de atunci, dar, când intră în închisoare, devine fierbinte, apăsător... Nu mai pot să-l respir.

— Noi l-am respirat împreună multă vreme, glăsui cârpaciul. Haide-haide !

Se lăsă o tăcere scurtă în răstimpul căreia cei doi spectatori se apropiară de pat. Bolnavul trase pe patul lui mâna bătrânului tovarăş de închisoare şi o ţinu strânsă cu dragoste între ale sale.

— Nădăjduesc, îngână el apoi cu voce întretăiată şi aşa de slabă că ascultătorii se plecară peste pat să culeagă sunetele pe jumătate articulate ce scăpau de pe buzele livide ; nădăjduesc că judecătorul meu plin de îndurare n'o să uite osânda ce am suferit pe pământ. Douăzeci de ani, dragul meu, douăzeci de ani în mormântul ăsta hidos ! Mi s'a rupt inima de durere când copilaşul meu şi-a dat sufletul... şi n'am putut măcar să-l sărut în sicriul lui micuţ. De atunci, printre toate sgomotele şi desmăţurile, singurătatea mea a fost grozavă. Dumnezeu să mă ierte ! El a văzut agonia mea singuratică şi de lungă durată !

Bolnavul îşi împreună mâinile şi mai murmură ceva, însă aşa de încet că nu-l puteai auzi, pe urmă adormi. La început adormi numai, căci cei de faţă îl văzură zâmbind.

Câteva minute ei îşi vorbiră în şoaptă, dar temnicerul, plecându-se peste pernă, se ridică îndată.

— Iată-l în sfârşit izbăvit întru domnul ! spuse el.

Era adevărat. Incă din viaţă nefericitul devenise aşa de asemănător cu un mort, că nu se putea şti în ce clipă îşi dăduse duhul.

CAPITOLUL XLV

Unde se descrie o întrevedere mişcătoare între d. Samuel Weller şi familia lui. D. Pickwick face ocolul micii lumi în care trăieşte şi ia hotărîrea de-a se amesteca într'însa, în viitor, cât mai puţin cu putinţă.

La câteva dimineţi după întemniţare, d. Samuel Weller deretică în camera stăpânului cât putu cu mai multă grijă, îl lăsă apoi aşezat lângă cărţile şi hârtiile lui şi

se retrase să petreacă un ceas sau două cum va putea mai bine. Deoarece ziua era frumoasă, lui Sam îi veni în minte că o cană cu bere la aer liber ar putea să-l învioreze pentru un sfert de oră tot atâta cât şi orice altă mică distracţie cu care i s'ar fi îngăduit să se desfăteze.

Ajungând la această încheiere, se îndreptă spre bufet şi, după ce cumpără berea, căpătând pe deasupra şi-un ziar vechi, se duse în curte la jocul de popice ; aşezându-se pe-o bancă, începu să se amuze în chip foarte chibzuit şi metodic. Trase mai întâi o duşcă bună de bere şi, ridicându-şi ochii spre un geam, aruncă o ochiadă platonică unei tinere domnişoare care se îndeletnicea curăţând nişte cartofi. Desfăcu apoi ziarul şi-l păturі astfel încât să aibă în faţa ochilor dările de seamă ale poliţiei ; cum însă treaba este anevoioasă, mai ales când suflă vântul, trase încă o duşcă după ce izbuti. Citi pe urmă două rânduri din ziar şi se opri să contemple doi indivizi care sfârşeau o partidă cu mingea. Când partida fu gata, le strigă „foarte bine", ca să le dea curaj, apoi privi în juru-i să vadă dacă starea sufletească a spectatorilor se potrivea cu-a sa. De aci, nevoia de-a se uita şi la ferestre ; iar cum tânăra domnişoară se afla încă acolo, nu era decât un act de pură politeţă să clipească din ochi, din nou, şi să bea, prin semne, în sănătatea ei, o altă duşcă de bere. După aceea, încruntându-şi fioros sprâncenele spre un băieţel care îl privise cu ochi holbaţi, îşi încrucişă picioarele şi, cu ziarul în ambele mâini, se apucă să citească serios.

Abia se cufundase în starea de concentrare necesară, când i se păru că-l strigă cineva de departe. Nu se înşelase, numele său trecea repede din gură în gură şi, peste câteva secunde, aerul răsuna de strigătele : „Weller ! Weller !"

— Aici ! mugi Sam cu glas de stentor. Ce e ? Cine are nevoie de el ? A venit un curier să-i spună că-i arde vila dela ţară ?

— Eşti chemat la vorbitor, spuse un om de lângă el.

— Bătrâne, vrei să ai grijă, puţintel, de ziarul meu şi de cană ? întrebă Sam. Viu, viu ! Zău, dacă m'ar

chema la bara tribunalului, nu s'ar făcea mai multă gălăgie.

Sam îşi însoţi vorbele cu o ciocănitură uşoară pe capul tânărului domn amintit adineaori, care, neînchipuindu-şi că se află aşa de aproape de persoana căutată, striga „Weller!" din răsputeri; apoi străbătu curtea, urcă treptele scării în goană şi se îndreptă spre vorbitor. Când ajunse acolo, cea dintâi persoană care-i izbi privirile, fu scumpul său părinte aflat în capul scării, cu pălăria în mână şi vociferând la fiecare jumătate de minut: „Weller!", cât îl ţineau plămânii.

— Ce tot răcneşti aşa? întrebă Sam furtunos după ce bătrânul se descărcă de încă un strigăt. Te-ai înroşit la faţă ca un suflător de sticle, mâniat; ce este?

— Aha! replică d. Weller. Incepeam să mă tem, Sammy, că te-ai fi dus să dai o raită prin parc.

— Ei, asta e! glăsui Sam; îţi mai arde să şi glumeşti pe socoteala victimei sgârceniei dumitale. Scoală-te de pe treaptă. Dece te-ai aşezat? Nu locuesc aici.

— Ai să vezi o chestie năstruşnică, Sammy, spuse d. Weller ridicându-se.

— Stai o clipă, spuse Sam. Eşti alb pe dindărăt.

— Ai dreptate, Sammy; curăţă-mă, replică d. Weller în timp ce fiul său îl ştergea de praf. Cine m'ar vedea aşa plin de var, ar crede că sunt un coate-goale.

D. Weller arăta, vorbind astfel, simptome sigure că se va aşterne pe râs, aşa că Sam se grăbi să-l oprească.

— Stai liniştit, îi spuse el. N'am mai văzut om să se schimonosească aşa. Acum ce ţi s'a mai întâmplat?

— Sammy, băiatule, zise d. Weller ştergându-şi fruntea, mi-e teamă că, într'una din zilele astea, de atâta râs, o să mă lovească damblaua.

— Ei, atunci dece mai râzi? întrebă Sam. Ce vrei să-mi spui?

— Ghiceşte cine a venit aici cu mine, Samivel? întrebă d. Weller dându-se înapoi vreo doi paşi, strângându-şi buzele pungă şi înălţându-şi sprâncenele.

— Pell?

D. Weller clătină din cap şi obrajii lui trandafirii se umflară de râsul care căuta neapărat o ieşire.

— Te pomenești că omul cu fața pătată, își dădu Sam părerea.

D. Weller clătină iar din cap.

— Dar cine atunci ?

— Mamă-ta vitregă, Sammy ! exclamă vizitiul care, din fericire, se hotărîse să-l lămurească ; altminteri, obrajii i-ar fi plesnit fără doar și poate, într'atâta i se umflaseră. Mamă-ta vitregă, Sammy, și omul cu nas roșu, băiatule ; și omul cu nas roșu, băiatule, hohoho !

Vorbind astfel, d. Weller se lăsă în voia unor hohote de râs, pe când Sam îl privea cu un zâmbet glumeț care se răspândea treptat pe întreaga-i figură.

— Au venit să stea puțin și serios de vorbă cu tine, Samivel, reluă d. Weller ștergându-și ochii. Să nu-i lași să bănuiască nimic cu privire la creditorul denaturat, Sammy.

— Cum, nu știe cine e el ?

— Deloc.

— Unde e ei ? întrebă Sam, reproducând toate strâmbăturile bătrânului.

— In salonaș, glăsui d. Weller. Du-l pe omul cu nasul roșu acolo unde nu sunt băuturi, Samivel, să-l vedem ce-o să spuie. Am făcut o plimbare plăcută cu trăsura, azi dimineață, că venim dela *Marchiz,* urmă d. Weller când se simți în stare să vorbească mai lămurit. L-am înhămat pe Tărcatul la cărucioara pe care mamă-ta vitregă a căpătat-o când și-a luat câmpii întâia oară. A fost pus într'însa un jilț pentru păstor, și zău, Samivel, continuă d. Weller cu profund dispreț, zău, i s'a adus în stradă, chiar în fața ușii, și o scăriță ca să se urce !

— Eh, nu se poate ! zise Sam.

— Ba da, Sammy ; și păcat că n'ai fost acolo să-l vezi cum se ținea de marginile scării când s'a urcat, de parcă i-ar fi fost teamă c'o să cază dela câteva șchioape înălțime și se face fărâme. Dar cu chiu cu vai s'a urcat și-am pornit ; și crez, Sam... crez că a cam fost sdruncinat când întorceam la cotituri.

— Aha, îmi închipui că te-ai poticnit în vreo două pietre de hotar...

— Tare mi-e teamă, spuse d. Weller clipind cu încântare din ochi, tare mi-e teamă că m'am poticnit, Sammy, de vreo câteva ori. Sălta din jilț tot drumul.

D. Weller își bălăbăni capul dintr'o parte într'alta, scoțând un hârâit răgușit; fața i se umflă deodată grozav și trăsăturile i se destinseră — simptome care îl alarmară pe feciorul său destul de binișor.

— Nu te speria, Sammy, nu te speria, zise el după ce, datorită sforțărilor sale de a se stăpâni și bătând din picior, își recăpătă graiul. Încerc să râd mai încetișor, Sammy.

— A, dacă e numai asta, ai făcea bine să nu încerci prea des; ai să vezi că născocirea e cam periculoasă.

— Nu-ți place, Sammy?

— Deloc.

— Mi-ar fi fost de mare folos dacă aș fi putut să mă obișnuesc, spuse d. Weller cu lacrimi ce-i curgeau încă pe obraji; m'ar fi scăpat adeseori de multă vorbăraie cu mamă-ta vitregă. Insă mi se pare că ai dreptate: aduce foarte mult cu damblaua; mult prea mult, Samivel.

Ajunseră din vorbă în vorbă la ușa salonașului. Sam, oprindu-se o clipă, aruncă peste umăr o ochire șireată către prea respectatul său zămislitor, care încă mai chicotea din urmă, și-l conduse înăuntru.

— Mamă, spuse el salutând-o politicos pe femeie, îți sunt foarte recunoscător pentru vizită. Ce faci, păstorule?

— Ah, Samuel, e groaznic aici! glăsui d-na Weller.

— Câtuși de puțin, mămico, spuse Sam. Nu e așa, păstorule?

D. Stiggins își ridică mâinile și-și îndreptă ochii spre cer, astfel că nu i se mai văzu decât albul, mai bine zis, galbenul ochilor; nu dădu însă niciun răspuns prin vorbe.

— Ce, îi e rău? o întrebă atunci Sam pe mama lui vitregă dela care aștepta o explicație.

— Bunul om e mâhnit văzându-te aici, Samuel! declară d-na Weller.

— A, asta-i tot? Văzându-l așa, mă temusem c'o fi uitat să pipăreze castravetele pe care l-a mâncat de

curând. Ia loc, dom'le, scaunele nu se plătește, așa cum a zis regele miniștrilor săi când i-a luat la trei-păzește.

— Tinere, spuse d. Stiggins cu trufie, mă tem că întemnițarea nu te-a prea domolit.

— Iartă-mă, dom'le, replică Sam, ce aveai bunătatea să spui ?

— Mă tem, tinere, că pedeapsa nu te-a prea domolit, repetă d. Stiggins cu o voce puternică.

— O, dom'le, ești foarte bun ; nădăjduesc însă că prea domol *nu* sunt ; foarte îndatorat, dom'le, pentru buna dumneatale părere.

In momentul acesta, un sunet care semăna în chip necuviincios cu o hohotire de râs se auzi în partea unde d. Weller-bătrânul stătea, iar d-na Weller, examinând repede cazul, se crezu obligată să dea drumul, treptat, unui atac de nervi.

— Weller ! strigă d-na W. (bătrânul se afla într'un colț) ; Weller, vino'ncoa !

— Foarte mulțumesc, dragă ; mă simt cât se poate de bine aici.

D-na Weller izbucni atunci în lacrimi.

— Ce e, mamă ? o întrebă Sam.

— Oh, Samuel ! răspunse ea, sunt foarte nenorocită din cauza tatălui tău ! Oare nimic nu-l poate face mai bun ?

— Auzi ? glăsui Sam. Doamna întreabă dacă nimic nu te poate face mai bun.

— Foarte îndatorat pentru întrebarea ei politicoasă, Sammy, replică bătrânul. Imi închipui că o pipă mi-ar prinde foarte bine. Pot să capăt una, Sammy ?

D-na Weller se porni atunci să plângă și mai tare iar d. Stiggins scoase un geamăt.

— Eh, uite, că iar i s'a făcut rău bietului domn, spuse Sam întorcând capul. Unde te doare, dom'le ?

— In acelaș loc, tinere, reluă d. Stiggins, în acelaș loc.

— Unde o fi locul ăsta, dom'le ? întrebă Sam cu ton în aparență foarte firesc.

— In piept, tinere, răspunse d. Stiggins apăsându-și umbrela pe vestă.

La auzul mișcătorului răspuns, d-na Weller, cătuși de puțin neînstare să-și stăpânească emoția, hohoti și mai sgomotos în plâns, declarând că omul cu nas roșu era un sfânt; la care d. Weller-senior îndrăzni să insinueze, cu jumătate glas, că trebue că reprezintă parohiile reunite Sf. Pimon dinafară cu Sf. Welker dinăuntru.

— Mamă, glăsui Sam, mi-e teamă că dumnealui care se tot schimonosește aici, i s'a făcut mai degrabă sete în fața unei priveliști așa de triste. Nu-i așa, mamă?

Mândra doamnă se uită la d. Stiggins ca să capete un răspuns, iar el, rostogolindu-și de nenumărate ori ochii, își strânse gâtlejul cu mâna dreaptă și imită actul înghițirii, în semn că-i este sete.

— Samuel, mă tem într'adevăr că emoțiile i-au stârnit setea, spuse d-na Weller cu glas tânguitor.

— Ce bei deobicei, dom'le? întrebă Sam.

— O, dragă tinere, toate băuturile nu sunt decât zădărnicii! răspunse d. Stiggins.

— Cât se poate de adevărat, cât se poate de adevărat! murmură d-na Weller cu un geamăt și-un semn aprobator din cap.

— Da, crez și eu, glăsui Sam; însă care anume e zădărnicia dumneatale specială, dom'le? Ce zădărnicie îți place mai mult?

— O, dragă tinere, răspunse d. Stiggins, le disprețuesc pe toate! Dar dacă există una mai puțin odioasă decât celelalte, este băutura aceea care se chiamă rom; cald, dragă tinere, cu trei bucăți de zahăr la pahar.

— Imi pare foarte rău, dom'le, spuse Sam, însă zădărnicia asta specială nu e voie să se vânză aici.

— Oh, inimi de piatră, oameni înrăiți! exclamă d. Stiggins. Oh, afurisită cruzimea călăilor aceștia neomenoși!

Rostind cuvintele de mai sus, d. Stiggins se apucă să-și dea iar ochii peste cap și să-și izbească pieptul cu umbrela; iar pentru a fi drepți cu el, vom spune că indignarea sa nu părea nici prefăcută, nici ușuratică.

După ce d-na Weller și domnul cu nas roșu făcură aspre comentarii asupra acestui obicei barbar, și svâr-

liră împotriva inițiatorilor lui potop de blesteme pioase, d. Stiggins recomandă o sticlă cu vin de Porto, amestecat cu puțină apă caldă, cu mirodenii și zahăr, ca fiind o băutură plăcută stomacului și mai puțin plină de zădărnicie ca multe alte combinațiuni.

In consecință porunciră să se prepare băutura ; în acest timp omul cu nasul roșu și d-na Weller îl contemplau pe bătrânul W., tânguindu-se.

— Hei, Sammy, spuse acesta, nădăjduesc că plăcuta vizită are să te înveselească. O convirsație foarte veselă și foarte folositoare, nu e așa ?

— Ești un împielițat, spuse Sam ; și te rog să nu-mi mai adresezi vorbele dumneatale neobrăzate.

Departe de a se declara lămurit de răspunsul acesta foarte potrivit, d. Weller-bătrânul rânji până la urechi, iar pentrucă se încăpățâna să nu-și schimbe purtarea, d-na Weller și d. Stiggins fură nevoiți să închidă ochii și să se lase pe scaun, stânjeniți ; el însă nu se feri să-și exprime, prin diferite acte de pantomimă, dorința de a-i da la cap și de a-i rupe nasul lui Stiggins, lucru care părea să-i aducă o mare ușurare sufletească ; însă odată fu cât pe-aci să se dea de gol căci d. Stiggins, tresărind la sosirea vinului cald, aduse onorabilul său cap spre pumnul strâns al d-lui Weller care, de câteva minute, descria la o șchioapă de urechile lui un joc imaginar de artificii.

— E nevoie să întinzi mâna ca un sălbatic pentru a-ți lua paharul ? strigă Sam cu multă prezență de spirit. Nu vezi că l-ai lovit pe domnu' ?

— N'am făcut într'adins, Sammy, răspunse d. Weller cam fâstâcit de neașteptata întorsătură a lucrurilor.

— Dom'le, spuse Sam domnului cu nas roșu care își freca țeasta luând o mină plângăreață, încearcă o oblojeală pe dinăuntru. Cum ți se pare zădărnicia asta caldă, dom'le ?

D. Stiggins nu răspunse prin cuvinte, însă mișcările sale erau expresive. Gustă conținutul paharului pe care Sam i-l dăduse în mână, își puse umbrela pe podea, gustă din nou, trecându-și ușurel mâna de două-trei ori peste stomac ; pe urmă înghiți tot restul dintr'o

suflare şi, plescăindu-şi buzele, întinse paharul ca să i se mai toarne.

D-na Weller nu întârzie nici ea să onoreze vinul cel combinat. Buna femeie protestase la început, declarând că nu poate să ia măcar o picătură ; apoi, acceptase o mică picătură ; pe urmă o picătură mare, pe urmă, o sumedenie de picături ; şi, cum simţirea ei era ca acele substanţe care sunt puternic influenţate când li se aplică o cantitate oarecare de băuturi spirtoase, cu fiecare strop de băutură vărsa o lacrimă; aşa că simţirea ei se topi treptat în lacrimi până când, în cele din urmă, ajunse într'un hal fără hal.

D. Weller-bătrânul manifesta un desgust profund observând simptomele acestea, iar când, după a doua cană, d. Stiggins începu să ofteze cumplit, el îşi exprimă din plin desaprobarea, murmurând cu nemiluita fraze desperechiate, printre care o mânioasă repetare a cuvântului „moft" era singura ce putea fi prinsă de auz.

— Samivel băiatule, şopti el fiului său după o îndelungă şi stăruitoare contemplare a nevestei şi a d-lui Stiggins, să-ţi spun un lucru : cu siguranţă că e ceva scrântit pe dinăuntru în mamă-ta vitregă şi în domnul Stiggins.

— Ce vrei să spui ? întrebă Sam.

— Vreau să spui, Sammy, că tot ce beau ei nu pare să le priască. Se schimbă numaidecât în apă caldă şi curge pe ochi. Crede-mă, Sammy, e o enfermitate constituţională.

D. Weller îşi întări opinia ştiinţifică prin numeroase clipiri din ochi şi prin semne din cap, iar d-na Weller, remarcându-le şi trăgând încheierea că ele cuprindeau desigur un înţeles ofensător, fie pentru d. Stiggins, fie pentru ea, fie pentru amândoi, era cât pe-aci să se simtă nespus de rău, când d. Stiggins, ridicându-se cum putu pe picioare, începu să rostească un discurs instructiv, închinat celor prezenţi şi'n special lui Samuel Weller, pe care îl fuga, în termeni mişcători, să fie cu ochii în patru în cloaca de vicii în care căzuse. Il imploră să se oprească dela orice făţărnicie şi trufie a inimii, iar pentru asta să-l ia de model pe el

(Stiggins), în care caz va ajunge mai curând sau mai târziu la concluzia plăcută de-a fi ca şi dânsul, un om respectabil, neprihănit, pe când toţi cunoscuţii şi prietenii săi vor rămâne doar nişte desfrânaţi ticăloşi, părăsiţi de dumnezeu şi fără nicio nădejde de mântuire, ceeace — adăugă d. Stiggins — lui nu poate să-i aducă decât satisfacţia cea mai vie.

Il mai imploră să ocolească, mai presus de orice, patima beţiei, pe care o asemuia cu desgustătoarele deprinderi ale porcilor, ori cu drogurile vătămătoare ce nimicesc memoria celui ce le mestecă. In punctul acesta al discursului, cucernicului domn cu nas roşu începu să i se împleticească limba, şi, bălăbănindu-se încoace şi'ncolo în focul elocinţei, fu nevoit să se ţină de spătarul unui scaun pentru a-şi păstra echilibrul.

D. Stiggins nu-şi îndemnă ascultătorii să fie cu ochii în patru asupra acelor profeţi mincinoşi şi batjocoritori mizerabili ai religiei care, pentrucă nu au pricepe-rea să înfăţişeze doctrinele ei de bază, nici inima să simtă principiile de seamă ale religiei, sunt mult mai primejdioşi pentru societate decât criminalii de rând ; căci târăsc în rătăcire firile cele mai slabe şi mai neştiutoare, atrăgând dispreţul asupra a ceeace ar trebui să fie mai sfânt, şi făcând să se răsfrângă, până la un punct, neîncrederea şi sila asupra multor oameni virtuoşi , cumsecade, membri ai unor excelente secte şi credinţe. Totuşi, cum d. Stiggins rămăsese multă vreme rezemat de spătarul scaunului, cu un ochi închis şi clipind întruna din celălalt, e de presupus că s'a gândit la toate, însă le-a păstrat pentru sine.

D-na Weller plângea cu sughiţuri în decursul cuvântării lui şi hohotea după fiecare paragraf. Sam stătea călare peste un scaun, cu braţele rezemate pe spătar ; uitându-se la predicator cu o înfăţişare plină de candoare şi blândeţă, arunca din când în când, asupra părintelui său, o privire cu tâlc. Bătrânul care păruse încântat la început, se apucă pe la jumătatea predicii s'adoarmă.

— Bravo ! Foarte frumos ! spuse Sam când d. Stiggins, oprindu-se, începu să-şi pună mânuşile uzate şi îşi înfundă degetele prin vârfurile găurite până când nodurile lor începură să iasă la iveală. Foarte frumos !

— Nădăjduesc c'o să-ți fie de folos, Samuel, glăsui d-na Weller cu solemnitate.

— Nădăjduesc și eu, mamă, răspunse Sam.

— Aș ține mult să-i fie la fel și tatălui dumitale.

— Mulțumesc, dragă, spuse d. Weller-senior. Cum te simți acum, îngerașule ?

— Nelegiuitule ! exclamă d-na Weller.

— Om rătăcit ! spuse cucernicul domn Stiggins.

— Vrednica mea făptură, răspunse d. Weller, dacă n'o să am o lumină mai bună decât a lunii ăsteia a dumitale, de bună seamă că am să călătoresc toată noaptea. Uite ce e însă, doamnă Weller : dacă Tărcatu mai rămâne mult înhămat, n'o să fie bun de nimic la înapoiere și s'ar putea prea bine să arunce jilțul cât colo în vreun tufiș, odată cu păstorul.

Auzind presupunerea, cucernicul domn Stiggins își luă cu vădită consternare pălăria și umbrela și propuse să se pornească fără întârziere. D-na Weller acceptă, iar Sam îi petrecu până la ușă unde își luă cuviincios, bun-rămas dela ei.

— A-dio, Sam, zise bătrânul vizitiu.

— Ce e aia a-dio ? întrebă Sam.

— Atunci la revedere, spuse bătrânul.

— Așa da, mai înțeleg, replică Sam. La revedere, talpa iadului !

— Sammy, glăsui în șoaptă d. Weller uitându-se cu luare-aminte în jurul său, zi-i cele cuvenite jupânului tău și spune-i că, dacă se mai gândește la afacerea asta, să-mi trimiță vorbă. Eu și un tâmplar am făcut un plan ca să-l scoatem de-aici. Un pian, Samivel, un pian ! spuse d. Weller ciocănindu-l pe fiul său în piept cu dosul palmei și trăgându-se îndărăt vreo doi pași.

— Ce vrei să spui ? întrebă Sam.

— Un pian... foarte... Samivel, replică d. Weller în chip și mai misterios. Unul pe care poate să-l ia cu chirie, însă care nu cântă, Sammy.

— Și atunci la ce o să slujească ?

— O să-i trimiță vorbă prietinului meu, tâmplarul, ca să-l ia îndărăt ; înțelegi ? zise d. Weller.

— Nu, răspunse Sam.

— Înăuntru nu e nimic, murmură tată-său ; poate

să stea în voie, într'însul, cu pălăria şi cu pantofii, şi să respire pe la picioarele pianului care e scobite. Aveţi un bilet gata de plecare pentru America... Guvernul americanilor n'o să-l predea când o să vază că are bani de cheltuit, Sammy. Jupânul n'are decât să rămâie acolo până ce doamna Bardell o să dea ortu popii sau până când domnii Dodson şi Fogg au să fie spânzuraţi, şi chestia asta din urmă îmi pui capul că o să se întâmple întâi ; pe urmă poate să se întoarcă şi să scrie o carte despre americani, şi cartea o să-i scoată toate cheltuelili, ba chiar mai mult dacă-i muştrulueşte bine.

D. Weller înfăţişă într'un suflet ideea complotului său, cu un iureş de şuşotiri, iar pe urmă, ca şi cum i-ar fi fost frică să nu slăbească prin alte discuţii efectul uluitoarei veşti, făcu salutul vizitiului şi îşi luă tălpăşiţa.

Sam abia îşi recăpătase liniştea obişnuită — mult sdruncinată de comunicarea tainică a respectabilului său părinte, când d. Pickwick îl întâmpină.

— Sam ! îi spuse el.

— Da, dom'le...

— Vreau să dau o raită prin închisoare şi doresc să mă însoţeşti. Sam, adăugă d. Pickwick zâmbind, uite că vine încoa un deţinut pe care îl cunoaştem.

— Care, dom'le ! Domnu ăla cu o claie de păr sau captivu enteresant cu ciorapi ?

— Nici unul şi nici altul. E unul dintre cei mai vechi prieteni ai tăi.

— Ai mei ?

— Sunt sigur că ţi-l aminteşti foarte bine ; ori poate că pentru cunoştinţele tale vechi eşti înzestrat cu mai puţină memorie decât mi-aş fi închipuit. Sst, nicio vorbă, nicio silabă, Sam ! Uite-l !

In răstimp, d. Jingle se apropia. Nu mai avea înfăţişarea aşa de amărîtă, şi purta nişte veşminte uzate, scoase, graţie d-lui Pickwick, dela Muntele de Pietate. Se tunsese, avea rufăria curată ; dar era încă foarte palid şi slab. Se târa încet, rezemându-se într'un baston, şi se vedea cât de colo că fusese greu încercat de boală şi nevoie căci abia se ţinea pe picioare. Işi

scoase pălăria când d. Pickwick îl salută, și păru foarte turburat și rușinat dând cu ochii de Sam.

In urma lui numaidecât, venea d. Job Trotter care, pe lista păcătoșeniilor lui, măcar atât: lipsa de devotament pentru tovarăș, nu era trecută. Arăta încă sdrențeros și murdar, însă chipul nu-i mai era scofâlcit ca la prima întâlnire cu d. Pickwick, acum câteva zile. Scoțându-și pălăria în fața binevoitorului nostru prieten, murmură câteva cuvinte întretăiate de recunoștință, adăugând că, de n'ar fi fost d. Pickwick, ar fi murit de foame amândoi.

— Bine, bine! spuse d. Pickwick întrerupându-l cu nerăbdare. Rămâi cu Sam în urmă. Domnule Jingle, vreau să-ți vorbesc. Poți să mergi fără brațul lui?

— Desigur, domnule; vă stau la dispoziție. Nu prea repede — picioarele se clatină — capul buimac — totul se'nvârte — parcă se cutremură pământul; — foarte.

— Atunci dă-mi brațul, glăsui d. Pickwick.

— Nu, nu, nu vreau; mai bine nu, răspunse Jingle.

— Fleacuri, zise d. Pickwick. Reazemă-te de mine, este dorința mea, domnule.

Văzând că Jingle era turburat, frământat și nu știa ce să facă, d. Pickwick puse capăt discuției, luând sub brațul său brațul comediantului invalid și ducându-l cu sine fără vorbă.

In tot acest timp, figura d-lui Samuel Weller exprima cea mai mare uimire, uimirea cea mai copleșitoare care se poate imagina. După ce-și plimbă într'o tăcere adâncă ochii dela Job la Jingle și dela Jingle la Job, exclamă în șoaptă: „Naiba să mă ia!" și repetă cuvintele de câteva ori; apoi parcă îi pieri graiul cu totul și iar se apucă să-i contemple, când pe unul, când pe altul, într'o buimăceală mută.

— Haide, Sam! spuse d. Pickwick privind în urmă.

— Vin, dom'le, răspunse d. Weller urmându-și mașinalicește stăpânul, dar fără să-și ia ochii dela d. Job Trotter care pășea lângă el în tăcere.

Job își ținu câtva timp privirile în pământ, pe când Sam, cu ochii ațintiți asupră-i, se ciocnea de trecători, dădea peste copii, se împiedica de trepte și de balustrade, de parcă la nimic nu mai lua seamă; deodată Job, privindu-l pe furiș, îi spuse:

— Ce mai faci, domnule Weller ?

— El e ! strigă Sam şi, stabilind cu certitudine identitatea lui Job, se bătu cu mâna pe picior şi-şi exprimă emoţia printr'un fluierat prelung şi ascuţit.

— S'au schimbat tare mult lucrurile pentru mine, domnule, glăsui Job.

— Aşa mi se pare şi mie ! exclamă d. Weller cercetând cu neprefăcută mirare sdrenţele tovarăşului său. E însă o schimbare în rău, domnule Trotter, cum zicea gentelmenul când a primit, pentru o monedă bună de o jumătate de coroană, doi shillingi şi şase penny falşi.

— Ai toată dreptatea, replică Job clătinând din cap ; nu mai e nicio înşelăciune acum, domnule Weller. Lacrimile, adăugă el cu o expresie de viclenie momentană, lacrimile nu sunt singurele dovezi ale nenorocirilor şi nici cele mai bune.

— Adevărat, nu e, întări Sam cu tâlc.

— Ele pot fi prefăcute, domnule Weller, rosti Job.

— Ştiu, zise Sam. E persoane care le are totdeauna gata şi ridică zăgazul ca să le dea drumul când vrea.

— Da, dar *aceste* lucruri nu pot fi făcute cu uşurinţă, domnule Weller ; şi, ca să izbuteşti, e un chin, răspunse Job.

Vorbind astfel, Job îşi arătă obrajii scofâlciţi şi, suflecând mâneca hainei, arătă un braţ aşa de firav şi de uscat, încât ţi se părea că s'ar frânge dacă i-ai fi atins pojghiţa de carne care-l acoperea.

— Dar ce ai făcut ? ! exclamă Sam trăgându-se înapoi.

— Nimic, răspunse Job.

— Nimic, repetă Sam, ca un ecou.

— De mai multe săptămâni nu fac nimic, glăsui Job ; nu mănânc şi nu beau mai nimic.

Sam învălui într'o ochire înţelegătoare figura slabă a d-lui Trotter şi îmbrăcămintea lui jerpelită, apoi, apucându-l de braţ, începu să-l tragă cu deasila.

— Unde mă duci, domnule Weller ? întrebă Job sbătându-se zadarnic sub mâna puternică a fostului vrăjmaş.

— Vino, vino ! răspunse Sam fără a catadicsi să-i dea altă lămurire până când ajunseră la cârciuma

închisorii, unde ceru o cană cu bere care fu adusă repede. Acum, glăsui Sam, fă bine şi bea-mi asta până la ultima picătură şi pe urmă dă ulcica peste cap ca să-mi arăţi că ai luat doftoria întreagă.

— Dar, dragă domnule Weller... se împotrivi Job.

— Dă-o pe gât! reluă Sam cu ton poruncitor.

Luat astfel la refec, d. Trotter duse cana la buze şi-i ridică fundul pe îndelete în chip aproape neobservat. Odată, numai o singură dată, se opri să respire îndelung, însă fără să depărteze cana dela gură, iar peste câteva momente o ţinea în mâna întinsă, cu fundul în sus. Nimic nu căzu la pământ afară de trei-patru clăbuci de spumă ce se prelingeau încetişor de pe margine.

— Bravo! glăsui Sam. Cum te simţi acum?

— Mai bine, domnule, cred că mult mai bine.

— Fireşte; e ca şi cum ai pune gaz într'un balon. Te umfli văzând cu ochii. Ce-ai zice de încă una de aceeaşi mărime?

— Mi-este deajuns, domnule, îţi foarte mulţumesc, dar mi-ajunge.

— Ce zici atunci de ceva mai sdravăn?

— Graţie vrednicului dumitale stăpân, domnule, avem la ceasurile trei fără un sfert o jumătate de pulpă de berbec friptă împreună cu cartofii, ca să nu mai trebuiască să-i fiarbă.

— Cum? *El* vă ajută aşa? întrebă Sam apăsând pe fiecare cuvânt.

— Da, domnule. Şi mai mult decât atâta, domnule Weller; deoarece stăpânul meu era foarte bolnav, a luat o cameră pentru noi — stăteam într'o cocină înainte — şi a plătit chiria, domnule. A venit să ne vadă noaptea, fără să ştie nimeni. Domnule Weller, urmă Job cu lacrimi acum adevărate, aş fi în stare să-l slujesc pe omul acesta până aş cădea mort la picioarele lui.

— Ascultă, lasă asta, prietene, nu te mai necăji! strigă Sam.

Job Trotter îl privi mirat.

— Lasă asta; ascultă băiete! repetă Sam cu tărie. N'o să-l slujească nimeni afară de mine; şi, pentrucă

veni vorba de asta, urmă el plătind berea, am să-ți spui alt sicret. N'am auzit niciodată, ține minte, n'am citit în nicio carte de povești și n'am văzut în niciun tablou un înger cu pantaloni și ghetre ; nu, nici măcar la teatru, după câte îmi aduc aminte, deși acolo ar fi cu putință ; dar nu uita vorbele mele, Job Trotter, el e un adevărat înger ; și arată-mi omul care să îndrăznească să spuie că a cunoscut vreunul mai bun !

După ce rosti provocarea pe care o întări prin numeroase gesturi și semne din cap, Sam băgă restul în buzunar și porni în căutarea celui despre care vorbise.

Il găsiră pe d. Pickwick care era încă cu Jingle și-i vorbea însuflețit, fără să arunce o ochire asupra grupurilor adunate pe terenul de sport; erau felurite grupuri la care merita să te uiți măcar din simplă curiozitate.

— Bine, spunea d. Pickwick când Sam și tovarășul lui se apropiară, ai să vezi cum o să te însdrăvenești și, până una-alta, mai chibzuește. Când te vei simți destul de tare, să-mi spui și-o să mai stăm de vorbă la timpul potrivit. Acum întoarce-te în odaia dumitale, trebue să fii obosit și nu ești destul de voinic ca să zăbovești mult afară.

D. Alfred Jingle, căruia nu-i mai rămăsese o scânteie din vioiciunea de altădată, și nici măcar din voioșia sumbră pe care o afectase în prima zi când d. Pickwick îl întâlnise în mizerie, salută până la pământ în tăcere și se depărtă domol după ce făcu semn lui Job să nu-l însoțească numaidecât.

— Sam, nu e curioasă scena asta ? întrebă d. Pickwick privind în juru-i cu bună-voie.

— Foarte curioasă, dom'le, răspunse Sam; și adăugă pentru sine : „Minunile nu s'a sfârșit. Nu-l vezi și pe Jingle cum se bocește ?"

In partea închisorii unde se afla d. Pickwick în momentul acela, spațiul mărginit de ziduri era destul de întins ca să formeze un bun teren pentru jocul cu mingea ; o latură a curții era închisă, bineînțeles, chiar de zid, iar cealaltă de partea aceea a închisorii ce avea vedere spre Sf. Paul ; sau, mai degrabă, care ar fi avut vedere spre catedrală dacă n'ar fi fost zidul. Aci se arătau numeroși datornici, în mișcare sau în repaos, în toate atitudinile unei neliniști trândave. Cei mai

mulți așteptau în temniță ziua când urmau să apară înaintea Curții insolvabililor, în vreme ce alții erau trimiși înapoi la închisoare pentru un timp pe care se sileau să-l petreacă cum puteau mai bine. Câțiva erau ca vai de capul lor ; alții arătau bine ; mulți erau jegoși ; câțiva, mai curăței. Toți, însă, hoinărind, tălălăind de colo-colo, pierzându-și vremea fără niciun rost și pustiiți de speranțe la fel ca animalele dintr'o menajerie.

Alți deținuți își petreceau vremea trândăvind la ferestrele ce dădeau spre alei ; unii conversau sgomotos cu cunoștințele de jos ; alții jucau mingea cu persoane sprintene care-i *serveau* de afară ; alții, în sfârșit, priveau la jucători, ori erau atenți la băieții care făceau pe arbitrii.

Femei soioase treceau în sus și'n jos, în galenți, ducându-se la bucătăria care se afla într'un ungher al curții. Intr'alt colț, copiii țipau, se jucau și se băteau. Sgomotul popicelor și strigătele jucătorilor se contopeau mereu cu zarva pe care o făceau copiii ; totul era un amestec de sunete, un întreg vacarm, exceptând șopronul mic, dărăpănat, care se găsea la câțiva pași de acolo, unde zăcea livid, încremenit, corpul deținutului dela Cancelarie, răposat cu o noapte înainte și așteptând batjocura unei anchete. Corpul ! Termenul legal pentru a exprima amestecul turbulent de griji, neliniști, afecțiuni, speranțe, dureri, care alcătuesc omul viu. Legea avea corpul deținutului ; corpul zăcea acolo, învești mântat în haine de mort, ca un martor înfricoșetor față de grija ei binevoitoare.

— Vreți să vedeți o dughiană fluierătoare [1], domnule ? întrebă Job Trotter.

— Ce vrei să spui ? întrebă d. Pickwick la rândul său.

— O dughiană fluierătoare, dom'le, adăugă Sam.

— Ce e asta, Sam ? O dughiană de păsărar ? se interesă d. Pickwick.

— Câtuși de puțin, domnule, declară Job ; un loc unde se vând băuturi spirtoase.

[1] „A umezi fluerul", expresie idiomatică în limba engleză, pentru a bea *(n. tr.)*.

D. Job Trotter explică atunci, pe scurt, că în închisoarea datornicilor era interzisă, sub aspre pedepse, introducerea de băuturi spirtoase; dar că articolul acesta fiind foarte apreciat, câţiva temniceri speculatori au închis ochii, determinaţi de anume consideraţiuni lucrative care aveau să le aducă venituri şi au dat voie câtorva deţinuţi să vândă, în propriul lor profit, băutura favorită a doamnelor şi domnilor din puşcărie.

— Obiceiul, continuă Job, a fost introdus treptat în toate închisorile pentru datorii.

— Şi are avantajul, glăsui Sam, că temnicerii are grijă să-i prinză pe toţi care încearcă să se dea după deşte şi nu le plăteşte; iar când se întâmplă asta, e lăudaţi la jurnale pentru vegherea lor; aşa că, cu o piatră, dă două lovituri: îi împiedică pe alţii să facă negoţ şi-şi sporeşte faima.

— Aşa stau lucrurile, domnule Weller, întări Job.

— Dar camerele astea, întrebă d. Pickwick, nu sunt vizitate niciodată ca să se vadă dacă nu cumva acolo sunt băuturi spirtoase?

— Cum să nu, dom'le, lămuri Sam; însă temnicerii ştie dinainte; ei dă de veste fluierătorilor, şi atunci poţi să le pui sare pe coadă.

Pe când Sam termina explicaţiile, Job bătea la uşa care fu imediat deschisă de un domn ciufulit. Ciufulitul închise apoi uşa cu zăvorul în urma lor şi rânji; atunci se porni şi Job să rânjească, iar Sam făcu la fel; d. Pickwick, gândind că, fără îndoială, se aştepta acelaş lucru şi dela dânsul, zâmbi şi el până la sfârşitul întrevederii.

Gentlemanul ciufulit păru că a înţeles perfect modul acesta tăcut de-a intra în materie. Scoase de sub pat o sticlă turtită de piatră, care putea să conţină cam o oca şi umplu cu ienuper trei pahare pe care Job şi Sam le goliră îndată cu meşteşug.

— Mai vreţi? întrebă domnul fluierător.

— Nu, mulţumesc, spuse Job Trotter.

D. Pickwick plăti, uşa fu deschisă, se depărtară; şi cum tocmai în momentul acela d. Roker trecea pe acolo, domnul ciufulit îi făcu un semn prietenos din cap.

După ce ieşi de acolo, d. Pickwick rătăci pe scări şi dealungul galeriilor, apoi ocoli încă odată curtea închisorii.

I se părea că lumea din temniţă era alcătuită numai din indivizi ca Mivins, Smangle, ca pastorul, măcelarul ; mereu, la fiece pas, aceiaşi indivizi. Aceeaşi murdărie, aceeaşi larmă, acelaş tărăboi, aceleaşi trăsături caracteristice în toate ungherele, în cele mai bune ca şi în cele mai rele. Peste tot era ceva turbulent şi neliniştit, şi vedeai tot felul de oameni adunându-se, despărţindu-se, ca umbrele într'un vis apăsător.

— Am văzut destul, spuse d. Pickwick trântindu-se pe un scaun în odăiţa lui. Mă doare capul de câte mi s'au perindat pe dinaintea ochilor şi inima mă doare. De acum încolo, voi rămâne prizonier în camera mea.

D. Pickwick respectă cu perseverenţă hotărîrea ce luase. Trei luni întregi el stătu toată ziua închis, furişându-se ca să respire aer curat numai pe înnoptate, când cei mai mulţi dintre deţinuţi se aflau în pat ori chefuiau în odăile lor.

Sănătatea sa începea, vădit, să sufere de pe urma arestului, însă nici ades repetatele implorări ale prietenilor şi ale d-lui Perker, nici înştiinţările şi mustrările şi mai repetate ale d-lui Samuel Weller nu-l putură îndupleca să schimbe cu o iotă hotărîrea-i nesdruncinată.

CAPITOLUL XLVI

Unde se istoriseşte un mişcător şi nu lipsit de haz act de delicateţă, pe care l-au săvârşit d-nii Dodson şi Fogg.

Era în ultima săptămână a lunii Iulie, când o cabrioletă de piaţă, al cărui număr nu e menţionat, înainta zorită spre Goswell Street. Se aflau grămădite într'însa trei persoane, afară de vizitiul care stătea, firesţe, pe capra lui, într'o parte. Pe poclit spânzurau două şaluri aparţinând, după toate semnele, unor cocoane afurisite, aşezate sub numitul poclit. Un domn cu înfăţişare

greoaie şi supusă era înghesuit, că aproape nu se mai vedea, între cele două doamne care îl repezeau scurt când cuteza să facă şi el vreo observaţie. Cele două cocoane afurisite şi domnul greoi dădeau vizitiului instrucţiuni care se băteau cap în cap, tinzând toate spre acelaş scop, adică de a opri la uşa d-nei Bardell; uşă despre care, domnul greoi susţinea, în directă opoziţie şi în ciuda cocoanelor, că era verde iar nu galbenă.

— Vizitiu, spunea domnul greoi, opreşte la casa cu uşa verde.

— Ce om nesuferit! exclamă una dintre cocoanele afurisite. Opreşte, vizitiu, la casa cu uşa galbenă!

Ca să oprească la uşa verde, vizitiul îşi înfrânase calul aşa de brusc, încât îl împinsese aproape în cabrioletă; auzind însă de noua indicaţie, îi dădu drumul pe picioarele dinainte şi stătu locului.

— Atunci unde să opresc? întrebă vizitiul. Înţelegeţi-vă între dumneavoastră. Tot ce vreau să ştiu este unde.

Gâlceava reîncepu atunci cu violenţă; iar pentrucă animalul era sâcâit de o muscă ce i se tot învârtea pe la bot, vizitiul îşi întrebuinţă în chip omenos timpul liber plesnindu-l cu biciul peste cap după principiul revulsiunii.

— Majoritatea hotărăşte, spuse la urmă una dintre cocoanele afurisite. Vizitiu, uşa galbenă!

Dar când cabrioleta ajunse în mod strălucit dinaintea uşii galbene, „făcând", după cum spunea triumfător una dintre cocoane, „de fapt, mai mult sgomot decât ar produce propria-ţi cupea", şi când vizitiul coborî să dea ajutor cocoanelor, căpşorul rotund al d-şorului Thomas Bardell se arătă la fereastra unei case cu uşă roşie, situată cu câteva numere mai departe.

— Fiinţă îngrozitoare! strigă cocoana mai sus amintită aruncând domnului greoi o privire nimicitoare.

— Dar, draga mea, nu sunt eu de vină, zise el.

— Taci, criatură imposibilă! Casa cu uşă roşie, vizitiu! Oh, dacă vreodată o femeie a fost chinuită de o făptură brutală ce găseşte plăcere şi-i creşte inima

când poate să-şi umilească nevasta în faţa străinilor, eu sunt aceea !

— Ar trebui să intri în pământ de ruşine, Raddle, spuse femeiuşca a doua care nu era alta decât d-na Cluppins.

— Spuneţi-mi măcar ce am făcut ? întrebă d. Raddle.

— Taci, brută, să nu mă faci să-mi uit sextu şi să mă cobor ca să te iau la palme ! zise d-na Raddle.

In răstimpul dialogului acesta, vizitiul îşi târa în chipul cel mai netrebnic calul de hăţ, până la casa cu uşă roşie pe care d-şorul Bardell o şi deschisese. Ce manieră banală şi comună să te prezinţi aşa dinaintea uşii unei prietene ! In loc să soseşti cu tot focul, în iureşul nebun al cailor ; în loc ca vizitiul să sară de pe capră şi să bată puternic în uşă ; în loc să trânteşti poclitul cu sgomot, exact în ultimul moment ca să nu rămâi în bătaia curenţilor ; în loc să pui să ţi se întindă şalul ca şi cum ai avea un vizitiu al tău ! Tot efectul situaţiei se pierdea : mai bine ar fi venit pe jos!

— Ascultă, Tommy, strigă d-na Cluppins, ce face scumpa ta mămiţică ?

— A, foarte bine, răspunse d-şorul Bardell. E în salonul din faţă, gata. Şi eu sunt gata.

D-şorul Bardell îşi vârî mâinile în buzunare şi se distră sărind de pe prima treaptă a peronului pe trotuar şi invers.

— Mai vine cineva cu noi, Tommy ? reluă d-na Cluppins potrivindu-şi pelerina.

— Merge şi doamna Sanders ; şi merg şi eu, răspunse Tommy.

— Ia-te uită mucosul naibii, rosti micuţa doamnă Cluppins, nu se gândeşte decât la el. Ascultă, Tommy, puiule...

— Ce ? rosti d-şorul Bardell.

— Cine mai vine, dragostea mea ? continuă d-na Cluppins în mod insinuant.

— O, şi doamna Rogers, răspunse d-şorul Bardell holbându-şi ochii când îi aduse vestea la cunoştinţă.

— Cum ? Doamna care a luat cu chirie locuinţa ? ! exclamă d-na Cluppins.

D-şorul Bardell îşi vârî mai adânc mâinile în buzunare şi moţăi din cap exact de treizeci şi cinci de ori ca să exprime că într'adevăr era vorba de cocoana cu locuinţa şi nu de alta.

— Aha, parc'ar fi un *jour,* continuă d-na Cluppins.

— Aşa aţi zice dacă aţi şti ce e în bufet, adăugă d-şorul Bardell.

— Ce e, Tommy? întrebă d-na Cluppins linguşitoare. Sunt sigură că-mi spui, Tommy.

— Nu, nu vreau, ripostă d-şorul Bardell clătinând din cap şi reîncepând sbenguitul pe scară.

— Mucosul naibii! murmură d-na Cluppins. Ce împieliţat nesuferit! Haide Tommy, povesteşte-i scumpei tale doamne Cluppy.

— Nu vrea mama răspunse d-şorul Bardell. Dacă nu zic nimic, am să capăt şi eu; deaceea!

Bucuros de plăcuta perspectivă, băiatul minune începu cu o nouă vigoare să sară de pe-un picior pe altul.

Interogatoriul la care copilul fusese supus avea loc în timp ce d. şi d-na Raddle şi vizitiul se certau cu privire la preţul cursei. Incidentul terminându-se în favoarea vizitiului, d-na Raddle intră în casă abia mai ţinându-se pe picioare.

— Dumnezeule, ce ai, Mary-Ann? întrebă d-na Cluppins.

— Ah, Betsy, tremur şi acum toată! replică d-na Raddle. Raddle nu se poartă ca un bărbat; lasă toate pe spinarea mea.

Atacul împotriva bietului domn Raddle nu prea era loial: căci dela începutul certei, el fusese împins la o parte de buna lui soţie şi primise ordinul categoric să-şi ţină gura. Oricum însă, el nu avu răgazul să se apere, căci era vădit că d-na Raddle arăta semne de leşin; văzând aceasta dela fereastra salonului, d-na Bardell, d-na Sanders, chiriaşa şi servitoarea chiriaşei ieşiră repede şi o duseră pe d-na Raddle în casă, vorbind toate deodată, copleşind-o cu expresii de compătimire şi milă de parcă ar fi fost cea mai chinuită muritoare de pe pământ. O aşezară pe o sofa în salonul din faţă, iar doamna dela primul etaj alergă înapoi pe scări la

etaj, reveni cu un flacon de sare volatilă și, luând-o pe d-na Raddle de gât, i-l ținu sub nas cu toată solicitudinea compătimitoare a sexului frumos ; după ce se sbătu și se svârcoli îndelung, doamna leșinată n'avu încotro și trebui să declare că se simțea mai bine.

— Ah, biata făptură, exclamă d-na Rogers ; înțeleg prea bine suferințele ei.

— Ah, biata făptură ! Și eu știu, repetă d-na Sanders.

Toate doamnele începură atunci să se tânguiască la unison spunând că și *ele* știau despre ce este vorba și deplângând-o din toată inima. Până și mica servitoare a chiriașei, înaltă de trei coți și în vârstă de treisprezece ani, manifesta profunda ei simpatie.

— Dar ce s'a întâmplat ? întrebă d-na Bardell.

— Da ce v'a adus în starea asta, doamnă ? întrebă și d-na Rogers.

— Am fost foarte turburată, răspunse d-na Raddle cu ton dojenitor.

Toate doamnele aruncară îndată d-lui Raddle priviri pline de indignare.

— Fapt e, spuse nefericitul gentleman înaintând, fapt e că, dându-ne jos la ușă, am avut o neînțelegere cu vizitiul cabrioletei.

Un țipăt puternic al nevesti-si, la pomenirea acestui nume, făcu orice altă explicație imposibilă.

— Raddle, spuse d-na Cluppins, ai face bine să ne lași singure cu dânsa ca s'o liniștim. Câtă vreme vei fi aci, n'o să-și vie în fire.

Toate doamnele fiind de aceeași părere, d. Raddle fu împins din cameră și sfătuit să ia aer în curtea de dinapoia casei. Se plimba de vreun sfert de oră, când d-na Bardell îl anunță, cu figură solemnă, că poate să reintre ; însă că e dator să ia seama la felul cum se va purta cu femeia sa. D-na Bardell știa că el n'are intenții rele, însă Mary-Ann era departe de a fi tare și, dacă el nu bagă de seamă, ar putea s'o piardă în momentul când s'ar aștepta mai puțin ; ceeace va fi pentru dânsul, apoi, un subiect cumplit de remușcări ; și multe altele.

D. Raddle ascultă cu multă supunere toate aceste

sfaturi şi se înapoie în sfârşit în salon, blând ca un mieluşel.

— Vai, doamnă Rogers, spuse d-na Bardell, nu v'a fost prezentat nimeni! Domnul Raddle, doamnă; doamna Cluppins, doamnă; doamna Raddle, doamnă...

— Sora doamnei Cluppins, observă d-na Sanders.

— A, da? ! exclamă d-na Rogers cu graţie, căci ea era chiriaşe, iar servitoarea ei urma să servească şi, pe temeiul poziţiei sale, trebuia să fie mai mult graţioasă decât intimă. A, da?

D-na Raddle zâmbi simpatic, d. Raddle salută, iar d-na Cluppins declară că „se simţea foarte fericită având cinstea de-a face cunoştinţa unei persoane despre care auzise atâtea lucruri bune" — compliment pe care d-na Rogers îl primi cu o bunăvoinţă recunoscătoare.

— Domnule Raddle, glăsui d-na Bardell, ştii că trebue să te simţi foarte onorat că dumneata şi Tommy sunteţi singurii gentlemeni datori să escorteze atâtea doamne, tot drumul, până la Grădina Spaniolă din Hampstead. Nu-i aşa, doamnă Rogers?

— O, desigur, doamnă, declară d-na Rogers; după care celelalte doamne repetară şi ele : O, desigur!

— Nici vorbă, doamnă, îmi dau seama, spuse d. Raddle frecându-şi mâinile şi lăsând să se vadă o uşoară tendinţă spre voioşie. Aşa, de fapt, chiar îi spuneam doamnei Raddle, pe când veneam cu cabrioleta...

Auzind cuvântul acesta care trezea atâtea amintiri penibile, d-na Raddle îşi duse din nou batista la ochi şi scoase un strigăt înnăbuşit; d-na Bardell încruntă sprâncenele, privindu-l pe d. Raddle ca să-i dea de înţeles că ar fi mai bine să tacă şi, apoi, cu ifos, o rugă pe servitoarea d-nei Rogers să „pună vinul pe masă".

La semnalul acesta, comorile ascunse în bufet fură aduse în cinstea chiriaşei şi prilejuiră tuturor celor de faţă o satisfacţie fără margini. Erau mai multe farfurii cu portocale şi pişcoturi, o sticlă de Porto vechi, de treizeci şi patru penny, apoi o altă sticlă cu celebrul Xeres din Indiile orientale, de paisprezece penny. Dar, spre marea consternare a d-nei Cluppins,

Tommy păru gata să povestească cum l-a iscodit dânsa cu privire la ce era 'n bufet ; noroc că, vorbind, se înnecă înghiţind jumătate din paharul cu vin vechi, ceeace îi puse viaţa în pericol câteva clipe, astfel că-şi înnăbuşi istorisirea în germen. Societatea porni atunci în căutarea trăsurii pentru Hampstead. O găsiră curând şi, după două ceasuri, ajunseră cu toţii nevătămaţi la Grădina Spaniolă, unde primul act al nefericitului domn Raddle fu cât pe-aci să pricinuiască delicatei sale soţii o nouă criză ; căci, nici mai mult nici mai puţin, el comandă ceai pentru şapte persoane, când (cum toate doamnele remarcară deodată) nimic nu era mai uşor decât să-i dea lui Tommy să bea din ceaşca cuiva sau din a tuturora, când chelnerul n'ar fi observat — economisindu-se astfel ceaiul pentru o persoană fără ca băutura să fie mai puţin bună.

In orice caz, nu mai aveau încotro, astfel că tava fu adusă cu şapte ceşti, şapte farfurioare şi tot atâtea porţii de pâine şi unt. D-na Bardell fu proclamată, în unanimitate, prezidentă ; d-na Rogers se aşează la dreapta ei, d-na Raddle la stânga. Masa se desfăşură cu multă voioşie şi mult succes.

— Ce frumoasă e viaţa la ţară ! oftă d-na Rogers ; aproape că aş vrea să trăiesc mereu aci !

— O, multă vreme nu v'ar plăcea, doamnă ! replică d-na Bardell cu oarecare grabă căci nu se cuvenea să încurajeze atare idei la chiriaşa ei ; nu, nu v'ar plăcea.

— O, sunteţi o fire prea veselă şi vă bucuraţi de prea multă simpatie pentru a vă putea simţi bine la ţară, zise mica doamnă Cluppins.

— Se poate, doamnă... se poate, spuse ofând chiriaşa dela primul etaj.

— Viaţa la ţară, pentru persoanele singure, care n'au pe nimeni să le poarte de grijă, ori pentru persoanele care au trecut prin sbuciumări sufleteşti şi prin altele, observă d. Raddle recăpătând oarecare voioşie şi privind în juru-i ; viaţa la ţară e foarte bună. Se spune că viaţa la ţară e indicată pentru un suflet care a fost rănit.

Dar, dintre toate cuvintele pe care le putea rosti nefericitul domn, acestea erau desigur cele mai prost

găsite. Fireşte, d-na Bardell izbucni în lacrimi şi vru să părăsească masa pe dată ; la care, iubitorul ei fiu începu să scoată ţipete groaznice.

— Cine ar putea crede, doamnă, exclamă d-na Raddle, întorcându-se furioasă spre chiriaşa dela primul etaj ; cine ar putea crede că o femeie să fie măritată cu o fiinţă aşa de nesuferită care se joacă cu simţămintele ei în fiecare clipă ?

— Draga mea, se apără d. Raddle, nu mă gândisem câtuşi de puţin...

— Nu te gândiseşi câtuşi de puţin ! repetă d-na Raddle cu mult dispreţ. Pleacă ; nu pot să te mai văd ; eşti o brută.

— *Nu* trebue să te necăjeşti, Mary-Ann o întrerupse d-na Cluppins. Trebue să ai grijă de sănătatea ta, draga mea, lucru pe care niciodată nu-l faci. Pleacă, Raddle, fii bun, dacă nu vrei să-i înrăutăţeşti starea.

— Da-da, ar fi bine să vă luaţi ceaiul singur, domnule, spuse d-na Rogers aplicând din nou flaconul ei cu săruri.

D-na Sanders care, potrivit obiceiului, era foarte ocupată cu pâinea şi cu untul, exprimă aceeaşi opinie, astfel că Raddle se retrase fără să mai scoată o vorbă.

Doamnele se grăbiră apoi să-l ridice pe d-şorul Bardell în braţele mamei, însă, cum el era prea mare pentru a fi ţinut în braţe, picioarele îi ajunseră pe masă, pricinuind oarecare harababură printre ceşti şi farfurioare. Noroc că soiul acela de crize de leşin, molipsitor la doamne, rareori durează îndelung ; deaceea, după ce-şi sărută bine copilul, după ce plânse puţin, d-na Bardell îşi reveni în fire, îl aşeză jos, se miră cum de a putut fi aşa de nesăbuită şi-şi mai turnă un ceai.

Atunci se auzi huruitul roţilor unei trăsuri care se apropia şi doamnele, înălţând ochii, văzură o birjă oprindu-se la poarta grădinii.

— Altă lume, spuse d-na Sanders.

— Un gentleman, spuse d-na Raddle.

— Staţi, e domnul Jackson, tânărul dela Dodson şi Fogg ! exclamă d-na Bardell. Nu cumva domnul Pickwick a plătit daunele ?

— Sau s'o fi oferit să se însoare, sugeră d-na Cluppins.

— Dar ce mult zăbovește domnul ăsta! spuse d-na Rogers. Dece nu s'o fi grăbind?

In vremea asta, d. Jackson, după ce adresase câteva cuvinte unui individ jerpelit cu ghetre negre care coborîse din trăsură, în mână, cu un baston gros de frasin se îndreptă spre locul unde se aflau doamnele, potrivindu-și din mers părul în jurul borurilor pălăriei.

— Ce e nou, s'a întâmplat ceva, domnule Jackson? întrebă d-na Bardell cu încordare.

— Absolut nimic, doamnă, răspunse Jackson. Bună ziua, doamnelor. Iertați-mă, doamnelor, că vă deranjez, însă legea, doamnelor, legea...

Scuzându-se astfel, d. Jackson zâmbi, adresă un salut tuturor persoanelor prezente și-și trecu iarăși mâna prin păr. D-na Rogers șopti d-nei Raddle că tânărul era într'adevăr foarte elegant.

— Am fost la dumneavoastră, în Goswell Street, reluă Jackson și, aflând dela slujnică cum că erați aci, am luat o trăsură și am venit. Avem nevoie de dumneavoastră numaidecât, doamnă Bardell.

— Dumnezeule mare! strigă d-na Bardell tresărind la auzul neașteptatei comunicări.

— Da, spuse Jackson mușcându-și buzele, e o afacere foarte importantă, foarte urgentă și care nu suferă amânare. Dodson mi-a spus special, și Fogg la fel. Așa că am păstrat trăsura ca să vă iau.

— Ce nostimadă! exclamă d-na Bardell.

Toate doamnele recunoscură că lucrul *era* într'adevăr foarte nostim, însă fură unanim de acord că era desigur și foarte important; altminteri, Dodson și Fogg n'ar fi trimis după ea. Adăugiră, în sfârșit, că, deoarece afacerea era urgentă, d-na Bardell ar trebui să se ducă la Dodson și Fogg fără întârziere.

Când ești chemată cu o grabă atât de monstruoasă de avocații tăi, capeți un anume grad de însemnătate care nu era câtuși de puțin neplăcută d-nei Bardell. Intr'adevăr, ea putea în mod logic să spere că va câștiga în ochii chiriașei dela primul etaj. Făcu oarecare

nazuri, afectă multă supărare şi ezitare, însă la urmă încheie că ar fi bine să se ducă.

— Nu vreţi să vă răcoriţi puţin, domnule Jackson, după cursa pe care aţi făcut-o? întrebă d-na Bardell cu glas convingător.

— Propriu zis, nu avem de pierdut multă vreme; şi apoi am un prieten aci, răspunse Jackson arătând pe omul cu baston de frasin.

— Vai, dar poftiţi-l, domnule, şi pe prietenul dumneavoastră, declară d-na Bardell.

— O, vă mulţumesc! replică Jockson cam stingherit. Nu e deprins cu societatea cocoanelor şi se cam intimidează. Dacă vreţi să porunciţi chelnerului să-i ducă ceva, nu sunt absolut sigur că va bea, însă puteţi să încercaţi.

Rostind aceste cuvinte, degetele d-lui Jackson se jucau glumeţ, în jurul nasului, în semn că vorbea ironic.

Chelnerul fu expediat îndată la gentlemanul timid, şi gentlemanul timid consimţi să ia ceva. D. Jackson luă şi el ceva şi doamnele luară şi ele ceva din spirit de ospitalitate. D. Jackson, declarând apoi că era timpul să pornească, d-na Sanders, d-na Cluppins şi Tommy, căci se hotărîse ca el s'o întovărăşească pe d-na Bardell, lăsându-le pe celelalte doamne sub protecţia d-lui Raddle, se urcară în trăsură.

— Isaac! spuse Jackson privindu-şi prietenul care stătea pe capră şi fuma o ţigară când d-na Bardell se pregătea să urce.

— Ce e?

— Dumneaei e doamna Bardell.

— A, ştiam demult!

D-na Bardell intră în trăsură, d. Jackson se urcă după ea şi caii porniră. Pe drum, d-nei Bardell nu-i ieşeau din cap vorbele spuse de prietenul d-lui Jackson. „Sunt daţi naibii avocaţii ăştia, cum ştiu să-i recunoască pe oameni!..."

— Ce neplăcută e chestia asta a cheltuelilor de proces, nu-i aşa? glăsui Jackson când d-na Cluppins şi d-na Sanders adormiseră. Mă gândesc la cambia dumneavoastră.

— Imi pare rău că nu puteți să impuneți achitarea acestor cheltueli, răspunse d-na Bardell. Ei, dar pentrucă dumneavoastră oameni ai legii faceți afaceri, trebue să înghițiți din când în când și câte o papară.

— Mi s'a spus că, după proces, ați dat lui Dodson și Fogg un *cognovit* pentru totalul cheltuelilor, zise Jackson.

— Da, o simplă chestie de formă, răspunse d-na Bardell.

— Nici vorbă, declară Jackson cu tonul sec. O simplă chestie de formă, cum spuneți.

Continuau să meargă, și d-na Bardell adormi. Se deșteptă după un timp, când se opri trăsura :

— Cum ?! exclamă ea. Am și ajuns la Freeman's Court ?

— Nu mergem chiar așa de departe, declară Jackson. Vreți să coborîți ?

D-na Bardell, care nu se trezise încă deabinelea, se supuse. Se afla într'un loc curios : un zid înalt cu o poartă la mijloc, de unde se vedea un bec de gaz arzând.

— Haidem, doamnelor, spuse omul cu baston de frasin uitându-se în trăsură și scuturând-o pe d-na Sanders ca s'o trezească ; coborîm !

D-na Sanders își trezi prietena și amândouă se dădură jos ; d-na Bardell, sprijinită de brațul d-lui Jackson și ținându-l pe Tommy de mână, intrase sub boltă. Prietenele ei o urmară.

Incăperea unde cele trei doamne pătrunseseră, era și mai curioasă decât intrarea clădirii. Se găseau atâția bărbați în picioare și se uitau la doamne așa de fix !

— Dar unde suntem aici ? întrebă d-na Bardell oprindu-se.

— E unul din birourile noastre, răspunse Jackson zorind-o să intre. Apoi, întorcând capul să vadă dacă îl urmaseră și celelalte femei : Aibi grijă, Isaac ! strigă el.

— Nu-ți fie frică ! răspunse omul cu bastonul de frasin.

Ușa se închise greoaie în urma lor ; coborîră o scară de câteva trepte.

— In sfârşit, iată-ne aici în păr, doamnă Bardell! exclamă Jackson privind radios în juru-i.

— Ce vreţi să spuneţi? întrebă d-na Bardell cu inima la gură.

— Uite, să nu te sperii, doamnă Bardell, răspunse Jackson luând-o mai la o parte. N'a existat niciodată, doamnă, om mai delicat decât Dodson, şi mai omenos decât Fogg. Era datoria lor, ca oameni de lege, să ia măsuri pentru plata cheltuelilor; ţineau însă, pe cât cu putinţă, să menajeze sensibilitatea dumitale. Ce mângâiere pentru dumneata să-ţi închipui cum s'a făcut asta! Eşti în închisoarea pentru datorii, doamnă. Vă spun bună seara, doamnă Bardell. Bună seara, Tommy.

Jackson se depărtă repede, dimpreună cu individul cu bastonul de frasin. Un alt individ care se găsea acolo cu nişte chei în mână, şi se uitase la ei tot timpul, o conduse pe femeia năucită către o intrare după ce mai înainte urcaseră o scară scurtă. D-na Bardell scoase un strigăt violent; Tommy urla; d-na Cluppins rămase împietrită; d-na Sanders fugi fără întârziere, căci d. Pickwick, omul insultat, se afla acolo, în plimbarea sa obişnuită, iar lângă el era Sam Weller care, zărind-o pe d-na Bardell, îşi scoase pălăria cu o politeţă batjocoritoare, în timp ce stăpânul său se răsucea indignat pe călcâie.

— Nu necăji femeia! îi spuse lui Sam Weller, temnicerul; abia a venit.

— Au băgat-o la răcoare?! exclamă Sam punându-şi pălăria pe cap cu însufleţire. Şi dece? Cine e reclamantul? Hai, spune, prietene!

— Aşa au cerut Dodson şi Fogg, răspunse omul. Pe temeiul unui *cognovit* pentru cheltueli.

— Job! Job! vino încoa! răcni Sam năpustindu-se pe coridor; aleargă la domnul Perker, Job; am nevoie numaidecât de el. Nădăjduesc că asta e o afacere bună pentru noi. Ah, straşnică poznă! Ura! Unde este stăpânul?

Dar nu-i răspunse nimeni, căci de îndată ce Job aflase despre ce era vorba, plecase ca un repezit, iar d-na Bardell leşinase cu adevărat.

CAPITOLUL XLVII

Consacrat în special afacerilor şi câştigurilor vremelnice ale d-lor Dodson şi Fogg. D. Winkle îşi face din nou apariţia în împrejurări extraordinare. Bunăvoinţa d-lui Pickwick se arată mai tare decât îndărătnicia lui.

Fără să încetineze câtuşi de puţin goana, Job Trotter alerga prin cartierul Holborn, când prin mijlocul străzii, când pe trotoar, când prin şanţ, căutând să-şi croiască drum unde vedea mai multe şanse să înainteze prin mulţimea bărbaţilor, a femeilor, a copiilor, a trăsurilor şi fără să se sinchisească de piedicile care-i ieşeau în cale la tot pasul. Nu se opri măcar o clipă până nu ajunse la Gray's Inn. Totuşi, în ciuda iuţelii sale, poarta se închisese de mai bine de o jumătate de ceas. Dădu în cele din urmă de spălătoreasa d-lui Perker care locuia cu o fiică a ei, măritată cu un om de serviciu cu ziua şi stând la un anume număr fără soţ, într'o anume stradă, foarte aproape de o anume fabrică de bere, undeva dincolo de Gray's Inn Lane. Nu mai rămâneau decât cincisprezece minute până când închisoarea îşi va fereca porţile în vederea nopţii. Trebui să-l dibuiască pe d. Lowten în odaia din fund dela *Butucul şi Coţofana,* şi Job abia îşi îndeplinise misiunea comunicând mesajul lui Sam, când orologiul sună orele zece.

— Aha, glăsui Lowten, în noaptea asta nu mai poţi să te înapoiezi ; e prea târziu .Ai rămas pe dinafară, prietene.

— Nu vă ocupaţi de mine, replică Job. Eu pot să dorm oriunde ; dar n'ar fi mai bine să-l găsim pe domnul Perker astă seară, pentru ca să aibă în vedere, mâine dimineaţă , în primul rând, chestiunea noastră ?

— Uite ce e, răspunse Lowten după ce chibzui câteva clipe ; dacă ar fi vorba de orice altă persoană, Perker nu s'ar simţi prea încântat să-l deranjez acasă ; cum însă e vorba de domnul Pickwick, îmi închipui că-mi pot permite să iau o cabrioletă pe cheltuiala cancelariei ca să mă duc la el.

Potrivit acestei hotărîri, d. Lowten își luă pălăria, își rugă prietenii să încredințeze prezidența unui vice prezident, pe durata absenței sale temporare, îl conduse pe Job la cea mai apropiată stație de trăsuri și, alegând vehiculul care arăta cel mai bine, dădu vizitiului următoarea adresă: *Montague Place, Russel Square.*

D. Perker avusese lume la masă, așa cum dovedeau luminile zărite prin ferestrele salonului, sunetul unui pian *perfecționat* și al unei voci de salon *perfecționabile,* care răzbeau până afară, și mirosul cam prea tare de bucate ce năpădea scările și intrarea. Fapt e că o pereche de excelenți agenți de afaceri din provincie fiind veniți la Londra din întâmplare în același timp, d. Perker reunise, pentru a-i primi, o societate plăcută și destul de restrânsă, alcătuită din d. Snicks, secretarul biroului de asigurare pe viață; d. Prosee, celebrul avocat; alți trei avocați, un comisar al falimentelor, un avocat special dela Temple și elevul său, un tânăr domn, având un aer autoritar, cu ochi mici, și care scrisese asupra legii succesorale o carte amuzantă, cu numeroase note marginale și trimiteri; în sfârșit, diverse alte personaje, tot așa de eminente și distinse. Aceasta era societatea pe care o părăsi micul Perker când i se anunță în șoaptă că secretarul său voia să-i vorbească. Îl găsi în sufragerie pe d. Lowten cu Job Trotter. Păreau foarte palizi și sumbri la lumina unei lumânări de bucătărie, pusă pe masă, cu acel dispreț firesc pe care-l nutrea față de secretar și de tot ce privea „biroul", de către valetul cu simbrie fixă, trimestrială, ce catadicsise să se înfățișeze în pantaloni scurți de pluș și'n ciorapi de bumbac.

— Ei, ce e nou, Lowten? întrebă micul Perker închizând ușa. Mi-a venit cumva vreo scrisoare importantă?

— Nu, domnule; dumnealui e trimisul domnului Pickwick.

— Al lui Pickwick, da?! exclamă omulețul întorcându-se repede spre Job. Ei, ce e?

— Dodson și Fogg au vârît-o pe doamna Bardell la răcoare pentru cheltuelile procesului ei, domnule, zise Job.

— Nu se poate! strigă Perker băgându-şi mâinile în buzunare şi rezemându-se de bufet.

— Ba aşa este, rosti Job. Se pare că numaidecât după judecată ei au luat dela ea, pentru cheltueli, un *cognovit*.

— Pe Jupiter! exclamă Perker scoţându-şi mâinile din buzunare şi izbind teatral cu dosul mâinii drepte în palma stângă: Sunt cei mai deştepţi pungaşi cu care am avut vreodată de a face.

— Şi cei mai şireţi vulpoi pe care i-am cunoscut, domnule! adăugă Lowten.

— Da, şireţi! repetă Perker; îţi scapă printre degete.

— E foarte adevărat, domnule, nu-i poţi prinde, răspunse Lowten.

Amândoi, şef şi subaltern, rămaseră tăcuţi câteva minute, cu o figură însufleţită, cugetând parcă asupra uneia dintre cele mai admirabile şi ingenioase descoperiri pe care a făcut-o cândva spiritul omenesc. Când îşi reveniră într'o oarecare măsură din extazul de admiraţie în care căzuseră, Job Trotter se achită de restul comisionului. Perker clătină îngândurat din cap, şi scoţându-şi ceasul:

— Mâine, la zece fix, voi fi acolo, glăsui el. Sam are toată dreptatea. Să-i spui asta. Lowten, iei un pahar cu vin?

— Nu, domnule, vă mulţumesc.

— Imi închipui că vrei să zici da, declară omuleţul îndreptându-se spre bufet ca să aducă o carafă cu vin şi nişte pahare.

Deoarece într'adevăr voia să zică da, Lowten nu adăugă nimic în privinţa aceasta, dar, adresându-se lui Job, îl întrebă încet, destul de tare totuşi ca să fie auzit de Perker, dacă portretul care atârna pe peretele potrivnic celui unde se afla căminul nu era minunat; Job răspunse că *da;* apoi, după ce vinul fu vărsat în pahare, Lowten bău în sănătatea d-nei Perker şi a copiilor, iar Job într'a d-lui Perker. Deoarece gentlemanul cu pantaloni de pluş şi ciorapi de bumbac nu socotea ca fiind de datoria lui să-i însoţească până la uşă pe cei dela birou, şi refuzând cu încăpăţânare să

răspundă la sunetul clopoţelului, se însoţiră singuri. Avocatul se înapoie în salon, secretarul la *Butucul şi Cofofana* şi Job în târgul din *Covent Garden* pentru a-şi petrece noaptea într'un coş de legume.

A doua zi dimineaţă, exact la ora fixată, voiosul avocăţel bătu la uşa d-lui Pickwick, pe care Sam o deschise în grabă mare.

— Domnul Perker, dom'le ! spuse el d-lui Pickwick care stătea pe scaun la fereastră, dus pe gânduri, apoi adăugă : Mă bucur foarte mult, dom'le, că aţi venit întâmplător aici. Mi se pare că stăpânul are să vă spuie o vorbuliţă, dom'le.

Printr'o ochire, Perker îi dădu lui Sam să înţeleagă că nu va pomeni de faptul că trimisese pe cineva după el, şi, făcându-i semn să se apropie, îi şopti ceva la ureche.

— Ei, asta n'aş fi crezut, dom'le ! exclamă Sam trăgându-se îndărăt, plin de uimire.

Perker clătină din cap şi zâmbi. D. Samuel Weller se uită la micul avocat, apoi la d. Pickwick, apoi în tavan, pe urmă din nou la Perker ; zâmbi, izbucni deabinelea în râs şi, după aceea, luându-şi pălăria de pe covor, dispăru fără vreo explicaţie.

— Ce 'nseamnă toate acestea ? întrebă d. Pickwick privindu-l pe Perker cu mirare. Ce s'a întâmplat cu Sam ?

— O, nimic, nimic ! replică Perker ; dar scumpe domn, te rog, apropie-ţi scaunul de masă căci am a-ţi spune multe.

— Ce-i cu hârtiile astea ? întrebă d. Pickwick văzând că omuleţul pune pe masă un teanc de hârtii, legat cu sfoară roşie.

— Dosarul Bardell şi Pickwick, răspunse Perker desnodând sfoara cu dinţii.

Picioarele scaunului hârşâră pe podea când d. Pickwick îl trase lângă masă ; apoi se aşeză răsturnându-se pe spătar, îşi împreună mâinile şi se uită la omul legii, prietenul său avocatul, cu un aer sever dacă e adevărat că d. Pickwick ar fi putut lua vreodată un aer sever.

— Nu-ţi place să auzi vorbindu-se despre afacerea asta ? continuă omuleţul ocupat tot cu nodul.

— Nu, într'adevăr, răspunse d. Pickwick.

— Imi pare rău, continuă Perker, căci ea va fi subiectul conversaţiei noastre, şi...

— Perker, îl întrerupse repede d. Pickwick, aş prefera ca această chestiune să nu fie pomenită niciodată între noi.

— Uf ! Uf ! scumpe domn, exclamă Perker desfăcând teancul şi privindu-şi clientul cu coada ochiului, trebue să pomenim despre ea căci de asta am venit aci. Eşti gata să asculţi ce am a-ţi spune, scumpe domn ? Nu te grăbi ; dacă însă nu eşti dispus, pot să aştept. Am la mine un ziar de dimineaţă ; voi fi la ordinele dumitale când ai să vrei. Poftim !

Vorbind astfel, omuleţul se aşează picior peste picior şi păru că începe să citească cu multă linişte şi atenţie.

— Haide-haide ! glăsui d. Pickwick cu un oftat care totuşi se topi într'un zâmbet : spune ce ai de spus. E iar vechea poveste, nu ?

— Cu o deosebire, scumpe domn, declară Perker împăturind cu grijă ziarul şi băgându-l în buzunar. Doamna Bardell, reclamanta, se află între aceste ziduri, domnule.

— Ştiu.

— Foarte bine, şi-mi închipui că ştii cum a venit ? Vreau să spun dece şi la cererea cui.

— Da !... adică am auzit versiunea lui Sam în această privinţă, răspunse d. Pickwick cu prefăcută indiferenţă.

— Sunt încredinţat că versiunea lui Sam, dacă-mi este îngăduit să spun, era perfect exactă. Ei bine, acum, scumpe domn, prima întrebare pe care o am de pus este dacă femeia asta trebue să rămână aci ?

— Să rămână aci ! repetă d. Pickwick.

— Să rămână aci, scumpe domn, încuviinţă Perker rezemându-se de spătarul scaunului şi privindu-şi ţintă clientul.

— Dece mă'ntrebi pe mine ? Depinde de Dodson şi Fogg, ştii foarte bine.

— Nu ştiu deloc, ripostă d. Perker cu tărie. *Nu* depinde de Dodson şi Fogg ; îi cunoşti tot aşa ca şi

mine, scumpe domn. Depinde numai şi numai de dumneata.

— De mine ? ! exclamă d. Pickwick ridicându-se nervos de pe scaun şi aşezându-se numaidecât din nou.

Omuleţul ciocăni de două ori în capacul tabacherei cu tutun de prizat, o deschise, luă o doză mare de tabac, închise cutia şi repetă cuvintele :

— De dumneata. Spun, scumpe domn, continuă omuleţul căruia priza de tabac părea că-i dă mai multă încredere, spun că eliberarea ei apropiată sau deţinerea ei veşnică atârnă de dumneata, şi numai de dumneata. Ascultă-mă până la capăt, te rog, scumpe domn; şi nu cheltui atâta energie, căci nu are alt rezultat decât să te facă să năduşeşti. Spun, urmă Perker înşirând, în timp ce vorbea, fiecare posibilitate pe câte un deget ; spun că numai dumneata ai putea s'o scoţi din acest cuib al nenorocirii, şi că nu poţi să faci asta decât plătind cheltuielile procesului, pe cele ale reclamantei şi ale pârîtului, rechinilor dela *Freeman's Court*. Scumpe domn, fii calm, te rog !

D. Pickwick, care făcuse feţe-feţe în timp ce Perker vorbea şi care, se vedea cât de colo, era cât pe-aci să-şi deslănţue indignarea, îşi domoli cum putu furia ; avocatul întărindu-şi argumentaţia cu altă priză de tabac, continuă :

— Am văzut-o pe femeie azi dimineaţă. Plătind cheltuelile, vei putea obţine o descărcare deplină a cheltuelilor şi, ca urmare, ceeace va fi pentru dumneata, sunt sigur, un motiv mult mai puternic, o declaraţie scrisă de ea de bunăvoie, sub forma unei scrisori adresată mie, în care să spună că, dela început, cei care au scormonit afacerea şi i-au dat curs punând paie pe foc, au fost indivizii Dodson şi Fogg ; că ea regretă din adâncul sufletului de a fi servit ca instrument pentru a te necăji şi insulta, şi că mă roagă fierbinte să stăruesc pe lângă dumneata s'o ierţi.

— Dacă plătesc cheltuelile pentru ea ? ! exclamă d. Pickwick cu indignare ; zău, costisitor document !

— Nu e niciun *dacă* în acest caz, scumpe domn, reluă d. Perker triumfător. Uite scrisoarea despre care îţi vorbesc. A fost adusă la cancelaria mea azi dimi-

neață, la nouă, de o altă femeie, înainte ca eu să fi călcat în această închisoare ; înainte ca eu să fi avut vreo comunicare cu doamna Bardell ; pe onoarea mea !

Scoțând scrisoarea din teancul de hârtii, micul avocat o puse dinaintea d-lui Pickwick și mai trase o priză de tabac, fără să clipească, timp de două minute în șir.

— Asta e tot ce ai a-mi spune ? întrebă cu blândețe d. Pickwick.

— Nu tot, declară Perker. Încă nu pot să spun acum dacă conținutul *cognovit*-ului, natura plauzibilă a considerațiunilor dintr'însul și dovezile pe care le vom putea strânge cu privire la mersul întregului proces, au să fie îndestulătoare pentru a justifica o acuzație de captațiune. Mă tem însă că n'au să fie îndestulătoare, scumpe domn ; ei sunt, fără îndoială, prea iscusiți ; dar voi spune, cel puțin, că, luate în ansamblu, sunt destule fapte pentru a te justifica în ochii oricărui om cu judecată. Și acum, scumpe domn, chibzuește : acești bani, o sută cincizeci de lire sterline, sau oricât ar fi aproximativ, nu înseamnă pentru dumneata nimic. Jurații au decis în contra dumitale ; perfect ; verdictul lor e greșit ; totuși au decis așa cum au socotit că e bine, și *contra* dumitale. Se prezintă însă acum o ocazie bună de a te așeza într'o poziție mai avantajoasă decât ai putea să faci rămânând aci. Căci crede-mă, scumpe domn, pentru oamenii care nu te cunosc, lucrul acesta nu ar fi decât o îndărătnicie absurdă, o încăpățânare brutală. Poți să mai stai pe gânduri pentru a profita de o împrejurare care te redă prietenilor, îți redă sănătatea, ocupațiile, distracția ; care liberează pe credinciosul și devotatul dumitale servitor pe care altminteri l-ai sorti unei detențiuni egale cu durata vieții dumitale ? Și, mai presus de toate, care-ți îngădue să te răzbuni în chip mărinimos — și știu, scumpe domn, că e întru totul după inima dumitale — scoțând o femeie din acest mediu al mizeriei și decăderii morale unde niciodată n'aș arunca un bărbat, dacă ar sta în puterea mea, iar aplicând această pedeapsă unei femei, înseamnă a săvârși un act de barbarie și mai îngrozitoare. Scumpe domn, acum vreau să te întreb, nu numai ca om al legii care caută să-ți dea un sfat,

ci ca prieten adevărat: ai să laşi să ţi se strecoare printre degete ocazia de a ajunge la toate acestea, de a face atâta bine pentru consideraţia meschină că au să intre câteva lire sterline în buzunarul a doi pungaşi — pentru care ele nu înseamnă nimic, afară doar că, pe măsură ce vor câştiga mai mult, au să caute să câştige şi mai mult, şi ca atare se vor împotmoli mai grabnic într'o ticăloşie ce-i va da peste cap? Ţi-am supus aceste observaţii, scumpe domn, în mod foarte vag şi trunchiat, dar te rog să chibzueşti asupra lor. Frământă-le în minte oricât vei vrea; eu voi aştepta răspunsul, cu răbdare.

Mai înainte ca d. Pickwick să fi putut răspunde, mai înainte ca Perker să fi luat a douăzecea priză de tabac pe care o cerea imperios o cuvântare aşa de lungă, auziră pe sală un şuşotit uşor, urmat de-o ciocănitură şovăelnică în uşă.

— Ah! Ah! Ce plictiseală şi cu uşa asta! exclamă d. Pickwick pe care, evident, cuvântarea prietenului său îl mişcase. Cine-i acolo?

— Eu, dom'le, răspunse Sam vârându-şi capul.

— Nu pot să-ţi vorbesc în momentul ăsta, Sam; zise d. Pickwick, sunt ocupat.

— Iertaţi-mă, dom'le, însă e aici o doamnă care pretinde că are ceva foarte urgent să vă spuie, ripostă d. Weller.

— N'am timp de ea, replică d. Pickwick, a cărui minte era plină de nălucirile d-nei Bardell.

— Nu crez asta, stărui Sam clătinând din cap. Dacă aţi şti cine e, îmi închipui că aţi schimba nota, cum zicea uliul în sinea lui chicotind când a auzit prihorul cântând în desiş.

— Dar cine e? întrebă d. Pickwick.

— Vreţi s'o vedeţi, dom'le? glăsui Sam ţinând uşa întredeschisă de parcă ar fi avut afară un animal curios.

— Cred că se impune, spuse d. Pickwick uitându-se la Perker.

— Gata, toată lumea în sală! strigă Sam. Bate gongul, trage cortina! Intră cei doi conspiratori.

Vorbind astfel, Sam dădu uşa de perete, şi atunci se năpusti în odaie d. Nathaniel Winkle de mână cu

aceeaş tânără doamnă care, la Dingley Dell, purtase ciuboţele îmblănite şi pe care, acum, amestecul de turburare şi îmbujorare, mătasea liliachie, pălăria minunată şi bogatul văl dantelat, o arătau mai frumoasă decât oricând.

— Domnişoara Arabella Allen ! exclamă d. Pickwick ridicându-se de pe scaun.

— Nu, replică d. Winkle căzând în genunchi ; doamna Winkle. Iertare, scumpul meu prieten, iertare!

Cu greu putea să dea crezare d. Pickwick evidenţei simţurilor sale, şi poate nici nu ar fi făcut-o dacă mărturia lor n'ar fi fost întărită de înfăţişarea zâmbitoare a lui Perker şi de prezenţa fizică a lui Sam şi a nostimei cameriste care, dinapoia tabloului, contemplau pare-se cu cea mai vie mulţumire scena.

— O, domnule Pickwick, spuse Arabella cu voce scăzută şi parcă neliniştită de tăcerea lui ; puteţi să-mi iertaţi imprudenţa?

D. Pickwick nu dădu un răspuns verbal întrebării, însă îşi scoase repede ochelarii şi, apucând ambele mâini ale tinerei doamne într'ale sale, o sărută de nenumărate ori — poate de mai multe ori decât ar fi fost absolut necesar ; apoi, ţinând-o încă de o mână, spuse d-lui Winkle că era un ticălos al naibii de îndrăzneţ; şi-i porunci să se scoale. D. Winkle care, de câteva secunde, îşi scărpina nasul cu borul pălăriei, în semn de mare căinţă, se ridică atunci în picioare ; iar d. Pickwick, după ce-l bătu de mai multe ori pe spate, dădu mâna călduros cu Perker. La rându-i, ca să nu rămână mai prejos cu complimentele cerute de împrejurare, Perker salută din toată inima pe mireasă şi pe nostima cameristă, apoi, după ce scuturâ cordial mâna d-lui Winkle, îşi completă demonstraţia de bucurie luând o cantitate de tabac îndestulătoare pentru ca o jumătate de duzină de oameni cu nasuri obişnuite să strănute tot restul vieţii.

— Ei, scumpa mea copilă, întrebă d. Pickwick, cum au decurs lucrurile ? Haide, ia loc şi povesteşte-mi tot. Ce bine arată, nu-i aşa, Perker ? adăugă d. Pickwick examinând figura Arabellei cu deopotrivă plăcere şi mândrie ca şi cum ar fi fost fiica sa.

— Fermecătoare, scumpe domn! replică omuleţul. Dacă nu eram însurat, te-aş fi pizmuit, ticălosule norocos.

Spunând acestea, mărunţelul avocat îi trânti d-lui Winkle un pumn în piept, pe care d. Winkle i-l înapoie. După care, şi unul şi altul se porniră pe hohote de râs, nu însă mai tare decât d. Samuel Weller care îşi domolise emoţia sărutând-o pe nostima cameristă dinapoia uşii unui dulap.

— Sam, n'am să-ţi pot arăta niciodată recunoştinţa mea, spuse Arabella cu cel mai dulce zâmbet care se poate închipui. Imi voi aminti totdeauna de bunele dumitale servicii din grădina din Clifton.

— Să nu vorbim de asta, doamnă, răspunse Sam; n'am făcut decât să ajut natura, doamnă, cum zicea doftorul mamei copilului care murise după ce-i luase sânge.

— Mary, draga mea, ia loc, glăsui d. Pickwick retezând scurt complimentele. Şi acum — de cât timp sunteţi căsătoriţi, hai?

Arabella se uită ruşinată la domnul şi stăpânul ei care răspunse:

— Numai de trei zile.

— Numai de trei zile! zise d. Pickwick. Şi ce-aţi făcut timp de trei luni?

— A, da, de fapt... interveni Perker, s'auzim! Cum de puteţi scuza atâta încetineală? Vedeţi bine că singura mirare a lui Pickwick e că nu v'aţi căsătorit mai curând.

— Adevărul e, răspunse d. Winkle privind-o pe tânăra soţie care roşea; adevărul e că mi-a trebuit multă vreme până s'o pot convinge pe Bella să fugă cu mine; iar când am izbutit s'o conving, a trecut mult timp ca să putem găsi o ocazie. De altminteri, Mary a fost obligată să anunţe cu o lună înainte că părăseşte serviciul dela casa vecină, şi nu ne puteam lipsi de ajutorul ei.

— Pe onoarea mea, exclamă d. Pickwick care acum îşi pusese ochelarii din nou şi se uita dela Arabella la Winkle şi dela Winkle la Arabella cu aerul celei mai mari încântări pe care o pot da unei înfăţişări omeneşti

bunăvoința și afecțiunea ; pe onoarea mea ! După cât se pare ați procedat foarte chibzuit. Dar fratele dumitale este informat despre toate acestea, draga mea ?

— O, nu, nu ! răspunse Arabella schimbându-se la față. Dragă domnule Pickwick, numai dela dumneavoastră se cuvine să afle ; din gura dumneavoastră. Este așa de violent, așa de plin de prejudecăți, și a fost așa de... așa de îngrijorat pentru prietenul său, domnul Sawyer, adăugă Arabella privind în jos, că mă tem grozav de urmări.

— A, nici vorbă ! glăsui Perker cu gravitate. Scumpe domn, trebue să te ocupi de afacerea asta în locul lor. Tinerii aceia vor avea respect pentru dumneata, lucru care nu se întâmplă față de nimeni altul. Numai dumneata poți să preîntâmpini o nenorocire, scumpe domn. Aprigi la mânie... Aprigi la mânie !

Și omulețul luă prevenitor o priză de tabac, clătinând din cap cu îndoială.

— Dar, iubita mea, spuse d. Pickwick cu blândeță, uiți că eu sunt închis ?

— O, nu, nu uit, dragă domnule ! răspunse Arabella. N'am uitat niciodată ; n'am încetat o clipă de a mă gândi ce mari trebue să fi fost suferințele dumneavoastră în locul acesta oribil. Nădăjduiam, însă, că ceeace nu ați consimțit să faceți pentru dumneavoastră, veți face pentru fericirea noastră. Dacă fratele meu află vestea mai întâi din gura dumneavoastră, sunt sigură că ne vom împăca. El e singura mea rudă pe lume, domnule Pickwick, și, dacă nu-mi veniți în apărare, mă tem c'o să-l pierd și pe el. Am greșit, am greșit foarte mult, știu...

Și sărmana Arabella își ascunse chipul în batistă și începu să plângă amar.

Firea d-lui Pickwick putea să reziste cu greu acestor lacrimi ; iar când d-na Winkle, ștergându-și ochii, începu să-l mângâie, să-l implore, cu cele mai dulci accente ale glasului ei dulce, el fu deosebit de turburat și era vădit că nu știa ce să facă ; dovadă grăitoare erau mișcările nervoase cu care își freca sticlele ochelarilor, nasul, pantalonii, capul și ghetrele.

Folosindu-se de aceste semne de nehotărîre, d. Perker (la care tânăra pereche se pare că se dusese întins de dimineaţă) aminti cu iscusinţa unui avocat, că d. Winkle-senior nu aflase încă de importanta ascensiune a fiului său pe scara vieţii; că speranţele de viitor ale numitului fiu depindeau pe deantregul de afecţiunea neştirbită pe care numitul domn Winkle-senior va continua să i-o poarte; şi că această afecţiune va fi probabil mult ştirbită dacă marele eveniment îi va fi tăinuit multă vreme; că d. Pickwick, mergând la Bristol să-l vadă pe d. Allen, va putea deasemenea să se ducă şi la Birmingham să-l vadă pe d. Winkle-senior; în sfârşit, că d. Winkle-senior, putând cu bună dreptate să-l considere pe d. Pickwick, într'o oarecare măsură tutore şi îndrumător al fiului său, d. Pickwick, prin urmare, putea şi era de datoria lui să-l informeze personal pe numitul Winkle-senior, prin viu grai, asupra tuturor împrejurărilor chestiunii şi asupra rolului pe care îl avea în această chestiune.

D. Tupman şi d. Snodgrass sosiră tocmai la timp în momentul acesta al pledoariei; deoarece trebuia să li se comunice şi lor cele întâmplate, cu diversele motive pentru şi contra, totalitatea argumentelor fu din nou trecută în revistă; după care, fiecare persoană prezentă repetă la rându-i, în felul său, toate argumentele pe care putu să şi le imagineze. La urmă, d. Pickwick, încolţit, pus în situaţia să renunţe la toate hotărîrile sale şi fiind în pericol aproape iminent să-şi iasă din minte de atâta dăscăleală, o luă pe Arabella în braţe, declarând că ea era o fiinţă încântătoare, că nici el nu ştia cum, dar din clipa când a văzut-o, o iubise; adăugă că nu avea curajul să stea în calea fericirii unor tineri, şi că ei puteau să facă cu dânsul tot ce-ar vrea.

Primul lucru pe care d. Weller îl făcu la auzul acestei concesii fu să-l expedieze pe Job Trotter la ilustrul domn Pell cu o procură cerând să-i fie eliberat actul formal de descărcare pe care prevăzătorul său părinte avusese grijă să-l lase în mâinile acestui savant, în eventualitatea că în vreo împrejurare neaşteptată ar putea deveni absolut necesar; în al doilea rând, Sam

cheltui toți banii pe care îi avea cumpărând douăzeci și cinci de galoane de bere pe care o împărți el însuși pe terenul de sport tuturor celor ce voiră să-și astâmpere setea ; apoi străbătu închisoarea scoțând urale până ce răguși, după care recăzu în felu-i de a fi, potolit, filosofic.

La orele trei după amiază, d. Pickwick privi pentru ultima dată odăița sa și-și croi drum anevoie prin mulțimea datornicilor care se îmbulzeau în juru-i să-i strângă cu nerăbdare mâna. Când ajunse pe treptele gheretei dela poartă, se întunră ; ochii lui străluceau. În mulțimea de figuri gălbejite, slăbite, nu vedea una care să nu se fi simțit fericită prin simpatia și milostenia lui.

— Perker, spuse d. Pickwick făcând semn unui tânăr să se apropie : uite-l pe domnul Jingle despre care ți-am vorbit.

— Prea bine, scumpe domn, răspunse Perker ațintindu-l pe Jingle. Tinere, ai să mă vezi mâine, și nădăjduesc că-ți vei reaminti toată viața și vei simți adânc cele ce-ți voi comunica.

Jingle salută cu respect, apucă tremurând mâna pe care d. Pickwick i-o oferea, și se retrase.

— Pe Job îl cunoști, îmi închipui, reluă d. Pickwick prezentându-l.

— Da, îl cunosc pe ticălos, răspunse Perker cu bună dispoziție. Du-te de vezi de prietenul dumitale, și să fii aci mâine la ora unu, auzi ? Nu mai ai altceva să-mi spui, Pickwick ?

— Absolut nimic, răspunse d. Pickwick. Sam, ai dat gazdei dumitale pachețelul ce ți-am încredințat ?

— Da, dom'le ; s'a pornit pe plâns, dom'le, și a spus că dumneavoastră sunteți tare bun și darnic, însă ar dori mai degrabă să-i fie inochilată o torbiculoză galupantă fin'că vechiul lui prieten care a trăit așa de mult timp aici a murit și că altul ca el n'o să mai găsească.

— Bietul om, bietul om oftă d. Pickwick, dumnezeu să vă binecuvânteze, prieteni !

După ce d. Pickwick își luă în acest chip rămas-bun, mulțimea scoase urale sgomotoase și numeroși inși se năpustiră spre el să-i strângă din nou mâinile ; dar el

îl luă de braţ pe Perker şi se grăbi să iasă din închisoarea care avea un aspect cu mult mai trist şi mohorît decât când intrase. O, câte fiinţe nenorocite lăsa în urmă! cât de mulţi rămâneau acolo încă întemniţaţi!

A fost o seară fericită, cel puţin pentru o parte din cei care locuiau la hotelul *George şi Vulturul;* iar a doua zi dimineaţa ieşiră din ospitaliera clădire două inimi uşoare şi voioase, ai căror proprietari erau d. Pickwick şi Sam Weller. Cel dintâi fu aşezat îndată într'o trăsură confortabilă, iar al doilea se urcă sprinten pe scăunelul de dinapoi.

— Dom'le! strigă d. Weller către stăpânul său.

— Ce e, Sam? întrebă d. Pickwick scoţând capul prin portieră.

— Tare aş vrea ca aceşti cai să fi stat trei luni şi mai bine în închisoare, dom'le!

— Dece, Sam?

— Eh, dom'le, exclamă Sam frecându-şi mâinile, cum ar mai fi pornit ei de-ar fi şezut acolo!

CAPITOLUL XLVIII

Povesteşte cum, cu ajutorul lui Samuel Weller, d. Pickwick a încercat să înduioşeze inima d-lui Benjamin Allen şi să potolească mânia d-lui Robert Sawyer.

D. Ben Allen şi d. Bob Sawyer erau împreună în micul lor cabinet din spatele dughenii, mâncau cu poftă un pateu de viţel şi făceau planuri de viitor, când discuţia căzu, destul de firesc, asupra clientelei dobândite de numitul Bob Sawyer şi asupra şanselor actuale de a obţine un venit îndestulător, graţie onorabilei profesiuni căreia se consacrase.

— Eu cred, însă, remarcă d. Bob Sawyer urmând firul conversaţiei, eu cred, însă, Ben, că sunt cam problematice.

— Ce anume găseşti că e cam problematic? întrebă d. Ben Allen, stimulându-şi inteligenţa cu o duşcă de bere. Ce anume găseşti cam problematic?

— Păi, şansele ! răspunse d. Bob Sawyer.

— Uitasem, Bob. Berea mi-a adus aminte că uitasem; Bob... da : ele *sunt* problematice.

— Este uimitor cum mă patronează oamenii săraci, reluă d. Bob Sawyer dus pe gânduri. Bat la uşa mea la orice oră din noapte, cer o sumedenie de leacuri, nemaipomenit de multe, pun plasturi şi lipitori cu o perseverenţă vrednică de o cauză mai bună şi-şi sporesc familia într'un mod care este deadreptul înspăimântător. Câte şase plozi — şase promisiuni de plată, toate exigibile în aceeaşi zi — şi toţi încredinţaţi îngrijirilor mele, Ben !

— Lucrul e foarte satisfăcător, nu ? rosti d. Ben Allen întinzând farfuria să mai ia din pateul de viţel.

— O, desigur ! răspunse Bob. Atâta numai că aş vrea să mă bucur şi de încrederea clienţilor care să pună deoparte un shilling sau doi pentru mine. Chestiunea aceasta era excelent descrisă în anunţ, Ben, şi când colo am doar o clientelă, o clientelă foarte întinsă... şi atâta tot !

— Bob, glăsui d. Ben Allen lăsându-şi jos cuţitul şi furculiţa şi fixându-şi ochii asupra prietenului său ; Bob, am să-ţi spun ce trebue făcut.

— Ce anume ? întrebă d. Bob Sawyer.

— Trebue să pui mâna cât mai repede pe mia de lire sterline a Arabellei.

— Trei la sută venituri din banii depuşi la bancă, actualmente pe numele ei în registrul sau registrele guvernatorului şi ale Băncii Angliei, adăugă Bob Sawyer cu frazeologia legală.

— Exact, zise Ben. Se va bucura de suma aceasta la majorat sau când se va mărita. Mai are un an până să devină majoră ; iar dacă tu ai avea curaj, n'ar trebui mai mult de o lună ca să fie măritată.

— E o fiinţă încântătoare, delicioasă, Ben, şi nu are decât un singur şi unic defect, dar din păcate acest uşor cusur e o lipsă de gust. Nu mă iubeşte.

— După părerea mea ea habar n'are pe cine iubeşte, replică d. Ben Allen dispreţuitor.

— Se poate ; părerea mea, însă, e că ştie pe cine nu iubeşte, şi asta e mai grav, remarcă d. Bob Sawyer.

— Aş vrea să văd dacă există într'adevăr vreun mizerabil care să fi încercat în taină să-i câştige afecţiunea ! exclamă Ben Allen strângând din dinţi şi vorbind ca un războinic fioros care devorează carnea crudă a unui lup după ce l-a sfâşiat cu unghiile, iar nu ca un tânăr gentleman civilizat care mănâncă un pateu de viţel cu un cuţit şi-o furculiţă. Cred că l-aş asasina, Bob.

— Dacă aş da de el, răspunse d. Sawyer oprindu-se la mijlocul unei lungi înghiţituri de bere şi privind duşmănos pe deasupra cănii ; dacă l-aş întâlni, l-aş străpunge cu un glonte ; şi dacă atâta n'ar fi deajuns, l-aş ucide extrăgându-i-l.

D. Benjamin Allen se uită câteva minute, îngândurat şi în tăcere la prietenul său, după care îi spuse :

— Nu i-ai făcut niciodată propuneri directe, Bob ?

— Nu, pentrucă ştiam că nu ar servi la nimic.

— Ai să-i faci până în douăzeci şi patru de ore, reluă Ben cu calmul desnădejdii. Ori se *va* mărita cu tine, ori... va spune dece nu vrea. Voi întrebuinţa toată autoritatea mea.

— Ei bine, vom vedea !

— Da, prietene, vom vedea ! repetă Ben Allen, sălbatic. Câteva secunde tăcu, apoi adăugă cu vocea întretăiată de emoţie : Ai iubit-o din copilărie, prietene ; o iubeai când mergeam la şcoală împreună, şi pe atunci chiar făcea pe mironosiţa şi dispreţuia afecţiunea ta tinerească. Iţi aduci aminte că, într'o zi, o sileai cu toată căldura unei iubiri copilăreşti să primească un pachetel rotund cu un măr şi două pişcoturi cu anason, învelite curat în coperta unui caiet al tău de scris ?

— Da, mi-aduc aminte, răspunse Bob Sawyer.

— Te-a refuzat, nu-i aşa ? zise Ben Allen.

— Da, mi-a spus că am ţinut pachetul în buzunarul pantalonului aşa de multă vreme, că mărul căpătase o căldură neplăcută.

— Mi-amintesc, reluă d. Allen posomorît. Şi atunci l-am mâncat noi doi, muşcând din el pe rând.

Bob Sawyer arătă prin încruntarea melancolică a sprâncenelor că încă îşi amintea de această din urmă

împrejurare ; şi ambii prieteni rămaseră, câteva minute, cufundaţi în gânduri.

In timp ce d. Bob Sawyer şi d. Bejamin Allen schimbau aceste păreri, iar băiatul cu livrea cenuşie, minunându-se de prelungirea neobişnuită a mesei, şi având triste presimţiri cu privire la cantitatea de pateu ce-i va rămâne ca să-şi astâmpere foamea, arunca din când în când, spre uşa de sticlă, priviri foarte neliniştite, o trăsură particulară, vopsită cu o coloare de-un verde trist, mergea domol pe străzile din Bristol, trasă de un cal murg, dolofan, pe care-l conducea un om posac cu pantaloni de rândaş şi cu haină de vizitiu. Astfel de aparenţe sunt comune multor trăsuri întreţinute de cocoane bătrâne, econoame ; şi, într'adevăr, în trăsură stătea o doamnă bătrână care era stăpâna şi proprietara.

— Martin ! spuse bătrâna doamnă strigându-l pe omul posac prin fereastra din faţă.

— Ce e ? răspunse omul posac ducând mâna la pălărie.

— La domnul Sawyer, spuse bătrâna doamnă.

— Păi, acolo mergem, răspunse omul posac.

Bătrâna doamnă arătă printr'un semn mulţumirea pe care i-o pricinuia această dovadă de înţelegere din partea servitorului ; iar omul posac arse un bici sdravăn calului dolofan. Ajunseră la casa d-lui Bob Sawyer.

— Martin ! spuse bătrâna doamnă când trăsura se opri la uşa d-lui Bob Sawyer, succesorul lui Nockemorf.

— Ce poftiţi ? întrebă Martin.

— Spune-i băiatului să vină afară şi să aibă grijă de cal.

— Lasă că am eu grijă, răspunse Martin punându-şi biciul deasupra trăsurii.

— Nu, nu-ţi permit în niciun caz : mărturia dumitale va fi foarte importantă, aşa că te iau cu mine înăuntru. Să nu te mişti de lângă mine ; ai auzit ?

— Auzit, replică Martin.

— Atunci dece mai stai ?

— Nu stau, răspunse Martin.

Rostind aceste cuvinte, omul posac coborî domol de pe roata pe care bălăbănea în vârful degetelor piciorului drept; după ce chemă pe băiatul cu livrea cenuşie, deschise uşa trăsurii, lăsă scara în jos şi, întinzând mâna îmbrăcată într'o mănuşă de piele de culoare închisă, o scoase pe bătrâna doamnă cu atât de puţină luare-aminte de parcă ar fi fost vorba de-un sac cu vechituri.

— Vai! exclamă bătrâna; acum, când mă găsesc aici, sunt aşa de turburată, că tremur toată.

D. Martin tuşi dinapoia mânuşii de piele închisă, dar alte semne de simpatie nu arătă. Ca atare, bătrâna doamnă se potoli şi, urmată de servitorul ei, urcă treptele casei d-lui Bob Sawyer. De cum intră bătrâna în dugheană, d-nii Ben Allen şi Bob Sawyer, care se grăbiseră să dosească băuturile şi să împrăştie droguri greţoase pentru a tăinui mirosul de tutun, ieşiră grăbiţi în întâmpinarea ei, extaziaţi parcă de atâta bucurie şi dragoste.

— Scumpă mătuşă, exclamă d. Ben Allen, ce frumos este din partea dumitale că ai venit să ne vezi! Domnule Sawyer, mătuşa mea... Prietenul meu, domnul Bob Sawyer, despre care ţi-am vorbit, cu privire la... ştii dumneata, mătuşă.

D.Ben Allen care nu era prea lucid, adăugă cuvântul „Arabella" cu o voce pe care el o credea un murmur, însă care, în realitate, era aşa de lămurită şi de ridicată, că nimeni nu s'ar fi putut împiedica s'o audă, oricâtă bunăvoinţă ar fi avut.

— Dragul meu Benjamin, rosti bătrâna doamnă străduindu-se să-şi tragă răsuflarea şi tremurând din creştet până'n tălpi, nu te alarma, dragul meu... Cred, însă, că e mai bine să vorbesc domnului Sawyer în particular, o clipă, numai o clipă.

— Bob, spuse d. Allen, vrei s'o iei pe mătuşa în cabinet?

— Desigur, răspunse Bob cu glas profesional. Poftiţi pe aci, scumpă doamnă. Nu vă fie frică, doamnă, sunt încredinţat că vă vom însănătoşi în foarte scurtă vreme. Aci, scumpă doamnă, vă ascult.

Vorbind astfel, d. Bob Sawyer o conducea pe bătrâna lady spre fotoliu, închidea uşa, trăgea un scaun lângă ea şi aştepta ca dânsa să-i descrie amănunţit simptomele vreunei boli din care el nădăjduia să tragă profituri importante.

Primul lucru pe care bătrâna doamnă îl făcu fu să-şi clatine capul de nenumărate ori şi să înceapă a plânge.

— Nervozitate, spuse Bob Sawyer cu satisfacţie. Loţiune de camfor de trei ori pe zi şi, seara, poţiune calmantă.

— Nu ştiu cum să încep, domnule Sawyer, zise bătrâna doamnă. E aşa de penibil, de dezolant...

— Nu e nevoie să începeţi, doamnă, o ajută d. Bob Sawyer ghicesc tot ce aţi vrea să spuneţi. Capul bolnav.

— Aş fi foarte disperată să cred că e bolnavă inima, zise doamna oftând uşor.

— Nici cel mai mic pericol, doamnă, răspunse Bob Sawyer. Cauza principală este stomacul.

— Domnule Sawyer! exclamă bătrâna doamnă tresărind.

— Nu încape nici cea mai mică îndoială, doamnă, urmă Bob cu aer extrem de înţelept; un medicament la timpul său, scumpă doamnă, ar fi preîntâmpinat totul.

— Domnule Sawyer! exclamă bătrâna doamnă mai agitată decât înainte; purtarea dumitale faţă de o persoană în starea mea este o mare necuviinţă, afară doar de cazul că nu înţelegi obiectul vizitei mele. Dacă ar fi fost în puterea medicinei sau a prudenţei să împiedic cele întâmplate, de bună seamă că aş fi făcut-o. Era însă mai bine să vorbesc nepotului meu, adăugă bătrâna doamnă frământându-şi poşeta şi ridicându-se deodată.

— Un moment, doamnă; mă tem că nu v'am înţeles bine. Despre ce *este* vorba, doamnă?

— Nepoata mea, domnule Sawyer, zise bătrâna; sora prietenului dumitale...

— Da, doamnă, o întrerupse Bob plin de nerăbdare, căci bătrâna doamnă, deşi extrem de agitată, vorbea cu o tărăgăneală exasperantă, aşa cum vorbesc deobicei bătrânele; da, doamnă.

— A părăsit casa mea, domnule Sawyer, acum trei zile, sub pretext că se duce să facă o vizită surorii mele, o altă mătuşă a ei, şi care ţine un mare pension de domnişoare cam la a treia milă depărtare de-aci, unde e un copac mare — un bobiţel — şi o poartă de stejar.

Aci, bătrâna doamnă se opri să-şi şteargă ochii.

— Ei, dracu să-l ia de bobiţel, doamnă ! strigă Bob care, din cauza încordării, uita de demnitatea sa medicală. Spuneţi ceva mai repede, vă implor ; daţi-i zor, doamnă !

— Azi dimineaţă, continuă bătrâna doamnă cu încetineală, azi dimineaţă...

— S'a înapoiat, îmi închipui ! o întrerupse Bob cu aprindere. S'a înapoiat ?

— Nu, nu s'a înapoiat : a scris.

— Şi ce zice ? întrebă Bob cu nerăbdare.

— Zice, domnule Sawyer, răspunse bătrâna — şi pentru aceasta te rog să-l pregăteşti pe Benjamin cu grijă şi pe îndelete — zice că s'a... Am scrisoarea în buzunar, domnule Sawyer, dar mi-am lăsat ochelarii în trăsură şi, fără ei, te-aş face să pierzi timpul încercând să-ţi arăt pasajul. Pe scurt, zice, domnule Sawyer, că s'a măritat.

— Cum ! exclamă sau, mai bine zis, răcni d. Bob Sawyer.

— S'a măritat ! repetă bătrâna doamnă.

Bob nu mai ascultă, ci, dând buzna din cabinet în dughiană, strigă cu glas de stentor :

— Ben, băiatule, şi-a luat tălpăşiţa !

D. Ben Allen, ai cărui genunchi se înălţau la vreo jumătate de sfert de cot deasupra capului, dormita dinapoia tejghelei. De îndată ce auzi înfricoşetoarea comunicare, se năpusti asupra d-lui Martin şi, încolăcindu-şi mâna în cravata servitorului taciturn, exprimă intenţia îndatoritoare de a-l gâtui pe loc; intenţie pe care, cu o promptitudine deseori produsă de disperare, el începu s'o pună în aplicare numaidecât, plin de vigoare şi iscusinţă chirurgicală.

D. Martin care nu era un om vorbăreţ şi conta prea puţin pe talentele-i oratorice sau pe puterea de convingere, se supuse câteva secunde acestei operaţii, cu

o fizionomie foarte calmă şi agreabilă ; observând totuşi că operaţia ameninţă să ducă la un rezultat care l-ar fi pus în neputinţă de a-şi mai cere pe veci leafa, masa şi altele, murmură câteva obiecţiuni nearticulate şi îl doborî pe d. Benjamin Allen pe podea ; dar cum cravata îi era răsucită pe după mâinile celuilalt, trebui să cadă şi el jos. Se svârcoleau deci amândoi, când uşa se deschise şi numărul celor de faţă crescu prin sosirea a două persoane cu totul neaşteptate, şi anume : d. Pickwick şi d. Sam Weller.

La vederea acestui spectacol, prima impresie produsă asupra spiritului d-lui Weller a fost că Martin era plătit de instituţia lui Sawyer, succesorul lui Nockemorf, pentru a lua vreun medicament tare ; sau pentru a avea crize şi a se supune unor experienţe ; sau pentru a înghiţi din când în când otravă, ca să demonstreze eficacitatea vreunui nou antidot ; ori pentru a face cine ştie ce, în interesul marii ştiinţe medicale, satisfăcând dorinţa arzătoare de cercetător care clocotea în pieptul celor doi tineri învăţaţi. Aşa că, fără a-şi îngădui cel mai neînsemnat amestec, Sam rămase perfect calm, uitându-se la ei ca şi cum ar fi fost stăpânit de un mare interes în legătură cu rezultatul experienţei care se desfăşura ; dar nu la fel se întâmplă cu d. Pickwick. Cu energia-i obişnuită, el se repezi între combatanţii uimiţi şi-i îndemnă pe cei de faţă să-i despartă.

Strigătul lui trezi pe d. Sawyer, care rămăsese până atunci paralizat parcă de înverşunarea tovarăşului său; ajutat de dânsul, d. Pickwick îl ridică pe Ben Allen pe picioare. D. Martin pomenindu-se singur pe podea, se sculă şi se uită în juru-i.

— Domnule Allen, rosti d. Pickwick, ce s'a întâmplat, domnule ?

— Nimic, domnule ! replică Benjamin cu trufie provocatoare.

— Ce e ? întrebă d. Pickwick întorcându-se spre Bob Sawyer. Nu-i e bine ?

Mai înainte ca Bob să poată răspunde, d. Ben Allen îl apucă pe d. Pickwick de mână şi murmură îngrijorat:

— Sora mea, dragă domnule, sora mea !

— A, asta e totul ? glăsui d. Pickwick. Nădăjduesc că vom aranja lesne chestiunea aceasta. Sora dumitale e în siguranţă şi sănătoasă, scumpe domn ; am venit aci pentru...

— Vă cer iertare, dom'le, întrerupse Sam care se uitase prin uşa de sticlă, îmi pare rău că mă amestec în aceste plăcute operaţii, cum zicea regele alungând parlimentul, însă dincoace se face altă ixperienţă, dom'le. Aici, o veninabelă bătrână zace pe covor şi aşteaptă să fie desecată sau să treacă prin ea un corent galvanic sau cine ştie ce altă născocire ştiinţifică, care s'o aducă la viaţă.

— A, uitasem de ea ! exclamă d. Ben Allen ; este mătuşa mea.

— Dumnezeule mare ! spuse d. Pickwick. Biata doamnă ! Incetişor, Sam, încetişor.

— Nostimă situaţie pentru o persoană din familie, observă Sam Weller, aşezând-o pe mătuşă pe-un scaun. Doftoraşule, adu acu mirositoarele.

Ultima frază era adresată băiatului cu livrea cenuşie care, lăsând cupeul în grija unui sergent de stradă, intrase să vadă ce era cu gălăgia care se stârnise. Graţie îngrijirilor sale, acelora ale d-lui Bob Sawyer şi ale d-lui Ben Allen (care o înspăimântase aşa de rău pe mătuşa, încât ea leşinase, iar acum el se arăta plin de o afecţioasă solicitudine spre a o aduce în fire) bătrâna doamnă fu, în sfârşit, readusă în simţiri, şi atunci d. Ben Allen, întorcându-se spre d. Pickwick cu o înfăţişare buimăcită, îl întrebă ce voia să spună când a fost întrerupt în chip aşa de alarmant.

— Imi închipui că nu se găsesc aci decât prieteni, glăsui d. Pickwick tuşind spre a-şi limpezi vocea şi privind pe omul laconic cu înfăţişare posacă ce mânase trăsura la care era înhămat calul cel dolofan.

Bob Sawyer îşi aminti atunci că băiatul cu livrea cenuşie se afla acolo, numai ochi şi urechi. După ce farmacistul în devenire fu luat de gulerul hainei şi svârlit pe uşă afară, Bob Sawyer asigură pe d. Pickwick că poate să vorbească fără ocoluri.

— Sora dumitale, scumpe domn, spuse d. Pickwick întorcându-se spre Benjamin Allen, e la Londra, sănătoasă și fericită.

— Nu fericirea ei e scopul ce-mi propun, domnule! declară d. Benjamin Allen fluturând mâna în aer.

— Soțul ei este o țintă pentru *mine,* domnule! strigă Bob Sawyer; va fi o țintă pentru mine, domnule, dela doisprezece pași, și am să fac o țintă bună, domnule, din el, din nemernicul ăsta!

Amenințarea era frumoasă și foarte măreață totodată; însă d. Bob Sawyer îi slăbi întrucâtva efectul, adăugînd câteva observațiuni generale asupra unor capete sparte și a unor ochi scoși care, prin comparație, nu erau decât niște banalități.

— Oprește-te, domnule! îl întrerupse d. Pickwick; și, înainte de a aplica epitete gentlemanului în chestiune, examinează cu sânge rece proporțiile vinovăției lui și, mai cu seamă, amintește-ți că el e prietenul meu.

— Cum?! exclamă d. Bob Sawyer.

— Numele lui! vociferă Ben Allen; numele lui!

— Domnul Nathaniel Winkle! rosti d. Pickwick cu tărie.

La auzul acestui nume, Benjamin Allen își strivi sub călcâiul ghetei ochelarii, ridică cioburile pe care le puse în trei buzunare diferite, își încrucișă brațele, își mușcă buzele și zvârli priviri amenințătoare asupra trăsăturilor blajine ale d-lui Pickwick. In cele din urmă, rupând tăcerea:

— Vasăzică dumneata, domnule, ai încurajat și pus la cale căsătoria asta? întrebă d. Benjamin Allen.

— Și mi se pare, întrerupse bătrâna doamnă, mi se pare că servitorul dumnealui a fost văzut dând târcoale în jurul casei mele și încercând să-i momească pe servitorii mei spre a unelti împotriva stăpânei lor. Martin!

— Ce este? întrebă omul posac, înaintând.

— Acesta e tânărul pe care l-ai văzut în ulicioară și despre care îmi vorbiseși azi dimineață?

D. Martin, care după cum s'a văzut, era un om laconic, se uită la Sam Weller, făcu un semn din cap și mormăi: „El e ăla!" D. Weller, de felu-i niciodată

trufaș, îi adresă un zâmbet prietenesc când ochii săi întâlniră pe ai rândașului posac, mărturisind în termeni politicoși că îl „cunoștea dinainte".

— Și acesta e servitorul credincios pe care eram gata-gata să-l sugrum! exclamă Benjamin. Domnule Pickwick, cum de-ai îndrăznit să permiți individului de a participa la răpirea surorii mele? Îți cer să-mi explici, domnule!

— Explică, domnule! strigă Bob Sawyer, sălbatic.

— E o conspirație! strigă Ben Allen.

— O adevărată gașcă! urmă Bob.

— O viclenie rușinoasă! adăugă bătrâna doamnă.

— V'a tras pe sfoară, asta-i! observă Martin.

— Vă rog să m'ascultați, stărui d. Pickwick în timp ce Ben Allen se trânti pe scaunul unde se lua sânge bolnavilor și se șterse cu batista. Eu nu am dat niciun ajutor în această afacere, am fost doar de față la întrevederea dintre doi tineri, pe care n'o puteam împiedica, socotind că prezența mea va șterge până și cea mai ușoară urmă de cutezanță care altminteri ar fi putut umbri întrevederea. Asta e toată partea pe care am avut-o în afacere, și nici nu bănuiam atunci că e vorba de o căsătorie imediată. Rețineți însă, adăugă d. Pickwick oprindu-se scurt, rețineți că nu spun că aș fi împiedicat-o, de-aș fi știut de ea.

— Ați auzit cu toții, ați auzit? glăsui d. Benjamin Allen.

— Imi închipui că da, urmă calm d. Pickwick privind în juru-i, și nădăjduesc că vor auzi și ce mai am a spune, adăugă el înviorându-se la față în timp ce vorbea; nădăjduesc că ei aud toate acestea, domnule, precum și cuvintele ce mi-au fost adresate, din care am înțeles, domnule, că ai vrut să forțezi înclinările surorii dumitale când, mai degrabă, ar fi trebuit prin dragostea și bunăvoința dumitale să te străduești să ții locul părinților pe care ea i-a pierdut din copilărie. Cât despre tânărul meu prieten, dați-mi voie să adaug că din toate punctele de vedere el se află într'o situație cel puțin egală cu a dumitale, dacă nu cu mult mai bună, și că refuz categoric a mai auzi să se vor-

bească despre această chestiune, afară numai dacă se discută cu moderația cuvenită.

— Aș dori să fac și eu câteva obsirvații la ce-a spus gentlemenul care a termenat, de vorbit, rosti atunci Sam pășind înainte. Uite de ce e vorba: o persoană din societatea asta m'a făcut individ.

— Asta n'are nicio legătură cu chestiunea, Sam, îl întrerupse d. Pickwick. Ține-ți gura, te rog!

— Nu vreau să zic nimic despre subiectul ăsta, urmă Sam; dar uite ce e, dom'le: poate că gentelmenul ălălalt își închipue că era la mijloc o legătură mai veche; nu era însă nimic de felul ăsta, căci domnișoara a spus chiar dela început că nu putea să-l sufere. Așa că nimeni nu i-a stat în cale dumnealui de aici, și tot cu nimic s'ar fi ales, chiar dacă domnișoara nu-l vedea niciodată pe domnul Winkle. Asta doream să zic, dom'le, și acum nădăjduesc că l-am liniștit pe gentelmen.

O scurtă pauză urmă acestei consolatoare observații făcută de d. Weller, după care d. Ben Allen, ridicându-se în picioare, declară că nu va mai voi să vadă niciodată figura Arabellei, pe când d. Bob Sawyer, în ciuda încredințărilor măgulitoare ale lui Sam, continua să jure că se va răzbuna groaznic pe fericitul soț.

Dar tocmai în clipa când lucrurile ajunseseră în culmea încordării și amenințau să rămână astfel, d. Pickwick găsi un aliat puternic în bătrâna doamnă care fusese vădit impresionată de modul cum pledase pentru nepoată. Ea se apropie deci de Benjamin Allen și se încumetă să-i adreseze câteva reflexii mângâietoare, printre care principalele erau că, la urma urmei, tot a fost un noroc că nu s'a întâmplat și mai rău; că, cu cât vor vorbi mai puțin, cu atât va fi mai bine; că, în definitiv, nu era dovedit că s'a întâmplat o nenorocire așa de mare; că ce s'a făcut, s'a făcut, și că trebue să știm a îndura ce nu se poate împiedica — și alte diferite maxime la fel de noi și de întăritoare.

La toate acestea, d. Benjamin Allen răspunse că nu înțelegea să fie lipsit de cuviință față de mătușă și de alte persoane prezente, dar că, dacă lor le era egal

şi-l lăsau în apele lui, el îşi va rezerva plăcerea s'o urască pe sora lui până la moarte şi dincolo de moarte.

In cele din urmă, după ce hotărîrea aceasta fusese anunţată de vreo cincizeci de ori, bătrâna doamnă, ridicându-se deodată şi luând un aer foarte impunător, îşi exprimă dorinţa de-a afla ce a făcut ca să nu i se arate niciun respect faţă de vârsta ei şi faţă de poziţia în societate la care ajunsese, ca să fie obligată a-l implora astfel pe propriul ei nepot a cărui istorie putea s'o spună cu vreo douăzeci şi cinci de ani înainte de naşterea lui şi pe care îl cunoscuse personal mai înainte ca el să fi avut măcar un dinte în gură ; fără a mai vorbi că ea a fost prezentă când i s'a tăiat moţul şi a asistat deasemenea la numeroase alte ceremonii din frageda lui copilărie, toate îndeajuns de importante ca să merite pentru deapururi iubirea, supunerea, veneraţia lui.

Pe când buna doamnă îl dojenea astfel pe d. Ben Allen, Bob Sawyer şi d. Pickwick se retraseseră în cabinet, unde avură o discuţie intimă în care vreme primul se apropiase de mai multe ori de gura unei sticle negre sub a cărei influenţă trăsăturile sale se destinseră, ba chiar căpătară treptat o expresie plină de voioşie. La urmă, ieşi din încăpere, cu sticla în mână şi, atrăgând atenţia că-i părea foarte rău că s'a purtat ca un nebun, propuse să se bea în sănătatea şi pentru fericirea d-lui şi d-nei Winkle al căror noroc era aşa de departe de a-l invidia încât ar fi gata să-i felicite el cel dintâi. Auzind acestea, d. Ben Allen se sculă subit de pe scaun, apucă sticla neagră şi închină cu atâta inimă, că figura lui deveni aproape la fel de neagră ca sticla, căci băutura era tare. Sticla neagră trecu apoi din mână în mână până se goli, şi urmară atâtea strângeri de mâini, atâtea complimente, încât până şi chipul îngheţat al d-lui Martin binevoi să zâmbească.

— Iar acum, spuse Bob frecându-şi palmele, haide să ne veselim în seara asta !

— Imi pare rău, rosti d. Pickwick, că sunt obligat să mă înapoiez la hotel. Dela un timp, nu mai sunt obişnuit să suport osteneala, şi călătoria m'a obosit nespus.

— Vreţi să luaţi puţin ceai, domnule Pickwick? întrebă bătrâna doamnă cu o blândeţă de nedescris.

— Vă mulţumesc, doamnă, mi-ar fi cu neputinţă, răspunse gentlemanul.

Fapt e că admiraţia vădit crescândă a bătrânei doamne era principalul motiv care îl îndemna pe d. Pickwick să se retragă; se gândea la d-na Bardell, şi fiecare privire a bătrânei îi dădea o sudoare rece.

Deoarece d. Pickwick refuză cu orice preţ să rămână, se înţeleseră, în urma propunerii sale, ca d. Benjamin Allen să-l întovărăşească în călătorie la părinţele d-lui Winkle, şi că trăsura va fi la uşă a doua zi dimineaţa, la nouă. Pe urmă, îşi luă rămas-bun şi, însoţit de Samuel Weller, d. Pickwick se duse la hotelul *Tufişul*. Vrednic de remarcat e faptul că figura d-lui Martin se schimonosi oribil când scuturâ mâna lui Sam la despărţire, şi că dădu drumul, în acelaş timp, unei înjurături şi unui surâs. Persoanele mai bine instruite asupra manierelor gentlemanului au tras din aceste semne încheierea că el era încântat de societatea d-lui Weller şi că exprima dorinţa de a-i face onoarea să rămână cunoştinţe şi mai departe.

— Vreţi un salon particular, dom'le? întrebă Sam pe stăpân când ajunseră la hotel.

— A, nu, Sam! îi răspunse stăpânul; deoarece am cinat în cafenea şi mă voi culca curând, n'are niciun rost. Vezi ce persoane se găsesc în sala călătorilor, Sam.

D. Weller plecă în recunoaştere şi se întoarse îndată, spunând că nu era decât un domn chior care bea *bishop*[1] cu patronul.

— Bun, mă duc şi eu acolo, rosti d. Pickwick.

— Chiorul ăsta e un tip ciudat, dom'le, spuse Sam întovărăşindu-l pe d. Pickwick. Îi toarnă verzi şi uscate patronului, că bietul om nu mai ştie unde-i e căpăţâna.

Când d. Pickwick intră, individul la care se referea observaţia de mai sus, stătea într'un capăt al sălii, fumând o pipă enormă, olandeză, şi-şi ţinea unicul ochi fixat necontenit asupra figurii rotunjite a han-

[1] O băutură caldă preparată din vin roşu, portocale, zahăr şi mirodenii *(n. tr.)*.

giului. Povestise, de bună seamă, jovialului bătrân, o istorie minunată, ceeace se dovedea din numeroasele exclamaţii fără şir, ale acestuia: „Ei, nu, asta n'aş fi crezut! E lucrul cel mai năstruşnic pe care l-am auzit vreodată! Nu-mi închipuiam că este cu putinţă!" şi alte diferite expresii de mirare care izbucneau de pe buzele lui în timp ce şi el îl privea ţintă pe omul cu un singur ochi.

— Sluga dumneavoastră, domnule, spuse chiorul d-lui Pickwick; frumoasă seară, domnule.

— Foarte frumoasă, răspunse d. Pickwick după ce chelnerul îi puse în faţă o carafă mică cu brandy şi apă fierbinte.

In timp ce d. Pickwick amesteca brandyul cu apa, chiorul îl privi de câteva ori cu atenţie şi în cele din urmă spuse:

— Imi pare că v'am mai întâlnit.

— Nu-mi aduc aminte, răspunse d. Pickwick.

— Nu mă mir, dumneavoastră nu mă cunoaşteţi. Eu însă am cunoscut pe doi dintre prietenii dumneavoastră care stăteau la *Păunul* din Eatanswill, în epoca alegerilor, zise chiorul.

— A, da, într'adevăr! exclamă d. Pickwick.

— Da, reluă chiorul, le-am povestit o mică întâmplare din viaţa unui prieten al meu cu numele de Tom Smart. Poate că aţi auzit-o dela ei.

— Descori, spuse d. Pickwick zâmbind. Era unchiul dumitale, îmi pare?

— Nu, nu, numai un prieten al unchiului meu, răspunse chiorul.

— Cu toate astea, unchiul dumitale era un om minunat, spuse hangiul clătinând din cap.

— Mda, cred, cred că se poate spune asta, răspunse chiorul. V'aş putea povesti o istorie despre acelaş unchi, care v'ar uimi, domnilor.

— Da? spuse d. Pickwick. Povesteşte-ne-o în orice caz.

Voiajorul comercial — chiorul — umplu cu poloni-cul din castron un pahar cu *negus* [1] şi-l bău; trase un

[1] Băutură făcută din vin amestecat cu apă fierbinte, zahăr şi mirodenii *(n. tr.)*.

fum sdravăn din pipa olandeză şi, văzând că Sam zăbovea lângă uşă, îi spuse că poate să rămână şi el dacă vrea, căci nu e niciun secret în povestirea lui. In sfârşit, aţintindu-şi unicul ochi asupra hangiului, rosti primele cuvinte din cuprinsul capitolului următor.

CAPITOLUL XLIX

Cuprinde o poveste despre unchiul voiajorului comercial.

— Unchiul meu, domnilor, glăsui voiajorul comercial, era unul dintre oamenii cei mai voioşi, mai hazlii, mai isteţi, care au existat vreodată. Aş vrea ca dumneavoastră să-l fi cunoscut, domnilor... Dar nu, cugetând bine, *n'aş vrea;* căci, potrivit mersului firii, dacă l-aţi fi cunoscut, aţi fi fost acum, sau răposaţi, sau aşa de aproape de moarte, încât ar fi trebuit să rămâneţi acasă, renunţând la societate, şi în acest caz, mi-aţi fi răpit plăcerea nespusă de a vă vorbi în momentul de faţă. Domnilor, aş vrea ca taţii şi mamele dumneavoastră să-l fi cunoscut pe unchiul meu; şi ar fi fost foarte pe placul lor, în primul rând pe al respectabilelor dumneavoastră mame. Sunt cât se poate de sigur. Dacă printre numeroasele lui virtuţi, două dintre ele predominau asupra celor multe care-i înfrumuseţau caracterul, aş îndrăzni să spun că acestea erau punchul şi cântecele de chef. Iertaţi-mă că zăbovesc asupra acestor melancolice amintiri despre omul care s'a dus; nu se întâlneşte în fiecare zi un om ca unchiul meu, domnilor.

Am socotit întotdeauna ca un lucru deosebit de mare pentru unchiul meu acela de a fi fost tovarăş intim cu Tom Smart dela marea casă Bilson şi Slum de pe *Cateaton Street, City.* Unchiul meu încasa banii pentru Tiggin şi Welps, însă multă vreme el a făcut cam aceleaşi drumuri ca şi Tom. In întâia seară când se întâlniră, unchiul meu prinse simpatie pentru Tom

şi Tom prinse simpatie pentru unchiul meu. Nu se cunoşteau de o jumătate de ceas, când puseră rămăşag pe o pălărie nouă — cine prepară cel mai bun castron cu punch şi-l bea mai repede. Se constată că unchiul meu a câştigat în ce priveşte preparatul ; dar în ce priveşte băutul, Tom îl întrecu cam cu o jumătate de linguriţă. Mai luară câte un castron spre a bea unul în sănătatea celuilalt şi rămaseră de atunci prieteni la cataramă. Există un destin în toate, domnilor ; el e mai presus de puterile noastre.

Ca înfăţişare, unchiul meu era o idee mai scund decât statura mijlocie ; era însă şi-o idee mai gras decât sunt oamenii deobicei ; şi poate că figura lui era o idee mai roşcovană. Avea cel mai voios chip pe care îl veţi fi văzut vreodată, domnilor. Ceva ca de paiaţă, cu un nas şi o bărbie mai acătării ; ochii lui scânteiau totdeauna de veselie, şi pe figura lui înflorea totdeauna un zâmbet ; nu un rânjet mecanic şi şters, ci un zâmbet adevărat, voios, mulţumit, din inimă. Intr'un rând a fost aruncat din cabrioleta lui şi s'a izbit cu capul de-o piatră de hotar. A rămas acolo, năucit, şi cu faţa jupuită aşa de rău de pietrişul strâns în grămezi în jurul pietrei, încât, spre a mă servi de vorba tare a unchiului meu, dacă mama lui s'ar fi sculat din groapă, nu l-ar fi recunoscut. Intr'adevăr, dacă stau şi chibzuesc, domnilor, sunt sigur că nu l-ar fi recunoscut, pentrucă, atunci când ea a murit, unchiul meu nu avea decât doi ani şi şapte luni; şi chiar fără sgârieturile făcute de pietriş, ciobotele lui cu carâmbi răsfrânţi ar fi pus-o în mare încurcătură, ca să nu mai amintesc de obrazul lui roşcovan şi duhliu. N'are a face : zăcea lungit acolo şi l-am auzit deseori pe unchiul meu spunând că omul care l-a ridicat zicea că un zâmbet aşa de vesel îi brăzda faţa de parcă s'ar fi dat de-a tumba şi că, după ce i s'a luat sânge, la primele licăriri care arătau că-şi revine în puteri, a sărit în pat, s'a pornit pe râs, a sărutat-o pe fata ce ţinea lighianul şi a cerut numaidecât o costiţă de berbec şi alune conservate în oţet. Era foarte mare amator de astfel de alune, domnilor ; zicea că, mâncate fără oţet, berea mergea şi mai bine cu ele.

Călătoria cea mare a unchiului meu avea loc odată cu căderea frunzelor. Atunci făcea el încasările datoriilor şi lua comenzi în Nord. Mergea dela Londra la Edinburgh, din Edinburgh la Glasgow ; din Glasgow se înapoia la Edinburg şi, în sfârşit, la Londra cu vaporul. Trebue să ştiţi că a doua vizită la Edinburgh era pentru plăcerea lui. Avea obiceiul să vină aci pentru o săptămână, doar să-şi vadă vechii prieteni ; şi, deoarece lua micul dejun cu unul, gustarea cu altul, prânzea cu al treilea şi cina cu al patrulea, petrecea din belşug o săptămână întreagă. Nu ştiu dacă vreunul dintre dumneavoastră, domnilor, s'a înfruptat vreodată dintr'un ospitalier mic dejun scoţian, substanţial, apoi dacă s'a dus să mai ia şi o gustare uşoară, compusă din mormane de stridii cu o duzină sau cam aşa ceva de sticle de bere sau cu un clondir, două, de whisky, la urmă. Dacă vi s'a întâmplat asta, apoi veţi recunoaşte dimpreună cu mine ca trebue sa te ţii tare bine ca să mai poţi lua după aceea un prânz şi o cină.

Dar — vai, doamne ! — aşa ceva era nimica toată pentru unchiul meu. Era aşa de sdravăn, că, pentru el, acestea însemnau un fleac. L-am auzit spunând că putea să ţină piept oamenilor din Dundee, şi să se înapoieze acasă fără a se împletici ; şi, cu toate astea, oamenii din Dundee sunt aşa de tari iar punchul aşa de tare, domnilor, cum nu ştiu daca mai exista între cei doi poli. Am auzit despre un om din Glasgow şi altul din Dundee care s'au întrecut la băut cincisprezece ceasuri în şir. După câte s'a spus, s'au înnecat de atâta băutură cam în aceeaşi clipă, dar afară de această mărunţă întâmplare, nici unuia, nici altuia nu i-a fost mai rău.

Intr'o seară, cu douăzeci şi patru de ceasuri înainte de momentul hotărît pentru a se îmbarca în vaporul pentru Londra, unchiul meu s'a ospătat la unul dintre cei mai vechi prieteni ai săi, care locuia în partea veche a Edinburghului, un oarecare consilier Mac şi nu mai ştiu cum, cu patru silabe în coadă. Se aflau acolo nevasta consilierului şi cele trei fiice ale consilierului, şi băiatul cel mare al consilierului, şi trei sau patru scoţieni de modă veche, solizi, cu sprâncenele

stufoase, pe care consilierul îi învitase în cinstea unchiului meu şi pentru a înveseli atmosfera. A fost un ospăţ minunat. S'a mâncat somon afumat, batog, un cap de miel, şi haggis [1], faimoasă mâncare scoţiană care, spunea unchiul meu, când era adusă la masă, îi făcea totdeauna impresia că e stomacul unui Cupidon. Mai erau şi o sumedenie de alte lucruri al căror nume l-am uitat, însă cu toate astea lucruri foarte gustoase. Fetiţele erau drăguţe şi simpatice, nevasta consilierului părea una dintre cele mai bune făpturi ce-au existat cândva, iar unchiul meu se arătă într'o dispoziţie încântătoare. Deaceea, toată seara, trebuia să le vezi pe fete chicotind şi pe bătrâna doamnă izbucnind în râs, şi pe consilier şi pe veselii tovarăşi pufnind aşa de straşnic, că se înroşiră la faţă. Nu-mi aduc bine aminte câte pahare de grog, cu wisky a băut fiecare după ospăţ; ceeace însă ştiu, e că, pe la unu noaptea, fiul cel mare al consilierului şi-a pierdut cunoştinţa în momentul când începea primul vers al cântecului *O, Willie mi-a făcut un grog* [2]! Cum băiatul fusese cu vreo jumătate de ceas înainte singurul comesean rămas deasupra mesei, unchiul meu îşi dădu seama că era timpul să se gândească la plecare — cu atât mai mult cu cât începuseră să bea dela şapte seara — spre a putea ajunge acasă la o oră cuviincioasă. Socotind, totuşi, că n'ar fi politicos să plece tocmai atunci, unchiul meu se alese singur prezident, amestecă încă un pahar cu grog, se sculă să închine în sănătatea sa, îşi adresă un discurs bine ticluit din condei şi foarte măgulitor şi bău plin de entuziasm. Cu toate acestea, nu se deştepta nimeni. Unchiul meu mai bău o picătură de whisky, de data aceasta curat, temându-se să nu-i facă rău grogul, şi, în cele din urmă, înşfăcându-şi pălăria, ieşi în stradă.

Vântul bătea puternic în toiul nopţii, când unchiul meu, închizând poarta consilierului, îşi înfundă sdravăn pălăria pe cap ca să nu i-o ia vântul, îşi vârî mâinile în buzunare şi, privind în sus, căută să-şi dea

[1] Un fel de drob de miel, făcut din inimă, plămâni şi ficat de oaie, totul tocat şi fiert în punga unui stomac de oaie *(n. tr.)*.
[2] De Robert Burns, poet scoţian, foarte popular *(n. tr.)*.

seama ce fel de timp era. Norii treceau peste lună cu o iuteală ameţitoare, când întunecând-o cu totul, când îngăduindu-i să-şi răspândească toată strălucirea peste lucrurile înconjurătoare; apoi se repezeau din nou peste ea cu o repeziciune şi mai mare, învăluind totul într'un zăbranic negru. „La drept vorbind, aşa nu poate să meargă", spuse unchiul meu adresându-se timpului, ca şi cum se simţea jignit. „Nu, asta nu e vreme prielnică pentru călătorie. Nu, căutuşi de puţin", declară unchiul meu, foarte impunător. După ce repetă cuvintele acestea de mai multe ori, îşi recăpătă cu oarecare greutate cumpănirea — căci era cam ameţit privind mereu spre cer — şi porni voios la drum.

Casa consilierului era în *Canongate,* iar unchiul meu mergea în capătul celălalt al lui *Leith Walk;* o distanţă ca de o milă şi ceva. De o parte şi de alta se înălţau spre cerul tuciuriu case înalte, subţiratice, răzleţe, cu faţada mâncată de vreme, cu ferestre care parcă avuseseră aceeaşi soartă ca ochii muritorilor, şi care, cu anii, ajunseseră turburi, îşi pierduseră lumina. Şase, şapte, opt caturi aveau casele, aşezate unul deasupra celuilalt — aşa cum copiii clădesc case din cărţi de joc — aruncându-şi umbra deasă pe drumul pavat, însă plin de hârtoape, făcând noaptea şi mai întunecoasă. Ici-colo, felinare cu petrol, prizărite la depărtări mari, slujeau să arate numai intrarea respingătoare a câtorva fundături înguste sau câteva scări abrupte ce duceau, cu ocoluri complicate, la diverse etaje superioare. Privind toate astea cu ochii unui om care le-a văzut de prea multe ori ca să merite să le mai ia în seamă în chip deosebit, unchiul meu mergea prin mijlocul străzii, cu câte un deget mare în fiecare buzunar al vestei, cântând voios din când în când frânturi din diferite cântece, cu atâta căldură şi bună dispoziţie, că oamenii paşnici, cumsecade, de prin partea locului, treziţi brusc din somnul lor dintâi, tremurau în pat până ce sunetul se stingea depărtându-se; convingându-se atunci că vreun beţivan netrebnic se înapoia acasă, se înfăşurau în pături şi adormeau din nou.

Domnilor, vă povestesc în amănunt cum mergea unchiul meu prin mijlocul străzii, cu degetele în buzunarele vestei, pentrucă, după cum zicea el deseori (şi cu drept cuvânt) nu e absolut nimic extraordinar în istoria asta dacă nu înţelegi dela început că el nu era câtuşi de puţin o natură romantică şi nu credea în minuni.

Domnilor, unchiul meu mergea cu degetele în buzunarele vestei, ocupând singur mijlocul străzii, şi cântând, când un refren de dragoste, când unul de chef apoi, ostenit de amândouă, începu să fluiere melodios până ajunse la *Podul North* care, în locul ăsta, leagă vechiul oraş Edinburgh cu oraşul cel nou ; se opri un minut să privească sumedenia ciudată, haihue, de lumini grămădite aşa de sus în aer, aidoma unor stele licărind, într'o parte, pe zidurile castelului, într'alta, peste *Carlton Hill,* şi luminând parcă nişte adevărate castele aeriene, în vreme ce, la poalele lor, străvechiul şi pitorescul oraş dormea un somn greu în bezna întunericului ; iar palatul şi capela Holywood, străjuite zi şi noapte, cum obişnuia să spună un prieten al unchiului meu, de către bătrânul Arthur, se înălţau sumbre şi întunecate, asemenea unor genii severe, deasupra străvechei cetăţi pe care el a păzit-o atât de lungă vreme. Am spus, domnilor, că unchiul meu se opri acolo un minut, să privească în juru-i; pe urmă, făcând un semn de laudă cerului care se luminase puţin, deşi luna apunea, porni din nou la drum, tot aşa de mândru ca înainte, ocupând mijlocul străzii cu multă demnitate, deabia aşteptând parcă să înfrunte pe oricine ar fi îndrăznit să-i tăgăduiască dreptul la stăpânire. Totuşi, cum nu se afla acolo nimeni dispus să ridice vreo tăgadă în privinţa aceasta, el continuă să meargă cu degetele în buzunarele vestei, cuminte ca un mieluşel.

Când unchiul meu trecu de Leith Walk, fu nevoit să străbată un maidan mare, de unde, printr'o străduţă, ajungea numaidecât la locuinţa lui. Pe acest maidan era, pe vremea aceea, o îngrăditură aparţinând unui rotar care se înţelesese cu administraţia poştelor să cumpere diligenţele hodorogite şi, pentrucă unchiul

meu era mare amator de trăsuri, bătrâne, tinere sau de vârstă mijlocie, îi veni gustul să se abată din cale fără alt scop decât de-a se duce să privească prin gard, trăsurile, vreo douăsprezece la număr, pe care îşi amintea că le-a văzut acolo claie peste grămadă, uitate de dumnezeu şi deschiolate. Unchiul meu, domnilor, se înfiăcăra foarte uşor. Neputând să vadă în voie prin gard, se căţără deasupra şi, aşezându-se liniştit pe-o oiste veche, începu să examineze diligenţele cu o gravitate deosebită.

Erau poate vreo douăsprezece sau chiar mai multe — unchiul meu n'a fost niciodată sigur şi, deoarece era un om foarte conştiincios în materie de cifre, nu-i prea plăcea să vorbească despre acest lucru — toate deavalma, unele peste altele, într'un hal fără hal. Uşile fuseseră smulse din ţâţâni, căptuşeala luată ; numai din loc în loc mai atârna o sdreanţă de un cui ruginit ; nici urmă de felinare, hulubele se mistuiseră de multă vreme, fierăria ruginită, vopseaua ştearsă. Vântul şuiera prin crăpăturile lemnăriei şi ploaia care se grămădise pe coviltire cădea picătură cu picătură, înlăuntru, cu un sunet dogit şi trist. Erau scheletele diligenţelor răposate ; iar în locul ăsta singuratic, în ceasul acela din noapte, ele aveau un aer înfiorător şi lugubru.

Unchiul meu îşi rezemă capul în mâini şi începu să se gândească la forfota oamenilor harnici care merseseră cândva în trăsurile vechi, şi care erau acum la fel de tăcuţi şi de schimbaţi ca ele. Se gândi la numeroşii inşi cărora cine ştie care dintre trăsurile acelea putregăite, în bucăţi, le aduseseră, noapte de noapte, ani dearândul, în toate anotimpurile, atâtea veşti aşteptate cu neràbdare ; veşti de călătorie făcută cu bine, şi de sănătate ; trimiteri de bani, anunţuri subite de boală şi moarte. Negustorul, amantul, soţia, văduva, mama, şcolarul, copilaşul care abia se ţinea pe picioare, dând buzna spre poartă la bătaia poştaşului — cu câtă nelinişte aşteptase fiecare sosirea diligenţei bătrâne ! Unde erau oare acum ei ? Domnilor, unchiul meu avea obiceiul să spună că s'a gândit atunci la toate astea ; eu însă cred, mai degrabă, că le-a aflat

apoi în vreo carte, căci el declara categoric că, stând acolo pe o oiște și privind scheletele trăsurilor, a căzut într'o ațipeală din care l-a trezit deodată clopotul puternic al unei biserici ce bătea ceasurile două. Unchiul meu nu era ager la gândire. Dacă într'adevăr ar fi cugetat la toate aceste lucruri, sunt convins că l-ar fi apucat cel puțin ceasurile două și jumătate. Sunt încredințat, deci, domnilor, că unchiul meu a ațipit fără să fi cugetat la ceva.

In orice caz, orologiul bisericii sună ceasurile două. Unchiul se trezi, se frecă la ochi și sări în picioare, uimit.

Cât ai clipi, de îndată ce orologiul sună ceasurile două, locul acela părăsit și pustiu deveni plin de viață și însuflețire. Ușile erau iarăși în țâțâni, căptușeala pusă la loc, fierăria era ca nouă, vopseaua proaspătă, felinarele aprinse. Pe fiecare scaun — perne, mantale; hamalii aruncau pachete în lăzi, conductorii orânduiau sacii cu scrisori, rândașii aruncau găleți cu apă peste roțile reînnoite ale trăsurilor; o mulțime de oameni grăbea să prindă hulubele la fiece trăsură. Soseau călătorii; erau urcate geamantanele; erau înhămați caii; în sfârșit, se vedea dela o poștă că fiecare diligență sta gata de plecare. Domnilor, unchiul meu holba niște ochi văzând toate acestea că, până când și-a dat sufletul, s'a tot mirat cum de a mai fost în stare să-i închidă.

— Haide! Haide! spuse o voce și unchiul meu simți o mână pe umăr; ești înscris pentru un loc înăuntru: e vremea să te urci.

— *Eu*, înscris?! exclamă unchiul meu întorcând capul.

— Da, firește.

Unchiul meu, domnilor, nu putu să scoată o vorbă, într'atâta era de uluit. Ciudățenia cea mai mare era că, deși se aflau acolo o sumedenie de persoane, și măcar că prin fața ochilor lui se perindau în fiece clipă alte figuri, nu se putea spune de unde veneau ele; țâșneau parcă, misterioase, din pământ sau din aer și piereau tot așa. De îndată ce un hamal punea bagajul în trăsură și-și căpăta plata, se întorcea, și dus

era. Până să se întrebe unchiul meu ce se petrecea cu acesta, se iveau alți vreo șase clătinându-se sub povara pachetelor ce păreau îndeajuns de grele ca să-i doboare la pământ. Și unde mai pui că toți călătorii erau îmbrăcați curios. Aveau fracuri mari, cu fireturi și cu pulpane late, cu manșete largi, dar fără gulere, și purtau peruci, domnilor, peruci la modă pe atunci, prinse la spate cu o panglică. Unchiul meu nu mai știa pe ce lume se află.

— Hei, *te* urci odată? întrebă insul care se adresase înainte unchiului meu.

Era îmbrăcat ca un conductor de diligență; purta o perucă pe cap și niște manșete enorme la mâneci. Intr'o mână ținea un felinar și într'alta o flintă cât toate zilele, pe care o punea tocmai la umăr.

— Hei, Jack Martin, *te* urci odată? repetă conductorul, apropiind felinarul de obrazul unchiului meu.

— Ia te uită ce familiaritate! exclamă unchiul dându-se înapoi vreo doi pași.

— Așa e scris pe foaia de drum, răspunse conductorul.

— Nu există un „domn" înainte? întrebă unchiul; căci socotea, domnilor, că e o cutezanță ca un conductor pe care nu-l cunoștea să-i spună pe șleau Jack Martin — cutezanță pe care administrația poștei n'ar fi aprobat-o dacă i s'ar fi adus la știință.

— Nu, nu există! ripostă conductorul cu răceală.

— Locul e plătit? întrebă unchiul meu.

— Bine 'nțeles, răspunse conductorul.

— Da? A, atunci haidem. Care trăsură? zise unchiul meu.

— Asta, răspunse conductorul arătând o diligență de modă veche, cu ușa deschisă și scara coborîtă, și care făcea serviciul dela Edinburgh la Londra. Stai, uite alți călători: lasă-i pe ei întâi.

In timp ce conductorul vorbea, unchiul meu văzu deodată ivindu-se în fața lui un domn tânăr cu o perucă pudrată și cu un frac albastru, împodobit cu argint, ale cărui pulpane căptușite cu pânză tare erau neobișnuit de mari. Tiggin și Welps, domnilor, făceau comerț cu creton imprimat și furnituri de haine, așa

că unchiul meu recunoscu dela prima ochire toate stofele. Străinul purta pantalonul până la genunchi, şi un fel de ghetre petrecute peste nişte ciorapi de mătase, încălţaţi în pantofi cu catarame. La mâini avea manşete crete, pe cap o pălărie în trei colţuri şi la şold o sabie lungă cu vârf foarte subţire. Pulpanele vestei îi acopereau jumătate din coapse, iar capetele cravatei coborau până la brâu. Tânărul înaintă cu gravitate spre uşa trăsurii, îşi scoase pălăria şi-o ţinu cu braţul întins deasupra capului, rotunjindu-şi totodată degetul mic aşa cum fac unele persoane manierate când beau ceaiul. Pe urmă îşi împreună picioarele, făcu o plecăciune adâncă şi, în sfârşit, întinse mâna stângă. Unchiul meu se pregătea să înainteze şi s'o scuture cu căldură, când băgă de seamă că amabilităţile nu erau pentru el, ci pentru o tânără doamnă, care se arătă atunci lângă scara trăsurii. Ea avea o rochie verde de catifea, de-o croială străveche, cu o talie lungă şi un corsaj strâns în şireturi. Nu purta pălărie, ci o glugă neagră de mătase. Femeia se întunnă o clipă înainte de a intra în trăsură ; unchiul meu dădu atunci cu ochii de cea mai frumoasă figură pe care o văzuse vreodată, chiar în pictură. Când ea se urcă în trăsură, îşi ridică rochia cu-o mână şi, aşa cum zicea unchiul meu trăgând o înjurătură oridecâteori povestea întâmplarea, nu şi-ar fi închipuit niciodată că nişte picioare pot să ajungă la o atare desăvârşire, dacă nu le-ar fi văzut cu ochii lui.

Dar numai din această străfulgerare de privire unchiul meu băgase de seamă că tânăra doamnă părea speriată şi nenorocită şi că aruncase spre el o privire implorătoare. Mai băgă de seamă că, în ciuda aparenţelor unei amabilităţi delicate şi respectuoase, tânărul cu peruca pudrată o apucase repezit de încheietura mâinii pe doamna odată urcată în trăsură şi o urmă numaidecât. Alt individ, cu mutră foarte suspectă era cu ei. Purta o perucă strânsă, cafenie, un frac de culoarea prunelor, o sabie lată şi cizme până la şolduri. Când se aşeză lângă fermecătoarea doamnă, ea se trase în ungherul ei ; unchiul meu se încredinţă deabinelea că se petrecea între ei ceva sumbru, misterios ;

sau, cum zicea el totdeauna, „nu mirosea a bine". Este deadreptul uimitor cât de repede luă hotărîrea s'o ajute pe doamna aceea, oricât de mare ar fi fost primejdia, dacă ea ar fi avut nevoie de sprijinul lui.

— Moarte şi trăsnete ! strigă tânărul punând mâna pe sabie când unchiul meu intră în trăsură.

— Sânge şi tunete ! răcni celălalt individ scoţându-şi sabia şi năpustindu-se la atac asupra unchiului meu fără să se mai codească.

Unchiul meu nu avea arme, dar cu multă iscusinţă smulse pălăria în trei colţuri de pe capul individului suspect şi, primind vârful săbiei într'însa, strânse pălăria în două, şi înşfăcă lama, solid.

— Înţeapă-l pe la spate ! strigă omul cu mutră suspectă către tovarăşul său trudindu-se să-şi libereze sabia.

— Să nu-i treacă prin minte cumva, strigă unchiul meu ridicând ameninţător călcâiul unui pantof, că-i sbor creerii, dacă-i are, iar de nu — îi sparg ţeasta.

Incordându-şi toate puterile în acea clipă, smulse sabia adversarului cu o smucitură şi-o svârli afară pe fereastră.

— Moarte şi trăsnete! strigă din nou tânărul punând iarăşi mâna pe mânerul spadei, însă fără s'o scoată din teacă.

Poate, domnilor, cum zicea unchiul zâmbind, poate că-i era frică să n'o sperie pe tânăra doamnă.

— Acum, domnilor, zise unchiul meu aşezându-se liniştit la locu-i, nu vreau să mai aud vorbindu-se de moarte, cu sau fără trăsnete, în prezenţa unei doamne, căci am avut destul sânge şi destule tunete, pentru o călătorie. Aşa că vă rog să ne aşezăm paşnici la locurile noastre ca nişte călători de treabă. Vino aici, conductor ! Adu custura domnului !

Nu mântuise unchiul meu cuvintele acestea, când conductorul se ivi la fereastră cu sabia. I-o înmână, înălţând felinarul şi se uită ţintă la unchiul meu care, spre marea lui mirare, zări în jurul trăsurii un furnicar de conductori, toţi cu ochii aţintiţi sever asupră-i. Nu văzuse în viaţa lui o mare atât de întinsă de chipuri palide, trupuri roşii şi priviri aspre.

„Acesta e lucrul cel mai ciudat care mi s'a întâmplat până azi, gândi unchiul meu". — Daţi-mi voie să vă înapoiez pălăria, domnule.

Individul cu mutră suspectă primi în tăcere pălăria în trei colţuri, se uită cu luare aminte la gaura din mijloc şi, în cele din urmă, o aşeză pe creştetul perucii cu o solemnitate al cărei efect fu micşorat totuşi întrucâtva de un strănut puternic ce-i aruncă tricornul cât colo.

— La drum! strigă conductorul cu felinarul în mână urcând dinapoi pe scăunelul lui.

Trăsura porni. Ieşind din curte, unchiul meu se uită prin geam şi văzu că celelalte diligenţe, vizitiii, conductorii, caii şi călătorii se învârteau în trap mărunt cu o viteză cam de cinci mile pe oră. Unchiul meu clocotea de indignare, domnilor. Ca negustor, el socotea că nu trebue să se glumească cu scrisorile, şi se hotărî să se plângă administraţiei poştelor de îndată ce va ajunge la Londra.

Curând, totuşi, gândurile i se îndreptară asupra tinerei doamne care stătea în colţul celălalt al trăsurii, cu faţa învăluită în glugă. Domnul cu frac albastru avea un loc dinaintea ei, iar alături de ea celălalt individ cu frac de culoarea prunelor. Amândoi o supraveghiau cu luare-aminte. Era deajuns ca faldurile glugii să foşnească puţin — unchiul meu îl şi auzea pe omul cu mutră suspectă punând mâna pe sabie, şi era sigur, după respiraţia tânărului (căci nu-i putea vedea faţa din pricina întunericului) că se schimonosea la ea cu nişte ochi de parcă ar fi vrut s'o înghită. Acest lucru îl întărâta pe unchiul meu tot mai mult, astfel că se hotărî să vadă cu orice preţ sfârşitul. El avea o mare admiraţie pentru ochii strălucitori, pentru figurile frumoase şi pentru picioarele suple; într'un cuvânt, era pasionat pentru întregul sex. Toţi din familia noastră sunt aşa, şi eu la fel.

Unchiul meu întrebuinţă multe tertipuri ca să atragă luarea aminte a tinerei doamne, sau cel puţin să intre în vorbă cu misterioşii ei tovarăşi. Dar degeaba; domnii nu voiau să vorbească, iar tânăra doamnă nu cuteza. Din când în când, unchiul meu scotea capul

prin fereastră şi striga în gura mare dece nu merg mai repede. Răcni aşa până ce răguşi ; nu-l lua nimeni în seamă. Se înfundă atunci în ungherul său, cugetând la chipul cel frumos şi la picioarele drăguţe. Era mai bine aşa ; timpul trecea mai uşor şi nu se mai întreba încotro mergea şi nici cum se întâmplase că se afla într'o situaţie atât de ciudată. E drept că lucrul ăsta nu l-ar fi neliniştit prea mult, deoarece unchiul meu, domnilor, era un om vesel, cutezător, fără teamă şi nu-şi făcea griji din toate celea.

Deodată trăsura se opri.

— Hei, ce s'a întâmplat ? strigă unchiul meu.

— Coboară aici ! spuse conductorul lăsând scara.

— Aici ? întrebă unchiul meu.

— Aici ! repetă conductorul.

— Nici nu-mi trece prin minte, zise unchiul meu.

— Bine, rămâi atunci unde eşti, ripostă conductorul.

— Aşa şi am de gând, spuse unchiul.

— Bine, încuviinţă conductorul.

Ceilalţi călători ascultaseră conversaţia cu multă luare-aminte. Văzând că unchiul meu era hotărît să rămână, tânărul îşi făcu loc dinaintea lui ca să ajute doamnei la coborîre. In momentul acela omul cu mutră suspectă cerceta cu atenţie gaura din fundul pălăriei în trei colţuri. Tânăra doamnă lăsă, când trecu, să-i cadă o mănuşă în mâna unchiului meu şi, apropiindu-şi buzele de chipul lui, aşa de aproape, că îi simţi pe nas respiraţia călduţă, îi şopti cuvântul acesta : „Ajutor !"

Domnilor, unchiul meu sări imediat cu atâta putere, încât trăsura se clătină pe arcuri.

— A, te-ai răsgândit ? spuse conductorul când îl văzu pe unchiul meu jos.

Unchiul meu îl privi câteva clipe, şovăitor, neştiind dacă nu făcea bine să-i smulgă flinta, s'o descarce în obrazul tânărului cu spadă, să spargă capul celorlalţi cu patul armei, s'o apuce pe tânăra doamnă şi să plece în lumea largă. Chibzuind, însă, părăsi planul acesta ca fiind cam prea melodramatic în executare şi îi urmă pe cei doi bărbaţi misterioşi într'o casă veche

în faţa căreia trăsura se oprise. Conducând-o pe tânăra doamnă între ei, intrară în coridor; unchiul meu mergea după dânşii.

Dintre toate locurile ruinate şi pustii pe care unchiul meu le întâlnise în viaţă, acesta era cel mai pustiu şi mai ruinat. Se vedea că fusese cândva un han mare, însă acoperişul era spart în multe locuri, iar scările erau abrupte, crăpate, văruite. In camera unde călătorii intrară, se afla un cămin vast, negru de fum, deşi focul nu era aprins. Scrumul albicios al lemnului ars era încă împrăştiat în vatră, dar soba era rece şi totul părea sumbru şi trist.

— Asta e frumos, spuse unchiul meu privind în juru-i; o diligenţă care merge cu şase mile şi jumătate pe ceas şi care se opreşte cine ştie cât într'o văgăună ca asta! E prea de tot, dar lucrul o să se afle; am să scriu la jurnale.

Unchiul meu rosti cuvintele acestea destul de tare şi pe şleau, căutând să intre în vorbă cu cei doi străini. Dar niciunul din ei nu-l lua în seamă, ci se mărginiră să şuşotească între dânşii, aruncându-i priviri încruntate. Femeia era în capătul celălalt al camerei şi se încumetă într'un rând să fluture mâna ca pentru a implora ajutorul unchiului meu.

In cele din urmă, străinii înaintară puţin şi conversaţia începu cu adevărat.

— Ascultă, individule, poate că nu ştii că asta-i o cameră specială, rosti domnul în albastru.

— Nu, nu ştiam, individule, ripostă unchiul meu. Decât, dacă asta e o cameră rezervată anume, îmi închipui ce plăcută trebue să fie sala de mese.

Glăsuind astfel, unchiul meu se aşeză într'un jilţ cu spătar înalt şi-i măsură din ochi pe cei doi domni, cu atâta precizie că, ţinând seamă de aprecierile lui, Tiggin şi Welps ar fi putut să le furnizeze creton imprimat pentru vestminte, fără să dea un deget mai mult sau mai puţin.

— Părăseşte camera! spuseră împreună cei doi bărbaţi punând mâna pe săbii.

— Cum? întrebă unchiul meu prefăcându-se că nu a înţeles o iotă.

— Părăseşte camera, ori eşti mort ! spuse omul suspect cu sabia lungă, scoţând-o în acelaş timp din teacă şi rotind-o pe deasupra capului.

— La pământ cu el ! strigă omul în albastru scoţându-şi şi el sabia şi trăgându-se înapoi câţiva paşi. La pământ cu el !

Doamna dădu frâu liber unui ţipăt puternic.

Unchiul meu, domnilor, era cunoscut pentru marea lui cutezanţă şi pentru marea lui prezenţă de spirit. Tot timpul cât păruse aşa de nepăsător la cele ce se întâmplau, el căuta pe furiş niscai ghiulele sau vreo armă de apărare ; şi, în chiar momentul când spadele fură scoase, zări în colţul căminului o sabie veche cu un mâner împletit din pai, cu teaca ruginită. Dintr'un salt, unchiul meu o apucă, o scoase, o învârti iscusit pe deasupra capului, strigă tinerei doamne să se retragă într'un ungher, aruncă un scaun în omul cu frac albastru, svârli teaca în cel cu frac de coloarea prunei şi, profitând de buimăceala lor, se năpusti peste amândoi.

Domnilor, e o veche istorie — şi, deşi adevărată, ea nu e mai puţin interesantă — în legătură cu un tânăr irlandez care, întrebat dacă el cântă la vioară, răspunse că ar putea cânta, firește, dar nu putea să spună precis căci nu încercase niciodată. Lucrul s'ar putea potrivi prea bine unchiului meu şi scrimei lui. Nu mai ţinuse în viaţa lui o sabie în mână, afară de odată când a jucat pe Richard al III-lea la un teatru de amatori ; dar şi atunci fusese înţeles că Richmond îl va ucide pe la spate fără să mai facă înscenarea luptei ; aci, însă, iată-l că lovea în stânga şi'n dreapta, luptându-se cu doi spadasini încercaţi, atacând şi parând, împungând şi doborînd în chipul cel mai curajos şi mai îndemânatic, cu toate că până atunci nu bănuise că are cea mai mică noţiune despre ştiinţa scrimei. Se vede dintr'asta temeiul vechiului proverb, domnilor, că un om nu ştie ce poate să facă până când nu încearcă.

Hărmălaia luptei era cumplită. Cei trei luptători înjurau ca nişte soldaţi de cavalerie, iar săbiile lor zângăneau mai tare decât ar zornăi toate cuţitele şi

obiectele de oțel din târgul Newport laolaltă. În momentul cel mai aprins, tânăra doamnă — fără îndoială pentru a da curaj unchiului meu — își scoase cu totul gluga și-i arătă o frumusețe așa de uluitoare că el s'ar fi bătut cu cincizeci de oameni pentru a câștiga un zâmbet din partea ei și a muri apoi. Făcuse până atunci minuni, dar acum începu să facă prăpăd ca un uriaș înnebunit de furie.

In clipa asta, domnul cu frac albastru observă, întorcând capul, că tânăra doamnă își descoperise fața; scoase un strigăt de turbare și gelozie și, îndreptând spada spre pieptul ei frumos, se apropie cu sabia întinsă s'o străpungă în inimă, ceeace îl făcu pe unchiul meu să slobozească un urlet de spaimă, care răsună în toată clădirea. Dar doamna sări ușor în lături și, smucind spada din mâna tânărului, mai înainte ca el să-și revină, îl împinse spre perete, și împlântând-o până la mâner, îl înfipse cu putere în lemnărie. Exemplul era splendid. Cu un strigăt de triumf și cu o vigoare de neînfrânt, unchiul meu își împinse adversarul în aceeași direcție și, înfigându-și sabia exact în centrul uneia din florile imprimate pe vestă, îl pironi alături de prietenul lui. Stăteau acolo amândoi, domnilor, bâțâind din brațe și din picioare în agonia lor, ca paiațele de carton pe care copiii le trag cu o ață. Unchiul meu repetă deseori, mai târziu, că acesta era, după câte știa el, mijlocul cel mai sigur de a te descotorosi de-un dușman, și că nu prezenta decât un neajuns: cheltuială, deoarece trebuia să pierzi o sabie pentru fiecare om scos din luptă.

— Diligența! diligența! strigă tânăra doamnă repezindu-se spre unchiul meu și aruncându-și brațele frumoase de după gâtul lui; mai putem să scăpăm.

— Mai putem? strigă unchiul meu. Păi, draga mea, nu mai e nimeni de ucis, nu-i așa?

Unchiul meu era cam desamăgit, domnilor, căci gândea că puțină dragoste ar fi fost foarte plăcută după masacrul acela, chiar de-ar fi fost numai ca să schimbe subiectul.

— Nu avem o clipă de pierdut aici, reluă

tânăra doamnă. Acesta (arătând pe tânărul în frac albastru) e fiul unic al puternicului marchiz de Filletoville.

— Draga mea, mi-e teamă că n'o să-şi mai poarte niciodată titlul, răspunse unchiul meu privind cu nepăsare pe tânărul înfipt în perete după cum am spus ca un cărăbuş. Ai stins neamul, iubita mea.

— Eu am fost răpită din familia mea, dintre prietenii mei, de ticăloşii aceştia, strigă tânăra doamnă ale cărei priviri ardeau de indignare. Până într'o oră mizerabilul m'ar fi luat de soţie, cu sila.

— A dracului nerușinare ! spuse unchiul meu aruncând o ochire dispreţuitoare moştenitorului muribund al familiei Filletoville.

— După cum îţi poţi da seama prin cele ce-ai văzut, rosti tânăra doamnă, complicii lor sunt gata să mă asasineze dacă ceri ajutorul cuiva. Dacă ne găsesc aici, suntem pierduţi. Peste două minute, va fi, poate, prea târziu. Diligenţa !

Rostind cuvintele acestea, tânăra doamnă, istovită de emoţie şi de sforţarea ce făcuse înjunghiindu-l pe marchizul de Filletoville, căzu în braţele unchiului meu care o prinse şi o duse la uşă. Diligenţa era acolo, trasă de patru cai negri, cu cozi lungi şi coamele în vânt, gata înhămaţi, însă fără vizitiu, fără conductor şi chiar fără rândaş la capul cailor.

Domnilor, cred că nu aduc nicio vătămare memoriei unchiului meu spunând că, deşi burlac, el *ţinuse* până atunci câteva femei în braţe. Cred chiar că avea obiceiul să le sărute pe slujnicele de han, şi ştiu că, odată sau de două ori, a fost văzut de martori ce merită crezare îmbrăţişând o hangiţă în ochii tuturor. Pomenesc de împrejurările acestea ca să vă daţi seama ce neobişnuit de frumoasă trebue să fi fost tânăra doamnă ca să-l impresioneze pe unchiul meu în halul acela. El spunea adesea că, văzând părul ei lung, negru, care unduia pe braţul său, şi ochii ei frumoşi, întunecaţi, pironiţi pe faţa lui, când şi-a venit în fire, s'a simţit cuprins de o turburare atât de ciudată, încât începură să-i dârdâe picioarele. Dar cine poate să privească o pereche de ochi negri, catifelaţi, fără a se simţi turbu-

rat? Dinspre partea mea, *eu* nu pot domnilor, şi cunosc anumiţi ochi la care, pe onoarea mea, nu aş cuteza să mă uit.

— Să nu mă părăseşti niciodată! murmură tânăra doamnă.

— Niciodată! răspunse unchiul meu. Şi spunea adevărul.

— Dragul meu salvator, exclamă tânăra doamnă. Scumpul, bunul, bravul meu salvator!

— Nu-mi spune aşa, glăsui unchiul meu întrerupând-o.

— Dece nu? întrebă ea.

— Pentrucă gura dumitale este aşa de fermecătoare când vorbeşti, încât mi-e teamă c'o să am neobrăzarea s'o sărut.

Tânăra femeie îşi ridică mâna ca pentru a-l înştiinţa pe unchiul meu să nu facă asta, şi spuse... nu, nu spuse nimic — ci zâmbi. Când priveşti cea mai încântătoare pereche de buze din lume, şi când ele înfloresc dulce într'un zâmbet şăgalnic — dacă te găseşti lângă ele, fără de martor — nu-ţi poţi mărturisi mai bine admiraţia pentru forma şi coloarea lor fermecătoare decât sărutându-le îndată: ceeace unchiul meu făcu, şi îl preamăresc pentru fapta lui.

— Ascultă, strigă tânăra doamnă tresărind; auzi sgomotul de roţi şi cai?

— Adevărat! spuse unchiul meu ascultând.

El avea urechea fină şi era deprins să recunoască huruitul trăsurilor şi bocănitul copitelor, însă se auzeau, parcă, aşa de mulţi cai şi de multe trăsuri care veneau din depărtare, huruind, că-i fu cu neputinţă să-şi facă măcar o idee despre numărul lor. Se părea că sunt vreo cincizeci de cupeuri, trase fiecare de câte şase cai de rasă.

— Suntem urmăriţi! strigă tânăra doamnă frângându-şi mâinile. Suntem urmăriţi! Nu mai am altă speranţă decât în dumneata!

Pe chipul ei frumos se întipărise o expresie de groază aşa de mare, că unchiul meu se hotărî îndată. O sui în trăsură, îi spuse să nu se sperie, îşi mai apăsă

odată buzele pe buzele ei și, sfătuind-o să ridice geamul ca să nu-i fie frig, se urcă pe capră.

— Stai, iubitule, spuse tânăra doamnă.

— Ce e ? întrebă unchiul meu de pe capră.

— Aș vrea să-ți vorbesc. Un cuvânt... numai unul, dragul meu !

— Trebue să cobor ? întrebă unchiul meu.

Tânăra doamnă nu răspunse, dar zâmbi iarăși ; și ce zâmbet, domnilor ! că-l întrecea pe celălalt. Cât ai clipi din ochi, unchiul meu sări jos de pe capră.

— Ce este, draga mea ? întrebă el uitându-se prin fereastră în trăsură.

Doamna se plecă înainte, din întâmplare în acelaș timp, și lui i se păru mai frumoasă decât oricând. Stătea foarte aproape de ea în momentul acela, domnilor, așa că nu putea să se 'nșele.

— Ce e, draga mea ? întrebă unchiul meu.

— N'ai să iubești niciodată altă femeie afară de mine ? N'ai să te însori niciodată cu alta ?

Unchiul meu jură pe toți dumnezeii că n'o să se însoare niciodată cu altă femeie, iar tânăra doamnă își retrase capul și ridică geamul.

Unchiul meu sări din nou pe capră, potrivi hățurile și, dând coatele în lături, luă biciul de pe imperială, plesni din el cu iscusință calul înaintaș și — la drum ! Cei patru cai negri, cu cozi lungi și coamele în vânt porniră în goană cu diligența bătrână după ei, mistuind cincisprezece mile engleze într'un ceas. Phi ! cum mai galopau !

Totuși, huruitul trăsurilor devenea mai tare în urma lor. Oricât de repede mergea diligența veche, urmăritorii — oameni, cai și câini — alergau și mai repede, goneau în rânduri strânse. Hărmălaia era năpraznică, dar mai presus de toate se înălța glasul tinerei doamne, îndemnându-l pe unchiul meu și țipând :

— Mai repede ! mai repede !

Lăsară în urmă copacii întunecați, ca niște fulgi măturați de uragan. Case, porți, biserici, căpițe de fân, tot ce întâlneau în cale se perinda cu o iuțeală și un

sgomot aidoma mugetului apelor care se deslănțue rupând zăgazuri. Dar sgomotul pe care îl făceau urmăritorii se auzea și mai tare ; unchiul meu, totuși, mai deslușea glasul sfâșietor al doamnei, țipând :

— Mai repede ! mai repede !

Unchiul meu mânuia biciul și hățurile, iar caii sburau mai departe până se făcură albi de spumă, și totuși sgomotul din urmă creștea și tânăra doamnă striga întruna : „Mai repede ! mai repede !“ In clipele acelea cumplite, unchiul meu izbi cu piciorul, puternic, în lada de bagaje, și își dădu seama atunci că se lumina de ziuă, că stătea pe capra unei diligențe vechi din Edinburgh, în curtea rotarului, dârdâind de frig și umezeală, și bătând din picioare ca să le încălzească. Coborî și o căută nerăbdător pe fermecătoarea tânără doamnă dinăuntru... Vai ! nu era nici ușă, nici pernă ; era doar scheletul trăsurii.

Unchiul meu văzu că aci era un mister, că lucrurile se petrecuseră întocmai cum le povestea deobicei. Rămase credincios jurământului pe care îl făcuse tinerei doamne : refuză, din dragoste pentru ea, mai multe hangițe foarte ispititoare, și muri în cele din urmă burlac. Totdeauna spunea câte ciudățenii i-a fost dat să descopere dintr'o simplă întâmplare, cățărându-se peste gard : umbrele diligențelor și cailor, ale conductorilor, vizitiilor și pasagerilor care obișnuiau să călătorească în fiecare noapte. Avea obiceiul să adauge că-și închipuia că el era singurul om viu care a fost luat vreodată ca pasager într'una din aceste excursii ; și cred că avea dreptate, domnilor, sau în orice caz n'am auzit de altul.

— Nu pricep ce-or fi putând să ducă în sacii lor umbrele diligențelor... spuse hangiul care ascultase istorisirea cu adâncă atenție.

— Firește, scrisorile care niciodată n'au fost predate ! zise voiajorul.

— A, da ! Nu mă gândisem la ele, replică hangiul.

CAPITOLUL L

Cum d. Pickwick s'a grăbit să-şi ducă la îndeplinire misiunea şi cum a fost sprijinit, din capul locului, de un colaborator cu totul neprevăzut.

Caii fură înhămaţi a doua zi dimineaţa, exact la nouă fără un sfert, şi, după ce d. Pickwick şi Sam îşi ocupară locurile, unul înăuntru, altul afară, surugiul poştalionului primi ordin să oprească mai întâi în faţa casei d-lui Bob Sawyer ca să-l ia pe d. Benjamin Allen.

Trăsura trase dinaintea uşii cu un felinar roşu şi cu o firmă pe care se citea : *Sawyer, succesorul lui Nockemorf ;* şi d. Pickwick, scoţând capul prin fereastra trăsurii, văzu cu mirare nespusă pe băiatul cu livrea cenuşie ocupat de zor să închidă obloanele. La ora aceea de dimineaţă îndeletnicirea era neobişnuită, ceeace îl făcu pe d. Pickwick să creadă că, ori vreun prieten bun şi pacient al d-lui Sawyer murise, ori poate că d. Bob Sawyer dăduse faliment.

— Ce s'a întâmplat ? îl întrebă d. Pickwick pe băiat.

— Nimic, domnule, răspunse acesta deschizându-şi gura până la urechi.

— Totul e în regulă, e în regulă ! strigă Bob Sawyer arătându-se subit în uşă cu un sac mic de călătorie, din piele, murdar, într'o mână, şi pe braţul celălalt având aruncate o redingotă groasă şi un şal. Merg şi eu, bătrâne.

— Dumneata ? ! exclamă d. Pickwick.

— Da, şi vom face o adevărată expediţie, răspunse Bob Sawyer. Hei, Sam... prinde !

Trezind astfel atenţia d-lui Weller şi svârlindu-i sacul de piele, Sam, care privea procedeul d-lui Bob Sawyer cu multă admiraţie, vârî obiectul numaidecât în lada de sub scaun. După aceea, cu ajutorul băiatului, d. Bob Sawyer îşi îmbrăcă anevoie redingota groasă, cam strâmtă pentru el şi, apropiindu-se de fereastra trăsurii, îşi băgă capul înăuntru şi începu să râdă sgomotos.

— Bună poznă, nu-i aşa ? spuse el ştergându-şi lacrimile cu una din manşetele redingotei groase.

— Dragă domnule, rosti d. Pickwick oarecum încurcat, nici nu-mi trecuse prin minte că ai să ne însoțești.

— Aci e hazul! replică Bob apucându-l pe d. Pickwick de pulpana redingotei. Tocmai aici e hazul!

— Cum, hazul? repetă d. Pickwick.

— Da — da, firește, reluă Bob, aici e nodul chestiunii, îți dai seama... pe lângă că las farmacia să-si poarte singură de grijă, de vreme ce ea pare hotărîtă să nu aibă grijă de mine.

Explicând astfel fenomenul obloanelor, d. Bob Sawyer făcu un semn dughenii și recăzu într'un extaz de bucurie.

— Vai de mine! Nu ești nebun să-ți lași bolnavii fără niciun ajutor? îl dojeni d. Pickwick cu ton serios.

— Dece nu? replică Bob. Am să fac în felul acesta economie. Niciunul dintre ei nu plătește. Și apoi, adăugă el coborîndu-și glasul până la un șușotit confidențial, au să se simtă mai bine, căci eu, rămânând aproape fără medicamente, și neputându-mi completa în momentul acesta stocul, aș fi obligat să dau tuturor calomel; și unora ar fi putut să le facă rău. Așa că toată lumea e mulțumită.

Era în răspunsul lui o forță de judecată și de filosofie la care d. Pickwick nu se aștepta. Chibzui câteva clipe și spuse apoi, cu mai puțină tărie ca înainte:

— Dar trăsura asta, tânărul meu prieten... trăsura asta nu poate să cuprindă decât două persoane, și i-am făgăduit domnului Allen.

— Nu te îngriji nicio clipă de mine, am aranjat totul. Sam îmi va face loc lângă el pe scaunul dinapoi. Ia te uită; anunțul ăsta va fi lipit pe ușă: *Sawyer, sucesorul lui Nockemorf. A se adresa în față, la doamna Cripps.* Doamna Cripps e mama băiatului meu de prăvălie. Domnului Sawyer îi pare rău, va spune doamna Cripps, dar n'a avut încotro... s'a trimis după el azi dimineață pentru o consultație cu cei mai mari chirurgi ai țării... nu puteau să se lipsească de el... voiau să-l aibă cu orice preț... O operație grozavă. Fapt e, adăugă Bob în încheiere, că asta o să-mi facă, nădăjduesc, mai mult bine decât rău. Dacă s'ar putea anunța

plecarea mea în ziarul din localitate, situaţia mea ar fi aranjată. Dar uite-l pe Ben... Hai, sus!

In timp ce rostea cuvintele acestea cu grabă, d. Bob Sawyer îl împingea într'o parte pe băiatul din diligenţă, îi dădu un brânci prietenului său în trăsură, trântea uşa, ridica scara, lipea anunţul pe uşă, o încuia, băga cheia în buzunar, se căţăra alături de Sam, poruncea vizitiului să pornească — totul cu o iuţeală aşa de neobişnuită încât, când trăsura gonea, d. Bob Sawyer se şi încorporase echipajului mai înainte ca d. Pickwick să fi avut răgazul să cântărească în gând dacă era bine ca tânărul să meargă sau nu.

Câtă vreme trăsura înaintă pe străzile Bristolului, poznaşul Bob îşi păstră ochelarii verzi pe nas şi se purtă cu calmul şi gravitatea profesională, cuvenită, mulţumindu-se a şuşoti diverse glume pentru înveselirea exclusivă a d-lui Samuel Weller; dar, ajungând pe şosea, el se lepădă totodată de ochelarii verzi şi de gravitatea sa şi se îndeletnici a face diverse şotii menite să atragă într'o măsură atenţia drumeţilor asupra trăsurii şi să-i facă pe cei dintr'însa obiectul unei curiozităţi neobişnuite. Cea mai puţin remarcabilă dintre isprăvi era imitarea sgomotoasă a unei goarne şi desfăşurarea semeaţă a unei batiste roşii de mătase, prinsă în vârful unui baston, pe care o flutura din când în când cu un aer de supremaţie şi provocare.

— Tare aş vrea să ştiu, spuse d. Pickwick oprindu-se în mijlocul unei conversaţii serioase cu Ben Allen asupra numeroaselor calităţi ale d lui Winkle şi ale tinerei lui soţii, tare aş vrea să ştiu ce-or fi văzând aşa de extraordinar la noi drumeţii pe lângă care trecem, de se uită la noi aşa?

— Infăţişarea frumoasă a echipajului, răspunse Ben Allen cu o oarecare mândrie în glas. Cred că nu le e dat să vadă în toate zilele ceva asemănător.

— Se poate... replică d. Pickwick. Se poate... aşa o fi.

Este foarte probabil că d. Pickwick ar fi fost înclinat să creadă că aşa era dacă, privind tocmai atunci prin uşă, nu ar fi observat că atitudinea drumeţilor exprima orice, însă nu o uimire respectuoasă, şi că diverse comunicări telegrafice păreau să se schimbe

între ei şi unii pasageri din afara trăsurii, ceeace îl făcu să creadă că acele manifestări ar putea fi datorite, într'o oarecare măsură, comportării vesele a d-lui Robert Sawyer.

— Nădăjduesc, zise el, că poznaşul nostru prieten nu face niscai şotii acolo, la spatele trăsurii.

— O, nu ! replică Ben Allen ; afară de cazurile când e cherchelit, Bob este fiinţa cea mai potolită de pe pământ.

In momentul acela se auzi imitatul prelungit al unei trâmbiţe, urmat numaidecât de strigăte, de urale ce ieşeau de bună seamă din gâtlejul şi din plămânii celei mai potolite fiinţe de pe lume, sau, în termeni mai lămuriţi, din ai d-lui Bob Sawyer.

D. Pickwick şi d. Ben Allen schimbară o privire cu înţeles, iar cel dintâi, scoţându-şi pălăria şi aplecându-se prin uşă în aşa fel că aproape toată vesta lui era afară, izbuti în sfârşit să-l zărească pe năstruşnicul său prieten.

D. Bob Sawyer stătea, nu pe scaunul de dinapoi, ci pe acoperişul trăsurii, cu picioarele cât mai depărtate cu putinţă ; purta pe-o ureche pălăria lui Sam şi ţinea într'o mână un sandviş enorm, pe când cu cealaltă ridica un clondir de-o mărime apreciabilă ; gusta pe rând, cu mare poftă, din unul şi din altul, înlăturând totodată monotonia acestei îndeletniciri prin strigăte sau schimbând cu drumeţii glume spirituale. Steagul stacojiu era prins cu grijă de scaunul trăsurii, într'o poziţie verticală, iar d. Samuel Weller, împodobit cu pălăria lui Bob Sawyer stătea în mijlocul aceluiaş scaun, îndeletnicindu-se cu un sandviş geamăn şi arătând întreaga-i aprobare faţă de cele ce se petreceau printr'o figură foarte veselă.

Era deajuns atâta pentru a scoate din sărite pe cineva care avea, ca d. Pickwick, simţul bunei cuviinţe ; nu era însă asta toată nenorocirea, căci trăsura lor se încrucişa tocmai atunci cu o trăsură încărcată pe dinafară şi pe dinăuntru cu pasageri a căror uimire se vădea în mod foarte semnificativ. Hiritisirile unei familii irlandeze care alerga pe lângă trăsură, cerând pomană, erau deasemenea foarte sgomotoase, mai cu

seamă acelea ale şefului familiei ; căci el îşi închipuia că parada face parte dintr'o demonstraţie politică sau din vreo manifestaţie triumfală

— Domnule Sawyer ! strigă d. Pickwick cu multă enervare. Domnule Sawyer, domnule !

— Hei, răspunse acesta aplecându-se într'o parte a trăsurii cu toată nepăsarea care se poate închipui.

— Eşti nebun, domnule ? întrebă d. Pickwick.

— Câtuşi de puţin ! Sunt numai vesel, răspunse Bob.

— Vesel ? Scoate, rogu-te, batista ceea roşie, scandaloasă, domnule ! Te rog... şi insist, domnule ! Sam, scoate-o imediat ! strigă d. Pickwick.

Mai înainte ca Sam să poată interveni, d. Bob Sawyer îşi luă graţios drapelul, îl băgă în buzunar, făcu un semn politicos din cap d-lui Pickwick, şterse gâtul sticlei ducând-o la gură, arătându-i astfel, fără cheltuială inutilă de vorbe, că închină pentru fericirea şi norocul lui. Apoi, Bob astupă sticla cu dopul şi, privindu-l pe d. Pickwick cu aer blajin, muşcă o bucată sdravănă din şandviş şi zâmbi.

— Haide, haide, domnule, lasă fleacurile, te rog ! spuse d. Pickwick a cărui mânie momentană nu era pe măsura stăpânirii de sine, nesdruncinate, a lui Bob.

— Nu, nu ! replică Bob, din nou schimbându-şi pălăria cu d. Weller. N'am făcut într'adins ; călătoria m'a înviorat aşa de mult că nu m'am putut stăpâni.

— Gândeşte-te la efectul pe care purtarea dumitale îl produce, reluă d. Pickwick cu glas dojenitor. Aibi oarecare grijă pentru convenienţe.

— O, desigur ! declară Bob. Nu era deloc decentă. S'a sfârşit, stăpâne.

Satisfăcut de asigurarea aceasta, d. Pickwick îşi băgă capul la loc în trăsură şi ridică geamul ; dar abia reluase conversaţia întreruptă de d. Bob Sawyer, că-l uimi apariţia unui mic corp opac, de o formă prelungă, ce lovi de mai multe ori geamul ca pentru a-şi arăta nerăbdarea să fie admis înăuntru.

— Ce e asta ? ! exclamă d. Pickwick.

— Seamănă cu o sticlă, răspunse Ben Allen privind cu oarecare interes prin ochelari, obiectul. Imi pare că aparţine lui Bob.

Opinia era perfect exactă. Legând sticla de capătul bastonului, d. Bob Sawyer o bălăbănea la fereastră spre a-şi îndemna tovarăşii dinăuntru să se împărtăşească din conţinutul ei, în bună armonie şi'n bună înţelegere.

— Ce e de făcut? întrebă d. Pickwick privind sticla. Ideea asta e şi mai năstruşnică decât cealaltă.

— Cred că ar fi mai bine s'o luăm la noi, îşi dădu cu părerea Ben Allen. I se cuvine să-i servim o lecţie; o luăm şi o păstrăm aici, nu?

— Desigur. S'o iau?

— Cred că e ceeace putem să facem mai nimerit.

Părerea coincidând pe deplin cu opinia d-lui Pickwick, el coborî încetişor geamul şi desprinse sticla de baston. Bastonul fu atunci retras şi îl auziră pe d. Bob Sawyer râzând din toată inima.

— Vesel băiat! spuse d. Pickwick cu sticla în mână, uitându-se la tovarăşul său.

— Într'adevăr! răspunse d. Allen.

— Nu poate să se supere cineva pe el, remarcă d. Pickwick.

— Nici vorbă de aşa ceva.

In decursul scurtei împărtăşiri de sentimente, d. Pickwick destupase maşinaliceşte sticla.

— Ce e înăuntru? întrebă d. Allen indiferent.

— Habar nu am, replică d. Pickwick cu aceeaş indiferenţă. Miroase, mi se pare, a *milk-punch* [1].

— Serios? întrebă Ben.

— Aşa *cred,* reluă d. Pickwick care n'ar fi vrut să se expună afirmând un neadevăr. Imi închipui, căci, fără să gust, mi-ar fi cu neputinţă să afirm sigur.

— Ar fi mai bine să gustaţi, spuse Ben. Nu strică să ştim ce conţine.

— Eşti de părere? Ei bine, dacă îţi face plăcere, n'am nimic împotrivă.

Dispus în tot momentul să-şi jertfească simţămintele pentru dorinţele prietenului său, d. Pickwick se apucă îndată să guste îndelung.

---

[1] Băutură tare preparată din lapte, rom sau whisky, zahăr şi nucă tămâioasă *(n. tr.).*

— Ce e? întrebă d. Allen întrerupându-l cu oarecare nerăbdare.

— Ciudat, răspunse d. Pickwick lingându-şi buzele, sigur nu sunt. A, da! adăugă el după ce mai gustă odată; *e* punch!

D. Ben Allen se uită la d. Pickwick, şi d. Pickwick se uită la d. Ben Allen. D. Ben Allen zâmbi, însă d. Pickwick nu.

— Ar merita, zise acesta cu oarecare severitate, ar merita să i-l bem tot, până la ultima picătură.

— La fel gândeam şi eu, glăsui Ben Allen.

— Adevărat? Atunci, în sănătatea lui!

Grăind astfel, admirabilul nostru prieten trase o duşcă sdravănă şi înmână apoi sticla lui Ben Allen, care nu se lăsă rugat spre a-i urma exemplul. Zâmbetele deveniră reciproce, iar punchul dispăru treptat, cu voioşie.

— La urma urmei, spuse d. Pickwick savurând ultima picătură, năzbâtiile lui sunt într'adevăr foarte nostime, foarte hazlii.

— Aveţi dreptate, replică d. Ben Allen.

Şi, pentru a dovedi că Bob Sawyer era unul dintre cei mai veseli tovarăşi din lume, istorisi pe îndelete şi'n amănunte cum prietenul său băuse atâta într'un rând, încât căpătase nişte friguri şi a trebuit să se radă în cap. Relatarea simpaticului incident luă sfârşit când trăsura opri la hotelul *Clopotul,* din Berkeley Heath, să schimbe caii.

— Prânzim aci, nu e aşa? întrebă Bob la fereastră.

— Să prânzim?! exclamă d. Pickwick. N'am făcut încă nici nouăsprezece mile, şi avem optzeci şi şapte şi jumătate.

— Tocmai deaceea trebue să luăm ceva care să ne ajute să suportăm oboseala, susţinu d. Bob Sawyer.

— O, e absolut imposibil să prânzim la unsprezece şi jumătate dimineaţa! glăsui d. Pickwick uitându-se la ceas.

— Exact, reluă Bob; atunci luăm o gustare. Hei, domnule, o gustare pentru trei, îndată, şi nu înhăma caii decât peste un sfert de ceas! Pune pe masă tot ce

ai rece, cu câteva sticle de bere și cea mai bună Maderă a dumitale.

După ce dădu ordinele acestea cu o grabă și o importanță extraordinară, d. Bob Sawyer intră numaidecât în han să supravegheze executarea lor. Reveni în mai puțin de cinci minute, declarând că gustarea era excelent pregătită.

Calitatea ei îndreptăți pe deplin cuvintele de laudă ale lui Bob și masa fu cinstită, așa cum se cuvenea, nu numai de el, dar și de d. Ben Allen și d. Pickwick. Sub auspiciile celor trei, berea în sticlă și vinul de Madera dispărură îndată ; și când (caii fiind din nou înhămați) își reluară locurile în trăsură, după ce sticla lui Bob fusese umplută, în graba mare, cu cel mai bun echivalent posibil al punchului, goarna sună, iar steagul roșu fâlfâi fără cea mai mică împotrivire din partea d-lui Pickwick.

La hanul *Prăjina și Hameiul* din Tewkesbury opriră să mănânce și iar băură bere, Madera și vin de Porto pe deasupra ; în sfârșit, sticla lui Bob fu umplută pentru a patra oară. Sub influența combinată a acestor stimulente, d. Pickwick și d. Allen dormiră adânc, preț de treizeci de mile, în vreme ce Bob și Sam Weller cântau duete pe scaunul lor de dinapoia trăsurii.

Se întunecase deabinelea când d. Pickwick se desmetici îndeajuns ca să privească afară pe fereastră. Colibele prizărite pe marginea drumului, nuanța fumurie a tuturor obiectelor vizibile, atmosfera turbure, drumurile acoperite cu sgură și praf de cărămidă, din depărtare, licărirea roșiatică a cuptoarelor încinse, trâmbele de fum care ieșeau greoaie din hornurile de o înălțime amețitoare, înnegrind și întunecând totul în preajmă, strălucirea luminilor depărtate, căruțele, împovărate și târîndu-se anevoie pe șosea, încărcate cu drugi de fier ce zângăneau în mers, sau cu alte mărfuri grele, arătau că se aflau în vecinătatea imediată a marelui oraș industrial Birmingham.

Mișcarea și zarva unei munci serioase deveneau tot mai simțite pe măsură ce înaintau pe drumurile înguste care duc în centrul acestui oraș tumultuos. Străzile erau înțesate de muncitori. Zumzetul muncii răsuna

din fiece clădire ; la şiruri lungi de ferestre străluceau lumini până sub acoperişuri, iar mişcarea roţilor şi sgomotul mecanismelor cutremurau zidurile. Focurile, ale căror răsfrângeri roşiatice, mohorîte, erau vizibile dela depărtare de mile, scăpărau în atelierele mari şi în fabricile oraşului. Dangătul ciocanelor, şuieratul aburului, huruitul greoi al maşinilor, răsunau pretutindeni ca o muzică aspră. Vizitiul mâna repede pe străzile largi, trecând pe dinaintea frumoaselor şi strălucitoarelor prăvălii aşezate între periferia oraşului şi *Vechiul Hotel Regal,* mai înainte ca d. Pickwick să fi început a examina caracterul delicat, dificil, al însărcinării care-l adusese acolo.

Gingăşia însărcinării şi dificultatea îndeplinirii ei în mod convenabil, nu erau câtuşi de puţin micşorate de d. Bob Sawyer care se oferise de bună voie să-i întovărăşească. Pentru a spune adevărul, d. Pickwick socotea că, în această situaţie, prezenţa acestuia, oricât de plăcută şi îndatoritoare, nu era deloc o onoare pe care el ar fi vrut a şi-o procura. Ar fi dat chiar cu bucurie o sumă bună de bani pentru ca d. Bob Sawyer să fie transportat, fără întârziere, oriunde, la cincizeci de mile distanţă.

D. Pickwick nu avusese niciodată legături personale cu d. Winkle-tatăl, măcar că, în două-trei rânduri, corespondase cu el prin scris, dând răspunsuri satisfăcătoare la întrebările în privinţa conduitei şi caracterului fiului său. Înţelegea — şi acest lucru îl enerva — că mijlocul cel mai nimerit pentru a-l dispune în favoarea sa nu era acela de a-i face prima vizită în tovărăşia lui Bob Sawyer şi a lui Ben Allen, amândoi binişor ameţiţi.

„In orice caz, gândea d. Pickwick căutând să se liniştească singur, trebue să-mi dau toată silinţa. Trebue să-l văd în seara asta, căci am făgăduit categoric ; iar dacă tinerii stăruesc în a mă însoţi, va trebui să scurtez cât mai mult întrevederea, nădjduind că, din respect faţă de ei înşişi, nu-şi vor da în petec."

D. Pickwick se mângâia cu aceste reflecţii, când trăsura opri la poarta *Vechiului Hotel Regal.* Putu să coboare după ce Ben Allen, trezit pe jumătate dintr'un

somn de plumb, fu luat de guler de către d. Samuel Weller şi târît afară. Introdus dimpreună cu tovarăşii săi într'un apartament confortabil, d. Pickwick îl întrebă îndată pe servitor despre împrejurimile reşedinţei d-lui Winkle.

— E foarte aproape de aici, domnule, răspunse servitorul : nici cinci sute de metri. Domnul Winkle are un antrepozit pe chei, domnule, dar casa lui nu e nici... A, nu, domnule, *nu* sunt nici măcar cinci sute de metri de aici, domnule.

Servitorul stinse o lumânare şi se tot codea s'o aprindă din nou, ca să-i lase d-lui Pickwick răgazul de a-i pune şi alte întrebări dacă ar mai fi vrut.

— Doriţi ceva, domnule? întrebă el aprinzând lumânarea, desnădăjduit că d. Pickwick continua să tacă. Luaţi masa, domnule ? Ceai sau cafea ?

— Deocamdată nimic.

— Prea bine, domnule. Nu vreţi să comandaţi cina, domnule ?

— Nu, nu acum.

— Prea bine, domnule.

Servitorul porni încetişor spre uşă dar, oprindu-se scurt, se întoarse şi întrebă plin de suavitate :

— Să vi-o trimit pe cameristă, domnilor ?

— Da, dacă vrei, răspunse d. Pickwick.

— Dacă *dumneavoastră* vreţi, domnule !

— Şi să aduci pe urmă o sticlă cu sifon, adăugă Bob Sawyer.

— Sifon, domnule ? Da, domnule.

Şi servitorul, căruia i se luase parcă o piatră de pe inimă după ce căpătase în sfârşit ordinul de a servi ceva, se făcu nevăzut. Intr'adevăr, servitorii de hotel nu merg, nici nu aleargă ; ei sunt înzestraţi cu un dar deosebit şi misterios, pe care ceilalţi muritori nu-l au, de a se strecura din camere.

După ce bău sifon şi se mai trezi puţin, d. Ben Allen începu să dea uşoare semne de viaţă ; el consimţi în cele din urmă să-şi spele faţa şi mâinile şi să se lase periat de Sam. D-nii Pickwick şi Bob Sawyer căutară deasemenea să-şi pună la punct neorânduiala provocată de călătorie în îmbrăcămintea lor, şi tustrei por-

nină la braţ, îndreptându-se spre locuinţa d-lui Winkle. Pe drum, Bob Sawyer fumă tot timpul, îmbâcsind aerul.

La un sfert de milă de acolo, într'o stradă liniştită cu clădiri mari, se înălţa o casă veche din cărămidă roşie. Uşa, la care ajungeai urcând trei trepte, avea pe o tăbliţă de alamă cuvintele acestea, gravate cu litere groase: *D. Winkle.* Treptele erau foarte albe, cărămizile foarte roşii, casa foarte curată.

Orologiul suna orele zece când d-nii Pickwick, Ben Allen şi Bob Sawyer bătură la uşă. O servitoare drăguţă le deschise şi tresări văzând trei străini.

— Domnul Winkle e acasă, draga mea? întrebă d. Pickwick.

— Tocmai se pregăteşte de masă, domnule, răspunse fata.

— Dă-i, te rog, carta mea de vizită şi spune-i că-mi pare rău că-l deranjez la o oră aşa de târzie, dar am sosit acum şi ţin să-l văd neapărat astă seară.

Fata se uită cu sfială la d. Sawyer care exprima, printr'o uimitoare varietate de strâmbături, admiraţia ce-i inspirau farmecele ei, apoi, aruncând o ochire spre pălăriile şi redingotele agăţate în coridor, chemă o altă servitoare să păzească uşa în timp ce ea urca. Santinela fu repede schimbată, căci fata se înapoie numaidecât, ceru iertare celor trei domni că-i lăsase în stradă şi-i introduse într'un salonaş, jumătate cabinet de lucru, jumătate cabinet de toaletă, ale cărui principale mobile şi ornamente erau un birou, un lavabou, o oglindă de ras, o policioară pentru cizme, un cârlig de tras cizme, un scaun cu spătar înalt, patru scaune obişnuite, o masă şi un orologiu vechi care se întoarce la opt zile.

Pe prichiciul căminului se afla o casetă de fier cu uşi înfundate; în sfârşit, un calendar şi două poliţe cu cărţi şi hârtii colbuite decorau pereţii.

— Imi pare foarte rău că v'am lăsat să aşteptaţi la uşă, domnule, spuse fata aprinzând o lampă şi adresându-se d-lui Pickwick c'un zâmbet graţios; dar nu vă cunoşteam deloc, şi sunt atâţia derbedei care vin să vadă de pot să pună mâna pe ceva, încât...

— Nu e nevoie să-ţi ceri scuze, draga mea, replică d. Pickwick bine dispus.

— Câtuşi de puţin, iubita mea, adăugă Bob întinzând glumeţ braţele şi sărind dintr'o parte într'alta ca pentru a o împiedica pe fată să iasă din cameră.

Ea însă nu fu deloc mişcată de aceste ademeniri, căci îşi exprimă îndată cu glas tare părerea că d. Bob Sawyer era o „criatură adioasă", iar când el vru s'o măgulească prin mijloace şi mai stăruitoare, ea îşi întipări degetele-i drăgălaşe pe obrazul lui şi dădu buzna din încăpere cu multe mărturii de aversiune şi dispreţ.

Lipsit de societatea fetei, d. Bob Sawyer căută să se distreze privind în birou, deschizând toate sertarele mesei, prefăcându-se că descuie caseta de fier, întorcând calendarul cu faţa la perete, încercând, peste cizmele sale, cizmele d-lui Winkle-senior, şi făcând cu mobilele, diverse experienţe amuzante ce pricinuiau d-lui Pickwick o groază şi-un chin de nedescris, însă care ofereau lui Bob Sawyer o desfătare în aceeaşi măsură.

In cele din urmă, uşa se deschise şi un bătrânel cu frac de coloarea tabacului de prizat, cu-o figură şi-un cap ce semănau leit cu figura şi capul d-lui Winkle-junior, (atâta numai că bătrânelul era cam chel) intră grăbit, ţinând într'o mână carta de vizită a d-lui Pickwick şi într'alta un sfeşnic de argint.

— Bună seara, domnule Pickwick, glăsui d. Winkle-senior, punând jos sfeşnicul şi întinzând mâna. Nădăjduesc că vă simţiţi bine, domnule. Incântat că vă văd. Luaţi loc, domnule Pickwick, vă rog. Domnul este...

— Prietenul meu, domnul Sawyer, interveni d. Pickwick ; un prieten al fiului dumneavoastră.

— Aha ! exclamă d. Winkle uitându-se cam îmbufnat la Bob. Nădăjduesc că *vă* simţiţi bine, domnule...

— Sănătos tun ! declară Bob.

— Celălalt, strigă d. Pickwick, este, după cum veţi vedea când veţi fi citit scrisoarea ce mi-a fost încredinţată, o rudă foarte apropiată... sau mai degrabă ar trebui să spun, un prieten intim al fiului dumneavoastră. Se numeşte Allen.

— Dumnealui ? întrebă d. Winkle arătând cu carta

de vizită spre Ben Allen care dormea dus într'o poziție ce nu îngăduia să i se vadă decât șira spinării și gulerul hainei.

D. Pickwick se pregătea să răspundă întrebării și să înșire, pe larg, lista titlurilor și distincțiile onorabile ale d-lui Benjamin Allen când, ca să dea de înțeles prietenului său situația în care se găsea, veselul domn Bob Sawyer îl pișcă straşnic de partea cărnoasă a brațului. Ben sări în picioare, răcnind. Observând însă, îndată, că se află în prezența unui străin, d. Ben Allen înaintă spre d. Winkle și, scuturându-i cu afecțiune mâinile timp de vreo cinci minute, murmură câteva fragmente de propoziții inteligibile pe jumătate, privitor la plăcerea ce simțea că-l vede, întrebându-l foarte politicos dacă era dispus să ia ceva după plimbarea făcută, sau dacă prefera să aștepte până la masă ; după care se așează și încep să privească năuc în juru-i, ca și cum habar nu avea unde se găsește ; ceeace, la drept vorbind, era adevărat.

D. Pickwick se simțea foarte stânjenit din cauza aceasta, cu atât mai mult cu cât d. Winkle-senior mărturisea o uimire vădită față de conduita năstrușnică, pentru a nu spune extraordinară, a tovarășilor săi. Ca să curme situația, d. Pickwick scoase o scrisoare din buzunar și, prezentând-o d-lui Winkle, îi spuse :

— Scrisoarea aceasta, domnule, e dela fiul dumneavoastră. Veți vedea din conținutul ei că viitoarea bunăstare și fericire a lui atârnă de felul binevoitor și părintesc în care o veți primi. Mă veți îndatora mult citind-o calm, fără patimă, și discutând apoi cu mine cuprinsul ei, pe tonul și spiritul cuvenit. Puteți să apreciați câtă însemnătate are pentru fiul dumneavoastră hotărîrea ce luați, și cu câtă nerăbdare o așteaptă, de vreme ce mă înfățișez la dumneavoastră, la o oră așa de înaintată, fără vreo înștiințare prealabilă și — adăugă d. Pickwick privindu-și tovarășii în treacăt — și în împrejurări așa de neprielnice.

După această introducere, d. Pickwick puse în mâna bătrânului mirat patru pagini de căință, scrise îndesat pe hârtie supra-fină ; apoi, luând loc, îi examină figura și ținuta — cu neliniște, este drept, însă, cu

aerul deschis al omului ce-a acceptat un rol de care nu are motive să roşească, nici să se apere.

D. Winkle întoarse pe-o parte şi pe alta scrisoarea ; examină adresa, dosul, marginile ; se uită cu o atenţie microscopică la băieţelul grăsuliu de pe sigiliu ; îşi ridică ochii spre figura d-lui Pickwick ; în sfârşit, aşezându-se pe scaunul cu spătar înalt şi apropiind lampa, rupse pecetea, deschise epistola, o înălţă lângă lumină şi se pregăti să citească.

Tocmai în momentul acela, d. Bob Sawyer, al cărui spirit dormita de câteva minute, îşi puse mâinile pe genunchi cu o înfăţişare de clown, ca în portretele defunctului domn Grimaldi. Dar întâmplarea făcu ca d. Winkle în loc să fie ocupat adânc cu lectura scrisorii, cum îşi închipuia d. Bob Sawyer, avu inspiraţia să se uite pe deasupra chiar la d. Bob Sawyer ; şi, deducând cu drept cuvânt că figura în chestiune era alcătuită în bătaie de joc faţă de propria sa persoană, îşi aţinti ochii asupra lui Bob cu atâta asprime că trăsăturile defunctului domn Grimaldi se destinseră, treptat, într'o ţinută foarte umilă şi încurcată.

— Mi-aţi spus ceva, domnule ? întrebă d. Winkle, după o pauză ameninţătoare.

— Nu, domnule, replică Bob care nu mai avea nimic dintr'un clown, afară de roşeaţa extremă a obrajilor.

— Sunteţi sigur, domnule ? întrebă d. Winkle-senior.

— O, desigur ; da, domnule, absolut sigur, răspunse Bob.

— Mi se păruse, domnule, ripostă bătrânul domn cu o semeţie plină de indignare. Poate că m'aţi *privit,* domnule...

— O, nu, domnule, deloc, declară Bob în modul cel mai politicos.

— Mă bucur că aflu, domnule, urmă bătrânul încruntându-şi sprâncenele, măreţ, către Bob care se simţea ruşinat ; pe urmă, apropie scrisoarea de lumină şi începu să citească cu seriozitate.

D. Pickwick îl examina atent în timp ce trecea dela ultimul rând al primei pagine la primul rând al celei de a doua ; şi dela ultimul rând al paginei a doua la primul rând al celei de a treia; şi dela ultimul rând al

paginei a treia la primul rând al celei de a patra ; dar deşi căsătoria fiului îi era anunţată în primele şase rânduri, după cum d. Pickwick ştia prea bine, nicio turburare a fizionomiei nu arătă cu ce simţăminte primea bătrânul vestea.

D. Winkle citi scrisoarea până la ultimul cuvânt, o pături cu precizia şi meticulozitatea unui om de afaceri şi, în momentul când d. Pickwick aştepta să izbucnească, el muie o pană în călimară, şi spuse liniştit ca şi cum ar fi vorbit de cea mai obişnuită afacere comercială :

— Care e adresa lui Nathaniel, domnule Pickwick ?

— La hotelul *George şi Vulturul,* deocamdată, răspunse acesta.

— Unde e *George şi Vulturul ?*

— George Yard, Lombard Street.

— In City ?

— Da.

Bătrânul domn scrise metodic adresa pe dosul scrisorii şi, băgând-o în biroul pe care îl închise, spuse ridicându-se de pe scaun şi vârînd mănunchiul de chei în buzunar :

— Imi închipui că nimic altceva nu mai avem să ne spunem, domnule Pickwick.

— Nimic altceva scumpe domn ? ! exclamă inimosul Pickwick uimit şi indignat. Nimic altceva ? Nu aveţi de exprimat nicio opinie cu privire la un eveniment aşa de important în viaţa tânărului meu prieten ? Nicio asigurare de transmis prin mine că veţi continua să-l iubiţi şi să-l ocrotiţi ? N'aveţi nimic de spus care să-l încurajeze şi să-l întărească, pe el şi pe tânăra fată neliniştită care caută în el mângâiere şi sprijin ? Scumpe domn, gândiţi-vă.

— Mă voi gândi. Acum nu pot să spun nimic. Eu sunt un om de afaceri, domnule Pickwick, nu-mi place să mă grăbesc, când e vorba de bani, şi, după cele ce văd, nu-mi convin deloc aparenţele acesteia. O mie de lire sterline nu înseamnă mare lucru, domnule Pickwick.

— Aveţi toată dreptatea, domnule, interveni Ben Allen îndeajuns trezit în clipa aceea ca să ştie că el

cheltuise mia *sa* de lire fără cea mai mică greutate. Sunteți un om inteligent. Bob, dumnealui e un băiat tare inteligent.

— Sunt încântat că dumneavoastră îmi recunoașteți meritul acesta, spuse d. Winkle aruncând o privire dispreţuitoare către Ben Allen care clătina cu înțelepciune din cap. Fapt e, domnule Pickwick, că, îngăduind fiului meu să hoinărească timp de aproximativ un an, spre a învăța să cunoască oamenii și obiceiurile (ceeace a și făcut sub auspiciile dumneavoastră) și ca să nu intre în viață ca un școlar papălapte ce se lasă tras pe sfoară de primul venit, nu m'aș fi așteptat la un astfel de rezultat. El știe prea bine lucrul acesta și, dacă aș înceta să-l mai sprijinesc, n'ar avea motive să se mire. Dealtminteri, va afla hotărîrea mea, domnule Pickwick. Bună seara! Margaret, deschide ușa.

In toată vremea aceasta, Bob Sawyer îi trăgea coate d-lui Ben Allen, îndemnându-l să spună ceva care să meargă la inimă; deaceea Ben slobozi, fără să dea câtuși de puțin de veste, o cuvântare scurtă, dar plină de căldură.

— Domnule! spuse d. Ben Allen privindu-l pe bătrân cu ochi turburi și somnoroși și bălăbănindu-și totodată brațul drept, în sus și în jos. Ar... ar trebui să roșiți de purtarea dumneavoastră.

— Intr'adevăr, replică d. Winkle; ca frate al tinerei doamne sunteți un admirabil judecător al situației. Haide, destul! Domnule Pickwick, vă rog să nu mai adăugiți nimic. Noapte bună, domnilor.

Cu aceste cuvinte, bătrânul domn luă sfeșnicul și deschise ușa camerei arătând politicos coridorul.

— Veți regreta conduita dumneavoastră, domnule, spuse d. Pickwick încleștându-și dinții ca să-și stăpânească mânia, căci știa cât de important era să se înfrâneze în interesul tânărului său prieten.

— Deocamdată sunt de altă părere, răspunse d. Winkle liniștit. Incă odată, domnilor, vă spun noapte bună.

D. Pickwick ajunse în stradă, enervat. D. Bob Sawyer, complet deprimat de atitudinea hotărîtă a bătrânului domn, luă acelaș drum; pălăria d-lui Ben

Allen se rostogoli după ei, pe trepte, iar persoana d-lui Ben Allen o urmă imediat. Apoi, cei trei tovarăşi merseră la culcare, în tăcere, fără să mai cineze. Inainte, însă, de-a adormi, d. Pickwick gândi că, dacă ar fi ştiut că d. Winkle-senior era chiar într'atât om de afaceri, foarte probabil că nu şi-ar fi asumat o atare sarcină pe lângă el.

CAPITOLUL LI

In care d. Pickwick întâlneşte o cunoştinţă veche — împrejurare norocoasă căreia în special cititorul îi datorează amănunte de un interes arzător, consemnate mai jos, cu privire la doi mari oameni puternici şi influenţi.

Când d. Pickwick se trezi la opt, dimineaţa nu era deloc indicată să-i învioreze spiritul şi nici să micşoreze deprimarea pe care i-o inspirase rezultatul neaşteptat al misiunii sale. Cerul era întunecat şi mohorît, aerul umed şi tare, străzile ude şi noroioase. Fumul atârna alene de vârful coşurilor, de parcă îi lipsea cutezanţa să se înalţe, iar ploaia cobora încetişor ca şi cum nu s'ar fi îndurat să cadă. Un cocoş, lipsit de însufleţirea-i obişnuită, se legăna, trist, într'un picior, într'un colţ al curţii, în timp ce un măgar stătea dus pe gânduri, cu capul sub un şopron cu acoperişul îngust, şi, judecând după înfăţişarea-i jalnică, medita desigur la sinucidere. Pe străzi nu se vedeau decât umbrele şi nu se auzea decât plescăitul galenţilor şi clipocitul apei.

In decursul dejunului, conversaţia lâncezi; până şi d. Bob. Sawyer resimţea influenţa vremii şi a întâmplării din ziua precedentă. După limbaju-i propriu şi expresiv, era „turtit"; d. Ben Allen era la fel şi d. Pickwick deaşişderea.

In aşteptarea prelungită a unei înseninări, ultimul ziar de seară din Londra fu citit şi răscitit cu o intensitate de interes care nu se manifestă decât când nu ai absolut nimic mai bun de făcut. Nu rămăsese un colţi-

şor de covor pe care cei trei călători să nu-l fi parcurs în repetate rânduri ; priveau aşa de mult pe fereastre, încât o taxă în plus pe ele ar fi fost justificată ; atacară zadarnic tot soiul de subiecte, iar la urmă, când amiaza sosi fără a oferi vreo schimbare în bine, d. Pickwick sună hotărît şi ceru să i se aducă trăsura.

Cu toate că drumurile erau noroioase şi burniţa cădea mai deasă ca înainte, şi cu toate că glodul şi apa răzbeau prin ferestrele deschise ale trăsurii în aşa măsură încât stânjenea pe cei doi dinăuntru aproape tot atâta cât şi pe cei doi de afară, totuşi, în mişcarea propriu zisă, în sentimentul unei schimbări, al unei acţiuni, era ceva infinit preferabil plictiselii de-a rămâne închişi într'o cameră mohorîtă şi de-a privi ploaia ce cădea, mohorîtă, pe-o stradă mohorîtă, astfel că, pornind la drum, îşi dădură cu toţii seama că schimbarea înseamnă pentru ei mare lucru, şi se mirară cum de zăboviseră atâta până să se hotărască.

Când se opriră la Coventry pentru schimb, aburul se înălţa de pe cai în nori aşa de groşi că rândaşul nu se mai vedea ; îl auziră numai strigând în ceaţă că nădăjduia să capete medalia de aur a societăţii umanitariste, la prima distribuire a premiilor, deoarece a izbutit să scoată pălăria vizitiului ; altminteri, apa ce curgea de pe boruri, declara invizibilul domn, l-ar fi înnecat cu siguranţă (pe vizitiu) dacă el nu ar fi avut prezenţa de spirit să i-o smulgă repede de pe cap şi să şteargă cu un şomoiog de paie figura celui care abia îşi mai trăgea suflarea.

— E plăcut aşa, spuse Bob ridicându-şi gulerul hainei şi trăgându-şi şalul peste gură ca să concentreze aburul unui pahar cu brandy pe care tocmai îl înghiţise.

— Foarte plăcut, răspunse Sam cu aer liniştit.

— Nu s'ar putea spune că te consumi prea mult, observă Bob.

— Păi, la ce mi-ar mai folosi ? întrebă Sam.

— Ei nu, ăsta zic şi eu că-i un motiv, nu glumă, zise Bob.

— Da, dom'le. Tot rău-i spre bine, cum zicea mieros tânărul nobel când a căpătat o pensie pentrucă

bunicul nevestei unchiului mamă-si aprinsese odată pipa regelui cu-o brichetă de buzunar.

— Nu este rea ideea, replică Bob aprobator.

— La fel zicea şi tânărul nobel apoi, oridecâteori venea ziua să-şi încaseze pensia pe viaţă, glăsui d. Weller.

După o scurtă pauză, Sam aruncă o ochire vizitiului şi coborînd vocea în aşa fel încât să nu producă decât o şuşotire misterioasă, întrebă :

— Aţi fost chemat vreodată, când învăţaţi meşteşugul doftoricesc, la vreun vizitiu ?

— Nu, nu-mi amintesc să mă fi dus vreodată, răspunse Bob Sawyer.

— N'aţi văzut niciodată un vizitiu în spital, când aţi *umblat* pe-acolo (cum zice lumea despre strigoi), nu e aşa ?

— Nu, nu cred să fi văzut, răspunse Bob Sawyer.

— N'aţi fost niciodată în vreun cimitir în care era mormântul unui vizitiu ? N'aţi văzut niciun vizitiu mort, nu este aşa ? întrebă Sam urmărindu-şi catechismul.

— Nu, declară Bob, niciodată.

— A, şi nici n'o să vedeţi vreodată, reluă Sam cu aer triumfător ; şi mai e ceva care nu se poate vedea niciodată : un măgar mort. N'a văzut nimeni un măgar mort, afară de gentelmenul cu pantalon negru de mătase, care cunoştea pe tânăra femeie ce creştea o capră, şi încă acela era un măgar francez ; aşa că nu era, la urma urmei, de rasă [1].

— Bine, dar ce legătură au toate astea cu vizitiul ? întrebă Bob Sawyer.

— Să vedeţi. Nu vreau să asigur, aşa cum face unele persoane foarte deştepte, că vizitiii şi măgarii e fiinţe nemuritoare ; ci vreau să spui că, atunci când ei simte că ologeşte şi nu mai poate munci, îşi ia tălpăşiţa împreună, şi asta se întâmplă *aşa* cu unul din doi vizitii ; ce se alege din ei după aia, nimeni nu ştie,

[1] Aluzie la o scenă din cartea „Călătorie sentimentală prin Franţa şi Germania" a scriitorului englez Lawrence Sterne (1713 — 1768) *(n. tr.)*.

dar nu mai încape îndoială că se duce pe lumea ailaltă să se înveselească, căci niciun om de pe faţa pământului n'a văzut în viaţa lui un vizitiu sau un măgar înveselindu-se pe lumea asta.

Desvoltând remarcabila şi savanta teorie, şi citând în sprijinul ei diverse fapte statistice destul de curioase, Sam Weller i-a ţinut de urît lui Bob tot drumul până la Dunchurch. Aci, căpătară un vizitiu uscat şi cai odihniţi. Staţia următoare era Daventry, următoarea Towcester, şi, la sfârşitul fiecăreia, ploua mai tare decât până atunci.

— Ştiţi, spuse Bob cu ton dojenitor, privind prin geamul trăsurii când ea opri la *Capul Sarrasinului,* în Towcester, ştiţi că aşa nu mai merge!

— Vai de mine! exclamă d. Pickwick care aţipise puţin; mi-e teamă că eşti ud.

— Zău? Da, m'am cam udat, parcă, răspunse Bob. Într'adevăr, era ud, căci ploaia curgea şiroaie de pe gâtul, coatele, mânecile, pulpanele şi genunchii lui. Întregu-i costum lucea aşa de tare, de apă, încât s'ar fi putut crede că era îmbrăcat în haine de piele unse cu ulei.

— Imi pare că m'am *cam* udat, repetă Bob scuturându-se şi împrăştiind în juru-i puzderie de stropi cum fac câinii de Terranova când ies din apă.

— Cred că e cu neputinţă să mergem mai departe în astă seară, interveni Ben Allen.

— Nici vorbă, dom'le, glăsui Sam Weller apropiindu-se pentru a lua parte la discuţie. E o cruzime faţă de animale, dom'le, să le scoatem pe o vreme ca asta. E aici paturi, dom'le, adăugă Sam adresându-se stăpânului său, totul curat şi plăcut. O cină foarte bună care poate să fie gata într'o jumătate de ceas; o pereche de păsări şi cotlete de viţel, fasole verde, cartoafe, prăjitură şi alte lucruri pe cinste. Ar fi bine să rămâneţi aici, dom'le, dacă e să-mi dau cu părerea. Urmaţi reţeta, cum zicea doftorul.

Hangiul dela *Capul Sarrasinului* sosi tocmai la timp, atunci, ca să confirme spusele lui Sam cu privire la meritele localului său şi să-i sprijine rugăminţile printr'o sumedenie de presupuneri năpraznice în legă-

tură cu starea drumurilor, exprimându-şi îndoiala că vor găsi cai odihniţi la staţia următoare şi certitudinea absolută că va ploua toată noaptea, şi la fel certitudinea absolută că timpul se va lumina dimineaţa; şi alte asemenea raţionamente ademenitoare, proprii tuturor hangiilor.

— Bine! zise d. Pickwick; dar, în cazul acesta, trebue să trimit, oricare ar fi mijlocul de transport, o scrisoare la Londra, astfel ca ea să fie înmânată neapărat mâine dimineaţă. Altminteri, mă voi vedea nevoit să-mi urmez drumul, fie ce-o fi.

Hangiul schiţă un zâmbet care îi tălmăcea plăcerea. Nimic mai uşor, decât să trimiţi o scrisoare înfăşurată într'o hârtie de împachetat, cafenie, fie cu diligenţa, fie cu trăsura de noapte din Birmingham. Dacă domnul ţinea în orice caz ca ea să fie înmânată numaidecât, putea să scrie pe plic „a se preda urgent", în felul ăsta având siguranţa că va fi dusă imediat, sau „o jumătate de coroană aducătorului, dacă scrisoarea e predată numaidecât", ceeace ar fi şi mai sigur.

— Foarte bine! spuse d. Pickwick. Atunci rămânem aci.

— John! strigă hangiul; fă lumină în odăile cu faţa la miazăzi; aprinde repede focul, domnii sunt uzi. Pe aici, domnilor. Nu vă îngrijiţi de vizitiu, vi-l trimit când veţi suna. Lumânările, John!

Lumânările fură aduse, focul, aţâţat şi o nouă buturugă, svârlită în el. In zece minute un servitor punea faţa de masă, perdelele erau coborîte, focul ardea vâlvătăi şi totul era aranjat astfel (aşa cum se întâmplă totdeauna în hanurile englezeşti mai acătării) ca şi cum drumeţii ar fi fost aşteptaţi şi pregătirile pentru ei făcute cu zile înainte!

D. Pickwick se aşeză la o mescioară şi scrise în grabă d-lui Winkle, un bilet prin care îl informa doar că era împiedicat de timpul rău, însă că va sosi cu siguranţă la Londra, a doua zi; amâna până atunci comunicarea amănuntelor în legătură cu tratativele pe care le dusese. Biletul fu strâns, învelit într'o hârtie şi trimis jos prin d. Samuel Weller. Sam îl lăsă hangiţei şi, după ce se svântă la focul din bucătărie, se înapoie

să scoată cizmele stăpânului, când, uitându-se în treacăt printr'o uşă întredeschisă, zări un bărbat cu păr roşcat, în faţa căruia, pe o masă, era un teanc de ziare; citea articolul de fond al unuia dintre ele, cu atenţie, şi cu un aer de sarcasm întipărit pe faţă, ce dădea nărilor şi tuturor trăsăturilor sale o expresie de dispreţ superb şi maestos.

„Hei, parcă aş cunoaşte căpăţâna asta cu trăsături cu tot: şi lornionul şi găina cu boruri mari! glăsui Sam. Naiba să mă ia de nu-i din Eatanswill!"

In chiar clipa aceea, pentru a-i atrage atenţia, Sam fu cuprins de o tuse foarte sâcâitoare. Omul tresări auzind sgomot, înalţă capul şi lornionul, şi arătă trăsăturile profunde, îngândurate, ale d-lui Pott, directorul *Gazetei din Eatanswill.*

— Iertaţi-mă, dom'le intră în vorbă Sam apropiindu-se cu o plecăciune. Stăpânul meu e aici, dom'le Pott.

— Sst! Sst! strigă Pott, trăgându-l pe Sam în cameră şi închizând uşa cu o expresie plină de mister şi de temere.

— Ce este, dom'le? întrebă Sam privind cu uimire în juru-i.

— Nu cumva să-mi şopteşti numele, răspunse Pott! Ne aflăm într'un ţinut galben; dacă populaţia ar şti că sunt aici, m'ar sfâşia în bucăţi.

— Serios, dom'le? întrebă Sam.

— Da; aş deveni victima furiei sale, zise Pott. Dar ce spuneai, tinere, despre stăpânul dumitale?

— Că-şi petrece, în drum spre Londra, noaptea în hanul ăsta, cu doi prieteni, rosti Sam.

— Este şi un domn Winkle printre ei? întrebă Pott încruntându-şi uşor sprâncenele.

— Nu, dom'le, domnul Winkle rămâne acum acasă reluă Sam; s'a însurat.

— S'a însurat?! exclamă Pott cu o aprindere înfricoşetoare. Se opri, zâmbi posomorît şi adăugă în şoaptă, cu ton răzbunător: Aşa-i trebue!

După ce-şi dădu pe faţă, cu un triumf sălbatic, răutatea de moarte împotriva unui vrăjmaş răpus, d. Pott întrebă dacă prietenii d-lui Pickwick erau „albaştri".

Primind un răspuns afirmativ, foarte satisfăcător, din partea lui Sam care ştia despre această chestiune cât şi Pott însuşi, consimţi să-l întovărăşească în camera d-lui Pickwick, unde fu primit cu multă căldură şi un acord cu privire la unirea maselor fu de îndată încheiat şi ratificat.

— Cum merg treburile la Eatanswill ? întrebă d. Pickwick când d. Pott se aşează lângă foc şi călătorii noştri îşi scoseseră încălţămintea udă, înlocuind-o cu papuci uscaţi. *Independentul* mai fiinţează ?

— *Independentul,* domnule, replică Pott, îşi târăşte încă jalnica şi lânceda-i activitate, hulit şi dispreţuit chiar şi de micul număr al celor ce-i cunosc ruşinoasa şi netrebnica existenţă ; sufocat de lăturile ce împrăştie cu atâta îmbelşugare, asurzit şi orbit de duhoarea propriei mocirle, obscenul ziar, din fericire inconştient de decăderea sa, se cufundă repede sub nămolul amăgitor ce-i pare că oferă un punct solid de sprijin pe lângă clasele cele mai de jos ale societăţii, dar care, înălţându-se treptat deasupra capului său nesuferit, îl va înghiţi în curând pentru totdeauna.

După ce debită cu vehemenţă manifestul acesta (care era o parte din articolul de fond al săptămânii precedente), directorul se opri să-şi tragă răsuflarea, şi privi cu trufie spre Bob.

— Dumneavoastră sunteţi tânăr, domnule, spuse Pott.

D. Bob Sawyer încuviinţă din cap.

— Şi dumneavoastră, domnule, adăugă Pott adresându-se d-lui Ben Allen.

Ben recunoscu această plăcută vină.

— Şi sunteţi pătrunşi amândoi, adânc, de acele principii albastre pe care eu am făgăduit noroadelor regatului să le apăr şi să le menţin câtă vreme voi trăi ? întrebă pe ocolite Pott.

— Eh, în privinţa asta, nu mă prea pricep, spuse Bob Sawyer ; eu sunt...

— Nu cumva e galben, domnule Pickwick ? îl întrerupse directorul trăgându-şi scaunul înapoi. Prietenul dumneavoastră nu e un galben, domnule ?

— Nu, nu ! declară Bob. Sunt în prezent un fel de şal scoţian ; un amestec din toate colorile.

— Un şovăitor, exclamă d. Pott cu voce solemnă, un şovăitor ! Aş vrea să vă arăt, domnule, o serie de opt articole care au apărut în *Gazeta din Eatanswill ;* cred că pot îndrăzni să spun că, luând cunoştinţă de ele, v'aţi aşeza fără întârziere opiniile pe o bază albastră, fermă şi solidă.

— Şi eu îndrăznesc a spune că, până să ajung la sfârşitul lor, m'aş învineţi pe deantregul, ripostă Bob.

D. Pott îl privi bănuitor câteva clipe, apoi, întorcându-se spre d. Pickwick, spuse :

— Aţi citit, desigur, articolele literare care au apărut la intervale, în ultimele trei luni, în *Gazeta din Eatanswill,* stârnind o atenţie aşa de generală şi... pot spune, o admiraţie aşa de universală.

— Eh, răspunse d. Pickwick cam încurcat de întrebarea pusă, fapt e că am fost aşa de ocupat, într'alt chip, încât n'am avut, propriu zis, prilejul să le parcurg.

— Ar trebui să le citiţi, domnule ! declară Pott sever.

— Da, desigur.

— Au apărut sub forma unei critici foarte amănunţite a unei lucrări asupra metafizicei chineze.

— Oh ! exclamă d. Pickwick ; din pana dumneavoastră, nădăjduesc.

— Din pana unui colaborator al meu, un critic, domnule ! replică d. Pott cu multă demnitate.

— Un subiect greu de priceput, după câte se pare... glăsui d. Pickwick.

— Foarte greu, răspunse Pott cu aerul profund al unui înţelept. A *tocit* mult, pentru a folosi un termen tehnic dar expresiv ; a cercetat în legătură cu acest subiect, ţinând seamă de dorinţa mea, *Enciclopedia Britanică.*

— Adevărat ? Nu ştiam că această valoroasă lucrare conţine ceva cu privire la metafizica chineză.

— Domnule, a citit, continuă Pott punând mâna pe genunchiul d-lui Pickwick şi privind în juru-i cu un zâmbet de superioritate intelectuală, a citit în privinţa metafizicei, la litera *M* ; şi în privinţa Chinei, la litera C ; şi a combinat aceste informaţii, domnule !

Trăsăturile d-lui Pott luară o expresie de măreţie aşa de grandioasă evocând puterea de gândire şi cunoştin-

țele desfășurate în docta lucrare amintită, încât se scurseră câteva minute până când d. Pickwick îndrăzni să reînceapă conversația. Ținuta directorului recăzând totuși, treptat, în expresia sa obișnuită de supremație morală, se încumetă să-i spună :

— Mi-este îngăduit să'ntreb ce importantă chestiune v'a adus tocmai aci ?

— Chestiunea care mă călăuzește și mă însuflețește totdeauna în uriașele mele lucrări, replică Pott zâmbind calm : binele țării mele.

— Imi închipuiam că era vorba de o misiune oficială, observă Pickwick.

— Da, domnule, așa și este, răspunse Pott. Apoi, aplecându-se spre d. Pickwick, îi murmură la ureche cu voce adâncă, dogită : Urmează să aibă loc mâine seară un bal galben la Birmingham.

— Vai de mine ! exclamă d. Pickwick.

— Da, domnule ; și-un supeu, adăugă d. Pott.

— E cu putință ? ! exclamă d. Pickwick.

Pott întări, plin de importanță printr'un semn din cap.

Deși se prefăcu înmărmurit auzind această comunicare, d. Pickwick se pricepea așa de puțin în politica locală, că nu putea să înțeleagă îndeajuns însemnătatea groaznicei conspirații. D. Pott băgă de seamă și, scoțând ultimul număr al *Gazetei din Eatanswille,* începu să citească următorul paragraf :

INTRUNIREA CONSPIRATOARE A GALBENILOR

O reptilă contemporană și-a vărsat de curând veninu-i negru cu speranța zadarnică de-a terfeli renumele neprihănit al ilustrului și excelentului nostru reprezentant, onorabilul Samuel Slumkey — acel Slumkey despre care am prezis, cu mult înainte ca el să fi ajuns la situația actuală, așa de nobilă și de măreață, că va fi într'o zi — după cum este astăzi — onoarea și triumful patriei sale, cutezătorul ei apărător și mândria ei — o reptilă contemporană, spunem, a făcut glume cu privire la un vas de cărbuni din metal, superb cizelat, oferit admirabilului cetățean de mandatarii săi încântați, la

cumpărarea căruia mizerabilul anonim insinuiază că onorabilul Samuel Slumkey a contribuit personal, prin mijlocirea unui prieten intim al valetului său, cu mai mult de trei sferturi din suma totală a subscripţiei. Păi, nu vede creatura târîtoare că, dacă faptul ar fi adevărat, el n'ar servi decât să-l aşeze pe onorabilul d. Slumkey într'o aureolă şi mai strălucitoare ca înainte, dacă e cu putinţă ? Creierul său obtuz nu înţelege că amabila şi mişcătoarea dorinţă de a împlini intenţiile alegătorilor e de natură a-l face pentru deapururi scump inimilor şi spiritelor acelor compatrioţi ai săi care nu sunt mai răi decât porcii, sau, cu alte cuvinte, care nu s'au înjosit în halul contemporanului nostru ? Dar aşa sunt mizerabilele tertipuri ale galbenilor conspiratori ! Şi nu acestea sunt singurele lor uneltiri ! Trădarea e în floare ! Declarăm sus şi tare, acum când suntem provocaţi să desvăluim totul, şi ne aşezăm deci sub paza ţării noastre şi a poliţiştilor ei, declarăm sus şi tare că, în momentul acesta, sunt în toi pregătiri secrete pentru un bal *galben* care va fi dat într'un oraş *galben,* în chiar centrul unei populaţii *galbene,* dirijat de un maestru de ceremonii, *galben,* la care vor asista patru membri *ultragalbeni* ai parlamentului şi unde nu se va putea intra decât cu bilete *galbene !* Se înfioară infernalul nostru contemporan ? Svârcoleaşcă-se în răutatea-i neputincioasă, în vreme ce noi scriem cuvintele acestea :

VOM FI ACOLO

Ziaristul închise gazeta, istovit, spunând :

— Iată, domnule, iată cum stau lucrurile !

Hangiul şi chelnerul intrând tocmai atunci cu cina, d. Pott duse degetul la buze pentru a arăta că se bizue pe discreţia d-lui Pickwick şi că de această discreţie atârna viaţa lui. D-nii Bob Sawyer şi Benjamin Allen, care adormiseră în mod necuviincios în timpul lecturii fragmentului din *Gazeta din Eatanswill* şi al discuţiei care urmase, fură treziţi doar de rostirea în şoaptă, la urechile lor, a cuvântului de vrajă : „Cina", astfel că se aşezară la masă cu multă poftă, aşteptând chelne-

rul; după o digestie bună, pofta de mâncare creşte, şi ei erau sănătoşi tun.

In decursul mesei şi şedinţei care-i urmă, d. Pott, coborînd pentru câteva clipe la subiecte domestice, informă pe d. Pickwick că aerul din Eatanswill neconvenind soţiei sale, ea plecase să viziteze câteva staţiuni balneare elegante spre a-şi recăpăta buna dispoziţie şi sănătatea obişnuită. Era acesta un mod delicat de a trece cu vederea faptul că d-na Pott, punând în practică ameninţarea de despărţire deseori repetată, şi pe temeiul unei înţelegeri cu d. Pott, stabilită prin intermediul fratelui ei, locotenentul, se retrăsese să trăiască pentru totdeauna, dimpreună cu camerista ei credincioasă, din jumătatea veniturilor anuale rezultate din editarea şi vânzarea *Gazetei din Eatanswill.*

In timp ce marele domn Pott, oricare ar fi fost diferitele subiecte pe care le tratâ, îşi însufleţea din când în când conversaţia cu pasaje felurite, extrase din rezultatele propriilor cercetări făcute dealungul multor nopţi, un străin posac, scoţându-şi capul prin fereastra unei diligenţe, care se oprise dinaintea hanului spre a lăsa câteva pachete, vru să afle dacă, întrerupând călătoria şi rămânând acolo peste noapte, ar putea găsi un pat bun de dormit.

— Desigur, domnule, declară patronul.

— Eşti sigur? Pot să contez pe dumneata? stărui străinul ale cărui priviri şi purtări aveau un aer bănuitor.

— Nici vorbă, domnule, că da.

— Bine. Vizitiu, eu rămân aci. Conductor, dă-mi geamantanul.

Apoi, spunând ţâfnos bună seara celorlalţi pasageri, străinul coborî. Era un domn mărunţel, al cărui păr sârmos, negru, ca de arici, sau ca peria, stătea drept pe cap. Avea înfăţişarea pompoasă şi ameninţătoare; gesturi poruncitoare, ochi străpungători, neliniştiţi; întreaga lui ţinută, în sfârşit, trăda sentimentul unei mari încrederi în sine şi conştienţa unei nemăsurate superiorităţi faţă de restul lumii.

Fu introdus în camera rezervată dela început patriotului domn Pott, şi chelnerul observă cu o uimire mută

— ciudata potrivеală — că lumânarea abia fusese aprinsă, când străinul cufundându-şi mâna în pălărie, scoase un ziar pe care începu să-l citească cu aceeaşi expresie de indignare şi dispreţ ce ţâşnise, cu un ceas mai înainte, din trăsăturile măreţe ale d-lui Pott şi care îl făcuse să încremenească locului. Îşi aminti deasemenea că indignarea d-lui Pott fusese aprinsă de un ziar cu numele *Independentul din Eatanswill,* pe când dispreţul profund al noului domn era stârnit de o foaie intitulată : *Gazeta din Eatanswill.*

— Trimite-mi pe stăpânul hanului, spuse străinul.

— Da, domnule.

Hangiul sosi numaidecât.

— Dumneata eşti stăpânul hanului ?

— Eu sunt, domnule.

— Mă cunoşti ?

— Nu am această plăcere, domnule.

— Numele meu este Slurk.

Hangiul înclină uşor capul.

— Slurk, domnule ! repetă celălalt cu aer semeţ. Acum mă cunoşti, omule ?

Hangiul se scărpină în cap, se uită în tavan, pe urmă la străin, şi zâmbi uşor.

— Mă cunoşti, omule ? întrebă străinul supărat.

Hangiul făcu o sforţare mare şi răspunse :

— Nu, domnule, *nu* vă cunosc.

— Dumnezeule mare ! strigă străinul izbind cu pumnul în masă. Şi asta înseamnă popularitate !

Hangiul se trase înapoi, spre uşă, vreo doi paşi, iar străinul continuă urmărindu-l din ochi :

— Asta înseamnă recunoştinţa pentru anii de studiu şi de muncă sacrificaţi maselor ! Mă dau jos din trăsură, ud, obosit ; dar unde sunt mulţimile care să se îmbulzească şi să-l salute pe eroul lor ? Nicăieri ! Clopotele bisericilor sunt mute ; nici chiar numele meu nu trezeşte vreun ecou în piepturile lor amorţite. Asta e deajuns, urmă d. Slurk păşind agitat încoace şi încolo, e deajuns ca cerneala să îngheţe în pană şi să determine pe cineva a le abandona cauza pentru totdeauna.

— Aţi cerut brandy şi apă, domnule ? întrebă hangiul cutezând să facă o insinuare.

— Rom! răspunse Slurk întorcându-se spre dânsul, fioros. Ai foc undeva?

— Putem să-l aprindem pe dată, domnule, încredinţă hangiul.

— Da! şi camera n'o să se încălzească până la culcare, îl întrerupse d. Slurk. E cineva în bucătărie?

Nici ţipenie de om acolo. Focul însă ardea frumos. Lumea se retrăsese şi uşa era zăvorită pentru noapte.

— Imi voi bea grogul lângă focul din bucătărie, rosti d. Slurk.

Luându-şi pălăria şi ziarul, străinul porni solemn pe urma hangiului, spre umila cameră, se trânti pe un scaun, în faţa focului, îşi reluă fizionomia dispreţuitoare, şi începu să citească şi să bea cu o demnitate tăcută.

Dar un demon al discordiei sbură în momentul acela peste *Capul Sarrasinului* şi, aruncându-şi ochii în jos, din simplă curiozitate, zări pe Slurk, aşezat confortabil în faţa focului dela bucătărie şi, într'altă cameră, pe Pott înfierbântat uşor de vin. Numaidecât răutăciosul demon se abătu în numita cameră cu o repeziciune de neînchipuit şi, vârîndu-se pe dată în capul lui Bob Sawyer, îl îndemnă, în scopul realizării neuratelor sale intenţii, se rostească următoarele:

— Ascultă, am lăsat să se stingă focul; ploaia asta a răcit straşnic aerul.

— Intr'adevăr, răspunse d. Pickwick înfiorându-se.

— N'ar fi o idee rea să fumăm o ţigară dinaintea focului dela bucătărie, ce ziceţi? reluă Bob îmboldit mai departe de amintitul demon.

— După părerea mea cred că ar fi foarte plăcut, replică d. Pickwick; ce gândeşti, domnule Pott?

D. Pott binevoi să fie de acord cu propunerea, şi cei patru călători se duseră îndată la bucătărie, ţinându-şi fiecare paharul în mână. Sam Weller mergea în capul procesiunii, ca să arate drumul.

Străinul citea încă. Işi ridică ochi şi tresări. D. Pott tresări şi el.

— Ce e? şopti d. Pickwick.

— Reptila! declară d. Pott.

— Ce reptilă?! exclamă d. Pickwick privind în

juru-i cu teamă să nu calce peste vreun gândac uriaş sau peste vreun păianjen hidropic.

— Reptila asta ! murmură Pott luându-l pe d. Pickwick de braţ şi arătându-i-l pe străin; reptila Slurk dela *Independentul.*

— N'ar fi poate mai bine să ne retragem ? întrebă d. Pickwick.

— Niciodată ! exclamă Pott, căruia alcoolul îi dăduse curaj. Niciodată !

Spunând acestea, d. Pott luă poziţie pe un scaun în partea opusă, scoase un ziar din teancul său şi începu să-l citească în faţa inamicului.

D. Pott, fireşte, citea *Independentul,* iar d. Slurk, fireşte, *Gazeta,* fiecare dintre ei exprimându-şi cu glas tare, prin chicotiri amare şi prin pufăituri sarcastice, dispreţul pentru compoziţiile celuilalt. Trecură apoi la manifestaţii mai fătişe ca : „Absurd !", „mizerabil !", „monstruozitate !", „şarlatanie !", „ticăloşie !", „murdărie !", „lături !", „mocirlă !", „cloacă !" şi alte observaţii critice de natură asemănătoare.

D-nii Bob Sawyer şi Ben Allen remarcaseră amândoi mărturiile acestea de rivalitate şi ură, cu-o plăcere intimă care sporea mult gustul ţigării din care trăgeau vârtos. Când rivalii se mai potoliră, răutăciosul domn Bob Sawyer, adresându-se foarte politicos lui Slurk, îi spuse :

— Imi veţi permite să-mi arunc ochii pe ziarul acela după ce veţi termina, domnule ?

— O să găsiţi puţine lucruri care să merite a fi citite în fiţuica asta nevrednică, răspunse Slurk svârlindu-i lui Pott o privire satanică.

— Uite, vi-l dau eu pe acesta, spuse Pott înălţându-şi figura palidă de mânie, cu un glas care tremura din aceeaşi pricină. Haha ! o să vă distreze cutezanţa acestui *individ.*

O semeţie cumplită fu pusă în cuvintele „fiţuica" şi „individ" iar chipurile ambilor directori începură să se învăpăieze.

— Pălăvrăgeala şi infamia acestui mizerabil sunt din cale afară de desgustătoare, continuă Pott prefă-

cându-se că se adresează lui Bob Sawyer, însă aruncând priviri amenințătoare spre Slurk.

D. Slurk se porni pe un râs din toată inima și, îndoind ziarul ca să treacă la lectura altei coloane, declară că, într'adevăr, nătărăul acesta îl amuza.

— Ce ageamiu obraznic e individul ăsta! exclamă Pott trecând dela roșu la stacojiu.

— Ați citit vreodată neroziile acestui om? întrebă Slurk pe Bob Sawyer.

— Niciodată, răspunse Bob. Sunt așa de mari?

— Oh, detestabile, detestabile! îl încredință Slurk.

— Ei nu! exclamă Pott în acest moment critic, prefăcându-se cufundat în lectură; infamia e prea din cale-afară!

Slurk întinsese lui Bob ziarul său, spunându-i:

— Dacă ați avea răbdarea să parcurgeți câteva propoziții din noianul de răutăți, josnicii, minciuni, sperjururi, trădări, ipocrizii, veți râde poate cu oarecare plăcere de stilul acestui flecar agramat.

— Ce-ați spus, domnule? întrebă Pott înălțându-și capul și tremurând de furie.

— Ce vă privește, domnule? replică Slurk.

— Flecar agramat, nu-i așa, domnule? strigă Pott.

— Da, domnule, așa e! stărui Slurk; și *pisălog albastru,* domnule, dacă vă place mai mult; haha!

D. Pott nu răspunse nimic la această insultă spusă sub formă de glumă, însă, păturind cu grijă *Independentul,* îl aruncă frumușel jos, îl strivi sub talpă, scuipă deasupra lui cu mare ceremonie, și-l svârli în foc.

— Uite, domnule, spuse el făcând câțiva pași dela sobă, uite cum aș trata eu șarpele care și-a vărsat veninul acesta, dacă, din fericire pentru el, nu m'ar opri legile patriei mele.

— Tratați-l așa, domnule! strigă Slurk ridicându-se. El nu va apela niciodată la legi într'un astfel de caz, domnule. Tratați-l așa, domnule!

— S'auzim! s'auzim! spuse Bob Sawyer.

— Nimic n'ar putea să fie mai loial, observă d. Ben Allen.

— Tratați-l așa, domnule! repetă Slurk cu voce ridicată.

— D. Pott îi aruncă o privire de dispreţ, care ar fi putut îngheţa şi apele.

— Trataţi-l aşa, domnule! repetă Slurk cu glas şi mai strident.

— Nu vreau, domnule! răspunse Pott.

— A, nu vreţi? Serios că nu vreţi? reluă Slurk provocator. Auziţi, domnilor, nu vrea! Nu pentrucă-i este cumva frică! o, nu! nu *vrea*. Haha!

— Domnule, ripostă Pott turburat de sarcasmul rivalului; vă consider o viperă. Vă iau drept un om care s'a aşezat înafara societaţii prin purtarea lui obraznică, desgustătoare, scârboasă. Pentru mine, personal sau politiceşte, nu sunteţi altceva decât o viperă cum nu s'a mai pomenit alta pe faţa pământului!

Independentul, indignat, nu aşteptă sfârşitul acestei caracterizări insultătoare, ci, apucând sacul de călătorie, înţesat bine cu bunuri mobile, îl învârti prin aer, în vreme ce Pott se depărta, şi, svârlindu-l cu putere, îl lovi pe gazetar în cap tocmai cu colţul unde era împachetată, întâmplător, o perie de păr voluminoasă, producând un trosnet care răsună în toată bucătăria; după care Pott se prăvăli pe podea.

— Domnilor! strigă d. Pickwick în timp ce Pott se ridica şi punea mâna pe un vătrai, domnilor, gândiţi-vă, pentru numele lui dumnezeu... Ajutor... Sam... vino-'ncoa... Vă implor... domnilor... Să-mi dea cineva o mână de ajutor!

Rostind exclamaţiile acestea fără şir, d. Pickwick se repezise între cei doi cambatanţi care erau pradă furiei, tocmai la vreme spre a primi, dintr'o parte sacul de călătorie şi, dintr'alta, vătraiul. Fie că organele opiniei publice din Eatanswill erau orbite prin vrăjmăşia lor, fie că, subtili gânditori amândoi, îşi dăduseră seama de avantajul de-a avea între dânşii o a treia tabără care să încaseze loviturile, fapt sigur este că nu dădură cea mai uşoară atenţie d-lui Pickwick, ci, sfidându-se reciproc cu îndrăzneală, continuară să întrebuinţeze, nepăsători, vătraiul şi sacul de voiaj. D. Pickwick ar fi suferit, fără îndoială, crunt pentru amestecul său plin de spirit umanitarist, dacă d. Weller, atras de strigătele stăpânului, nu ar fi aler-

gat în clipa aceea şi, apucând un sac cu făină, nu ar fi pus capăt conflictului, afundându-l peste capul şi umerii puternicului Pott şi înşfăcându-l de braţe.

— Luaţi-i sacul de călătorie turbatului ăluilalt! strigă Sam către Ben Allen şi Bob Sawyer care, până atunci, se mulţumiseră să ţopăie în preajma combatanţilor, în mână cu o lanţetă cu mâner de bagă, gata să ia sânge primului individ căzut. Dă drumul, lighioană păcătoasă, că de nu — te înăbuş în el!

Intimidat de ameninţare, şi dealtminteri cu suflarea tăiată, *Independentul* consimţi să se lase desarmat. D. Weller îi scoase atunci sacul din cap, şi-l lăsă liber spunându-i:

— Duceţi-vă amândoi la culcare, în linişte; de nu — vă bag împreună în sac, îl leg şi vă las să vă bateţi înăuntru, cu căluş la gură, cât poftiţi, şi chiar de-aţi fi o duzină, tot aşa v'aş face. Dumneavoastră, dom'le, continuă el adresându-se stăpânului, veniţi încoa, vă rog.

Sam îl luă pe d. Pickwick de braţ şi-l duse, în timp ce directorii rivali erau purtaţi de hangiu spre paturile lor, sub controlul d-lor Bob Sawyer şi Ben Allen. Pe drum, cei doi combatanţi, gâfâind, dădeau încă frâu liber înverşunării lor prin ameninţări sângeroase, şi-şi fixau întâlniri pentru lupta cumplită de a doua zi. Totuşi, chibzuind mai bine, văzură că presa era arma cea mai bună: reîncepură, deci, fără întârziere, ostilităţile sângeroase, şi întregul Eatanswill răsuna de vitejia lor... pe hârtie.

A doua zi, directorii plecaseră, de dimineaţă, cu trăsuri diferite, mai înainte ca ceilalţi călători să se fi trezit, iar pentrucă vremea se limpezise, porniră şi ei spre Londra.

CAPITOLUL LII

Anunţând o schimbare serioasă în familia Weller, şi căderea prematură a omului cu nasul roşu.

Considerând că ar fi nedelicat din partea lui să-i prezinte pe Bob Sawyer sau pe Ben Allen tinerei perechi şi dorind să cruţe pe cât cu putinţă sensibili-

tatea Arabellei, d. Pickwick propuse ca el și Sam să coboare în vecinătatea hotelului *George și Vulturul,* iar ceilalți doi tineri să tragă pentru un moment în altă parte. Ei acceptară lesne și-și aleseră, ca atare, reședința într'o cârciumă situată la marginea cea mai îndepărtată a Boroughului unde pe vremuri, numele lor figurau deseori în fruntea unor calcule lungi și complexe înregistrate cu tibișir pe ușă.

— Dragă doamne, domnu Weller! exclamă camerista drăguță când dădu cu ochii de Sam în ușă.

— Ce n'aș da să fiu eu, draga mea, dragă doamne! răspunse Sam rămânând în urmă ca să nu fie auzit de stăpân. Ce ființă drăguță ești dumneata, Mary!

— Vai, domnu Weller, ce de nebunii spui! zise Mary. *Isprăvește* odată, domnu Weller.

— Ce să isprăvesc, draga mea?

— Ei, nu vezi ce faci... Lasă-mă, domnu Weller.

Dojenindu-l astfel, drăgălașa servantă zâmbi și-l împinse pe Sam în perete, declarând că i-a strâmbat boneta pe cap și i-a ciufulit părul.

— Și m'ai întrerupt, voiam să-ți spun ceva, adăugă Mary. Ai aici o scrisoare care te așteaptă de patru zile; nu plecaseși nici de-o jumătate de ceas când a sosit, și scrie „urgent".

— Unde e, dragostea mea? întrebă Sam.

— Am avut grijă de ea pentru dumneata, altminteri sunt sigură că s'ar fi pierdut de multă vreme, replică Mary. Uite, ia-o. Nu zău, n'ai fi meritat.

Vorbind astfel și exprimând, cu o cochetărie ușoară, încântătoare, îndoieli, temeri și speranța că nu a pierdut-o, Mary scoase scrisoarea din cel mai drăgălaș corsaj de muselină ce se poate închipui, și o întinse lui Sam care o sărută îndată cu galanterie și devotament.

— Ia uite, ia uite! spuse Mary potrivindu-și corsajul cu o neștiință prefăcută; parcă ți-ar fi căzut deodată cu tronc la inimă scrisoarea asta!

D. Weller nu răspunse decât făcându-i cu ochiul, semn al cărui înțeles adânc n'ar putea fi redat de nicio descriere; apoi, așezându-se lângă Mary, pe prichiciul ferestrei, deschise scrisoarea și-i examină conținutul.

— Hei, ce înseamnă asta ?! exclamă el.

— Nădăjduesc că nu s'a întâmplat o nenorocire, spuse Mary privind peste umărul lui.

— Vai, ce ochi ai ! strigă Sam întorcând capul spre ea.

— Nu te sinchisi de ochi mei ; ci fă mai bine de citeşte scrisoarea, glăsui încântătoarea servantă şi, vorbind astfel, clipi cu o expresie plină de şiretenie şi frumuseţe, faţă de care nu puteai rezista.

Sam se răcori deci cu-o sărutare, şi citi apoi cele ce urmează :

Markis Gran
By dorken

Miercuri.

Dragă Samuile,

Imi pare foarte ráu că am Plăcerea săţ anunţ veşti proaste Mamă-ta vitregă a căpătat un guturai fincă a făcut greşala să şază prea mult pe earbă udă în ploaie ca să asculte pe un păstor care na putut săşi ţie pliscu decât noaptea târziu fincă el se ameţise atâta cu brandi că na tăcut până nu sa mai trezit niţeluş ceeace a trebuit ca să treacă mai multe ceasuri doftoru zice că dacă ea ar fi băut brandi cald după în loc să bea înainte nar fi avut nimic roţile ei a fost îndată unse şi sa făcut totul ca să meargă Tatăl tău nădăjduia că ea o să poată să meargă cadeobicei însă tocma când cârmea la cotitură a apucato pe drum prost şi unde ce vine devale băiatule co iuţeală care nu sa mai văzut şi cu toate că doftoru a vrut să încetinească na slujit la nimic fincă ea sa oprit la staţia din urmă eri seară la ceasurile şase fără douăzeci de minute adicătelea să facă călătoria în mai scurt timp decât deobicei fincă pentru avea prea puţine bagajuri la drum tată tău zice că dacă vrei să vi să mă vezi Sami el o să fie tare mulţumit că eu foarte singur sunt Samivel. N. B. el vrea să scrie aşa şi eu zic că nu e bine şi fincă e multe de aranjat e la mintea cucoşului că jupânu tău no să refuzeze Sami fincă eu îl cunosc bineaşa că el îţi trimete voie bună ceeaceţi doresc şi eu pentru vecie.

Tatăl tău *TONY WELLER*

— Srisoarea asta n'are nici cap nici coadă, glăsui Sam. Cine naiba mai ştie ce vrea să spuie omul ăsta cu *el* şi *eu* al lui. Nu e scrisu lu tata, afară de iscălitura cu litere de tipar. Aici e mâna lui.

— Poate că o fi pus pe cineva să scrie, şi el a iscălit-o pe urmă, zise drăgălaşa cameristă.

— Ia stai, reluă Sam parcurgând din nou scrisoarea şi oprindu-se, ici-colo, să mediteze. Ştii c'ai nimerit-o ? Gentelmanu care a scris-o povestea nenorocirea care s'a întâmplat, într'o formă cumsecade, şi atunci tata s'a uitat peste umărul lui şi a încurcat chestia vârîndu-şi şi el nasul. Aşa face totdeauna. Ai dreptate, Mary dragă.

Liniştindu-se în această privinţă, Sam citi încă odată scrisoarea şi, părând pentru întâia dată că-şi dă limpede seama de conţinut, o închise şi spuse îngândurat.

— Aşa dar, biata fiinţă a murit. Imi pare rău ; n'ar fi fost o femeie rea dacă păstorii ăia o lăsa în pace. Imi pare foarte rău.

Sam murmură cu atâta seriozitate cuvintele acestea, că drăgălaşa servantă îşi coborî ochii şi luă o înfăţişare gravă.

— In ori şi ce caz, urmă Sam, băgând scrisoarea în buzunar cu un oftat uşor, aşa a fost să fie... aşa a fost şi pace, cum zicea bătrâna doamnă după ce s'a măritat cu lacheul ei. Acu nu mai ai ce-i face, nu-i adevărat, Mary ?

Mary clătină din cap şi oftă şi ea.

— Acum trebue să cer un concediu stăpânului, rosti Sam.

Mary oftă din nou: scrisoarea era aşa de mişcătoare !

— Cu bine, spuse Sam.

— Cu bine, răspunse drăgălaşa servantă întorcând capul.

— Dar nu-mi dai mâna ? întrebă Sam.

Drăgălaşa cameristă întinse o mână care, deşi mâna unei cameriste, era foarte mică. Pe urmă se ridică să plece.

— N'am să lipsesc mult, o încredinţă Sam.

— Dumneata lipseşti mereu, îi răspunse Mary dând capului ei cea mai uşoară tresărire posibilă. Abia te-ai înapoiat, domnule Weller, şi iarăşi pleci.

D.Weller îşi trase frumoasa mai aproape de sine şi începu să-i vorbească în şoaptă. Curând ea îşi întoarnă faţa şi consimţi să-l privească din nou astfel că, atunci când se despărţiră, fu nevoită să se ducă în camera ei pentru a-şi potrivi boneta şi buclele înainte de-a merge la stăpână. Pe când urca, sprintenă, scara, trimitea încă lui Sam, peste rampă, un mare număr de semne şi de zâmbete.

— N'am să lipsesc mai mult de-o zi... sau două, dom'le, cel mult, spuse Sam d-lui Pickwick, comunicându-i vestea pierderii pe care o suferise tatăl său.

— Lipseşte cât va fi nevoie, Sam, încuviinţă d. Pickwick; ai toată permisiunea să rămâi.

Sam se înclină.

— Spune-i tatălui tău, Sam, că dacă, în situaţia în care se găseşte, pot să-i fiu de vreun folos, sunt gata să fac pentru el tot ce-mi va sta în puteri.

— Vă foarte mulţumesc, dom'le; am să-i spui, dom'le.

După ce schimbară unele cuvinte de bunăvoinţă şi interes, stăpânul şi omul său se despărţiră.

Erau tocmai orele şapte seara când Samuel Weller coborî de pe capra unei diligenţe care trecea prin Dorking, la câteva sute de paşi de *Marchizul de Granby*. Seara era rece şi mohorîtă, uliţa întunecoasă şi pustie, iar figura de mahon a nobilului marchiz, legănată în dreapta şi în stânga de vântul care o făcea să troznească jalnic, părea mai tristă şi mai melancolică decât deobicei; transperantele erau coborîte, obloanele închise în parte; din numeroşii hoinari care se strângeau de regulă pe la uşi, nu se vedea niciunul; locul era tăcut şi părăsit.

Negăsind pe nimeni care să răspundă întrebărilor introductive, Sam intră încetişor şi, privind în juru-i, îl văzu numaidecât de departe pe tatăl său.

Văduvul stătea la o mescioară rotundă, în odăiţa dinapoia tejghelei, fumându-şi pipa, cu privirile aţintite asupra focului. Inmormântarea avusese, de bună

seamă, loc, chiar în ziua aceea, căci o fâşie de zăbranic ca de un cot şi jumătate era încă prinsă la pălăria pe care el o păstrase pe cap şi, trecând peste spătarul scaunului, atârna neglijent în jos. D. Weller se afla căzut pe gânduri într'o dispoziţie aşa de contemplativă că Sam îl strigă zadarnic de câteva ori pe nume ; continuă să fumeze cu aceeaşi înfăţişare calmă şi neclintită până în clipa când fiul său îl trezi deabinelea punându-şi mâna pe umărul lui.

— Sammy, spuse d. Weller, bine-ai venit !

— Te-am strigat de vreo şase ori, răspunse Sam agăţându-şi pălăria într'un cârlig ; dar nu mă auzeai.

— Adevărat, replică d. Weller privind iarăşi cu îngândurare focul ; mă aflam într'o *riverie,* Sammy.

— Ce e asta ? întrebă Sam trăgându-şi un scaun lângă cămin.

— Eram într'o riverie, Sammy, declară bătrânul domn Weller. Mă gândeam la *ea,* Samivel.

Şi văduvul îşi înclină capul în direcţia cimitirului din Dorking spre a arăta că vorbele lui se referă la defuncta doamnă Weller.

— Mă gândeam, Sammy, urmă el aţintindu-şi fiul pe deasupra pipei cu toată seriozitatea, ca pentru a-l asigura că declaraţia ce va auzi, oricât ar fi fost de extraordinară, de necrezut, era rostită calm, cu toată chibzuinţa ; mă gândeam, Sammy, că, la urma urmei, îmi pare foarte rău că s'a dus.

— Ei da, trebuie să-ţi pară, întări Sam.

D. Weller făcu un semn de încuviinţare şi, pironindu-şi din nou ochii asupra focului, se învălui într'un nor de fum şi gânduri.

— Mi-a făcut obsirvaţii foarte cugetate, Sammy, glăsui d. Weller după o îndelungă tăcere, destrămând vălul de fum cu mâna.

— Ce obsirvaţii ? întrebă Sam.

— Alea pe care mi le-a făcut după ce a căzut la pat, bolnavă, răspunse bătrânul.

— Anume ?

— Cam aşa : „Weller, zice ea, mi-e teamă că n'am fost cu tine cum ar fi trebuit. Eşti un om foarte bun la inimă, şi aş fi putut să fac să-ţi fie casa mai plăcută.

Acum când e prea târziu, zice ea, încep să bag de seamă că, dacă o femeie măritată vrea să se arate evlavioasă, trebuie să-şi facă mai întâi datoria în casa ei, şi să-i facă pe cei din jurul ei să se simtă bine şi mulţumiţi. Poate să se ducă la biserică sau la capelă, sau mai ştiu eu unde, însă nu trebue să se slujească de ele ca să-şi scuze lenevia sau îndestularea de sine, sau şi mai rău. Eu *am* făcut toate astea, zice ea, şi mi-am risipit vremea şi avutul pentru oameni care îşi întrebuinţau vremea şi avutul mai rău ca mine. Weller, nădăjduesc că după ce mor, o să-ţi aminteşti de mine aşa cum eram într'adevăr prin firea mea înainte să-i fi cunoscut pe oamenii ăia." „Suzan", zic eu — mă cam turburase observaţia ei, Samivel, nu vreau să tăgăduesc, băiatule — „Suzan, zic eu, ai fost, la urma urmelor, o femeie foarte bună cu mine ; aşa că să nu mai vorbim despre asta. Fă-ţi coraj, draga mea, şi ai să trăieşti încă destul timp ca să mă vezi cum o să fărâm căpăţâna lui Stiggins." Ea a zâmbit atunci, Samivel, glăsui bătrânul înnăbuşindu-şi cu pipa un oftat. Cu toate astea, însă, a murit !

După trei-patru minute pe care bătrânul le irosi legănându-şi domol capul dintr'o parte într'alta şi fumând cu solemnitate, Sam îndrăzni să-i adreseze câteva cuvinte simple de mângâiere :

— Eh, jupâne, într'o zi ori alta toţi trebue să trecem pe acolo.

— E adevărat, Sammy, recunoscu d. Weller-senior.

— Egzistă o providenţă în toate, zise Sam.

— De bună seamă, răspunse părintele cu un semn de aprobare adâncă ; altminteri, ce-ar deveni antreprenorii de pompe funebre, Sammy ?

Pierdut în câmpul vast al presupunerilor deschise de reflecţia sa, d. Weller îşi puse pipa pe masă şi, îngândurat, aţâţă focul.

In timp ce era ocupat cu această îndeletnicire, o bucătăreasă grăsulie, îmbrăcată în doliu, şi care îşi făcea de lucru la tejghea, se strecură în cameră ; dăruindu-i lui Sam câteva zâmbete de recunoştere, ea se aşeză tăcută dinapoia scaunului d-lui Weller căruia

îi anunță prezența sa printr'o tuse ușoară; nefiind luată în seamă, tuși ceva mai tare.

— Hei! făcu d. Weller-senior lăsând să-i cadă vătraiul pe când întorcea capul și trăgându-și repede scaunul. Ce poftești?

— Luați o ceașcă cu ceai, vă rog? întrebă cu voce mieroasă bucătăreasa cea durdulie.

— Nu vreau! răspunse d. Weller cu tonul cam răstit. Du-te la... D. Weller se opri brusc și adăugă pe un ton mai scăzut: Du-te mai încolo.

— Oh, doamne-doamne, uite cum schimbă nenorocirea pe oameni! exclamă femeia privind în sus.

— Pe mine n'o să mă schimbe însă, murmură d. Weller.

— Zău, n'am văzut un om așa de sucit, rosti femeia.

— Nu-mi duce grija... e pentru binele meu, cum zicea școlerul cu pocăință ca să se mângâie când îl băteau, răspunse bătrânul.

Femeia durdulie clătină din cap cu multă milă și simpatie și, adresându-se lui Sam, îl întrebă dacă nu e de părere că tatăl său ar trebui să facă o sforțare spre a se înveseli și a nu se mai lăsa pradă mâhnirii.

— Vedeți, domnule Samuel, urmă ea, asta îi ziceam alaltăeri. Se *va* simți tare singur. Nu e cu putință altfel, domnule; însă ar trebui să caute să-și facă curaj, căci, vai, sunt sigură că noi îi deplângem din suflet pierderea și suntem gata să facem ce-om putea pentru el. Nu există în viață o nenorocire oricât de mare, domnule Samuel, care să nu poată fi dreasă, și asta mi-o spunea o persoană foarte demnă când mi-a murit bărbatul.

Aci, femeia, punându-și mâna la gură, tuși din nou și-l privi pe d. Weller cu dragoste.

— Pentrucă acum nu-mi arde să convirsez, cocoană, fii, te rog, bună și retrage-te! spuse vizitiul cu voce gravă și răspicată.

— Bine, bine, domnule Weller, răspunse femeia durdulie. Să știți, însă, că nu v'am vorbit decât din bunătate de suflet.

— Se prea poate, cocoană, replică d. Weller. Samivel, du-o pe doamna și închide ușa după ea.

Bucătăreasa grăsulie înţelese aluzia, căci părăsi camera fără zăbavă şi trânti cu putere uşa în urma ei.

Atunci d. Weller-senior, recăzând pe scaun, cu fruntea asudată, spuse :

— Samy, dacă aş rămâne aici, singur, o săptămână — numai o săptămână, băiatule — sunt sigur că femeia asta m'ar lua cu deasila.

— Ce ! Ţine aşa de mult la dumneata ? întrebă Sam.

— Dacă ţine la mine ! mormăi părintele ; nu poci să scap de ea. De-aş stătea într'o ladă de fier încuiat cu-o broască patentă, ea tot ar răzbi să ajungă până la mine, Sammy.

— E grozav să aibă cineva atâta căutare ! observă Sam zâmbind.

— Eu nu mă fudulesc deloc, Sammy, replică d. Weller răscolind înverşunat focul cu vătraiul. Dar nu mai poci. De asta trebue să fug din casa mea. Abia îşi dăduse sufletul biata mumă-ta vitregă, şi o bătrână îmi trimese un borcan cu dulceaţă ; alta, un borcan cu peltea ; alta mi-a adus singură un ulcior cu ceai de muşeţel făcut de mâna ei.

D. Weller se opri plin de desgust şi, privind în juru-i, adăugă în şoaptă :

— Şi toate era văduve, Sammy ; toate, afară de aia cu muşeţelul care era o tânără domnişoară de cinzeci şi trei de ani.

Sam aruncă părintelui său o uitătură comică, iar bătrânul după ce sfărâmă o bucată mare de cărbune îndărătnic, cu o mutră aşa de răzbunătoare şi încruntată, de parcă ar fi fost capul uneia din văduvele amintite mai sus, glăsui :

— Pe scurt, Sammy, nu mă simt nicăieri mai la adăpost decât pe capra mea.

— Cum de te simţi pe capră mai la adăpost decât în altă parte ? îl întrerupse Sam.

— Pentrucă un vizitiu e o fiinţă privelegeată, lămuri d. Weller privindu-şi fiul ţintă. Pentrucă un vizitiu poate să facă, fără să-l bănuiască nimeni, ce nu poate să facă altcareva ; pentrucă un vizitiu poate să stea cot la cot cu oricâte femei, cale de optzeci de mile, fără ca nimeni să-şi închipue vreodată că el ar avea

poftă să se însoare cu vreuna. Care alt om poate să zică la fel, Sammy?

— Într'adevăr, ai dreptate, răspunse Sam.

— Dacă jupânul tău era vizitiu, raţionă d. Weller, crezi tu că juraţii îl osândea? Închipuindu-ne că lucrurile ajungeau până acolo, ei n'ar fi cutezat, băiatule.

— Dece nu? întrebă Sam oarecum în zeflemea.

— Dece nu? Pentrucă ar fi fost împotriva conşteinţei lor. Un vizitiu adevărat e ca o verigă de lanţ între burlăcie şi căsnicie; toţi oamenii cu scaun la cap ştie asta.

— Poate vrei să spui că ei e favoriţii lumii şi că nimeni nu-i trage pe sfoară? întrebă Sam.

D. Weller-senior încuviinţă din cap.

— Cum de s'a ajuns la asta, nu poci ca să-ţi spui, reluă bătrânul. Dece vizitiii de diligenţă are pe vino-'ncoa, dece li se scurge ochii femeilor după ei şi, aş putea pentru ca să zic, le cade la picioare... orişice femeie în orişice oraş pe unde trece ei... zău că nu ştiu; ştiu numai că aşa este. E o regulă a naturii... un dispensar, cum avea obiceiul să zică biata mumă-ta vitregă, dumnezeu s'o ierte.

— O dispensă, vrei să spui, observă Sam îndreptându-l pe bătrânul domn.

— Fie, Samivel, o dispensă, dacă aşa-ţi place mai mult ţie; eu îi zic dispensar, că aşa scrie acolo unde se dă pe gratis doftorii cu sticla ta; asta-i.

Spunând acestea, d. Weller îşi îndopă şi-şi aprinse pipa din nou; apoi, luând iarăşi o mină îngândurată, continuă precum urmează:

— Deaceea, băiatule, cum nu văz rostul precum ca să rămân aici să fiu însurat cu deasila, şi cum nu vreau nici să mă despart de cei mai simpatici membri ai societăţii, m'am hotărît să mă urc, Sammy, iarăşi pe capra *Nerăsturnatei* şi să trag la *Sălbăticuţa,* unde mă simt în apele mele.

— Şi cu dughiana cum rămâne? întrebă Sam.

— Dughiana, Samivel, şi tot ce ţine de ea, clientela, marfa, o să fie vândute prin bună învoială şi, aşa cum mamă-ta vitregă a lăsat cu limbă de moarte, din banii

căpătați la vânzare, două sute de lire sterline le pune pe numele tău în... Cum le zice la șmecheriile alea?

— Ce șmecherii?

— Chestiile care umblă mereu în sus și'n jos prin centru.

— Omnibuse?

— Pe naiba... nu, chestiile care se mișcă mereu și se amestecă, într'un fel ori altul, cu datoria națională, cu beletele de cescuri și câte și mai câte.

— Aha, fondurile publice.

— Da, fundurile publice. Două sute de lire sterline care o să fie băgate pentru tine în funduri, cu patru și jumătate la sută venit, Sammy.

— Foarte drăguț din partea babacei că s'a gândit la mine, și-i sunt foarte îndatorat.

— Restul o să-l bag pe numele meu și, când plec în călătoria a mare, o să ți se cuvină tot ție. Vezi numai să nu cheltuești totul dintrodată, băiatule, și ia seama să nu dibuiască vreo văduvă că ai părăluțe; că atunci, s'a zis cu tine.

După ce-i deschise ochii în felul acesta, d. Weller își reluă pipa cu o atitudine mai senină, spiritul său fiind în aparență mult ușurat de destăinuirea acestor lucruri.

— Bate cineva la ușă, spuse Sam.

— Lasă-i să bată, răspunse părintele cu demnitate.

Sam făcu precum i se ceruse. Se auzi încă o bătaie, apoi alta, pe urmă o lungă serie de bătăi; Sam întrebă dece nu era admisă persoana care bătea.

— Sst! murmură d. Weller cu aer temător; n'o lua în seamă, Sammy, poate că e o văduvă.

După câtva timp, nevăzutul musafir, văzând că nu se sinchisea nimeni de dânsul, se încumetă să întredeschidă ușa spre a arunca o ochire în încăpere. Nu un cap de femeie se ivi prin deschizătură, ci pletele negre și fața roșiatică a d-lui Stiggins.

Domnului Weller îi căzu pipa din mână.

Cuviosul domn căscă ușa cu o mișcare aproape imperceptibilă până ce deschizătura fu îndeajuns de largă ca să permită trecerea corpului său uscățiv,

apoi se strecură în odaie şi închise uşa cu grijă, fără să facă sgomot. Inturnându-se spre Sam, îşi înălţă ochii şi mâinile spre tavan, ca semn al mâhnirii nespuse ce-i pricinuise nenorocirea căzută asupra familiei ; apoi duse jilţul cel mare într'un colţ, lângă foc, ca de obicei şi, aşezându-se pe marginea scaunului, scoase din buzunar o batistă mare, cafenie, pe care o aplică la ochi.

In răstimp, d. Weller rămăsese pe scaun, cu ochii holbaţi, cu mâinile înfipte pe genunchi, întreaga lui ţinută exprimând cea mai copleşitoare uimire. Aşezat în faţa lui, Sam aştepta în tăcere, cu o curiozitate aprinsă, sfârşitul scenei.

D. Stiggins ţinu câteva minute batista cafenie la ochi, gemând totodată în chip cuviincios. Pe urmă, biruindu-şi cu o sforţare aprigă, starea sufletească, băgă batista în buzunar şi se încheie ; după care, aţâţă focul, îşi frecă mâinile şi se uită la Sam.

— O, tinere prieten, declară d. Stiggins rupând tăcerea cu o voce foarte înceată ; ce năpastă !

Sam dădu uşor din cap.

— Şi pentru omul mâniei ! adăugă d. Stiggins. Poate face să sângereze şi inima vasului.

Lui Sam i se păru că-l aude pe părintele său murmurând ceva cu privire la un nas al vasului care ar putea şi el să sângereze ; însă d. Stiggins nu-l auzi.

— Nu ştii, tinere, dacă dânsa a lăsat ceva pentru Emmanuel ? întrebă în şoaptă cucernicul apropiindu-şi scaunul de Sam.

— Cine-i ăsta ? întrebă Sam.

— Capela, replică d. Stiggins, capela noastră... staulul nostru, domnule Samuel.

— N'a lăsat nimic pentru staul, nici pentru păstor, nici pentru animale şi nici pentru duhăi, răspunse Sam cu ton hotărît.

D. Stiggins îl privi pe Sam cu viclenie, aruncă o privire bătrânului domn care închisese ochii ca şi cum adormise, şi, apropiind şi mai mult scaunul de Sam, îi zise :

— Nici pentru *mine,* domnule Samuel ?

Sam clătină din cap.

— Imi pare că trebue să fi lăsat ceva, spuse Stiggins devenind palid atâta cât îi era cu putinţă. Gândeşte-te bine, domnule Samuel, nicio amintire mică ?

— Nici măcar cât preţul umbrelei dumitale învechite, replică Sam.

— Poate că, reluă şovăitor d. Stiggins după câteva minute de profundă gândire, poate că m'a recomandat grijei omului mâniei, domnule Samuel...

— Se prea poate, după câte mi-a spus el, glăsui Sam. Imi vorbea adineauri de dumneata.

— Adevărat ? ! exclamă d. Stiggins venindu-i inima la loc. Ah, nădăjduesc că s'a schimbat ! Vom putea să trăim acum foarte bine laolaltă, domnule Samuel. Am să pot purta de grija avutului său, după plecarea dumitale ; multă grijă, crede-mă.

Scoţând din adâncul pieptului un oftat lung, d. Stiggins se opri în aşteptarea unui răspuns. Sam clătină din cap, iar d. Weller scoase un sunet neobişnuit care nu era nici geamăt, nici grohăit, nici mormăit, nici hârâit, ci ceva asemănător, într'o oarecare măsură, cu toate patru.

Incurajat de sunetul pe care îl tălmăci ca un semn de remuşcare sau de căinţă, d. Stiggins privi în juru-i, îşi frecă mâinile, plânse, zâmbi, plânse din nou ; pe urmă străbătând încetişor odaia, luă un pahar de pe o poliţă bine cunoscută aflată într'un colţ şi puse cu gravitate patru bucăţi de zahăr înăuntru. După aceea, privi din nou în juru-i, oftă lugubru, intră tiptil în prăvălie şi, înapoindu-se cu paharul plin pe jumătate cu rom de ananas, se apropie de oala cu apă care susura sglobie pe sobă, amestecă grogul, îl clătină, îl gustă, se aşeză, sorbi o înghiţitură prelungă din amestec şi se opri să-şi tragă răsuflarea.

D. Weller bătrânul, care continuase să facă diferite sforţări înfricoşătoare pentru a părea că este adormit, nu crâcni cât ţinură aceste operaţii, însă când d. Stiggins se opri să-şi tragă răsuflarea, se năpusti asupră-i, îi smulse paharul din mână, îi svârli în faţă restul grogului, aruncă paharul în grătarul sobei şi,

LA MARQUISE CHANGE

apucându-l pe cucernicul gentleman de guler, începu, în culmea furiei, să-i care lovituri de picior în spate, însoţind fiecare aplicare a cizmei cu violente şi incoherente anateme asupra persoanei d-lui Stiggins, în legătură cu mădularele, ochii şi trupul lui.

— Sammy, strigă d. Weller, aşează-mi pălăria mai bine pe cap!

Ca fiu supus, Sam înfundă pălăria, cu fâşia lungă de zăbranic, pe capul tatălui său, şi bătrânul domn se porni să-i tragă lui Stiggins la picioare în spate cu şi mai multă râvnă decât până atunci, goni după el prin prăvălie, pe coridor, prin uşa dela stradă şi ajunse chiar în stradă — loviturile de picior continuând tot lungul drumului cu o înverşunare mai degrabă sporită decât scăzută, la fiecare ridicare a cizmei.

Era un spectacol frumos şi desfătător să-l vezi pe omul cu nasul roşu, care bâţâia de frică din toate mădularele, frângându-se sub strânsoarea d-lui Weller, în timp ce izbiturile de picior se perindau furioase. Dar interesul spori când d. Weller, după o luptă grozavă, vârî capul d-lui Stiggins într'un jghiab cu apă pentru cai, şi-l ţinu acolo până-l înnăbuşi aproape.

— Na! spuse el însfârşit, îngăduind cuviosului să-şi scoată capul din jghiab şi punându-şi toată energia într'o ultimă lovitură. Mai trimite-mi aci câţiva din păstorii voştri leneşi, ca să-i fac piftie şi să-i bag în apă. Sammy, ia-mă de braţ şi toarnă-mi un pahar cu brandy; mi s'a tăiat răsuflarea, băiatule.

CAPITOLUL LIII

Cuprinzând ieşirea finală a d-lor Jingle şi Job Trotter, dimpreună cu o mare dimineaţă de afaceri în Gray's Inn Square, terminată prin două bătăi în uşa d-lui Perker.

Când, după atente pregătiri şi numeroase încredinţări că nu avea cel mai mic motiv să fie descurajată, d. Pickwick comunică Arabellei rezultatul puţin satisfăcător al vizitei sale la Birmingham, Arabella izbucni

în lacrimi şi se plânse în termeni mişcători că ea este cauza nefericită a înstrăinării dintre tată şi fiu.

— Dragă copilă, spuse d. Pickwick cu bunătate, nu eşti câtuşi de puţin dumneata vinovată. Era cu neputinţă să prevedem că bătrânul Winkle va fi aşa de categoric împotriva căsătoriei fiului său . Sunt sigur, adăugă el privind chipul drăgălaş al fetei, că nici nu bănueşte plăcerea pe care i-o refuză.

— O, dragă domnule Pickwick, ce vom face dacă el continuă să fie supărat pe noi ? întrebă Arabella.

— Vom aştepta cu răbdare să se răzgândească, dragă copilă ! replică d. Pickwick, vesel.

— Dar, dragă domnule Pickwick, ce se va întâmpla cu Nathaniel dacă părintele său îi retrage sprijinul ? stărui Arabella.

— In cazul acesta, micuţa mea, mă prind că va găsi un alt prieten care să-l ajute pentru a-şi croi drum în lume.

Tâlcul răspunsului nu era îndeajuns deghizat pentru ca Arabella să nu-l priceapă ; deaceea, aruncându-şi braţele pe după gâtul d-lui Pickwick, îl îmbrăţişă drăgăstoasă şi plânse şi mai tare.

— Haide-haide ! spuse el luându-i mâinile ; vom mai aştepta câteva zile şi vom vedea dacă bătrânul scrie sau dacă dă vreun alt răspuns la comunicarea soţului dumitale. Dacă nu primim veşti, am în minte o duzină de planuri, dintre care unul singur ar ajunge spre a vă face fericiţi pe dată. Aşa, draga mea, aşa !

Spunând acestea, d. Pickwick strânse apoi blând mâna Arabellei şi o pofti să-şi şteargă lacrimile ca să nu-l necăjească pe soţul ei. Numaidecât tânăra femeie, care era făptura cea mai mică şi mai bună din lume, îşi băgă batista în poşetă, iar când d. Winkle veni, găsi pe figura ei acelaş graţios zâmbet şi aceleaşi priviri scânteietoare care-l captivaseră dela început.

„O situaţie dureroasă pentru ambii tineri, gândi d. Pickwick îmbrăcându-se a doua dimineaţă. Am să mă duc la Perker să-l consult în privinţa aceasta."

Deoarece mai era îmboldit să meargă, neîntârziat, în Gray's Inn Square, şi de dorinţa vie de a aranja

socotelile bănești cu inimosul avocat, dejună în grabă și-și înfăptui intențiile cu atâta repeziciune că orologiul nu sunase încă orele zece când ajunse în Gray's Inn. Mai erau încă zece minute până la zece când începu să urce scara care ducea la cancelaria lui Perker. Secretarii nu sosiseră încă, așa că se așeză la fereastră privind afară, ca să-și mai treacă vremea.

Lumina înviorătoare a unei dimineți frumoase de Octombrie părea că înveselește puțin până și casele vechi, murdare, iar câteva ferestre prăfuite erau parcă voioase, grație razelor soarelui care sclipeau pe ele. Secretarii, venind prin diferite porți, dădeau buzna pe rând în grădiniță și, privind orologiul cel mare, își micșorau sau își sporeau viteza, după ora la care biroul lor urma să se deschidă, oamenii dela orele nouă și jumătate devenind deodată foarte zoriți, iar domnii dela zece recăzând într'o încetineală aristocratică. Orologiul sună orele zece, și secretarii se grăbeau și mai mult, fiecare mai asudat decât predecesorul său. Sgomotele ușilor descuiate și pe urmă deschise răsuna pretutindeni; capete se iveau, ca prin farmec, la ferestre. Ușierii își ocupau locul; femeile de serviciu, în galenți, se retrăgeau repede; poștașul alerga din casă în casă și întregul stup al oamenilor legii se arăta în plină frământare.

— Foarte devreme ați venit, domnule Pickwick, rosti un glas în spatele lui.

— A, domnul Lowten! exclamă d. Pickwick întorcându-se și recunoscându-și vechia cunoștință.

— E strașnic de cald când mergi, nu-i așa? reluă Lowten scoțând din buzunar o cheie de siguranță, prevăzută cu un fel de dop ca s'o păzească de praf.

— S'ar părea că vi-e tare cald, spuse d. Pickwick zâmbind secretarului roșu ca un rac.

— Pot să spun că am venit cam iute, răspunse Lowten. Era nouă și jumătate când am traversat *Poligonul;* deoarece am sosit însă înaintea *lui,* nu-mi mai pasă.

Consolat de gândul acesta, d. Lowten scoase dopul dela cheie, deschise ușa, puse din nou dopul, apoi cheia la loc în buzunar, culese scrisorile pe care poș-

taşul le băgase în cutie şi-l introduse pe d. Pickwick în cabinet. Aci, cât ai clipi, se desbrăcă de haină, scoase dintr'un pupitru şi îmbrăcă un veştmânt uzat, îşi agăţă pălăria, scoase câteva foi de hârtie groasă şi sugativă din diferite teancuri şi, punându-şi condeiul la ureche, îşi frecă mâinile cu aer foarte satisfăcut.

— Domnule Pickwick, iată-mă în mare ţinută! Mi-am pus fracul de birou, am scos hârtia, aşa că el poate să vină acum oricât o vrea de repede. N'aveţi o priză de tabac?

— Din păcate, n'am, răspunse d. Pickwick.

— Imi pare rău, rosti Lowten. Nu e nimic; mă duc după o sticlă cu sifon. N'am ceva deosebit în ochi, domnule Pickwick?

Personajul rugat să examineze dela oarecare distanţă ochii d-lui Lowten îşi exprimă părerea că nu aveau nimic neobişnuit în ei.

— Mă bucur foarte mult, declară Lowten. Am făcut-o lată, azi noapte, la *Butucul,* şi nu mă prea simt în apele mele acum. — Ascultaţi, Perker se ocupă de afacerea dumneavoastră?

— Ce afacere? Cheltuelile pentru doamna Bardell? întrebă d. Pickwick.

— Nu, e vorba de clientul pentru care am plătit datoriile la Banca de Scont, în contul dumneavoastră. Urmează să fie scos din închisoare şi trimis la Demerara.

— A, domnul Jingle! exclamă cu însufleţire d. Pickwick. Ei, ce e?

— S'a aranjat totul, răspunse Lowten ascuţindu-şi pana. Agentul din Liverpool a spus că se simţea îndatorat faţă de dumneavoastră pentrucă l-aţi ajutat în multe rânduri, pe când vă ocupaţi de afaceri, aşa că-l va lua cu plăcere în urma recomandaţiei dumneavoastră.

— Foarte bine, răspunse d. Pickwick; sunt încântat.

— Dar, urmă Lowten sgâriind altă pană cu dosul briceagului, înainte de a o ascuţi, *ce* papă-lapte e celălalt?

— Care celălalt?

— Eh, servitorul sau prietenul... ştiţi... Trotter.

— Hm, eu am gândit todeauna contrariul despre el ! spuse d. Pickwick zâmbind.

— Şi eu la fel, atâta cât mi-am putut da seama. Cum se poate înşela omul ! Ce-aţi zice dacă ar merge şi el la Demerara ?

— Cum ? Ar renunţa la ce i se oferă aci ? ! exclamă d. Pickwick.

— A privit ca pe-un fleac oferta de optsprezece shillingi pe săptămână ce-i oferea Perker, cu perspectiva avansării dacă se poartă bine. Zice că nu-l poate părăsi pe celălalt. L-a convins pe Perker să scrie din nou şi i s'a găsit ceva pe aceeaşi proprietate... mai puţin avantajos decât ar obţine un puşcăriaş în *New South Wales* dacă s'ar prezenta în faţa tribunalului cu haine noi.

— Ce nebunie ! exclamă d. Pickwick cu ochi strălucitori ; ce nebunie !

— O, mai mult decât nebunie : e josnicie adevărată, precum vedeţi, replică Lowten cu dispreţ în timp ce-şi ascuţea pana. Zice că el e singurul prieten pe care l-a avut vreodată şi că-i este ataşat, şi aşa mai departe. Prietenia e desigur un lucru foarte bun în felul ei. De exemplu, după grogul nostru, noi suntem toţi prieteni foarte buni, la *Butucul,* unde fiecare îşi plăteşte ce-a consumat. Dar dracu să mă ia dacă m'aş băga în foc pentru cineva. Un om nu trebue să aibă decât două ataşamente : unul pentru sine, altul pentru femei; asta-i părerea mea ; haha !

D. Lowten încheie printr'un sgomotos hohot de râs, pe jumătate voios, pe jumătate în bătaie de joc, dar care fu curmat de tropăitul paşilor lui Perker pe scară. Auzindu-l că se apropie, secretarul se repezi la scăunelul lui cu o sprinteneală deosebită şi începu să scrie plin de sârg.

Salutările între d. Pickwick şi consilierul său legal fură cordiale şi călduroase, dar clientul abia se întinse-se în jilţul avocatului, când se auzi o bătaie la uşă şi o voce întrebă dacă d. Perker era acolo.

— Ascultă, spuse omuleţul, e unul din vagabonzii

noştri... Jingle în persoană, scumpe domn. Vrei să-l vezi?

— Ce părere ai? întrebă d. Pickwick şoväind.

— Eu cred că ar fi bine. Hai, domnule... cutare... intră.

Răspunzând familiarei invitaţii, Jingle şi Job Trotter intrară în cameră; dar, dând cu ochii de d. Pickwick, se opriră încurcaţi.

— Hei, îl recunoaşteţi pe dumnealui? întrebă Perker.

— Avem motive temeinice pentru asta, replică Jingle înaintând. Domnule Pickwick... foarte îndatoraţi... salvat viaţa... făcut om din mine... N'o să vă pară rău niciodată, domnule.

— Sunt încântat să te aud glăsuind astfel, răspunse d. Pickwick. Arătaţi mult mai bine.

— Mulţumită dumneavostră, domnule... mare schimbare... Inchisoarea majestăţii sale... nesănătoasă... foarte, zise Jingle clătinând din cap.

Era îmbrăcat curăţel, ca şi Job care stătea în picioare dinapoia lui, aţintindu-l pe d. Pickwick cu o înfăţişare încremenită.

— Când se duc la Liverpool? întreabă d. Pickwick adresându-se mai mult lui Perker.

— Astă seară, domnule, la şapte, declară Job înaintând un pas; cu diligenţa cea mare pe care o luăm din centru, domnule.

— Locurile sunt reţinute?

— Da, domnule.

— Şi eşti hotărît deabinelea să pleci?

— Da, domnule.

— Cât priveşte echiparea lui Jingle, care era absolut necesară, spuse Perker adresându-se cu glas tare d-lui Pickwick, mi-am asumat grija să-i reţin la trei luni, din salariu, pe timp de un an, câte o sumă mică, spre a ne înapoia banii pe care a trebuit să-i avansăm. Desaprob categoric să faceţi ceva în ceeace-l priveşte.

— Desigur, întrerupse Jingle cu tărie. Minte limpede... om de lume... are dreptate... toată dreptatea.

— Despăgubindu-i creditorii, scoţându-i hainele lăsate amanet, hrănindu-l în închisoare, plătind preţul

călătoriei, continuă Perker fără să se sinchisească de observaţia lui Jingle, aţi pierdut peste cincizeci de lire sterline...

— Nu sunt pierdute! strigă Jingle cu aprindere, le plătesc... Voi munci ca un cal... pun la ciorap... leţcaie cu leţcaie... Frigurile galbene, poate... n'ai ce le face... altfel...

Jingle se opri, izbi cu putere în fundul pălăriei, îşi trecu mâna peste ochi şi se aşeză.

— Vrea să spună, adăugă Job înaintând câţiva paşi, că dacă nu-l răpun frigurile galbene, va înapoia toţi banii. Dacă trăieşte, se va ţine de cuvânt, domnule Pickwick; îmi pun mâna în foc. Sunt sigur că se va ţine de cuvânt, domnule, repetă Job cu multă energie; fac jurământ.

— Bine-bine, zise d. Pickwick; pentru a opri înşiruirea binefacerilor sale, adresase micului avocat o sumedenie de semne pe care acesta se îndărătnicise să nu le observe. Te sfătuesc numai să joci mai moderat cricket, domnule Jingle, şi să nu reiei cunoştinţa cu sir Thomas Blazo. In felul acesta, nu mă îndoiesc că-ţi vei păstra sănătatea.

D. Jingle zâmbi auzind gluma, dar în acelaş timp avea aerul încurcat; deaceea d. Pickwick schimbă pe loc subiectul, spunând:

— Ştii cumva ce a devenit unul din prietenii dumitale, un nenorocit pe care l-am văzut la Rochester?

— Jemmy lugubrul? întrebă Jingle.

— Da.

— Mare pehlivan... declară Jingle clătinând din cap; om ciudat, maestru în şarlatanii... frate cu Job.

— Frate cu Job?! exclamă d. Pickwick. Ei da, acum când mă uit mai de aproape, *găsesc* asemănarea.

— Totdeauna s'a spus că semănăm unul cu altul, rosti Job cu un grăunte de viclenie care stătea la pândă în colţul ochilor lui; decât, eu eram o fire serioasă, cum el niciodată n'a fost. A emigrat în America, domnule, ca să se simtă la largul lui, pentrucă aici mereu erau pe urmele lui. N'am mai auzit de atunci nimica despre el.

— Imi explic, astfel, dece n'am primit „pagina din romanța vieții reale" pe care mi-o făgăduise într'o dimineață pe podul din Rochester unde medita parcă la o sinucidere, spuse Pickwick zâmbind. Nu mai e nevoie să întreb dacă purtarea lui era naturală sau prefăcută.

— Știa să se prefacă în toate chipurile, domnule, și trebue să vă considerați foarte fericit că ați scăpat așa de ușor. Apropiindu-vă mai mult de el, ar fi fost pentru dumneavoastră o cunoștință și mai primejdioasă decât... Job se uită la Jingle, șovăi și adăugă în cele din urmă : Decât... decât... eu însumi...

— Știi că familia dumitale făgăduia mult, domnule Trotter ? glăsui micul avocat sigilând o scrisoare pe care o scrisese atunci.

— Adevărat, domnule, mult.

— Nădăjduesc că ai s'o faci de rușine, urmă Perker râzând. Dă scrisoarea asta agentului, când ai să ajungi la Liverpool, și permiteți-mi să vă sfătuesc, domnilor, să nu fiți prea isteți în Indiile de Vest. Dacă pierdeți prilejul acesta, veți merita cu vârf și îndesat să fiți spânzurați amândoi, după cum nădăjduesc dealtminteri c'o să fiți. Acum puteți să mă lăsați singur cu domnul Pickwick, căci mai avem și alte lucruri de discutat și vremea este scumpă.

Spunând acestea Perker privi ușa cu dorința vădită ca vorbele de despărțire să fie cât mai scurte.

Fură destul de scurte, într'adevăr, din partea lui Jingle. El mulțumi prin câteva cuvinte precipitate micului avocat pentru bunătatea și graba de a-l ajuta ; apoi, întorcându-se spre binefăcătorul său, rămase câteva clipe nemișcat, neștiind, parcă, ce să facă sau ce să spună. Job Trotter îl scoase din încurcătură căci, după ce adresă d-lui Pickwick un salut umil și recunoscător, își apucă încetișor prietenul de braț și-l scoase din odaie.

— Vrednică pereche ! spuse Perker când ușa se închise în urma lor.

— Nădăjduesc că au să devină, replică d. Pickwick. Ce părere ai ? Sunt oarecare șanse de îndreptare pe calea bună ?

Perker înalță din umeri cu îndoială, însă, observând îngrijorarea și descumpănirea d-lui Pickwick, răspunse :

— Neapărat o șansă este : nădăjduesc că ea va fi bună. Acum sunt pocăiți ; dar, precum știi, au încă amintirea proaspătă a suferințelor recente. Ce vor face când ea se va fi șters ? E o problemă pe care nici dumneata, nici eu n'o putem rezolva. Totuși, scumpe domn, adăugă punând mâna pe umărul d-lui Pickwick, fapta dumitale este deopotrivă de onorabilă, oricare va fi rezultatul. Las capetelor mai iscusite grija să hotărască dacă bunăvoința aceea — așa de clarvăzătoare și prudentă, ce se exercită rar de tot ca nu cumva cel care o exercită să fie înșelat și astfel rănit în amorul său propriu — e o caritate reală sau numai o contrafacere de ochii lumii. Dar chiar dacă băieții aceștia ar săvârși mâine o spargere, părerea mea asupra purtării dumitale va fi la fel de bună.

După ce făcu observațiile acestea, cu mai multă însuflețire și seriozitate decât e în firea avocaților, Perker își apropie scaunul de birou și ascultă istorioara d-lui Pickwick cu privire la încăpățânarea bătrânului domn Winkle.

— Dă-i un răgaz de-o săptămână, spuse Perker clătinând profetic din cap.

— Crezi că va ceda ?

— O, sigur, altminteri va trebui să încercăm prin a folosi mijloacele de convingere ale tinerei doamne, și, oricare altul afară de dumneata, așa ar fi început.

D. Perker luă cu diverse strâmbături comice ale figurii o priză de tabac în cinstea puterii de convingere a tinerelor doamne, când se auzi în biroul de alături un murmur de întrebări și răspunsuri ; după care Lowten bătu la ușa cabinetului.

— Intră ! strigă omulețul.

Secretarul intră și închise ușa după sine, misterios.

— Ce e ? îl întrebă Perker.

— Cineva dorește să vorbească cu dumneavoastră, domnule.

— Cine ?

Lowten se uită la d. Pickwick și tuși.

— Cine întreabă de mine? Nu poți să vorbești, domnule Lowten?

— Ei cine, domnule? E Dodson, și Fogg este cu el, răspunse Lowten.

— Phii! exclamă omulețul uitându-se la ceas; le-am dat întâlnire pentru dimineața asta la unsprezece și jumătate, ca să lichidez chestiunea dumitale, Pickwick. Am făgăduit că le plătim, iar ei au și venit cu chitanța. Situația e foarte delicată, scumpe domn. Ce-ai să faci dumneata? Vrei să treci în odaia de alături?

Odaia de alături fiind tocmai aceea în care se găseau d-nii Dodson și Fogg, d. Pickwick răspunse că voia să rămână pe loc, dat fiind că d-nii Dodson și Fogg aveau motive de a se simți rușinați arătându-se în fața lui, dar că el putea să-i privească în ochi — împrejurare de care, cu înflăcărare și dând semne de mare indignare, îl rugă stăruitor pe d. Perker să ia la cunoștință.

— Prea bine, scumpe domn, prea bine! replică d. Perker. Îți voi spune numai că, dacă te aștepți ca Dodson sau Fogg să pară oarecum rușinați sau să se sfiiască, privindu-te pe dumneata, sau pe oricine altul în obraz, ești omul cel mai optimist pe care *l-am* întâlnit vreodată. Poftește-i, domnule Lowten.

D. Lowten dispăru, zâmbind; și, revenind îndată, îi introduse pe asociați precum se cuvenea: Dodson întâi și Fogg pe urmă.

— Îmi închipui că l-ați mai văzut pe domnul Pickwick, spuse Perker înclinându-și pana în direcția în care se afla acesta.

— Ce mai faceți, domnule Pickwick? strigă Dodson cu voce sgomotoasă.

— Vai! strigă Fogg, ce mai faceți, domnule Pickwick? Nădăjduesc că nu vă simțiți rău? Eram sigur că vă cunosc figura, reluă Fogg apropiindu-și scaunul și privind în juru-i cu un zâmbet.

D. Pickwick înclină foarte ușor capul ca răspuns la aceste întâmpinări, apoi, văzând că Fogg scotea un teanc de hârtii din buzunar, se ridică și se retrase lângă fereastră.

— Nu e nevoie ca domnul Pickwick să se deranjeze, domnule Perker, spuse Fogg desfăcând șnurul roșu care înconjura pachețelul și zâmbind din nou cu și mai multă amabilitate. Domnul Pickwick cunoaște afacerea. Intre noi nu există secrete, nădăjduesc. Hehehe!

— Cred că multe nu sunt, adăugă Dodson. Hahaha!

Cei doi asociați se porniră pe un râs voios, așa cum face deobicei cineva când este pe punctul de a primi bani.

— Domnul Pickwick va plăti pentru dreptul de-a vedea totul, reluă Fogg foarte spiritual în timp ce desfăcea hârtiile. Totalul sumelor taxate e de o sută treizeci și trei de lire sterline, șase shillingi și patru penny, domnule Perker.

Fogg și Perker se îndeletniciră atunci, de zor, să compare acte, să cerceteze file, iar în vremea asta Dodson îi spuse d-lui Pickwick în chip amabil:

— Nu-mi faceți deloc impresia că sunteți tot așa de voinic cum erați ultima dată când am avut plăcerea să vă văd, domnule Pickwick.

— Se poate, domnule, replică d. Pickwick care-i străfulgera pe cei doi vulpoi cu priviri pline de o indignare înfiorătoare, dar fără să producă asupra lor cel mai ușor efect. Se prea poate, domnule. Am fost în ultima vreme necăjit și persecutat de niște pungași, domnule.

Perker tuși tare și-l întrebă pe d. Pickwick dacă nu vrea să arunce o privire în ziarul de dimineață; la această întrebare, d. Pickwick răspunse prin refuzul cel mai categoric.

— Intr'adevăr, reluă Dodson, *m'aș* prinde că ați fost necăjit în închisoare. Sunt acolo oameni curioși. Unde aveați apartamentul, domnule Pickwick?

— Singura mea cameră, lămuri domnul cel atât de mult ofensat, era pe același coridor cu cafeneaua.

— Aha! exclamă Dodson. Este, îmi închipui, partea cea mai plăcută a instituției.

— Foarte plăcută! replică în silă d. Pickwick.

Domnea o atmosferă rece care, pentru cineva cu un temperament iritabil în aceste împrejurări, nu putea avea alt efect decât de a-l scoate din sărite. D. Pickwick

își înfrână furia făcând uriașe sforțări ; însă, după ce Perker scrise un cec pentru totalul sumei, și când Fogg îl băgă în carnet, cu un zâmbet triumfător care flutura pe trăsăturile-i buburoase și care se comunică deopotrivă pe figura de piatră a lui Dodson, el simți că sângele clocotind de indignare i se urcă în obraji.

— Haidem, domnule Dodson, spuse Fogg vârîndu-și carnetul în buzunar și punându-și mânușile ; sunt la ordinele dumitale.

— Foarte bine, răspunse Dodson ridicându-se ; și eu sunt gata.

— Mă consider foarte fericit, urmă Fogg, pe care cecul îl îndulcise, mă consider foarte fericit că am avut plăcerea să fac cunoștință cu domnul Pickwick. Nădăjduesc, domnule, că nu mai aveți o părere așa de proastă despre noi ca întâia oară când am avut plăcerea să vă întâlnim.

— Nădăjduesc că nu, adăugă Dodson cu tonul înalt al unei virtuți calomniate. Cred că domnul Pickwick ne cunoaște acum mai bine ; oricare ar fi, însă, opinia dumneavoastră despre oamenii de profesia noastră, vă rog să fiți sigur, domnule, că nu vă păstrez nicio pică pentru sentimentele pe care ați ținut să le exprimați în biroul nostru dela *Freeman's Court,* Cornhill, cu ocazia la care a făcut aluzie asociatul meu.

— O, nu, nu ; nici eu ! zise Fogg plin de mărinimie.

— Conduita noastră, domnule, rosti Dodson, va vorbi dela sine și se va justifica singură în toate prilejurile. Am fost mulți ani în profesiune, domnule Pickwick, și am fost onorați cu încrederea multor clienți de vază. Bunăziua, domnule.

— *Bună* ziua, domnule Pickwick, spuse Fogg luându-și umbrela la subsuoară ; apoi își scoase mănușa dreaptă și întinse o mână împăciuitoare domnului aceluia care era la capătul indignării și care își vârî îndată mâinile sub pulpanele fracului, la spate, svârlind avocatului priviri încărcate de-o uimire disprețuitoare.

— Lowten ! strigă în aceiași clipă d. Perker ; deschide ușa !

— Stai o secundă ! spuse d. Pickwick. *Vreau* să vorbesc, Perker !

— Scumpe domn, te rog, ajunge în privința asta! îl întrerupse micul avocat care, tot timpul, fusese într'o stare de temere nervoasă. Te implor, domnule Pickwick...

— Domnule, reluă d. Pickwick cu aprindere, nu vreau să mi se impună tăcere! — Domnule Dodson, mi-ai adresat câteva observații...

Dodson se întoarse, își înclină ușor capul și zâmbi.

— Mi-ai adresat câteva observații, repetă d. Pickwick cu răsuflarea aproape tăiată, iar asociatul dumitale mi-a întins mâna și amândoi ați luat față de mine un ton de generozitate și mărinimie; aceasta este culmea unei neruşinări la care nu mă aşteptam nici măcar din partea dumneavoastră.

— Cum, domnule? ! exclamă Dodson.

— Cum, domnule? ! repetă Fogg.

— Știți că am fost victima comploturilor dumneavoastră perfide? Știți că eu sunt omul pe care l-ați întemnițat și jefuit? Știți că sunteți avocații reclamantei în procesul Bardell și Pickwick?

— Da, domnule, știm, declară Dodson.

— Firește că știm, domnule, adăugă Fogg bătându-se peste buzunar — poate întâmplător.

— Văd că vă amintiți asta cu satisfacție, reluă d. Pickwick încercând, pentru prima dată în viața sa, însă fără nicio izbândă, să dea drumul unei hohotiri batjocoritoare de râs. Măcar că de multă vreme ardeam de nerăbdare să vă spun în termeni limpezi și precişi, părerea mea despre dumneavoastră, aș fi lăsat să treacă chiar și acest prilej, din considerație pentru dorințele prietenului meu Perker, dacă nu m'ar fi împiedicat tonul ce nu poate fi scuzat, în care mi-ați vorbit și familiaritatea dumneavoastră neobrăzată. Spun familiaritate neobrăzată, domnule! repetă d. Pickwick întorcându-se spre Fogg cu o aprindere ce-l făcu pe acesta să bată cât mai repede în retragere până la ușă.

— Ia seama, domnule! strigă Dodson care, deși mai înalt și mai gras decât cei de față, se adăpostise cu prudență dinapoia lui Fogg și care vorbea peste capul tovarășului său cu o figură foarte palidă. Lasă-te ata-

cat, domnule Fogg; nu-i răspunde la lovituri cu niciun chip.

— Nu, nu, n'am să-i răspund! spuse Fogg retrăgându-se ceva mai mult, spre uşurarea vădită a asociatului său care ajunsese astfel în biroul celălalt.

— Sunteţi, continuă d. Pickwick reluând firul vorbirii sale, sunteţi o pereche bine potrivită de chiţibuşari mârşavi, de ticăloşi, de hoţi...

— Haide, destul! îl întrerupse Perker.

— Totul se rezumă în cuvintele astea, urmă d. Pickwick. Sunteţi nişte chiţibuşari mârşavi, nişte ticăloşi, nişte hoţi!

— Bine-bine! declară Perker cât se poate de împăciuitor. Scumpii mei domni, a spus tot ce avea de spus. Acum vă rog să plecaţi. Lowten, este deschisă uşa?

D. Lowten, care chicotea dela distanţă, răspunse afirmativ.

— Haide-haide... bună ziua... bună ziua... haide, scumpii mei domni... Domnule Lowten, uşa! strigă omuleţul scoţând pe Dodson şi pe Fogg din birou. Pe aci, scumpii mei domni. Să terminăm, vă rog. Uşa, domnule Lowten, ce dracu! Dece nu-i conduci, domnule?

— Dacă e o justiţie în Anglia, domnule, spuse Dodson punându-şi pălăria şi uitându-se la d. Pickwick, ai să ne plăteşti.

— Sunteţi o pereche de mârşavi...

— Nu uita că ai să plăteşti scump! strigă Fogg agitând pumnul.

— Chiţibuşari! ticăloşi! hoţi! continuă d. Pickwick fără să-l stânjenească ameninţările ce-i erau adresate. Hoţi! strigă el alergând până la scări, în timp ce avocaţii coborau. Hoţi! vociferă el scăpând din mâinile lui Lowten şi ale lui Perker şi scoţând capul prin fereastra scării.

Când d. Pickwick îşi retrase capul dela fereastră, fizionomia lui era zâmbitoare şi liniştită; reintrând în birou, declară că spiritul său era uşurat de o mare povară şi că se simţea acum pe deplin fericit.

Perker nu spuse absolut nimic până nu-şi goli tabachera şi-l trimise pe Lowten să i-o umple; dar atunci

îl apucă o toană de râs cu lacrimi, care ţinu cinci minute, după care declară că ar trebui să se înfurie, însă că nu se putea încă gândi serios la chestia aceasta şi că se va supăra de îndată ce-i va fi cu putinţă.

— Acum, zise d. Pickwick, aş vrea să aranjez socoteala mea cu dumneata.

— La fel cum ai aranjat-o şi pe cealaltă ? întrebă Perker începând iar să râdă.

— Nu, nu aşa, îl încredinţă d. Pickwick scoţând carnetul şi scuturând călduros mâna micului avocat. Vreau să vorbesc numai despre socoteala noastră bănească. Mi-ai dat câteva dovezi de prietenie, de care n'am să mă pot achita niciodată, ceeace dealtminteri nu doresc, căci prefer să continuu a-ţi rămâne îndatorat.

După introducerea aceasta, cei doi prieteni se cufundară în socoteli şi documente foarte complicate, prezentate în regulă de Perker şi soldate imediat de d. Pickwick cu multe expresii de prietenie şi stimă.

Operaţia abia se terminase, când se auziră bătăi foarte violente şi înfricoşetoare la uşa de jos. Nu erau două bătăi obişnuite, ci o succesiune statornică şi neîntreruptă de lovituri asurzitoare, ca şi cum ciocanul fusese înzestrat cu mişcarea perpetuă, sau ca şi cum persoana care-l mişca uitase să se oprească.

— Hei, dar ce-i asta ? ! exclamă Perker cu o tresărire.

— Mi se pare că bate cineva la uşă, răspunse d. Pickwick, ca şi cum ar fi putut să existe cea mai mică îndoială în această privinţă.

Ciocanul dădu un răspuns mai energic decât ar fi putut să-l dea vorbele, căci continua să bată fără un moment de răgaz, cu o putere şi o gălăgie surprinzătoare.

— Dacă mai urmează aşa, spuse Perker sunând clopoţelul, ridicăm în picioare tot cartierul ! Domnule Lowten, n'auzi că bate ?

— Mă duc numaidecât, domnule, răspunse secretarul.

Ciocanul păru că aude răspunsul şi, pentru a asigura că-i cu neputinţă să aştepte, făcu un tărăboi năpraznic.

— E înfricoşetor ! spuse Perker astupându-şi urechile. Grăbeşte-te, domnule Lowten, strigă el ; o să spargă uşa.

D. Lowten, care tocmai se spăla pe mâini într'o cămăruţă întunecoasă, dădu buzna spre uşă şi, întorcând mânerul, se pomeni în prezenţa cuiva care va fi descris în capitolul următor.

CAPITOLUL LIV

Cuprinzând câteva amănunte cu privire la puternicele lovituri în uşă, precum şi diverse alte chestiuni, printre care figurează în special anume descoperiri în legătură cu d. Snodgrass şi cu o tânără doamnă.

Obiectul care se înfăţişă ochilor secretarului uimit era un flăcău — un flăcău extraordinar de gras — îmbrăcat cu o livrea de servitor şi stând smirna pe preşul din faţa uşii, dar cu ochii închişi ca şi cum dormea. Lowten nu mai văzuse până atunci o fiinţă atât de grasă iar, pe deasupra, înfăţişarea-i calmă, atât de deosebită de aceea pe care s'ar fi cuvenit în mod normal s'o aibă un ciocănitor aşa de năbădăios, îl umplu de uimire.

— Ce vrei ? întrebă secretarul.

Extraordinarul flăcău nu răspunse o iotă, ci înclină capul, şi Lowten avu impresia că-l aude sforăind uşor.

— De unde vii ? reluă secretarul.

Flăcăul respiră profund, însă nu se clinti.

Secretarul repetă de trei ori întrebările şi, neprimind niciun răspuns, se pregătea să închidă uşa, când deodată flăcăul deschise ochii, clipi de mai multe ori, strănută odată şi întinse mâna, ca pentru a începe iarăşi să bată. Observând că uşa era deschisă, privi în juru-i buimăcit şi, în cele din urmă, îşi aţinti ochii asupra figurii lui Lowten.

— Dece dracu baţi aşa ? îl întrebă mâniat secretarul.

— Cum bat ? răspunse flăcăul cu voce adormită.

— Ca patruzeci de birjari la un loc.

— Pentrucă stăpânu-meu mi-a spus să nu mă opresc din bătut până nu se deschide uşa, ca nu cumva s'adorm.

— Ei, şi ce mesaj aduci?

— Este jos.

— Cine?

— Stăpânu-meu. Vrea să ştie dacă sunteţi acasă.

In momentul acela, d. Lowten se gândi să se uite pe fereastră. Văzând într'o trăsură deschisă un domn voios, în vârstă, care se uita în sus cu nelinişte, îi făcu semn, şi domnul în vârstă coborî îndată.

— Imi închipui că stăpânul dumitale e acela din trăsură, glăsui Lowten.

Flăcăul încuviinţă din cap.

Orice altă întrebare deveni de prisos prin apariţia d-lui Wardle care, urcând cu sprinteneală scara şi recunoscându-l pe Lowten, trecu imediat în camera d-lui Perker.

— Pickwick, strigă el, dă-mi mâna, băiatule. Abia alaltăieri am aflat că te-ai lăsat închis în colivie. Cum de-ai îngăduit, Perker?

— Scumpe domn, n'am putut să-l împiedic, replică Perker cu un zâmbet şi-o priză de tabac. Ştiţi cât este de îndărătnic.

— Desigur, ştiu, ştiu, dar cu toate astea mă bucur din toată inima că-l văd. N'am să-l mai pierd aşa de curând din vedere.

Grăind astfel, Wardle strânse din nou mâna d-lui Pickwick, şi după ce făcu acelaş lucru şi cu Perker, se trânti într'un jilţ, figura lui voioasă şi roşie strălucind mai mult ca oricând de bunăvoie şi sănătate.

— Hm, se petrec lucruri curioase! Perker, băiatule, dă-mi o priză de tabac. Nu s'a mai pomenit aşa ceva de când lumea, ce zici?

— Cum adică? întrebă d. Pickwick.

— Adică, răspunse Wardle, am impresia că toate fetele s'au scrântit la minte; o să spuneţi că aşa ceva nu e o noutate? Poate că nu, dar în orice caz ăsta-i adevărul.

— Scumpe domn, glăsui Perker, nu cumva aţi venit special la Londra ca să ne comunicaţi *asta?*

— Nu, nu, deloc, răspunse Wardle, măcar că asta e principala cauză a venirii mele. Ce face Arabella ?

— Foarte bine, răspunse d. Pickwick ; și va fi încântată să te vadă, sunt sigur.

— Cocheta micuță cu ochi negri ! Plănuiam s'o mărit eu însumi într'o zi, însă mă bucur și așa ; tare mă bucur, zise Wardle.

— Cum de-ai aflat ? întrebă d. Pickwick.

— O, prin fetele mele, firește. Arabella le-a scris alaltăieri că s'a măritat fără consimțământul părintelui soțului ei și că dumneata te-ai dus să i-l ceri atunci când refuzul lui n'ar mai fi putut să împiedice căsătoria ; și așa mai departe. Am gândit că era un bun prilej să dau o mică lecție fiicelor mele ca să le arăt ce lucru grozav este când copiii se căsătoresc fără învoirea părinților, și toate celelalte. Dar zadarnic, n'am putut să produc nici cea mai ușoară impresie asupra lor. Socoteau că e de o mie de ori mai grozav ca o nuntă să fie fără domnișoare de onoare, așa că-mi stricam gura degeaba, de parcă l-aș fi dăscălit pe Joe.

Aci, bătrânul domn se opri izbucnind în râs, iar după ce dădu frâu liber mulțumirii sale depline, reluă :

— După câte se pare, însă, asta nu-i totul. Nu e decât jumătate din tăinuirile și uneltirile amoroase care s'au urzit. De șase luni de zile umblăm pe mine și iată că în cele din urmă ele au explodat.

— Ce vrei să spui ? ! exclamă d. Pickwick pălind. Nădăjduesc că nu e vorba de o altă căsătorie secretă.

— Nu ! nu ! despre ceva așa de grav, nu !

— Atunci ce ? Eu am vreun amestec în afacere ?

— Perker, să răspund întrebării ?

— Dacă nu vă compromiteți, răspunzând, scumpe domn...

— Ei bine, în cazul ăsta, da, ești amestecat, spuse d. Wardle.

— Cum adică ? întrebă d. Pickwick neliniștit. In ce fel ?

— La drept vorbind, dumneata ești un june așa de aprins, că aproape mă tem să-ți spun. Cu toate acestea, dacă Perker vrea să se așeze între noi, spre a preîntâmpina o nenorocire, mă voi încumeta.

După ce închise ușa camerei și se fortifică printr'o altă priză luată din tabachera lui Perker, bătrânul domn își începu importanta destăinuire astfel :

— Fapt e că fiica mea Bella... Bella care s'a măritat cu tânărul Trundle, știți ?

— Da, da, știm, spuse d. Pickwick cu nerăbdare.

— Nu mă intimida dela început. Fiica mea Bella s'a așezat alaltăieri, lângă mine, când Emily s'a dus la culcare cu-o durere de cap, după ce îmi citise scrisoarea Arabellei ; și a început să-mi vorbească despre căsătoria aceasta. „Tată, spune, dumneata ce părere ai ?" „Draga mea, spusei eu, îmi place să cred că o să fie bine, cât se poate de bine". I-am răspuns astfel, pentrucă mă aflam dinaintea unui foc bun, bându-mi în tihnă grogul și-mi făceam socoteala, aruncând din când în când câte o vorbă, s'o îndemn să vorbească mai departe. Amândouă fiicele mele sunt leit chipul scumpei lor mame și, cu cât îmbătrânesc, cu atâta simt mai multă plăcere șezând cu ele ; căci glasul, înfățișarea lor, îmi amintesc de timpul cel mai fericit al vieții mele și fac să mă simt în aceste clipe tânăr cum eram pe atunci, deși nu atât de sprinten. „E o adevărată căsătorie din dragoste," spuse Bella după o scurtă tăcere. „Da, draga mea, răspunsei eu ; astfel de căsătorii nu sunt totdeauna cele mai fericite".

— Eu susțin contrariul ! întrerupse d. Pickwick cu căldură.

— Foarte bine ; susține ce ai să vrei când îți va veni rândul să vorbești, dar nu mă întrerupe.

— Iartă-mă, zise d. Pickwick.

— S'a făcut. „Tată, zise Bella roșindu-se puțin, îmi pare rău că te aud vorbind contra căsătoriilor din dragoste". „Am greșit, draga mea, răspunsei eu bătând-o pe obraji așa de blând cât este în stare un bătrân ca mine. Am greșit vorbind astfel, căci mama voastră a făcut o căsătorie din dragoste și tu la fel". „Nu asta vreau să spun, tată, urmă Bella ; adevărul e că voiam să-ți vorbesc despre Emily".

D. Pickwick tresări.

— Ce e ? îl întrebă Wardle oprindu-se din povestirea sa.

— Nimic, răspunse d. Pickwick ; continuă, te rog.

— Nu m'am priceput niciodată să îndrug o istorie, reluă Wardle brusc. Asta va veni mai curând sau mai târziu, şi ne-ar economisi mult timp dacă ar veni numaidecât. Fapt e că, în cele din urmă, Bella îşi luă inima'n dinţi şi-mi spuse că Emily era foarte nenorocită : că, dela ultimul Crăciun, fusese în corespondenţă permanentă cu tânărul nostru prieten Snodgrass ; că se hotărîse în chip foarte cuminte să fugă cu el, spre a imita lăudabila conduită a vechii ei prietene şi colege de şcoală ; dar că, simţind unele mustrări de conştiinţă în privinţa aceasta, întrucât eu fusesem totdeauna destul de binevoitor faţă de amândoi, cugetase că ar fi mai bine să înceapă prin a-mi făcea onoarea să mă întrebe dacă m'aş împotrivi căsătoriei lor înainte de a mă pune în faţa unui fapt împlinit. Asta e chestia ; iar acum, domnule Pickwick, dacă binevoieşti să-ţi reduci ochii la mărimea lor normală şi să mă sfătueşti ce rămâne de făcut, îţi voi fi foarte îndatorat.

Ultima frază, rostită de veselul bătrân pe un ton îndârjit, nu era cu totul nejustificată, căci trăsăturile d-lui Pickwick căpătaseră o foarte curioasă expresie de surpriză şi buimăcire.

— Snodgrass !... Dela Crăciun... erau singurele cuvinte, fără şir, pe care le rosti el, uluit.

— Dela Crăciun, replică Wardle. Lucrul e limpede şi tare proşti ochelari trebue să fi avut noi de nu am descoperit mai curând lucrul ăsta.

— Nu înţeleg nimic, urmă d. Pickwick îngândurat. Nu înţeleg într'adevăr nimic.

— E destul de lesne de înţeles, ripostă mâniosul bătrân. Dacă erai mai tânăr, ai fi aflat de multă vreme taina. Mai mult decât atâta, adăugă el după oarecare şovăire, adevărul este că, neştiind nimic, eu o cam îmboldisem pe Emily, în ultimele patru-cinci luni, ca ea (dacă i-ar fi fost cu putinţă, căci n'am vrut niciodată să-i forţez simpatiile) să primească favorabil curtea unui tânăr de prin partea locului. Sunt foarte convins că, asemenea oricărei fete care vrea să se pună în valoare — şi deasemenea pentru a ataţa înflăcărarea domnului Snodgrass — ea îi va fi povestit lui lucrul

acesta în colori foarte vii, și că, în cele din urmă, ei vor fi trași încheierea că formează o pereche de oameni nefericiți, tare persecutați și că nu au altă cale decât o căsătorie clandestină sau un lighian cu cărbuni. Situația e acum asta : ce trebue făcut ?

— Dumneata ce-ai făcut ? întrebă d. Pickwick.

— Eu ?

— Vreau să spun, ce-ai făcut auzind lucrurile astea dela fiica dumitale mai mare ?

— O, firește că am făcut prostii ! răspunse Wardle.

— E drept, îl întrerupse Perker care asculta răsucindu-și lanțul dela ceas, frecându-și nasul și arătând diverse alte semne de neastâmpăr. E foarte natural. Dar ce fel de prostii ?

— M'am înfuriat straşnic, și am speriat-o așa de tare pe mama mea, că i s'a făcut rău, spuse Wardle.

— Era firesc, observă Perker. Și mai ce, scumpe domn ?

— Am bombănit și-am strigat toată ziua următoare; dar, la urmă, sătul de a-i face pe toți, dimpreună cu mine, nefericiți, am închiriat o trăsură la Muggleton și, punând caii mei la ea, am venit la oraș sub pretextul de-a o aduce pe Emily ca s'o vadă pe Arabella.

— Așa dar, miss Wardle este cu dumneata ? întrebă Pickwick.

— Desigur, în momentul acesta se află la hotelul Osborne, în cartierul Adelphi, dacă nu cumva cutezătorul dumitale prieten va fi răpit-o după ieșirea mea, răspunse Wardle.

— Vasăzică, v'ați împăcat ? întrebă Perker.

— Deloc ; ea a tânjit și-a plâns tot timpul, afară de aseară, între ceai și cină ; căci atunci și-a dat aere scriind o scrisoare, lucru pe care eu m'am prefăcut că nu-l observ.

— După câte îmi închipui, vreți să aveți sfatul meu în această privință ? întrebă Perker privind pe rând fizionomia îngândurată a d-lui Pickwick și ținuta neliniștită a lui Wardle, și luând mai multe prize consecutive din stimulentul său favorit.

— Imi închipui și eu, răspunse Wardle uitându-se la d. Pickwick.

— Desigur, replică acesta.

— Dacă este aşa, spuse Perker ridicându-se şi îndepărtând scaunul, sfatul meu este să plecaţi amândoi la plimbare pe jos sau cu trăsura, printr'un mijloc sau altul ; căci mă plictisiţi ; o să vorbiţi despre afacerea asta împreună, iar dacă nu aţi aranjat totul la prima ocazie când vă voi vedea, am să vă spun ce aveţi de făcut.

— Foarte bună idee, spuse Wardle care nu ştia bine dacă e cazul să râdă sau să se supere.

— Eh, scumpe domn, ripostă Perker, vă cunosc pe amândoi mult mai bine decât vă cunoaşteţi singuri. In mintea dumneavoastră aţi şi luat o hotărîre.

Vorbind astfel, micul domn îşi vârî tabachera întâi în pieptul d-lui Pickwick, şi apoi în vesta d-lui Wardle ; tustrei se porniră pe râs, dar mai cu seamă ultimii doi domni care îşi scuturară mâinile fără niciun motiv deosebit.

— Iei masa cu mine astăzi ? spuse Wardle lui Perker în timp ce acesta îl conducea.

— Nu pot să vă făgăduesc, scumpe domn ; nu pot să vă făgăduesc. In orice caz, voi trece pe la dumneavoastră deseară.

— Te-aştept la cinci, zise Wardle. Hai, Joe !

După ce Joe fu deşteptat cu chiu cu vai din adormire, cei doi prieteni plecară în trăsura d-lui Wardle, care, dintr'un simţământ de omenie, pusese dindărăt un scăunel pentru grăsun ; căci, dacă ar fi trebuit să rămână în picioare, s'ar fi rostogolit jos şi-ar fi murit dela primul somn.

Prietenii noştri porunciră să fie duşi mai întâi la *George şi Vulturul*. Acolo aflară că Arabella poruncise să i se aducă o trăsură de piaţă, imediat ce primise dela Emily un bilețel, prin care o vestea că sosise la Londra, şi pornise împreună cu camerista ei spre cartierul Adelphi. Atunci, pentrucă avea câteva treburi de aranjat în oraş, Wardle trimise trăsura şi pe grăsun la hotel, ca să anunţe că va veni la orele cinci cu d. Pickwick spre a lua masa.

Incărcat cu mesajul acesta, grăsunul se înapoie, dormind pe scaun la fel de tihnit, cu toate hurducăturile

trăsurii, pe drumul gloduros, ca într'un pat de puf cu arcuri de ceas. Printr'o minune se trezi singur când se opri trăsura şi, scuturându-se vârtos ca să-şi ascută simţurile, urcă scara pentru a îndeplini comisionul.

Dar, fie că scuturăturile îi încâlciseră dolofanului simţurile, în loc să le aranjeze într'o ordine firească, fie că ele deşteptaseră într'însul o sumedenie de idei noi, îndestulătoare spre a-l făcea să uite ceremoniile şi formalităţile obişnuite, fie (ceeace e deasemenea cu putinţă) că ele nu-l putuseră împiedica să adoarmă din nou urcând scara, fapt e că a intrat în salon fără a mai bate la uşă, şi astfel a zărit un domn stând drăgăstos pe sofa, lângă d-şoara Emily, cu un braţ pe după mijlocul ei, în timp ce Arabella şi drăgălaşa cameristă se prefăceau că privesc atente printr'o fereastră, în capătul celălalt al camerei. Dolofanului îi scăpă atunci o exclamaţie, femeile scoaseră un ţipăt, iar domnul dădu drumul, aproape în acelaş timp, unei sudalme.

— Ce cauţi aci, lighioană mizerabilă ? strigă domnul care nu era altul decât d. Snodgrass.

Speriat straşnic, grăsunul răspunse scurt :

— Pe duduia.

— Ce vrei cu mine, creatură neroadă ? îl întrebă Emily întorcând într'o parte capul.

— Stăpânu-meu şi domnul Pickwick vin să mănânce aici la ceasurile cinci, răspunse grăsunul.

— Ieşi din cameră ! strigă d. Snodgrass ai cărui ochi svârleau flăcări asupra flăcăului buimăcit.

— Nu ! nu ! nu ! exclamă Emily cu aprindere. Bella, draga mea, sfătueşte-mă.

Emily şi d. Snodgrass, Arabella şi Mary ţinură sfat într'un colţ începând să vorbească în şoaptă, cu însufleţire, câteva minute, în decursul cărora dolofanul aţipi.

— Joe, spuse în cele din urmă Arabella întorcându-se cu cel mai seducător zâmbet ; ce mai faci, Joe ?

— Joe, reluă Emily, tu eşti un băiat bun. N'am să te uit, Joe.

— Joe, urmă d. Snodgrass înaintând spre flăcăul uimit şi luându-i mâna ; nu te recunoscusem. Na cinci shillingi pentru tine, Joe !

— O să-ți dau și eu cinci, adăugă Arabella, pentrucă suntem cunoștințe vechi, știi; și-i dărui dolofanului nepoftit încă un zâmbet și mai fermecător.

Simțurile dolofanului fiind cam molâi, el păru la început foarte mirat de schimbarea subită care se produsese în favoarea sa, ba chiar privi în juru-i cu multă neliniște. Până la urmă, totuși, fața lui mare începu să arate câteva simptome ale unui zâmbet proporțional de mare, apoi, vârînd câte o jumătate de coroană în fiecare buzunar, și după aceea mâinile, izbucni într'un râs răgușit. Pentru întâia și singura dată, în viața lui, a fost auzit râzând.

— Văd că ne înțelege, spuse Arabella.

— Ar trebui să i se dea să mănânce numaidecât ceva, observă Emily.

Puțin a lipsit ca grăsunul să râdă iarăși auzind propunerea aceasta. După câteva șușotiri, Mary ieși sprintenă din grup și spuse:

— Domnule, am să mănânc astăzi cu dumneata, dacă nu ai nimic împotrivă.

— Poftim pe-aici, răspunse flăcăul plin de grabă. Este jos un pateu strașnic.

Dolofanul coborî scara spre a o conduce pe Mary la bucătărie, iar pe drum drăgălașa lui însoțitoare captiva atenția tuturor chelnerilor și stârnea îmbufnarea tuturor cameristelor.

Pateul despre care dolofanul vorbise cu-atâta duioșie, se găsea într'adevăr acolo: i se adăugă un biftec, o farfurie cu cartofi și-o cană cu bere.

— Ia loc, zise Joe. Ce noroc! Bună masă. Mi-este o foame strașnică!

După ce repetă de cinci-șase ori aceste exclamații, c'un soi de încântare, flăcăul se așeză la un cap al mescioarei, și Mary la capătul celălalt.

— Vrei puțin din asta? întrebă dolofanul înfundând în pateu cuțitul și furculița până la mâner.

— Puțin, te rog, răspunse Mary.

Servind-o pe Mary cu puțin pateu și servindu-se pe el cu mult, Joe se pregătea să mănânce, când deodată se plecă înainte pe scaun și, lăsându-și mâinile cu cuțitul și furculița să-i cadă pe genunchi, spuse foarte tărăgănat:

— Știi că ești tare drăguță ?

Cuvintele erau rostite cu un aer de admirație foarte măgulitoare, însă tânărul avea în priviri o expresie atât de canibalică, încât complimentul părea îndoielnic.

— Vai de mine, Joseph, ce vrei să spui ? ! exclamă Mary prefăcându-se că roșește.

Reluându-și treptat poziția de mai înainte, dolofanul răspunse numai printr'un suspin adânc, rămase câteva minute pe gânduri și bău o înghițitură lungă de bere. După care, suspină iarăși și se ocupă de pateu cu multă sârguință.

— Ce drăguță ființă este domnișoara Emily ! spuse Mary după o îndelungată tăcere.

In răstimp, dolofanul isprăvise pateul. Își pironi ochii pe chipul fetei și răspunse :

— Eu cunosc una și mai drăguță.

— Adevărat ?

— Da, adevărat, replică dolofanul cu o însuflețire neobișnuită.

— Cum o chiamă ?

— Cum te chiamă pe dumneata ?

— Mary.

— Așa o chiamă și pe ea. Dumneata ești ea.

Spre a întări și mai mult complimentul, dolofanul îi adăugă o schimonositură și dădu ochilor o expresie crucișe, închipuindu-și, după toate aparențele, că aruncă astfel o ochiadă seducătoare.

— Nu trebue să-mi vorbești așa, spuse Mary. Nu-mi vorbești serios.

— Ba da.

— Ei, și ?

— Ai să vii totdeauna aici ?

— Nu, glăsui Mary clătinând din cap, mâine seară plec. Dece întrebi ?

— Vai, ce plăcere am fi avut mâncând împreună dacă rămâneai ! exclamă grăsunul cu ton foarte sentimental.

— Poate că, din când în când, am să viu să te văd, dacă vei vrea să-mi faci un serviciu, răspunse Mary răsucind cu prefăcută sfială fața de masă.

Dolofanul privi pe rând pateul şi friptura ca şi cum şi-ar fi închipuit că un serviciu trebuia să fie legat de-un lucru de mâncare ; apoi, scoţând din buzunar o jumătate de coroană, o examină cu neliniște.

— Nu mă înţelegi ? continuă Mary privindu-i cu şiretenie chipul dolofan.

El examină din nou jumătatea de coroană şi răspunse încet :

— Nu !

— Doamnele ar vrea să nu pomeneşti bătrânului domn despre tânărul domn care era sus ; şi-aş vrea şi eu.

— Atâta tot ? răspunse dolofanul, evident uşurat de o mare povară şi băgând la loc jumătatea de coroană. De bună seamă că n'am să spun nimic.

— Uite, zise Mary, domnul Snodgrass ţine foarte mult la domnişoara Emily ; şi domnişoara Emily ţine foarte mult la domnul Snodgrass ; iar dacă spui asta, bătrânul te-ar duce cine ştie unde departe, la ţară, unde n'ai să mai poţi vedea pe nimeni.

— Nu, nu, n'am să spun nimic ! declară dolofanul cu hotărîre.

— Te rog, fii aşa de drăguţ... Dar acum trebue să mă duc sus şi să-mi îmbrac stăpâna pentru masă.

— Nu pleca încă, stărui grăsunul.

— Trebue. Deocamdată, cu bine, spuse Mary.

Dolofanul întinse, cu galanteria unui elefant tânăr, braţele spre a-i fura o sărutare ; cum însă nu-i trebuia prea multă agilitate ca să scape de el, frumoasa care-i rănise inima dispăru mai înainte ca el să le fi strâns. Desamăgit, flăcăul mormoloc mâncă o livră sau două de biftec, într'o atitudine sentimentală, şi adormi profund.

Aveau atâtea să-şi spună în salon, atâtea planuri de pus la cale pentru cazul când cruzimea d-lui Wardle ar fi impus o răpire şi o căsătorie secretă, încât erau orele patru şi jumătate când d. Snodgrass îşi lua ultimul rămas-bun. Doamnele alergară să se îmbrace în camera Emilyei, iar îndrăgostitul, luându-şi pălăria, ieşi din salon. Abia părăsise încăperea, când auzi vocea d-lui Wardle, vorbind tare. Se uită peste rampă

şi îl văzu urcând, urmat de câţiva domni. In buimăceala sa, şi necunoscând ascunzişurile hotelului, d. Snodgrass se înapoie grabnic în camera din care tocmai ieşise ; apoi, trecând de acolo într'altă încăpere (odaia de dormit a d-lui Wardle) închise binişor uşa tocmai când persoanele zărite de el intrau în salon. Le recunoscu uşor glasurile : erau d. Wardle şi d. Pickwick, d. Nathaniel Winkle şi d. Benjamin Allen.

„E un mare noroc că am avut prezenţa de spirit să-l evit", gândi d. Snodgrass cu un zâmbet, mergând în vârful picioarelor spre altă uşă situată lângă pat. „Uşa asta dă în acelaş coridor, aşa că pot să plec liniştit şi în voie".

Un singur obstacol se opunea ca el să plece liniştit şi în voie : anume că uşa era încuiată şi cheia — nicăieri.

— Chelner ! spuse bătrânul Wardle frecându-şi mâinile : dă-ne astăzi cel mai bun vin pe care îl aveţi.

— Da, vă aduc din cel mai bun, domnule, răspunse chelnerul.

— Trimite vorbă doamnelor că ne-am înapoiat.

— Da, domnule.

D. Snodgrass dorea fierbinte să li se comunice doamnelor că s'a înapoiat şi el. Intr'un rând, chiar se încumetă să şoptească prin gaura cheii : „Chelner !" Dar, gândind că ar putea să atragă atenţia altei persoane, şi amintindu-şi că citise de dimineaţă, în ziar, la rubrica poliţienească, păţaniile unui gentleman arestat într'un hotel vecin, deoarece fusese găsit într'o situaţie asemănătoare, se aşeză pe un geamantan, tremurând din toate mădularele.

— Nu-l aşteptăm niciun minut pe Perker, declară Wardle uitându-se la ceas. El e totdeauna exact : va fi aci la ţanc dacă are de gând să vină ; dacă nu, ce rost are să-l aşteptăm ? A, Arabella !

— Surioară ! exclamă Benjamin Allen cuprinzând-o cu braţele în mod foarte romantic.

— Vai, Ben, dragul meu, cum miroşi a tutun ! strigă Arabella vădit sufocată de dovada de dragoste a fratelui ei.

— Crezi ? zise d. Benjamin Allen. E posibil... (Era posibil, căci părăsise o fermecătoare reuniune de doisprezece studenți în medicină, care fumau înghesuiți într'o odăiță de cârciumă, dinaintea unui foc bun.) Ce încântat sunt că te văd, Bella !

— Și eu, spuse Arabella plecându-se să-și sărute fratele ; dar dragă Ben, nu mă strânge așa ; mă sugrumi.

In momentul acesta al împăcării, d. Ben Allen, lăsându-se învins de sensibilitatea sa, de țigări și de bere, își plimba asupra tuturor celor de față ochii prin ochelarii umezi.

— Dar mie nu mi se spune nimic ? strigă Wardle deschizând brațele.

— Dimpotrivă, șopti Arabella primind sărutul și felicitările călduroase ale bătrânului domn ; dumneata ești un om rău, o inimă de piatră, un monstru de cruzime.

— Și tu ești o mică răzvrătită, i-o întoarse Wardle pe același ton ; și mi-e teamă că voi fi obligat să-ți interzic intrarea în casa mea. Persoane ca tine, care s'au căsătorit în ciuda întregii lumi, n'ar trebui lăsate libere în societate. Dar haide, adăugă el cu glas tare, uite masa pusă ; ai să stai lângă mine ! — Joe ! Afurisit băiat, uite-l că este treaz !

Spre marea disperare a stăpânului său, dolofanul era într'adevăr într'o stare de remarcabilă luciditate. Ochii lui se țineau larg deschiși și parcă aveau intenția să rămână așa. In purtările lui era deasemenea o vioiciune la fel de inexplicabilă. Oridecâteori privirile sale întâlneau pe ale Emilyei sau Arabellei, zâmbea schimonosindu-se ; iar într'un rând Wardle ar fi putut să jure că l-a văzut clipind din ochi.

Schimbarea dolofanului năștea din simțământul noii lui importanțe, și din demnitatea ce dobândise văzându-se confidentul domnișoarelor. Zâmbetele și clipirile din ochi erau tot atâtea asigurări binevoitoare că ele pot să conteze pe fidelitatea lui. Totuși, pentrucă semnele erau de natură mai mult să inspire bănueli decât să le potolească, și deoarece erau, pe deasupra, oarecum stânjenitoare, Arabella le răspundea din când în

când printr'o încruntare a sprâncenelor, sau printr'un gest din cap ; dolofanul, nevăzând în aceasta decât o invitaţie să stea în gardă, reîncepea să clipească din ochi şi să zâmbească şi mai stăruitor, spre a dovedi că înţelegea perfect.

— Joe, spuse d. Wardle după o cercetare infructuoasă prin toate buzunarele, tabachera mea e pe sofa ?

— Nu, domnule, răspunse grăsunul.

— A, mi-aduc aminte ; am lăsat-o pe toaletă azi dimineaţă. Dă fuga în camera mea şi adu-mi-o.

Dolofanul se duse în camera vecină, şi, după o absenţă cam de un minut, se înapoie cu tabachera, dar şi cu figura cea mai palidă pe care a avut-o cândva un rotofei.

— Ce i s'o fi întâmplat ?! exclamă d. Wardle.

— Nu mi s'a întâmplat nimic, răspunse Joe neliniştit.

— Ai văzut cumva nişte strigoi ? întrebă bătrânul domn.

— Ori ai luat ceva la măsea ? sugeră Ben Allen.

— Mi se pare că ai dreptate, şopti Wardle peste masă ; s'a ameţit, sunt sigur.

Ben Allen răspunse că şi el credea la fel ; iar pentrucă observase o sumedenie de cazuri asemănătoare, Wardle fu întărit în gândul ce căuta să i se furişeze de o jumătate de ceas în minte, şi ajunse îndată la încheierea că dolofanul era beat.

— Fiţi cu ochii pe el câteva minute, murmură Wardle ; vom vedea în curând dacă într'adevăr a băut.

Fapt e că nefericitul tânăr schimbase numai câteva cuvinte cu d. Snodgrass ; că acesta îl implorase să se adreseze vreunui prieten spre a-l pune în libertate, apoi îl împinsese afară cu tabachera, de teamă ca o absenţă prea prelungită să nu trezească bănueli. Joe meditase câteva clipe cu o figură răvăşită, pe urmă ieşise din cameră s'o caute pe Mary.

Dar Mary se înapoiase la *George şi Vulturul* după ce-şi îmbrăcase stăpâna, astfel că dolofanul reveni şi mai sdruncinat.

Wardle şi d. Ben Allen schimbară câteva priviri.

— Joe ! spuse Wardle.

— Da, domnule.

— Dece ai ieşit ?

Dolofanul se uită desnădăjduit la comeseni şi îngăimă că nu ştia dece.

— Aha, nu ştii ? Dă brânza asta domnului Pickwick.

D. Pickwick, aflându-se în perfectă sănătate şi în perfectă dispoziţie, fusese încântător tot timpul mesei, şi părea angajat, în momentul acela, într'o conversaţie însufleţită cu Emily şi d. Winkle. Plecându-şi amabil capul, luminat de zâmbete senine, în focul peroraţiei sale, îşi mişca domol mâna stângă spre a da mai multă forţă celor ce spunea. Luase o bucată de brânză din farfurie şi se întorcea să continue conversaţia, când dolofanul, încovoindu-se spre a-şi pune capul la nivelul celui al d-lui Pickwick, îşi îndreptă degetul peste umărul lui ca pentru a-i arăta ceva, şi făcu în acelaş timp strâmbătura cea mai hidoasă ce s'a văzut cândva la vreo mască din carnaval.

— Ei, ce e ?! exclamă d. Pickwick tresărind.

Se opri scurt, căci Joe se ridicase şi era, sau pretindea că este, adormit buştean.

— Ce s'a întâmplat ? întrebă Wardle.

— Băiatul dumitale este aşa de ciudat ! continuă d. Pickwick privindu-l pe Joe cu nelinişte. Vă va mira, poate, ce spun, însă, pe onoarea mea, mă tem că uneori e cam scrântit la minte.

— Vai, domnule Pickwick, nu vorbi aşa ! exclamară împreună Emily şi Arabella.

— N'aş garanta, bineînţeles, urmă d. Pickwick în mijlocul unei linişti adânci şi al unei spaime generale; dar purtările lui cu mine, în momentul acesta, erau într'adevăr alarmante. Oh ! exclamă d. Pickwick sărind de pe scaun cu un geamăt scurt, vă cer iertare, doamnelor ; dar mi-a înfipt ceva ascuţit în picior... Nu, nu este teafăr.

— E beat ! strigă bătrânul Wardle mânios. Sunaţi ! chemaţi servitorii ! e beat !

— Nu-s beat ! strigă dolofanul căzând în genunchi pe când stăpânul său îl apuca de guler ; nu-s beat !

— Atunci eşti nebun, ceeace e şi mai grav ; chemaţi servitorii !

— Nu-s nebun, sunt foarte teafăr, replică Joe începând să plângă.

— Atunci dece dracu îl înțepi pe domnul Pickwick în picior? întrebă Wardle supărat.

— Nu voia să se uite la mine, aveam să-i spun ceva.

— Ce voiai să-i spui? întrebară vreo șase voci deodată.

Joe deschise gura, o închise la loc, privind ușa camerei de culcare, deschise gura din nou și-și șterse lacrimile cu încheieturile degetelor arătătoare.

— Ce voiai să-i spui? întrebă Wardle scuturându-l.

— Stați! spuse d. Pickwick; lăsați-mă să-i vorbesc eu. Ce doreai să-mi comunici, băiețelule?

— Voiam să vă vorbesc în șoaptă.

— Imi închipui că voiai să-i muști urechea, întrerupse Wardle; nu te apropia de el, Pickwick, e turbat. Sunați, să-l ducă jos.

In clipa când d. Wardle apuca șnurul clopoțelului, îl opriră exclamații generale de surpriză. Cu o figură împurpurată de turburare, amantul captiv ieșise deodată din camera de culcare și saluta întreaga societate.

— A! A! strigă Wardle dând drumul dolofanului și trăgându-se un pas înapoi; ce'nseamnă asta?

— Domnule, de când v'ați înapoiat, am stat ascuns în camera dumneavoastră! exclamă d. Snodgrass.

— Emily, copila mea, spuse Wardle cu ton dojenitor, știi totuși bine că nu pot suferi tăinuirile și minciunile. Intâmplarea este absolut nedelicată și nescuzabilă. Nu zău, nu meritam asta din partea ta, Emily.

— Dragă tată, glăsui Emily, Arabella știe... toată lumea știe... Joe știe... că n'am avut niciun amestec în această tăinuire. August, pentru numele lui dumnezeau, explică-te!

D. Snodgrass, care așteptase numai să i se dea ascultare, povesti îndată cum s'a găsit pus în penibila situație; cum numai temerea de-a nu stârni neînțelegeri în familie l-a îndemnat să evite întâlnirea cu d. Wardle; cum voia doar să iasă pe altă ușă și cum, găsind-o încuiată, a fost nevoit să rămână împotriva voinței sale. Spuse că se găsește într'o situație delicată; dar că acum îi părea mai puțin rău, deoarece avea pri-

lejul să declare în fața prietenilor comuni că o iubea profund și sincer pe fiica d-lui Wardle ; că se mândrea mărturisind că dragostea lor era reciprocă și că, chiar de ar fi despărțit de ea prin mii de leghe, chiar dacă Oceanul și-ar rostogoli între ei apele, nu va uita o singură clipă ziua fericită când, pentru prima oară... etc.

După această perorație, d. Snodgrass salută încă odată, își privi pălăria și se îndreptă spre ușă.

— Stai, strigă Wardle. Pentruce, în numele a tot ce este...

— Inflamabil, sugeră blând d. Pickwick, gândind că se va întâmpla ceva grav.

— Ei bine... în numele a tot ce este inflamabil, spuse Wardle, adoptând această variantă, nu puteai să-mi vorbești mie în primul rând despre toate acestea ?

— Sau dece nu mi te-ai destăinuit mie ? adăugi d. Pickwick.

— Vai de mine și de mine, exclamă Arabella luându-i apărarea lui Snodgrass, ce rost mai au acum atâtea întrebări, mai ales când știi că aleseseși, în scopuri interesate, un ginere mult mai bogat, și că ești așa de rău și de repezit, că toate lumea se sperie de dumneata afară de mine ? Strânge-i mâna și poruncește să i se dea ceva de mâncare, pentru numele domnului ! Uită-te la el, e mort de foame și te rog să spui să ți se aducă vinul numaidecât, căci nu vei fi suportabil până nu vei bea cel puțin două sticle.

Vrednicul bătrân o trase pe Arabella de ureche, o sărută fără nicio sfială, o sărută cu multă dragoste și pe fiica sa, și strânse cu căldură mâna d-lui Snodgrass.

— Ea are dreptate, măcar într'o privință, glăsui el voios : sunați pentru vin.

Vinul sosi, și în același timp intră Perker. D. Snodgrass fu servit pe o mescioară, iar după ce mântui masa își trase scaunul lângă Emily, fără cea mai mică împotrivire din partea bătrânului.

Seara fu încântătoare. Micul domn Perker era foarte bine dispus. El povesti mai multe istorioare hazlii, și cântă un cântec serios care păru aproape tot așa de comic ca și anecdotele lui. Arabella era răpitoare, d.

Wardle, foarte vesel, d. Pickwick, foarte cumpătat, d. Ben Allen, sgomotos, îndrăgostiții, foarte tăcuți, d. Winkle, foarte vorbăreț și, toți, nespus de fericiți.

CAPITOLUL LV

D. Solomon Pell, asistat de un comitet ales de vizitii, aranjează treburile d-lui Weller-senior.

— Samivel, am dat de el, spuse d. Weller fiului său a doua zi după înmormântare; știam eu că-i aici, Sammy.

— Ce știai că-i aici? întrebă Sam.

— Testamentul mamei tale vitrege, Sammy, care orânduește chestiile alea cu fundurile despre care ți-am vorbit.

— Cum, nu-ți spusese unde era?

— Deloc, Sammy. Noi eram ocupați să lămurim micile noastre neînțelegeri, și îi dădeam curaj, și o îndemnam să se facă bine, așa că am uitat să-i vorbesc despre el. Pe urmă, nu știu dacă i-aș fi vorbit, chiar dacă mi-aș fi adus aminte, căci e caraghios, Sammy, să sâcâi pe cineva cu avutul lui când îl veghezi la căpătâi. E ca și cum ai băga mâna în buzunarul unui călător de pe imperială, aruncat la pământ, în vreme ce-l ajuți să se scoale și-l întrebi, oftând, cum se simte.

După ce dădu această ilustrație figurată a gândirii sale, d. Weller deschise portofelul și scoase o hârtie de scrisoare, pătată, cu diverse slove îndesate claie peste grămadă.

— Uite docomentul, Sammy; l-am găsit în ceainicul ăl mic, negru, de pe raftul dulapului din prăvălie. Acolo își punea ea bagnotele până să se mărite. Samivel, de câte ori n'am văzut-o cum ridica capacul ca să-și plătească datoriile! Biata de ea, ar fi putut să umple cu testamenturi toate ceainicile din casă, nestânjenită, căci în vremea din urmă nu mai gusta deloc băutura asta, afară de serile de tempiranță, când începeau cu ceai și punea capac cu băuturile cele mai tari.

— Și ce glăsuește hârtia? întrebă Sam.

— Tocmai ce ți-am povestit eu, băiatule, spuse

părintele. „Două sute de lire sterline în funduri, pentru fiu-meu vitreg Samivel, şi restul propietăţilor mele de tot felul pentru soţul meu d. Tony Weller pe care îl numesc singurul meu izecutor."

— Asta e tot ? glăsui Sam.

— Tot, răspunse d. Weller. Şi fiindcă lucrul e limpede şi mulţumitor pentru tine şi pentru mine, singurele părţi enteresate, îmi închipui că am putea să băgăm petecul de hârtie în foc.

— Ce vrei să faci, lunaticule ! strigă Sam smulgându-i testamentul din mână pe când tatăl său, înainte de a-l arunca, aţâţa inocent focul. Nu zău, eşti un izecutor deştept.

— Dece nu ? întrebă d. Weller întorcându-se sever, cu vătraiul în mână.

— Dece nu ? Pentrucă el trebue să fie ligalizat, întărit, başca multe alte formalităţi.

— E serios ce spui ? întrebă d. Weller lăsând jos vătraiul.

Sam băgă cu grijă testamentul în buzunar, arătând printr'o privire că vorbea foarte serios.

— In cazul ăsta să-ţi spui eu cum stă lucrurile, reluă d. Weller după o scurtă gândire ; asta e o afacere care priveşte pe pretinul entim al cancelarului. Pell trebue să-şi bage nasul aici. El e straşnic în chestie de legi încurcate. Arătăm hârtia acuş la Curtea insolvabelilor, Samivel.

— Nu mi-a mai fost dat să văz un bătrân mai zănatic ca dumnealui ! exclamă Sam plin de mânie. *Old Bailey* şi Curtea insolvabelilor şi *alebiurile* şi toate nerozile se bate în capul lui. Ai făcea mai bine să îmbraci fracul de duminică şi să vii cu mine la oraş, ca să aranjăm lucrurile, decât să stai şi să îndrugi la verzi şi uscate.

— Prea bine, Sammy, şi sunt pe deplin de acorduri cu ăl care o putea să aranjeze chestia, Sammy. Da, ia seama, băiatule, că numai Pell se pricepe în marafetul legilor.

— Nu mă gândeam la altul ; dar eşti gata să vii ?

— Aşteaptă o minută, Sammy, îi spuse d. Weller care, după ce îşi potrivi şalul în faţa unei oglinjoare

atârnată la fereastră, se străduia din răsputeri să-şi pună haina. Aşteaptă o minută, Sammy ; când o să fii bătrân ca tată-tu, nici tu n'ai să încapi aşa de uşor în haină ca acuma, băiatule.

— De n'am să pot încăpea aşa de uşor, să fiu spânzurat dacă aş îmbrăcă-o !

— Asta o spui acu, replică d. Weller cu gravitatea vârstei ; să vezi însă că o să devii mai înţelept când o s'ajungi mai dolofan. Grosimea şi înţelepciunea merge totdeauna mână în mână, Sammy.

După ce debită maxima aceasta fără cusur — rezultatul multor ani de observaţii personale — d. Weller izbuti, printr'o iscusită îndoire a trupului, să încheie primul nasture al redingotei sale. Apoi, odihnindu-se câteva secunde ca să-şi tragă suflarea, îşi perie pălăria cu cotul şi se declară gata.

— Deoarece patru capete preţueşte mai mult decât două, Sammy, spuse d. Weller conducându-şi trăsura pe drumul Londrei, şi deoarece propitatea asta e o ispită pentru un gentelman al justiţiei, vom lua doi preteni ai mei cu noi, care să fie numaidecât pe urmele lui dacă i-ar da prin gând ca să umble cu şoalda ; doi dintre ăia care te-au condus la închisoare deunăzi. Sunt cei mai buni cunoscători de cai pe care i-ai întâlnit vreodată, adăugă în şoaptă d. Weller.

— Şi de avocaţi ? se interesă Sam.

— Cine e în stare să apreţuiască cum se cuvine un cal, ştie să apreţuiască orice cum se cuvine, răspunse d. Weller, aşa de dogmatic, că Sam n'avu curajul să-l contrazică.

Ca urmare a importantei sale hotărîri, d. Weller rechiziţionă serviciile domnului cu obrazul pătat şi ale altor doi foarte dolofani vizitii, aleşi de bună seamă pentru corpolenţa şi pentru înţelepciunea lor proporţională. Cu toţii se duseră atunci la cârciuma din *Portugal Street* de unde un mesager fu expediat la Curtea insolvabililor să reclame prezenţa neîntârziată a d-lui Solomon Pell.

Mesagerul îl găsi din fericire pe d. Solomon Pell în sală, îndeletnicindu-se cu o gustare rece compusă dintr'un pesmet şi-un cârnat. Afacerile cam lâncezeau în

momentul acela ; deaceea, de îndată ce mesajul îi fu suflat la ureche, el vârî resturile dejunului în buzunar, printre multe alte documente profesionale, şi se îndreptă cu atâta însufleţire spre clienţii săi, că ajunse la cârciumă mai înainte ca mesagerul să fi putut scăpa din sala de şedinţe.

— Domnilor, zise d. Pell ducând mâna la pălărie, vă ofer serviciile mele. Nu spun asta ca să vă măgulesc, domnilor, însă nu există pe lume alte cinci persoane pentru care eu să-mi fi părăsit astăzi afacerile dela Curte.

— Aşa de ocupat sunteţi ? întrebă Sam.

— Ocupat, replică Pell, până peste cap, domnilor, cum îmi spunea deseori prietenul meu, defunctul lord cancelar, când auzea strigăte în Camera Lorzilor. Bietul de el ! Era foarte plăpând şi se resimţea mult de pe urma acestor strigăte. Şi nu odată m'am temut că ele o să-l dea gata.

D. Pell clătină din cap şi se opri. Indată d. Weller, făcând cu cotul vecinului său pentru a-i atrage luarea-aminte asupra cunoştinţelor distinse ale avocatului, îl întrebă pe acesta dacă oboselile în chestiune au produs urmări rele, permanente, asupra constituţiei nobilului său prieten.

— Nu cred că şi-a revenit vreodată pe deplin, declară d. Pell. La drept vorbind, sunt sigur că nu. „Pell, îmi spunea el adesea, cum dracu de poţi susţine toată munca intelectuală, pe care o îndeplineşti ? E un mister pentru mine". „Nu ştiu, pe viaţa mea, îi răspundeam eu deobicei, nu ştiu". „Pell, adăuga el oftând şi privindu-mă cu oarecare invidie, (o invidie prietenească, după cum vedeţi, domnilor, o simplă invidie prietenească... n'o luam în seamă niciodată) Pell, spunea el, dumneata eşti extraordinar, într'adevăr extraordinar". A, aţi fi ţinut la el foarte mult, dacă l-aţi fi cunoscut, domnilor. Dă-mi de trei penny rom, drăguţă.

Adresând ultima frază, cu ton de durere stăpânită, chelneriţei, d. Pell oftă, îşi privi pantofii, privi apoi în tavan, şi în răstimp romul fiindu-i adus, îl bău.

— In orice caz, spuse Pell trăgându-şi scaunul mai aproape de masă, un om de profesiunea mea nu are

dreptul să se gândească la prieteniile particulare, când asistența sa legală e cerută. In treacăt fiind spus, domnilor, de când v'am văzut ultima oară, noi am avut a deplânge o întâmplare foarte tristă.

D. Pell își scoase batista rostind vorba *deplânge,* dar o întrebuință numai pentru a șterge un strop de rom ce atârna pe buza de sus.

— Am văzut din *Advertiser,* domnule Weller, urmă el. Și când te gândești că dânsa nu avea mai mult de cincizeci și doi de ani!

Exclamațiile acestea, ale unui spirit filosofic, erau adresate omului cu obrazul pătat, a cărui privire d. Pell o întâlnise întâmplător. Omul cu obrazul pătat vedea lucrurile, în genere, într'un chip foarte încurcat ; el se mișcă neliniștit pe scaun declarând că într'adevăr... cât privește *asta...* nu se putea spune cum de se întâmplase — observație îmbrăcată în una din acele propoziții subtile împotriva căreia este greu de luptat prin argumente și pe care nu o combătu nimeni.

— Am auzit că era o femeie foarte frumoasă, domnule Weller, adăugă Pell cu simpatie.

— Da, dom'le, adevărat! replică d. Weller, deși nu-i plăcea soiul acesta de conversație, gândea însă că avocatul, dată fiind lunga-i intimitate cu defunctul lord cancelar, se pricepea desigur mai bine decât dânsul în chestii de politeță și bune maniere. Era o femeie foarte frumoasă, dom'le, când am cunoscut-o eu. Pe atunci era văduvă.

— Curios ! glăsui Pell privind în juru-i c'un zâmbet dureros ; și doamna Pell era văduvă.

— Nemaipomenit ! observă omul cu obrazul pătat.

— Da, ciudată coincidență, reluă Pell.

— Câtuși de puțin, declară d. Weller cu tonul mohorît ; văduvele care se mărită e mai multe decât fetele.

— Foarte bine, foarte bine, răspunse Pell ; ai toată dreptatea, domnule Weller. Doamna Pell era o femeie elegantă și desăvârșită ; manierele ei stârneau prin partea locului admirația generală. Eram mândru când o vedeam dansând. Era ceva așa de hotărît, de nobil, și totuși așa de natural în ținuta ei! Ținuta ei, domnilor, era însăși simplicitatea... Vai! domnule Samuel,

permite-mi o întrebare, continuă avocatul cu voce mai scăzută ; mama dumitale vitregă era înaltă ?

— Nu prea, răspunse Sam.

— Doamna Pell era înaltă ; o femeie superbă, cu trăsături nobile şi cu un nas, domnilor, menit să comande şi să fie maiestos. Mi-era foarte ataşată ! In plus, avea o familie cu relaţii înalte ; fratele mamei ei, domnilor, dăduse un faliment de opt sute de lire sterline ca *Law stationer* [1].

— Acum, întrerupse d. Weller care se arătase neliniştit în decursul discuţiei, acum să vorbim de afaceri...

Cuvintele sunară ca o muzică delicioasă pentru urechile lui Pell. El căuta demult să ghicească dacă era vreo afacere de tratat, sau dacă fusese invitat numai să se înfrupte dintr'un castron de punch ori de grog sau din vreun alt compliment profesional asemănător; şi acum îndoiala se risipea fără ca el să fi mărturisit vreo grabă de natură să-l compromită. Işi puse pălăria pe masă şi ochii îi străluceau, spunând :

— Care e afacerea asupra căreia... hm... ? Vreunul dintre domnii de aici doreşte să treacă în faţa Curţii ? Avem nevoie de-o arestare ? Facem o arestare prietenească. Suntem toţi prieteni, aci, îmi închipui...

— Sammy, dă-mi docomentul, spuse d. Weller luând testamentul dela fiul său pe care scena părea că-l bucură mult. Ceeace noi dorim, dom'le, e vetrificarea actului ăsta.

— Verificare, dragă domnule ; verificare, observă Pell.

— Bine, dom'le, încuviinţă d. Weller acru ; verificare sau vetrificare, tot aia e. Dacă dumneata nu mă înţelegi, nădăjduesc că am să găsesc pe cineva care să mă înţeleagă.

— Nu încape supărare, domnule Weller, răspunse Pell cu blândeţă. Dumneata eşti executorul, după câte văd, adăugă el aruncându-şi ochii asupra hârtiei.

— Da, dom'le, răspunse d. Weller.

— Dumnealor de aici, sunt legatari, după câte îmi închipui ? întrebă Pell cu un zâmbet amabil.

---

[1] Librar, deţinând în acelaş timp şi un birou de notariat *(n. tr.)*

— Sammy e locatar, replică d. Weller. Dumnealor e pretinii mei, veniţi cu mine să vază dacă chestia e'n regulă, un fel de albitri.

— O, foarte bine ; de bună seamă că n'am niciun motiv să mă împotrivesc. Iţi voi cere mica sumă de cinci lire sterline ca acont, hahaha !

Comitetul hotărînd că cele cinci lire sterline puteau să fie date, d. Weller înmânâ suma. Apoi se ţinu o lungă consultaţie, fără un subiect anume, în care d. Pell demonstră, spre deplina satisfacţie a arbitrilor, că dacă grija afacerii nu i-ar fi fost încredinţată lui, ea ar fi ieşit anapoda pentru motive pe care nu le explica limpede, însă care erau fără nicio îndoială, destule. După rezolvarea acestui punct important, d. Pell luă, spre a se întrema, trei cotlete stropite cu bere şi spirtoase, pe socoteala celorlalţi, apoi cârdul se îndreptă spre *Doctor's Commons.*

A doua zi făcură o vizită la *Doctor's Commons,* dar atestările necesare fură zădărnicite întrucâtva de un rândaş beat care refuza cu încăpăţânare să jure altfel decât rostind înjurături profane spre marea indignare a unui procuror şi a unui judecător pentru chestiuni de moştenire. In săptămâna următoare a fost nevoie de alte vizite la *Doctor's Commons,* apoi la Cancelaria drepturilor de moştenire ; pe urmă, trebui să se redacteze un contract de vânzare, să se ratifice numitul contract, să se întocmească inventarii, să se grămădească sumedenie de hârtii, să se dea peste cap dejunuri, să se înghită prânzuri, şi să se facă o mulţime de alte lucruri deopotrivă necesare şi profitabile. Deaceea d. Solomon Pell, şi secretarul său, şi geanta sa albastră pe deasupra se întremară aşa de bine că ar fi fost nespus de greu să recunoşti într'înşii acelaş om, acelaş secretar şi aceeaşi geantă care hoinăreau cu câteva zile înainte pe *Portugal Street.*

In cele din urmă, toate aceste importante chestiuni fiind puse la punct, fu fixată o zi pentru vânzare şi pentru transferul în rente ce urma să fie făcut de Wilkins Flasker, agent de schimb, cu domiciliul în preajma băncii, şi pe care îl recomandase d. Solomon Pell.

Era un fel de sărbătoare, şi prietenii noştri nu uita-

seră să se îmbrace după cuviință. Cizmele d-lui Weller erau lustruite proaspăt, și veșmintele lui potrivite cu grijă specială. Domnul cu obrazul pătat purta la cheotoarea fracului o dalie enormă, garnisită cu câteva frunze, iar fracurile celor doi prieteni ai lui erau împodobite cu buchete de laur și de alți arbori verzi. Tustrei își puseseră costumul de sărbătoare, adică erau înfășurați până la bărbie, și purtau cât mai multe straie, ceeace însemna ultima expresie a eleganței pentru vizitiii de trăsuri de piață, de când au fost inventate trăsurile de piață.

D. Pell îi aștepta la ora stabilită în localul de întâlnire, obișnuit. Își pusese și el o pereche de mănuși și o cămașă albă, din nefericire roasă la gât și la mansete de prea multe spălături.

— Orele două fără un sfert, spuse Pell privind orologiul din sală. Dacă ajungem la domnul Flasher la două și un sfert, e numai bine.

— Ce-ați zice de o picătură de bere, domnilor? sugeră omul cu obrazul pătat.

— Și de-o bucățică de friptură rece? spuse al doilea vizitiu.

— Sau de-o stridie? adăugă al treilea vizitiu, răgușit, proptit pe picioare enorme.

— Se aprobă! Se aprobă! strigă Pell. Ca să-l felicităm pe domnul Weller pentru noua lui proprietate? Haha!

— Sunt cu totul de aceeași părere, dom'lor, răspunse d. Weller. Sammy, trage de clopoțel.

Sam se supuse și berea, dimpreună cu friptura rece și stridiile aduse numaidecât, fură judecate numaidecât într'o operație la care fiecare lua o parte așa de activă, ar fi foarte nepotrivit să semnalăm vreo distincțiune; totuși, dacă un individ a arătat mai multe capacități decât altul, acesta a fost vizitiul cu vocea răgușită, căci el puse un sfert de oțet la stridii fără să trădeze cea mai mică emoție.

După ridicarea carapacelor de stridii, fu pus câte un pahar de apă și brandy în fața fiecăruia.

— Dom'le Pell, glăsui d. Weller amestecându-și grogul, aveam de gând să propui o închinare în cinstea

fundurilor în chestie ; dar Samivel mi-a suflat (aci d. Samuel Weller care, până atunci, își mâncase stridiile cu un zâmbet liniștit, strigă deodată cu voce sonoră : S'auzim!) mi-a suflat că ar fi mai bine să închinăm băutura dorindu-vă toate succesele și belșugurile, și mulțumindu-vă pentru cum ați dus la capăt treburile mele. In sănătatea dumneavoastră, dom'le !

— Un moment ! strigă pătatul cu o energie subită; uitați-vă la mine, domnilor !

Vorbind astfel, domnul cu obrazul pătat se ridică și tovarășii săi făcură la fel ; își plimbă privirile asupra celor prezenți, apoi ridică domol mâna și, toți, inclusiv el, cel cu obrazul pătat, răsuflară îndelung și duseră paharul la gură. După o clipă, domnul cu obrazul pătat coborî mâna, și paharele fură depuse pe masă, goale. Este cu neputință să descrii efectul sguduitor produs de această ceremonie impunătoare, mișcătoare, solemnă, plină totodată de demnitate ; ea reuni toate elementele măreției.

— Domnilor, glăsui atunci d. Pell, tot ce pot să vă spun e că dovezile dumneavoastră de încredere sunt foarte turburătoare pentru un om de lege. N'aș vrea să am aerul unui egoist, domnilor ; dar sunt încântat, în propriul dumneavoastră interes, că v'ați adresat mie; asta e tot. Dacă se întâmplă să cădeți în ghiarele unor membri mărunți ai profesiunii mele, convingerea mea este — și vă asigur că rostesc adevărul — este că ei v'ar fi adus la sapă de lemn. Păcat că nobilul meu prieten nu e în viață ca să fi văzut cum am rezolvat eu afacerea asta ! Nu zic din vanitate, însă gândesc... nu, domnilor, nu vă voi obosi cu părerea mea în această privință. Deobicei pe mine mă găsiți aci, domnilor ; dar dacă nu sunt aci, ori în partea cealaltă a străzii, iată adresa mea. Tarifurile mele sunt foarte moderate și foarte cuminți. Nu există om care să se ocupe mai mult decât mine de clienții săi, și mă gândesc că, pe deasupra, îmi cunosc și eu puțintel meseria. Dacă aveți vreodată prilejul să mă recomandați prietenilor dumneavoastră, domnilor, v'aș fi foarte îndatorat și vă vor fi și ei când au să mă cunoască. In sănătatea *dumneavoastră,* domnilor.

După ce-şi exprimă astfel sentimentele, d. Solomon Pell plasă trei cărţi de vizită dinaintea prietenilor d-lui Weller, şi, uitându-se din nou la orologiu, manifestă temerea c'ar fi timpul să pornească. Înţelegând aluzia, d. Weller plăti cheltuielile; apoi executorul, legatarul, omul legii şi arbitrii îşi îndreptară paşii spre centru.

Biroul lui Wilkins Flasher, esquire, agent de schimb, era la primul etaj, într'o curte, dinapoia Băncii Angliei; casa lui Wilkins Flasher, esquire, era la *Brixton, Surrey;* calul şi brişca lui Wilkins Flasher, esquire, se aflau într'o piaţă de trăsuri, alăturată; rândaşul lui Wilkins Flasher, esquire, era la drum, spre *West End*[1] să ducă nişte vânat; secretarul lui Wilkins Flasher, esquire, se dusese la masă; astfel că Wilkins Flasher în persoană strigă: „Intră!" când d. Pell şi tovarăşii săi bătură la uşa biroului.

— Bună ziua, domnule, spuse Pell salutând cu smerenie. Am dori să facem un mic transfer, vă rog.

— Bine, bine, intraţi, răspunse d. Flasher. Aşezaţi-vă un minut, sunt al dumneavoastră îndată.

— Mulţumesc, domnule, reluă Pell; nu e nicio grabă. — Ia un scaun, domnule Weller.

D. Weller luă un scaun, Sam o cutie, arbitrii luară ce putură, şi începură să contemple un calendar şi două-trei hârtii lipite pe perete, cu ochi aşa de mari şi cu atâta respect, de parcă ar fi fost vorba de cele mai frumoase producţii ale vechilor maeştri.

— Ei bine, te prinzi pe o jumătate de duzină de sticle de Bordeaux? spuse Wilkins Flasher, esquire, reluând conversaţia pe care intrarea d-lui Pell o întrerupsese o clipă.

Întrebarea se adresa unui tânăr domn foarte elegant, care îşi ţinea pălăria peste favoritul drept şi care, sprijinit alene de un birou, masacra plictisit mustele cu o linie. Wilkins Flasher, esquire, se legăna pe un taburet foarte înalt echilibrându-l pe două picioare şi izbind într'o cutie cu buline, cu un briceag căruia îi dădea drumul să cadă, din timp în timp, cu-o mare

[1] Partea de vest a Londrei *(n. tr.)*.

iscusință, exact în centrul unui bulin roșu, mic, lipit de capac. Ambii domni aveau veste foarte deschise și gulere foarte răsfrânte, ghete foarte mici și inele foarte mari, ceasuri micuțe și lanțuri foarte groase, pantaloni lipiți pe corp și batiste parfumate.

— Eu nu mă prind niciodată pe o jumătate de duzină, spuse celălalt; pe o duzină, de vrei!

— S'a făcut, Simmery, s'a făcut! glăsui Wilkins Flasher, esquire.

— Dar numaidecât! observă celălalt.

— Firește, replică Wilkins Flasher, esquire; și Wilkins Flasher, esquire, înscrise rămășagul într'un carnețel, cu un creion de aur. Celălalt domn îl înscrise deasemenea, într'alt carnețel, cu alt creion de aur.

— Am citit azi dimineață o notiță cu privire la Boffer, spuse apoi d. Simmery. Nenorocitul! Trebue s'o șteargă din casă.

— Mă prind pe zece guinee contra cinci că-și taie beregata, rosti Wilkins Flasher, esquire.

— S'a făcut, răspunse d. Simmery.

— Stai! Mă răzgândesc, reluă Wilkins Flasher, esquire, pe gânduri. Poate c'o să se spânzure.

— Foarte bine! încuviință d. Simmery scoțând creionul de aur. Sunt de acord. Să zicem că-și pune capăt zilelor.

— Că se va sinucide, spuse Wilkins Flasher, esquire.

— Intocmai! replică d. Simmery luând notă. Pe zece guinee contra cinci, Flasher, că Boffer se va sinucide. In cât timp să zicem?

— In două săptămâni, sugeră Wilkins Flasher, esquire.

— Nu! declară d. Simmery oprindu-se o clipă să ucidă o muscă. Să zicem o săptămână.

— Să 'mpărțim diferența; zece zile, zise Wilkins Flasher, esquire.

— Bun, zece zile, întări d. Simmery.

Trecură deci în carnețel că Boffer se va sinucide în interval de zece zile; de nu, Wilkins Flasher, esquire, va plăti lui Frank Simmery, esquire, suma de zece guinee; dacă, însă, Boffer se va sinucide în acest răs-

timp, Frank Simmery, esquire, va plăti cinci guinee lui Wilkins Flasher, esquire.

— Imi pare foarte rău că i s'a înfundat, reluă Wilkins Flasher, esquire. Ce ospăţuri straşnice dădea !

— Ce Porto bun avea ! remarcă d. Simmery. Trimit mâine pe valetul nostru la vânzare, să cumpere câteva sticle din acela de şaizeci şi patru.

— Drace ! trebue să meargă şi omul meu, zise Wilkins Flasher, esquire. Cinci guinee că omul meu o să dea mai mult la licitaţie decât al dumitale.

— S'a făcut.

Trecură o altă însemnare cu creionul de aur în carnetele lor, şi d. Simmery, omorînd în răstimp toate muştele şi ţinând toate rămăşagurile, îşi luă tălpăşiţa spre bursă să vadă ce mai era pe-acolo.

Wilkins Flasher, esquire, binevoi atunci să primească instrucţiunile d-lui Solomon Pell şi, după ce acoperi câteva formulare, invită societatea să-l urmeze la bancă. Pe drum, d. Weller şi cei trei prieteni ai săi căscau ochi mari, plini de uimire, la tot ce vedeau, pe când Sam privea lucrurile cu un sânge rece pe care nimic nu putea să-l turbure.

După ce străbătură o curte plină de mişcare şi sgomot, şi trecură pe lângă doi portari îmbrăcaţi astfel încât să rivalizeze cu pompa de incendiu vopsită în roşu şi pusă într'un colţ, ajunseră în biroul unde chestiunea lor urma să fie rezolvată şi unde Pell şi d. Flasher îi lăsară câteva clipe, ei urcând la Cancelaria testamentelor.

— Unde suntem aici ? murmură omul cu obrazul pătat la urechea d-lui Weller-senior.

— La biroul titlurilor, răspunse în şoaptă executorul testamentar.

— Dar gentelmenii de după tejghele ? întrebă vizitiul răguşit.

— Imi închipui că ei e titluri scăzute, răspunse d. Weller ; nu e titluri scăzute, Samivel ?

— Cum ? Iţi închipui că titlurile e oameni vii ? glăsui Sam cu oarecare dispreţ.

— Păi, ştiu eu ? replică d. Weller. Aşa mi se părea. Atunci ce e ?

— Fonţioneri, răspunse Sam.

— Dar dece mănâncă toţi sangvice cu şuncă? întrebă părintele.

— Pentrucă-mi închipui că intră în sarcina lor. Face parte din sestem. Toată ziua nu face decât asta, răspunse Sam.

D. Weller şi prietenii săi abia avură o clipă de răgaz pentru a medita asupra acestei particularităţi a sistemului financiar din Anglia, căci Pell şi Wilkins Flasher, esquire, se înapoiară îndată şi-i conduseră spre partea aceea a tejghelei deasupra căreia, pe o tăbliţă neagră, era scris un „W" mare.

— Ce e asta, dom'le? întrebă d. Weller pe d. Pell atrăgându-i atenţia asupra tăbliţei.

— Prima literă a numelui defunctei, lămuri Pell.

— A, nu, aşa nu merge! glăsui d. Weller întorcându-se spre arbitri. Aici e o greşeală! Litera noastră e V. Asta nu merge.

Arbitrii interpelaţi îşi dădură numaidecât părerea că afacerea nu putea să se încheie legal sub litera W; după toate probabilităţile ea ar fi fost întârziată cel puţin cu o zi, dacă Sam nu ar fi luat îndată o hotărîre prea puţin respectuoasă în aparenţă, dar categorică. Apucându-l pe părintele său de pulpana hainei, îl trase spre tejghea şi-l ţinu pironit acolo până ce-şi depuse semnătura pe două acte; operaţie trudnică, dat fiind obiceiul d-lui Weller de a nu scrie decât cu litere de tipar. Deaceea, funcţionarul avu în vremea aceasta răgaz să taie şi să cureţe trei mere creţeşti.

Cum d. Weller-senior stăruia să-şi vândă partea numaidecât, merseră toţi dela bancă la uşa bursei unde după o scurtă lipsă, Wilkins Flasher, esquire, se înapoie, aducând un cec, pe numele Smith, Payne şi Smith, de cinci sute treizeci lire sterline, care reprezentau, la cursul zilei, partea din rentele celei de a doua doamne Weller, aferentă d-lui Weller-senior.

Cele două sute de lire sterline ale lui Sam rămaseră trecute pe numele său, iar Wilkins Flasher, esquire, dădu drumul cu nepăsare, în buzunar, comisionului pe care-l încasase, şi porni îndărăt spre birou.

La început, d. Weller nu voia în ruptul capului să-şi

încaseze altfel cecul decât în monede de aur; dar când arbitrii îi arătară că ar fi obligat să cheltuiască ceva bani și pentru săculețul cu care trebuiau aduși, acceptă să primească suma în bilete de câte cinci lire sterline.

— Fiu-meu și cu mine, spuse el ieșind dela bancher, fiu-meu și cu mine avem după masă treabă, așa că aș vrea să isprăvim afacerea acum. Haidem undeva, să isprăvim socotelile!

Găsiră prin apropiere o încăpere liniștită unde socotelile fură înfățișate și examinate. Contul d-lui Pell fu cercetat de Sam, iar câteva articole nu primiră aprobarea arbitrilor; deși d. Pell le declară solemn că sunt prea sgârciți cu el, operația fusese desigur cea mai rentabilă dintre câte făcuse el vreodată, asigurându-i pentru mai bine de șase luni locuința, hrana și spălatul.

După ce băură ceva, arbitrii împărțiră strângeri de mâini, căci trebuiau să pornească la drum în seara aceea. Văzând că nu mai era nimic de făcut și de mâncat, d. Solomon Pell se despărți în modul cel mai prietenesc, astfel că Sam rămase singur cu părintele său.

— Băiatule, zise d. Weller băgându-și portofelul în buzunar, avem aici o mie o sută optzeci de lire sterline, afară de biletele pentru contract și rest. Samivel, cârmește acum caii spre *George* și *Vulturul*.

CAPITOLUL LVI

D. Weller ia parte la o importantă conferință între d. Pickwick și Samuel Weller. Un domn bătrân, cu frac de coloarea tabacului, sosește fără veste

D. Pickwick se afla singur, visând la multe lucruri și gândindu-se, printre altele, ce trebuia făcut pentru tânăra pereche a cărei situație nesigură era pentru el un prilej permanent de regrete și de îngrijorare, când Mary intră pe nesimțite în cameră și, înaintând spre masă, îi spuse cu voce cam zorită:

— Vă rog, domnule, Samuel este jos și întreabă dacă tatăl lui poate să vă vadă.

— Desigur.

— Mulţumesc, domnule, spuse Mary întorcându-se spre uşă.

— E demult Sam aci ?

— O, nu, domnule ! răspunse Mary cu vioiciune. Abia s'a înapoiat şi zice că n'o să vă mai ceară concediu.

Mary îşi dădu seama, fără îndoială, că împărtăşise ultima veste cu mai multă căldură decât era absolut necesar ; sau remarcase, poate, zâmbetul bine dispus cu care d. Pickwick a privit-o când ea isprăvi de vorbit. Fapt e că îşi coborî capul şi îşi examină colţul şorţuleţului ei drăguţ cu mai multă luare-aminte decât părea să fie nevoie pentru acest lucru.

— Spune-le să vină îndată, zise d. Pickwick.

Vădit uşurată, Mary alergă cu mesajul.

D. Pickwick făcu două-trei ocoluri prin odaie şi, frecându-şi bărbia cu mâna stângă, păru cufundat în meditări adânci.

„Haide-hai, îşi spuse el la urmă cu ton blând, însă melancolic, e mijlocul cel mai bun de a-i răsplăti devotamentul şi credinţa. Aşa trebue să fie. Destinul unui celibatar bătrân este să vadă pe cei din jurul său formând noi legături şi părăsindu-l. Nu am drept să aştept până la schimbarea situaţiei mele. Nu, nu, adăugă el cu mai multă voioşie, asta ar însemna egoism şi ingratitudine. Trebue să mă consider fericit că am un prilej aşa de bun pentru a-l aşeza la casa lui. Sunt fericit... firesţe că sunt fericit !"

D. Pickwick era aşa de cufundat în aceste gânduri, încât nu auzi bătaia în uşă decât când fu repetată pentru a treia sau a patra oară. Aşezându-se repede şi reluându-şi aerul binevoitor de totdeauna, dădu permisiunea cerută. Sam Weller intră, urmat de tatăl său.

— Sunt încântat că te-ai înapoiat, Sam, rosti d. Pickwick ; ce mai faci, domnule Weller ?

— Foarte bine, dom'le, foarte mulţumesc, replică văduvul. Nădăjduesc că şi dumneavoastră vă simţiţi bine, dom'le.

— Cât se poate de bine ; îţi mulţumesc, răspunse d. Pickwick.

— Aş dori să stau puţintel de vorbă cu dumneavoastră, dom'le, dacă puteţi să-mi dăruiţi cinci minute, zise d. Weller.

— Desigur, aprobă d. Pickwick. Sam, dă un scaun tatălui tău.

— Mulţumesc, Samivel, am aici un scaun, spuse d. Weller, trăgând scaunul în timp ce vorbea. Frumoasă vreme, dom'le, adăugă d. Weller aşezându-se şi punându-şi pălăria pe podea.

— Intr'adevăr, deosebit de frumoasă, replică d. Pickwick; foarte frumoasă.

— Cea mai frumoasă vreme pe care am văzut-o vreodată, dom'le, reluă d. Weller.

Dar, spunând acestea, fu apucat de un acces violent de tuse, iar după tuse începu să clatine din cap, să clipească din ochi, să facă gesturi implorătoare şi ameninţătoare spre fiul său care se încăpăţâna cu îndârjire să nu vadă nimic.

D. Pickwick, observând că bătrânul era oarecum stânjenit, se prefăcu ocupat cu tăiatul filelor unei cărţi care se afla lângă el şi aşteptă cu răbdare ca d. Weller să explice obiectul vizitei sale.

— Samivel, nu mi-a fost dat să văz un băiat mai supărător ca tine, spuse în cele din urmă d. Weller privindu-şi fiul cu indignare. In viaţa mea n'am văzut.

— Dar ce a făcut, domnule Weller? întrebă d. Pickwick.

— Nu vrea să înceapă, dom'le; ştie că eu nu sunt în stare să mă exprim când e vorba de ceva particoler; el şade ca de lemn, dumneavoastră vă pierdeţi vremea şi eu mă fac de râs stând aşa, în loc să m'ajute cu-o iotă. Asta nu-i purtare de fiu, Samivel! urmă d. Weller ştergându-şi fruntea; căutuşi de puţin!

— Spuneai că vrei să vorbeşti, replică Sam; de unde să ştiu eu că te-ai înămolit dela început?

— Ai văzut bine că nu eram în stare să mă urnesc, că stăteam pe partea rea a drumului şi că dădeam în gard, şi aveam alte încurcături. Cu toate astea nu vrei să-mi dai o mână de ajutor. Mi-e ruşine de tine, Samivel.

— Adevărul e, dom'le, declară Sam cu o plecăciune uşoară ; adevărul e că jupânul şi-a retras banii...

— Foarte bine, Samivel, foarte bine, îl întrerupse d. Weller mişcând capul cu aer mulţumit. Nu aveam de gând să fiu aspru cu tine, Sammy. Foarte bine, aşa trebue început ; să ajungem numaidecât la fapt. Foarte bine, Samivel, bravo !

Nespus de mulţumit, d. Weller dădu din cap de o sumedenie de ori, şi aşteptă atent ca Sam să-şi continue vorbirea.

— Poţi să iei loc, Sam, zise d. Pickwick observând că întrevederea făgăduia să fie mai lungă decât îşi închipuise.

Sam se înclină încă odată, apoi se aşeză ; şi pe când tatăl său se uita în jur, continuă :

— Jupânul, dom'le, a încasat cinci sute treizeci de lire sterline...

— Toate cosolindate ! întrerupse d. Weller cu glas scăzut.

— Mare lucru nu e că e sau nu cosolindate, reluă Sam. E, ori nu, cinci sute treizeci de lire sterline ?

— Intocmai, Samivel, răspunse d. Weller.

— La care s'a adăugat banii luaţi pe *Marchizul de Granby*...

— Casă, curte, iventar şi muşterii, lămuri d. Weller.

— Total, o mie o sută optzeci de lire sterline, adăugă Sam.

— Adevărat ? ! exclamă d. Pickwick ; mă bucur. Te felicit, domnule Weller, că ai făcut afaceri aşa de bune.

— Staţi o minută, dom'le, spuse d. Weller ridicând mâna implorător. Dă-i înainte, Samivel !

— El ţine mult, urmă Sam cu oarecare ezitare, şi ţiu şi eu mult să văz că pune banii într'un loc unde să fie în siguranţă ; căci, dacă îi păstrează, are să-i împrumute cine ştie la cine, ori are să-i dea pe cai, ori o să piarză portofelul pe drum, ori o să adoarmă dus, dumnezeu ştie pe unde.

— Foarte bine, Samivel, îl întrerupse d. Weller cu un aer aşa de îndatoritor, de parcă fiul său ar fi adus cel mai mare elogiu prudenţei şi prevederii lui. Foarte bine !

— De-aia, continuă Sam răsucind cu neliniște marginea pălăriei ; de-aia el i-a ridicat astăzi și a venit aici cu mine, ca să spuie... adică să ofere... cu alte cuvinte, să...

— Ca să spuie atâta, urmă d. Weller cu nerăbdare, că banii n'are la ce-mi sluji mie ; am să mă apuc iar să-mi mân trăsura regulat ; și cum n'am unde să-i țiu la mine decât dacă plătesc un paznic să aibă grijă de ei, ori să-i țiu în vreun buzunar al trăsurii, și asta ar fi o ispită pentru călători ; așa că dacă vreți să-i păstrați la dumneavoastră, dom'le, v'aș fi tare îndatorat. Poate că, adăugă d. Weller sculându-se și venind să vorbească la urechea d-lui Pickwick, poate că o să vă slujească să plătiți o parte din osândirea aia. Tot ce vreau să zic, e să-i țineți până când am să vi-i cer.

Cu aceste cuvinte d. Weller înmână portofelul d-lui Pickwick, își luă pălăria și ieși din cameră cu o iuțeală la care anevoie te-ai fi așteptat din partea unei persoane așa de corpolente.

— Oprește-l, Sam ! strigă d. Pickwick cu tonul serios. Pune mâna pe el ! adu-mi-l aici numaidecât. Domnule Weller, vino încoace !

Sam văzu că nu era de glumă cu somațiile stăpânului său. Își înșfăcă părintele de braț, pe când acesta cobora scara, și-l aduse înapoi cu deasila.

— Prietene, spuse d. Pickwick apucându-l de mână, încrederea dumitale cinstită mă copleșește.

— N'aveți dece, dom'le ! declară d. Weller cu încăpățânare.

— Te asigur, prietene, că eu am mai mulți bani decât îmi trebue ; cu mult mai mulți decât ar putea să cheltuiască un om la vârsta mea.

— Nimeni nu știe cât e în stare să cheltuiască până nu încearcă, observă d. Weller.

— Se poate ; cum însă eu nu vreau să fac experiența asta, probabil că n'am să ajung la ananghie. Sunt deci dator să te rog să-ți iei înapoi banii, domnule Weller, zise d. Pickwick.

— Foarte bine ! replică bătrânul vizitiu cu ton nemulțumit. Ia seama, Samivel ; am să fac o neghiobie mare cu avutul ăsta ; o neghiobie mare !

— Nu te sfătuesc, răspunse Sam.

D. Weller chibzui un timp, apoi, încheindu-şi haina cu un aer hotărît, spuse:

— Am să ţiu un turnpike [1].

— Un ce ? ! exclamă Sam.

— Un *turnpike,* declară d. Weller printre dinţii strânşi; am să ţiu *un turnpike*... Spune adio părintelui tău, Samivel; închin restul vieţii mele ţinând un *turnpike !*

Ameninţarea era aşa de cumplită, d. Weller părea aşa de hotărît s'o înfăptuiască şi era atât de mâhnit de refuzul d-lui Pickwick, că acesta grăi după câteva clipe de gândire:

— Haide-hai, domnule Weller, îţi păstrez banii. S'ar putea într'adevăr să-i folosesc mai bine decât dumneata.

— Ei, asta spui şi eu ! glăsui d. Weller înseninându-se; nici vorbă c'o să-i folosiţi bine, dom'le.

— Să nu mai vorbim de asta, spuse d. Pickwick închizând portofelul în birou. Iţi sunt sincer îndatorat, prietene. Şi acum, ia loc, vreau să-ţi cer un sfat.

Râsul pricinuit de triumful vizitei sale, care sguduise, nu numai faţa, dar şi braţele, picioarele şi tot trupul d-lui Weller, în timp ce portofelul era închis, fu înlocuit de gravitatea cea mai solemnă, de îndată ce auzi cuvintele acestea.

— Sam, lasă-ne câteva minute, spuse d. Pickwick.

Sam se retrase numaidecât.

D. Weller avea un aer grav şi era foarte uimit, când d. Pickwick deschise vorba spunând:

— Domnule Weller, după câte ştiu, dumneata nu eşti un apărător al căsătoriei...

D. Weller clătină din cap, însă nu avu tăria să vorbească; rămase înmărmurit la gândul nedesluşit că vreo afurisită de văduvă izbutise să-l prindă pe d. Pickwick în mreji.

— Adineaori, când urcai scara cu fiul dumitale, n'ai observat o fată ? întrebă d. Pickwick.

— Ba da... Am văzut o fetişcană, replică d. Weller tăios.

---

[1] Turnpike, barieră pentru dijmuirea trăsurilor pe drumurile engleze *(n. tr.).*

— Cum ţi s'a părut, domnule Weller? Spune-mi sincer, cum ţi s'a părut?

— Mi s'a părut că era durdulie şi bine legată, răspunse vizitiul cu ton critic.

— Adevărat, ai dreptate, zise d. Pickwick. Dar ce-ai gândit despre felul ei de a fi din câte ai putut să vezi?

— Ehe, foarte drăguţă şi foarte cumsecade, dom'le!

Nimic nu indica sensul precis pe care d. Weller îl dădea ultimului adjectiv; însă cum tonul cu care îl pronunţase arăta, de bună seamă, că era o expresie favorabilă, d. Pickwick fu la fel de mulţumit ca şi cum l-ar fi înţeles perfect.

— Fata aceasta mă interesează foarte mult, domnule Weller, reluă d. Pickwick.

Vizitiul tuşi.

— Mă interesează, şi când spun asta mă gândesc la binele ei, urmă d. Pickwick, adică nutresc dorinţa ca ea să ducă o viaţă îndestulată şi să fie fericită; mă înţelegi?

— Foarte lămurit, declară d. Weller care însă nu pricepea nimic.

— Fiinţa asta tânără e legată de fiul dumitale.

— De Samivel Weller?! exclamă părintele.

— Intocmai.

— E la mintea omului, spuse d. Weller după câteva clipe de gândire; da chestia e cam cu bocluc; Samivel trebue să bage bine de seamă.

— Ce înţelegi prin asta?

— Să bage bine de seamă să nu-i spuie, într'un moment de nevinovăţie, ceva care să poată sluji la un proces pentru călcarea făgăduelii de luare în căsătorie. Nu trebue să se joace cu astea, dom'le Pickwick. Când ele îşi pune ochii pe noi, nu ştim cum să scăpăm şi, cât chibzuim, ne şi înhaţă. Aşa am fost eu însurat întâia oară, dom'le; şi Samivel e urmarea acestei manopire.

— Nu mă prea încurajezi să închei ceeace aveam a-ţi spune, observă d. Pickwick; cred însă că e mai bine să isprăvim. Nu numai că tânăra fiinţă e legată

de fiul dumitale, dar şi fiul dumitale este legat de ea, domnule Weller.

— Hm, frumoase lucruri pentru urechile unui părinte ! Frumoase lucruri ! zise d. Weller.

— Eu i-am observat în diferite ocazii, urmă d. Pickwick fără să comenteze ultima observaţie a d-lui Weller ; şi nu mă îndoiesc deloc. Închipueşte-ţi că aş dori să-i aşez, ca bărbat şi nevastă, într'o situaţie în care să poată trăi liniştiţi ; ce-ai avea de zis, domnule Weller ?

Mai întâi d. Weller primi schimonosindu-se propunerea implicând căsătoria unei persoane care-l interesa; dar cum d. Pickwick, discutând cu el, stărui asupra faptului că Mary nu era văduvă, începu treptat să cedeze. D. Pickwick avea mare influenţă asupra lui, iar pe de altă-parte, vizitiul fusese izbit de farmecele fetei căreia îi şi aruncase câteva ochiade foarte puţin paterne. Declară în cele din urmă că el nu se va împotrivi dorinţelor d-lui Pickwick şi că-i va urma părerea cu multă plăcere. D. Pickwick, bucuros, ţinu seama de vorbele lui, şi îl chemă pe Sam în încăpere.

— Sam, spuse d. Pickwick dregându-şi glasul, tatăl tău şi eu am avut o conversaţie cu privire la tine.

— Cu privire la tine, Samivel ! repetă d. Weller răspicat, pe ton ocrotitor.

— Nu sunt aşa de orb, Sam, ca să nu fi observat demult că nutreşti pentru camerista doamnei Winkle simţăminte mai mult decât de prietenie, zise d. Pickwick.

— Auzi, Samivel ! adăugă d. Weller dojenitor.

— Nădăjduesc, dom'le, spuse Sam adresându-se stăpânului său ; nădăjduesc că nu e niciun rău ca un tânăr să se uite la o tânără care e desigur drăguţă şi cu bună purtare.

— Fireşte că nu, încuviinţă d. Pickwick.

— Câtuşi de puţin, adăugă d. Weller cu voce amabilă dar magistrală.

— Departe de-a gândi că e vreun rău în ceva aşa de natural, reluă d. Pickwick, sunt foarte dispus să-ţi înlesnesc dorinţele în această privinţă. Deaceea am

avut o scurtă conversație cu tatăl tău ; și el este de părerea mea...

— Persoana nefiind o văduvă... interveni d. Weller, lămuritor.

— Persoana nefiind o văduvă, repetă d. Pickwick zâmbind, doresc să te liberez de constrângerea pe care ți-o impune situația ce ai acum la mine, și să-ți mărturisesc recunoștința mea pentru fidelitatea ta și minunatele tale calități, îndemnându-te să te însori numaidecât cu fata, și sprijinindu-te să câștigi în mod independent existența ta și a familiei tale. Voi fi mândru, Sam, urmă d. Pickwick al cărui glas tremurător până atunci își recăpătase tonul obișnuit, voi fi mândru și fericit făcând din planurile tale de viitor o grijă personală deosebită.

Câteva clipe stărui o tăcere adâncă, după care Sam spuse cu voce înceată și răgușită, dar sigură :

— Vă sunt foarte îndatorat pentru bunătatea dumneavoastră, dom'le, întru totul vrednică de dumneavoastră, dar asta nu se poate.

— Ce nu se poate ? ! exclamă d. Pickwick uimit.

— Samivel ! spuse d. Weller cu demnitate.

— Spun că asta nu se poate, repetă Sam cu ton mai ridicat. Dumneavoastră ce o să faceți, dom'le ?

— Dragă băiete, răspunse d. Pickwick, ultimele evenimente care s'au întâmplat în rândurile prietenilor mei, vor schimba pe deantregul felul meu de trai în viitor. Inafară de asta, îmbătrânesc, am nevoie de odihnă și liniște ; s'a sfârșit cu plimbările mele, Sam.

— Cum pot să știu eu, dom'le ? Credeți așa acum ; dar închipuiți-vă că vă schimbați părerea, tot ce se poate, căci aveți încă focul unui tânăr de douăzeci și cinci de ani ; ce-o să faceți fără mine ? Asta nu se poate, dom'le, nu se poate, argumentă Sam.

— Foarte bine, Samivel. Ai multă dreptate în ce spui, observă d. Weller cu glas îmbietor.

— Sam, vorbesc după îndelungată chibzuință și cu certitudinea că-mi voi ține cuvântul, urmă d. Pickwick clătinând din cap. Nu-mi mai plac aventurile ; s'a sfârșit cu călătoriile.

— Prea bine, dom'le. Atunci e un motiv mai mult

să aveţi totdeauna cu dumneavoastră pe cineva care să vă cunoască, să vă ţie de urît şi să vă ajute. Dacă vreţi să aveţi un băiat mai aligant, n'aveţi decât să-l luaţi; însă, cu sau fără leafă, cu concediu sau fără, hrănit sau nehrănit, adăpostit sau nu, Sam Weller pe care l-aţi luat din vechiul han din Borough rămâne scai după dumneavoastră, întâmplă-se ce s'o întâmpla; şi orice-o face şi-o spune lumea, nimic n'o să-l împiedice!

La sfârşitul acestei declaraţii pe care Sam o făcuse foarte emoţionat, tatăl său se sculă de pe scaun şi, uitând orice consideraţie de loc şi de cuviinţă, flutură pălăria deasupra capului, scoţând trei urale înflăcărate.

— Băiatule, spuse d. Pickwick după ce d. Weller se aşeză cam ruşinat de entuziasmul său; băiatule, trebue să te gândeşti şi la fată.

— Mă gândesc la fată, dom'le; m'am gândit la fată şi i-am spus situaţia mea, şi ea vrea să aştepte până ce-oi fi gata. Crez c'o să-şi ţie făgăduiala, dom'le; de nu, ar însemna că nu e fata pe care mi-am închipuit-o, şi mă las păgubaş de dânsa. Mă cunoaşteţi bine, dom'le; hotărîrea mea e luată şi nimic n'ar putea să mă facă s'o schimb.

Cine ar fi avut tăria să combată această hotărîre? D. Pickwick nu. Dragostea desinteresată a umililor săi prieteni îi inspira, în momentul acela, mai multă mândrie şi încântare decât i-ar fi putut prilejui zece mii de declaraţii ale celor mai mari personaje de pe faţa pământului.

Pe când în camera d-lui Pickwick avea loc conversaţia amintită, un bătrânel învesmântat în haine de coloarea tabacului, urmat de un hamal care ducea o valiză, se înfăţişă la uşa hotelului. După ce-şi opri o cameră pentru noapte, întrebă pe servitor dacă nu se află acolo o doamnă Winkle; şi, firesţe, servitorul răspunse afirmativ.

— E singură? întrebă bătrânelul.

— Cred că da, domnule. Aş putea s'o chem pe camerista dumneaei dacă...

— Nu, n'am nevoie, întrerupse repede omuleţul. Condu-mă la camera doamnei fără să m'anunţi.

— Dar, domnule! glăsui servitorul.
— Eşti surd? se răsti omuleţul.
— Nu, domnule.
— Atunci ascultă-mă, te rog. Poţi să m'auzi acum?
— Da, domnule.
— Bine. Condu-mă la camera doamnei Winkle, fără să m'anunţi.

Rostind porunca, bătrânelul strecură cinci shillingi în mâna servitorului şi-l privi ţintă.

— La drept vorbind, domnule, nu ştiu dacă...
— Ei, tot ai să m'asculţi, văd bine; aşa că e preferabil să te execuţi numaidecât; vom economisi timpul, zise bătrânelul.

Era ceva aşa de liniştit şi de hotărît în felul de a fi al bătrânelului, că servitorul băgă cei cinci shillingi în buzunar şi-l conduse pe scări fără a mai adăuga o iotă.

— Asta e camera? întrebă străinul. Bine, poţi să pleci.

Servitorul se supuse, întrebându-se însă cine-o fi domnul şi ce-o fi vrând. Acesta îl aşteptă să dispară, şi bătu la uşă.

— Intră! glăsui Arabella.
— Hm, drăguţă voce, oricum, murmură bătrânelul, dar asta nu înseamnă nimic.

Deschise uşa şi intră în odaie. Arabella care lucra, se sculă văzând un străin. Era oarecum turburată, şi nu-i stătea rău.

— Nu vă deranjaţi, doamnă, rogu-vă, spuse necunoscutul intrând şi închizând uşa. Doamna Winkle, dacă nu mă înşel?

Arabella înclină capul.

— Doamna Nathaniel Winkle, care s'a măritat cu fiul bătrânului din Birmingham? urmă străinul examinând-o pe Arabella cu o curiozitate vădită.

Arabella înclină capul şi privi stânjenită în juru-i, ca şi cum nu ştia dacă să cheme pe cineva într'ajutor.

— După câte văd, doamnă, vizita mea vă surprinde, spuse bătrânul domn.

— Mărturisesc, întrucâtva, răspunse Arabella, mirându-se din ce în ce mai mult.

— Am să iau un scaun, dacă-mi permiteți, doamnă, spuse străinul așezându-se și scoțând din buzunar un toc de ochelari din care luă liniștit o pereche de ochelari pe care îi potrivi pe nas. Nu mă cunoașteți, doamnă? întrebă el privind-o pe Arabella cu atâta luare-aminte că ea începu să se îngrijoreze.

— Nu, domnule, răspuse ea cu timiditate.

— Nu! repetă străinul legănându-și piciorul stâng; nu văd cum m'ați cunoaște. Știți totuși numele meu, doamnă.

— Credeți? întrebă Arabella, tremurând, fără să-și dea bine seama dece. Vă pot ruga să-mi aduceți aminte?

— Indată, doamnă, îndată, răspunse necunoscutul care nu-și luase ochii de pe figura ei. Sunteți măritată de puțin timp, doamnă?

— Da, domnule, răspunse Arabella cu voce abia perceptibilă, punându-și lucrul deoparte; din ce în ce mai neliniștită, căci un gând, care o izbise și înainte, o frământa din ce în ce mai mult.

— Fără să fi arătat soțului dumneavoastră îndatorirea de a-l consulta mai întâi pe părintele lui de care depinde în întregime după câte-mi pare? zise străinul.

Arabella își duse batista la ochi.

— Fără măcar să căutați a afla pe cale indirectă care erau sentimentele bătrânului într'o chestiune ce-l interesa, firește, tot atât de mult?

— Nu pot să tăgăduesc, domnule, îngăimă Arabella.

— Și fără ca dumneavoastră să fi fost destul de înstărită spre a asigura soțului o despăgubire pentru foloasele de care el s'ar fi bucurat în cazul când se însura după dorințele părintelui său? Asta numesc băieții și fetele iubire desinteresată, până ce au băieți și fete la rândul lor și atunci o văd și ei într'o altă lumină, mai severă, spuse bătrânul.

Lacrimile Arabellei curgeau potop în timp ce susținea că era tânără, fără experiență, că numai iubirea o împinsese să facă acest pas și că fusese lipsită aproape din copilărie de îngrijirile și de povețele părinților.

— N'a fost bine, spuse bătrânul gentleman cu ton mai blând ; foarte rău. A fost o copilărie romanţioasă, ceva nesăbuit.

— Eu sunt de vină, domnule, numai eu, domnule ! replică biata Arabella plângând.

— Eh, fleacuri ! îmi închipui că nu eşti de vină dacă el s'a îndrăgostit de dumneata... Dar totuşi, adăugă necunoscutul privind-o pe Arabella cu un aer şiret, totuşi într'adevăr dumneata eşti vinovată, căci el n'a avut încotro.

Micul compliment sau modul ciudat în care îl făcuse bătrânul gentleman, ori schimbarea atitudinii sale în bine, devenind mult mai blând decât fusese la început, ori toate aceste trei cauze la un loc, smulseră Arabellei un zâmbet printre lacrimi.

— Unde este soţul dumitale ? întrebă brusc necunoscutul, pentru a ascunde un zâmbet ce-i luminase faţa.

— Il aştept dintr'o clipă într'alta, domnule. L-am convins să se plimbe puţin în dimineaţa asta ; e foarte nefericit, foarte abătut că n'a primit veşti dela tatăl său.

— Aha, abătut ; foarte bine, meritä !

— Mi-e teamă că suferă pentru mine, domnule ; şi, la drept vorbind, eu sufăr mult pentru el, căci eu sunt cauza, singura cauză care l-a adus în starea aceasta.

— Nu te necăji din pricina lui, draga mea ; meritä. Mă bucur... mă bucur foarte multe întrucât îl priveşte.

Cuvintele abia ieşiseră din gura bătrânului domn, când se auziră paşi pe scară. Arabella şi străinul părură că-i recunosc în aceeaşi clipă ; bătrânelul se îngălbeni, şi, făcând o sforţare violentă să pară liniştit, se sculă în momentul intrării d-lui Winkle.

— Tată ! strigă acesta dându-se înapoi cu uimire.

— Da, domnule ! răspunse bătrânelul. Eh, domnule, ce ai să-mi spui ?

D. Winkle rămase tăcut.

— Sper că roşeşti de purtarea dumitale.

D. Winkle tot nu spuse nimic.

— Roşeşti de purtarea dumitale, domnule ; da sau nu ?

— Nu, domnule! replică d. Winkle trecând braţul Arabellei pe sub al său; nu roşesc nici de purtarea mea, nici de-a soţiei mele.

— Pe cuvântul meu! strigă bătrânelul cu ironie.

— Imi pare foarte rău că am făcut ceva care a micşorat dragostea dumitale pentru mine, domnule; sunt însă totodată dator să spun că n'am niciun motiv să roşesc de alegerea mea, aşa cum nu trebue să roşeşti nici dumneata că o ai ca noră.

— Dă-mi mâna, Nat, spuse bătrânul cu voce mişcată. Imbrăţişează-mă, îngerul meu; *eşti,* la urma urmei, o noră încântătoare.

După câteva minute, d. Winkle se duse să-l caute pe d. Pickwick şi, întorcându-se însoţit de acesta, îl prezentă părintelui său cu care îşi strânse mâna timp de cinci minute în şir.

— Domnule Pickwick, îţi mulţumesc din tot sufletul pentru toată bunătatea arătată fiului meu, spuse bătrânul cu ton deschis şi direct. Eu sunt cam repezit, iar când te-am văzut ultima dată, eram surprins şi jignit. Am judecat cu ochii mei acum, şi sunt mai mult decât mulţumit. Alte scuze mai trebue să cer, domnule Pickwick?

— Câtuşi de puţin, răspunse acesta. Ai făcut singurul lucru care lipsea pentru desăvârşirea fericirii mele.

Urmară, timp de cinci minute, alte strângeri de mâini, însoţite de sumedenie de complimente care, pe lângă că erau politicoase, aveau meritul foarte mare şi foarte nou de a fi sincere.

Sam îl condusese, respectuos, pe părintele său la *Sălbăticuţa* când, la înapoiere, îl întâlni în curte pe dolofanul care adusese un bilet dela Emily Wardle.

— Ascultă, îl strigă Joe care era neobişnuit de vorbăreţ, ascultă, nu-i aşa că Mary e tare drăguţă? Ţiu *aşa* de mult la ea!

Sam nu-i răspunse verbal, ci, înmărmurit de înfumurarea dolofanului, îl privi ţintă un minut, îl duse de guler până la colţul străzii şi-l expedie cu o lovitură de picior, nevătămătoare, ceremonioasă, după care se întoarse la hotel fluierând.

CAPITOLUL LVII

In care Clubul Pickwick e definitiv dizolvat şi totul se clărşeşte spre mulţumirea tuturor.

Timp de o săptămână întreagă după sosirea îmbucurătoare a d-lui Winkle din Birmingham, d. Pickwick şi Sam Weller lipsiră toată ziua dela hotel, înapoindu-se numai la ora mesei şi având amândoi un aer de mister şi de importanţă cu totul străin de firea lor. Era vădit că se punea la cale un eveniment însemnat, dar toţi se pierdeau în presupuneri. Câţiva (printre care d. Tupman) erau dispuşi să creadă că d. Pickwick plănuia vreo alianţă matrimonială; femeile însă respingeau cu tărie ideea. Alţii înclinau a bănui că proiectase vreo expediţie depărtată ale cărei pregătiri le făcea. Dar lucrul fusese tăgăduit cu vigoare de Sam care, prididit cu întrebările de Mary, declarase sus şi tare că nu era vorba de noi călătorii. In cele din urmă, după şase zile de zadarnice speculaţii, în care timp toţi îşi storseseră creerii căutând o lămurire, hotărîră în unanimitate că d. Pickwick va fi invitat să-şi explice conduita şi să declare precis dece lipsea astfel din mijlocul prietenilor plini de admiraţie pentru persoana sa.

In acest scop, d. Wardle îi pofti pe toţi la masă, la *Adelphi,* iar după ce carafa făcu în două rânduri ocolul mesei, atinse chestiunea în următorii termeni:

— Suntem cu toţii nerăbdători să ştim cu ce te-am putut ofensa, de ne părăseşti astfel, consacrându-te plimbărilor singuratice tot timpul.

— Sunteţi într'adevăr? răspunse d. Pickwick. E destul de ciudat; tocmai aveam intenţia să vă dau chiar azi o explicaţie completă. Aşa că, dacă vreţi să-mi mai turnaţi un pahar cu vin, vă voi satisface curiozitatea.

Carafa trecu din mână în mână cu o iuţeală neobişnuită, şi d. Pickwick, privindu-şi cu un zâmbet voios prietenii, începu:

— Toate schimbările care s'au produs printre noi, spuse el, vreau să spun căsătoria mea care s'a făcut şi căsătoria care urmează să se facă, cu urmările pe

care le atrag, îmi impuneau să gândesc serios, şi neîntârziat, la planurile mele de viitor. M'am hotărît să mă retrag în împrejurimile Londrei, în vreun loc drăguţ şi liniştit. Am văzut o casă care îmi convenea, am cumpărat-o şi mobilat-o. Ea e gata să mă primească, şi socotesc să mă mut într'însa numaidecât. Sper să petrec încă mulţi ani fericiţi în refugiul acela tihnit, bucurându-mă pentru restul zilelor mele de tovărăşia prietenilor mei şi urmat, după moartea mea, de regretele lor afectuoase.

Aci, d. Pickwick se opri, şi un murmur surd se auzi în jurul mesei.

— Casa pe care am ales-o, urmă el, e la Dulwich, într'una din cele mai plăcute poziţii care se pot găsi în preajma Londrei. E acolo o grădină mare, şi locuinţa este orânduită astfel încât să nu-i lipsească niciun confort. Poate chiar că nu este lipsită de oarecare eleganţă. Dar despre acest lucru vă veţi da seama singuri. Sam mă va însoţi. Am angajat, în urma recomandărilor lui Perker, o menajeră, o foarte bătrână menajeră, şi ceilalţi servitori pe care ea i-a socotit necesari. Imi propun să consacru micul refugiu unei ceremonii căreia îi port mult interes. Doresc, dacă prietenul meu Wardle nu se împotriveşte, ca nunta fiicei sale să aibă loc în noua locuinţă, în ziua când voi lua-o în stăpânire. Fericirea tinerilor, continuă d. Pickwick uşor mişcat, a fost totdeauna cea mai mare plăcere a vieţii mele ; mi se va încălzi inima când voi asista sub acoperământul meu la săvârşirea fericirii celor mai dragi prieteni.

D. Pickwick se opri iarăşi ; Arabella şi Emily plângeau cu sughiţuri.

— Am comunicat, personal şi în scris, cu Clubul, reluă d. Pickwick. I-am arătat intenţia mea. In decursul lungii noastre absenţe, au avut loc în sânul său multe neînţelegeri. Retragerea mea, adăugată altor felurite împrejurări, a dus la dizolvarea lui. Clubul Pickwick a încetat de a mai exista. Nu voi regreta niciodată, rosti d. Pickwick cu glas scăzut, nu voi regreta niciodată că am consacrat aproape doi ani studierii diferitelor varietăţi ale caracterului speciei

omenești, deși preocuparea de ceeace e nou părea multora o treabă uşuratică. Aproape toată viața mea fiind consacrată afacerilor pozitive şi îmbogățirii, am văzut deschizându-se dinainte-mi numeroase probleme despre care nu aveam nicio idee şi care, nădăjduesc, mi-au lărgit inteligența şi mi-au desăvârşit spiritul. Dacă n'am făcut decât puțin bine, mă mândresc că am făcut şi mai puțin rău, şi că la apusul vieții mele, fiecare aventură a mea nu-mi va aduce decât amintiri distractive, plăcute. Iar acum, scumpi prieteni, dumnezeu să vă binecuvânteze pe toți!

D. Pickwick îşi umplu paharul şi-l duse la buze cu mâna tremurândă. Ochii i se umeziră de lacrimi când prietenii se ridicară deodată să închine din toată inima pentru el.

Erau puține pregătiri de făcut pentru căsătoria d-lui Snodgrass. Deoarece el nu avea nici tată, nici mamă, şi pentrucă, minor fiind, fusese sub tutela d-lui Pickwick, acesta îi cunoştea perfect situația materială şi planurile de viitor. Socoteala pe care o dădu d-lui Wardle îl satisfăcu deplin pe acesta — aşa cum l-ar fi satisfăcut orice altă socoteală; căci bunul bătrân avea inima plină de voioşie şi mulțumire. El dărui Emilyei o zestre frumoasă şi, deoarece căsătoria fusese fixată pentru a patra zi, timpul scurt hărăzit pregătirilor împinse până aproape de nebunie trei croitorese şi-un croitor.

A doua zi, poruncind să se pună cai de poştă la trăsură, d. Wardle plecă s'o aducă pe mama sa dela Dingley Dell. Bătrâna doamnă căreia îi comunică vestea cu înflăcărarea-i obişnuită, leşină pe dată; dar, adusă repede în simțiri, porunci să i se împacheteze numaidecât rochia de brocart şi începu să istorisească mai multe împrejurări analoage care avuseseră loc la căsătoria fiicei mai mari a răposatei doamne Tollimglower. Povestirea dură trei ceasuri, şi nu ajunsese nici la jumătate.

Se impunea să fie informată d-na Trundle despre extraordinarele pregătiri dela Londra; şi pentrucă n'o ducea prea bine cu sănătatea, ştirea îi fu comunicată de d. Trundle ca nu cumva s'o sdruncine. Dar ea nu

fu câtuşi de puţin sdruncinată, căci scrise îndată la Muggleton să i se confecţioneze o nouă bonetă şi-o rochie neagră de saten, notificând în plus hotărîrea ei de a fi prezentă la ceremonie. Auzind cuvintele acestea, d. Trundle trimise îndată după doctor. Doctorul hotărî că d-na Trundle era în măsură să ştie mai bine decât oricine cum se simţea ; la care d-na Trundle răspunse că se simţea destul de tare ca să meargă la Londra şi că va merge. Iar doctorul era un doctor iscusit şi prudent. El ştia ce e bun pentru sine şi pentru alţii ; fu deci de părere că dacă d-na Trundle rămânea acasă, se va necăji poate, şi necazul i-ar făcea mai mult rău decât călătoria şi că era preferabil s'o lase să plece. Ea plecă într'adevăr, şi medicul avu grijă să-i trimită o jumătate de duzină de doctorii ca să le bea pe drum.

Ca adaus la toate încurcăturile sale, Wardle căpătase două scrisorele pentru două mici domnişoare ce urmau să oficieze ca domnişoare de onoare. Aflând importanta veste, cele două domnişoare se necăjiră la culme că nu aveau pregătit niciun lucru într'o împrejurare aşa de importantă, şi nici măcar timpul să facă ceva, fapt care prilejui celor doi părinţi ai domnişoarelor un simţământ de satisfacţie.

Totuşi au fost ajustate nişte rochii vechi, au fost fabricate nişte pălării noi, astfel că cele două domnişoare se înfăţişară cât se poate de bine, ceeace era de aşteptat. Dealtminteri, cum ele plânseră în anumite momente potrivite în ziua nunţii, şi cum tremurară când trebuia, cei de faţă recunoscură că fetele s'au achitat admirabil de îndatoririle lor.

In ce fel au ajuns cele două rude sărace la Londra ; dacă au mers pe jos, ori s'au urcat dinapoia trăsurilor, ori s'au căţărat în căruţe, ori s'au purtat reciproc în spinare, nu se ştia sigur ; ele sosiseră însă înaintea d-lui Wardle şi bătuseră cele dintâi la uşa d-lui Pickwick în dimineaţa nunţii. Erau numai zâmbete şi gulere scrobite.

Fură primiţi călduros, căci sărăcia sau bogăţia nu aveau nicio influenţă asupra d-lui Pickwick. Noii servitori erau plini de râvnă, de însufleţire ; Sam, într'o

stare fără de pereche de bună-dispoziție și exaltare; Mary, strălucitoare de frumusețe și de panglici drăguțe.

Mirele, care locuia în casa d-lui Pickwick de două sau trei zile, ieși galant în întâmpinarea miresei la biserica din Dulwich. Era însoțit de d-nii Pickwick, Ben Allen, Bob Sawyer și Tupman. Sam stătea înafara trăsurii, îmbrăcat într'o livrea sclipitoare, născocită anume pentru acest prilej; purta la cheotoare o panglicuță albă, primită în dar dela iubita lui. In biserică se întâlniră cu familiile Wardle și Winkle, cu mireasa și domnișoarele de onoare, și cu soții Trundle, iar când ceremonia fu încheiată, trăsurile goniră toate spre casa d-lui Pickwick unde nuntașii urmau să ia dejunul și unde d. Perker îi aștepta.

Aci se împrăștiară norii ușori pe care-i zămislise solemnitatea ceremoniei. Figurile străluceau toate de bucurie și nu se auzeau decât complimente și felicitări. Era așa de frumos totul: peluza din fața casei, grădina dela spate, sera micuță, sala de mâncare, salonul, odăile de culcat, fumoarul, și, mai presus de orice, cabinetul de studii cu tablourile, fotoliile, scrinurile ciudate, mesele fanteziste, cărțile fără număr, fereastra mare dând spre o peluză drăguță și spre o perspectivă încântătoare cu căsuțe prizărite ici-colo, aproape tăinuite sub pomi; apoi perdelele și covoarele, scaunele și sofalele! Toate erau așa de frumoase, de trainice, curate și de un gust așa de ales, după cum spunea fiecare, că nu știai la ce să te uiți mai întâi.

In mijlocul tuturor acestor frumuseți, d. Pickwick stătea în picioare, iar figura lui era luminată de zâmbete cărora nu le-ar fi putut rezista nicio inimă de bărbat, de femeie sau de copil. Părea cel mai fericit din tot grupul; strângea mereu, mereu, mâinile acelorași persoane, iar când mâinile lui nu-i erau ocupate astfel, le freca mulțumit. Se întorcea în toate părțile, la fiecare nouă expresie de curiozitate sau admirație, și-i încânta pe toți cu aerul său de mulțumire și voioșie.

Masa e anunțată. D. Pickwick o conduce în capul unei mese lungi pe bătrâna doamnă (foarte elocventă asupra subiectului Tollimglower); Wardle se așează

la capătul celălalt ; prietenii se aranjează de o parte şi de alta, iar Sam îşi ocupă locul dinapoia stăpânului. Râsetele şi conversaţiile încetează ; d. Pickwick, spunând rugăciunea de dinaintea mesei, se opreşte un moment şi priveşte în juru-i ; lacrimi de bucurie copleşitoare îi curg din ochi.

Ne despărţim de prietenul nostru într'unul din acele momente de fericire curată care, dacă le căutăm, înfrumuseţează din când în când existenţa noastră vremelnică aci. Sunt pe pământ umbre întunecoase, dar lumina pare prin contrast cu atâta mai strălucitoare. Sunt unii oameni care, asemenea bufniţelor şi liliecilor, au ochi mai buni pentru beznă decât pentru lumină ; noi, care nu avem astfel de însuşiri optice, simţim o plăcere mai mare aruncând o ultimă privire tovarăşilor imaginari ai multor ceasuri de singurătate, într'o clipă când scânteierea scurtă a soarelui îi scaldă în lumină.

Destinul celor mai mulţi oameni care trăiesc în mijlocul lumii, chiar al acelora ce nu ajung decât în floarea vârstei, e să-şi facă numeroşi prieteni sinceri, şi să-i piardă, potrivit rostului firii. Destinul tuturor autorilor şi cronicarilor e să creeze prieteni fictivi şi să-i piardă, potrivit rostului artei. Dar nu în aceasta e toată nefericirea lor; sunt obligaţi să dea seama de ei.

Spre a ne supune acestui obicei — rău fără îndoială — vom adăuga aci o scurtă notiţă biografică asupra persoanelor adunate la d. Pickwick.

D. şi d-na Winkle, reintraţi pe deplin în graţiile d-lui Winkle-senior, fură curând după aceea aşezaţi într'o casă nouă, clădită la mai puţin de o jumătate de milă de a d-lui Pickwick. D. Winkle fiind angajat ca agent sau corespondent al părintelui său în capitală, îşi schimbă vechiul costum cu îmbrăcămintea obişnuită a englezilor şi păstra totdeauna, după aceea, aparenţele unui creştin civilizat.

D. şi d-na Snodgrass se aşezară la Dingley Dell unde cumpărară şi cultivară o mică fermă, mai mult pentru a avea o îndeletnicire decât pentru a realiza un câştig. D. Snodgrass arătându-se încă, uneori,

distrat şi melancolic, este socotit, până în ziua de azi, un mare poet printre prieteni şi cunoştinţe, deşi noi nu ştim ca el să fi scris vreodată ceva spre a îndreptăţi opinia aceasta. Cunoaştem multe personaje vestite în literatură, filosofie, şi aşa mai departe, care se bucură de o reputaţie înaltă, bazată pe aceleaşi temeiuri.

După ce d. Pickwick se statornici în căminul său, iar prietenii se însurară, d. Tupman luă o locuinţă la Richmond unde a rămas totdeauna. De atunci, în lunile de vară, el se plimbă regulat pe terasă cu aer tineresc şi cochet, stârnind astfel admiraţia multor doamne de-o anumită vârstă care trăiesc în singurătate prin aceste meleaguri. Totuşi, el nu s'a mai încumetat niciodată să facă noi propuneri.

După ce a dat faliment, d. Bob Sawyer întovărăşit de d. Ben Allen plecă în Bengal unde amândoi căpătaseră posturi de medici ai Companiei Indiilor de Vest. Au avut amândoi friguri galbene în vreo patrusprezece rânduri şi s'au hotărît, în sfârşit, să încerce puţină abstinenţă. De atunci se simt bine.

D-na Bardell a continuat să-şi închirieze locuinţa la mai mulţi domni singuri şi simpatici. A tras foloase mari dar nu s'a mai legat de nimeni pentru nerespectarea făgăduelii de luare în căsătorie. Avocaţii ei, d-nii Dodson şi Fogg, continuă să facă afaceri din care au un venit bogat şi sunt consideraţi ca cei mai iscusiţi printre iscusiţi.

Sam Weller s'a ţinut de cuvânt şi, timp de doi ani, nu s'a căsătorit. Dar după aceea, bătrâna menajeră a d-lui Pickwick murind, d. Pickwick a ridicat-o pe Mary la rangul acesta, cu condiţia să se mărite numaidecât cu Sam, ceeace ea făcu fără murmur. Suntem îndreptăţiţi să credem că Sam are o familie destul de numeroasă, căci în mai multe rânduri au fost văzuţi doi băeţaşi voinici la grilajul grădinii.

D. Weller senior îşi conduse trăsura timp de un an; dar, fiind atacat de gută, trebui să se retragă. Cu toate astea, conţinutul portofelului său a fost aşa de bine plasat de către d. Pickwick, încât el poate să trăiască liniştit, la un han admirabil, aproape de *Shooter's Hill*. E venerat ca un oracol, se laudă că este intim cu

d. Pickwick şi a păstrat pentru văduve o aversiune de neînfrânt.

D. Pickwick a continuat să trăiască în noua lui casă, şi şi-a trecut timpul liber, fie punându-şi în ordine amintirile, pe care le-a dăruit apoi secretarului Clubului cândva faimos; fie făcându-i-se lectură de către Sam ale cărui observaţii îl înveselesc totdeauna. Il deranjară la început numeroasele rugăminţi ale d-lor Snodgrass, Winkle şi Trundle de a fi naşul copiilor lor; acum s'a obişnuit, însă, şi îndeplineşte această funcţiune ca pe ceva firesc. N'a avut niciodată motiv să regrete bunătatea sa faţă de d. Jingle şi de Job Trotter, căci amândoi au devenit, cu timpul, respectabili membri ai societăţii, refuzând totuşi cu îndârjire să revină la locul vechilor isprăvi şi ale primelor ispite. D. Pickwick e cam infirm acum; dar spiritul său este la fel de tânăr. Poate fi văzut adeseori contemplând tablourile galeriei din Dukwich sau, în zilele frumoase, făcând o plimbare plăcută prin vecinătate. Il cunosc oamenii săraci din împrejurimi, care nu uită niciodată să-şi scoată pălăria cu respect când trece pe dinaintea lor. Copiii îl idolatrizează şi, pentru a spune adevărul întreg, toţi vecinii fac la fel. Merge în fiecare an la o mare reuniune de familie, la d. Wardle, şi cu acest prilej, ca întotdeauna, îl însoţeşte neapărat credinciosul său Sam; căci între stăpân şi servitor există o legătură reciprocă şi trainică, pe care numai moartea va putea s'o rupă.

SFARŞIT

CUPRINSUL

Pag

Cap. XXIX Povestea groparului răpit de vârcolaci. 5

„ XXX Cum au făcut şi au cultivat pickwickienii cunoştinţa unei perechi de tineri simpatici, aparţinând unei profesiuni libere ; cum s'au sbenguit pe ghiaţă ; şi cum s'a terminat prima lor vizită. 18

„ XXXI In care este vorba numai despre legi şi despre unele mari şi savante personalităţi. 31

„ XXXII Unde se descrie mult mai amănunţit decât a făcut-o vreodată un jurnal al Curţii, o serată de celibatar dată de d. Bob Sawyer la domiciliul său din Borough. 49

„ XXXIII D. Weller-senior rosteşte câteva opinii critice cu privire la compoziţiile literare ; apoi, cu ajutorul fiului său Samuel, se achită de o parte din datoria sa faţă de cucernicul gentleman cu nas roşu. 64

„ XXXIV Consacrat în întregime unei dări de seamă, completă şi fidelă, a memorabilului proces Bardell contra Pickwick. 84

„ XXXV In care d. Pickwick crede că ar fi mai bine să facă o călătorie până la Bath, şi, ca atare, se duce acolo. 112

„ XXXVI Ocupat în special de o autentică versiune a legendei prinţului Bladud şi de o pacoste extraordinară căzută pe capul d-lui Winkle. 130

Pag.

Cap. XXXVII Care justifică absența d-lui Sam Weller, descriind o serată la care a fost invitat și a luat parte ; și care mai istorisește cum d. Pickwick i-a încredințat o misiune particulară, plină de delicateță și importanță. 145

„ XXXVIII Cum, vrând să iasă din lac, d. Winkle nimerește în puț. 159

„ XXXIX D. Samuel Weller, căruia i s'a încredințat o misiune de dragoste, purcede la îndeplinirea ei. Se va vedea mai departe cu ce succes. 174

„ XL Care îl îndreaptă pe d. Pickwick pe o nouă scenă, poate interesantă, a marii drame a vieții. 193

„ XLI Ce i s'a întâmplat d-lui Pickwick în închisoarea Fleet ; ce fel de deținuți a întâlnit acolo și cum a petrecut noaptea. 208

„ XLII Ilustrând, ca și cel dinainte, vechiul proverb că nenorocirea te face să cunoști tovarăși cîdați de pat ; și conținând, deasemenea, declarația uimitoare și neașteptată pe care d. Pickwick a făcut-o d-lui Sam Weller. 222

„ XLIII Care arată cum d. Samuel Weller a intrat în încurcături. 238

„ XLIV Tratează despre felurite mici întâmplări petrecute în închisoarea Fleet, precum și despre misterioasa conduită a d-lui Winkle ; și unde vedem cum bietul deținut dela Cancelarie a scăpat în sfârșit de chinuri. 253

„ XLV Unde se descrie o întrevedere mișcătoare între d. Samuel Weller și familia lui. D. Pickwick face ocolul micii lumi în care trăiește și ia hotărîrea de-a se amesteca într'însa, în viitor, cât mai puțin cu putință. 266

„ XLVI Unde se istorisește un mișcător și nu lipsit de haz act de delicateță, pe care l-au săvârșit d-nii Dodson și Fogg. 286

„ XLVII Consacrat în special afacerilor și câștigurilor vremelnice ale d-lor Dodson și Fogg. D. Winkle își face din nou apariția în împrejurări extraordinare. Bunăvoința d-lui Pickwick se arată mai tare decât îndărătnicia lui. 298

Pag.

Cap. XLVIII Povesteşte cum, cu ajutorul lui Samuel Weller, d. Pickwick a încercat să înduioşeze inima d-lui Benjamin Allen şi să potolească mânia d-lui Robert Sawyer. 313

„ XLIX Cuprinde o poveste despre unchiul voiajorului comercial. 328

„ L Cum d. Pickwick s'a grăbit să-şi ducă la îndeplinire misiunea şi cum a fost sprijinit, din capul locului, de un colaborator cu totul neprevăzut. 350

LI In care d. Pickwick întâlneşte o cunoştinţă veche — împrejurare norocoasă căreia în special cititorul îi datorează amănunte de un interes arzător, consemnate mai jos, cu privire la doi mari oameni puternici şi influenţi. 368

„ LII Anunţând o schimbare serioasă în familia Weller, şi căderea prematură a omului cu nasul roşu. 386

„ LIII Cuprinzând ieşirea finală a d-lor Jingle şi Job Trotter, dimpreună cu o mare dimineaţă de afaceri în *Gray's Inn Square,* terminată prin două bătăi în uşa d-lui Perker. 401

„ LIV Cuprinzând câteva amănunte cu privire la puternicele lovituri în uşă, precum şi diverse alte chestiuni, printre care figurează în special anume descoperiri în legătură cu d. Snodgrass şi cu o tânără doamnă. 416

„ LV D. Solomon Pell, asistat de un comitet ales de vizitii, aranjează treburile d-lui Weller-senior. 433

„ LVI D. Weller ia parte la o importantă conferinţă între d. Pickwick şi Samuel Weller. Un domn bătrân, cu frac de coloarea tabacului, soseşte fără veste. 448

„ LVII In care Clubul Pickwick e definitiv dizolvat şi totul se sfârşeşte spre mulţumirea tuturor. 462

Responsabil de carte : C. Toiu.
Tehnoredactor : G. Stromînger.
Corector : E. Şoldea.

Dat la cules 10.11.953. Bun de tipar 30.03.954. Tiraj 14500+5150+500 ex. Hârtie ediţii tip B, de 60 gr. m. p. Ft. 840×1080/32. Coli ed. 24,76. Coli de tipar 14,87. Preţul unui exemplar broşat 8,10 — 1/2 legat 11,85 — 1/1 legat 13,80 lei. Ediţia I. Comanda 21 A. nr. 05013. Pentru bibliotecile mici indicele de clasificare 8 A = R.

Tiparul executat sub com. nr. 9611 la Combinatul Poligrafic Casa Scînteii „I. V. STALIN", Bucureşti
—R.P.R.—

Lei 8.10